P.D. James

GUSTUL MORȚII

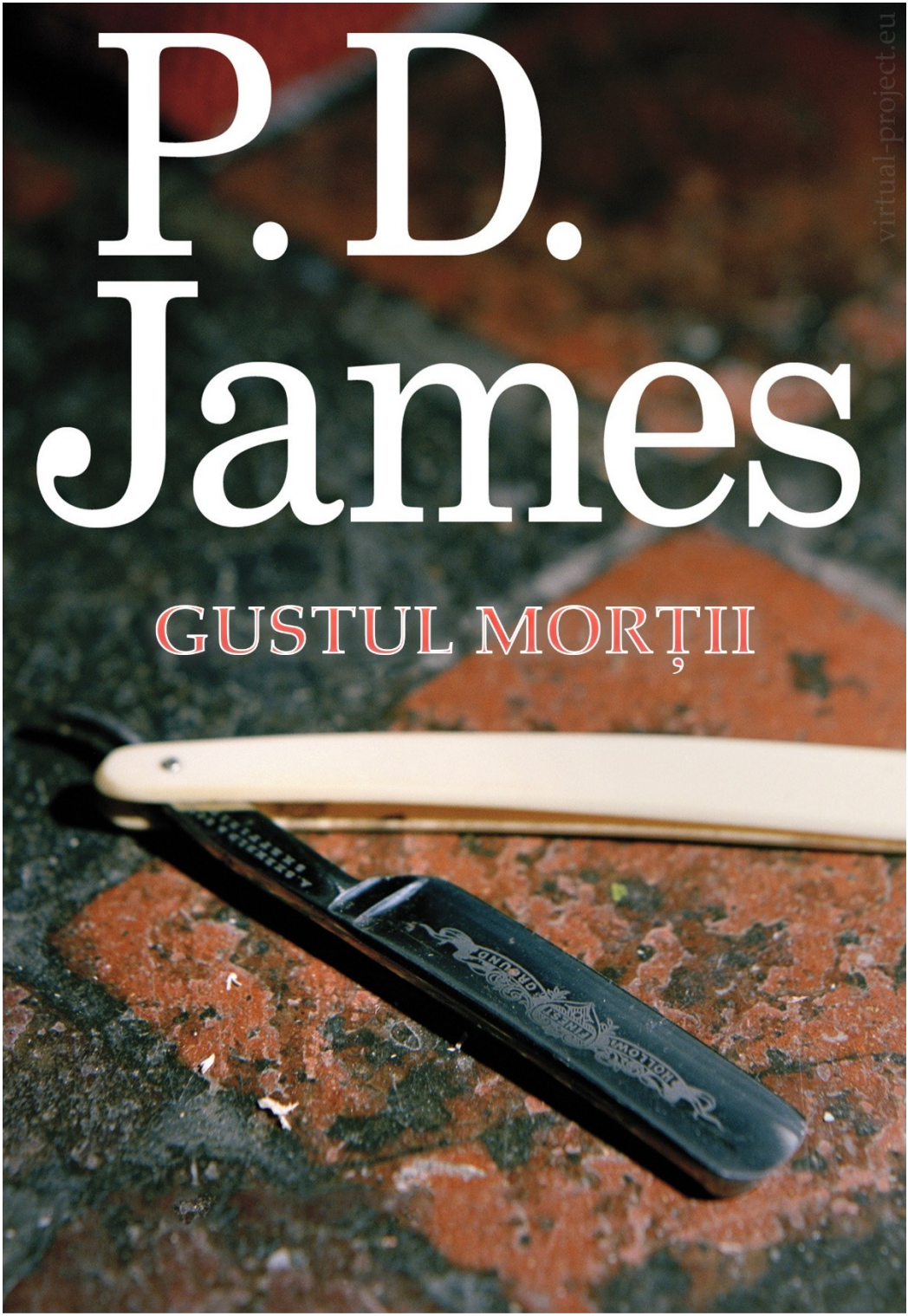

virtual-project.eu

P.D. JAMES

Seria: *Adam Dalgliesh*

Volumul 7

GUSTUL MORŢII

Original: *A Taste for Death* (1986)

Traducere din limba engleză:
MARILENA DUMITRESCU

virtual-project.eu

1993

Some can gaze and not be sick,
But I could never learn the trick.
There's this to say for blood and breath,
They give a man a taste for death.

A.E. Housman

CARTEA I

MOARTEA UNUI BARONET

1.

Cadavrele au fost descoperite la opt patruzeci şi cinci în dimineaţa zilei de miercuri, 18 septembrie, de către domnişoara Emily Wharton, şaizeci şi cinci de ani, necăsătorită, din parohia St. Matthew, Paddington, Londra, şi Darren Wilkes, un băiat de zece ani, care nu aparţinea nici unei parohii, după câte ştia, ceea ce îl lăsa indiferent. Ciudata pereche ieşise din apartamentul domnişoarei Wharton, din Crowhurst Gardens, cu puţin înainte de ora opt, îndreptându-se pe jos, de-a lungul canalului Grand Union, spre biserica St. Matthew, cale de o jumătate de milă. În fiecare miercuri şi vineri, domnişoara Wharton venea aici să schimbe florile uscate în vasul din faţa statuii Fecioarei, să cureţe ceara şi resturile de lumânare de pe sfeşnicele de alamă, să şteargă cele două rânduri de scaune din Lady Chapel, exact aşa cum se cuvenea pentru congregaţia restrânsă ce avea să se reunească la slujba de dimineaţă, şi să pregătească cele necesare pentru sosirea părintelui Barnes, la ora nouă.

Într-o ocazie similară, cu şapte luni mai înainte, îl întâlnise pe Darren. Copilul se juca de unul singur pe potecă, dacă joacă s-ar putea numi faptul că arunca prosteşte cutii goale de bere în apa canalului, iar ea se oprise să-i dea bună dimineaţa. Poate îl surprinsese gestul unui adult de a-l saluta pe el, fără să-l admonesteze ori să-l supună unui interogatoriu. Din nu se ştie ce motiv, după ce mai întâi se holbase cu o privire care nu exprima nimic, copilul se luase după ea, la început târându-se leneş în urmă, apoi dându-i târcoale ca un câine vagabond şi, în cele din urmă, tropăind mărunt alături. Când au ajuns la biserica St. Matthew, a urmat-o firesc înăuntru, ca şi când împreună ar fi plecat dimineaţă de acasă.

Chiar din prima zi, i-a fost limpede domnişoarei Wharton că

băiatul nu mai intrase niciodată într-o biserică, dar nici atunci, şi nici în vizitele ulterioare, el nu a manifestat cea mai mică curiozitate pentru ce se petrecea înăuntru. Mulţumit de sine însuşi, intrase şi ieşise din sacristie şi clopotniţă în timp ce ea îşi văzuse de treburi, o urmărise cu un ochi critic pe când aranja cele şase narcise printre frunze, în vasul de la picioarele Fecioarei, şi privise cu indiferenţă rece, de copil, desele genuflexiuni ale domnişoarei Wharton pe care, evident, le considerase încă unul dintre comportamentele de vechitură, specifice adulţilor.

L-a întâlnit din nou pe potecă săptămâna următoare şi a doua după aceea. La sfârşitul celei de a treia vizite, copilul a urmat-o acasă, neinvitat şi au împărţit împreună farfuria cu supă de roşii şi bucăţica de peşte. Prânzul, ca ritualul unei comuniuni, a confirmat dependenţa ciudată, nerostită, reciprocă, ce îi lega. Femeia înţelesese, cu un amestec de gratitudine şi nelinişte, că băiatul îi devenise necesar. La St. Matthew, copilul, care ba apărea misterios, ba dispărea în clipa următoare, obişnuia să iasă din biserică odată cu sosirea primilor membri ai congregaţiei. După slujbă, domnişoara Wharton îl găsea plimbându-se alene pe potecă, apoi i se alătura, ca şi când nici nu s-ar fi despărţit Ea nu-i pomenise niciodată numele în faţa părintelui Barnes sau a altcuiva de la St. Matthew şi, pe cât îşi putea el aminti, în lumea plină de secrete a copilăriei lui, nici el nu rostise vreodată numele ei. Femeia cunoştea acum despre el, despre familia şi viaţa lui, la fel de puţin ca şi atunci când îl întâlnise prima oară.

Dar asta se întâmplase cu şapte luni în urmă, într-o dimineaţă rece din mijlocul lui februarie, când tufişurile dese care separau poteca din lungul canalului de proprietăţile comunale deveniseră desişuri încâlcite de ghimpi morţi, când ramurile frasinilor se înnegriseră de muguri atât de deşi încât părea imposibil să mai înverzească vreodată, iar nuielele despuiate şi firave, de sălcii, atârnând peste canal, desenau pene delicate în curentul rapid al apei. Acum puterea verii se înmuia, arămindu-se a toamnă. Domnişoara Wharton închise o clipă ochii, opintindu-se prin covorul moale, de frunze veştede; i se păru că simte încă, peste mirosul de apă stătută şi pământ umed, o urmă din parfumul impetuoaselor flori de soc ale lunii iunie. În dimineţile zilelor de vară, mirosul acela îi amintea cu limpezime

de drumurile copilăriei petrecute în Shropshire. Se gândea cu groază la venirea iernii şi, mergând, în această dimineaţă, i se părea că o simte plutind în aer. Deşi nu mai plouase de o săptămână, poteca era alunecoasă şi noroiul înăbuşea zgomotele. Înaintau pe sub frunzişuri, într-o tăcere ameninţătoare. Chiar şi sporovăială delicată a vrăbiilor încetase. Doar la dreapta lor, şanţul care mărginea canalul mai deborda încă de verdeaţa verii: iarba lui deasă acoperea anvelope plesnite, saltele aruncate şi trenţe care putrezeau pe fundul lui; ramurile împovărate ale sălciilor îşi scuturau frunzele firave pe o suprafaţă parcă prea unsuroasă şi stătută, pentru a le putea înghiţi.

Era ora nouă fără un sfert şi se apropiau de biserică, intrând într-unul din tunelurile scunde care traversau canalul. Darren, căruia această parte a drumului îi plăcea cel mai mult, dădu un chiot şi se repezi în tunel, strigând să stârnească ecoul şi unduindu-şi mâinile, ca palidele braţe ale stelelor de mare, peste cărămizile zidurilor. Femeia urmă silueta săltăreaţă, temându-se de momentul când avea să treacă pe sub boltă pentru a intra în întunecimea sufocantă şi igrasioasă, cu miros de râu, în care avea să audă, nefiresc se puternic, zgomotul apei supte sub pietrele pavajului şi picăturile prelinse din acoperişul jos. Femeia grăbi pasul şi, în câteva minute, peticul argintiu de la capătul tunelului se lărgi să le facă loc, din nou, la lumina zilei, când copilul se întoarse, tremurând, alături de ea.

Ea spuse:

— E foarte frig, Darren. N-ar fi bine să fi pui pelerina? Copilul ridică din umeri şi dădu din cap. Era uimită cât de subţire umbla îmbrăcat şi cât de puţin simţea frigul. Uneori i se părea că preferă să tremure tot timpul. Desigur, nu se putea considera a fi sub demnitatea unui bărbat să te îmbraci gros într-o dimineaţă rece de toamnă! Iar pelerina îi venea atât de bine! Fusese o uşurare când apăruse îmbrăcat cu ea, prima oară; avea dungi albastre, strălucitoare, şi roşii, era scumpă şi se cunoştea că era nouă, un semn reconfortant că mama, pe care ea nu o cunoscuse şi de care el nu vorbea niciodată, se străduia să-i poarte bine de grijă.

Miercurea era ziua când ea trebuia să înlocuiască florile, iar în această dimineaţă ducea un bucheţel de trandafiri roz înveliţi într-o pânză şi un altul de crizanteme mici, albe. Aveau tulpinile

ude şi apa îi pătrundea prin mănuşile de lână. Florile aveau boboci mici, dar unul începuse să se deschidă şi, pentru o clipă, evocarea verii îi reveni în minte redeşteptându-i o mai veche nelinişte. În dimineţile când mergeau la biserică, Darren venea adesea cu flori în dar. Erau, îi spusese el, din prăvălia unchiului Frank, din Brixton. Dar, oare, acesta era adevărul? apoi a fost somonul afumat, cadoul din vinerea trecută, pe care i-l adusese la locuinţă tocmai înaintea cinei. I-a spus că îi fusese dat de unchiul Joe, care ţinea o cafenea pe strada Kilburn. Dar feliile, atât de zemoase, de delicioase, fuseseră separate printr-o hârtie pergamentoasă, iar tava albă pe care stăteau frumos aranjate era foarte asemănătoare cu cele pe care le privise cu plăcere dar fără speranţă la „Marks and Spencer”, numai că cineva rupsese eticheta. Copilul stătuse în faţa ei şi o privise mâncând, trăsese o strâmbătură extravagantă de dezgust când ea i-a propus să se servească, o privise fix, cu o satisfacţie concentrată, aproape supărată; arăta, mai degrabă, ca o mamă care îşi priveşte copilul convalescent luând prima înghiţitură de hrană. Mâncase peştele al cărui gust delicios îl simţea încă pe buze şi i se păruse o lipsă de recunoştinţă să-l descoase. Numai că darurile deveneau din ce în ce mai frecvente. Dacă avea să-i mai aducă şi altele, trebuia să aibă o discuţie.

Deodată, copilul scoase un strigăt, o zbughi furtunos înainte şi dintr-un salt se repezi la o nuia care atârna deasupra capului. Iată-l ţâşnind, picioarele subţiri zvâcnind, pantofii albi cu talpa groasa părând nepotrivit de grei pentru picioarele acelea osoase. Avea obiceiul acestor izbucniri de activitate, alerga înainte să se ascundă în tufişuri, pentru ca apoi să-i sără în spate, făcea salturi peste bălţoace, scotocea şanţul căutând cutii şi sticle sparte, apoi le arunca în apă cu o forţă disperată. Ea se prefăcea speriată când năvălea peste ea, striga la el să fie atent când se strecura pe lângă o creangă căzută şi se apleca să zgârie apa. Dar altfel, îi plăcea vioiciunea lui. Era mai puţin îngrijorătoare decât letargia care îl cuprindea atât de des. Acum, urmărindu-l cum sare, cu figura de maimuţă care se strâmbă, cu braţele încrucişate, răsucirea ageră a trupului, argintul oaselor delicate sub pielea albă, vizibilă unde jacheta îi ieşise din pantaloni, simţi un val de afecţiune atât de dureros, ca un junghi în inimă. Iar odată cu durerea, reveni şi neliniştea. Când copilul ateriză lângă ea, îi spuse:

— Darren, eşti sigur că pe mama ta nu o supără ajutorul pe care mi-l dai la St. Matthew?

— No, e-n regulă, ţi-am zis.

— Vii atât de des la mine. Pentru mine e minunat, dar eşti sigur că ea nu se supără?

— Ascultă, ţi-am zis. E OK.

— Dar n-ar fi mai bine să vin să o văd, numai cât să o cunosc, să ştie şi ea cu cine eşti?

— Ştie. Oricum, nu-i acasă. E plecată la unchi-miu Ron, la Romford.

Alt unchi. Cum de nu-i încurcă? O nouă nelinişte o cuprinse.

— Atunci, cine are grijă de tine, Darren? Cu cine eşti acasă?

— Cu nimeni. Dorm la un vecin până se întoarce. Mi-e bine.

— La şcoală nu te duci azi?

— Ţi-am zis. Nu trebuie să mă duc. Azi e sărbătoare, e sărbătoare! Ţi-am zis! Vocea îi deveni ţipătoare, aproape isterică. Apoi, pentru că ea nu vorbea, se apropie şi îi spuse, mai calm:

— Au cornuri „Andrex” la Notting Hill: patruşopt de pence unul dublu. La supermagazinul cel nou. Pot să-ţi aduc câteva, dacă vrei.

„Probabil că petrecea o mulţime de timp în magazine, făcând cumpărăturile pentru mama lui, se gândi femeia, poate în drum când vine de la şcoală.” Se pricepea să găsească lucrurile ieftine, îi povestea despre ofertele speciale, despre locurile unde se plăteşte mai puţin. Îi spuse:

— Voi încerca să cumpăr eu trei, Darren. Preţul este foarte bun.

— Da, aşa m-am gândit şi eu. E un preţ bun. E prima oară când le văd sub cincizeci de pence.

Tot timpul cât au mers, au avut în faţa ochilor ţinta lor: cupola verde de aramă a campanilei avântate, de la extraordinara basilică romană, pe care Arthur Blomfield a construit-o în 1870 pe malul leneşului canal urban, cu tot atâta curaj cum ar fi ridicat-o pe Grand Canal la Veneţia. Cu nouă ani în urmă, făcând prima ei vizită la St. Matthew, domnişoara Wharton hotărâse că era nimerit să o admire, căci era biserica ei parohială şi oferea, ceea ce numea ea, privilegii catolice. Cu acel prilej îşi scosese definitiv din cap considerentele arhitecturale, ca şi preferinţele ei pentru arcele normande, capitelurile sculptate şi familiarele

volute engleze. Probabil că acum se obişnuise cu construcţia. Dar tot mai era uşor surprinsă când părintele Barnes conducea grupuri de vizitatori, experţi interesaţi în arhitectura victoriană, care se entuziasmau văzând baldachinul, admirau picturile prerafaelite de pe cele opt panouri ale amvonului, ori îşi instalau trepiedul să fotografieze absida, şi care o comparau pe un ton încrezător, neecleziastic (bineînţeles că şi experţii ar trebui să vorbească în şoaptă în biserică), cu catedrala Torcello de lângă Veneţia ori cu bazilicile similare construite de Blomfield la Jericho, Oxford.

Şi acum, ca întotdeauna, apariţia ei era o dramatică surpriză. Trecură prin portiţa turnantă a grilajului care străjuieşte canalul şi o luară pe poteca cu pietriş spre portalul intrării de sud, cea de la care domnişoara Wharton avea cheia. Pe aici se ajungea la Mica Sacristie, unde obişnuia să-şi lase haina, şi la bucătărie unde trebuia să spele vasele şi să aranjeze florile. Privi de la uşă straturile mici de flori în care grădinarii congregaţiei se străduiau să cultive, cu mult optimism, dar cu mai puţin succes, pământul nerecunoscător de pe marginea potecii.

— Oh, priveşte, Darren, ce frumos. Primele dalii. Nu credeam că vor înflori. Nu, nu le culege. Arată atât de bine acolo unde sunt. Copilul se aplecase cu mâna în iarbă, dar la cuvintele ei se îndreptă, băgând lacom pumnul în buzunar.

— Nu le vrei pentru FM?

— Pentru Preasfânta avem trandafirii de la unchiul tău. Numai de-ar fi de la unchiul lui! Va trebui să-l întreb, se gândi femeia. Nu mai pot continua aşa, oferindu-i Preasfintei flori furate, dacă sunt furate. Dar dacă nu sunt – şi eu îl acuz degeaba?! Voi distruge tot ce există între noi. Nu pot să-l pierd acum. Şi s-ar putea ca abia asta să-i dea ideea de a fura. Jumătăţi de fraze îi veniră în minte: coruperea unui inocent, un moment când ai păcătuit. Se gândi că va trebui să mai reflecteze. Dar nu acum, nu încă.

Scotoci în poşetă după cheia cu inel de lemn şi încercă să o potrivească în broască, însă nu reuşi. Nedumerită, dar nu încă îngrijorată, încercă clanţa şi uşa grea, bătută în fier, se deschise. Era descuiată, iar pe partea cealaltă o cheie se afla deja în broască. În galerie era linişte, întuneric, uşa de stejar către Mica Sacristie, la stânga, era bine închisă. Probabil că părintele Barnes a sosit deja. Dar ce ciudat că a venit înaintea ei! Şi, de

ce nu lăsase lumina aprinsă în galerie? Pe când căuta întrerupătorul cu mâna înmănuşată, Darren trecu în fugă pe lângă ea spre grilajul de fontă care separa galeria de nava bisericii. Îi plăcea să aprindă o lumânare la sosire; îşi strecura braţele subţiri printre barele grilajului, întinzându-se până la sfeşnic şi cutia milelor. La începutul vizitelor lor comune, femeia îi dăduse câte o monedă de zece pence, acum auzi un clinchet slab şi văzu cum copilul pune lumânarea în lăcaşul ei şi se întinde după chibriturile din suportul de alamă.

Atunci, în acel moment a simţit primul ghimpe de nelinişte. O presimţire îi alertă subconştientul; frământări anterioare şi un sentiment vag de tulburare o învăluiră, transformându-se în teamă. Un miros neobişnuit, străin şi totuşi oribil de familiar; senzaţia unei prezenţe recente; posibila semnificaţie a uşii descuiate; întunericul din pasaj. Deodată înţelese că ceva era îngrozitor de rău. Strigă instinctiv:

— Darren!

Copilul se întoarse şi o privi. În clipa următoare era lângă ea.

Mai întâi uşurel, apoi cu o mişcare bruscă, deschise uşa. Fu orbită de lumină. Tubul fluorescent care desfigura tavanul era aprins, strălucirea lui eclipsând lumina firavă din galerie. Şi atunci văzu oroarea.

Erau doi, iar ea ştiu imediat, cu toată certitudinea, că erau morţi. Camera era teatrul unui măcel. Aveau gâturile tăiate, iar trupurile zăceau ca ale animalelor măcelărite, în bălţi de sânge. Instinctiv îl împinse pe Darren în spatele ei. Era însă prea târziu. Şi el văzuse. Nu ţipă, dar îl simţea tremurând şi suspinând că un căţeluş necăjit. Îl împinse în galerie, închise uşa şi se rezemă de ea. Simţea o răceală disperată, bătaia tumultuoasă a inimii. Părea că i s-a umflat în piept, uriaşă, fierbinte; zbuciumul ei dureros îi scutura trupul vrând, parcă, să-l sfărâme. Şi mirosul acela care plutise la început ademenitor, evaziv doar o nuanţă neobişnuită în aer, părea acum că se scurge în galerie, insuportabilă duhoare a morţii.

Îşi apăsă spatele de uşă, recunoscătoare pentru suportul dur al lemnului sculptat. Numai că nici forţa acestuia, nici ochii strâns închişi nu puteau şterge oroarea. Ca sub lumina reflectoarelor pe scenă, vedea cadavrele, mai ţepene, mai izbitoare, mai vizibile ca atunci când îi apăruseră în faţa ochilor terifiaţi. Unul dintre ele alunecase din patul îngust, de la dreapta

uşii, şi zăcea privind-o ţintă, cu gura deschisă, cu capul aproape desprins de trup. Văzu din nou venele secţionate, ieşind ca nişte ţevi ruginite printre cheagurile de sânge. Al doilea cadavru era sprijinit de perete, diform ca o păpuşă de zdrenţe. Capul îi căzuse înainte şi o pată de sânge, uriaşă, i se întinsese pe piept ca o bavetă. Mai avea încă pe cap o căciulă albastră de lână, care îi căzuse într-o parte. Ochiul drept era ascuns, cel stâng însă o privea chiorâş, cunoscător de fapte înspăimântătoare. Corpurile mutilate păreau a fi pierdut, odată cu sângele, tot ce aveau uman: viaţă, identitate, demnitate. Nu mai erau trupuri omeneşti. Iar sângele se întinsese peste tot. I se părea că ea însăşi se îneacă în sânge. Sângele îi ţiuia în urechi, îi venea să-l vomite, se spărgea în globule strălucitoare pe retina ochilor ei închişi. Imaginea morţii, pe care nu putea să o alunge, plutea în faţa ei într-un vârtej de sânge, se destrăma, se readuna şi din nou se desfăcea, dar întotdeauna în sânge. Atunci auzi vocea lui Darren şi simţi că o trăgea de mânecă:

— Trebuie s-o ştergem înainte să vină copoii. Hai. N-am văzut nimic, nimic. Nici n-am fost p-aci.

Vocea îi era sugrumată de spaimă. O strângea de mână. Prin stofa subţire, degetele lui ferme muşcau ca nişte dinţi ascuţiţi. Le făcu să se desprindă uşurel. Apoi vorbi, surprinsă de calmul propriei voci:

— E o prostie, Darren. Bineînţeles că nu ne vor suspecta pe noi. Să fugim... asta ar fi suspect.

Îl împinse de-a lungul pasajului

— Eu rămân aici. Tu du-te după ajutor. Trebuie să încuiem uşa. Nu trebuie să intre nimeni. Eu aştept aici, tu adu-l pe părintele Barnes. Ştii unde este casa parohială? Pe colţul turtit al blocului din Harrow Road. El va şti ce trebuie făcut. Va chema poliţia.

— Dar nu poţi sta aici singură. Dacă mai e aici?! În biserică?! Dacă ne urmăreşte şi aşteaptă? Trebuie să rămânem împreună. Bine?

Autoritatea pe care o simţea în vocea copilului o descumpăni.

— Dar, Darren, nu mi se pare corect să-i părăsim. Nu amândoi. Mi se pare... mi se pare o laşitate, o greşeală. Eu ar trebui să rămân.

— Prostii. Nu poţi face nimic. Sunt morţi şi ţepeni. Ai văzut.

Făcu un gest scurt cu mâna de-a curmezişul gâtului, îşi dădu

ochii peste cap şi-şi luă o privire fixă. Scoase un sunet realist şi oribil, ca şi când i-ar fi ţâşnit sânge din gât. Femeia ţipă:

— Încetează, Darren, te rog încetează!

Copilul deveni imediat mai înţelegător, vocea mai calmă. Apoi o luă de mână.

— Mai bine hai cu mine la părintele Barnes.

— Dacă aşa zici tu, Darren.

Băiatul îşi recâştigase autoritatea. Trupul mic îşi luă un aer fudul.

— Da, aşa zic eu. Hai cu mine!

Era emoţionat. Se cunoştea după tremurul înalt al vocii, se vedea în ochii lui aprinşi. Nu mai era şocat, nici chiar întristat. Ce prostie să creadă că trebuie să-l ferească de oroare! Izbucnirea de spaimă cu gândul la poliţie îi trecuse. Oare putea el să deosebească realitatea de imaginile acelea de violenţă peste care dăduse brusc? Poate era mai bine că, la adăpostul inocenţei, nu avea această capacitate. Copilul o înconjură cu un braţ subţire şi o conduse spre uşă; rezemându-se de el femeia îi simţi sub braţ oasele fragile.

„Ce bun e, gândi ea, ce dulce, acest drag, drag copil”. Va trebui să-i vorbească despre flori şi despre peşte. Dar acum nu era nevoie să se gândească la asta.

Erau afară. I se păru că aerul, proaspăt şi rece, avea dulceaţa brizei de mare. Dar, când au tras amândoi uşa grea de lemn, cu ferecături de fier forjat, constată că nu poate băga cheia în broască. Degetele îi tresăreau ritmic, cuprinse de spasme. Copilul îi luă cheia din mână, se întinse şi o introdu-se în broască. Atunci picioarele i se înmuiară şi femeia se prăbuşi pe treaptă, dizgraţioasă ca o marionetă. Copilul o privi.

— Ai păţit ceva?

— Mă tem că nu pot umbla, Darren. Îmi revin imediat. Dar trebuie să rămân aici. Du-te după părintele Barnes. Dar grăbeşte-te!

Deoarece copilul tot mai ezita, adăugă:

— Criminalul nu mai poate fi înăuntru. Uşa era descuiată când am ajuns. Probabil că a plecat după ce... Nu putea să mai zăbovească înăuntru aşteptând să fie prins, nu-i aşa?

„Ce ciudat că mintea mea mai poate să gândească în timp ce trupul pare să-mi fi cedat”, socoti femeia.

Dar era adevărat. Ucigaşul nu mai putea fi acolo, ascunzându-

se în biserică, cu cuţitul în mână. Doar dacă cei doi muriseră de foarte puţină vreme. Totuşi, sângele nu părea proaspăt... Sau dimpotrivă? Stomacul i se strânse brusc. Doamne, ajută-mă să nu fac asta acum. Nu pot ajunge până la toaletă. Nu pot trece de uşa aceea. Se gândi la umilinţa de a-l vedea venind pe părintele Barnes, poliţia. Era destul de rău că aveau să o găsească prăbuşită aici, ca un maldăr de vechituri.

— Grăbeşte-te, mie mi-e bine, dar grăbeşte-te!

Copilul porni, alergând foarte repede. Femeia rămase în urma lui zăcând pe jos şi luptându-se cu nodul din stomac, cu nevoia de a vomita. Încercă să se roage, dar, ciudat, cuvintele păreau să se împotmolească. „Fie ca sufletele celor drepţi, din mila Domnului, să se odihnească în pace”. Dar, dacă nu fuseseră drepţi? Ar trebui să existe o rugăciune pentru toţi oamenii, pentru toţi cei ucişi, din toată lumea. Poate că exista o asemenea rugăciune. Va trebui să-l întrebe pe părintele Barnes. El ştia, cu siguranţă.

Apoi apăru o nouă teroare, diferită. Ce făcuse cu cheia ei? Privi la cea pe care o strângea în mână. Avea atârnată o bucată de lemn, arsă la capătul cu care părintele Barnes o aşezase, odată, prea aproape de flacăra de gaz. Deci aceasta era cheia lui de rezervă, cea pe care o păstra la casa parohială. Trebuie să fi fost cheia pe care au găsit-o în broască şi pe care i-o dăduse lui Darren să încuie uşa la loc. Deci, ce făcuse cu cheia ei? Scotoci disperată în geantă ca şi când cheia era dezlegarea vitală, iar pierderea ei un dezastru, văzând în imaginaţie un falanster de ochi acuzatori, poliţia cerându-i socoteală, faţa ostenită şi deprimată a părintelui Barnes. Degetele scormonitoare o găsiră însă la locul ei, între portofel şi căptuşeala genţii; o scoase cu un geamăt de uşurare. Probabil că o pusese acolo automat, când găsise uşa deja descuiată. Dar, ce ciudat că nu-şi putea aminti! Nu-şi mai amintea nimic între momentul sosirii şi cel în care împinsese uşa Micii Sacristii.

Îşi dădu seama că lângă ea apăruse o umbră neagră. Ridică privirea şi îl văzu pe părintele Barnes. Inima i se umplu de uşurare. Spuse:

— Aţi chemat poliţia, părinte?

— Încă nu. M-am gândit că e mai bine să văd şi eu, în caz că băiatul a făcut o glumă.

Probabil că trecuseră pe lângă ea şi intraseră în biserică, în

camera aceea îngrozitoare. Ce ciudat că, aşa cum stătea înghesuită într-un colţ, nici nu băgase de seamă! O cuprinse nerăbdarea, ca un nou acces de vomă. Voia să strige: „Ei bine, acum aţi văzut!”. Se gândise că la sosirea lui totul avea să fie în regulă. Nu, nu în regulă, dar în orice caz mai bine, avea să capete sens. Undeva se găseau cuvintele potrivite şi ea avea să le rostească. Dar văzându-l, înţelese că nu-i aducea alinarea. Îi privi faţa, pătată neplăcut de frigul dimineţii, ţepii neglijenţi din barbă, cele două fire de păr zburlite de la colţurile gurii, urma de sânge uscat din nara strângă, ca şi când i-ar fi curs sânge din nas, şi ochii încă umflaţi de somn. Ce prostie să creadă că i-ar fi putut da ceva din forţa lui, că ar fi reuşit să facă această oroare suportabilă. El nici măcar nu ştia ce să facă. La fel fusese cu decorarea bisericii de Crăciun. Doamna Noakes aranja întotdeauna amvonul, încă de pe vremea părintelui Collins. Apoi, Lily Moore sugerase că n-ar fi corect şi că ar trebui să facă cu rândul la amvon şi la cristelniţă. El ar fi trebuit să hotărască şi să fie ferm. Dar mereu se întâmpla acelaşi lucru. Ce moment îşi găsise să se gândească la decoraţiile de Crăciun! Gânduri despre flori decorative, roşii ca sângele, i se încâlceau în minte. Nu erau chiar roşii, mai mult un roşu maroniu.

„Bietul părinte Barnes, gândi ea, trecând de la iritare la sentimentalism. E un ratat ca şi mine, doi rataţi”. Realiză că Darren tremura alături. Cineva ar trebui să-l ducă acasă. Doamne, cum se va simţi el după întâmplarea asta, cum se vor simţi amândoi? Părintele Barnes era încă lângă ea, învârtind cheia în mâna fără mănuşă. Ea spuse blând:

— Părinte, trebuie să aducem poliţia.

— Poliţia. Desigur. Da, trebuie să chemăm poliţia. Voi telefona de la parohie.

Dar el tot mai ezita. Femeii îi veni să-l întrebe;

— Îi cunoşti, părinte?

— Ah, da, da. Vagabondul. Acela este Harry Mack. Bietul Harry. Doarme uneori sub portal.

N-ar fi trebuit să-i spună lucrul acesta. Femeia ştia că lui Harry îi plăcea să înnopteze sub portal. Îi venise şi ei rândul să cureţe după el, firimituri, pungi de hârtie, sticle goale, uneori chiar şi lucruri mai rele. Ar fi trebuit să-l recunoască pe Harry, căciula aceea de lână, jacheta. Încercă să nu se gândească de ce nu o făcuse. Întrebă, cu aceeaşi blândeţe:

— Şi celălalt, părinte? L-ai recunoscut?

Pastorul îşi coborî privirea spre ea. Ea îi citi teama în ochi, tulburarea şi, mai ales, un fel de uimire în faţa complicaţiilor care îi aşteptau. Rosti încet, fără să o privească:

— Celălalt este Paul Berowne, Sir Paul Berowne. Este – era – ministru al Coroanei.

2.

De îndată ce ieşi din biroul comisarului şi ajunse într-al său, comandantul Adam Dalgliesh îi telefonă inspectorului şef, John Massingham. Receptorul fu smuls din furcă la primul apel şi nerăbdarea lui Massingham se desluşi la fel de puternică cum îi era şi vocea. Dalgliesh spuse:

— Comisarul a vorbit la Interne. Preluăm treaba, John. Oricum, noua brigadă va exista oficial începând de luni, deci nu devansăm decât cu şase zile. Iar din punct de vedere tehnic, Paul Berowne mai poate reprezenta încă nord-estul regiunii Hertfordshire. Sâmbătă s-a adresat printr-o scrisoare Ministerului de Finanţe, anunţându-şi demisia, dar nimeni nu ştie dacă demisia este valabilă din ziua în care a fost primită scrisoarea ori din ziua când mandatul a fost semnat de ministru. Oricum, astea sunt teorii. Preluăm cazul.

Pe Massingham însă nu-l interesau detaliile procedurale ale demisiei unui parlamentar. Spuse:

— Domnule, la divizie sunt siguri că este cadavrul lui Sir Paul Berowne?

— Unul dintre ele. Nu uita de vagabond. Da, e Berowne. Există dovezi de identificare la faţa locului, iar preotul parohiei îl cunoştea, se pare. Nu era prima dată că Berowne petrecea noaptea în sacristia bisericii St. Matthew.

— Ciudat loc să-l alegi pentru somn.

— Sau ca să mori. Ai vorbit cu inspectorul Miskin?

După ce au început să lucreze împreună, i-a spus Kate, dar de data aceasta Dalgliesh îi recunoscu gradul. Massingham răspunse:

— E liberă azi, domnule, dar am reuşit să o găsesc acasă. I-am spus lui Robins să-i ducă echipamentul şi ne întâlnim la locul

faptei. Am alertat şi restul echipei.

— Bine, John. Cheamă maşina, te rog. Ne vedem afară. În patru minute.

Îi trecu prin minte că lui Massingham, probabil, nu-i displăcuse prea tare făptui că inspectorul Kate Miskin plecase deja de acasă, astfel încât el nu mai putuse lua legătura cu ea. Noua echipă fusese înfiinţată ca să investigheze cazurile serioase de crimă care, din motive politice ori de altă natură trebuiau abordate cu multă grijă. Pentru Dalgliesh fusese foarte limpede că echipa avea nevoie de o femeie detectiv, cu experienţă, aşa că preferase să-şi concentreze energiile pentru a o găsi pe cea mai potrivită, decât să facă presupuneri despre cât de bine avea ea să se integreze. O alesese pe Kate Miskin, de douăzeci şi şapte de ani, după fişa de activitate şi comportamentul din timpul interviului, mulţumit că găsise la ea calităţile căutate. Erau cele pe care le admira cel mai mult la un detectiv: inteligenţa, curajul, discreţia şi bunul simţ. Dacă mai avea şi alte calităţi utile, rămânea de văzut. Ştia că ea şi Massingham mai lucraseră împreună, pe când el tocmai fusese promovat detectiv-inspector de divizie, iar ea era sergent. Bârfa spunea că relaţia nu fusese lipsită de furtuni. Dar, de atunci Massingham învăţase să-şi stăpânească prejudecăţile, căci temperamentul celor din familia lui devenise de notorietate. Iar o influenţă proaspătă, chiar iconoclastică sau bazată pe rivalitate putea fi mai eficientă în timpul operaţiunilor, decât francmasoneria tainică şi golănească ce suda, de multe ori, echipele de ofiţeri bărbaţi.

Rapid, dar sistematic, Dalgliesh începu să-şi facă ordine pe birou, apoi îşi verifică servieta cu cele necesare pentru anchetele criminalistice. Îi dăduse lui Massingham un răgaz de patru minute şi avea să fie punctual. Intrase deja, ca printr-un act conştient de voinţă, într-o lume în care timpul era măsurat cu precizie, detaliile înregistrate obsesiv, simţurile nefiresc alertate la sunete, mirosuri, imagini, oricând gata să înregistreze clipirea unei pleoape, timbrul unei voci. Din acest birou fusese chemat să vadă atâtea cadavre, în atât de multe decoruri, în atâtea faze de descompunere, bătrâni, tineri, trupuri impresionante, înspăimântătoare, care aveau în comun un singur lucru: muriseră de o moarte violentă, produsă de mâna altcuiva. Pentru prima dată în cariera lui, cunoscuse victima şi îi

plăcuse. Îşi spuse că nu are rost să se întrebe dacă acest lucru avea să influenţeze investigaţiile şi cum anume. Ştia deja că o diferenţă exista.

Comisarul spusese:

— Are gâtul tăiat, poate chiar de mâna lui. Dar există şi al doilea cadavru, al unui vagabond. Acest caz va fi o porcărie din mai multe puncte de vedere.

Reacţia lui la aflarea veştii fusese într-un fel previzibilă şi în alt fel, complexă şi tulburătoare. La început existase şocul, nu-i venise să creadă moartea neaşteptată a unei persoane cunoscute, fie doar şi ocazional. Ar fi simţit acelaşi lucru dacă i s-ar fi spus că Berowne a murit de un atac de cord ori într-un accident de maşină. Urmase o indignare personală, un sentiment de epuizare, apoi valul de melancolie, nu suficient de puternic pentru a fi numit durere, dar, totuşi, mai mult decât un regret, care îl surprinsese prin intensitate. Cu toate acestea nu fusese suficient de puternic pentru a-l face să spună:

— Nu pot să preiau cazul. Sunt mult prea afectat, prea angajat.

Aşteptând să sosească liftul, se gândi că nu era mai implicat decât în oricare alt caz. Berowne murise. Treaba lui era să descopere cum şi de ce. Angajarea făcea parte din munca lui, angajare faţă de cei vii, nu faţă de morţi.

Abia apucase să treacă prin uşile batante, când Massingham trase Roverul în faţa intrării. Urcându-se lângă el, Dalgliesh întrebă:

— Amprentele şi fotografiile sunt pe drum?

— Da, domnule.

— Şi laboratorul?

— Trimit un biolog experimentat. O întâlnim acolo.

— Ai dat de doctorul Kynaston?

— Nu, domnule, numai de menajeră. El a fost plecat în New England în vizită la fată. Totdeauna se duce acolo toamna. Trebuia să revină pe Heathrow cu zborul BA 214 la ora şapte şi douăzeci şi cinci. Avionul a aterizat, dar este reţinut probabil pe pista de vest.

— Mai încercaţi acasă până soseşte.

— Doctorul Reeley este disponibil, domnule. Kynaston o să fie ameţit după drum.

— Îl vreau pe Kynaston, ameţit sau nu.

Massingham răspunse:

— Tot ce e mai bun pentru acest cadavru.

Ceva din vocea lui, poate o undă de amuzament, chiar de dispreţ, îl irită pe Dalgliesh. „Doamne, se gândi, devin hipersensibil pentru acest deces chiar înainte de a vedea cadavrul?!” Îşi puse centura de siguranţă fără să mai scoată o vorbă, iar Roverul alunecă uşor pe Broadway, strada pe care o traversase cu mai puţin de două săptămâni în urmă, îndreptându-se spre biroul lui Sir Paul Berowne.

Privind fix înainte, doar pe jumătate conştient de lumea din afara confortului claustrant al maşinii, de prezenţa lui Massingham care învârtea volanul, de schimbarea aproape silenţioasă a vitezelor, de luminile traficului, îşi lăsă în mod deliberat gândurile să se desprindă de prezent şi de toată conjunctura întâmplărilor ce-l aşteptau, şi revăzu printr-un exerciţiu de memorie, ca şi când ceva important ar fi depins de corectitudinea amintirilor, fiecare moment al acelei ultime întâlniri cu bărbatul decedat.

3.

Era joi, 5 septembrie, şi se pregătea să plece de la birou spre Colegiul de Poliţie Bramshill, unde începea o serie de prelegeri în cadrul cursului pentru comandanţi, când venise apelul de la biroul privat. Secretarea particulară a lui Berowne îi vorbise în maniera specifică demnitarilor de rangul lui. Sir Paul ar fi recunoscător comandantului Dalgliesh dacă i-ar putea acorda câteva minute. Ar fi foarte bine dacă ar putea veni neîntârziat. Sir Paul urma să plece pentru o întâlnire cu electoratul la Parlament, peste o oră.

Lui Dalgliesh îi plăcea Berowne, dar convocarea aceasta nu-i venea bine. La Bramshill trebuia să ajungă abia după prânz şi vrusese să se abată din drumul către zona de nord din Hampshire, ca să viziteze bisericile St. John şi Winchfield, apoi să mănânce într-un local lângă Stratfield Saye, înainte să ajungă la Bramshill, tocmai la timp pentru politeţurile cu comandantul şi înaintea conferinţei de la ora două şi jumătate. Se gândi că era la vârsta când omul aşteaptă cu nerăbdare să-şi satisfacă

plăcerile, mai mult decât în tinereţe, şi trăieşte o mâhnire exagerată când planurile îi sunt date peste cap. Trecuse de pregătirile îndelungate, obositoare şi cam aspre legate de formarea unei noi echipe şi gândurile îi zburaseră deja, eliberate, spre plăcerea de a admira în solitudine efigiile de alabastru, vitraliile din secolul al XVI-lea şi decoraţiile încărcate de la Winchfield. Se părea totuşi că Paul Berowne nu avea de gând să prelungească prea mult întâlnirea lor. Planurile lui nu erau complet anulate. Îşi lăsă supărarea la birou, îmbrăcă haina de tweed ca pavăză în faţa impetuozităţii dimineţii de toamnă şi o tăie pe la staţia de metrou din parcul St. James, spre Departament.

Croindu-şi drum prin uşile batante, se gândi din nou ce mult ar fi preferat splendoarea gotică a vechii clădiri din Whitehall. Probabil că te scotea din sărite şi nu era mulţumitor să lucrezi acolo, recunoscu el. De fapt, clădirea fusese construită într-o vreme când încăperile se încălzeau cu cărbuni, de care se îngrijea o armată de poliţişti, şi când nenumărate procese verbale, compuse cu mare grijă şi caligrafiate de legendarele figuri exotice ale Departamentului, erau foarte potrivite pentru a controla evenimente pentru care acum era nevoie de trei divizii şi mai mulţi subsecretari. Fără îndoială, noua construcţie era excelentă în felul ei, dar, dacă scopul fusese acela de a exprima o autoritate demnă de încredere, temperată de un spirit umanitar, nu era prea sigur că arhitectul reuşise. Părea mai adecvată unei corporaţii multinaţionale, decât unui important departament de stat. Îi lipseau mai ales uriaşele portrete în ulei care confereau demnitate scării de la Whitehall şi care te intrigau întotdeauna cu tehnica prin care artiştii, oameni cu talent diferit, reuşiseră să dea măreţie trăsăturilor obişnuite, şi uneori nu prea atrăgătoare ale modelelor lor, exploatând vizual robele magnifice şi zugrăvindu-le pe figurile pungite, aerul conştiinţei ferme a puterii imperiale. Dar, cel puţin, scoseseră, în cele din urmă, fotografia de studio a unei prinţese din familia regală, care până nu de mult onorase holul de la intrare. Era mai potrivită pentru un salon de coafură din cartierul West End. La biroul de recepţie fu recunoscut cu un zâmbet, totuşi îi cercetară legitimaţia cu atenţie şi îi cerură să aştepte un însoţitor, chiar dacă participase la suficiente şedinţe în clădire pentru a fi destul de familiarizat cu aceste coridoare ale puterii.

Dintre bătrânii însoţitori mai rămăseseră puţini. De câţiva ani, Departamentul angajase femei pentru acest serviciu. Ele îşi păstoreau oaspeţii cu competenţă veselă, maternă, ca şi când ar fi dorit să-i asigure că, deşi locul arăta ca o închisoare, era tot atât de primitor şi benefic ca o creşă, iar ele se aflau acolo numai pentru binele acestor oaspeţi.

În cele din urmă fu condus în biroul exterior. Parlamentul era încă în vacanţa de vară, iar în încăpere domnea o linişte nefirească. Una dintre maşinile de scris era învelită, un singur funcţionar lipea hârtii fără graba obişnuită din biroul particular al unui ministru. Peste câteva săptămâni, scena avea să fie cu totul alta. Se gândi, pentru a câta oară, că un sistem care avea nevoie de miniştri care să conducă departamente, să-şi îndeplinească responsabilităţile şi să-şi petreacă sfârşitul de săptămână ascultând plângerile alegătorilor lor fusese probabil destinat scopului de-avea decizii luate de oameni obosiţi până la epuizare. Cu siguranţă însă, acest sistem făcea ca departamentele să depindă în mare măsură de persoanele care le conduceau. Miniştrii puternici erau proprii lor stăpâni; cei slabi degenerau în marionete. Ceea ce nu era de natură să-i îngrijoreze. Şefii departamentelor doreau să ascundă în faţa marionetelor chiar şi cele mai slabe smucituri ale sforilor şi sârmelor. Dar Dalgliesh nu avusese nevoie de bârfa din Departament pentru a şti că Paul Berowne nu avea nimic din acest servilism şchiop.

El se ridică de la birou şi îl întâmpină cu mâna întinsă, ca şi când se întâlneau pentru prima oară. Avea o faţă severă, chiar puţin melancolică, transfigurată când zâmbea. Acum zâmbea. Şi spuse:

— Îmi pare rău că v-am chemat aşa în grabă. Mă bucur că am reuşit să vă mai prindem. Nu este ceva deosebit de important, dar s-ar putea să devină.

De câte ori îl vedea, Dalgliesh îşi amintea fără să vrea de portretul strămoşului său, Sir Hugo Berowne, din Galeria Naţională de Portrete. Sir Hugo nu se distinsese decât printr-o pasionată, chiar dacă ineficientă devoţiune faţă de rege. Singura lui acţiune remarcabilă cunoscută era faptul că-l convinsese pe Van Dyke să-i facă portretul. Fusese suficient însă, măcar din punct de vedere al artei picturii, pentru a-şi asigura imortalitatea, fie şi prin intermediul altuia. Imobilul din

Hamphire nu mai aparţinea de mult familiei, averea scăzuse; dar figura prelungă, melancolică a lui Sir Hugo, încadrată de un guler de dantelă fină, tot mai privea cu arogantă condescendenţă la mulţimea care i se perinda prin faţă, imagine definitivă a gentlemanului regalist, din secolul al XVII-lea. Asemănarea actualului baronet cu acest strămoş era aproape neliniştitoare. Avea aceeaşi faţă cu oase lungi, cu pometi înalţi, dominând o bărbie ascuţită, aceiaşi ochi depărtaţi, cu pleoapa stângă pe jumătate închisă, aceleaşi mâini albe, cu unghii lungi, aceeaşi privire fermă şi uşor ironică.

Dalgliesh observă că nu avea aproape nimic pe birou. Era o situaţie necesară pentru un om care voia să rămână cu mintea întreagă. Trebuie să te ocupi pe rând de câte un singur lucru, să-i acorzi întreaga atenţie, să iei decizia, apoi îl dai la o parte. În acest moment, reuşea să arate că singurul lucru demn de atenţie era aparent lipsit de importanţă şi avea forma unei comunicări scurte înscrise pe o foaie de hârtie împăturită în patru. I-o întinse lui Dalgliesh, care citi: „Parlamentarul care reprezintă zona de nord-est din Hertfordshire, în ciuda tendinţelor fasciste pe care le manifestă, este un liberal notabil în privinţa drepturilor femeilor. Femeile ar trebui însă să se teamă; proximitatea acestui baronet elegant le poate fi fatală. Prima lui soţie a decedat într-un accident de maşină; el se afla la volan. Theresa Nolan, asistenta medicală a mamei lui, care locuia în casa lor, s-a sinucis după un avort. El a fost cel care a ştiut unde se găsea cadavrul. Trupul gol al Dianei Travers, menajera, a fost găsit în Tamisa cu ocazia petrecerii de aniversare a soţiei baronetului, petrecere ce s-a desfăşurat pe malul fluviului şi la care el ar fi trebuit să participe. O dată a fost vorba de o tragedie personală, a doua oară de ghinion, a treia oară pare a fi o neglijenţă”.

Dalgliesh remarcă:

— Scrisă la maşina electrică cu bilă. Nu sunt prea uşor de identificat. Iar hârtia este de tipul obişnuit al topurilor care se vând cu miile. Nu prea ne ajută la ceva. Aveţi idee cine o putea trimite?

— Habar n-am. Cu scrisorile banale, ofensatoare sau pornografice, te obişnuieşti. Ele fac parte din slujbă.

Dalgliesh interveni:

— Dar aceasta este aproape o acuzaţie de crimă. Dacă

identificăm expeditorul, presupun că avocatul dumneavoastră l-ar putea da în judecată.

— L-ar putea da în judecată, da, cred că da.

Dalgliesh se gândi că cel care redactase scrisoarea, oricine ar fi fost, nu era lipsit de educaţie. Punctuaţia era corectă, fraza avea un anumit ritm. El – sau ea – îşi bătuse capul cu aranjarea faptelor şi cu obţinerea unei cantităţi cât mai mari de informaţii relevante. Era, cu certitudine, deasupra gunoiului şi prostiilor din anonimele care ajungeau în sacul de poştă al unui ministru, fiind, de aceea, cu mult mai periculoasă.

Înapoie scrisoarea, observând:

— Desigur, acesta nu este originalul. Este o fotocopie. Ştiţi dacă sunteţi singura persoană care a primit-o, domnule ministru?

— A fost trimisă presei, cel puţin unui ziar, *Paternoster Review.* A apărut în numărul de astăzi, tocmai am citit-o şi eu.

Deschise sertarul biroului, scoase ziarul şi i-l întinse lui Dalgliesh. La pagina opt, colţul era îndoit. Dalgliesh aruncă o privire paginii. Ziarul publica de câtăva vreme un serial de articole despre membrii mai noi ai Guvernului, acum venise rândul lui Berowne. Prima parte a articolului era inocentă, reda fapte, nu excela în originalitate. Trecea în revistă, pe scurt, cariera anterioară a lui Berowne, ca avocat pledant, prima lui încercare, nereuşită, de a intra în Parlament, succesul în alegerile din 1979, fantastica-i ascensiune la funcţia ministerială, poziţia probabilă faţă de primul ministru. Se menţiona că locuia împreună cu mama sa, Ursula Berowne, şi cu cea de a doua soţie, într-una din puţinele case construite de Sir John Soane care mai existau încă şi că avea un copil din prima căsătorie, Sarah Berowne, în vârstă de douăzeci şi patru de ani, membră activă în cercurile politice de stânga şi care se considera înstrăinată de tatăl ei. Articolul avea un aer neplăcut, de fals, în privinţa relatării circumstanţelor celei de a doua căsătorii. Fratele mai mare, Sir Hugo Berowne, fusese omorât în Irlanda de Nord, iar Paul Berowne se căsătorise cu logodnica acestuia, la mai puţin de cinci luni de la data accidentului în care murise prima sa soţie. „Poate nu era nepotrivit ca nefericita logodnică şi soţul să găsească o consolare reciprocă, deşi niciunul din cei care o văzuseră pe frumoasa Barbara Berowne nu puteau afirma că mariajul era doar o problemă de datorie de

frate”. Urma un pronostic cu oarecare temei, dar total lipsit de bunăvoinţă faţă de viitorul lui politic. Cu toate acestea, în cea mai mare parte era vorba de bârfe din lobby.

Înţepătura venea abia în ultimul paragraf, iar originea ei era indubitabilă. „Se ştie despre el că este un bărbat căruia îi plac femeile; este cert că cele mai multe îl găsesc atrăgător. Dar femeile care i-au stat aproape au fost extrem de ghinioniste. Prima lui soţie a murit într-o coliziune de autovehicul în timp ce el se afla la volan. O tânără asistentă medicală, Theresa Nolan, care o îngrijea pe mama lui, Lady Ursula Berowne, s-a sinucis după un avort şi Berowne a fost cel care a găsit cadavrul. Acum patru săptămâni, o fată care lucra pentru el, Diana Travers, o fost găsită înecată după o petrecere dată în cinstea soţiei baronetului cu prilejul zilei ei de naştere, petrecere la care acesta trebuia să fie prezent. Ghinionul este mortal pentru un politician, ca şi o halenă fetidă. Şi totuşi, îl poate urmări în cariera politică. Ar putea fi mirosul acru al nereuşitei, mai degrabă decât suspiciunea că nu ştie exact ce vrea, ceea ce ar ridiculiza prognoza că el ar putea fi, negreşit, următorul prim-ministru conservator”.

Berowne spuse:

— *Paternoster Review* nu este cumpărat în Departament. Poate că ar trebui să fie. Dacă e să judecăm după cele scrise acum, pierdem dacă nu informaţia, cel puţin amuzamentul. L-am citit întâmplător la club, în special pentru cronicile literare. Ştii ceva despre acest ziar?

Ar fi putut, se gândi Dalgliesh, să-i întrebe pe cei din Departament, de la relaţii publice. Era interesant că părea să nu fi făcut acest lucru. Spuse:

— Îl cunosc de câţiva ani pe Conrad Ackroyd. Este proprietarul şi editorul jurnalului *Paternoster*. Înaintea lui, ziarul a fost condus de tatăl şi bunicul lui. În vremea aceea se tipărea la sediul din City. Ackroyd nu câştigă bani cu el. Papa i-a lăsat o avere frumuşică din investiţii mai ortodoxe, cred că ziarul se menţine pe linia de plutire. Lui Ackroyd îi place să publice bârfe din când în când, dar jurnalul nu este un al doilea *Private Eye.* Ackroyd este lipsit de curaj. Nu cred că ar risca un proces în istoria ziarului. Asta îl face mai puţin cutezător şi distractiv decât *Eye,* desigur, dacă nu ar fi şi cronicile literare şi teatrale. Sunt de o perversitate drăguţă.

Numai *Paternoster,* îşi aminti el, ar fi putut descrie reluarea piesei lui Priestley, *Chemarea unui poliţist,* un spectacol despre o fată foarte obositoare, care crea o mulţime de probleme unei familii respectabile. Adăugă:

— Faptele sunt de obicei exacte. Le verifică. Totuşi, articolul este surprinzător de răutăcios pentru *Paternoster.*

Berowne spuse:

— Ah, da, faptele sunt exacte. Făcuse afirmaţia cu calm, aproape cu tristeţe, fără explicaţii şi aparent fără intenţia de a da explicaţii.

Dalgliesh ar fi vrut să întrebe, „Care fapte? Cele din acest ziar ori cele din comunicarea originală?" Dar se decise să tacă. Acesta nu era un caz de competenţa poliţiei, şi cu atât mai puţin de a lui. Deocamdată, cel puţin, iniţiativa trebuia să-i aparţină lui Berowne. Dar spuse:

— Îmi amintesc de ancheta în cazul Theresei Nolan. Despre Diana Travers n-am ştiut.

Berowne răspunse:

— N-a ajuns în presa naţională. În ziarul local au apărut câteva rânduri despre anchetă. Soţia mea nu era pomenită. Diana Travers nu făcea parte din grupul de la aniversare, dar luaseră masa la acelaşi restaurant, Lebăda Neagră, pe malul Tamisei, la Cookham. Se pare că autorităţile au adoptat lozinca celor de la asigurări. De ce să faci o dramă dintr-o criză?

Deci o muşamalizare sau cam aşa ceva existase şi Berowne era la curent. Moartea prin înec a unei tinere fete care lucra pentru un ministru al Coroanei şi care decedase după ce luase masa în acelaşi restaurant cu soţia ministrului, indiferent dacă acesta fusese sau nu prezent, ar fi justificat, în mod normal, cel puţin un scurt paragraf într-unul din ziarele naţionale. Dalgliesh întrebă:

— Ce vreţi să fac eu, domnule ministru?

Berowne zâmbi.

— Vezi, nu sunt prea sigur. Să fii puţin atent la asta, cred. Nu vreau să te implici personal. Ar fi ridicol, desigur. Însă, dacă evoluează într-un scandal deschis, presupun că cineva va trebui în cele din urmă să se ocupe de caz. Deocamdată nu vreau decât să-ţi spun despre ce este vorba.

Dar, exact aşa ceva nu făcuse. În faţa oricui altcuiva, Dalgliesh ar fi subliniat acest lucru şi chiar cu oarecare asprime.

Era interesant pentru el că în faţa lui Berowne nu era tentat să o facă. Se gândi că trebuia să existe rapoarte despre ambele anchete. Putea obţine cea mai mare parte a datelor din surse oficiale. Pentru restul, în cazul izbucnirii unei acuzaţii deschise, baronetul va trebui să iasă singur curat. Iar dacă aşa se întâmpla şi dacă devenea un caz pentru el personal ori pentru întreaga echipă ce urma să fie înfiinţată, totul depindea de cât de mare avea să fie scandalul, cât de reală suspiciunea şi mai ales care anume era aceasta. Se întreba ce aştepta Berowne de la el; să găsească un potenţial şantajist pe care să-l ancheteze pentru crimă dublă? Izbucnirea unui scandal părea probabilă. Dacă această scrisoare fusese trimisă la ziarul *Paternoster*, ea fusese aproape sigur expediată şi altor ziare şi reviste, posibil chiar unora naţionale. Era de asemenea posibil ca, pentru moment, acestea să-şi fi amânat tirul, ceea ce nu însemna că au aruncat hârtia la gunoi. O puseseră probabil în cui până ce se consultau cu juriştii lor. Între timp, cea mai înţeleaptă opţiune era să aştepte şi să urmărească. Să stea de vorbă cu Conrad Ackroyd însă nu strica. Ackroyd era unul din cele mai grase surse de bârfă din Londra. O jumătate de oră petrecută în elegantul şi confortabilul salon al soţiei lui era, de obicei, mai productivă şi mult mai amuzantă decât multe ore petrecute scotocind prin dosarele oficiale.

Berowne spuse:

— Mă întâlnesc cu un grup de alegători la Cameră. Trebuie să-i plimb, să le arăt locul. Dacă ai timp ai putea veni cu mine. Din nou, cererea suna ca un ordin.

Dar, când au ieşit din clădire, ministrul o apucă fără nicio explicaţie, spre stânga şi coborî scările către promenada Birdcage. Deci, aveau să meargă pe jos până la Cameră, pe drumul cel mai lung, de pe marginea parcului St. James. Dalgliesh se întrebă dacă cel pe care îl însoţea nu o fi având ceva să-i mărturisească, ceva ce putea fi rostit mai uşor în afara biroului. Cei nouăzeci de acri de frumuseţe superbă, chiar dacă preţioasă, a parcului, traversat de poteci atât de convenabil amplasate încât s-ar fi putut spune că fuseseră proiectate în mod special pentru a lega un centru al puterii de altul, au auzit probabil, gândi Dalgliesh, mai multe secrete decât orice altă zonă a Londrei.

Dacă aceasta era intenţia lui Berowne, atunci soarta ei era să

fie zădărnicită. Abia traversaseră promenada Birdcage, când o voce veselă îi strigă şi Gerome Mapleton îi ajunse, tropăind, rubicond, cu fată udă de sudoare, cu răsuflarea tăiată. Reprezenta o circumscripţie electorală din sudul Londrei, un post sigur pe care, totuşi, nu-l părăsea aproape niciodată, ca şi când s-ar fi temut că o absenţă, fie şi numai de o săptămână, ar fi reprezentat un risc. Douăzeci de ani petrecuţi în Cameră nu reuşiseră să tocească extraordinarul lui entuziasm pentru această slujbă, nici surpriza lui permanentă, de altfel simpatică, de a se afla acolo. Vorbăreţ, glumeţ şi lipsit de sensibilitate, se ataşa parcă printr-o forţă magnetică de orice grup mai mare ori mai important decât acela în care se afla deja. Legea şi ordinea erau principalele lui preocupări, ceea ce îl făcea popular printre alegătorii din clasa mijlocie, bine ascunşi în spatele încuietorilor lor de siguranţă şi a zăbrelelor decorative de la ferestre. Adaptându-şi subiectul în funcţie de auditoriul pe care îl capturase, el se lansă imediat în discuţii parlamentare mărunte despre nou înfiinţatul comitet, pendulând între Berowne şi Dalgliesh, ca o mică ambarcaţiune pe o mare agitată.

— Comitetul ăsta, Activitatea Poliţiei pentru o Societate Liberă: Deceniul Viitor, parcă aşa îi spune, ori îi zice Activitatea Poliţiei într-o Societate Liberă: Deceniul Viitor? N-aţi petrecut prima sesiune dezbătând care să fie prepoziţia? E ceva tipic. Aveţi în vedere atât strategia, cât şi resursele tehnice, nu-i aşa? Nu e un înalt comandament? Comitetul s-a lărgit mai mult decât obişnuit, deşi este încă eficient, nu-i aşa? Ideea iniţială nu a fost aceea de a cerceta încă o dată modul de aplicare a ştiinţei şi a tehnicii în domeniul activităţii poliţieneşti? Comitetul pare să-şi fi lărgit cadrul de referinţă.

Dalgliesh interveni:

— Dificultatea constă în faptul că resursele tehnice şi activitatea poliţiei nu sunt uşor de separat, mai ales când este vorba de situaţiile de zi cu zi.

— Oh, ştiu, ştiu. Îmi dau seama, domnule comandant. Uite, de exemplu, propunerea asta de a urmări deplasarea vehiculelor pe autostradă. Se poate realiza, desigur. Întrebarea este trebuie să o realizăm? La fel şi cu supravegherea. Îşi poate cineva imagina separarea metodelor ştiinţifice avansate, de politica şi etica utilizării lor reale? Iată întrebarea, dragul meu. Dumneata o cunoşti, şi noi o cunoaştem. Dar, pentru că am ajuns aici, ne

mai putem noi baza pe doctrina pe care am moştenit-o, cum că e de competenţa şefului poliţiei să decidă alocarea resurselor?

Berowne spuse:

— Este sigur că nu suntem pe cale să comitem o erezie dacă afirmăm că trebuie să avem o forţă naţională? Vorbi fără un interes evident, cu privirea fixată înainte. Părea că gândeşte: „Dacă tot ne-am pricopsit cu plicticosul ăsta, hai să-i dăm un subiect previzibil şi să-i auzim opiniile la fel de previzibile”.

— Nu. Dar ar fi mai bine să avem una pentru că o dorim şi stă în intenţia noastră, decât din greşeală. De drept, domnule ministru, nu de fapt. Ei bine, domnule comandant, vei avea destule probleme care să te ţină ocupat şi având în vedere că eşti membru al Partidului Muncitoresc, nici n-o să fie lipsit de interes.

Vorbea cu regret. Dalgliesh bănui că ar fi vrut să fie şi el membru în acel comitet. Îl auzi adăugând:

— Presupun că asta este atracţia unei asemenea slujbe, pentru un om ca dumneata.

„Ce fel de om, se întrebă Dalgliesh. Poetul care nu mai scrie versuri? Îndrăgostitul care înlocuieşte devotamentul cu tehnica? Politicianul deziluzionat de politică?” Nu ştia dacă Mapleton dăduse un sens ofensator cuvintelor sale. Omul era la fel de lipsit de sensibilitate în exprimare, cum era şi faţă de oameni.

Spuse:

— Niciodată nu am fost prea sigur în ce constă atractivitatea, numai că slujba nu este plictisitoare şi îmi dă posibilitatea unei vieţi personale.

Berowne vorbi cu bruscă amărăciune:

— În slujba asta există mai puţină ipocrizie decât în altele. Politicianul este obligat să asculte mistificări, să mistifice în ceea ce spune, să treacă cu vederea mistificările. În cel mai bun caz putem spera să nu credem în această mistificare.

Vocea, mai curând decât cuvintele, îl descumpăniră pe Mapleton. Apoi se hotărî să o considere o glumă şi chicoti. Se întoarse spre Dalgliesh:

— Ce mai faci în viaţa personală, domnule comandant? În afară de Partidul Muncitoresc?

— O săptămână de conferinţe în cadrul cursului pentru comandanţi superiori la Bramshill. Pe urmă, înapoi la înfiinţarea noii echipe.

— Ei da, ai de ce să fi ocupat. Ce se întâmplă dacă îl ucid pe parlamentarul de Chesterfield West, în timpul unei întruniri a Partidului Muncitoresc? chicoti din nou la propria sa îndrăzneală.

— Sper, domnule, că veţi rezista tentaţiei.

— Da, trebuie să încerc. Comitetul este prea important pentru a beneficia numai de jumătate din atenţia detectivului de poliţie. Apropo, vorbind de crimă, în numărul de azi al ziarului *Paternoster* există un paragraf foarte ciudat în legătură cu dumneata, Berowne. Nu e prea prietenos, aş zice.

— Da, răspunse Berowne scurt. L-am văzut. Şi mări pasul astfel încât Mapleton, care deja nu mai avea suflu, trebui să aleagă între a vorbi ori a-şi utiliza energia pentru a ţine ritmul. În dreptul Trezoreriei decise, evident, că recompensa nu mai era pe măsura efortului şi, fluturându-şi mâna a rămas bun, dispăru pe strada Parlamentului. Dacă Berowne căutase un moment pentru confesiuni, acesta se pierduse. Semaforul pentru pietoni arăta culoarea verde. Niciun pieton care are verde spre strada Parlamentului nu ezită. Berowne îi aruncă o privire jalnică ce părea să spună: „Vezi, şi semafoarele conspiră împotriva mea” şi traversă rapid. Dalgliesh îl urmări traversând şi Bridge Street, răspunse la salutul poliţistului de serviciu şi dispăru în Noul Palat al Scotland Yard-ului. Fusese o întâlnire scurtă, nesatisfăcătoare. Simţea că Berowne are un necaz mai profund şi mai tulburător decât putea fi un mesaj defăimător. Se întoarse în drumul său zicându-şi că, dacă Berowne avea ceva să-i mărturisească, o va face la momentul potrivit.

Dar acel moment nu mai sosise niciodată. O săptămână mai târziu, conducând maşina pe drumul de înapoiere de la Bramshill, dăduse drumul la radio şi aflase vestea demisiei lui Berowne din funcţia ministerială. Se comunicaseră puţine detalii. Berowne oferise o singură explicaţie, aceea că venise timpul ca viaţa lui să se îndrepte într-o direcţie nouă. Scrisoarea primului ministru, publicată a doua zi în *Times,* conţinea o apreciere convenţională şi era scurtă. Marele public britanic, din care majoritatea ar fi avut mari greutăţi să numească trei membri ai Cabinetului, indiferent din ce administraţie, era preocupat să pândească soarele într-una dintre cele mai ploioase veri din ultimii ani şi primi moartea unui ministru fără vechime cu indiferenţă. Bârfitorii Parlamentului, cei care se mai aflau la Londra îndurând plictisul nesuferitului anotimp, trăiau o

stare de aşteptare fericită a izbucnirii scandalului. Se părea însă că nu va fi scandal. Demisia lui Berowne rămăsese un mister.

Pe când se afla încă la Bramshill, Dalgliesh trimisese deja după rapoartele anchetelor în cazurile Theresei Nolan şi Dianei Travers. La o primă privire, nu apăreau motive de îngrijorare. Theresa Nolan, care suferise un avort justificat pe temeiuri psihiatrice, lăsase o ultimă scrisoare bunicilor, care confirmaseră scrisul ei, şi în care afirma fără nicio posibilitate de dubiu, intenţia de a se sinucide. Diana Travers, după ce băuse şi mâncase peste măsură, se pare, se aruncase singură în Tamisa pentru a ajunge înot la prietenii ei care se hârjoneau într-o barcă. Dalgliesh rămăsese cu un sentiment incomod că niciunul din cazuri nu era atât de limpede pe cât arătau rapoartele, dar, bineînţeles, nu existau dovezi incontestabile de înşelăciune pentru vreunul dintre cele două decese. Nu ştia prea sigur cât de departe trebuia să cerceteze ori dacă, având în vedere demisia lui Berowne, avea vreun rost să cerceteze. Se hotărâse ca, pentru moment, să nu întreprindă mai mult şi să-l lase pe Berowne să facă următoarea mişcare.

Iar acum, Berowne, mesagerul morţii, era mort el însuşi, de propria sa mână ori de una străină. Secretul pe care sperase el să-l mărturisească cu ocazia acelei scurte plimbări rămăsese pe veci ne rostit. Şi totuşi, dacă fusese ucis, atunci secretele aveau să fie dezvăluite; prin cadavrul său, prin rămăşiţele intime ale vieţii sale, prin vocile cinstite, trădătoare, stângace, nemulţumite ale familiei, duşmanilor, prietenilor. Crima era în egală măsură distrugătoare pentru intimitate ca şi pentru multe alte lucruri. I se părea lui Dalgliesh o ironie a sorţii ca tocmai el, în care Berowne dovedise încredere, să fie cel care se deplasează spre începutul unui inexorabil proces de violare.

4.

Când aproape ajunseră la biserică, îşi sili gândurile să revină la prezent. Massingham conducea maşina într-o tăcere neobişnuită pentru el, ca şi când ar fi simţit recunoştinţa şefului pentru acest hiatus între cunoaştere şi descoperire. Nu avea nevoie să întrebe pe unde să meargă. Ca întotdeauna, îşi făcuse

traseul înainte de plecare. Conduceau pe Harrow Road şi depăşiseră complexul spitalicesc St. Mary când campanila bisericii St. Matthew se ivi în partea stângă. Cu piatra ei dispusă în asize încrucişate, cu ferestrele arcuite şi cupola de aramă, biserica îi amintea lui Dalgliesh de turnurile de cărămidă pe care le ridicase, copil fiind, cu multă străduinţă, aşezând cărămidă peste cărămidă într-un echilibru precar, până ce se răsturnau cu zgomot, în dezordine, pe duşumea. Acelaşi aer efemer îl avea şi biserica; i se părea că urma să se îndoaie şi să se prăbuşească chiar sub privirile lui.

Fără să rostească un cuvânt, Massingham viră pe prima stradă la stânga şi conduse spre o alee îngustă, străjuită de o parte şi de alta de şiruri de case. Semănau una cu cealaltă întocmai, cu geamuri mici sub acoperiş, intrări strâmte şi nişe pătrate, dar, în mod evident, strada se înnoia, să ţină pasul cu prezentul. Unele case mai păstrau încă însemnele mai multor generaţii, gazonul zbârlit, vopseaua cojită, draperiile misterioase acoperind ferestrele. Lângă acestea se înşirau strălucitoare cutii de chibrituri, cu veleităţi sociale: uşi vopsite proaspăt, lampadare la intrare, ici colo câte un coş cu flori atârnat de un stâlp, grădină în faţă, pavată pentru a primi maşina. La capătul străzii, corpul masiv al bisericii, cu pereţii înalţi din cărămidă afumată, părea la fel de neîngrijit pe cât era de disproporţionat în mărunta suficienţă a cartierului.

Gigantica uşă de nord, îndeajuns de mare pentru a aparţine unei catedrale, era închisă. Alături, o placă înnegrită, din lemn încrustat, specifica numele şi adresa preotului paroh, precum şi orele slujbelor, dar nimic altceva nu sugera că uşa aceea s-ar fi deschis vreodată. Maşina intră încet pe o alee îngustă, asfaltată, prinsă între zidul sudic al bisericii şi balustrada canalului, fără a întâlni vreun semn de viaţă. Era evident că vestea crimei nu se răspândise încă. În faţa portalului sudic erau parcate numai două maşini. Dalgliesh bănui că una dintre ele aparţinea detectivului Robins, iar cealaltă, roşie, marca Metro, putea fi a lui Kate Miskin. Nu se mira că ea ajunsese acolo mai repede decât el. Kate deschise uşa înainte ca Massingham să apuce să sune. Chipul ei, de forma unui scut, arăta echilibrat sub bretonul castaniu deschis; era îmbrăcată în pantaloni, cu cămaşă şi jachetă de piele, de o eleganţă neprotocolară, ca şi când atunci s-ar fi întors dintr-o plimbare la ţară:

— Complimente de la detectivul inspector, domnule; din păcate a trebuit să se întoarcă la sediu, spuse femeia. Au un caz de omucidere în Royal Oak. A plecat imediat după ce am sosit, sergentul Robins şi cu mine. Dacă aveţi nevoie de el, este disponibil începând de la prânz. Cadavrele sunt aici, domnule, în ceea ce se numeşte Mica Sacristie.

Pentru Glyn Morgan era tipic să nu mişte nimic la locul crimei. Dalgliesh îl respecta pe Morgan, ca om şi ca detectiv, dar îi era recunoscător că plecase, fie din datorie, fie din tact ori din amândouă laolaltă. Se simţea uşurat de a nu fi în situaţia să consoleze şi să îmbuneze un detectiv experimentat, căruia nu putea să-i placă postura de subaltern al unui criminalist.

Kate Miskin împinse prima uşă din stânga şi se trase într-o parte, făcând loc să intre Dalgliesh şi Massingham. Mica Sacristie era luminată orbitor, ca un decor de film. Sub strălucirea lămpii fluorescente, întreaga scenă, bizară, trupul răşchirat al lui Berowne şi gâtul lui tăiat, sângele închegat, vagabondul rezemat de perete ca o marionetă ce şi-a pierdut sforile avură, pentru o clipă, un aer ireal, un tablou de Grand Guignol, prea exagerat şi prea fantezist pentru a fi convingător. Fără să privească spre trupul lui Berowne, Dalgliesh păşi pe covor spre Harry Mack şi se ghemui lângă el. Întrebă fără să se întoarcă:

— Luminile erau aprinse când domnişoara Wharton a găsit cadavrele?

— Nu în galerie, domnule. Dar ea spune că aici lumina era aprinsă. Băiatul confirmă.

— Unde sunt amândoi acum?

— În biserică, domnule. Cu părintele Barnes.

— John, te rog stai de vorbă cu ei. Spune-le că şi eu vreau să le vorbesc, de îndată ce voi avea timp. Şi încearcă să iei legătura cu mama băiatului. Ar trebui să-l ducem de aici cât mai repede posibil. Pe urmă să te întorci.

Mort, Harry arăta la fel de părăsit cum fusese, probabil, şi în viaţă. Dacă nu ar fi avut platoşa de sânge pe piept, ai fi zis că doarme cu picioarele întinse, cu capul căzut în faţă, cu căciula de lână alunecată peste ochiul drept. Dalgliesh îl apucă cu degetul de sub bărbie şi îi ridică uşor capul. Avu senzaţia că acesta se va desprinde de trup şi i se va rostogoli în braţe. Văzu ceea ce se aştepta să găsească, o singură tăietură transversală

pe gât, aparent pornind din stânga spre dreapta, secţionând traheea până la vertebre. Rigiditatea cadaverică se instalase deja, pielea era rece ca gheaţa şi zbârcită, după cum se contractaseră muşchii. Oricare ar fi fost înlănţuirea de şanse ori dorinţe ce-l aduseseră pe Harry Mack în acest loc, în legătură cu cauza morţii nu exista niciun mister.

Purta pantaloni vechi, modeşti, extrem de amplii şi comozi, un fel de şalvari strânşi cu sfoară în jurul gleznelor. Deasupra lor, cât se mai putea vedea de sânge, avea un pulover tricotat, în dungi, peste un maiou marinăresc. O jachetă în carouri, urât mirositoare, ţeapănă de murdărie, atârna deschisă, cu poala stângă desfăcută. Dalgliesh o ridică atent, atingând doar marginea materialului, şi văzu dedesubt, pe covor, o pată de sânge cu vreo doi centimetri mai lungă şi mai groasă la capătul drept decât la cel stâng. Privind îndeaproape, văzu încă o urmă, cam de aceeaşi lungime, pe buzunarul jachetei, dar stofa era prea murdară pentru a putea fi sigur. Implicaţiile petei de pe jos erau suficient de clare. Probabil că una-două picături de sânge se scurseseră de pe armă înainte ca Harry să cadă şi se întinseseră pe covor când corpul fusese târât spre perete. Dar al cui era sângele? Dacă se dovedea a fi al lui Harry, descoperirea nu avea mare importanţă. Dar dacă era al lui Berowne? Dalgliesh era nerăbdător să-l vadă venind pe biologul judiciar, deşi ştia că nu poate spera să capete un răspuns, nu atât de repede. Vor fi luate eşantioane din sângele ambelor victime, la autopsie, dar rezultatul analizelor nu putea să apară înainte de cel puţin trei zile.

Nu înţelegea exact ce impuls îl făcuse să cerceteze mai întâi cadavrul lui Harry Mack. Acum însă, păşi atent pe covor spre pat şi privi tăcut la trupul lui Berowne. Nici la cincisprezece ani, stând pe marginea patului la căpătâiul mamei lui, când murise, nu simţise nevoia măcar de a se gândi la despărţire, cu atât mai puţin de a rosti un rămas bun. Nu poţi vorbi cu cineva care nu mai este prezent. Gândi: „Putem vulgariza orice, dar asta nu”. În înţepenirea lui dizgraţioasă, începând deja sau cel puţin aşa i se părea lui, care avea un nas hipersensibil, să emane primele miasme dulci-acrişoare ale descompunerii, corpul acela avea totuşi o demnitate inalienabilă, pentru că fusese, odinioară, om. Ştia însă, mai bine ca nimeni altul, cât de repede avea să dispară această trăsătură, fals umană. Încă înainte ca medicul

legist să-şi termine treaba la faţa locului, să înfăşoare capul, să îmbrace mâinile în pungi de plastic, încă înainte ca doctorul Kynaston să intervină cu scalpelul, cadavrul avea să devină un simplu obiect de studiu, mai important, mai stânjenitor şi mai dificil de conservat decât alte obiecte implicate în acelaşi caz, totuşi, numai atât, un obiect, etichetat, studiat cu documente, dezumanizat, stârnind doar interes, curiozitate sau dezgust. Toate acestea aveau să se întâmple, însă ceva mai târziu. Se gândi Dalgliesh: „L-am cunoscut pe acest om, nu bine, dar l-am cunoscut. Mi-a plăcut. Sunt sigur că merită mai mult din partea mea decât să-l studiez cu ochi de poliţist”.

Cadavrul zăcea cu capul spre uşă, la un unghi de patruzeci şi cinci de grade faţă de pat, atingând cu pantofii capătul acestuia. Mâna stângă atârna departe de corp, cea dreaptă se întindea în lungul acestuia. Patul fusese acoperit cu o pătură tricotată în pătrate de lână, viu colorate. Părea că Berowne se agăţase de ea în cădere şi o trăsese pe jumătate jos de pe pat, astfel că acum zăcea grămadă la dreapta lui. Un brici desfăcut, cu lama îngroşată de sânge închegat, se afla pe pătură, la câţiva centimetri de mâna dreaptă. Era fantastic câte detalii se imprimau simultan în mintea lui Dalgliesh: o urmă subţire de consistenţa noroiului uscat între călcâiul şi talpa pantofului stâng, pata de sânge care întărise caşmirul fin, maroniu al puloverului, gura pe jumătate deschisă, încremenită într-un rictus, ceva între zâmbet şi rânjet, ochii lipsiţi de viaţă care păreau să se scufunde în orbite, mâna stângă cu degetele ei lungi şi albe, curbe şi delicate ca ale unei tinere femei, palma mâinii drepte, umplute de sânge. Ceva din întregul tablou era greşit, şi ştia ce. Berowne nu ar fi putut să ţină briciul în mâna dreaptă şi în acelaşi timp să apuce pătura, în cădere. Dacă mai întâi scăpase briciul, atunci de ce se afla acesta deasupra păturii, la o distanţă atât de convenabilă de mâna lui încât părea să-i fi scăpat dintre degete? Şi de ce avea atâta sânge în palmă, ca şi când mâna altei persoane ar fi ridicat-o şi ar fi mânjit-o în sângele care curgea de la gât? Dacă Berowne însuşi ar fi mânuit briciul, palma în care l-ar fi ţinut ar fi fost, desigur, mai puţin însângerată.

Dalgliesh înregistră un zgomot slab lângă el şi, când se întoarse, o văzu pe Kate Miskin privind nu cadavrul, ci pe el. Ea îşi întoarse repede ochii în altă parte, dar nu înainte ca el să

citească în ei, cu stânjenire, o notă de solicitudine gravă, aproape maternă. Întrebă scurt:

— Da, inspectore?

— Pare clar, domnule, crimă urmată de sinucidere. Modelul clasic al rănilor autoinduse – trei tăieturi, două tentative, cea de a treia secţionează traheea. Apoi adăugă: Ar putea fi dat de exemplu într-o carte de medicină legală.

— Nu e greu să recunoşti ceea ce este evident, spuse comandantul. Dar nu trebuie să ne grăbim să şi credem. Te rog să anunţi familia. La adresa Campden Hill Square, 62. Există o soţie şi o mamă în vârstă, Lady Ursula Berowne, precum şi un fel de menajeră. Alege cu discreţie care din ele poate suporta mai uşor vestea. Ia şi un poliţist cu tine. Dacă vor fi şocate de veste, vor avea nevoie de ajutor.

— Da, domnule.

Nu se arătă în niciun fel nemulţumită de a fi fost scoasă din scenă. Ştia că anunţarea unei asemenea veşti nu era o treabă de rutină, că nu fusese aleasă pentru simplul fapt că era singura femeie din echipă, iar şeful considera că numai o femeie putea îndeplini această misiune. Ea era capabilă să anunţe familia cu tact, discreţie şi chiar cu compasiune. Doamne, cât de bine învăţase să facă acest lucru în zece ani de muncă la poliţie. Şi totuşi, avea să trădeze durerea, căci rostind cuvintele formale de condoleanţe, avea să urmărească şi să asculte, să prindă tremurul unei pleoape, încordarea mâinilor sau a muşchilor feţei, cuvântul greşit, orice semn care ar fi putut să dezvăluie persoana din acea casă din Campden Hill Square, pentru care vestea morţii nu era o noutate.

5.

Înainte de a se concentra asupra scenei propriu-zise a unei crime, lui Dalgliesh îi plăcea să treacă rapid în revistă împrejurimile, pentru a se orienta şi a localiza, să zicem, scena crimei. Exerciţiul avea o valoare practică, dar el recunoştea că, într-un fel anume, pentru el îndeplinea şi un rol psihologic, tot aşa cum în copilărie obişnuia să exploreze o biserică la ţară, mai întâi plimbându-se încet în jurul ei, înainte de a deschide uşa, cu

un frison de veneraţie temătoare şi emoţie, şi de a începe să o descopere progresiv, până în inima misterului. În aceste câteva minute înainte de sosirea fotografului, a specialiştilor în amprente, a biologilor judiciari, avea în stăpânire tot locul. Ieşind în galerie, se întrebă dacă aerul acesta calm, îmbălsămat cu mirosul de tămâie, de lumânări, dar şi profund anglican, de cărţi de rugăciuni mucegăite, de lustru pentru metal şi de flori, însemnase, poate, şi pentru Berowne o promisiune de descoperiri, de cadru prestabilit, de obligaţie inevitabilă, inexorabilă.

Galeria, puternic iluminată, cu podeaua de plăci smălţuite şi pereţii albi, se întindea pe toată latura vestică a bisericii. Mica Sacristie era prima încăpere pe stânga. Urma o bucătărioară de vreo trei metri pe doi şi jumătate, cu care sacristia comunica printr-o uşă. Apoi venea o toaletă îngustă, cu un vas demodat, din porţelan decorat, cu colac de mahon, cu un lanţ deasupra, sub unica fereastră, înaltă. În sfârşit, o uşă deschisă îi permise să privească o încăpere pătrată, înaltă, aproape sigur ajungând până sub campanilă, care era, în mod evident, sacristia propriu-zisă, de şi camera clopotelor. Vizavi de ea, galeria era separată de corpul bisericii printr-un grilaj lung de trei metri, din fier forjat într-un desen delicat, prin care naosul se vedea până la strălucirea cavernoasă a absidei şi până la capela numită Lady Chapel, din partea dreaptă. Uşa centrală a grilajului, deasupra căreia străjuiau doi îngeri trompeţi, era calea de intrare în biserică pentru preotul oficiant şi pentru cor. În dreapta ei, o cutie se lemn încuiată cu lacăt era fixată de grilaj. În spatele ei, la o întindere de mână, exista un sfeşnic cu mai multe braţe, de care era legat cu un lanţ un suport de alamă pentru cutia de chibrituri, şi o tavă cu câteva lumânărele. Ele erau destinate, probabil, să slujească celor care voiau să aprindă o lumânare, chiar dacă uşa grilajului, către biserică, era închisă. Judecând după curăţenia sfeşnicului, puţini erau cei care se foloseau de el. O singură lumânare se afla acolo, înfiptă drept, ca un deget galben, de ceară, dar nici aceea nu fusese aprinsă vreodată. Două din candelabrele de alamă suspendate în naos propagau o lumină difuză, dar biserica avea un aer întunecos şi misterios în comparaţie cu strălucirea din galerie; figura lui Massingham şi cea a sergentului, discutând cu voce scăzută, a domnişoarei Wharton şi cea a copilului stând nerăbdători, ca doi pitici

cocoşaţi pe nişte scaune joase în ceea ce era, probabil, colţul copiilor, păreau tot atât de depărtate şi lipsite de substanţă, ca şi când s-ar fi mişcat într-o dimensiune diferită a timpului. Massingham văzu că Dalgliesh îi privea, şi străbătu biserica până la el.

Dalgliesh se întoarse la Mica Sacristie şi, oprindu-se în prag, îşi puse mănuşile de cauciuc. Întotdeauna era surprins de faptul că-şi putea concentra atenţia asupra camerei, mobilierului şi obiectelor, înainte de a fi ambalate şi ridicate cadavrele, de parcă, în dezintegrarea lor implacabilă şi tăcută, ele ar fi devenit, pentru o clipă, o parte din decorurile încăperii, purtând aceeaşi semnificaţie ca orice alt indiciu fizic, nici mai mult, nici mai puţin. Intrând în cameră, el simţi că Massingham îl urma atent, punându-şi deja mănuşile, dar, pentru un om ca el, avea un aer nefiresc de subordonat, păşind fără zgomot în spatele şefului, ca un valet nou angajat, care îl asistă pe consultant, plin de deferenţă. Dalgliesh se întrebă: „De ce se poartă de parcă ar trebui să mă trateze cu menajamente, ca şi când aş suferi o durere personală? Am o slujbă ca oricare alta. Cazul pare a fi şi aşa destul de greu, fără ca John şi Kate să mă considere un adolescent”.

Îşi amintea că Henry James spusese la apropierea morţii: „Deci, a sosit distinsul moment!” Dacă Berowne gândise la fel, atunci acesta nu era un loc potrivit în care să primească o asemenea vizită onorabilă. Camera avea vreo zece metri pătraţi şi era iluminată de un tub fluorescent aşezat pe aproape toată lungimea plafonului. Lumina naturală venea de la două ferestre înalte, ovale, acoperite în exterior cu o plasă de protecţie asemenea celei din gardurile de sârmă pentru găini, pe care se acumulase praful de zeci de ani, ochiurile de geam devenind astfel un fagure de murdărie verzuie. Mobilierul părea de asemenea adunat peste ani: daruri, piese aruncate, resturile desconsiderate ale soldurilor de mult uitate. Opus uşii, sub ferestre, se afla un birou vechi de stejar, cu trei sertare în dreapta, unul din ele fără mâner. Pe birou era un crucifix simplu, tot din stejar, un tampon de sugativă într-un suport de piele şi un telefon negru, demodat, cu receptorul scos din furcă, aşezat alături.

Massingham observă:

— Se pare că l-a pus alături. Cine ar vrea să-i sune telefonul

tocmai în momentul când se concentrează să-şi taie jugulara?

— Sau, poate că ucigaşul nu voia să rişte descoperirea prea rapidă a cadavrelor. Dacă părintelui Barnes îi venea ideea să sune şi nu răspundea nimeni, s-ar fi deplasat, probabil, să vadă dacă Berowne nu a păţit ceva. Dacă telefonul suna ocupat, ar fi presupus că Berowne îşi petrece seara vorbind şi ar fi renunţat.

— Putem căuta amprente, domnule.

— E puţin probabil să găsim, John. Dacă s-a comis o crimă, nu avem de-a face cu un prost.

Îşi continuă cercetarea. Cu mâna înmănuşată, trase sertarul de sus şi găsi înăuntru un top de hârtie albă de scris, de calitate ieftină, purtând antetul bisericii, precum şi o cutie cu plicuri. În afară de acestea, biroul nu mai conţinea nimic interesant. Lângă peretele din stânga zăcea o colecţie de scaune din metal şi pânză, stivuite în ordine, ce trebuie să fi fost utilizate ocazional de consiliul parohial. Alături de ele era aşezat un fişier de metal, cu cinci sertare, iar în continuare, o bibliotecă cu geam. Trase zăvorul şi văzu înăuntru mai multe cărţi de rugăciuni, pamflete religioase şi un teanc de broşuri despre istoria bisericii. Două scaune uşoare încadrau căminul: unul compact, din piele sfâşiată, cu o pernă peticită, altul mai modern, murdar, prevăzut cu perniţe. Unul din scaunele stivuite fusese îndreptat. Un prosop alb atârna pe spătarul lui şi o sacoşă de pânză maro, cu fermoarul deschis, se găsea pe tăblie. Massingham o scotoci atent şi enumeră:

— O pijama, o pereche de şosete şi un şervet de masă înfăşurat pe o jumătate de franzelă, cereale şi o bucată de brânză. Roquefort, după aspect. Mai este şi un măr. Din soiul Cox, dacă are importanţă.

— Nu prea. Asta-i tot, John?

— Da, domnule. Vin nu este. Nu ştiu ce se gândea să facă aici, dar întâlnire nu avea, nu cu o femeie, în orice caz. Şi de ce ar fi ales acest loc, când avea toată Londra la dispoziţie. Patul e prea îngust. Lipsit de confort.

— Poate căuta el ceva, dar nu confort.

Dalgliesh se apropiase de cămin, o poliţă de lemn plin, cu muchie de fier ornamentat cu struguri şi volbură, aşezat în mijlocul peretelui din dreapta. Se gândi că trecuseră probabil zeci de ani de când focul încălzise aici ultima oară. În faţa grătarului fusese montată o instalaţie electrică, cu cărbuni

artificiali, arătând ca o spinare înaltă, arcuită, şi un grup de trei arzătoare. Le împinse cu grijă şi văzu că grătarul fusese, de fapt, folosit de curând; cineva încercase să ardă un jurnal. Acesta zăcea deschis în coşul de sub grătar, cu filele răsucite, înnegrit. Câteva pagini arătau să fi fost rupte şi arse separat; fragmentele de cenuşă neagră plutiseră în aer şi se depuseseră pe grămada de resturi din vatră; capete de chibrituri arse şi curbate, praf de cărbune, fulgi din covor, mizeria acumulată peste ani. Coperta albastră a jurnalului, cu data înscrisă vizibil, rezistase mai bine flăcărilor; un singur colţ fusese uşor atins. Era evident că cel care îi dăduse foc se grăbise şi, desigur, avusese interesul să ardă câteva pagini anume. Dalgliesh nu încercă să atingă obiectul. Era treaba lui Ferris, ofiţerul însărcinat să cerceteze locul crimei şi care se foia deja nerăbdător în galerie. „Scormonitorului" acestuia nu-i plăcea când altcineva, şi nu el, examina scena crimei. Dalgliesh avu impresia că nerăbdarea acestuia de a-şi face treaba pătrundea prin pereţi ca o forţă palpabilă. Se aplecă şi cercetă cenuşa de sub grătar. Printre fragmentele de hârtie înnegrită văzu un chibrit folosit, a cărui jumătate nearsă era curată, ca şi când ar fi fost aprins recent.

— L-ar fi putut folosi să dea foc jurnalului. Dacă este aşa, unde e cutia? Caută prin buzunarele jachetei, John, te rog.

Massingham se îndreptă spre jacheta lui Berowne, atârnată într-un cui pe spatele uşii şi pipăi cele două buzunare exterioare şi pe cel interior.

— Un portofel, domnule, un stilou Parker şi un set de chei. Nicio brichetă, niciun chibrit.

Nici în cameră nu se vedea vreunul. Cu emoţie sporită, pe care nu o trăda însă niciunul, se îndreptară spre birou să cerceteze tamponul de sugativă. Şi acesta se găsea acolo, probabil, de ani de zile. Hârtia de sugativă, roz, cu margini zdrenţuite, era desenată cu un mozaic de cerneluri diferite şi pete decolorate. Nu era surprinzător, consideră Dalgliesh. Cei mai mulţi în acele zile, foloseau mai degrabă pixuri decât cerneală. Şi totuşi, privind mai îndeaproape, văzu că cineva scrisese de curând cu stiloul. Urme mai recente erau suprapuse peste vechile semne, linii frânte şi jumătăţi de curbe desenate cu cerneală neagră se întindeau pe vreo cincisprezece centimetri din tampon. Se vedea clar că erau recente. Merse la jacheta lui Berowne şi scoase stiloul. Era elegant, subţire, unul

dintre cele mai noi modele, umplut, după cum constată, cu cerneală neagră. Laboratorul ar fi avut posibilitatea să identifice cerneala chiar dacă literele nu puteau fi descifrate. Dar, dacă Berowne ar fi scris ceva ori ar fi aplicat sugativa de pe birou, unde era hârtia? O aruncase el însuşi, o rupsese, o aruncase la toaletă, o arsese împreună cu jurnalul? Sau o găsise altcineva, poate cineva care venise în mod special să o găsească şi, fie că a distrus-o, fie că a luat-o cu el?

În sfârşit, împreună cu Massingham trecu în încăperea alăturată, prin uşa deschisă, din dreapta căminului, atent să nu atingă trupul lui Harry, pentru a cerceta bucătăria. Exista acolo un boiler cu gaze, relativ modern, montat deasupra unei chiuvete adânci, pătrate, din porţelan, foarte pătate, alături de care atârna într-un cui un prosop curat, dar mototolit. Dalgliesh îşi scoase mănuşile şi pipăi prosopul. Era uşor umed, nu pe alocuri, ci peste tot, ca şi cum ar fi fost muiat în apă, apoi stors şi pus să se usuce peste noapte. I-l întinse lui Massingham care îşi scoase la rândul lui mănuşile şi îl pipăi. Spuse:

— Chiar dacă ucigaşul ar fi fost gol sau numai pe jumătate îmbrăcat, ar fi trebuit să-şi spele mâinile. L-a folosit probabil pe acesta. Prosopul lui Berowne trebuie să fi fost cel de pe spătarul scaunului şi pare destul de uscat.

Ieşi să verifice în timp ce Dalgliesh continuă să cerceteze. În dreapta se afla un dulap, cu blatul de melamină, maroniu de la petele de ceai; un ceainic mare, altul mai mic şi mai modern şi două vase de ceai erau aşezate pe dulap. Se mai afla acolo şi o cană smălţuită, ciobită, aproape neagră pe dinăuntru, mirosind a alcool. Deschise dulapul şi văzu o colecţie de tacâmuri descompletate, două prosoape de mână, curate, împăturite, uscate amândouă, iar pe raftul de jos, un set de vaze de flori, un coş de trestie, uzat, conţinând cârpe de praf, împăturite şi ele, şi cutii de ceară pentru metal şi mobilier. Era de presupus că în acest loc domnişoara Wharton şi celelalte îngrijitoare aranjau florile, spălau cârpele şi se înviorau cu ceai.

Într-un suport de alamă similar celui prins cu lanţ de sfeşnic, fixat de conducta boilerului tot printr-un lanţ, se găsea o cutie de chibrituri; o balama la partea superioară permitea introducerea unei cutii noi. Un suport asemănător, cu lanţ de alamă, existase şi în camera parohială din biserica tatălui său, în Norfolk, dar nu-şi amintea să mai fi văzut vreunul de atunci.

Erau incomod de folosit, iar suprafaţa de aprindere nu era prea bună. Era greu de crezut că cineva luase cutiile şi apoi le înlocuise, şi încă şi mai dificil de presupus că un chibrit dintr-unul din cele două cutii ar fi fost aprins, apoi transportat arzând în Mica Sacristie, pentru a da foc jurnalului.

Massingham reveni lângă el şi spuse:

— Prosopul de dincolo este perfect uscat şi foarte puţin murdar. Se poate ca Berowne să se fi spălat pe mâini la sosire şi atât. E ciudat că nu l-a lăsat aici, numai că nu avea unde să-l atârne. Dar este şi mai ciudat că ucigaşul, presupunând că există unul, nu l-a preferat celui mic, de mâini, să se şteargă.

Dalgliesh îi răspunse:

— Dacă şi-a adus aminte să-l ia cu el în bucătărie. Dacă nu, nu avea de ce să se întoarcă după el. Prea mult sânge, un risc prea mare de a lăsa urme. Mai bine folosea ce avea la îndemână.

Era clar că bucătăria era singura încăpere cu apă şi chiuvetă; numai aici te puteai spăla pe mâini sau puteai spăla ceva, la nevoie. Deasupra chiuvetei se afla o oglindă formată din plăci de sticlă lipite pe perete, cu o etajeră obişnuită, de geam, dedesubt. Pe etajeră se găsea o trusă de spălat, cu fermoarul deschis, conţinând o perie de dinţi şi un tub de pastă, o bucată de flanelă uscată, pentru faţă, şi o bucată de săpun, întrebuinţată. Ceva mai interesant au găsit alături: o trusă de piele subţire, purtând iniţialele PJB, înscrise cu litere aurii. Cu mâna înmănuşată, Dalgliesh deschise capacul şi găsi ceea ce se aştepta să vadă, un brici identic cu cel care tăiase gâtul victimelor, aşezat incriminatoriu lângă mâna dreaptă a lui Berowne. Pe căptuşeala de satin a capacului era înscrisă marca producătorului, cu zorzoane demodate: P.J. Belligham, şi adresa: strada Jermyn. Bellingham, cel mai scump şi mai renumit bărbier din Londra, mai furniza încă brice clienţilor care nu se adaptaseră la metodele de ras din secolul al XX-lea.

Deoarece la toaletă nimic nu părea interesant, se îndreptară spre sacristia care servea şi de vestiar. Era clar că Harry Mack se instalase aici pentru noapte. O pătură veche, de campanie, destrămată pe margini şi ţeapănă din pricina murdăriei, fusese întinsă într-un colţ, răspândind un miros ciudat care, împreună cu cel de tămâie, producea un amestec inedit de pietate şi ticăloşie. Alături, o sticlă răsturnată, un fragment de sfoară

murdară şi o pagină de ziar pe care zăceau o coajă de pâine neagră, un cotor de măr şi câteva firimituri de brânză. Massingham le adună, le frecă cu degetele în palmă şi le mirosi.

— Roquefort, domnule, spuse el. Nu e o brânză pe care Harry să şi-o fi cumpărat singur.

Nu existau dovezi că Berowne şi-ar fi pregătit şi el masa – ceea ce ar fi constituit un indiciu pentru ora aproximativă a decesului – dar, el fie că îl ademenise pe Harry în biserică, cu promisiunea să-i dea de mâncare, fie, ceea ce era mai probabil, că-l servise cu ce avea la îndemână înainte de a fi el însuşi gata de cină.

Sacristia îi era atât de familiară din amintirile copilăriei, încât Dalgliesh ar fi putut arunca o privire rapidă, apoi, închizând ochii, ar fi ştiut a rosti cu voce tare tot inventarul de pietate al bisericii: pacheţelele de tămâie de pe dulap, suportul de tămâie şi cădelniţa, crucifixul şi, în spatele draperiei de serj roşu stins, odăjdiile brodate cu dantelă, stiharele scurte, scrobite, ale corului. Acum însă se gândea la Harry Mack. Ce-l trezise din somnul lui de beţiv? Un strigăt, zgomotul de ceartă, cel al unui trup care se prăbuşeşte? Dar, ar fi putut auzi aşa ceva de aici? Ca un ecou al gândurilor lui, Massingham spuse:

— Poate s-a trezit de sete, s-a dus la bucătărie să bea apă şi a dat peste criminal. Cana aceea smălţuită i-ar fi putut aparţine. Părintele Barnes trebuie să ştie dacă este a bisericii, iar dacă avem noroc, găsim şi amprente. Ori s-a dus, poate, la toaletă, deşi mă îndoiesc că de acolo ar fi putut auzi ceva.

Şi, mai gândi Dalgliesh, este puţin probabil ca după aceea să fi mers în bucătărie să se spele pe mâini. Massingham avea dreptate. Harry îşi pregătise culcuşul de noapte, apoi i se făcuse sete. Dacă nu l-ar fi chinuit această sete, fatală, ar mai dormi încă, liniştit, şi acum.

Afară, în galerie, Ferris se legăna pe vârfuri, ca un alergător care îşi face încălzirea înaintea cursei.

Massingham observă:

— Tamponul de sugativă, cana smălţuită, prosopul pentru mâini, jurnalul, toate sunt importante; în plus, mai există şi chibritul recent aprins, din grătar; avem nevoie de toate acestea. Dar mai trebuie să luăm şi resturile din cămin şi din coturile ţevilor. Există posibilitatea ca ucigaşul să se fi spălat în bucătărie.

Nimic din toate acestea nu trebuia specificat, cu atât mai puţin în faţa lui Charlie Ferris. El era cel mai bun expert din echipa lui Met pentru investigarea locului crimei. Când începea un caz nou, Dalgliesh spera întotdeauna că el va fi disponibil. Porecla „Scormonitorul” îi venise de la sine, deşi nimeni nu îndrăznea să i-o rostească în faţă. Era scund, cu părul nisipiu, trăsături ascuţite şi avea un miros atât de fin, încât se spunea că simţise o sinucidere în pădurea Epping, chiar înaintea animalelor de pradă. În timpul liber cânta într-unul din cele mai faimoase coruri de amatori din Londra. Dalgliesh, care îl auzise la un concert al poliţiştilor, nu înceta să se mire cum un piept atât de îngust şi o constituţie aşa fragilă puteau produce o voce de bas, atât de profundă, cu rezonanţe de orgă. În profesie, era fanatic; el imaginase cea mai adecvată ţinută pentru anchetă: pantaloni scurţi, albi, cămaşă, caschetă din cauciuc ca pentru înotători, întinsă pe cap pentru a preveni căderea părului, mănuşi de gumă, de fineţea celor chirurgicale, pantofi de baie, de asemenea de cauciuc, purtaţi pe piciorul gol. Crezul lui era că niciun criminal, niciodată, nu părăsea scena crimei fără a lăsa în urmă o dovadă fizică a faptei sale. Iar dacă această dovadă exista, Ferris avea să o găsească.

În galerie se auziră voci. Sosiseră fotograful şi specialistul în amprente. Dalgliesh auzi vocea tunătoare a lui George Matthews înjurând traficul din strada Harrow şi răspunsul calm al sergentului Robins. Cineva râse. Nu erau neomenoşi ori complet insensibili, dar nici ciocli nu erau, obligaţi să-şi asume o veneraţie profesională în faţa morţii. Biologul judiciar nu sosise încă. Mulţi dintre cei mai distinşi oameni de ştiinţă de la Laboratorul metropolitan erau femei, de aceea Dalgliesh, recunoscând în aceasta o sensibilitate demodată pe care nu ar fi mărturisit-o în faţa lor, era totdeauna mulţumit dacă putea să ridice cadavrele cele mai oribile înainte de venirea acestora pentru a cerceta şi fotografia petele de sânge şi pentru a supraveghea recoltarea probelor. El îl lăsă pe Massingham să salute nou-veniţii şi să le prezinte pe scurt situaţia. Era momentul ca el să discute cu părintele Barnes. Pentru început însă, avea să schimbe vreo două vorbe cu Darren, înainte de a-l trimite acasă.

6.

Sergentul Robins spuse:

— N-ar mai fi fost aici până acum, domnule, dar drăcuşorul se joacă cu noi. N-am putut să scoatem nicio adresă de la el, iar când totuşi ne-a dat una, era greşită, o stradă care nici nu există. O afurisită pierdere de vreme. Cred că de data asta spune adevărul, dar a trebuit să-l ameninţ cu Biroul pentru Asistenţa Juvenilă, cu Asistenţa Socială şi Dumnezeu mai ştie cu ce. Atunci a încercat să ne spună şi s-a fugă. Noroc că l-am prins.

Domnişoara Wharton fusese deja dusă de un poliţist înapoi la Crowhurst Gardens, unde avea să i se dea ceai să se liniştească. Făcuse eforturi curajoase să se concentreze, dar mintea îi era tot confuză şi nu-şi amintea clar ordinea întâmplărilor între momentul sosirii la biserică şi acela în care deschisese uşa Micii Sacristii. Era important pentru poliţie să stabilească cine intrase primul în încăpere, ea ori Darren, existând riscul de a fi contaminat locul crimei. Fiecare susţinea că nu fusese el. Dincolo de acest aspect, femeia nu le putea spune mare lucru, aşa că Dalgliesh îi ascultă puţin şi îi lăsă să plece.

Îl irita faptul că Darren mai era încă acolo. Dacă era nevoie să-l mai interogheze, acest lucru trebuia să se întâmple acasă, în prezenţa ambilor părinţi. Dalgliesh ştia că nepăsarea în faţa morţii pe care copilul o afişa acum nu era o garanţie că nu resimţise şocul. Traumele de acest fel, care afectau profund un copil, nu erau întotdeauna evidente. De asemenea, era ciudat pentru un copil că refuza să fie dus acasă. În mod normal, un drum cu maşina, fie ea şi a poliţiei, ar fi fost o încântare pentru orice puşti, mai ales cu atâţia martori ai notorietăţii lui, o mulţime care începea să se adune, atrasă de nesfârşitele fâşii de bandă albă cu care fusese interzis accesul pe toată partea sudică a bisericii, de maşinile poliţiei, de camioneta mortuară, inconfundabilă, vopsită în negru cu alb, şi parcată acum între zidul bisericii şi canal. Dalgliesh merse până la maşină, deschise uşa şi rosti:

— Sunt comandantul Dalgliesh. E timpul să te ducem acasă, Darren. Mama ta trebuie să fie îngrijorată. Cu siguranţă copilul ar fi trebuit să fie la şcoală. Trimestrul trebuie să fi început. Dar

asta, slavă Domnului, nu era grija lui.

Darren, părând tare mic şi nemulţumit, se trântise în faţă pe scaunul din stânga. Era un copil cu o înfăţişare neobişnuită, avea o figură atrăgătoare, de maimuţică palidă sub erupţia de pistrui, nasul în vânt şi ochii strălucitori sub genele ţepoase, aproape lipsite de culoare. Era evident că el şi sergentul Robins îşi puseseră reciproc răbdarea la grea încercare, dar băiatul se învioră la vederea lui Dalgliesh şi întrebă copilăros, gata să se ia la harţă:

— Tu eşti şefu'?

Luat prin surprindere, Dalgliesh răspunse prudent:

— Să zicem.

Darren privi în jur cu ochi inteligenţi, suspicioşi, apoi spuse:

— N-a făcut-o domnişoara Wharton. Ea e nevinovată.

Dalgliesh îi răspunse cu seriozitate:

— Nu, nici n-o bănuim. Vezi, era nevoie de mai multă putere decât ar avea o femeie în vârstă sau un copil. Sunteţi curaţi amândoi.

— Bine, atunci e în regulă.

Dalgliesh continuă:

— Ţii mult la ea?

— E cumsecade. Vrea să aibă grijă de mine, înţelegi. E scrântită. Nu mai e ce a fost. Eu o supraveghez.

— Cred că se bazează pe tine. Noroc că eraţi împreună când aţi descoperit cadavrele. Trebuie să fi fost ceva oribil pentru ea.

— I s-a făcut rău de-a dreptul. Înţelegi, nu-i place sângele. De aceea nu-şi ia televizor color. Zice că nu-şi poate permite. O prostie! Toată ziua cumpără flori pentru FM, aia.

— FM? întrebă Dalgliesh scormonindu-şi mintea după o marcă de maşini mai puţin cunoscută.

— Statuia aia din biserică. Doamna în albastru, cu luminări la picioare. Se numeşte FM. Totdeauna îi pune flori şi aprinde luminări. Costă zece pence. Cinci, cele mici.

Copilul îşi mută privirea în altă direcţie ca şi când ar fi fost atras pe un teren periculos. Adăugă repede:

— Cred că nu vrea televizor color pen' că nu-i place culoarea sângelui.

Dalgliesh remarcă:

— Cred că ai dreptate. Ne-ai fost de mare ajutor, Darren. Eşti sigur că niciunul dintre voi nu a intrat în camera aceea?

— No, ţi-am zis. Am fost în spatele ei tot timpul. Dar întrebarea nu fusese bine venită şi pentru prima oară obrăznicia părea să i se fi topit. Se rezemă de spătarul scaunului şi începu să privească nemulţumit prin parbriz.

Dalgliesh reintră în biserică şi îl găsi pe Massingham.

— Vreau să te duci cu Darren acasă. Am sentimentul că ne ascunde ceva. Poate nu e important, dar ne-ar prinde bine să fii acolo când vorbeşte cu părinţii. Ai fraţi, te pricepi la copii.

Massingham întrebă:

— Vreţi să plec acum, domnule?

— Evident.

Dalgliesh ştia că ordinul nu era bine primit. Lui Massingham nu-i plăcea să părăsească locul crimei nici măcar pentru câteva clipe, atâta timp cât cadavrul mai era încă acolo şi cu atât mai puţin ar fi plecat acum, când Kate Miskin, care se întorsese de la Campden Hill Square, avea să mai rămână. Dar, dacă trebuia să plece, avea să plece singur. Cu asprime neobişnuită, ordonă şoferului să coboare din maşină şi demară într-o viteză care garanta pentru Darren o experienţă emoţionantă cu această ocazie.

Dalgliesh intră în biserică pe portiţa grilajului şi se întoarse să o închidă, cu grijă. Cu toate acestea, zgomotul clanţei scrâşni ascuţit în tăcerea din jur şi reverberă prelung cât el străbătu biserica. În spate, în afara câmpului vizual, dar tot timpul prezentă în mintea lui, se afla aparatura meseriei: reflectoare, aparate de fotografiat, alte echipamente, o tăcere de lucru, întreruptă numai de vocile neliniştite, pe care prezenţa morţii nu le putea stinge. Aici, străjuită de spirale elegante şi bare de fier forjat, se afla o altă lume, încă necontaminată. Mirosul de tămâie deveni mai puternic; în faţă se vedea o ceaţă aurie, acolo unde strălucitoarele mozaicuri ale absidei străfulgerau aerul, iar măreaţa figură a lui Hristos, cu palmele-i rănite întinse, desfăcute, scruta naosul cu ochi cavernoşi. Încă două lumini fuseseră aprinse, dar biserica era tot întunecoasă în comparaţie cu strălucirea aspră a luminilor de la locul crimei; îi trebui un minut să-l repereze pe părintele Barnes, o formă neagră la capătul primului rând de scaune, sub amvon. Se îndreptă spre el, conştient de sunetul paşilor săi pe podeaua de piatră, întrebându-se dacă pentru preot sunau la fel de rău prevestitor ca pentru el.

Părintele Barnes şedea drept în scaun, privind fix înainte, la curba strălucitoare a absidei, cu corpul încordat ca al unui pacient care aşteaptă durerea, rugându-se să aibă putere să o îndure. Nu întoarse capul la apropierea lui Dalgliesh. Era evident că fusese chemat în grabă. Era neras, iar mâinile încleştate în poală erau murdare, ca şi când s-ar fi dus la culcare fără să se spele. Rasa, ale cărei falduri negre, prelungi, veştejeau şi mai mult corpul subţire, era veche şi pătată cu ceva ce părea sos. Una dintre pete încercase inutil să o şteargă. Pantofii negri erau nelustruiţi, cu pielea crăpată în părţi, cu vârfurile tocite şi decolorate. Emana un miros dezagreabil şi dulceag, de mucegăit, haine vechi şi tămâie, peste care se suprapunea acela de transpiraţie, un amestec de teamă şi ratare, stârnind mila. Relaxându-şi mădularele în scaunul de alături şi întinzându-şi braţul pe spătar, Dalgliesh avu senzaţia că trupul lui cuprinde şi, prin prezenţa-i calmă, eliberează cu delicateţe teama şi tensiunea interlocutorului său, atât de puternice, încât erau aproape palpabile. Omul scoase brusc un sughiţ. Venise probabil la prima slujbă a dimineţii, fără să mănânce. Avea probabil mare nevoie de o cafea fierbinte şi ceva să ia în gură. În mod normal, cineva la faţa locului sau în apropiere ar fi putut prepara un ceai, dar Dalgliesh nu avea intenţia să folosească încăperea cu chiuveta nici măcar pentru a fierbe un ceainic cu apă, înainte ca ofiţerul care cerceta locul crimei să-şi fi terminat treaba.

Spuse:

— N-am să vă reţin mult, părinte. Numai câteva întrebări şi vă lăsăm să vă întoarceţi la parohie. Trebuie să fi fost un şoc teribil pentru dumneavoastră. Părintele Barnes continua să privească în altă parte. Răspunse cu o voce mică:

— Un şoc. Da, a fost un şoc. Nu trebuia să-i dau cheia. Nici nu ştiu de ce am făcut-o. E greu de explicat. Vocea avea un timbru neaşteptat. Era scăzută, cu o urmă plăcută de răguşeală şi un indiciu de mai multă forţă decât ar fi lăsat trupul să se ghicească; nu era o voce educată, ci una asupra căreia educaţia impusese o disciplină care nu estompase cu totul accentul provincial, probabil din estul Angliei, dobândit în copilărie. Acum se întoarse spre Dalgliesh şi repetă:

— N-or spune că eu sunt răspunzător. Nu trebuia să-l las să ia cheia. Este vina mea.

Dalgliesh răspunse:

— Nu sunteţi de vină. Ştiţi asta foarte bine, şi o ştiu şi ei. Cuvântul ambiguu, înspăimântător, acuzator, „ei”. Se gândi, fără să rostească cu glas tare, că o crimă stârnea o teribilă emoţie pentru cei care nici nu plângeau după cineva, nici nu erau direct implicaţi, că oamenii erau de obicei îngăduitori cu cei care contribuiau la crearea distracţiei. Părintele va fi surprins – plăcut sau neplăcut – câtă lume va veni la biserică duminica următoare. Continuă:

— Putem să începem cu începutul? Când l-aţi cunoscut pe Sir Paul Berowne?

— Lunea trecută, cam acum o săptămână. A venit la parohie pe la două şi jumătate şi a întrebat dacă putea vizita biserica. Venise mai întâi aici şi constatase că nu putea să intre. Am vrea să ţinem biserica deschisă tot timpul, dar ştiţi cum e în ziua de azi. Vandali, oameni care încearcă să spargă cutia milelor, să fure lumânările. La intrarea de nord există un anunţ care spune că cheia se află la casa parohială.

— V-a spus ce făcea în Paddington?

— Da. Mi-a spus că un vechi prieten de-al lui se afla la spitalul St. Mary şi că se dusese să-l viziteze. Dar pacientul era la tratament şi nu putea primi vizitatori, aşa că avea la dispoziţie o oră liberă. Spunea că de mult vrusese să viziteze biserica St. Matthew.

Deci, aşa începuse. Viaţa lui Berowne, ca a tuturor oamenilor ocupaţi, era dominată de ceas. Îşi rezervase o oră să viziteze un vechi prieten. În mod neaşteptat, ora devenise liberă, disponibilă pentru o plăcere personală. Se ştia că e interesat de arhitectura victoriană. Oricare ar fi fost labirintul fantastic în care îl atrăsese acel impuls, prima lui vizită la St. Matthew purta, cel puţin, amprenta reconfortantă a normalităţii şi raţiunii.

Dalgliesh întrebă:

— V-aţi oferit să-l însoţiţi?

— Da, m-am oferit, dar mi-a spus să nu mă deranjez. N-am insistat. M-am gândit că poate voia să fie singur. Aşadar, părintele Barnes nu era lipsit de sensibilitate. Dalgliesh continuă:

— Deci, i-aţi dat cheia. Care cheie?

— Cea de rezervă. Sunt numai trei chei de la uşa de sud. Domnişoara Wharton are una, iar eu le ţin pe celelalte două la

parohie. Sunt câte două chei pe fiecare inel, una de la uşa de sud şi una mai mică, pentru portiţa din grilaj. Dacă domnul Capstick ori domnul Pool are nevoie de cheie – cei doi ţârcovnici ai bisericii – vine la vicariat. Vedeţi, e destul de aproape. La uşa principală, de nord, avem o singură cheie. O păstrez totdeauna în biroul meu. N-o împrumut niciodată, să nu se piardă. Oricum, e prea grea să fie folosită tot timpul. I-am spus lui Sir Paul că putea găsi o broşură despre istoria bisericii, în raftul de cărţi. A fost scrisă de părintele Collins şi am tot intenţionat să o actualizăm. E acolo, pe masă, lângă portalul de nord. Costă numai trei pence. Îşi întoarse capul, dureros, ca şi când ar fi suferit de artrită, ca şi când l-ar fi invitat pe Dalgliesh să cumpere un exemplar. Gestul era patetic şi convingător. Continuă:

— Cred că a luat una, pentru că două zile mai târziu am găsit un bilet de cinci lire în cutie. Oamenii, cei mai mulţi, pun înăuntru doar trei pence.

— V-a spus cine era?

— Mi-a spus că se numeşte Paul Berowne. Din păcate, pentru mine nu a însemnat mai mult în momentul acela. Nu mi-a spus că era membru al Parlamentului sau baronet, nimic din toate acestea; sigur că după ce şi-a dat demisia am aflat cine era de fapt. Scria în toate ziarele, s-a dat la televizor.

Din nou a urmat o pauză. Dalgliesh aşteptă. După câteva momente vocea reluă, acum mai puternică, mai decisă.

— Cred că a lipsit vreo oră, poate mai puţin. Apoi s-a întors cu cheia. Mi-a spus că ar fi dorit să doarmă în noaptea aceea în Mica Sacristie. Bineînţeles, nu ştia că aşa se numeşte. A spus în camera mică, cu pat. Patul e acolo de pe vremea părintelui Collins, din război. El obişnuia să doarmă în biserică în timpul raidurilor aeriene, ca să poată îndepărta bombele. Nu l-am mai luat de acolo. E folositor dacă sunt oameni cărora li se face rău în timpul slujbelor ori dacă vreau să mă odihnesc înaintea slujbei de la miezul nopţii. Nu ocupă prea mult spaţiu. E doar un pat îngust, rabatabil. L-aţi văzut.

— Da. V-a spus de ce?

— Nu. Părea o cerere obişnuită, iar mie nu-mi place să întreb de ce. Nu era un om căruia să-i pui multe întrebări. L-am întrebat de cearşafuri, de o faţă de pernă. Mi-a spus că îşi aduce tot ce-i trebuie.

Adusese un cearşaf dublu şi dormise în el, trăgându-şi-l şi pe deasupra. Altfel utilizase pătura veche, de campanie, existentă, pe care o pusese dedesubt, iar deasupra pe cea cu pătrate de lână, multicolore. Faţa de pernă de pe ceea ce era, fără îndoială, o pernă de scaun, îi aparţinea probabil.

Dalgliesh întrebă:

— A luat cheia cu el chiar atunci sau a revenit seara după ea?

— S-a întors seara. Cred că era pe la opt sau puţin mai devreme. Stătea în uşa vicariatului, cu o valiză în mână. Nu cred că venise cu maşina. N-am văzut niciuna. I-am dat cheia. Nu l-am mai văzut până în dimineaţa următoare.

— Vorbiţi-mi despre dimineaţa următoare.

— Am intrat pe uşa de sud, ca de obicei. Era încuiată. Uşa de la Mica Sacristie era deschisă şi am văzut că nu era înăuntru. Patul era strâns foarte ordonat. Totul era pus în ordine. Deasupra se aflau un cearşaf şi o faţă de perna, împăturite. Am privit în biserică, prin grilaj. Luminile nu erau aprinse, dar l-am zărit totuşi. Stătea pe rândul acesta, puţin mai încolo. Am intrat în sacristie şi m-am îmbrăcat pentru slujbă, apoi am intrat pe poarta grilajului, în biserică. Când a văzut că slujba urma să se ţină în Lady Chapel, s-a mutat în ultimul rând. N-a zis nimic. Nu mai era nimeni. Nu era dimineaţa domnişoarei Wharton, iar domnul Capstick, căruia îi place să vină la slujba de nouă şi jumătate, avea gripă. Eram numai noi doi. Când am terminat prima rugăciune şi m-am întors spre el, am văzut că îngenunchease. S-a împărtăşit. Pe urmă am mers împreună în Mica Sacristie. Mi-a dat cheia înapoi, mi-a mulţumit, şi-a luat valiza şi a aplecat.

— Asta a fost tot la acea primă ocazie?

Părintele Barnes se întoarse şi îl privi. În întunecimea bisericii, faţa lui părea lipsită de viaţă. Dalgliesh citi în ochii lui un amestec de implorare, hotărâre şi durere. Era ceva ce-i era teamă să rostească şi, totuşi, trebuia să se confeseze. Dalgliesh aşteptă. Era obişnuit să aştepte. În cele din urmă, părintele Barnes vorbi.

— Ba da, mai există ceva. Când a ridicat mâinile şi i-am aşezat hostia în palmă, am crezut că zăresc – se opri, apoi continuă – avea nişte semne, răni. Am crezut că sunt stigmate.

Dalgliesh îşi fixă privirea pe amvon. Figura pictată a unui înger prerafaelit, cu un crin în mână, cu părul blond ieşindu-i de

sub aură, îl privea cu o privire goală, lipsită de curiozitate. Întrebă:

— În palme?

— Nu, la încheieturi. Purta cămaşă şi pulover. Manşetele erau cam largi. I se ridicaseră. Atunci am văzut.

— Aţi mai spus cuiva despre asta?

— Nu, numai dumneavoastră.

O bună bucată de vreme, niciunul nu mai vorbi. În toată cariera lui de detectiv, Dalgliesh nu-şi mai amintea de o informaţie atât de nedorită din partea unui martor şi – nu găsea alt cuvânt – atât de şocantă. Mintea lui învârtea imagini despre impactul acestei noutăţi asupra anchetei, în cazul că ar fi devenit publică; titlurile din gazete; speculaţiile pe jumătate amuzate ale cinicilor; mulţimea de gură-cască, superstiţioşi, creduli, cei sincer convinşi, împânzind biserica să caute... ce? Un fior de emoţie, un nou cult, o speranţă, certitudinea? Dezgustul lui fu mai adânc decât iritarea în faţa acestei nedorite complicaţii a anchetei, a bizarei intruziuni a iraţionalului într-o meserie atât de înrădăcinată în căutarea dovezilor care să poată fi aduse în instanţă, documentate, demonstrate, reale. Era zguduit, aproape fizic, de o emoţie mult mai puternică decât dezgustul, o emoţie de care îi era întotdeauna ruşine; i se părea nu numai nedemnă, dar şi la fel de iraţionali ca întâmplarea însăşi. Ceea ce resimţea era o repulsie amplificată până la furie. Spuse:

— Cred că în continuare ar trebui să nu vorbiţi despre asta. Nu prezintă relevanţă pentru moartea lui Sir Paul. Nu e nevoie nici măcar să o menţionaţi în declaraţie. Dacă simţiţi într-adevăr nevoia să o încredinţaţi cuiva, vorbiţi-i episcopului.

Părintele Barnes răspunse cu simplitate:

— Nu mai spun altcuiva. Cred că am simţit nevoia să spun cuiva, să împărtăşesc. V-am spus dumneavoastră.

Dalgliesh continuă:

— Biserica era slab luminată. Aţi spus că luminile nu erau aprinse. Nu mâncaserăţi. Poate vi s-a părut. Sau poate că era o iluzie datorată luminii. Apoi aţi văzut urmele numai o fracţiune de secundă, când şi-a ridicat palmele să primească hostia. Poate v-aţi înşelat.

Se gândi: „Pe cine încerc să conving, pe el sau pe mine?” Apoi veni întrebarea pe care, în ciuda raţiunii, trebuia să o pună.

— Cum arăta? Diferit? Schimbat?

Preotul scutură din cap, apoi spuse, cu mare tristeţe:

— Nu înţelegeţi. N-aş fi recunoscut schimbarea chiar dacă ar fi existat. Apoi păru că-şi revine. Continuă cu hotărâre:

— Nu ştiu ce era ceea ce am văzut, dar am văzut, şi nu a durat mult. Şi nici nu este chiar atât de neobişnuit. S-a mai auzit despre asta. Mintea acţionează asupra trupului în moduri ciudate; o experienţă intensă, un vis puternic. Iar lumina, cum spuneaţi, era foarte slabă.

Deci nici părintele Barnes nu voia să creadă. Îşi formula argumente negative. Era mai bine, gândi Dalgliesh, decât o menţiune în ziarul parohial, un telefon la cotidiane sau o predică duminica viitoare despre fenomenul stigmatului şi nepătrunsa înţelepciune a Providenţei. Era interesat să afle că simţeau aceeaşi neîncredere, poate aceeaşi repulsie. Mai târziu, aveau să găsească locul şi timpul pentru a medita la explicaţiile acestui fapt. Dar acum aveau alte griji, mai urgente. Indiferent ce-l adusese pe Berowne înapoi în sacristie, acolo se aflase acea mână de om, a lui ori a altuia, care mânuise briciul. Spuse:

— Dar ieri noapte? Când v-a întrebat dacă se poate întoarce?

— De dimineaţă. A sunat puţin după nouă. I-am spus că mă găseşte oricând după şase seara şi a venit să ia cheia la oră fixă.

— Sunteţi sigur de oră, părinte Barnes?

— Da, urmăream ştirile de şase. Abia începuseră când a sunat soneria.

— Iarăşi fără explicaţii?

— Da. Purta aceeaşi valiză. Cred că a venit cu autobuzul sau metroul sau a venit pe jos. N-am văzut maşină. I-am dat cheia în uşă, aceeaşi cheie. Mi-a mulţumit şi a plecat. În seara aceea nu am venit la biserică, nu aveam de ce. Următorul lucru pe care îl ştiu este că a venit băiatul să-mi spună că sunt două cadavre în Mica Sacristie. Restul îl cunoaşteţi.

Dalgliesh continuă:

— Vorbiţi-mi despre Harry Mack.

Schimbarea de subiect era, în mod evident, binevenită şi părintele Barnes deveni volubil în legătură cu Harry. Bietul Harry fusese o problemă pentru biserica St. Matthew. Dintr-un motiv oarecare, pe care nimeni nu-l cunoştea exact, în ultimele patru luni Harry îşi luase obiceiul să doarmă sub portalul de sud. Se

culca de obicei pe ziare şi se acoperea cu o pătură veche, pe care uneori o lăsă acolo, pregătită pentru noaptea următoare, alteori o purta cu el, făcută sul şi legată la brâu cu o sfoară. Când găsise pătura, părintelui Barnes nu-i plăcuse să o ridice. Totuşi, era singura acoperitoare a lui Harry. Totodată, nu era convenabil ca portalul să fie utilizat drept adăpost sau depozit pentru proprietăţile neobişnuite şi cam urât mirositoare ale vagabondului. Consiliul parohial discutase dacă era cazul să instaleze o balustradă şi o poartă, dar acesta nu era un gest caritabil şi existau alte lucruri mai importante pe care să cheltuiască banii. Nu au putut întruni votul diocezei. Toţi încercaseră să-l ajute pe Harry, dar nu era un lucru uşor de făcut. Era cunoscut la refugiul Wayfarers' din strada Cosway, în St. Marylebone, un loc excelent unde primea de obicei masa de prânz şi îngrijire medicală pentru afecţiuni mai puţin grave. Îi plăcea cam mult să bea şi uneori se încăiera. Biserica St. Matthew luase legătura cu cei de la refugiu în privinţa lui Harry, dar nu primiseră niciun sfat. Încercaseră să-l convingă să accepte un pat în căminul refugiului, dar Harry nu fusese de acord. Nu putea suporta un contact prea apropiat cu alţi oameni. Nu voia nici măcar să mănânce seara la cantină. Îşi lua mâncare între felii tari de pâine şi mânca pe stradă. Portalul era locul lui preferat, confortabil, cu faţa spre sud, ferit de priviri.

Dalgliesh întrebă:

— Atunci e puţin probabil ca ieri să fi bătut la uşă şi să-i fi cerut lui Sir Paul să-l lase înăuntru.

— Ah, nu, Harry n-ar fi făcut asta.

Cumva, totuşi, intrase. Poate că se instalase deja sub pătură când venise Berowne. Sir Paul îl chemase înăuntru, să scape de frig şi să mănânce împreună. Dar cum îl convinsese? Îl întrebă pe părintele Barnes ce credea.

— Cred că s-a întâmplat aşa: Harry se afla deja, probabil, în portal. De obicei aţipeşte destul de devreme. Iar seara trecută a fost neaşteptat de frig pentru septembrie. Este ciudat. Trebuie că ceva din aerul lui Sir Paul i-a dat încredere. N-ar fi făcut-o pentru oricine. Nici gardianul de la refugiu, care are atâta experienţă cu cei fără căpătâi, nu-l putea convinge pe Harry să-şi petreacă noaptea înăuntru. Sigur că ei nu au decât căminul. Harry nu putea să sufere să doarmă ori să mănânce laolaltă cu alţi oameni.

Aici, sacristia mare îi aparţinea în exclusivitate. Poate această garanţie a singurătăţii şi promisiunea unei mese îl convinseseră să se adăpostească de frig. Întrebă:

— Când aţi fost ultima oară în biserică, părinte? Ieri, vreau să zic.

— De la patru şi jumătate până pe la vreo cinci şi un sfert, când am citit rugăciunea de seară în Lady Chapel.

— Puteţi fi sigur că atunci când aţi încuiat şi aţi plecat, nu era nimeni înăuntru, ascuns? Probabil că nu aţi cercetat biserica. De ce aţi fi făcut-o? Dar dacă s-ar fi ascuns cineva, aţi fi putut să-l vedeţi?

— Cred că da. Uitaţi cum este. Nu avem strane înalte, ci numai scaune. N-ar fi avut unde să se ascundă.

Dalgliesh spuse:

— Poate sub altar, altarul cel înalt din Lady Chapel. Sau în amvon?

— Sub altar? Ce gând oribil, e un sacrilegiu. Dar cum ar fi putut intra acolo? Am găsit biserica încuiată la patru şi jumătate când am venit.

— Şi nimeni nu luase cheia în timpul zilei, nici ţârcovnicii?

— Nimeni.

Domnişoara Wharton asigurase poliţia că cheia ei nu fusese scoasă din geantă. Spuse:

— Ar fi putut intra cineva în timpul vecerniei? Poate în timp ce vă rugaţi? Eraţi singur în capelă?

— Da. Ara intrat pe uşa de sud, ca de obicei, şi am încuiat-o după mine. La fel şi poarta grilajului. Apoi am descuiat uşa principală. Pe acolo intră în mod normal orice persoană străină care vrea să asiste la slujbă. Credincioşii mei ştiu că eu descui întotdeauna uşa principală pentru vecernie şi că este foarte grea. Scârţâie teribil. De multă vreme intenţionăm să o ungem. Nu cred că cineva ar fi putut să intre fără să aud.

— Aţi spus cuiva, ieri, că Sir Paul urma să-şi petreacă seara aici ieri?

— Oh, nu. Nu aveam cui să spun. Şi, oricum, n-aş fi spus. Nu-mi ceruse discreţie; nu-mi ceruse nimic. Dar nu cred că i-ar fi plăcut să mai ştie cineva. Nimeni nu mai ştia nimic despre el, cel puţin până azi dimineaţă.

Dalgliesh continuă să-l întrebe despre tamponul de sugativă şi chibritul pe jumătate ars. Părintele Barnes îi spuse că Mica

Sacristie fusese folosită ultima dată cu două zile în urmă, luni, 16, când consiliul bisericii parohiale se întrunise ca de obicei la ora cinci şi jumătate, imediat după vecernie. El prezidase stând la birou, dar nu folosise sugativa. Scria întotdeauna cu pixul. Nu observase nicio urmă recentă, dar nici nu avea un spirit de observaţie prea bun, pentru asemenea detalii. Era sigur că nimeni din consiliul parohial n-ar fi putut lăsa chibritul acolo. Numai George Capstick fuma, dar folosea pipă, şi pe aceea o aprindea cu bricheta. Dar el nu participase la consiliu, fiind încă bolnav de gripă. Oamenii remarcaseră ce bine era când nu te învăluia un nor de fum.

Dalgliesh mai spuse:

— Sunt detalii mici, probabil lipsite de importanţă. Dar v-aş ruga să nu le mai spuneţi altcuiva. V-aş mai ruga să vă uitaţi la sugativă şi să încercaţi să vă amintiţi cum arăta luni. Am mai găsit o cană smălţuită, cam murdară. Ne-ar ajuta să ştim dacă era a lui Harry.

Văzând chipul părintelui Barnes, adăugă:

— Nu e nevoie să intraţi în Mica Sacristie. După ce termină fotograful, vă aducem noi obiectele. Apoi veţi fi, cred, bucuros să vă întoarceţi la vicariat. Mai târziu vom avea nevoie de o declaraţie, dar până atunci, mai este.

Rămaseră câteva clipe tăcuţi, ca şi când ceea ce se petrecuse între ei trebuia asimilat în linişte. Aici, gândi Dalgliesh, se găsea secretul exaltatei decizii a lui Berowne de a-şi da demisia. Era ceva mai profund şi mai greu de explicat decât deziluzia, neliniştea omului ajuns la jumătatea vieţii sau teama de izbucnirea unui scandal. Ceea ce i se întâmplase în prima seară petrecută în Mica Sacristie îl făcuse, a doua zi, să-şi schimbe complet cursul vieţii. Îl dusese oare şi spre moarte?

Pe când se ridicau, auziră amândoi clănţănitul porţii din grilaj. Inspectorul Miskin traversa biserica. Când ajunse la ei, spuse:

— A sosit anatomo-patologul, domnule.

7.

Lady Ursula Berowne stătea nemişcată în salonul de la etajul al patrulea al imobilului din piaţa Campden Hill, 62, şi privea

absentă afară, pe deasupra crengilor de platan, către o imagine invizibilă, din depărtare. I se părea că mintea îi devenise un pahar prea plin pe care numai ea îl putea împiedica să se răstoarne. O tresărire, un fior, o mică pierdere a controlului şi s-ar fi revărsat într-un haos aşa teribil, încât nu ar fi putut sfârşi decât în moarte. Era ciudat, gândi ea, ca răspunsul ei fizic la acest şoc să fie acelaşi pe care îl resimţise şi când Hugo fusese ucis astfel că la durerea ei actuală se adăuga durerea pentru el, la fel de vie, la fel de nouă, ca atunci când aflase că murise. Simptomele fizice fuseseră aceleaşi; o sete cumplită, trupul arzându-i înfrigurat, gura uscată şi amară ca şi când ar fi fost infectată de propria-i răsuflare. Mattie îi pregătise cană după cană de cafea tare pe care o înghiţise opărită, fără zahăr, de fapt fără să simtă că era prea dulce. Spuse:

— Aş dori să mănânc ceva, ceva sărat. Pâine prăjită, cu anşoa. Se gândi: „Sunt ca o femeie însărcinată, supusă celor mai neobişnuite fantezii”.

Dar toate acestea trecuseră. Mattie vrusese să-i pună un şal pe umeri, dar şi-l scuturase şi ceruse să fie lăsată singură. Gândi: „Există o lume în afara acestui trup, a acestei dureri. Voi pune din nou stăpânire pe ea. Voi supravieţui. Trebuie să supravieţuiesc. Şapte ani, cel mult zece, e tot ce-mi trebuie. Acum aştepta, adunându-şi puterile pentru primii vizitatori. Pe această persoană ea o chemase. Erau lucruri pe care trebuia să le afle, iar timp s-ar putea să fie foarte puţin.

Imediat după ora unsprezece auzi soneria, apoi scârţâitul liftului şi un clănţănit slab când se închise grilajul. Uşa salonului se deschise şi Stephen Lampart intră fără zgomot.

I se păru important să-l întâmpine în picioare. Dar nu-şi putu stăpâni o grimasă de durere când şoldul bolnav de artroză preluă greutatea trupului; era conştientă de tremurul mâinii pe baston. El veni imediat alături de ea. Spuse:

— Oh, nu. Vă rog, nu trebuie.

Punând o mână fermă pe braţul ei, o ajută plin de solicitudine să se aşeze înapoi pe scaun. Ei nu-i plăceau atingerile întâmplătoare, părerea cunoştinţelor sau a străinilor că infirmitatea le dădea dreptul să o manevreze, ca şi când trupul ei ar fi fost un obiect demn de dispreţ pe care îl puteai împinge şi trage dintr-un loc într-altul. Vru să se scuture de mâna lui: fermă, posesivă, dar se stăpâni. Totuşi, nu putu să-şi controleze

muşchii să nu se încordeze la atingerea lui şi îşi dădu seama că bărbatul simţise repulsia ei instinctivă. După ce o aşeză jos blând, cu competenţă profesională, se instală el însuşi în scaunul din faţă. Îi despărţea o măsuţă joasă. Un cerc din lemn de trandafir lustruit stabilea elementele dominante: puterea în faţa slăbiciunii, tinereţea în faţa vârstei, doctorul şi pacientul nesupus. Numai că ea nu era pacienta lui. El spuse:

— Presupun că vă pregătiţi pentru o proteză de şold. Aflase de la Barbara, desigur, dar nu el avea să menţioneze primul numele ei.

— Da, sunt pe listă la spitalul ortopedic.

— Iertaţi-mă, dar de ce nu mergeţi la unul particular? Nu suferiţi prea mult?

Era, gândi ea, o remarcă de o absurditate aproape indecentă pentru începutul unei vizite de condoleanţe; sau acesta era modul lui de a se confrunta cu mâhnirea şi stoicismul, refugiindu-se pe tărâm profesional, singurul în care se simţea stăpân pe sine şi putea vorbi cu autoritate?

Spuse:

— Prefer să fiu tratată ca un pacient al Serviciului Naţional de Îngrijire a Sănătăţii. Privilegiile mă satisfac, dar acesta este unul pe care se întâmplă să nu-l doresc.

El zâmbi cu blândeţe, ca pentru a amuza un copil.

— Mi se pare un gest masochist.

— Posibil. Dar nu te-am chemat pentru o opinie profesională.

— Pe care, ca obstetrician, nu aş fi avut oricum competenţa să o formulez. Lady Ursula, vestea despre Paul este înspăimântătoare, de necrezut. Poate ar fi trebuit să chemaţi medicul dumneavoastră personal. Sau un prieten? Ar trebui să fie cineva lângă dumneavoastră. Nu e bine să staţi singură într-un moment ca acesta.

Ea îi răspunse:

— O am pe Mattie, dacă îmi trebuie paleativele obişnuite, cafea, alcool, căldură. La optzeci şi doi de ani, puţinii oameni pe care ai vrea să-i chemi sunt toţi morţi. Am supravieţuit ambilor mei fii. Este cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unei fiinţe omeneşti. Trebuie să suport. Dar nu sunt obligată să vorbesc despre asta. Ar fi putut adăuga: „Cu atât mai puţin cu dumneata” şi i se părea că vorbele, deşi nerostite, erau suspendate în aer, între ei doi. Bărbatul tăcu câteva clipe, parcă

pentru a le cântări, pentru a accepta adevărul lor. Apoi continuă:

— V-aş fi vizitat, desigur, mai târziu, chiar dacă nu sunaţi dumneavoastră. Dar nu eram sigur că vreţi să vedeţi pe cineva atât de curând. Aţi primit scrisoarea mea?

O scrisese probabil îndată după ce Barbara sunase să anunţe vestea şi o trimisese printr-una din asistentele lui care, grăbită să ajungă acasă după garda de noapte, nici nu se oprise să o predea personal, ci o strecurase în cutia de scrisori. Folosise toate adjectivele cuviincioase. Nu avusese nevoie de un dicţionar ca să aleagă răspunsul cel mai potrivit. Crima era înspăimântătoare, îngrozitoare, terifiantă, de necrezut, un ultragiu. Dar scrisoarea, o obligaţie socială îndeplinită prea prompt, era lipsită de convingere. Şi ar fi trebuit să se orienteze mai bine decât să-şi pună secretara să o bată la maşină. Dar acesta, gândi ea, era un gest tipic. Dacă dai la o parte patina grijuliu acumulată de succes profesional, prestigiu, bune maniere, rămânea omul adevărat: ambiţios, puţin vulgar, sensibil numai când sensibilitatea aducea avantaje. Era conştientă, totuşi, că multe din toate acestea erau prejudecăţi, iar prejudecăţile erau periculoase. Trebuia să fie foarte atentă, să trădeze cât mai puţin posibil dacă voia ca discuţia să se desfăşoare după dorinţa ei. Apoi, nici nu era prea corect să critice scrisoarea. Să dictezi condoleanţe pentru mama unui soţ ucis, căruia i-ai furat nevasta de cel puţin trei ani, îţi trebuia mai mult decât vocabularul social limitat.

Ea nu-l mai văzuse de aproape trei luni şi fu din nou surprinsă cât de bine arăta. Fusese un tânăr atrăgător, înalt, destul de masiv, cu o podoabă de păr negru. Acum însă, figura stângace fusese şlefuită şi modelată de succes, îşi purta greutatea cu siguranţă de sine, iar ochii cenuşii – pe care ştia atât de bine să-i folosească – arătau o prudenţă instinctivă. Părul, înspicat cu fire argintii, era încă atât de des şi voluntar, încât nici frizura costisitoare nu reuşea să-l stăpânească întru totul. Îi sporea atractivitatea, sugerând o personalitate nesupusă, foarte străină de obositoarea înfăţişare convenţională a frumuseţii masculine.

El se aplecă înainte şi o privi intens, cu ochii cenuşi îmblânziţi de simpatie. Ea constată că îi displace aerul lui facil de preocupare profesională. Dar el juca foarte bine. Aproape că se aştepta să-l audă spunând: „Am făcut tot ce am putut, tot ce a

fost omeneşte posibil”. Apoi îşi zise că preocuparea i lui ar putea fi autentică. Trebuia să reziste tentaţiei se a-l desconsidera, de a-l include automat în tipicul de bărbat frumos, seducător, experimentat, de roman ieftin. Indiferent cum era, chiar atât de simplu nu putea să fie. Niciun om în carne şi oase nu era numai atât. Mai mult, el era chiar recunoscut ca un ginecolog foarte bun. Muncea mult, îşi cunoştea meseria.

Pe vremea când Hugo se afla la Balliol, Stephen Lampart fusese cel mai bun prieten al lui. Ea îl plăcuse atunci şi o parte din acel sentiment mai stăruia încă, respins, recunoscut numai pe jumătate, dar amestecat cu amintirea zidurilor însorite de la Port Meadow, a prânzurilor şi veseliei din camerele lui Hugo, a anilor de speranţă şi promisiuni. El fusese băiatul inteligent, frumos, ambiţios, dintr-o familie săracă din clasa mijlocie, plăcut, amuzant, făcându-şi loc în cercurile: care îl interesau prin fizicul şi spiritul lui, ascunzându-şi cu abilitate ambiţiile. Hugo fusese cel privilegiat, mama lui era fiică de conte, tatăl baronet şi un ostaş distins, posesor al numelui Berowne, moştenitor a tot ce rămăsese din averea Berowne. Pentru prima dată ea se întrebă dacă tânărul îl urâse nu numai pe Hugo, ci şi întreaga familie şi dacă trădarea lui ulterioară nu avea rădăcini adânci în solul unei vechi invidii. Spuse:

— Sunt două lucruri pe care vreau să le discutăm şi s-ar putea să nu avem mult timp sau o altă ocazie. În primul rând trebuie să-ţi spun că nu te-am chemat aici ca să o critic pe nora mea pentru infidelitate. Nu am căderea să judec viaţa intimă a nimănui.

Ochii cenuşii deveniră precauţi. Spuse:

— E înţelept din partea dumneavoastră. Puţini dintre noi sunt.

— Dar fiul meu a fost omorât. Poliţia va afla curând, dacă nu ştie deja. Acum o ştiu şi eu.

El spuse:

— Iertaţi-mă, dar sunteţi sigură? Tot ce a putut Barbara să-mi spună când a telefonat de dimineaţă a fost că poliţia a descoperit cadavrul lui Paul şi pe acela al unui vagabond – făcu o pauză – cu traume la gât.

— Aveau gâtul tăiat. Amândoi. Şi, după grija plină de tact cu care mi-a fost comunicată vestea, presupun că arma a fost unul din bricele lui Paul. Cred că Paul ar fi fost în stare să se sinucidă. Majoritatea suntem, dacă trăim o mare durere. Dar, ceea ce nu

ar fi fost capabil să facă, este să-l fi ucis pe vagabond. Fiul meu a fost omorât, ceea ce înseamnă că sunt fapte pe care poliţia va considera de datoria ei să le afle.

El întrebă, calm:

— Ce fapte, Lady Ursula?

— Că dumneata şi Barbara sunteţi amanţi.

Mâinile lui se încleştară, apoi se relaxară. Dar putea încă să o privească în ochi.

— Înţeleg. Cine v-a spus, Paul sau Barbara?

— Niciunul. Locuiesc în aceeaşi casă cu nora mea, de patru ani. Sunt şi eu femeie. Sunt invalidă, dar pot să-mi folosesc ochii şi inteligenţa.

— Ce face ea, Lady Ursula?

— Nu ştiu. Dar, înainte de a pleca, cred că trebuie să afli. De când mi-a fost comunicată vestea, nu am văzut-o pe nora mea decât trei minute. Se pare că este prea tulburată pentru a primi vizitatori. Iar eu sunt considerată vizitator.

— Este oare drept? Uneori, durerea altor fiinţe este mai greu de suportat decât propria noastră durere.

— Mai ales dacă a noastră nu este chiar atât de mare?

El se aplecă spre ea şi spuse:

— Nu cred că avem dreptul să presupunem aşa ceva. Chiar dacă sentimentele Barbarei nu sunt prea puternice, Paul a fost, totuşi, soţul ei. A ţinut la el, probabil mai mult decât putem noi să înţelegem, toată întâmplarea este îngrozitoare pentru ea, pentru noi toţi. Chiar trebuie să vorbim acum? Amândoi suntem şocaţi.

— Trebuie să vorbim şi nu avem prea mult timp. Comandantul Adam Dalgliesh vă veni să stea de vorbă cu mine de îndată ce termină ceea ce au de făcut la biserică. Probabil va dori să o interogheze şi pe Barbara. Peste câtva timp, mai degrabă puţin decât mult, vor ajunge şi la dumneata. Trebuie să ştiu ce ai de gând să le spui.

— Acest Adam Dalgliesh, nu e poet? O pasiune neobişnuită pentru un poliţist.

— Dacă e la fel de bun ca poliţist pe cât este ca poet, atunci e un om periculos. Nu subestima poliţia din cauza celor citite în ziarele de duzină.

El spuse:

— Nu subestimez poliţia, dar nu am motiv să-mi fie frică de

ea. Ştiu că amestecă entuziasmul pentru violenţa selectivă cu o abordare rigidă a moralităţii de clasă mijlocie, dar sper că nu vreţi să spuneţi că mă vor suspecta pe mine că i-am tăiat gâtul lui Paul pentru că mă culc cu nevastă-sa? Or fi ei rupţi de realitatea socială, dar cu siguranţă nu într-o asemenea măsură.

Ea gândi: „Aşa mai merge, acesta este omul adevărat”. Spuse calm:

— Nu zic că te vor suspecta. Nu am nicio îndoială că le poţi servi un alibi satisfăcător pentru seara trecută. Dar am avea mai puţine necazuri dacă niciunul dintre voi nu ar nega relaţia. Aş prefera să nu trebuiască să mint nici eu în această privinţă. Sigur că nu le voi da informaţia din proprie iniţiativă. Dar s-ar putea să întrebe.

— De ce ar întreba, Lady Ursula?

— Deoarece comandantul Dalgliesh va face legătura cu Serviciul Special. Fiul meu era ministru al Coroanei, chiar dacă de puţină vreme. Crezi că ceva din viaţa particulară a unui ministru, în special a ministrului din acel departament, va rămâne necunoscut pentru aceşti oameni a căror treabă este să descopere şi să adune dovezi pentru un scandal de acest fel? În ce lume crezi că trăim?

El se ridică şi începu să se plimbe încoace şi încolo, cu paşi rari, prin faţa ei.

— Cred că ar fi trebuit să mă gândesc la asta. M-aş fi gândit dacă aş fi avut timp. Moartea lui Paul a venit ca o lovitură de trăsnet. Nu cred că mintea mea funcţionează perfect deocamdată.

— Atunci îţi propun să înceapă să funcţioneze. Tu şi Barbara trebuie să cădeţi de acord asupra aceleiaşi poveşti.

Şi cel mai bine ar fi să spuneţi adevărul. Cred că Barbara era deja amanta ta când i-ai prezentat-o lui Hugo şi că a rămas amanta ta şi după ce Hugo a murit, iar ea s-a măritat cu Paul.

El se opri şi se întoarse spre ea.

— Credeţi-mă, Lady Barbara, nu a fost intenţionat, nu a fost aşa.

— Vrei să spui că voi doi aţi avut graţia de a vă abţine de la legături sexuale cel puţin până la sfârşitul lunii de miere?

El veni în faţa ei şi o privi de la înălţime.

— Cred că trebuie să vă spun ceva, dar mă tem că nu este prea politicos pentru un gentleman.

Ea gândi, dar nu rosti cu glas tare: „Cuvântul acesta nu mai are sens acum. Dumitale oricum nu ţi s-a potrivit vreodată. Înainte de 1914, un bărbat l-ar fi putut rosti fără a fi ridicol sau fals, dar în ziua de azi, nu. Acest cuvânt şi toată lumea pe care o reprezenta el au dispărut pentru totdeauna, călcate în picioare prin noroiul din Flandra”. Spuse:

— Fiului meu i s-a tăiat gâtul. Având în vedere această brutalitate, nu cred că trebuie să ne mai preocupăm de gentileţe, falsă ori nu. Este ceva în legătură cu Barbara, desigur.

— Da, este ceva ce trebuie să înţelegeţi, dacă nu aţi făcut-că deja. Eu sunt, poate, amantul ei, dar ea nu mă iubeşte. În mod cert nu vrea să se mărite cu mine. Este satisfăcută cu mine cum ar fi cu oricare alt bărbat. Dar eu îi înţeleg nevoile şi nu-i cer nimic. Sau nu-i cer mult. Câte ceva toţi cerem. Iar eu o iubesc, desigur, cât de mult pot eu să iubesc pe cineva. Ei îi trebuie această iubire. Cu mine se simte în siguranţă. Dar nu s-ar lipsi de un soţ perfect şi de un titlu, ca să se mărite cu mine. Nu prin divorţ. Desigur, nici complotând o crimă. Trebuie să credeţi asta, dacă dumneavoastră două veţi continua să locuiţi împreună.

Ea spuse:

— Cel puţin ce mi-ai spus este cinstit. Păreţi potriviţi unul pentru celălalt.

El acceptă insulta subtilă din spatele ironiei.

— Oh, da, spuse el trist, ne potrivim. Apoi adăugă: Presupun că nici nu se simte prea vinovată. Oricum, mai puţin decât mine, în mod paradoxal. E greu să acorzi prea mare importanţă adulterului, dacă plăcerea pe care ţi-o aduce nu este importantă.

— Rolul tău trebuie să fie extenuant şi nu prea satisfăcător. Îţi admir puterea de sacrificiu.

Avu un zâmbet trecător, reţinut.

— Este atât de frumoasă. Perfectă, nu credeţi? Nici măcar nu depinde de cum se simte sau dacă este fericită sau odihnită ori de cum este îmbrăcată. Frumuseţea ei este mereu acolo. Nu mă puteţi acuza că am încercat.

— Oh, ba da. Pot şi o fac.

Dar ştia că nu era onestă. Toată viaţa fusese atrasă de frumuseţea fizică a bărbaţilor şi a femeilor. Din asta trăise, în 1918, când fratele şi logodnicul ei fuseseră amândoi ucişi, iar ea, fiică de conte urcase pe scenă, sfidând tradiţiile, ce altceva

avusese de oferit? Nu un mare talent dramatic, recunoscu ea cu falsă modestie. Cu naturaleţe şi instinctiv, căutase frumuseţea fizică la amanţii ei şi nu fusese geloasă, ci prea indulgentă cu prietenele care o aveau. Cu atât mai surprinşi fuseseră toţi când, la vârsta de treizeci şi doi de ani, se căsătorise cu Sir Henry Berowne, care avea, se părea, mai puţine calităţi şi căruia îi dăruise doi fii. Se gândi la nora ei, aşa cum o văzuse de multe ori, stând nemişcată în faţa oglinzii din hol. Barbara era incapabilă să treacă pe lângă o oglindă fără să trăiască momentul de neclintire narcisistă, privirea aceea pierdută, calmă. Ce căuta? Prima cută la colţul ochilor, albastrul veştejit, un rid uscat al pielii, primele încreţituri ale gâtului care ar fi arătat cât de tranzitorie este această mult apreciată perfecţiune?

El continua să se plimbe neliniştit şi să vorbească.

— Barbarei îi place să simtă că i se acordă atenţie. Trebuie să admiteri acest aspect al actului sexual. Atenţia specifică şi intensă este recompensată. Are nevoie de bărbaţi care să o dorească. Nu ţine foarte mult ca ei să o atingă. Dacă ar crede că am un amestec în moartea lui Paul, nu mi-ar mulţumi. Nu cred că m-ar ierta. În orice caz, nu m-ar apăra. Îmi pare rău. Am fost prea sincer. Dar cred că trebuia să vă spun.

— Da, trebuia să-mi spui. Pe cine ar apăra ea?

— Poate pe fratele ei, dar nu pentru mult timp, cred, şi în orice caz nu cu preţul oricărui risc pentru ea însăşi. Ei n-au fost niciodată prea apropiaţi.

Ea spuse sec:

— Nu i se va cere niciodată o loialitate de frate geamăn. Dominic Swayne şi Mattie au fost aici, în această casă, toată seara trecută.

— Este varianta lui sau a ei?

— Îl acuzi de vreun amestec în moartea fiului meu?

— Sigur că nu. Ideea este ridicolă. Iar dacă Mattie afirmă că a fost cu ea, nu mă îndoiesc că aşa s-a întâmplat. Ştim cu toţii că Mattie este un model de corectitudine. M-aţi întrebat dacă există vreo persoană pe care Barbara ar fi protejat-o şi nu mă pot gândi la altcineva.

El se opri din plimbare şi se aşeză din nou pe scaun în faţa ei.

— Motivele pentru care mi-aţi telefonat... Mi-aţi spus că trebuie să vorbim despre două lucruri.

— Da. Aş vrea să fiu sigură că copilul pe care îl poartă Barbara în pântec este nepotul meu, nu bastardul dumitale.

Umerii i se contractară. Pentru o clipă, poate numai o secundă, rămase rigid privind în jos la mâinile lui încleştate. În liniştea care se lăsă, putea auzi tic-tacul ceasului. Apoi îşi ridică privirea. Era tot calm, dar mai palid.

— Nu există nicio îndoială în această privinţă. Nicio îndoială. Acum trei ani am făcut o vasectomie. Eu nu sunt bun de tată şi nu am dorit să devin ridicol în procese de paternitate. Vă pot spune numele chirurgului dacă vreţi dovezi. Este mai sigur aşa decât să vă bazaţi pe analiza sângelui după naşterea lui.

— A lui?

— Da, este băiat. Barbara a făcut amniocenteză. Fiul dumneavoastră dorea un moştenitor şi va avea un moştenitor. Nu ştiaţi?

Ea rămase tăcută o clipă. Apoi spuse:

— Nu e un procedeu riscant pentru fetus, mai ales acum, la începutul sarcinii?

— Nu, cu tehnica cea nouă şi în mâinile unui expert. Am avut grijă să meargă la un expert. Nu, nu sunt eu acela. Nu sunt atât de nebun.

Ea întrebă:

— Paul ştia de copil?

— Barbara nu mi-a spus. Bănuiesc că nu. De fapt, de-abia a aflat şi ea.

— De sarcină? Nu se poate.

— Nu, de sexul copilului. Am sunat-o şi i-am spus ieri dimineaţă. Dar este posibil ca Paul să fi bănuit că un copil este pe drum. Probabil că s-a întors la biserica aia să-i ceară lui Dumnezeu alte instrucţiuni.

Fu cuprinsă de o supărare atât de mare, încât nu putu să vorbească. Iar când reuşi să articuleze, vocea îi era tremurătoare, ca a unei bătrâne neputincioase. Dar cuvintele, cel puţin, erau muşcătoare.

— N-ai putut niciodată să rezişti, nici copil fiind, tentaţiei de a amesteca vulgaritatea cu ceea ce credeai că înseamnă să fii spiritual. Nu ştiu ce anume i s-a întâmplat fiului meu în biserica aceea, dar i-a provocat moartea. Data viitoare când mai ai de gând să faci spirite ieftine, te rog să te gândeşti la asta.

Vocea lui era la rându-i joasă şi rece ca oţelul.

— Îmi pare rău. Am ştiut de la început că această conversaţie este o greşeală. Suntem amândoi prea şocaţi pentru a fi raţionali. Şi acum, vă rog să mă scuzaţi, cobor să o văd pe Barbara, înainte de a veni la ea poliţia. Este singură, bănuiesc.

— După câte ştiu eu, da. Anthony Farrel trebuie să vină nu peste mult timp. Am trimis după el la adresa de acasă de îndată ce am aflat vestea, dar trebuie să ajungă de la Winchester.

— Avocatul familiei? Să fie aici când soseşte poliţia, nu va părea suspect? Ca o precauţie necesară?

— Este prieten de familie şi avocat. Este normal ca amândouă să-l dorim prezent aici. Dar sunt mulţumită că discuţi cu ea înainte de venirea lui. Spune-i să răspundă la întrebările lui Dalgliesh, dar să nu-i dea singură informaţii, nicio informaţie. Nu am motive să cred că poliţia va adopta o imagine dramatică a ceea ce nu este, în cele din urmă, decât un banal adulter. Nu se vor aştepta ca ea să-l mărturisească, chiar dacă au aflat de el. Prea multă candoare este la fel de suspectă, ca şi prea puţină.

El întrebă:

— Eraţi cu ea când v-a anunţat poliţia?

— Nu poliţia a anunţat-o. Eu am făcut-o. Mi s-a părut mai bine din toate punctele de vedere. O femeie ofiţer, foarte competentă, mi-a spus mai întâi mie, apoi m-am dus singură să o văd pe Barbara. S-a purtat foarte bine. Barbara a ştiut întotdeauna care este emoţia adecvată pe care trebuie să o resimtă. Şi este o bună actriţă. A exersat destul. Ah, încă ceva. Spune-i să nu pomenească de copil. Este important.

— Dacă asta doriţi, dacă credeţi că e înţelept. Ar putea ajuta să vorbim de sarcină. Ar fi mai delicaţi cu ea.

— Vor fi delicaţi. Nu vor trimite un prost.

Vorbeau ca nişte confederaţi, uniţi într-o conspiraţie precară pe care niciunul nu ar fi recunoscut-o. Avu o senzaţie fizică de dezgust la fel de concretă, ca greaţa, şi odată cu ea fu cuprinsă de o stare de slăbiciune care o făcu să tremure în scaun. Fu imediat conştientă de prezenţa lui în preajmă-i, de degetele lui blânde, ferme, apăsându-i încheietura mâinii. Ştia că ar fi trebuit să-i respingă atingerea, dar acum era reconfortantă. Se lăsă pe spate, cu ochii închişi, pulsul îi deveni mai bun sub mâinile lui. El spuse:

— Lady Ursula, ar trebui într-adevăr să vă vadă doctorul. Malcolm Hancock, parcă se numeşte. Lăsaţi-mă să-l sun. Ea

refuză cu un gest.

— Mă simt bine. Nu pot să mai fac faţă încă unei persoane. Până vine poliţia, am nevoie să fiu singură.

Era o confesiune de slăbiciune pe care nu se aşteptase să o facă, nu lui şi nu într-un asemenea moment. El se îndreptă spre uşă. Când puse mâna pe clanţă, ea îl întrebă:

— Încă ceva. Ce ştii despre Theresa Nolan?

— Cred că nu mai mult decât dumneavoastră, probabil mai puţin. A lucrat la Pembroke Lodge doar patru săptămâni şi abia dacă am zărit-o. V-a îngrijit pe dumneavoastră, a locuit în această casă încă şase săptămâni. Iar când a venit la mine, era deja gravidă.

— Iar Diana Travers?

— Nimic, în afară de faptul că nu era atât de deşteaptă încât să nu mănânce prea mult, să nu bea prea mult şi pe urmă să nu sară în Tamisa. După cum ştiţi probabil, Barbara şi cu mine am plecat de la restaurantul Lebăda Neagră înainte ca ea să se înece. Tăcu un moment, apoi spuse:

— Ştiu la ce vă gândiţi, articolul acela ridicol din *Paternoster Review.* Lady Ursula, îmi permiteţi să vă dau un sfat? Moartea lui Paul, dacă a fost o crimă, este perfect de simplă. A lăsat pe cineva să intre în biserică, un hoţ, alt nenorocit, un psihopat, şi persoana aceea l-a ucis. Nu complicaţi moartea lui, care, Dumnezeu ştie, e şi aşa suficient de hidoasă, punând-o alături de alte tragedii ciudate, irelevante. Poliţia va avea din ce să muşte şi fără acestea.

— Amândouă sunt irelevante?

El nu răspunse la întrebare, în schimb spuse:

— Pe Sarah aţi anunţat-o?

— Încă nu. Am încercat să-i telefonez de dimineaţă, dar nu a răspuns. Probabil ieşise să cumpere ziarul. Voi încerca din nou, de îndată ce pleci dumneata.

— Vreţi să mă duc eu la ea? Este totuşi fiica lui Paul. Va fi un şoc teribil pentru ea. N-ar trebui să afle de la poliţie sau de la televizor.

— Aşa ceva nu se va întâmpla. Dacă va fi nevoie, mă voi duce chiar eu la ea.

— Dar cine vă va conduce? Halliwell nu e liber miercurea?

— Există taxiuri.

Îi displăcea modul în care el părea să preia iniţiativa,

insinuându-se în familie cu aceeaşi viclenie cu care o mai făcuse o dată, la Oxford. Apoi, din nou, îşi reproşă nedreptatea. Niciodată nu fusese peste măsură de drăguţ. El spuse:

— I-ar trebui timp să se pregătească înainte de a veni la ea poliţia.

„Timp pentru ce, se întrebă ea. Să se prefacă, decent, că îi pasă?" Dar nu răspunse. Deodată dori atât de mult ca el să plece, încât cu greu se abţinu să nu-l dea afară. În schimb, îi întinse mâna. El se înclină, o luă în propria-i mână şi o ridică să i-o sărute. Gestul, teatral şi ridicol, o descumpăni, dar nu o dezgustă. După plecarea lui, îşi privi degetele subţiri, pline de inele, încheieturile îngroşate de vârstă, pe care se aşezaseră o clipă buzele lui. Era gestul acesta un tribut plătit unei femei bătrâne care înfruntă cu curaj şi demnitate o ultimă tragedie? Sau fusese ceva mai subtil, un angajament că, în ciuda multor lucruri, erau aliaţi, că el înţelegea priorităţile ei, pe care avea să le considere şi ale lui?

8.

Dalgliesh îşi aminti că un chirurg îi spusese odată că Miles Kynaston promitea să devină un diagnostician strălucitor, dar că renunţase la medicina generală pentru patologie judiciară, deoarece nu mai suporta să vadă suferinţă omenească. Chirurgul vorbise cu condescendenţă amuzată ca şi când ar fi trădat nefericita slăbiciune a unui coleg, observat pe ascuns, defect pe care o persoană mai experimentată l-ar fi detectat înainte să înceapă cariera medicală sau cu care s-ar fi împăcat înaintea anului al doilea. Putea fi un adevăr aici, gândi Dalgliesh, Kynaston se ţinuse de cuvânt, dar acum îşi aplica îndemânarea de diagnostician pe cadavrele liniştite, ale căror ochi nu-l puteau implora să le dea speranţă, ale căror voci nu mai puteau să strige. Cu siguranţă, avea o chemare pentru moarte. Nimic legat de ea nu-l perturba; murdăria, mirosul, capcanele ei bizare. Spre deosebire de majoritatea medicilor, o privea nu ca pe duşmanul final, ci ca pe o enigmă fascinantă, fiecare cadavru, pe care îl studia cu aceeaşi concentrare cu care, cândva, îşi observase probabil pacienţii în viaţă, era o nouă dovadă care putea, dacă

era interpretată corect, să-l aducă mai aproape de miezul misterului.

Dalgliesh îl respecta mai mult decât pe toţi patologii cu care lucrase. Venea prompt când era chemat şi la fel de prompt elabora raportul unei autopsii. Nu practica glumele morbide, crude pe care le făceau unii dintre colegii lui pentru a-şi susţine reputaţia în societate; oaspeţii la cină se ştiau scutiţi de anecdotele de prost gust despre cuţite de scobit şi rinichi lipsă. Iar mai presus de toate acestea, era foarte eficient în boxa martorilor, pentru unii, prea bun. Dalgliesh îşi amintea comentariul amar al unui avocat al apărării după pronunţarea verdictului de vinovăţie: „Kynaston este periculos pentru că devine infailibil în faţa juraţilor. Nu ne trebuie un al doilea Spilsbury”.

El nu pierdea niciodată timpul. În timp ce îl salută pe Dalgliesh, îşi trase mănuşile fine de cauciuc pe mâinile cu degete boante care arătau nefiresc de albe, aproape lipsite de sânge. Era înalt, cu o constituţie solidă şi dădea impresia de stângăcie înainte de a-l vedea la lucru într-un spaţiu închis, unde părea că fizicul lui se contractă şi devine compact, chiar graţios, mişcându-se în jurul cadavrului cu uşurinţă şi precizie de felină. Avea o faţă pungită, părul negru se retrăsese de pe o frunte pătată, buza superioară, prelungă, pe o curbă de precizia unui arc, ochii mari, cu pleoape grele, negri şi foarte strălucitori, dădeau feţei aerul de inteligentă sardonică, plină de umor. Acum se ghemuise, ca o broasca, lângă cadavrul lui Berowne, mâinile atârnându-i la întâmplare în faţă, parcă lipsite de vlagă. Examina rănile de la gât cu o concentrare extraordinară, dar nu încercă să atingă cadavrul, în afara unei uşoare treceri a degetelor pe spatele capului, ca o mângâiere, Apoi spuse:

— Cine sunt?

— Sir Paul Berowne, fost membru în Parlament, de puţină vreme ministru, şi un vagabond, Harry Mack.

— La prima vedere, crimă urmată de sinucidere. Tăieturile sunt ca la carte; două relativ superficiale, de la stânga la dreapta, apoi una deasupra, rapidă, adâncă, a secţionat artera. Şi briciul la îndemână. Cum spuneam, aparent clar. Poate prea clar?

Dalgliesh îl aprobă:

— Aşa m-am gândit şi eu.

Kynaston păşi vioi pe covor spre Harry, ezitând pe vârful degetelor, ca un dansator neexperimentat.

— O tăietură. Suficientă. Tot de la stânga la dreapta. Ceea ce înseamnă că Berowne, dacă el a fost, stătea în spatele lui.

— Atunci de ce mâneca dreaptă a cămăşii lui Berowne nu este înmuiată în sânge? Bine, este foarte mânjită, cu sângele lui sau al Harry sau al ambilor. Dar, dacă l-ar fi ucis pe Harry, ne-am aştepta să fie mult mai murdară, nu?

— Nu, dacă mai întâi şi-a suflecat mâneca şi l-a apucat din spate.

— Apoi şi-a lăsat-o din nou în jos înainte de a-şi tăia singur gâtul? Foarte puţin probabil.

Kynaston spuse:

— Laboratorul poate identifica sângele lui Harry sau ceea ce pare a fi sângele lui Harry pe cămaşa lui Berowne, ca şi propriul lui sânge. Se pare că nu există urme între cele două cadavre.

Dalgliesh răspunse:

— Cei de la laborator au studiat covorul cu lampa cu fibre optice. Trebuie să obţină ceva. Există o urmă perceptibilă sub jacheta lui Harry şi ceva care pare a fi tot sânge, imediat deasupra ei.

Ridică un colţ. Amândoi priviră pata de pe covor, fără un cuvânt. Apoi Dalgliesh spuse:

— Am descoperit-o sub jachetă. Ceea ce înseamnă că era acolo înainte ca Harry să cadă. Dacă se dovedeşte a fi sângele lui Berowne, atunci el a murit primul, numai dacă nu cumva s-a luptat să ajungă la Harry după ce şi-a făcut una sau două tăieturi superficiale la propriul gât. Ca teorie, mi se pare absurdă. Dacă Harry l-ar fi găsit tocmai când era pe cale să-şi taie gâtul, cum l-ar fi putut opri? Sau de ce să-l fi omorât Berowne şi pe el? Este posibil, din punct de vedere medical?

Kynaston îl privi. Amândoi înţelegeau importanţa întrebării. Răspunse:

— Aş spune că da, după prima tăietură superficială.

— Ar mai fi avut încă forţa să-l omoare pe Harry?

— Cu propriul gât parţial tăiat? Repet, după prima tăietură superficială mai putem încă lua în considerare această posibilitate. Ar fi fost într-o stare de excitaţie maximă, să nu uităm. Este uluitor ce puteri îşi adună oamenii. Noi presupunem că era pe cale să se sinucidă. Este un moment când omul numai

raţional nu poate fi. Totuşi, nu pot fi sigur. Nimeni n-ar putea. Ceri imposibilul, Adam.

— Mă tem că da. Dar prea este totul în ordine.

— Poate vrei numai să crezi că este în ordine. Ce părere ai?

— După poziţia corpului, ar fi putut sta pe marginea patului. Dacă presupunem că a fost ucis, că ucigaşul s-a dus mai întâi la bucătărie, de acolo s-ar fi putut strecura fără zgomot să-l atace pe Berowne pe la spate. O lovitură, o sfoară strânsă în jurul gâtului, fac prima tăietură. Celelalte, cele care trebuiau să sugereze o tentativă sinucigaşă, ar fi putut urma după aceea. Atunci, să căutăm o urmă sub tăieturi sau o umflătură în spatele capului.

Kynaston răspunse:

— Există o umflătură, dar este mică. S-ar putea datora căderii corpului. Vom afla mai multe la autopsie.

— Mai există şi a doua teorie, aceea că ucigaşul l-a doborât cu o lovitură întâi, apoi s-a dus la bucătărie să se dezbrace şi s-a întors să-i taie gâtul, înainte ca Berowne să-şi fi revenit. Dar, în cazul acesta apar mai multe obiecţii: ucigaşul ar fi trebuit să-şi calculeze lovitura cu mare grijă şi, oricum, ar fi lăsat mai mult decât un cucui mic.

Kynaston spuse:

— Totuşi, ridică mai puţine obiecţii decât prima teorie, aceea că a venit înăuntru pe jumătate dezbrăcat şi înarmat cu un brici; apoi nu există semne evidente că Berowne ar fi opus vreo rezistenţă.

— Ar fi putut fi luat prin surprindere. El s-ar fi aşteptat ca oaspetele său să se întoarcă prin uşa de la bucătărie. Dar dacă el a mers în vârful picioarelor prin galerie şi a intrat pe uşa principală? Dată fiind poziţia corpului, aceasta ar fi cea mai bună teorie.

Kynaston spuse:

— Atunci, presupui că totul a fost premeditat? Că ucigaşul ştia că va avea briciul la îndemână?

— Da, dacă Berowne a fost ucis, atunci crima a fost premeditată. Teoretizez înainte de a cunoaşte faptele, un păcat de neiertat. Orice s-ar fi întâmplat, ceva a fost ticluit, Miles. Totul este prea evident, prea clar.

Kynaston răspunse:

— Termin examinarea preliminară şi pe urmă poţi să-i iei. În

mod normal, ar trebui să fac autopsia mâine dimineaţă la prima oră, dar nu mă aşteaptă la spital decât luni dimineaţă, iar camera de autopsie este ocupată până după-amiază. O pot face la trei şi jumătate, cel mai devreme. E bine pentru oamenii tăi?

— Pentru cei de la laborator nu pot să-ţi spun. Pentru noi, cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Ceva din vocea lui îl alertă pe Kynaston. Întrebă:

— L-ai cunoscut?

Dalgliesh gândi că problema va apărea iar, şi iar. Îl cunoşteai. Eşti implicat emoţional. Nu vrei să accepţi că era nebun, că s-a sinucis, că a comis o crimă. Răspunse:

— Da, l-am cunoscut puţin, am stat unul în faţa celuilalt la o şedinţă.

Cuvintele i se păreau false, o mică înşelătorie. Repetă:

— Da, l-am cunoscut.

— Ce căuta aici?

— Avusese în încăperea asta un fel de experienţă cvasimistică. Poate dorea să o retrăiască. Aranjase cu preotul să-şi petreacă noaptea aici. Nu a dat nicio explicaţie.

— Şi Harry?

— S-ar părea că Berowne l-a adus înăuntru. Probabil că l-a găsit dormind sub portal. Se pare că Harry nu suporta să fie în compania altor oameni. Avem dovezi că voia să doarmă la celălalt capăt al galeriei, în sacristia mare.

Kynaston dădu afirmativ din cap şi se apucă de treabă. Dalgliesh îl lăsă cu ale lui şi ieşi în galerie. Îl stânjenea ca şi când ar fi fost o exhibiţie să asiste la această violare a orificiilor corpului omenesc, preliminară brutalităţii ştiinţifice care avea să urmeze. Se întreba de fiecare dată de ce consideră aceste operaţiuni mai ofensatoare, mai macabre decât autopsia propriu-zisă. Poate pentru că decesul survenise de foarte puţin timp şi uneori corpul nu apuca să se răcească. O persoană superstiţioasă s-ar fi temut că spiritul, eliberat de aşa puţină vreme, ar mai fi putut pluti încă în prejmă, indignat de insulta adusă trupului părăsit, atât de vulnerabil. Până când Kynaston nu-şi termina treaba, el nu mai avea nimic de făcut. Constată cu surprindere că era obosit. De obicei, pe parcursul unei investigaţii, simţea oboseala mai târziu, atunci când ajungea să muncească şaisprezece ore pe zi, dar această greutate timpurie, senzaţia de cheltuială fizică şi intelectuală era cu totul nouă. Se

întrebă dacă era un prim semn al vârstei sau poate încă un indiciu că acest caz era diferit.

Se întoarse în biserică şi se aşeză pe un scaun în faţa statuii Fecioarei Maria. Biserica uriaşă era acum goală. Părintele Barnes plecase acasă, condus de un poliţist. Fusese de mare ajutor în privinţa cănii pe care o identificase cu uşurinţă ca fiind cea pe care Harry o avea cu el când îl găseau dormind sub portal. Încercase să-i ajute şi cu tamponul de sugativă, îl privise cu o concentrare aproape dureroasă înainte de a spune că, după părerea lui, petele negre nu fuseseră acolo ultima oară când îl văzuse, luni după-amiază. Dar nu putea fi sigur. În timpul şedinţei scosese o foaie de hârtie din birou şi încercase să ia notiţe. Acoperise astfel sugativa, aşa că nu o zărise decât câteva secunde. Dar, pe cât îşi putea aminti, urmele negre nu fuseseră acolo.

Dalgliesh era recunoscător pentru aceste minute de contemplare liniştită. Mirosul de tămâie părea mai puternic, dar în acelaşi timp încărcat cu un altul mai greţos, mai sinistru, iar tăcerea nu era absolută. Auzi în spate zgomot de paşi şi o voce ridicată, calmă, încrezătoare, lipsită de grabă, în timp ce specialiştii lucrau dincolo de grilaj. Zgomotele păreau foarte îndepărtate, dar totuşi distincte, iar el avu senzaţia unei activităţi secrete, intense, sinistre, ca rosătura şoarecilor pe dedesubtul unui lambriu. Ştia că nu peste multă vreme, cele două cadavre aveau să fie ambalate în folie de plastic. Covorul urma să fie împăturit cu grijă pentru a-i conserva petele de sânge şi mai ales pata aceea importantă. Obiectele de la locul crimei, împachetate şi etichetate, aveau să fie transportate la maşini; briciul, firimiturile de pâine şi de brânză din camera mare, fibrele din îmbrăcămintea lui Harry, capătul acela unic de chibrit ars. Pentru moment, jurnalul rămânea la el. Îi trebuia la Campden Hill Square.

La picioarele statuii Fecioarei cu Pruncul se afla un sfeşnic de alamă cu trei rânduri de orificii pentru lumânări, înfundate, cu vârfurile fitilelor arse adâncite în ramele lor de ceară. Cu un gest mecanic, căută în buzunar o monedă de zece pence şi o lăsă să cadă în cutie. Zgomotul fu nefiresc de puternic. Aproape că se aşteptă să o audă pe Kate sau pe Massingham apropiindu-se, urmărind fără o vorbă, dar cu o privire intensă, gestului lui atipic, de prostie sentimentală. O cutie de chibrituri zăcea într-

un suport de alamă, prins cu lanţ de rama sfeşnicului asemănător celui din spatele bisericii. Luă una din lumânările mici, aprinse un chibrit şi îl apropie de fitil. I se păru că trece o veşnicie până reuşi să-l aprindă. Apoi lumânarea începu să ardă calm, cu flacără limpede, neşovăielnică. O înfipse drept, într-unul din lăcaşuri, apoi se aşeză şi privi flacăra, lăsând-o să-i pătrundă în memorie.

9.

Trecuse un an, dar părea mult mai mult. Participau amândoi la un seminar de condamnări judiciare, la o universitate din nord, Berowne pentru a-l deschide oficial cu un discurs, Dalgliesh pentru a reprezenta interesele poliţiei; călătoriseră amândoi cu trenul, în acelaşi compartiment de clasa întâi. În prima oră de drum, Berowne şi secretara lui particulară se ocupaseră de hârtii oficiale, în timp ce Dalgliesh, după ce-şi trecuse în revistă însemnările din agendă, se apucase să repete *Cum trăim acum* de Trollope. După ce aşezase şi ultima filă în servietă, Berowne îl privise cu aerul că ar fi vrut să stea de vorbă. Tânăra secretară, cu un tact care avea să-i slujească să rămână în vârful piramidei, spusese că vrea să ia o gustare dacă ministrul nu avea nimic împotrivă, şi dispăruse. Au stat de vorbă câteva ore.

Privind înapoi spre acele momente, Dalgliesh era încă uimit de sinceritatea lui Berowne. Ca şi când călătoria cu trenul, compartimentul intim şi demodat în care se găseau, lipsa întreruperilor şi a tiraniei telefonului, sentimentul palpabil al trecerii timpului, anihilat sub zgomotul roţilor de tren, care nu trebuia explicat, – toate, la un loc, parcă i-ar fi eliberat pe amândoi de precauţia care devenise o parte atât de mare din viaţa lor, încât nu-i mai simţeau greutatea, dar pe care, acum, o lăsaseră să le alunece de pe umeri. Amândoi erau oameni singuratici. Niciunul nu avea nevoie de camaraderia masculină a unui club, a terenului de golf, localului ori parcului, pe care colegii lor o resimţeau pentru a le înveseli ori susţine viaţa supraîncărcată.

Berowne vorbise spasmodic la început, apoi cu mai multă

uşurinţă şi în cele din urmă, cu prietenie. De la subiectele unei conversaţii obişnuite – cărţi, spectacole recente de teatru, cunoştinţe comune –, continuase să vorbească despre el însuşi. Amândoi se aplecaseră înainte, cu mâinile uşor împreunate. Pentru un alt pasager care i-ar fi privit în treacăt, arătau probabil, gândi Dalgliesh, ca doi penitenţi într-o confesiune în care îşi iartă reciproc păcatele. Berowne nu se aşteptase la confidenţe reciproce, indiscreţie schimbată pe indiscreţie. El vorbea; Dalgliesh asculta. Dalgliesh ştia că niciun politician nu ar fi vorbit cu atâta uşurinţă dacă nu ar fi avut o încredere absolută în discreţia ascultătorului. Nu putea să nu se simtă flatat. Îl respectase întotdeauna pe Berowne; acum îl trata cu căldură şi privea cu destulă sinceritate propriile sale reacţii pentru a înţelege de ce Berowne vorbea despre familie.

— Nu suntem o familie distinsă, doar una veche. Străbunicul meu a pierdut o avere pentru că a fost fascinat de un subiect pentru care nu avea niciun pic de talent – finanţele. Cineva îi spusese că poţi face bani cumpărând când acţiunile scad şi vânzând când au crescut. O regulă destul de simplă care s-a imprimat în mintea lui nu prea dezvoltată, cu forţa unei inspiraţii divine. Nu avea nicio dificultate în a urma primul dintre precepte. Problema era că niciodată nu găsea ocazia să-l urmeze şi pe cel de al doilea. Era un geniu când era vorba să descopere oameni care pierd. La fel a fost şi tatăl lui. Cu diferenţa că cei care pierdeau aveau patru picioare. Cu toate acestea, îi sunt recunoscător străbunicului meu. Înainte de a-şi pierde banii, a avut inspiraţia de a-l pune pe John Soane să proiecteze casa din Campden Hill Square. Vă interesează arhitectura, nu-i aşa? Mi-ar plăcea să o vedeţi când veţi avea câteva ore libere. Măcar atât merită. După părerea mea este mult mai interesantă decât muzeul Soane din Lincoln’s Inn Fields; un neoclasicism pervers, cred că i-am putea spune. O găsesc satisfăcătoare, cel puţin din punct de vedere al arhitecturii. Nu sunt însă sigur că nu este o casă din cele care te îmbie mai mult să o admiri şi mai puţin să o locuieşti.

Dalgliesh se mirase că Berowne cunoştea pasiunea lui pentru arhitectură. Explicaţia putea fi că-i citea poeziile. Unui poet îi poate displăcea profund să discute despre versurile lui, dar să afle că cineva i le-a citit nu-l poate deranja niciodată.

Acum, aşezat cu picioarele întinse pe un scaun prea scund

pentru a fi comod înălţimii lui de un metru optzeci şi cinci, cu privirea fixată pe lumânarea de spermanţet, care ardea nestânjenită în nemişcarea încărcată de tămâie, auzea din nou tonul încordat, autodispreţuitor, cu care Berowne îi explicase de ce renunţase la avocatură:

— Lucruri tare ciudate stabilesc de ce şi când omul ia o asemenea decizie. Cred că eu înţelesesem că a trimite oamenii la închisoare nu era ceva care să mă pasioneze pentru tot restul vieţii. Iar să pledezi numai pentru apărare este o opţiune prea uşoară. Niciodată nu am putut crede cu toată convingerea că un client este nevinovat pentru că eu sau avocatul meu de instrucţie luasem toate măsurile ca el să nu mărturisească nimic. Când ajungi cam a treia oară să vezi că cel care a comis un viol pleacă de la tribunal în libertate pentru că tu ai fost mai deştept decât avocatul acuzării, îţi piere gustul victoriei. Aceasta este explicaţia simplă. Cred că, totuşi, nu aş fi ajuns aici dacă nu aş fi pierdut un proces important, important pentru mine, în orice caz. Nu cred că-ţi aduci aminte – Percy Matlock. Îl ucisese pe amantul soţiei sale. Nu era un caz prea dificil şi am fost sigur că-l voi scoate cu omor fără premeditare. Chiar şi pentru verdictul acesta mai puţin sever, existau o mulţime de circumstanţe atenuante. Dar nu m-am pregătit suficient de bine. Cred că nu mi-am dat seama că era necesar. Pe vremea aceea eram destul de arogant. Dar nu a fost numai atât. Mai eram şi foarte îndrăgostit, una din acele aventuri care par a avea o importanţă copleşitoare, dar care, după ce au trecut, te fac să te întrebi dacă nu ai fost cumva bolnav. Nu acordam cazului importanţa cuvenită. Matlock a fost condamnat pentru crimă şi a murit în închisoare. Avea un copil, o fată. Condamnarea tatălui a distrus bruma de echilibru pe care reuşise să şi-o clădească şi, după ce a ieşit din spitalul de psihiatrie, a venit la mine, iar eu i-am dat o slujbă. Încă mai face menajul pentru mama mea. Nu cred că ar putea munci altceva, biata fată. Aşa că trăiesc având permanent alături amintirea stânjenitoare a prostiei şi eşecului, ceea ce, fără îndoială, îmi face bine. Faptul că fata îmi este recunoscătoare, devotată, cum se spune de obicei, nu mă uşurează.

Apoi continuase să vorbească despre fratele lui, omorât cu cinci ani în urmă în Irlanda de Nord:

— Titlul mi-a rămas mie după moartea lui. Cele mai multe

dintre lucrurile pe care mă aşteptam să le preţuiesc în viaţă au ajuns la mine prin moarte.

Nu spusese, îşi amintea Dalgliesh, „lucrurile pe care le preţuiesc”, ci „lucrurile pe care mă aşteptam să le preţuiesc”.

Peste mireasma atotpătrunzătoare a tămâiei, simţea mirosul de lumânare. Se ridică din scaun, lăsând-o să ardă, flacăra galbenă pătând aerul; străbătu naosul până la grilaj şi merse în partea din spate a bisericii.

În camera clopotelor, Ferris îşi instalase masa metalică pentru obiectele ridicate de la locul crimei, pe care le întinsese în ordine, ambalate în pungi de plastic şi etichetate. Acum se dăduse un pas mai în spate şi le admira cu un aer uşor nerăbdător, de proprietate, ca un vânzător în bazarul bisericii, care se întreabă dacă şi-a expus marfa suficient de atrăgător. Într-adevăr, înnobilate în acest fel, etichetate, aceste lucruri diverse, obişnuite, căpătaseră aproape importanţa unor obiecte de ritual; pantofii, din care unul cu urma de noroi în spatele tocului, cupa murdară, tamponul de sugativă cu zigzagul de semne moarte trase de mâini moarte, jurnalul, resturile de la ultima masă servită de Harry Mack, briciul închis şi trusa, aşezate în mijlocul mesei, obiectul-trofeu – briciul deschis cu care fuseseră tăiate gâturile celor doi, cu rama şi mânerul de os, încleiate de sânge. Dalgliesh întrebă:

— Ceva interesant?

— Jurnalul, domnule. Făcu un gest gata să-l scoată din pachet. Dalgliesh spuse:

— Lasă-l. Povesteşte-mi numai.

— Este vorba despre ultima pagină. Arată ca şi când tot ce era scris în ultimele două luni a fost rupt şi ars separat, apoi tot caietul a fost aruncat în foc. Numai coperta este semnată. Pe ultima filă sunt calendarele pentru anul trecut şi următorul. Nu există urme de ardere, dar partea de sus lipseşte. Cineva a rupt pagina în două. Cred că ar fi putut-o răsuci să o folosească pentru a aprinde focul aducând flacăra de la boilerul cu gaze.

Dalgliesh ridică punga în care se aflau pantofii. Spuse:

— Se poate.

Dar i se părea puţin probabil. Pentru un criminal grăbit, şi criminalul acesta fusese într-adevăr grăbit, ar fi fost un mijloc anevoios şi nesigur de a aduce o flacără. Dacă venise fără chibrituri sau fără brichetă, cel mai uşor i-ar fi fost să ia cutia din

suportul de alamă fixat cu lanţ de arzător. Răsuci pantofii în mână şi spuse:

— Făcuţi manual. Există extravaganţe greu de înţeles. Vârfurile sunt încă lustruite, lateralele şi tocurile sunt uzate şi cam murdare. Arată de parcă ar fi fost spălaţi. Iar în părţile laterale şi sub tocul stâng a mai rămas noroi. Laboratorul va găsi probabil urme că au fost răzuiţi.

Se gândi că nu erau pantofii pe care te-ai fi aşteptat să-i găseşti la un om care şi-a petrecut ziua în Londra, doar dacă nu umblase prin parcuri sau pe cărarea din lungul canalului. Dar nu ar fi putut merge aşa până la St. Matthew; nu erau urme că şi-ar fi curăţat pantofii undeva în biserică. Dar acum, din nou, teoretiza înainte de a cunoaşte faptele. Puteau spera că vor afla mai târziu unde îşi petrecuse Berowne ultima zi pe pământ.

Kate Miskin apăru în prag. Spuse:

— Doctorul Kynaston a terminat, domnule. Sunt pregătiţi să ridice cadavrele.

10.

Massingham se aşteptase ca Darren să locuiască într-unul din imobilele cu mai multe etaje construite de administraţie în Paddington. Dar adresa pe care i-o smulsese în cele din urmă se afla pe o stradă scurtă şi îngustă, care se desprindea din Esgware Road, o enclavă de cafenele ieftine, lipsite de eleganţă, ţinute mai ales de asiatici şi greci. Intrând pe stradă, Massingham constată cu nu-i era cu totul străină, mai fusese aici. Pe această stradă, el şi bătrânul George Percival descoperiseră două excelente magazine de semipreparate, pe vremea când erau sergenţi la Divizie. Îşi aminti până şi numele exotice, până atunci uitate: „Alu Ghobi”, „Sag Bhajee”. Locul se schimbase prea puţin de atunci, o stradă unde oamenii îşi vedeau de treburile lor, mai ales aceea de a furniza semenilor feluri de mâncare remarcabile pentru calitatea lor şi preţul scăzut. Deşi era dimineaţă, în cel mai liniştit moment al zilei, aerul era deja plin de mirosuri de curry şi mirodenii care îi aminteau lui Massingham că trecuseră câteva ore bune de la micul dejun şi nu se ştia când va putea să ia prânzul.

Exista un singur restaurant, o clădire victoriană înaltă şi îngustă, înghesuită între un magazin chinezesc de feluri gata preparate şi o cafenea, Tandoori, local întunecos şi neospitalier, cu un scris lăbărţat pe vitrină, anunţând un arogant specific englezesc: „Chiftele cu coleaşă”, „Friptură rece cu varză sau legume” şi „Friptură în aluat”. Între restaurant şi cafenea se afla o uşă mică, cu o singură sonerie şi o plăcuţă pe care scria „Arlene”. Darren se opri, scoase o cheie dintr-o latură a pantofilor lui sport, din pânză, şi o introduse în broască. Massingham urca împreună cu el pe scara îngustă, fără covor. La capătul ei întrebă:

— Unde-i mama ta?

Fără să vorbească, puştiul arătă spre o uşă la stânga. Massingham ciocăni delicat şi cum nu primi niciun răspuns, deschise.

Perdelele erau trase, dar erau subţiri, necăptuşite; în lumina slabă, putu să-şi dea seama că încăperea era extrem de dezordonată. O femeie stătea întinsă pe pat. Se îndreptă spre ea, întinse mâna, găsi întrerupătorul deasupra patului şi aprinse lumina. Auzind zgomotul, femeia scoase un mormăit, dar nu se mişcă. Stătea întinsă pe spate, goală pe sub un capot subţire din care ieşise un sân cu vine albastre, atârnând ca o meduză tremurătoare peste satinul roz. O linie subţire de ruj contura gura întredeschisă, umedă, din care cursese un clăbuc de salivă. Sforăia încet, cu sunete slabe, guturale ca şi când ar fi avut flegmă în gât. Avea sprâncenele pensate după moda anilor treizeci, în arce subţiri mult deasupra liniei naturale. Ele dădeau figurii, chiar şi în somn, un aer de clovn surprins, sporit încă de cercurile roşii din obraji. Pe un scaun, lângă pat, zăcea un borcan mare de vaselină, cu capacul desfăcut, atârnând de marginea de cauciuc. Pe spătarul scaunului şi pe jos, hainele erau aruncate în dezordine, iar dulapul cu sertare, care servea şi de toaletă, sub oglinda ovală, era plin deasupra cu sticle, pahare murdare, borcane cu dresuri şi pacheţele de tampoane. Aşezat stingher în tot acest talmeş-balmeş, se afla şi un borcan de marmeladă în care rămăsese încă legat cu un şnur de cauciuc, un buchet de frezii a căror dulceaţă delicată se pierdea în mirosul de sex, parfum şi whisky. Massingham spuse:

— Ea e mama ta?

Voia să întrebe: „Deseori e în starea asta?”, dar trase copilul

afară şi închise uşa. Niciodată nu-i plăcuse să interogheze un copil despre părinţii lui şi nu-şi propunea să o facă tocmai acum. Era o tragedie destul de frecventă, dar era de competenţa Biroului pentru Minori, nu a lui. Cu cât unul dintre ofiţerii acestuia soseau mai repede, cu atât era mai bine. Se frământa cu gândul că Kate ajunsese înapoi la locul crimei şi simţi un val de nemulţumire că Dalgliesh îl implicase în această încurcătură irelevantă. Întrebă:

— Tu unde dormi, Darren?

Era o încăpere foarte mică, aproape cât o cutie de chibrituri, cu un singur geam. Sub acesta se afla un pătuţ acoperit cu o pătură maro, de campanie, iar alături un scaun pe care o colecţie de obiecte fusese ordonat aranjată. Erau acolo macheta unei locomotive cu abur, o cupolă de sticlă care, dacă era scuturată, producea ninsoare, două maşini de curse, trei bucăţi mari de marmură cu vine colorate şi încă un borcan de marmeladă, acesta sprijinind un buchet de trandafiri, ale căror flori îndoiau deja tija lungă, fără ghimpi. Un scrin vechi, singura piesă de mobilier care mai exista în odaie, era încărcat cu un teanc de obiecte diferite, cămăşi încă nescoase din ambalajul transparent, lenjerie feminină, cravate de mătase, conserve de somon sau fasole gătită, supe, un pachet de şuncă şi unul de limbă, trei truse pentru construit bărci, câteva rujuri, o cutie cu soldăţei de jucărie, trei pachete cu arome ieftine.

Massingham era poliţist de prea multă vreme ca să fie uşor de impresionat. Dar unele ofense cum erau cruzimea faţă de copii sau animale, crimele violente împotriva bătrânilor vulnerabili puteau încă să aprindă în mod spectaculos temperamentul moştenit de Massingham, care, nu numai o dată, îi dusese pe strămoşii lui la duel sau la Curtea marţială. El învăţase însă să se stăpânească. Dar acum, văzând cu ochi supăraţi această cameră de copil cu ordinea ei patetică, cu micile ei bucurii, cu unicul borcan de flori despre care bănuia că le aranjase copilul singur, fu cuprins de o furie neputincioasă împotriva târâturii de dincolo. Spuse:

— Ai furat toate astea, Darren?

Darren tăcu, dar confirmă cu un semn din cap.

— Amice, ai dat de bucluc.

Copilul se aşeză pe marginea patului. Două lacrimi i se prelinseră pe obraji, îşi trase nasul şi oftă din pieptul lui îngust.

Deodată strigă:

— Nu merg la niciuna din casele de copii, nu merg! Nu merg!

— Nu mai plânge, se grăbi Massingham să spună, neputând suporta lacrimile, dornic să plece de acolo cât mai repede. Doamne, de ce-l băgase AD-ul în toate astea? Prins între milă, furie şi nerăbdarea de a se întoarce cât mai repede la treaba lui, repetă mai aspru:

— Nu mai plânge!

Ceva sunase imperativ în vocea lui. Darren îşi înecă sughiţurile, deşi lacrimile continuau să-i curgă. Massingham rosti mai blând:

— Cine a vorbit despre casele de copii? Uite, am să sun la Biroul pentru Minori. Cineva va veni să aibă grijă de tine. Probabil o asistentă, o să-ţi placă. Faţa lui Darren căpătă imediat o expresie de scepticism vioi care, în alte condiţii, l-ar fi amuzat pe Massingham. Băiatul privi în sus spre el şi spuse:

— De ce nu pot merge la domnişoara Wharton?

Chiar aşa, de ce nu, gândi Massingham. Bietul bastard părea cu adevărat ataşat de ea. Două făpturi părăsite care se sprijină una pe alta. Spuse:

— Nu ştiu dacă se poate. Aşteaptă aici. Mă întorc.

Privi la ceas. Trebuia să rămână, bineînţeles, până la sosirea asistentei de la Biroul pentru Minori, dar nu putea să dureze prea mult, iar până atunci, AD-ul ar fi putut obţine măcar un răspuns la întrebarea lui. Acum ştia ce-l frământase pe Darren, ce ascundea el. Cel puţin unul dintre mistere, unul mic, fusese lămurit. AD-ul se putea linişti, concentrându-se mai departe asupra anchetei. Iar cu puţin noroc, şi el putea face la fel.

11.

Predecesorul părintelui Barnes, părintele Kendrick, nu putuse nici el să facă prea mult pentru casa parohială de la St. Matthew. Aceasta ocupa colţul de la St. Matthew’s Court, un ansamblu de cărămidă roşie, cu trei etaje, lipsit de distincţie, care adăpostea mai multe apartamente şi se învecina cu strada Harrow. După război, consiliul parohial decisese că imobilul victorian existent era greu de administrat şi neeconomicos, şi a

vândut locul unui constructor, cu condiţia ca acesta să ridice o căsuţă cu parter şi un etaj, care să rămână în veci locuinţa parohului. Era singura căsuţă din complexul de clădiri, dar nu se deosebea cu nimic de restul apartamentelor, cu ferestrele lor meschine şi camerele mici, prost proporţionale. La început, apartamentele fuseseră închiriate unor persoane alese cu grijă, încercând să se păstreze amenajările modeste: pătratul de gazon de la marginea străzii, cele două straturi de trandafiri, ghivecele cu flori de la ferestre şi balcoane. Dar ansamblul, ca şi altele de acelaşi fel, a avut o istorie frământată. Prima companie căreia îi aparţinuse intrase în lichidare şi îl vânduse alteia care, la rândul ei, îl vânduse celei de a treia. Spre nemulţumirea generală, chiriile au crescut, dar tot nu erau suficiente pentru a acoperi întreţinerea unei construcţii prost executate; apoi erau veşnicele discuţii în contradictoriu dintre chiriaşi şi proprietari. Numai căsuţa care aparţinea bisericii era bine întreţinută, cele două rânduri de ferestre albe aşezând o emblemă nepotrivită de respectabilitate faţă de restul pereţilor cu vopseaua scorojită, cu ramele ferestrelor stricate.

Chiriaşilor iniţiali le luaseră locul cei aflaţi în trecere prin oraş, tinerii peripatetici care locuiau câte trei într-o cameră, mame necăsătorite care trăiau din banii Asigurărilor Sociale, studenţi străini; un amestec rasial care, ca într-un caleidoscop uman, îşi schimba permanent culorile. Cei puţini care obişnuiau să meargă la biserică se împăcau mai bine cu părintele Donovan de la biserica St. Anthony, cu decorurile ei metalice, procesiunile carnavaleşti şi, în general, bonomia interrasială. Niciunul dintre ei nu bătuse vreodată la uşa părintelui Barnes. Ei priveau cu ochi atenţi, dar lipsiţi de expresie, sosirile şi plecările lui, aproape furişe. El era la fel de anacronic la St. Matthew’s Court, ca şi biserica pe care o reprezenta.

11 însoţise înapoi la vicariat, un poliţist în uniformă obişnuită, nu unul care lucra îndeaproape cu comandantul Dalgliesh, ci un om mai în vârstă, cu umeri laţi, apatic, de un calm reconfortant, care îi vorbise cu un uşor accent provincial pe care nu-l putea recunoaşte, dar care, era convins, nu era local. Îi spuse că era de la gara din Harrow Road, dar că fusese transferat acolo de puţină vreme, de la West End Central. Aşteptă până ce părintele Barnes deschise uşa principală, apoi intră după el şi se oferi să facă un ceai, băutura englezească specifică împotriva

dezastrului, durerii, şocului. Dacă neglijenţa bucătăriei victoriene, prost echipate, îl surprinse, nu suflă o vorbă. Făcuse el ceaiuri şi în locuri mai rele. Când părintele Barnes repetă că se simţea bine şi că doamna McBride, menajera, trebuia să sosească la zece şi jumătate, el n-a mai insistat. Înainte de a pleca, îi întinse părintelui Barnes un carton cu un număr de telefon.

— Este numărul la care comandantul Dalgliesh a spus că puteţi telefona dacă aveţi nevoie de ceva. De exemplu, dacă sunteţi îngrijorat. Sau dacă vi se întâmplă ceva. Puteţi să sunaţi. Nu e nicio supărare. Dacă vă sâcâie cei de la ziare, spuneţi-le cât mai puţin. Nu faceţi speculaţii. Nu are rost, nu-i aşa? Spuneţi-le numai ce s-a întâmplat. O doamnă din congregaţia dumneavoastră şi un băieţel au găsit cadavrele şi băiatul a venit să vă cheme. Nu daţi nume dacă nu sunteţi obligat. Aţi văzut că muriseră şi aţi anunţat poliţia. Nu e nevoie să spuneţi mai mult. Asta-i tot.

Afirmaţia, uimitoare prin simplitatea ei, deschise un nou abis înaintea ochilor terifiaţi ai părintelui Barnes. Uitase de oamenii presei. Cât de curând aveau să sosească? Vor dori să facă fotografii? Ar trebui să convoace de urgenţă consiliul parohial? Ce va spune episcopul? Oare ar trebui să-l sune imediat pe arhidiacon şi să-l lase să se descurce? Da, aşa ar fi cel mai bine. Arhidiaconul va şti ce este de făcut. Arhidiaconul era capabil să facă faţă presei, episcopului, poliţiei şi consiliului parohial. Chiar şi în această situaţie se temea că biserica St. Matthew va deveni centrul unei atenţii înspăimântătoare.

Întotdeauna mergea la slujbă fără să mănânce şi, pentru prima oară în dimineaţa aceea, trăi o senzaţie de slăbiciune, paradoxal, chiar de greaţă. Se prăbuşi pe unul din cele două scaune de lemn de la masa din bucătărie şi privi neajutorat la cartonul cu cele şapte cifre înscrise pe ei, apoi privi în jur, căutând parcă inspiraţia de a şti unde să-l pună, la loc sigur, în cele din urmă, căută în buzunarul rasei după portofel şi îl puse alături de biletul de bancă şi de singura carte de credit pe care o poseda. Lăsă privirea să-i rătăcească prin bucătărie, văzând-o aşa cum o văzuse probabil poliţistul, în toată decrepitudinea: farfuria din care mâncase hamburgeri şi fasole rece, cina de ieri, rămăsese nespălată în chiuvetă; stropii de grăsime învechiţi deasupra sobei; masa vâscoasă de murdărie care umplea golul

îngust, între sobă şi dulap; cârpa murdară şi urât mirositoare, agăţată lângă chiuvetă; calendarul de anul trecut atârnat strâmb într-un cui; cele două rafturi deschise, ticsite cu pachete desfăcute, dar consumate numai pe jumătate, de cereale, borcane de gem uscat, căni ciobite, cutii de detergent; masa ieftină, instabilă, cu cele două scaune ale ei, cu spătarele murdărite de atâtea mâini care le apucaseră, linoleumul ondulat la perete, unde se dezlipise; aerul general de lipsă de confort, de neglijentă şi murdărie. Restul apartamentului nu era cu nimic mai presus. Doamna McBride nu se mândrea cu el, pentru că nu avea de ce să fie mândră. Ei nu-i păsa pentru că nu-i păsa nici lui. Ca şi el, încetase să mai observe, probabil, acumularea prafului peste vieţile lor.

Treizeci de ani de căsătorie cu Tom McBride o făcuseră pe Beryl McBride să vorbească cu un accent irlandez mai puternic decât al soţului. Părintele Barnes bănuia că accentul era mai puţin dobândit decât asumat, un stereotip al spiritului irlandez, adoptat fie pentru unitatea familiei, fie din altă necesitate, mai puţin evidentă. Observase că în rarele momente de nervozitate, ea revenea cu uşurinţă la obişnuitul dialect londonez. Parohia o angajase pentru douăsprezece ore pe săptămână, iar datoria ei era să vină lunea, miercurea şi vinerea să facă curat în casă, să spele lenjeria sau orice găsea murdar în coşul de rufe, să-i pregătească şi să-i lase pe o tavă, un prânz simplu. În celelalte zile şi la sfârşitul săptămânii, părintele Barnes trebuia să-şi poarte singur de grijă. Niciodată nu existase o listă cu ce avea doamna McBride de făcut. Ea şi beneficiarul trebuiau să cadă de acord asupra orelor şi sarcinilor care trebuiau îndeplinite.

Douăsprezece ore pe săptămână reprezentau o alocaţie de timp adecvată, chiar generoasă pe vremea tânărului părinte Kendrick. Fusese căsătorit cu prototipul soţiei ideale pentru un preot, o fizioterapistă capabilă şi corpolentă, în stare să-şi vadă, în acelaşi timp, de slujba ei de la spital, jumătate din zi, şi să o pună pe doamna McBride la treabă, cu aceeaşi energie cu care, fără îndoială, îşi executa pacienţii. El fusese doar trecător în parohie, după serviciul de treizeci şi cinci de ani al părintelui Collins şi înainte de numirea unui succesor permanent, dacă avea să existe aşa ceva. St. Matthew, aşa cum arhidiaconul nu obosea să sublinieze, era o povară pentru serviciul pastoral din centrul Londrei. Când mai existau alte două biserici anglicane pe

o rază de mai puţin de trei mile de jur-împrejur, ambele slujite de preoţi tineri şi având organizaţii parohiale suficient de puternice pentru a constitui o concurenţă pentru departamentul serviciilor publice, St. Matthew, cu enoriaşii ei puţin numeroşi, persoane vârstnice, era o amintire incomodă a declinului autorităţii bisericeşti în centrul oraşelor. Dar, cum mai spunea tot arhidiaconul, „Oamenii voştri sunt remarcabil de loiali. Păcat că nu sunt şi bogaţi. Parohia consumă multe resurse, nu există nicio îndoială. Totuşi nu putem să o vindem. Clădirea are o oarecare importanţă arhitecturală. În ceea ce mă priveşte, eu nu sunt încântat. Campanila aceea extraordinară. Nu se poate spune că este englezească, nu-i aşa? Aici nu suntem la Lido, în Veneţia, orice ar spune arhitectul”. Căci arhidiaconul, care. de fapt, nu fusese niciodată la Lido, la Veneţia, fusese crescut la şcoala cu regim de izolare, de la Salisbury şi, făcând concesii pentru scară, ştia din copilărie, cu precizie cum trebuie să arate o biserică.

Înainte ca părintele Kendrick să fi plecat la noua lui parohie din oraş cu amestec rasial, clubul băieţilor, uniunea mamelor, asociaţia tinerilor; o solicitare potrivită pentru un preot tânăr şi ambiţios care urmărea o mitră –, stătuseră puţin de vorbă despre doamna Beryl McBride.

— Drept să-ţi spun, mă terorizează. Mă feresc din calea ei. Susan se poate înţelege cu ea. Mai bine vorbeşti cu soţia mea despre aranjamentele domestice. Păcat că doamna McBride nu a adoptat religia soţului în loc de accentul lui. În felul acesta, ar fi beneficiat de felul ei de a găti biserica St. Anthony. I-am sugerat părintelui Donovan că e un soi bun să-i smulgi penele, dar Michael ştie când să nu forţeze norocul. Acum, dacă vei reuşi să o atragi pe menajera lui, doamna Kelly, la anglicanism, eşti salvat.

Susan Kendrick, împachetând cu mâini experte porţelanurile în ziar, cu picioarele îngropate până la glezne în ambalaje, îi dăduse eficient mai multe informaţii, dar nu fusese mai încurajatoare.

— Trebuie să o urmăreşti. Găteşte simplu, dar destul de bine, deşi repertoriul ei e cam limitat. Dar când e vorba de celelalte treburi ale gospodăriei, nu prea te mai poţi baza pe ea. Cum începi cu ea, aşa va fi până la sfârşit. Dacă ai pretenţii şi ştie că nu te poate păcăli, e în regulă. Este aici de multă vreme,

desigur, din timpul părintelui Collins. E greu de dat la o parte. Şi este o membră foarte loială a congregaţiei. Se pare că St. Matthew i se potriveşte, pentru un motiv sau altul. Cum spuneam, cere-i de la început ce vrei. Ah, şi ai grijă de coniac. Nu e necinstită. Poţi lăsa afară orice, bani, ceasul, mâncare. Numai că-i cam place să tragă la măsea. Mai bine îi oferi dumneata din când în când. În felul acesta va fi mai puţin tentată. Nu prea poţi încuia băutura.

— Nu, desigur, spusese el. Nu se poate, înţeleg.

Dar doamna McBride fusese cea care stabilise regulile de la început. Nu i se putuse împotrivi. Îşi mai amintea încă, roşind de ruşine, acea primă întâlnire, extrem de importantă. Stătuse în faţa ei în camera mică, pătrată, pe care o folosea drept birou, ca şi când el ar fi fost solicitantul, îi văzuse ochii mici şi pătrunzători, negri ca agrişele, mişcându-se în jurul camerei, observând golurile din rafturi unde stătuseră volumele legate în piele ale părintelui Kendrick, covorul modest din faţa căminului, puţinele lui tablouri agăţate pe pereţi. Şi nu era tot ce observase. Îl studiase din cap până în picioare, îl văzuse timid, ignorant în treburile gospodăreşti, lipsit de autoritate ca preot şi ca bărbat. Iar el bănuia că înţelesese şi secrete mai intime. Virginitatea lui, frica pe jumătatea ruşinoasă de apropierea ei feminină, cald-mirositoare, copleşitoare, insecuritatea lui socială, născut cum era în căsuţa aceea de pe malul râului Ely, unde locuise împreună cu mama, văduvă, hrănit cu lipsuri disperate, cu decepţiile mărunte ale unei sărăcii respectabile, cu privaţiunile cu mult mai umilitoare decât sărăcia oraşelor. Îşi putea imagina cuvintele cu care avea să-l descrie soţului ei: „Nu este un gentleman, ca părintele Kendrick. Se vede de la o poştă. Tatăl părintelui Kendrick a fost episcop, iar doamna Kendrick este nepoata lui Lady Nichols, e cu totul altceva. Nimeni nu ştie de unde vine ăsta”.

Uneori bănuia că ea ştie şi cât de mult scăzuse rezerva lui de credinţă, că această pierdere esenţială, nu insuficienţa lui generală, se afla în miezul dispreţului ei.

Cea mai recentă carte pe care o luase din bibliotecă fusese un volum de Barbara Pym. Citise cu o neîncredere plină de invidie povestea dulce şi ironică a unei parohii rurale unde preoţii erau hrăniţi, distraţi şi în general alintaţi de femeile din congregaţie. Doamna McBride, se gândi el, ar fi pus capăt neîntârziat unei

asemenea atmosfere la St. Matthew. Într-adevăr pusese capăt oricărui bine. În prima săptămână, doamna Jordan îi făcuse o vizită şi adusese o prăjitură cu fructe, făcută de mâna ei. Miercuri, când venise la lucru, o găsise pe masă şi remarcase:

— E de-a lui Ethe Jordans, nu-i aşa? Ar trebui să fii atent, părinte, un bărbat neînsurat, ca dumneata. Cuvintele rămăseseră suspendate în aer, încărcate de insinuări, şi un act simplu de bunătate fusese stricat. Mâncând prăjitura, i se păruse că înghite aluat gol, fiecare înghiţitură devenise un act de indecenţă împărtăşită.

A sosit la timp. O fi avut ea alte neglijenţe, dar în privinţa punctualităţii, doamna McBride era foarte pedantă. Auzi cheia în uşă şi în secunda următoare ea intră în bucătărie. Nu păru surprinsă să-l găsească aşezat acolo, cu pelerina încă pe umeri, evident abia întors de la slujba de dimineaţă, şi imediat înţelese că i se spusese de crimă. O urmări cum îşi scoate cu grijă baticul dezvăluindu-şi valurile de păr nefiresc de negru, cum îşi agaţă haina în dulapul din hol, îşi pune şorţul din cuiul de pe uşa de la bucătărie, îşi scoate pantofii de stradă şi îşi ia papucii. Abia după ce puse pe foc ceainicul pentru cafea vorbi.

— Ei bine, părinte, iată un lucru bun pentru parohie. Doi morţi, aşa zicea Billy Crawford la standul de ziare. Şi unul e Harry Mack.

— Mă tem că aşa este, doamnă McBride. Unul dintre ei este Harry.

— Şi cine o fi celălalt? Ori poliţia nu ştie încă?

— Cred că trebuie să aşteptăm până anunţă rudele apropiate înainte de a comunica această informaţie.

— Dar dumneata l-ai văzut, părinte. Nu l-ai văzut cu ochii dumitale? Nu l-ai recunoscut?

— Nu trebuie să mă întrebi aşa ceva, doamnă McBride. Trebuie să-i aşteptăm pe cei de la poliţie.

— Cine ar fi vrut să-l omoare pe Harry? Nu putea să-l omoare pentru hainele după el, bietu’ de el. Nu s-a sinucis, nu-i aşa, părinte? Una din înţelegerile dintre sinucigaşi? Ori poliţia îl bănuieşte pe Harry?

— Încă nu se ştie ce s-a întâmplat. N-ar trebui să facem speculaţii.

— Ei bine, eu nu cred. Harry Mack nu e un criminal. Cred mai degrabă că individu’ ălălalt, cel despre care nu vrei să vorbeşti,

nu vrei să-mi spui, ăla i-a făcut-o lu' Harry. Harry era un diavol nesuferit, hoţ, cu gura spurcată, Dumnezeu să-l odihnească, dar nu era periculos. Poliţia nu are motive să dea vina pe el.

— Sunt convins că nu vor încerca să o facă. Ar fi putut fi oricine, cineva care a intrat să fure. Sau cineva căruia i-a dat drumul înăuntru, chiar Sir Paul Berowne. Uşa sacristiei era deschisă când domnişoara Wharton a ajuns acolo, de dimineaţă.

Se întoarse spre sobă ca ea să nu-l vadă roşind de ruşine şi uimire că-i scăpase numele lui Berowne. Iar ei nu-i scăpase, nu ei. De ce îi spusese despre uşa neîncuiată? Încerca să o liniştească pe ea sau pe el însuşi? Dar ce conta? Detaliile se vor afla nu peste mult timp şi ar părea ciudat dacă el ar fi prea reticent şi suspicios. De ce suspicios? Bineînţeles că nimeni, nici măcar doamna McBride, nu-l va bănui pe el. Recunoscu, cu o tulburare familiară, cu dezgust şi fără speranţă, că îi spunea mai mult decât ar trebui, încercând, ca de obicei, să o îmbuneze, să o atragă de partea lui. Nu reuşise niciodată, nu va reuşi nici acum. Ea nu rosti numele Berowne, deşi el ştia că îl depozitase în siguranţă, în mintea ei. Stând în faţa ei, îi citise triumful în ochii şireţi, iar în voce nota de plăcere răutăcioasă.

— O crimă urâtă, atunci? Un lucru bun pentru parohie. Va trebui să tămâiezi biserica, părinte.

— Să o tămâiez?!

— Da, să o stropeşti cu apă sfinţită, treburi de genu' ăsta. Poate Tom al meu ar trebui să vorbească cu părintele Donovan. Ne-ar putea aduce de la biserica St. Anthony.

— Avem şi noi apă sfinţită, doamnă McBride.

— Într-un caz ca ăsta, nu poţi să rişti. Mai bine luăm de la părintele Donovan. E mai sigur. Tom al meu o poate aduce după slujbă, duminică. Cafeaua dumitale, părinte. Am făcut-o foarte tare. Ai avut un şoc urât, ăsta-i adevărul.

Cafeaua, ca întotdeauna, era din cel mai ieftin sortiment de boabe la cutie. Era şi mai puţin plăcută, acum că tăria te făcea să-i simţi mai bine gustul. Pe suprafaţa ei neagră, adunate laolaltă, pluteau câteva globule de lapte. Pe marginea ceştii se vedea o pată, de ruj probabil, aşa că el o întoarse pe partea cealaltă fără ca ea să bage de seamă. Ştia că putea să-şi ia cafeaua în atmosfera de pace din biroul lui, dar nu avea curajul să se ridice în picioare. Să plece înainte ca amândoi să fi terminat de băut ar fi fost o ofensă. La prima întâlnire cu el îi

spusese: „Doamna Kendrick şi cu mine ne beam întotdeauna cafeaua împreună înainte ca eu să mă apuc de treabă, aşa, ca două prietene”. El nu avea cum să ştie dacă acesta era adevărul, dar stabilise un model de intimitate prefăcută.

— Paul Berowne, ăsta, era membru al Parlamentului, nu-i aşa? Parcă şi-a dat demisia. Îmi amintesc că am citit despre ei în *Standard.*

— Da, a fost.

— Era şi Sir, parcă aşa ai spus?

— Baronet, doamnă McBride.

— Ce făcea în Mica Sacristie, atunci? N-am ştiut că avem şi baroneţi care vin la St. Matthew.

Acum era prea târziu să se mai refugieze în discreţie.

— Nu vin. Îl cunoşteam, atâta tot. Eu i-am dat cheia. Voia să stea câtva timp liniştit în biserică, adăugă cu speranţa deşartă că o confidenţă atât de apropiată de intimitate, de rolul lui ca preot, avea să o flateze, să-i potolească curiozitatea. Voia un loc liniştit, unde să se gândească, să se roage.

— În Mica Sacristie? Ciudat loc pentru o rugăciune. De ce nu era în genunchi, în faţa altarului? De ce nu era în Lady Chapel, în faţa Sfântului Sacrament? Acela e locul unde se roagă ai de nu pot aştepta până duminică. Vocea ei, cu nota de dezaprobare supărată, arăta că atât locul, cât şi ruga, era condamnabilă.

— Nu putea să doarmă în biserică, doamnă McBride.

— De ce ar fi vrut să doarmă acolo? Nu avea pat acasă?

Mâinile părintelui Barnes începuseră să tremure din nou.

Cana i se clătină între degete şi simţi două picături călduţe pe mână. Puse cu grijă ceaşca înapoi pe farfurie, cu dorinţa de a-şi opri tremurul. Aproape că nu auzi următoarele ei cuvinte.

— Ei bine, dacă s-a sinucis, măcar a murit curat, asta e drept.

— A murit curat, doamnă McBride?

— Păi, nu se spăla când Tom şi cu mine am trecut pe acolo aseară, pe la opt jumate? El sau Harry Mack? Şi să nu-mi spui mie că Harry nu mai putea după apa curentă. Ţâşnea şuvoi din conductă. Ne-am gândit că dumneata erai acolo. „Părintele Barnes se spală în bucătărie”, aşa i-am spus lui Tom. „Poate face economie de gaze la vicariat”. Am râs gândindu-ne la asta.

— Când s-a petrecut asta, exact, doamnă McBride?

— Ţi-am spus, părinte, după opt. Mergeam spre Three Feathers. N-am fi trecut pe la biserică, dar ne-am abătut să o

luăm şi pe Maggie Sullivan. De la ea la Feathers e o scurtătură.

— Poliţia ar trebui să ştie acest lucru. Ar putea fi o informaţie importantă. Îi interesează orice persoană care a trecut prin apropiere de St. Matthew aseară.

— Îi interesează? Despre asta e vorba? Şi dumneata ce vrei să spui, părinte? Că Tom, bătrâna Maggie Sullivan şi cu mine i-am tăiat gâtul?

— Bineînţeles că nu, doamnă McBride. E ridicol ce spui. Dar aţi putea fi martori importanţi. Apa care ţâşnea. Înseamnă că Sir Paul trăia la ora opt.

— Cineva viu era acolo, înăuntru, la ora opt, asta-i sigur. Şi folosea foarte multă apă.

Părintele Barnes era şocat de posibilitatea care se deschidea şi fără să se gândească, zise cu glas tare:

— Ai observat ce culoare avea?

— Ce crezi, că mă holbez la canale? Sigur că nu am observat ce culoare avea. Ce culoare putea să aibă? Curgea oricum, repede, cu furie, asta-i sigur.

Deodată îşi apropie faţa de a lui, peste masă. Sânii masivi, atât de nepotriviţi cu faţa îngustă şi cu braţele subţiri, formau două semiluni peste marginea mesei. Ceaşca de cafea zăngăni în farfurie. Ochii mici, pătrunzători, se lărgiseră. Şopti cu nesaţ:

— Părinte, vrei să spui că apa era roşie?

El răspunse slab:

— Ar fi putut fi.

— Crezi că era acolo înăuntru, părinte, nu-i aşa, se spăla de sânge pe mâini? Oh, Doamne! Putea să iasă şi să ne vadă. Ar fi putut să ne omoare pe loc, pe Tom, pe Maggie şi pe mine. Ar fi putut să ne taie gâtul, atunci şi acolo, şi să ne arunce în canal. Sfântă Fecioară Maria!

Conversaţia devenise bizară, ireală, scăpată de sub control. Poliţia îi spusese să vorbească cât mai puţin. Nu avusese de gând să spună nimic. Acum ea ştia numele victimelor, ştia cine le găsise, ştia că uşa fusese neîncuiată, cum muriseră, deşi el nu menţionase tăiatul gâtului. Dar asta ar fi putut să ghicească. În Londra totuşi, un cuţit este o armă mai uşor de găsit decât un pistol. Ea ştia toate acestea şi, mai mult decât atât, trecuse prin apropiere când fusese comisă crima. O privi peste masa pătată, cu ochi uluiţi, legat de ea prin şiroirea de apă înroşită care le ţâşnea în minte, imaginându-şi împreună apariţia acelei figuri şi

lama ascuţită, ridicată, a cuţitului. Apoi, îşi dădu seama de încă ceva. Oricât de oribilă era fapta care îi unea într-o alianţă fascinată de sânge, pentru prima oară ei doi stăteau de vorbă. Ochii pe care îi întâlni pe deasupra mesei străluceau de groază, într-o emoţie prea apropiată de poftă pentru a fi confortabilă. Dar privirea bine-cunoscută de insolenţă şi dispreţ dispăruse. Se putea aproape amăgi că ea are încredere în el! Uşurarea pe care o resimţea era atât de mare, încât constată că mâna lui se întinsese peste masă spre a ei, într-un gest de alinare reciprocă. Ruşinat, şi-o retrase imediat.

Ea spuse:

— Părinte, ce vom face? Era prima oară când îi punea această întrebare. Fu surprins de încrederea din vocea ei.

— Poliţia mi-a dat un număr special de telefon. Cred că trebuie să-i sunăm acum, imediat. Vor trimite pe cineva ori aici ori la dumneata acasă. Dumneata, Tom şi Maggie sunteţi martori foarte importanţi. După ce facem asta, vreau să rămân singur în birou. Nu am putut să ţin slujba. Voi citi rugăciunea de dimineaţă.

— Da, părinte, răspunse ea cu voce aproape supusă.

Trebuia să mai facă ceva. Ciudat că nu se gândise mai înainte. Era de datoria lui să facă o vizită soţiei şi familiei lui Sir Berowne, mâine poate. Era un fapt remarcabil cât de bine se simţea acum, că ştia ce are de făcut. Îi veni în minte o frază din Biblie, „Faci rău, ca să vină binele”. Dar o alungă repede. Era prea aproape de blasfemie, ca să fie confortabilă.

CARTEA A II-A

RUDELE APROPIATE

1.

Plecând de la biserică, Dalgliesh se întoarse la Scotland Yard să ia dosarele Theresei Nolan şi Dianei Travers. Când ajunse la numărul 62 în Campden Hill Square, trecuse de amiază. O luase pe Kate cu el, lăsându-l pe Massingham să supravegheze ce mai era de făcut la biserică. Kate îi spusese că acum erau numai femei în casă, de aceea era bine să fie însoţit şi el de o femeie, cu atât mai mult cu cât Kate fusese aceea care le dăduse vestea. Ştia că era o decizie cu care Massingham nu putea fi de acord, şi nici nu fusese. Aceste prime interogatorii cu rudele apropiate aveau o importanţă crucială şi Massingham voia să fie de faţă. Era loial şi conştiincios când lucra cu Kate Miskin, pentru că o respecta ca detectiv şi făcea ceea ce i se cerea. Dar Dalgliesh ştia că Massingham mai regreta încă zilele când femeile ofiţeri de poliţie se mulţumeau să găsească copii pierduţi, să percheziţioneze deţinutele, să reeduce prostituatele şi să-i consoleze pe cei în suferinţă şi, dacă tânjeau după tensiunea investigaţiilor criminalistice, li se cerea să se ocupe de micile greşeli ale delincvenţilor minori. Iar, după cum Dalgliesh îl auzise exprimându-se, cu toate revendicările lor pentru oportunităţi egale şi acelaşi statut, dacă le puneai în prima linie în spatele scuturilor de apărare, să primească bombele cu benzină, pietrele zvârlite de manifestanţi iar mai nou, chiar şi gloanţe, nu făceau decât mult mai oneros rolul colegilor lor masculini. Pentru Massingham, instinctul de a proteja femeia în momentele de mare pericol era adânc înrădăcinat şi de neclintit, iar dacă se schimba ceva în această privinţă, lumea devenea un loc mult mai rău. Dalgliesh ştia că Massingham mormăise nemulţumit, dar o admirase pe Kate pentru curajul de a privi cadavrele măcelărite în biserica St. Matthew fără să-i vină rău, ceea ce nu-l făcea, totuşi, să o placă

mai mult.

Ştia că la locuinţă nu avea să găsească vreun ofiţer de poliţie! Lady Ursula respinsese cu delicateţe, dar ferm, oferta să rămână unul acolo. Kate îi raportase ceea ce-i spusese:

— Cred că nu vă aşteptaţi ca acest criminal, presupunând că există unul, să-şi îndrepte atenţia asupra întregii familii. Şi atunci nu văd de ce ar fi necesară protecţia poliţiei. Sunt sigură că dumneavoastră aveţi altceva mai bun de făcut, iar eu aş prefera să nu-mi stea un poliţist în hol, ca un vătaf.

De asemenea, insistase să o anunţe singură pe nora sa, ca şi pe menajeră. Kate nu putuse observa decât reacţia doamnei Ursula la aflarea veştii morţii lui Paul Berowne.

Campden Hill Square se scălda în calmul amiezii, o oază de verdeaţă şi eleganţă georgiană în mijlocul scrâşnetului şi vuietului de pe bulevardul Holland Park. Ceata matinală, subţire se ridicase şi un soare trecător încălzea blând frunzele care abia începuseră să îngălbenească atârnând în legături grele, aproape încremenite, în aerul nemişcat. Dalgliesh nu-şi mai amintea când văzuse ultima oară casa lui Berowne. Situată cum era, în sus pe cursul Tamisei, la marginea oraşului, nici nu prea puteai spune că era în Londra. Dar casa, unul din rarele exemple de arhitectură domestică realizată de Sir John Soane, era fotografiată în atâtea cărţi despre clădirile reprezentative ale capitalei, încât eleganta ei excentricitate îi era la fel de cunoscută, ca şi când ar fi trecut pe acele străzi şi pieţe în drumurile lui obişnuite. Casele georgiene convenţionale care o înconjurau erau de aceeaşi înălţime, dar faţada ei din piatră de Portland şi cărămidă domina terasa şi întreaga piaţă, o parte a lor inalienabilă şi totuşi atât de arogantă în unicitatea ei.

O clipă rămase uitându-se în sus la ea, cu Kate alături, tăcută. La etajul al doilea erau trei ferestre curbe, foarte înalte, provenite, bănuia el, dintr-o logie iniţială, acum închisă cu ochiuri de geam şi parapet de piatră. Între ferestre, instalate pe console nepotrivite, mai mult gotice decât neoclasice, se aflau cariatide de piatră ale căror linii fluide, consolidate cu pilaştri tipici pentru Soane, amplasaţi în colţurile casei, atrăgeau privirea spre partea de sus, dincolo de geamurile pătrate ale etajului al treilea, spre cel de al patrulea, finisat cu cărămidă pe faţadă şi, în final, spre cornişa cu profiluri curbe, reamintind de curba ferestrelor de mai jos. Cum stătea să o contemple,

ezitând parcă să-i perturbe calmul, i se păru pentru o clipă că s-a făcut o tăcere extraordinară, în care însuşi vuietul înfundat al traficului de pe bulevard a dispărut şi în care două imagini, faţada strălucitoare a casei şi camera prăfuită din Paddington, păreau a fi rămas suspendate în afara timpului, dar s-au contopit, stropind pietrele cu sânge şi făcând cariatidele să sângereze. Apoi semafoarele au dat drumul şuvoiului de maşini, timpul a continuat să curgă, iar casa a rămas mai departe necontaminată, în liniştea ei palidă, de odinioară. Nu simţi că erau urmăriţi, că undeva între aceşti pereţi şi ferestre strălucind în lumina tranzitorie a soarelui, erau oameni care îl aşteptau cu nelinişte, durere, poate chiar teamă. După ce a sunat la sonerie, au mai trecut câteva minute bune înainte ca uşa să fie deschisă şi în faţa lor să apară o femeie care era, probabil, Evelyn Matlock.

Părea să aibă ceva mai mult de treizeci şi cinci de ani şi o figură, fără nicio îndoială, banală, cum aveau, constată el, foarte puţine femei în acea vreme. Un nas mic, ascuţit era implantat între doi obraji pungiţi, pe care urmele de vinişoare sparte erau subliniate, şi nu estompate de un strat fin de machiaj. Avea o gură afectat severă deasupra bărbiei uşor retrase, care lăsa deja să se vadă primele semne de prăbuşire a bărbiei duble. Părul, care părea să fi fost făcut permanent de mâini nu prea pricepute, era pieptănat spre spate la tâmple, dar cobora creţ peste frunte după moda pudel, din epoca eduardiană. Când se dădu la o parte pentru a-i lăsa să intre, el observă că femeia avea glezne şi încheieturi fine şi delicate, ciudat de nepotrivite cu trupul solid, bustul plin, aproape voluptuos pe sub bluza cu guler înalt. Îşi aminti ce spusese Paul Berowne despre ea. Aceasta era femeia pe al cărei tată nu reuşise să-l apere, căreia îi dăduse un adăpost şi o slujbă, care trebuia să-i fie devotată. Dacă acesta era adevărul, atunci la moartea lui ea îşi ascundea durerea cu remarcabil stoicism. Un ofiţer de poliţie vine, gândi el, ca doctorul. El nu este întâmpinat cu emoţii obişnuite. Era normal să găsească uşurare, aprehensiune, antipatie, chiar ură; dar acum, pentru o fracţiune de secundă, citi în ochii ei teamă curată. A trecut imediat, făcând loc pentru ceea ce el considera a fi indiferenţă însuşită, crudă. Se întoarse cu spatele spre ei, spunând:

— Lady Ursula vă aşteaptă, domnule comandant. Vă rog să

mă urmaţi.

Cuvintele, rostite cu voce înaltă, aproape forţată, aveau autoritatea represivă a unei asistente în faţa unui pacient care nu-i poate aduce decât necazuri. Străbătură vestibulul şi se opriră sub cupola canelată a primului hol. În stânga lor, balustrada de fier forjat, fin decorată, a unei scări de piatră, în consolă, urca spre nivelul următor, ca o dantelă neagră. Domnişoara Matlock deschise uşa dublă din dreapta şi se retrase, lăsându-i să intre. Spuse:

— Vă rog să aşteptaţi aici. O anunţ pe Lady Ursula că aţi sosit.

Camera în care se aflau se întindea pe toată lungimea casei şi îndeplinea rolul atât de sufragerie pentru ocaziile importante, cât şi de bibliotecă. Era inundată de lumină. În faţă două ferestre înalte, curbe, lăsau să se vadă grădina pătrată în timp ce în partea din spate, un panou uriaş de geam dădea spre un zid de piatră cu trei nişe, fiecare adăpostind o statuie de marmură; Venus, goală, cu o mână acoperind delicat *mons Veneris,* cu cealaltă îndreptată spre sânul stâng; a doua o figură feminină, înveşmântată pe jumătate, purtând o coroană de flori şi, între ele, Apollo cu lira lui şi cu coroană de lauri. Cele două secţiuni ale încăperii erau despărţite prin stâlpi aparenţi care formau în acelaşi timp o bibliotecă de mahon cu geam, din care pornea o suită de trei arce semicirculare ornamentate şi vopsite cu verde şi auriu. Dulapuri înalte de bibliotecă se înşirau de-a lungul pereţilor, între ferestre, fiecare având la partea superioară de un bust de marmură. Volumele de cărţi, legate în piele şi înscrise cu auriu, erau de mărimi egale şi se potriveau în rafturi cu atâta precizie, încât creau mai degrabă un efect artistic de *trompe-l'oeil,* decât acela de bibliotecă de lucru. Între rafturi precum şi în nişele de deasupra lor se găseau oglinzi, astfel încât splendoarea bogată a camerei părea reflectată la nesfârşit, o înşiruire infinită de plafoane pictate, cărţi în piele, marmură, mahon strălucitor şi sticlă. Era greu să-ţi imaginezi că încăperea era folosită pentru a servi masa ori pentru orice alt scop decât acela de a contempla obsesia romantică a arhitectului pentru efectele spaţiale de surpriză. Masa ovală stătea în faţa ferestrei din spate, dar avea în mijloc o machetă a casei pe un suport îngust, ca un exponat de muzeu, iar cele opt scaune cu spătar înalt fuseseră retrase la perete. Deasupra căminului din marmură se afla un portret, probabil al

baronetului care construise casa. Aici, pretenţia delicată a portretului din Galeria Naţională se metamorfozase într-o eleganţă mai greoaie, de secol XIX, dar trăsăturile de neconfundat ale familiei Berowne, de o încredere în sine arogantă, erau evidente deasupra nodului perfect al cravatei. Privindu-l, Dalgliesh spuse:

— Kate, aminteşte-mi ce ţi-a spus, Lady Ursula Berowne.

— A spus: „După prima moarte, nu mai există alta”. Părea un citat.

— Este un citat, adăugă el fără să dea altă explicaţie. Fiul ei cel mare a fost ucis în Irlanda de Nord. Îţi place camera asta?

— Dacă ar fi să mă apuc de o lectură liniştită, aş prefera biblioteca publică din Kensington. Asta e mai mult de spectacol decât de folosinţă, nu-i aşa? Ce idee să pui biblioteca şi sufrageria laolaltă! Apoi adăugă: Presupun, totuşi, că, în felul ei, este splendidă. Nu e tocmai intimă, aş zice. Mă întreb dacă cineva a fost vreodată ucis pentru o casă.

Pentru Kate acesta era un discurs lung.

Dalgliesh spuse:

— Nu-mi amintesc de un asemenea caz. Bănuiesc că există alte soluţii mai serioase decât crima; cu mai puţine riscuri de eşec lipsit de farmec.

— Şi cu mai puţine şanse de trădare, domnule.

Domnişoara Matlock apăru în prag; spuse cu glas rece, formal:

— Lady Ursula vă poate primi acum. Salonul ei este la etajul al patrulea, dar avem lift. Vă rog să mă urmaţi.

Păreau o pereche care cere ceva uşor de muncă, dar nu promite prea mult. Liftul era o colivie elegantă, aurită, care îi urcă lent la etaj, într-o linişte apăsătoare. Când s-a oprit, au ieşit într-un coridor acoperit cu covoare. Domnişoara Matlock deschise uşa de vizavi şi anunţă:

— Au sosit comandantul Dalgliesh şi domnişoara Miskin, Lady Ursula. Apoi se întoarse şi plecă fără să-i mai aştepte să intre în cameră.

Intrând în salonul doamnei Ursula Berowne, Dalgliesh simţi pentru prima oară că se afla într-o casă particulară, că aceasta era o încăpere care purta amprenta personalităţii proprietarei. Cele două ferestre înalte, frumos proporţionate, cu cele douăsprezece ochiuri de geam, lăsau să se vadă un cer dantelat

printre vârfurile subţiri ale crengilor de copac, şi o cameră lungă şi îngustă, inundată de lumină. Lady Ursula stătea foarte ţeapănă la dreapta căminului, cu spatele spre fereastră.

Un baston de abanos negru, cu mâner rotund, aurit, era rezemat de scaun. Nu se ridică când intrară, dar le întinse mâna, iar Kate îl prezentă pe Dalgliesh. Strângerea ei de mână fu scurtă şi surprinzător de puternică, deşi Dalgliesh avu senzaţia că atinge un mănunchi dezmembrat de oase aşezate lejer într-o piele uscată. Lady Ursula făcu un gest de salut pentru Kate şi îi aruncă o privire despre care cu greu se putea spune că exprima recunoaştere sau aprobare, şi spuse:

— Vă rog să luaţi loc. Dacă inspectorul Miskin trebuie să noteze ceva, atunci poate scaunul de lângă fereastră îi este convenabil. Dumneavoastră, domnule comandant, puteţi sta în faţa mea.

Vocea, cu timbrul arogant specific claselor superioare, o aroganţă de care proprietarul pare rareori a-şi da seama, suna exact aşa cum se aşteptase. Părea produsă artificial, ca şi când vorbitorul s-ar fi străduit să-i controleze orice vibraţie, să-şi adune laolaltă toată suflarea şi toată energia ca să obţină cadenţa măsurată. Cu toate acestea, era o voce plăcută. Cum stătea în faţa lor, rigidă, cu spatele drept, el văzu că scaunul în care era aşezată era de un tip special, pentru invalizi, prevăzut cu un buton montat într-unul dintre braţe, din care putea ridica tăblia scaunului dacă dorea să se scoale în picioare. Funcţionalitatea lui modernă contrasta izbitor cu camera aglomerată de mobile din secolul al XVIII-lea; două scaune cu perne brodate, o masă Pembroke, un birou, fiecare exemplare superbe, de epocă, erau aşezate strategic, pentru a constitui o insulă de sprijin când ea se îndrepta anevoios spre uşă, astfel încât camera părea mai degrabă un magazin de antichităţi, în care comorile sunt aranjate inept. Era camera unei femei bătrâne, iar pe deasupra mirosului de ceară de albine şi al celui slab perceptibil, vărătic, provenind de la un vas cu frunze aromate aşezat pe masa Pembroke, nasul lui sensibil detectă o undă a mirosului acru de bătrâneţe. Privirile li se încrucişară, înfruntându-se. Avea ochii încă remarcabili, imenşi, bine amplasaţi pe figură, cu pleoape înalte. Cândva, fuseseră probabil punctul de atracţie al frumuseţii ei, iar acum, deşi adânciţi în orbite, mai lăsau încă să se citească strălucirea de

inteligenţă. Figura îi era brăzdată de riduri ample, de la gură spre pomeţii proeminenţi. Parcă două palme ar fi fost aşezate peste pielea ei fragilă şi ar fi tras-o cu forţa în sus, iar el desluşi, şocat de recunoaşterea premonitorie, luciul craniului sub piele. Pavilioanele urechilor, lipite de oasele craniene, erau atât de mari, încât păreau nişte excrescenţe anormale. În tinereţe trebuise probabil să şi le acopere cu coafura. Nu purta machiaj, iar părul pieptănat spre spate şi strâns într-un coc înalt, lăsa parcă figura dezbrăcată. Purta pantaloni negri şi o tunică din lână gri, subţire, strânsă cu cordon, încheiată cu nasturi până sub bărbie, cu manşete largi. Picioarele erau găzduite de o pereche de pantofi negri, cu barete, şi în imobilitatea lor dădeau impresia că sunt fixate în covor. Pe masa rotundă de lângă scaun se afla o carte. Dalgliesh văzu titlul, *Scrieri obligatorii* de Philip Larkin. Ea îşi aşeză mâna peste carte şi spuse:

— Domnul Larkin afirmă aici că întotdeauna ideea unei poezii şi un fragment sau un vers din ea îţi vin deodată. Sunteţi de acord, domnule comandant?

— Da, Lady Ursula, cred că aşa este. Un poem începe cu poezia, nu cu ideea de poezie.

El nu trădă surprinderea la această întrebare. Ştia că oamenii se manifestă diferit atunci când suferă un şoc, o durere, o traumă, iar dacă acest început bizar îi era ei de ajutor, el îşi putea reţine nerăbdarea. Ea spuse:

— Să fii poet şi bibliotecar, chiar dacă nu e obişnuit, este ceva destul de decent, dar să fii poet şi poliţist, mi se pare excentric şi chiar pervers.

Dalgliesh răspunse:

— Consideraţi poezia nefavorabilă investigaţiilor sau investigaţiile poeziei?

— Ce aţi spus la urmă, desigur. Ce se întâmplă dacă muza vă găseşte – nu, nu este un cuvânt potrivit – dacă muza vă vizitează în mijlocul unui caz? Deşi, dacă îmi amintesc bine, domnule comandant, muza dumneavoastră în ultimii ani v-a vizitat mai rar. Şi adăugă cu o notă de ironie delicată: „spre ghinionul nostru”.

Dalgliesh spuse:

— Nu mi s-a întâmplat până acum. Probabil că gândirea umană poate face faţă de unei singure emoţii foarte intense, pe rând.

— Iar poezia este, desigur, o emoţie puternică.

— Una dintre cele mai puternice care există.

Deodată ea îi zâmbi. Faţa i se lumină de intimitatea unei confidenţe împărtăşite, ca şi când ei doi ar fi fost de multă vreme parteneri de încredere.

— Vă rog să mă scuzaţi. Este o experienţă nouă pentru mine să fiu interogată de un detectiv se poliţie. Dacă există un dialog adecvat pentru o asemenea situaţie, eu nu l-am găsit încă. Vă mulţumesc însă, că nu mă împovăraţi cu condoleanţele dumneavoastră. La viaţa mea am primit prea multe condoleanţe oficiale. Întotdeauna mi s-au părut ori stânjenitoare ori nesincere.

Dalgliesh se întrebă ce i-ar fi răspuns ea dacă el i-ar fi spus: „L-am cunoscut pe fiul dumneavoastră. Nu foarte bine, dar l-am cunoscut. Înţeleg că nu doriţi condoleanţele mele, dar dacă aş fi putut rosti cuvintele adecvate, ele nu ar fost nesincere”.

Ea spuse:

— Inspectorul Miskin mi-a comunicat vestea, cu tact şi consideraţie. Îi sunt recunoscătoare. Dar nu a putut sau nu a ştiut să-mi spună decât că fiul meu a murit şi că există anumite răni. Cum a murit, domnule comandant?

— I s-a tăiat gâtul, Lady Ursula.

Nu avea cum să îmblânzească această realitate brutală. Adăugă:

— Vagabondul care era cu el, Harry Mack, a murit la fel.

Se întrebă de ce era important pentru el să menţioneze numele lui Harry Mack. Bietul Mack, implicat atât de nepotrivit în democraţia forţată a morţii, trupul lui înţepenit avea să primească mult mai multă atenţie în starea aceasta de descompunere decât primise vreodată în viaţă. Ea întrebă:

— Şi arma?

— Un brici plin de sânge, aparent al lui, se afla lângă mâna dreaptă a fiului dumneavoastră. Urmează să se facă mai multe cercetări, dar se va constata, probabil, că briciul a fost arma.

— Şi uşa bisericii – sacristia sau ce era acolo – era deschisă?

— Domnişoara Wharton, care împreună cu un băieţel a descoperit cadavrele, spune că era deschisă.

— Veţi trata cazul ca pe o sinucidere?

— Vagabondul, Harry Mack, nu s-a sinucis. Părerea mea preliminară este că nici fiul dumneavoastră. Dar este prea

devreme pentru a spune mai mult înainte de a obţine rezultatele autopsiei şi analizelor de laborator. Până atunci, voi considera că este vorba de o crimă dublă.

— Înţeleg. Mulţumesc pentru sinceritate.

Dalgliesh spuse:

— Trebuie să vă pun unele întrebări. Dacă preferaţi, pot să revin mai târziu, dar este important, desigur, să pierdem cât mai puţin timp posibil.

— Aş prefera să nu pierdem deloc, domnule comandant. Pot deja să anticipez două dintre întrebările dumneavoastră. Nu am niciun motiv să cred că fiul meu se gândea să-şi pună capăt zilelor, iar după câte ştiu eu, nu avea duşmani.

— Este, desigur, neobişnuit pentru un politician.

— Avea duşmani politici, evident. Câţiva, puţini, chiar din partidul lui, nu mă îndoiesc. Dar, din câte ştiu, niciunul nu este un maniac ucigaş. Iar teroriştii folosesc bombe şi pistoale, nu briciul victimei. Iertaţi-mă, domnule comandant, dacă spun lucruri deja cunoscute, dar nu este mai probabil ca cineva necunoscut lui, un vagabond, un psihopat, un hoţ obişnuit, să-l fi omorât şi pe el, şi pe Harry Mack?

— Este una dintre teoriile pe care va trebui să le analizăm, Lady Ursula. Mai întrebă:

— Când l-aţi văzut ultima oară pe fiul dumneavoastră?

— La opt, ieri dimineaţă când mi-a adus tava cu micul dejun. Făcea asta de obicei. fără îndoială, voia să se asigure că am supravieţuit peste noapte.

— V-a spus atunci sau cu altă ocazie că intenţiona să se întoarcă la St. Matthew?

— Nu, nu am discutat despre planurile lui de peste zi, doar despre ale mele şi altele, care nu vă pot interesa pe dumneavoastră, cred.

Dalgliesh spuse:

— Ar fi important de ştiut cine a fost aici în casă în timpul zilei şi la ce oră. Programul dumneavoastră ne-ar putea ajuta în acest sens.

El nu mai dădu alte explicaţii şi nici ea nu mai ceru.

— Pedichiurista mea, doamna Beamish, a venit la zece şi jumătate. Întotdeauna vine acasă. A stat cam o oră. Apoi am fost condusă la masa de prânz pe care trebuia să o iau cu doamna Charles Blaney, la clubul ei, la Universitatea Femeilor.

După prânz, ne-am dus să vedem câteva acuarele care o interesează, la Andrew's, în strada Bond. Am luat ceaiul la Savoy împreună şi am lăsat-o pe doamna Blaney la casa ei din Chelsea înainte de a reveni aici, pe la cinci şi jumătate. I-am cerut domnişoarei Matlock să-mi aducă un termos cu supă şi o farfurie de sandvişuri cu somon afumat, la ora şase. Ceea ce a şi făcut, apoi i-am spus că doresc să nu mai fiu deranjată toată seara. Masa de prânz şi vizita la expoziţie au fost mai obositoare decât m-am aşteptat. Mi-am petrecut seara citind, iar puţin înainte de ora unsprezece am chemat-o pe domnişoara Matlock să mă ajute să mă culc.

— În afară de fiul dumneavoastră, domnişoara Matlock şi şoferul, aţi mai văzut pe cineva din casă în timpul zilei?

— Am văzut-o pe nora mea, scurt, când am intrat în bibliotecă. Era cândva la începutul dimineţii. Presupun că este un lucru relevant, domnule comandant?

— Până nu aflăm cum a murit fiul dumneavoastră nu putem fi siguri ce este relevant şi ce nu. Mai ştia cineva din casă că Sir Paul intenţiona să meargă din nou la St. Matthew ieri seară?

— Nu am avut ocazia să-i întreb. Nu mi se pare probabil să fi ştiut. Dar, veţi întreba dumneavoastră, desigur. Avem un personal restrâns. Evelyn Matlock, pe care aţi întâlnit-o, este menajera. Mai este şi Gordon Halliwell. A fost sergent în Gardă, pe vremea fiului meu cel mare. Cred că îşi spune şofer şi om bun la toate. A venit la noi cu mai bine de cinci ani în urmă, înainte să fie omorât Hugo, şi a rămas.

— Era şi şoferul fiului dumneavoastră?

— Rareori. Paul, desigur, folosea maşina ministerială înainte de a demisiona; altfel, conducea singur. Halliwell mă duce cu maşina aproape zilnic, iar din când în când, nora mea. El are un apartament deasupra garajului. Va trebui să aşteptaţi, domnule comandant, înainte ca el să vă spună ceva. Astăzi este ziua lui liberă.

— Când a plecat, Lady Ursula?

— Ori aseară foarte târziu ori azi dimineaţă. Aşa obişnuieşte. Nu am idee unde este. Nu le pun întrebări servitorilor despre viaţa lor particulară. Dacă ştirea morţii fiului meu va fi difuzată în această seară, aşa cum nu mă îndoiesc că se va întâmpla, el se va întoarce devreme. În mod normal, e înapoi înainte de unsprezece. Întâmplător, ieri am vorbit cu el la telefonul intern

imediat după ora opt şi din nou pe la nouă şi un sfert. În afară de Halliwell, mai avem un angajat, pe doamna Iris Minns, care vine patru zile pe săptămână să facă treburile generale ale gospodăriei. Domnişoara Matlock vă poate da adresa ei.

Dalgliesh întrebă:

— În legătură cu experienţa pe care a trăit-o fiul dumneavoastră în sacristia de la St. Matthew, v-a vorbit despre ea?

— Nu. Nu era un subiect pentru care să se aştepte la înţelegere din partea mea. Mi-am pierdut credinţa din 1918. Mă întreb dacă am fost vreodată credincioasă în adevăratul înţeles al cuvântului. Mai ales misticismul este la fel de lipsit de semnificaţie pentru mine, cum trebuie să fie muzica pentru un afon. Desigur, sunt de acord că oamenii trec prin asemenea experienţe. Probabil cauzele sunt fizice sau psihologice; munca excesivă, plictisul la vârsta mijlocie sau nevoia de a găsi o semnificaţie a existenţei. Pentru mine, toate astea au reprezentat întotdeauna o căutare zadarnică.

— Şi fiul dumneavoastră considera că este zadarnică?

— Până la această întâmplare l-aş fi considerat un anglican convenţional. Bănuiesc că folosea serviciile religiei lui ca pe un fapt ce-i amintea bunul simţ fundamental, o afirmare a identităţii, un spaţiu unde putea să mai respire şi să se gândească fără a fi întrerupt. Ca majoritatea anglicanilor din înalta societate, ar fi înţeles mai uşor încarnarea dacă Dumnezeu ar fi preferat să-şi viziteze creaţia întrupat într-un gentleman englez din secolul al XVIII-lea. Dar, tot ca majoritatea celor din clasa lui, a trecut peste această mică dificultate, închipuindu-şi-l ca pe un gentleman englez din secolul al XVIII-lea. Experienţa lui – pretinsa lui experienţă – în biserica aceea este inexplicabilă şi, ca să fiu dreaptă, nici nu a încercat să o explice, cel puţin nu mie. Sper că nu vă aşteptaţi să discut despre asta. Subiectul nu este bine venit şi, cu siguranţă, nu are nimic de a face cu moartea lui.

Fusese un discurs lung, îşi dădea seama că o obosise. Iar ea nu putea fi atât de naivă gândi Dalgliesh; îl surprindea presupunerea ei că el ar considera-o aşa. El spuse:

— Când un om îşi schimbă complet direcţia vieţii şi moare – poate ucis – la o săptămână de la acea decizie, ea ar putea fi relevantă, cel puţin pentru investigaţia noastră.

— Oh, da. Pentru asta este relevantă, fără îndoială. Foarte puţine lucruri din viaţa intimă a aceste familii vor fi irelevante pentru investigaţiile dumneavoastră, domnule comandant.

Văzu că în ultimele minute oboseala o copleşise. Părea mai mică, aproape chircită în scaunul uriaş, iar mâinile noduroase de pe braţele acestuia începuseră să tremure. El îşi controlă compasiunea, la fel cum ea îşi controla durerea. Mai avea încă întrebări de pus şi nu era prima dată când ar fi profitat de oboseala şi durerea celui interogat. Se aplecă şi scoase din servietă jurnalul pe jumătate ars, învelit încă în folia transparentă, de protecţie. Întrebă:

— L-am studiat căutând amprente. În timp, va trebui să vedem care din ele aparţin unor oameni care aveau dreptul să umble cu jurnalul: Sir Paul, dumneavoastră, membrii casei. Vă rog să-mi confirmaţi dacă este într-adevăr al lui. Ar fi bine să faceţi acest lucru fără să-l despachetaţi.

Ea luă pachetul pe care îl lăsă o clipă în poală, privindu-l. Dar nu voia să-l privească şi el simţi acest lucru. Stătea într-o nemişcare totală, apoi spuse:

— Da, este al lui. Dar, sigur, nu este important. Doar un registru de întâlniri. Nu era genul care ţine jurnale.

— În acest caz, este ciudat că a vrut să-l ardă – dacă el l-a ars. Şi mai există o ciudăţenie: jumătatea de sus a ultimei pagini a fost ruptă. Este pagina pe care era trecut calendarul de anul trecut şi din 1986. Vă puteţi aminti, Lady Ursula, ce altceva mai era pe pagina aceea, dacă mai era ceva?

— Nu-mi amintesc să fi văzut vreodată pagina aceea.

— Vă amintiţi când şi unde aţi văzut ultima oară jurnalul?

— Mă tem că nu pot să-mi amintesc asemenea detalii. Mai este ceva, domnule comandant? Dacă mai este, şi nu e urgent, vă rog să aşteptaţi până sunteţi sigur că investigaţi, într-adevăr, o crimă.

Dalgliesh spuse:

— Ştim asta deja, Lady Ursula. Harry Mack a fost ucis.

Ea nu răspunse. Aproape un minut au rămas tăcuţi, faţă în faţă. Apoi ea îşi ridică ochii cenuşii spre el, iar el crezu că detectează un amestec de emoţii trecătoare: hotărâre, rugăminte, provocare. Spuse:

— Mă tem că v-am reţinut prea mult şi v-am obosit. Nu mai am decât o singură întrebare. Aveţi ceva să-mi spuneţi despre

cele două tinere care au murit după ce au lucrat în această casă, Theresa Nolan şi Diana Travers?

Jurnalul ars pe jumătate o şocase profund, dar acestei întrebări era pregătită să-i facă faţă. Răspunse calm:

— Foarte puţin, mă tem. Nu mă îndoiesc că ştiţi aproape totul. Theresa Nolan a fost o asistentă blândă şi foarte atentă, dar mă tem că nu şi prea inteligentă. S-a angajat ca asistentă pentru noapte, pe 2 mai, după ce avusesem o criză puternică de sciatică, şi a plecat pe 14 mai. Avea o cameră în casă, dar nu era de serviciu decât noaptea. S-a dus la o maternitate din Hampstead, cred că ştiţi. Sunt de acord că probabil a rămas însărcinată în perioada cât a lucrat aici, dar vă asigur că nimeni din această casă nu a fost răspunzător. Sarcina nu este un risc legat de meseria de a îngriji o bătrână de optzeci şi doi de ani, care suferă de artroză. Despre Diana Travers ştiu şi mai puţin. Se pare că era actriţă, fără loc de muncă, făcea menajul în perioadele când „se odihnea” – cred că acesta este eufemismul care se foloseşte. A venit la noi ca răspuns la un anunţ pe care domnişoara Matlock l-a pus în vitrina magazinului de ziare. Domnişoara Matlock a angajat-o să ia locul unei femei de serviciu care tocmai plecase.

— După ce v-a consultat pe dumneavoastră, Lady Ursula?

— Nu era un subiect pentru care să trebuiască să mă consulte pe mine şi de fapt, nici nu a făcut-o. Ştiu, bineînţeles, de ce întrebaţi despre cele două femei. Câţiva prieteni s-au grăbit să-mi trimită articolul din *Paternoster.* Mă surprinde că poliţia se ocupă cu cazuri din acestea ieftine de înţepături gazetăreşti. Nu poate avea legătură cu moartea fiului meu. Dacă asta-i tot, domnule comandant, poate doriţi să staţi de vorbă cu nora mea acum. Nu, nu vă deranjaţi să sunaţi. Prefer să vă conduc chiar eu jos. Şi pot să mă descurc perfect fără ajutorul dumneavoastră.

Ea apăsă butonul din braţul fotoliului şi tăblia scaunului se ridică lent. Îi trebui puţin timp să-şi stabilească echilibrul. Apoi spuse:

— Înainte de-a o întâlni pe nora mea, ar trebui să vă spun ceva. Veţi constata poate că este mai puţin afectată decât v-aţi aştepta. Pentru că este lipsită de imaginaţie. Dacă ea ar fi descoperit cadavrul fiului meu, ar fi fost neconsolată, în orice caz, prea şocată şi îndurerată pentru a sta de vorbă cu

dumneavoastră acum! Dar îi este greu să-şi imagineze ceea ce nu vede cu ochii. Vă spun asta pentru a vă ajuta pe amândoi.

Dalgliesh încuviinţă din cap, dar nu răspunse. Era, gândi el, prima greşeală pe care o făcea. Implicaţia cuvintelor ei era evidentă; ar fi fost mai înţelept din partea ei să nu le fi rostit.

2.

O privi cum se sprijină pentru primul pas, întărindu-se să suporte durerea cunoscută. Nu făcu nicio mişcare să o ajute; ştia că gestul lui ar fi fost nu numai îndrăzneţ, dar şi rău primit, iar Kate, receptivă ca întotdeauna la ordinele nerostite, îşi închise caietul de notiţe şi aşteptă tăcută. Încetişor, Lady Ursula se îndreptă spre uşă, ajutându-se de baston. Mâna, cu venele umflate ca nişte corzi, îi tremura pe minerul auriu. O urmară pe coridorul acoperit de covoare şi apoi în lift. Abia încăpeau toţi trei în interiorul lui elegant; braţul lui Dalgliesh îl atingea pe al ei. Îi simţi încordarea şi tremurul permanent, chiar şi prin stofa hainei. Înţelegea starea ei de tensiune extremă şi se întrebă când o va doborî sau dacă trebuia să o facă el să caleze. Pe când liftul cobora cele două etaje, înţelese că ea era la fel de conştientă de prezenţa lui ca şi el de a ei, şi că ea îl considera duşman.

Au urmat-o în salon. Paul Berowne i-ar fi arătat şi această cameră; pentru un moment avu chiar senzaţia că bărbatul care murise şi nu mama lui era fiinţa care stătea alături de el. Trei ferestre înalte şi curbe, împodobite cu perdele grele lăsau să se vadă copacii din grădină. Păreau ireali, o tapiserie unidimensională într-o infinită varietate de tonuri de verde şi auriu. Sub plafonul cu bogate ornamentaţii în care clasicismul şi goticul se amestecau ciudat, încăperea era mobilată sumar, iar aerul avea melancolia de salon de ţară într-o casă rar vizitată, un amalgam de arome şi ceară. Se aştepta aproape să vadă un şnur alb marcând zona interzisă accesului vizitatorilor.

Îndurerata mamă îl primise singură, probabil fusese alegerea ei. Văduva considerase prudent să fie alinată şi protejată de doctorul şi avocatul ei. Lady Ursula făcu prezentările scurt, apoi ieşi imediat, iar Dalgliesh şi Kate fură lăsaţi să înainteze singuri

pe covor, într-o scenă ce părea contrafăcută, ca un tablou. Barbara Berowne şedea într-un fotoliu cu spătar înalt, la dreapta căminului. În faţa ei, aplecat înainte, stătea avocatul, Anthony Farrell. Alături, cu mâna pe încheietura ei, era doctorul. El vorbi primul:

— Vă las acum, Lady Berowne, dar revin diseară, pe la ora şase dacă vi se pare potrivit; vom încerca să facem ceva, să puteţi dormi la noapte. Dacă aveţi nevoie de mine mai devreme, puneţi-o pe domnişoara Matlock să mă sune. Încercaţi să mâncaţi ceva la masa de seară dacă puteţi. Cereţi-i să vă facă ceva uşor. Ştiu că nu aveţi poftă de mâncare, dar vreau să încercaţi totuşi. Vă rog.

Ea încuviinţă din cap şi îi întinse mâna. El o reţinu un moment, apoi îl privi pe Dalgliesh, şi rosti:

— Uluitor, uluitor.

Cum Dalgliesh nu răspunse, continuă:

— Cred că Lady Berowne este suficient de puternică acum, să stea de vorbă cu dumneavoastră, domnule comandant, dar sper că nu va dura mult.

Vorbea ca un actor amator într-o piesă despre o crimă, un dialog previzibil, rostit într-o manieră previzibilă. Îl surprinse pe Dalgliesh că un doctor, probabil obişnuit cu tragediile, se simţea mai încurcat decât însăşi pacienta. Când el ajunse la uşă, Dalgliesh întrebă:

— Eraţi şi doctorul lui Sir Paul?

— Da, dar numai de puţină vreme. El era pacientul particular al doctorului Gillespie, care a murit anul trecut. De atunci, Sir Paul şi Lady Berowne s-au înscris la mine, prin Serviciul Naţional de Îngrijire a Sănătăţii. Am fişele lui medicale, dar nu l-am consultat niciodată. Era un om foarte sănătos.

Deci aşa se explica, în parte, stânjeneala lui. Nu era vechiul şi preţuitul medic al familiei, ci un practician generalist local, suprasolicitat, care, în mod firesc, se grăbea să se întoarcă la cabinetul lui aglomerat, la vizitele obişnuite, conştient poate de faptul că situaţia cerea o îndemânare socială şi o concentrare a atenţiei pe care el nu avea timp să le acorde, dar care încerca, nu cu multă convingere, să joace rolul de prieten al familiei, într-un salon în care nu intrase, probabil, decât de puţină vreme. Dalgliesh se întrebă dacă hotărârea luată de Paul Berowne de a se înscrie la Serviciul Naţional de Îngrijire a Sănătăţii fusese

determinată de raţiuni de avantaj politic, convingere sau economie ori de toate trei. Deasupra căminului din marmură sculptată, se afla un dreptunghi de tapet decolorat. Era parţial acoperit de un portret de familie, nu foarte reuşit, Dalgliesh bănui că acolo atârnase cândva un ulei mult mai valoros. Barbara Berowne spuse:

— Vă rog să luaţi loc, domnule comandant.

Făcu vag semn cu mâna spre o canapea aşezată la perete. Era prost amplasată şi părea nepotrivită pentru a fi întrebuinţată, dar Kate se aşeză pe ea fără nicio greutate şi îşi scoase caietul de notiţe. Dalgliesh se îndreptă către unul din scaunele cu spătar drept, îl aduse lângă cămin şi se aşeză la dreapta lui Anthony Farrell. Spuse:

— Îmi pare rău că trebuie să vă deranjăm într-un moment ca acesta, Lady Berowne, dar sunt sigur că înţelegeţi necesitatea.

Barbara Berowne privea lung după doctorul Piggott. Vorbi fără plăcere:

— Ce om caraghios! Paul şi cu mine ne-am înregistrat la el abia în luna iunie. Îi transpiră mâinile.

Se strâmbă de dezgust şi îşi şterse mâinile una de alta. Dalgliesh spuse:

— Vă simţiţi în stare să răspundeţi la câteva întrebări?

Ea îl privi pe Farrell, ca un copil care aşteaptă îndrumări.

El spuse cu o voce profesională, blândă:

— Mă tem, dragă Barbara, că, în cazul unei investigaţii criminalistice, convenţiile uzuale ale civilizaţiei trebuie să dispară. Amânarea este un lux pe care poliţia nu şi-l poate permite. Ştiu că domnul comandant va fi cât mai scurt cu putinţă, iar tu vei fi curajoasă şi-l vei ajuta pe cât îţi stă în puteri.

Înainte ca ea să aibă şansa de a-i răspunde, el i se adresă lui Dalgliesh:

— Sunt aici în calitate de prieten al doamnei Berowne ca şi de avocat. Firma mea lucrează cu familia de trei generaţii. Personal, am avut foarte multă consideraţie pentru Sir Paul. Am pierdut nu numai un client, ci şi un prieten. Este unul din motivele pentru care sunt aici. Lady Berowne este foarte singură. Mama ei şi tatăl vitreg se află în California.

Dalgliesh se întrebă ce ar fi spus Farrell, dacă el i-ar fi răspuns: „Dar soacra este numai cu câteva etaje mai sus”. Se întreba dacă înţelegeau semnificaţia separării lor într-un

moment când membrii familiei ar fi trebuit, în mod normal, să caute unul în celălalt, măcar sprijin, dacă nu alinare, sau dacă Farrell înţelegea sau dacă se obişnuiseră atât de mult să-şi trăiască fiecare viaţa proprie, chiar dacă toţi sub acelaşi acoperiş, încât, deşi în faţa unei tragedii, niciunul nu putea rupe bariera psihologică pe care o reprezentau colivia liftului şi cele două etaje.

Barbara Berowne îşi îndreptă frumoşii ei ochi violet-albaştri spre Dalgliesh, care rămase pentru o secundă descumpănit. După prima sclipire de curiozitate, privirea se stinse, muri, şi lui i se păru că priveşte două lentile de contact. Poate că după ce toată viaţa fusese obişnuită să vadă efectul acelei prime priviri, ea nu mai avea nevoie să o învioreze din nou cu altă expresie, decât interesul oarecare. El ştiuse că era frumoasă, nu-şi amintea de unde, probabil dintr-o acumulare de comentarii întâmplătoare în legătură cu soţul ei sau după fotografiile din presă. Nu era însă o frumuseţe care să-l impresioneze. I-ar fi făcut plăcere să stea undeva neobservat şi să o privească cum ar fi privit un tablou, să observe cu admiraţie lipsită de pasiune arcuirea delicată, perfectă de deasupra ochilor oblici, curba buzei superioare, gropiţa întunecată dintre colţul gurii şi obraz, alungirea gâtului subţire. Putea privi, admira şi apoi pleca, fără regret. Pentru el, frumuseţea aceasta blondă era prea rafinată, prea ortodoxă, prea perfectă. Îi plăcea o frumuseţe mai bine individualizată şi mai excentrică, o vulnerabilitate asociată inteligenţei. Se îndoia că Barbara Berowne era inteligentă, dar nu o subestima. În munca de poliţist nimic nu era mai periculos decât să faci raţionamente superficiale despre fiinţa umană. Se întreba însă dacă acum se afla în faţa unei femei pentru care un bărbat ar fi comis o crimă. În carierea lui întâlnise trei astfel de femei; niciuna nu ar fi putut fi descrisă ca frumoasă.

Barbara Berowne stătea pe scaun cu o eleganţă calmă, relaxată. Deasupra fustei plisate mărunt, din stofă de lână, gri deschis, purta o bluză de mătase bleu şi o jachetă gri de caşmir cu umerii lăsaţi. Singurele bijuterii erau o pereche de lănţişoare şi cerceii ca două globuri mici, de aur. Părul, cu şuviţe blonde mai deschise şi mai închise, de culoarea grâului, era tras spre spate şi îi atârna pe umeri într-o coadă groasă prinsă cu o clamă din carapace de broască ţestoasă. Nimic nu putea fi asortat cu mai multă discreţie. Negrul, mai ales la o femeie rămasă văduvă

de aşa puţin timp, ar fi părut ostentativ, teatral, chiar vulgar. Această combinaţie delicată de albastru şi gri era foarte potrivită. El ştia că vestea fusese adusă de Kate înainte ca Lady Berowne să se fi îmbrăcat. I se spusese că soţul ei murise, cu gâtul tăiat, iar ea mai putuse încă să se gândească la îmbrăcămintea pe care o purta. Şi de ce nu? Avea prea multă experienţă ca să considere durerea neautentică pentru că nu era îmbrăcată corespunzător. Existau femei pentru care respectul de sine solicita o atenţie permanentă pentru detalii, indiferent cât de violente erau evenimentele, altele pentru care aceste lucruri ţineau de încredere, rutină sau sfidare. La un bărbat, o asemenea pedanterie era considerată, în mod normal, condamnabilă. Atunci, de ce nu şi în cazul unei femei. Poate pentru că aspectul exterior fusese, de peste douăzeci de ani, unica ei preocupare şi nu-şi putea schimba obişnuinţa numai pentru că cineva îi tăiase gâtul soţului? Nu putu să nu observe detalii, catarama interesantă de pe latura pantofilor, rujul aplicat meticulos şi asortat cu mare precizie la oja roz, urma de culoare pe pleoape. Cel puţin nu-i tremurau mâinile. Când vorbise, o făcuse pe un ton ridicat, pentru el, neplăcut. Putea să degenereze uşor într-un scâncet. Spuse:

— Sigur că vreau să vă ajut, dar nu ştiu dacă pot. Totul este incredibil. Cine ar fi vrut să-l omoare pe Paul. Nu avea niciun duşman. Toţi îl iubeau. Se bucura de multă popularitate.

Tributul banal, neadecvat plătit prin tonul ridicat, uşor iritant al vocii, o izbi probabil chiar şi pe ea cu tonalitatea falsă. Urmă o tăcere pe care Ferrell găsi de cuviinţă să o întrerupă. Spuse:

— Lady Berowne este, desigur, profund şocată. Noi speram, domnule comandant să fiţi în măsură de a ne da mai multe informaţii decât deţinem în prezent. Înţelegem că arma a fost un fel de cuţit şi că a avut de suferit la gât.

Iată o modalitatea plină de tact, gândi Dalgliesh, de a spune că lui Sir Paul i s-a tăiat gâtul, cum numai un avocat foarte abil ar fi putut utiliza. El spuse:

— Se pare că atât Sir Paul cât şi vagabondul au fost ucişi în acelaşi mod.

— S-a găsit arma la locul crimei?

— Acolo s-a găsit presupusa armă. Este posibil ca amândoi să fi fost ucişi cu briciul lui Sir Paul.

— Şi a fost lăsat de ucigaş acolo în cameră?

— L-am găsit acolo, da.

Farrell nu scăpă implicaţia strecurată în cuvintele detectivului. N-ar fi utilizat cuvântul „sinucidere”, dar acesta stăruia între ei cu toate implicaţiile lui. Continuă:

— Şi uşa de la biserică, fusese forţată?

— Era descuiată când domnişoara Wharton, îngrijitoarea bisericii, a găsit cadavrele, azi dimineaţă.

— Deci, ar fi putut intra oricine şi se poate presupune că cineva chiar a făcut-o.

— Desigur. Înţelegeţi că investigaţia este abia la început. Până nu avem rezultatele autopsiei şi ale analizelor de laborator, nu putem fi siguri de nimic.

— Bineînţeles. Întreb, deoarece Lady Berowne preferă să cunoască faptele sau măcar cele de care dispunem la această oră. Are dreptul să fie informată.

Dalgliesh nu răspunse, nici nu era nevoie; se înţelegeau perfect. Farrell era politicos, se străduia să fie, dar nu afabil. Atitudinea atent controlată, care făcea atât de mult parte din viaţa lui profesională încât părea naturală, spunea: „Suntem amândoi profesionişti şi ne bucurăm de reputaţie în meseriile noastre. Amândoi ştim cum decurg lucrurile. Dumneata vei scuza o oarecare lipsă de amabilitate, dar s-ar putea ca noi să fim obligaţi să ne situăm de partea cealaltă”.

Adevărul era că aparţineau deja unor tabere diferite şi amândoi erau conştienţi de acest lucru. Era ca şi cum Farrell ar fi emanat o ectoplasmă care o învăluia pe Lady Barbara într-o aură protectoare, spunând: „Iată-mă, sunt de partea ta, lasă pe mine. Nu ai de ce să-ţi faci griji”. La Dalgliesh ajungea un fel de înţelegere subtilă, masculină, aproape de conspiraţie, din care el era exclus. Farrell se comporta foarte bine.

Firma lui, „Torrington, Farrell and Penge”, cu numeroasele ei ramificaţii, se bucura de o reputaţie neştirbită de mai bine de două sute de ani. Departamentul ei criminalistic îi apărase pe unii dintre cei mai mari şacali din Londra. Mulţi dintre aceştia îşi petreceau acum vacanţele la vilele de pe Riviera, unii pe iahturi. Foarte puţini erau după gratii. Dalgliesh îşi aminti brusc de camioneta închisorii, pe lângă care trecuse cu maşina în drum spre Scotland Yard, cu două zile mai înainte, de ochii anonimi, ostili, zgâindu-se afară printre gratii, ca şi când priveau lumea pentru ultima oară. Dacă ar fi avut cu ce să plătească câteva

ore din timpul lui Farrell într-un moment esenţial al nefericitei lor experienţe, situaţia lor ar fi fost cu totul alta. Barbara Berowne spuse cu arţag:

— Nu înţeleg de ce trebuie să fiu deranjată. Paul nici nu-mi spusese că intenţiona să-şi petreacă noaptea în biserica aceea. Să doarmă lângă un vagabond. Ce prostie!

Dalgliesh spuse:

— Când l-aţi văzut ultima dată?

— Pe la nouă şi un sfert, ieri dimineaţă. A urcat la mine puţin înainte ca Mattie să-mi aducă micul dejun pe tavă. Nu a stat mult. Cam cincisprezece minute.

— Cum vi s-a părut, Lady Berowne?

— Foarte egal cu el însuşi. Nu a vorbit prea mult. Niciodată nu o făcea. Cred că i-am spus cum aveam de gând să-mi petrec ziua.

— Şi cum anume aveaţi de gând?

— Aveam oră la coafor, la „Michael and John”, în Bond Street, la unsprezece. Apoi am luat prânzul la Knightsbridge, cu o veche prietenă de şcoală, şi am făcut cumpărături la Harvey Nichols. M-am întors aici la ora ceaiului, el plecase deja. De la nouă şi un sfert nu l-am mai văzut.

— După câte ştiţi, s-a mai întors acasă?

— Nu ştiu, dar nu l-aş fi văzut oricum. După ce m-am întors, m-am schimbat şi am luat un taxi spre Pembroke Lodge. Este maternitatea vărului meu, din Hampstead. Este obstetrician, domnul Stephen Lampart. Am rămas la el până la miezul nopţii când m-a adus acasă. Am mers cu maşina la Cookham, să luăm masa la Lebăda Neagră. La şapte şi jumătate am plecat de la Pembroke Lodge şi am mers direct la Lebăda Neagră. Adică, nu ne-am oprit pe drum.

Era un răspuns remarcabil de prompt, gândi Dalgliesh. Se aşteptase ca ea să producă un alibi mai devreme sau mai târziu, dar nu chiar atât de devreme şi nu cu atâtea detalii. Întrebă:

— Când l-aţi văzut ultima oară pe Sir Paul, la micul dejun, nu v-a spus cum intenţiona să-şi petreacă ziua?

— Nu. Dar nu vă puteţi uita în jurnal? Îl ţine în sertarul de la birou.

— Am găsit o parte a jurnalului în sacristie. Fusese ars.

O urmărea cu atenţie în timp ce vorbea. Ochii albaştri străluciră, deveniră obosiţi, putea să jure că ea nu ştiuse. Lady

Berowne se întoarse din nou spre Farrell:

— Iată un lucru extraordinar! De ce-ar fi vrut Paul să-şi ardă jurnalul?

Dalgliesh spuse:

— Nu ştim dacă el a făcut-o. Dar am găsit jurnalul pe grătarul căminului. Mai multe pagini fuseseră arse, iar ultima fusese ruptă în două.

Privirile lui Farrell şi ale lui Dalgliesh se întâlniră. Niciunul nu scoase un cuvânt. Apoi Dalgliesh continuă:

— Deci trebuie să încercăm să-i reconstituim mişcările altfel. Sperasem că ne veţi putea ajuta.

— Dar ce contează? Vreau să spun că, dacă cineva a pătruns înăuntru şi l-a omorât, cu ce ne poate ajuta să ştim că e! fusese la agentul imobiliar cu câteva ore mai înainte?

— A fost?

— A spus că avea întâlnire cu el.

— A spus cu care anume?

— Nu, şi nici eu nu am întrebat. Cred că Dumnezeu l-a povăţuit să vândă casa. Nu cred că El i-a spus şi la ce agent să apeleze.

Cuvintele erau şocante, aproape lipsite de decenţă. Dalgliesh simţi surpriza lui Farrell la fel de limpede ca şi exclamaţia care îi scăpă. Nu detecta nici amărăciune, nici ironie în vocea aceea înaltă, uşor arţăgoasă. Ar fi putut fi o copilă răutăcioasă care îndrăzneşte, în prezenţa adulţilor, să rostească acel lucru impardonabil, fiind ea însăşi pe jumătate surprinsă de temeritatea ei. Farrell consideră că a sosit momentul să intervină. Spuse calm:

— Şi eu trebuia să mă întâlnesc cu Sir Paul ieri după-amiază. Fixase o întâlnire pentru două şi jumătate, cu mine şi doi dintre colegii mei din compartimentul financiar al firmei, pentru a discuta câteva aranjamente impuse de decizia pe care o luase de a renunţa la cariera parlamentară. Dar puţin înainte de ora zece a sunat să amâne întâlnirea pentru astăzi, la aceeaşi oră. Eu nu ajunsesem încă la firmă când a telefonat, dar mi-a lăsat un mesaj prin secretară. Dacă veţi dovedi că a fost ucis, sunt de acord că fiecare detaliu al afacerilor lui va trebui cercetat cu mare atenţie. Atât Lady Ursula cât şi Lady Berowne ar dori acest lucru.

„O fi el un fanfaron, gândi Dalgliesh, dar prost nu este”. El ştia

sau intuia că majoritatea acestor întrebări erau premature. Era pregătit să le accepte, dar putea să le şi întrerupă oricând. Barbara Berowne îşi întoarse spre el ochii remarcabili.

— Dar nu este nimic de discutat. Paul a lăsat totul în seama mea. Mi-a spus că a făcut-o după ce ne-am căsătorit. Inclusiv casa. Totul este foarte simplu. Eu sunt văduva lui. Totul îmi aparţine, aproape totul.

Farrell interveni calm:

— Extrem de simplu, draga mea. Dar nu este nevoie să discutăm asta acum.

Dalgliesh scoase din portofel un exemplar din scrisoarea apărută în presă şi i-o întinse doamnei Berowne.

— Presupun că aţi văzut-o.

Ea scutură din cap şi i-o dădu lui Farrell care o citi pe îndelete, fără nicio expresie pe chip. Dacă o văzuse sau nu înainte, cel puţin nu admitea să fi ştiut de ea.

Spuse:

— La prima privire este un atac rău intenţionat, acţionabil în justiţie, la adresa caracterului lui Sir Paul.

— Este posibil să nu aibă nicio legătură cu moartea lui, evident, dar vrem să clarificăm lucrurile în această privinţă.

Se întoarse din nou spre Barbara Berowne.

— Sunteţi sigură că soţul dumneavoastră nu v-a arătat-o?

— Nu, de ce ar fi făcut-o? Paul considera că nu trebuie să mă împovăreze cu lucruri pentru care eu nu puteam face nimic. Nu este genul obişnuit de scrisoare acuzatoare? Politicienii primesc tot timpul asemenea scrisori.

— Vreţi să spuneţi că nu era ceva neobişnuit, că soţul dumneavoastră mai primise asemenea depeşe?

— Nu, nu ştiu, adică nu cred să mai fi primit. Nu mi-a spus. Voiam să spun că cei implicaţi în viaţa publică...

Farrell interveni din nou, cu un calm profesional:

— Desigur, Lady Berowne vrea să spună că cei care duc o viaţă publică, mai ales politicienii, trebuie să se aştepte la o oarecare doză de asemenea răutăţi şi neplăceri.

Dalgliesh insistă:

— Totuşi, nu chiar atât de specifice. Există în continuare şi un articol în *Paternoster Review,* evident bazat pe această scrisoare. L-aţi văzut, Lady Berowne?

Ea dădu din cap că nu.

Farrell interveni:

— Presupun că este relevant, dar trebuie să discutăm despre acest lucru acum?

Dalgliesh spuse:

— Nu, dacă Lady Berowne consideră că este prea tulburător.

Implicaţia era limpede şi lui Farrell nu-i plăcu. Clienta îi veni în ajutor. Se întoarse şi se uită la el cu o privire în care se amestecau frumos rugăminte, surpriză şi durere.

— Dar nu înţeleg. I-am spus comandantului tot ce ştiu. Am încercat să-i fiu de folos, dar cum aş putea?! Nu ştiu nimic despre Diana Travers. Domnişoara Matlock, Mattie, are grijă de casă. Cred că fata aceea a răspuns unui anunţ şi Mattie a angajat-o.

Dalgliesh întrebă:

— Nu este ceva neobişnuit pentru zilele noastre? Tinerii nu prea vor să muncească într-o gospodărie.

— Mattie a spus că era o actriţă care voia să se angajeze doar pentru câteva ore pe săptămână. Îi convenea.

— Domnişoara Matlock v-a consultat înainte să o angajeze?

— Nu. Cred că a consultat-o pe soacra mea. Ele două au grijă de casă. Nu mă deranjează pe mine pentru asta.

— Şi cealaltă, Theresa Nolan. Aţi cunoscut-o?

— Era asistenta soacrei mele, nu avea treabă cu mine. Nici nu ştiu dacă am văzut-o.

Se întoarse spre Anthony Farrell:

— Trebuie să răspund la toate întrebările acestea? Vreau să fiu de folos, dar cum aş putea? Dacă Paul a avut într-adevăr duşmani, eu nu-i cunosc. Nu discutam niciodată politică şi lucruri din acestea.

Strălucirea albastră, bruscă, voia să spună că niciun bărbat nu îndrăznea să o plictisească cu probleme atât de irelevante pentru tot ce era esenţial, adică ea.

Adăugă:

— Este îngrozitor. Paul mort, ucis – nu-mi vine să cred. Încă nu realizez. Nu vreau să mai vorbesc despre asta. Vreau să fiu lăsată singură şi să mă duc în camera mea. Vreau să vină Mattie.

Cuvintele erau o rugăminte jalnică de a i se acorda simpatie şi înţelegere, dar vocea era aceea a unui copil năzuros.

Farrell se apropie de cămin şi trase de şnurul clopoţelului.

Spuse:

— Mă tem că unul din faptele groaznice în cazul unei crime este acela că poliţia trebuie să tulbure durerea. Este treaba lor. Ei trebuie să se asigure dacă soţul tău nu ţi-a spus ceva din care ar putea să rezulte că ar fi avut un duşman. Cineva *care* ar fi putut şti că în noaptea aceea urma să doarmă în biserica St. Matthew, cineva care avea pică pe el, care ar fi vrut să-l înlăture. Pare foarte probabil ca Paul să fi fost omorât de un intrus, dar poliţia trebuie să excludă celelalte posibilităţi.

Dacă Anthony Farrell credea că putea să conducă interviul cum îi convenea, se înşela. Dar înainte ca Dalgliesh să poată spune ceva, uşa se deschise brusc şi un tânăr se repezi asupra Barbarei Berowne. Strigă:

— Barbie, iubito! Mattie m-a sunat să mă anunţe. Este îngrozitor, de necrezut. Aş fi venit mai repede, dar nu m-a găsit înainte de unsprezece! Iubito, cum te simţi? Eşti bine?

Ea răspunse cu glas scăzut:

— El este fratele meu, Dominic Swayne.

Swayne îi salută cu aerul unui intrus, apoi se întoarse spre sora lui.

— Dar, Barbie, ce s-a întâmplat? Cine a făcut-o? Ştii?

Dalgliesh gândi: „Scena nu este reală, joacă teatru”. Apoi îşi spuse că judecata era prematură şi posibil greşită. Un lucru pe care îl învăţai încă de la începutul activităţii de poliţist era acela că într-un moment de şoc şi de durere, chiar şi persoanele cele mai inteligente spun platitudini. Dacă Swayne supralicita în rolul fratelui atent şi apropiat, aceasta nu însemna neapărat că nu-i era cu adevărat devotat şi dornic să o consoleze. Lui Dalgliesh nu-i scăpă însă fiorul pe care-l resimţi Lady Barbara la atingerea mâinii lui. Ar fi putut fi, desigur, o reacţie determinată de şoc, dar Dalgliesh se întrebă dacă nu exprima şi o uşoară repulsie.

Nu şi-ar fi dat seama de la început că erau frate şi soră. Într-adevăr, Swayne avea acelaşi păr blond, de culoarea grâului, dar al lui, fie de la natură, fie ajutat, era foarte creţ deasupra aceleiaşi frunţi palide, rotunde. Şi ochii semănau, acelaşi remarcabil albastru-violet sub sprâncenele arcuite. Dar aici, asemănarea se sfârşea. Nu avea nimic din frumuseţea clasică, fascinantă, a surorii. Faţa lui, cu trăsături delicate, nu era lipsită de un anumit farmec, cu gura bine conturată, mai degrabă obraznică, urechile mici, ca de copil, albe ca laptele şi puţin

proeminente, ca nişte aripi incipiente. Era scund, puţin mai înalt de un metru şaizeci, dar lat în umeri, cu mâini lungi. Forţa lui de maimuţă, grefată pe un cap şi o faţă delicată, era atât de discordantă, încât prima impresie era de uşoară diformitate fizică.

Dar Domnişoara Matlock, care răspunsese la apel, stătea acum în prag. Fără să spună la revedere, cu un geamăt slab, Barbara Berowne se grăbi spre ea. Femeia privi mai întâi spre ea, apoi spre bărbăţii prezenţi şi, fără să scoată un cuvânt, o luă pe după umeri şi o scoase din cameră. Urmă un moment de tăcere; Dalgliesh se întoarse spre Dominic Swayne:

— Dacă tot sunteţi aici, vă rog să răspundeţi la câteva întrebări. S-ar putea să ne fiţi de folos. Când l-aţi văzut ultima oară pe Sir Paul?

— Stimabilul meu cumnat? Ei bine, nu-mi aduc aminte. Acum câteva săptămâni, cred. De fapt, toată seara, ieri, am fost în această casă, dar nu ne-am întâlnit. Evelyn, domnişoara Matlock, nu-l aştepta la cină. Spunea că plecase după micul dejun şi nimeni nu ştia unde se dusese.

Kate întrebă de la locul ei de lângă perete:

— Când aţi venit, domnule?

El se întoarse să o privească, cu ochii albaştri amuzaţi, măsurând-o fără jenă, semnalând parcă o invitaţie sexuală.

— Puţin înainte de şapte. Vecinul tocmai ieşea din casă şi m-a văzut sosind, aşa că va putea confirma ora, dacă are vreo importanţă. Nu văd de ce ar avea. Şi domnişoara Matlock, desigur. Am stat până cu puţin înainte de zece şi jumătate, apoi am mers la un local, la Raj, pentru un pahar, îşi vor aminti de mine acolo. Am plecat printre ultimii.

Kate întrebă:

— Şi aţi stat aici tot timpul?

— Da. Dar ce legătură are cu moartea lui Paul? Vreau să spun, are vreo importanţă?

Nu putea fi atât de naiv, gândi Dalgliesh. Spuse:

— Ne-ar putea ajuta să stabilim care au fost mişcările lui Sir Paul ieri. S-ar fi putut întoarce acasă în timp ce eraţi aici?

— Cred că da, dar nu pare probabil. Timp de o oră am făcut baie, mai ales de aceea am venit, şi este posibil să se fi întors atunci, dar cred că domnişoara Matlock mi-ar fi spus. Sunt actor, în prezent fără slujbă. Mă prezint la audiţii. I se spune odihnă.

Dumnezeu ştie de ce. Mie mi se pare mai degrabă o activitate febrilă. În mai, am stat aici o săptămână sau două, dar Paul nu era prea încântat, aşa că m-am mutat cu Bruno Packard. Este scenarist. Are un apartament mic, pe care l-a transformat, la Shepherd's Bush. Dar cu machetele şi mecanismele lui, e cam înghesuială. Pe deasupra, nu are nici baie, doar duş, şi acela la budă, aşa că nu e deloc convenabil pentru cineva cu pretenţii rezonabile. M-am obişnuit să vin aici din când în când, pentru o baie şi o masă.

Era, gândi Dalgliesh, de o perfecţiune aproape fără cusur, ca şi când întregul discurs fusese învăţat pe de rost. Şi era, desigur, neobişnuit de pus pe confidenţe, pentru un bărbat căruia nici măcar nu i se ceruse să-şi explice deplasările, care nu avea niciun motiv să bănuiască o crimă în acest caz. Dacă orele aveau să fie confirmate însă, era curat. Swayne spuse:

— Dacă nu vreţi să mai ştiţi şi altceva, eu urc la Barbie. Este un şoc oribil pentru ea. Mattie are să vă dea adresa lui Bruno, dacă vreţi.

După ce el a plecat, pentru o clipă nimeni nu mai spuse nimic, apoi Dalgliesh rosti:

— Mă interesează faptul că Lady Berowne moşteneşte casa. Aş fi crezut că a fost lăsată moştenire cu condiţia inalienabilităţii.

Farrel primi întrebarea cu calm profesional:

— Da, situaţia este neobişnuită. Desigur, sunt investit cu autoritate, atât din partea doamnei Ursula cât şi a doamnei Berowne, pentru a vă da orice informaţie de care aveţi nevoie. Vechea proprietate Berowne, cea din Hampshire, a fost lăsată moştenire cu condiţia inalienabilităţii, dar ea s-a dus demult, împreună cu cea mai mare parte a averii. Această casă a fost întotdeauna lăsată prin testament, de la un baronet la altul. Sir Paul a moştenit-o de la fratele său, dar a fost de o discreţie desăvârşită în privinţa dispoziţiilor acestuia. După căsătorie a făcut un testament nou şi i-a lăsat-o soţiei, fără posibilitate de revenire. Testamentul este foarte limpede. Lady Ursula are banii ei proprii, dar există o mică alocaţie şi pentru ea, precum şi una ceva mai mare pentru unicul lui copil, domnişoara Sarah Berowne. Halliwell şi domnişoara Matlock primesc câte zece mii de lire, iar preşedintelui organizaţiei locale a partidului lui i-a lăsat o pânză în ulei, de Arthur Devis, dacă nu mă înşel. Mai

există câteva donaţii minore. Dar casa, cu tot ce conţine, şi o sumă adecvata, i-au fost lăsate soţiei.

Numai casa valorează probabil trei sferturi de milion, gândi Dalgliesh, poate chiar mult mai mult, dată fiind poziţia ei şi interesul arhitectonic. Îşi aminti, aşa cum i se întâmpla de multe ori, cuvintele unui bătrân detectiv, sergent pe vremea când el, Dalgliesh, fusese numit comandant de divizie, „Iubire, Dorinţă, Ură, Profit, cele patru cuvinte ale crimei, băiete. Iar cel mai greu dintre ele este Profitul”.

3.

Ultimul interviu din Campden Hill Square, în acea după-amiază, l-au avut cu domnişoara Matlock. Dalgliesh ceruse să i se arate locul unde Berowne obişnuise să-şi păstreze jurnalul şi ea îl condusese în biroul de la etajul întâi. Încăperea era, după câte îşi putea da seama, una dintre cele mai excentrice din casă şi, în acelaşi timp, probabil, una dintre cele mai tipice pentru stilul lui Soane. Era octogonală, fiecare perete era acoperit din podea până în tavan cu dulapuri de cărţi, închise cu geam, între care se ridicau stâlpi canelaţi, până spre plafonul boltit, conţinând în mijloc un luminator decorat cu sticlă colorată. Era, gândi Dalgliesh, un exerciţiu de organizare inteligentă a unui spaţiu limitat, un exemplu eminent al geniului arhitectului. Rămânea, totuşi, o cameră în faţa căreia te minunezi, dar în care nu locuieşti, nu munceşti şi nu te bucuri.

Bine plasat în centrul încăperii se afla biroul de mahon al lui Berowne. Dalgliesh şi Kate se apropiară de el, în timp ce domnişoara Matlock rămase în prag urmărindu-i, cu ochii fixaţi pe figura lui Dalgliesh ca şi cum o singură clipă de neatenţie ar fi putut să-l facă să se repeadă la ea. Dalgliesh spuse:

— Vă rog să-mi arătaţi exact unde ţinea jurnalul.

Ea înaintă fără să scoată un cuvânt şi deschise sertarul din dreapta, sus. Era gol acum, exceptând o cutie de hârtie de scris şi una de plicuri. El întrebă:

— Aici lucra Sir Paul?

— Aici scria scrisori. Documentele parlamentare le păstra în biroul de la Parlament, iar tot ce avea legătură cu circumscripţia

electorală, la biroul din Wrentham Green. Îi plăcea să nu amestece lucrurile.

Dalgliesh gândi: „Separat, impersonal, sub control”. Avu din nou sentimentul că se afla într-un muzeu, că Berowne se simţise străin în această celulă bogat ornamentată. Spuse:

— Dar documentele lui personale. Ştiţi unde le păstra?

— Presupun că în seif. Este ascuns în spatele cărţilor din dulapul de la dreapta uşii.

Dacă Berowne fusese într-adevăr ucis, atunci conţinutul seifului trebuia examinat. Dar, ca multe alte lucruri, şi acesta mai putea fi amânat.

Dalgliesh se apropie de bibliotecă. Se ştie că personalitatea unui om poate fi judecată după cărţile pe care le are în bibliotecă. Acestea arătau că Berowne citise mai multă bibliografie, istorie şi poezie decât ficţiune şi, totuşi, cercetând rafturile, Dalgliesh fu şocat să constate că biblioteca aceea s-ar fi putut găsi, la fel de bine, într-un club privat sau pe un vas luxos, de croazieră, deşi, trebuia să recunoască, nu putea fi decât unul angajat într-un voiaj de cunoaştere culturală şi nu unul de amuzament, iar costurile ar fi trebuit să fie foarte mari. Aici, aranjată în ordine pe rafturi, se afla selecţia operată de un englez bine educat, cultivat, care ştia ce se cuvenea să citeşti. Nu putea crede că Berowne era omul care să-şi cumpere cărţile prin comandă la firma Booker. Dalgliesh avu din nou sentimentul unei personalităţi care îi scapă, a unor obiecte – cărţile şi camera însăşi – care conspiră pentru a-i ascunde esenţa omului. Întrebă:

— Câte persoane au avut ieri acces în această cameră?

Probabil era afectat de impersonalitatea bibliotecii. Întrebarea suna neobişnuit chiar şi pentru urechile lui, iar ea nici măcar nu se strădui să-şi ascundă dispreţul.

— Acces? Biroul face parte dintr-o casă particulară, domnule. Nu-l ţinem încuiat. Toţi membrii familiei şi prietenii lor au, cum spuneţi dumneavoastră, acces.

— Cine a intrat aici ieri?

— Nu sunt foarte sigură. Presupun că Sir Paul, din moment ce aţi găsit jurnalul la el, în biserică. Doamna Minns a intrat să şteargă praful. Domnul Frank Musgrave a fost condus aici în vremea prânzului, dar nu a aşteptat. Domnişoara Sarah Berowne a venit după-amiază să-şi vadă bunica, dar cred că ea

a aşteptat în salon. A plecat înainte de întoarcerea doamnei Ursula.

— Dumneavoastră aţi deschis uşa pentru domnul Musgrave şi domnişoara Berowne?

— Da, eu le-am deschis uşa. Nu are cine altcineva să o facă.

După o pauză, adăugă:

— Într-o vreme, domnişoara Berowne avea cheile de la uşa principală, dar când a plecat din casă nu le-a mai luat cu ea.

— Când aţi văzut jurnalul ultima oară?

— Nu-mi amintesc. Cred că acum vreo două săptămâni, când Sir Paul a telefonat din biroul de la departament şi m-a rugat să verific ora unei întâlniri de prânz.

— Şi când l-aţi văzut ultima oară pe Sir Paul?

— Înainte de zece, ieri. A venit la bucătărie să-şi pună ceva de mâncare pentru un prânz la iarbă verde.

— Atunci să mergem în bucătărie acum.

Domnişoara Matlock îi conduse printr-un coridor pardosit cu gresie, coborâră câteva trepte, apoi intrară printr-o uşă capitonată, în zona din spate a casei. Ea se trase într-o parte şi le făcu loc să intre, apoi se postă ea însăşi în uşă, cu braţele încrucişate, într-o atitudine de bucătăreasă care aşteaptă aprecieri despre curăţenia din bucătărie. Într-adevăr, era ireproşabilă. Ca şi salonul, era ciudat de impersonală, lipsită de intimitate, fără a fi însă lipsită de confort sau prost echipată. În mijloc se afla o masă din lemn de pin, bine frecată, cu patru scaune; se mai găsea acolo şi un aragaz, în afara sobei mai moderne, cu combustibil solid. Se vedea limpede că pentru bucătărie se cheltuiseră puţini bani în ultima vreme. Pe fereastra joasă se zăreau spatele zidului care separa casa de garaje şi picioarele statuilor de marmură, aşezate în nişe. Trunchiate astfel, un şir de picioare cu degete delicate, ele păreau să sublinieze lipsa de personalitate a încăperii. Singura notă aparte o făceau o garoafă roz, într-un vas aşezat pe poliţa de deasupra chiuvetei şi alături, un alt vas, cu câteva flori tăiate din grădină. Întrebă:

— Mi-aţi spus că Sir Paul şi-a luat cele necesare pentru prânz. A făcut-o singur sau aţi făcut-o dumneavoastră pentru el?

— Şi-a luat totul singur. Ştia unde este tot ce-i trebuie. De multe ori se afla la bucătărie în timp ce preparam micul dejun pentru Lady Ursula. Obişnuia să-i ducă singur tava.

— Ce şi-a luat ieri?

— O jumătate de franzelă tăiată felii, o bucată de brânză Roquefort, două mere. Părea preocupat. Nu cred că-l interesa prea mult ce ia.

Pentru prima dată oferise informaţii fără să fie întrebată, dar când Dalgliesh continuă să o chestioneze despre starea de spirit a lui Berowne, ea păru să regrete momentul de mărturisire şi deveni aproape morocănoasă. Sir Paul îi spusese că nu se întoarce la masă şi nimic altceva. Ea nu ştiuse că urma să se ducă la biserica St. Matthew şi nici dacă avea să vină la cină. Dalgliesh întrebă:

— Deci aţi pregătit cina ca de obicei şi la aceeaşi oră?

Întrebarea o descumpăni. Roşi şi îşi încleştă braţele încă şi mai tare. Spuse:

— Nu. Nu ca de obicei. După ce s-a întors de la invitaţia la ceai, Lady Ursula mi-a cerut să-i duc sus un termos cu supă şi sandvişuri cu somon afumat şi pâine neagră. Nu dorea să mai fie deranjată în restul serii. I le-am dus puţin după ora şase. Ştiam, de asemenea, că Lady Berowne cinează în oraş. Am hotărât să aştept, în caz că Sir Paul se întoarce. Puteam să pregătesc ceva repede dacă venea. Puteam să-i fac o omletă. Se găseşte întotdeauna ceva. Vorbea pe un ton defensiv, ca şi când cineva o acuza că se abătuse de la datorie.

El spuse:

— Dar nu era o lipsă de atenţie din partea lui să nu vă anunţe dacă vine la cină sau nu?

— Sir Paul nu era niciodată neatent.

— Dar să nu vină acasă o noapte întreagă era, de asemenea, neobişnuit, nu? Nu vă făceaţi cu toţii griji?

— Eu nu. Nu este treaba mea să judec ce face familia. Ar fi putut rămâne la circumscripţia electorală. La ora unsprezece am întrebat-o pe Lady Ursula dacă pot să mă culc şi să las uşa principală nezăvorâtă. Mi-a spus că da. Lady Berowne ştia că trebuie să tragă dânsa zăvorul când revenea.

Dalgliesh schimbă direcţia întrebărilor.

— Sir Paul a luat şi chibrituri cu el ieri dimineaţă?

Surpriza ei era evidentă şi, gândi, Dalgliesh, neprefăcută.

— Chibrituri? Nu avea nevoie de chibrituri. Sir Paul nu fumează – nu fuma. Nu l-am văzut umblând cu chibrituri.

— Dacă ar fi luat, de unde le-ar fi luat?

— De aici, de lângă sobă. Nu are autoaprindere. Mai există un pachet de patru cutii şi în dulapul de deasupra.

Deschise uşa dulapului şi i le arătă. Ambalajul de hârtie fusese rupt şi o cutie fusese luată, probabil cea care stătea acum lângă sobă. Domnişoara Matlock îl urmărea cu o atenţie încordată, cu ochi aprinşi, cu faţa uşor congestionată, ca şi când ar fi avut febră. Întrebările despre chibrituri, care la început o surprinseseră, păreau să o descumpănească acum. Era mai precaută, mai crispată. Dar el avea prea multă experienţă, iar ea nu era o actriţă suficient de bună ca să-l păcălească. Până acum îi răspunsese la întrebări pe tonul unei femei care îndeplineşte o datorie dezagreabilă, dar necesară. Acum, însă, interviul devenise un chin. Voia ca el să plece. El spuse:

— Am dori să vedem camera dumneavoastră de zi, dacă nu aveţi nicio obiecţie.

— Dacă credeţi că e necesar... Lady Ursula a spus că trebuie să vă dăm tot sprijinul.

Dalgliesh se gândi că era puţin probabil ca Lady Ursula să fi spus aşa ceva, mai ales folosind acele cuvinte. Cei doi o urmară pe domnişoara Matlock în coridor, spre uşa din partea opusă. Aici trebuie să fi fost cândva sanctuarul majordomului sau al menajerei. Ca şi în cazul bucătăriei, nici aici nu se vedea o perspectivă, ci numai curtea şi uşa care ducea la garaje. Mobila însă era destul de confortabilă: o canapea de două locuri, acoperită cu creton, un fotoliu asortat, o masă cu tăblie demontabilă şi două scaune aşezate la perete, o bibliotecă plină cu volume de aceeaşi mărime, provenite evident, de la un club al cărţii. Căminul era din marmură, cu o poliţă largă deasupra, pe care se aflau aşezate la întâmplare figurinele unei colecţii: femei în crinoline, un copil smotocind un căţeluş, ciobani şi ciobăniţe, o balerină. Ele aparţineau, probabil, domnişoarei Matlock. Tablourile erau reproduceri înrămate, unul după *Carul cu fân* de Constable şi altul, surprinzător, după *Femei pe câmp* de Monet. La fel ca mobilierul, ele erau obişnuite, previzibile, ca şi cum cineva ar fi spus, „Avem nevoie de o menajeră, trebuie să-i mobilăm o cameră”. Piesele eliminate din alte încăperi ale casei ar fi avut mai multă personalitate decât obiectele acelea. Ceea ce lipsea şi aici era sentimentul că cineva şi-a pus asupra locului amprenta propriei personalităţi. El gândi: „Fiecare trăieşte alături de ceilalţi, o viaţă separată. Numai Lady Ursula

este acasă. Restul sunt doar nişte intruşi”.

Apoi o întrebă unde petrecu se seara precedentă.

— Aici, în bucătărie. Domnul Dominic Swayne a venit pentru o cină şi o baie; după aceea am jucat scrabble. A venit puţin după ora şapte şi a plecat înainte de unsprezece. Vecinul nostru, domnul Swinglehurst, care îşi parca maşina, l-a văzut pe domnul Swayne venind.

— L-a mai văzut cineva din casă cât a fost aici?

— Nu, dar pe la nouă şi douăzeci a răspuns la telefon. Era doamna Hurrell, soţia unui agent din circumscripţia electorală. Voia să vorbească cu Sir Paul. I-am spus că nimeni nu ştia unde este.

— Unde a făcut baie domnul Swayne?

— Sus, în baia principală. Lady Ursula are baia proprie şi mai există un duş aici, jos, dar domnul Swayne voia să facă baie.

— Deci dumneavoastră aţi stat aici ori în bucătărie, iar domnul Swayne a fost sus în cea mai mare parte a serii. Uşa din spate era încuiată?

— Încuiată şi cu zăvorul pus. Ca întotdeauna după ora ceaiului. Cheia o ţinem aici, pe panoul de chei din dulap.

Îl deschise şi îi arătă un panou montat în perete, cu mai multe şiruri de cârlige şi chei etichetate. El întrebă:

— Ar fi putut ieşi cineva fără să observaţi, poate în timp ce eraţi în bucătărie?

— Nu, de obicei ţin deschisă uşa de la coridor. Aş fi auzit sau aş fi văzut. Nimeni nu a ieşit din casă pe uşa aceea aseară. Părea că întrebările o înfuriaseră, căci izbucni deodată cu vigoare:

— Toate întrebările astea! Ce făceam? Cine a fost aici? Cine ar fi putut pleca fără să fie văzut? Parcă ar fi fost omorât.

Dalgliesh spuse:

— Este posibil ca Sir Paul să fi fost omorât.

Ea îl privi uluită, apoi se prăbuşi pe scaun. Se vedea că tremură. Spuse cu voce stinsă:

— Omorât?! Nimeni nu a pomenit de omor. Am crezut... Kate se apropie de ea, îi aruncă o privire lui Dalgliesh, apoi îşi puse o mină pe umărul domnişoarei Matlock. Dalgliesh întrebă:

— Ce aţi crezut, domnişoară Matlock?

Ea ridică privirea şi şopti, atât de încet, încât el trebui să se aplece să audă.

— Am crezut că a făcut-o singur.

— Aveţi vreun motiv să presupuneţi aşa ceva?

— Nu. Niciun motiv. Sigur că nu. Cum aş fi putut? Iar Lady Berowne a spus... Era ceva despre un brici. Dar crimă... Nu mai vreau să răspund la nicio întrebare, nu în seara asta. Nu mă simt bine. Nu vreau să mă sâcâiţi. A murit. Este şi aşa îngrozitor. Dar crimă! Nu pot crede că e o crimă. Vreau să fiu lăsată în pace.

Privind-o cum stătea pe scaun, Dalgliesh gândi: „Şocul pare real, dar în acelaşi timp joacă şi teatru şi nu este prea convingătoare”. Spuse cu răceală:

— Nu avem voie să sâcâim martorii, domnişoară Matlock; nu cred că puteţi spune într-adevăr că v-am sâcâit. Ne-aţi fost de mare ajutor. Mă tem că va trebui să mai stăm de vorbă, să vă mai punem întrebări, dar nu acum. Nu e nevoie să ne conduceţi.

Ea se ridică cu stângăcie, ca o femeie în vârstă şi spuse:

— Nimeni nu pleacă din această casă fără a fi condus. Este de datoria mea.

Din Rover, Dalgliesh telefonă la poliţie. Îi spuse lui Massingham:

— Ne întâlnim cu Lampart mâine, cât mai devreme posibil. Ar fi bine să terminăm asta înainte de autopsia de la trei şi jumătate. Ai vreo veste despre Sarah Berowne?

— Da, domnule. Se pare că este fotograf profesionist şi a fost ocupată toată ziua. Are o sesiune de lucru programată pentru mâine după-amiază, o scriitoare care urmează să plece seara în Statele Unite. Este importantă şi speră să nu fie nevoită să contramandeze întâlnirea. I-am spus că ne ducem pe la şase şi jumătate. Biroul de presă cere o declaraţie urgentă. Ştirea se va comunica la ora şase, iar ei vor să stabilească o conferinţă de presă pentru prima oră, mâine.

— Este prematur. Ce naiba cred că putem spune deocamdată? Încearcă să o amâni, John.

Dacă reuşea să arate că Berowne a fost omorât, întreaga anchetă avea să se desfăşoare în atmosfera fierbinte a interesului presei pentru eveniment. Ştia acest lucru, chiar dacă nu-i convenea, dar deocamdată toate acestea nu aveau de ce să înceapă. În timp ce Kate manevra Roverul, străduindu-se să-l scoată din strâmtoarea parcării, şi se îndrepta încet spre piaţă, Dalgliesh mai privi o dată faţada, ferestrele ca nişte ochi morţi. Sesiză tremurul scurt al perdelei la etajul de sus şi înţelese că

Lady Ursula îi urmărea plecând.

4.

Se făcuse şase şi douăzeci când Sarah Berowne reuşi să-i telefoneze lui Ivor Garrod. Fusese acasă în prima parte a după-amiezii, dar nu îndrăznise să-l sune de acolo. Era o regulă absolută pe care el o stabilise, i se părea ei uneori, dintr-o obsesie a secretului, din convingerea că la telefon nu trebuie spus nimic important. Astfel încât, după vizita bunicii, toată după-amiaza fusese dominată de necesitatea de a găsi un telefon public convenabil, de a avea la îndemână suficiente monede. Dar nu-l găsise şi nu riscase să-i lase un mesaj, nici măcar nu spusese cine l-a căutat.

Singura ei treabă pentru ziua aceea fusese să fotografieze o scriitoare străină aflată în vizită la prieteni, în Hetfordshire. Lucra întotdeauna numai cu ceea ce-i era strict necesar ca echipament şi călătorise cu trenul. Nu-şi amintea mare lucru din întâlnirea scurtă. Se mişcase ca un automat, alegând cel mai bun amplasament, stabilind diafragma, adaptând obiectivele. Presupunea că totul mersese bine, femeia păruse mulţumită, dar ea fusese nerăbdătoare să plece mai repede, să găsească un telefon public, să mai încerce o dată să-l găsească pe Ivor.

Sărise din tren înainte să oprească la gara King’s Cross şi căutase în jur, cu priviri disperate, săgeţile care îndrumau spre un telefon. Erau instrumente înşirate de o parte şi de alta a unui coridor urât mirositor, care pornea de la peronul principal, cu zidurile mâzgălite cu numere şi graffiti. Aglomeraţia orelor de vârf era în toi, dură câteva minute până ce unul dintre instrumente se eliberă. Aproape smulse receptorul, cald încă de la mâna care tocmai îl lăsase. De data aceasta avu noroc; el era în birou, răspunse la telefon. Ea oftă cu uşurare:

— Sunt Sarah. Am încercat toată ziua să te prind. Poţi vorbi?

— Scurt. Unde eşti?

— La King’s Cross. Ai auzit?

— Abia acum, la ştirile de la ora şase. N-a apucat să intre în ziarele de seară.

— Ivor, trebuie să te văd.

El spuse calm:

— Desigur. Sunt lucruri despre care trebuie să vorbim, dar nu astă-seară. Nu pot. Te-a căutat poliţia?

— Au încercat, dar le-am spus că sunt blocată toată ziua şi nu mă eliberez până mâine după-masă la şase.

— Aşa este?

„Ce contează?”, se întrebă ea. Spuse:

— Am două întâlniri după-amiază.

— Asta nu înseamnă că eşti blocată toată ziua. Nu minţi poliţia decât dacă eşti sigură că nu te pot prinde. Le este suficient să compare ce le spui cu jurnalul tău.

— Dar nu puteam să-i las să vină până nu vorbeam cu tine. S-ar putea să întrebe anumite lucruri. Despre Theresa Nolan, despre Diana. Ivor, trebuie să ne întâlnim.

— Ne întâlnim. Şi nu vor întreba despre Theresa. Tatăl tău s-a sinucis, ultima şi cea mai stupidă dintre prostiile lui. Viaţa lui a fost o încurcătură. Familia va dori să o îngroape cu decentă şi nu să o târască în mocirlă, în văzul lumii. Apropo, cum ai aflat vestea?

— Bunica. Mi-a telefonat, pe urmă a venit cu un taxi, după ce poliţia a plecat de la ea. Nu mi-a spus prea mult. Cred că nu cunoştea toate detaliile. Nu crede că tata s-a sinucis.

— Normal. De la un Berowne te-ai aştepta să îmbrace uniformă şi să-i omoare pe alţii, nu pe ei înşişi. Dar, pentru că a venit vorba, se pare că el asta a făcut, a omorât pe cineva. Mă întreb câtă simpatie va risipi Ursula Berowne pentru vagabondul acela.

Un ghimpe de îndoială îi încolţi în minte. „Oare au anunţat la ştiri că a doua victimă era un vagabond?” Spuse:

— Nu e vorba numai de bunica. Nici poliţia, un oarecare comandant Dalgliesh, nu crede că tata s-a sinucis.

Nivelul zgomotului crescuse. Sala îngustă era plină de oameni care trebuiau să dea un telefon înainte de a prinde trenul următor. Le simţea trupurile frecându-se de al ei. Aerul răsuna de vocile lor, ca şi de tropăitul paşilor, de litania bolborosită, neinteligibilă, a crainicului care face anunţuri. Ea se aplecă mai mult peste microfon şi spuse:

— Poliţia nu crede că s-a sinucis.

Linişte la celălalt capăt al firului. Ea îndrăzni să vorbească mai tare:

— Ivor, poliţia nu crede...

El o întrerupse:

— Te-am auzit. Ascultă, rămâi unde eşti. Vin acum. Nu pot sta mai mult de o jumătate de oră, dar ai dreptate, trebuie să vorbim. Şi nu-ţi face griji. Voi fi la tine mâine când vor veni. E important să nu-i întâlneşti singură. Şi, Sarah...

— Da, te aud.

— Ieri am fost toată seara împreună. Am fost împreună de la şase, când am venit de la birou. Am rămas împreună toată noaptea. Am mâncat acasă. Bagă-ţi astea în cap. Învaţă-le de acum. Şi rămâi unde eşti. Ajung în vreo patruzeci de minute.

Puse receptorul în furcă şi rămase un moment nemişcată, cu capul sprijinit de metalul rece al instrumentului. O voce furioasă de femeie se răsti:

— Îmi daţi voie? Unii mai trebuie să prindă şi trenul!

Luptă să iasă din holul acela şi se rezemă de un zid. Simţea că va leşina, că-i venea să vomite şi, cu fiecare val, devenea mai slabă, dar nu avea unde să se aşeze, nu putea rămâne singură, nu găsea linişte. S-ar fi putut duce până la cafenea, dar dacă el ajungea mai repede? Dacă ea se rătăcea sau nu mai ştia cât e ceasul? Îi spusese: „Rămâi unde eşti”; îi intrase în obicei să-l asculte. Se rezemă şi închise ochii. Acum trebuia să-l asculte, să se bazeze pe puterea lui, iar el să-i spună ce trebuie să facă. Nu avea pe nimeni altcineva.

El nu spusese nici măcar o dată că regretă moartea tatălui ei, pentru că nu regreta şi nu se aştepta nici din partea ei la aşa ceva. Dovedise întotdeauna o lipsă brutală de sentimentalism; asta înţelegea el prin sinceritate. Se întreba ce ar fi făcut dacă ea i-ar fi spus: „A fost tatăl meu şi a murit. L-am iubit cândva. Vreau să plâng pentru el, pentru mine. Am nevoie de mângâiere. Mă simt pierdută, mi-e frică. Vreau să mă iei în braţe. Vreau să-mi spui că nu a fost vina mea”.

Hoarda de călători trecea pe lângă ea, cu privirile aţintite înainte. Era ca o revărsare de refugiaţi dintr-un oraş asediat, ca o armată în retragere, încă disciplinată, dar aflată în mod periculos într-o stare vecină cu panica. Închise ochii şi se lăsă cuprinsă de tropăitul lor de picioare. Deodată, se găsea într-o altă gară, în mijlocul altei mulţimi. Dar avea numai şase ani, iar gara era Victoria. Ce făceau acolo, ea şi tatăl ei? Probabil o aşteptau pe bunica să se întoarcă, pe uscat şi pe mare, de la

casa ei care se ridica din Sena, la Les Andalouses. Pentru o clipă fusese despărţită de tatăl ei. El se oprise să salute o cunoştinţă, iar ea îi scăpase din mână şi alergase să vadă un afiş colorat, arătând un oraş pe malul mării. Privind în jur, văzuse panicată că tatăl nu mai era lângă ea. Era singură, ameninţată de o pădure mişcătoare de picioare, nesfârşită, tropăitoare, terifiantă. Despărţirea a durat probabil numai câteva secunde, dar fusese atât de îngrozită încât, amintindu-şi-o acum, după optsprezece ani, simţea aceeaşi pierdere, aceeaşi teroare atotcuprinzătoare, aceeaşi disperare absolută. Dar el apăruse, venind spre ea cu paşi mari, cu haina lungă de tweed descheiată, zâmbind, tatăl ei, siguranţa ei, zeul ei. Nu plângând, dar zguduită de spaimă şi uşurare, ea alergase în braţele-i desfăcute, apoi se simţise ridicată, îi auzise glasul: „Gata, iubito, gata, gata”. Iar tremurul ei înspăimântat se dizolvase în îmbrăţişarea lui puternică.

Deschise ochii, îşi înghiţi lacrimile, văzu armata posomorâtă, neagră sau cenuşie, curgând, dizolvându-se, apoi amestecându-se într-un caleidoscop brăzdat din când în când de culori ţipătoare. I se părea, că în mersul lor, picioarele călcau peste ea, în ea, că devenise o scoică invizibilă, casantă, goală. Deodată, în mulţime se tăie o breşă şi el era acolo, în aceeaşi haină lungă de tweed, venind spre ea, zâmbind, încât abia se abţinu să nu strige: „Tată, tată!”, să nu alerge în braţele lui. Dar halucinaţia trecu. Nu era el, era un străin grăbit, cu o servietă în mână, care privi o clipă cu curiozitate faţa ei nerăbdătoare şi mâinile întinse, apoi privi prin ea şi trecu mai departe. Ea se retrase, lipindu-se de perete şi începu o aşteptare lungă, răbdătoare, pentru Ivor.

5.

Trecuse puţin de ora zece, se pregăteau să-şi stângă hârtiile, când Lady Ursula sună la telefon. Gordon Halliwell se întorsese şi ar fi fost recunoscător dacă poliţia putea să-l întâlnească chiar atunci. Ar fi preferat astfel. Urma o zi plină pentru ei amândoi, Lady Ursula nu putea preciza când aveau să fie liberi. Dalgliesh ştia că Massingham, dacă ar fi fost de serviciu, ar fi răspuns

ferm că vor sosi dimineaţă, măcar pentru motivul de a demonstra că poliţia lucra după programul propriu şi nu după acela al doamnei Ursula. Dar Dalgliesh, care era nerăbdător să-l interogheze pe Gordon Halliwell şi care nu ţinea prea mult să-şi impună autoritatea ori să-şi exprime respectul de sine, consimţi să-l viziteze neîntârziat.

Uşa de la numărul 62 le fu deschisă de domnişoara Matlock, care-i privi câteva clipe cu nemulţumire, apoi îi pofti înăuntru. Dalgliesh observă că avea pielea cenuşie de oboseală, iar umerii prea rigizi pentru o poziţie firească. Purta un capot de nylon înflorat, întins peste piept, cu cordonul înnodat de două ori, ca şi când s-ar fi temut să nu i-l rupă ei. Făcu un semn vag cu mâna spre ţinuta ei şi spuse scuzându-se:

— Nu sunt îmbrăcată pentru oaspeţi. Speram să ne putem culca devreme. Nu vă aşteptam să reveniţi astă-seară.

Dalgliesh răspunse:

— Îmi pare rău că vă deranjez din nou. Dacă vreţi să vă culcaţi, pe noi ne-ar putea conduce domnul Halliwell la plecare.

— Nu e treaba lui. El nu este decât şofer. Este responsabilitatea mea să încui casa. Lady Ursula i-a cerut să răspundă mâine la telefoane, dar nu se cuvine, nu e bine. După ştirile de la ora şase, nu am mai avut linişte. Dacă lucrurile mai continuă astfel, ea va muri.

Vor continua încă mult timp, gândi Dalgliesh, dar se îndoia că Lady Ursula va muri din această pricină.

Paşii lor răsunară pe mozaicul de marmură în timp ce domnişoara Matlock îi conduse prin coridor, dincolo de salonul octogonal, apoi prin uşa capitonată, către partea din spate a casei şi, în sfârşit, coborând trei trepte, spre uşa din spate. Casa era extrem de tăcută, dar părea în expectativă, ca un teatru gol. El avu sentimentul, cum i se întâmpla de multe ori vizitând casele unor victime de curând decedate, că în aerul subţire, denudat, plutea, fără grai, o prezenţă. Domnişoara Matlock trase zăvoarele şi ieşiră în curtea din spatele casei. Cele trei statui din nişe, luminate de o lumină subtilă, ascunsă, păreau să plutească, strălucind delicat, în aerul încremenit. Pentru o noapte de toamnă, aerul era neobişnuit de parfumat; dintr-o grădină apropiată venea un miros fluid de chiparos, care îl făcu pe Dalgliesh, pentru o clipă, să se simtă dislocat, dezorientat, ca şi când ar fi fost transportat în Italia. I se păru un lucru nepotrivit

că statuile erau iluminate, că frumuseţea casei mai era încă pusă în valoare acum când Berowne zăcea ţeapăn ca o carcasă de carne, în giulgiul lui de plastic; instinctiv întinse mâna după comutator înainte de a o urma pe domnişoara Matlock dincolo de a doua uşă care dădea spre vechile acareturi şi garaje.

Pe partea cealaltă, peretele din spatele statuilor nu era decorat; podoabele caselor mari din secolul al XVIII-lea nu erau destinate şi privirilor valeţilor sau vizitiilor care locuiseră, probabil, în acele acareturi. Curtea era pavată cu bolovani şi ducea spre două garaje mari. Uşile duble din stânga erau deschise şi în lumina revărsată de două tuburi mari de neon, văzură că intrarea în locuinţă se făcea pe o scară de fier forjat, care urca pe peretele lateral al garajului. Domnişoara Matlock arătă uşa din capul scărilor şi spuse:

— Acolo îl găsiţi pe domnul Halliwell. Apoi, ca pentru a justifica modul oficial de prezentare, adăugă:

— Pe vremuri a fost sergent în regimentul răposatului Sir Hugo. A fost decorat pentru vitejie, cu Medalia Militară. Cred că Lady Ursula v-a spus. Nu este un simplu şofer şi om bun la toate.

„Care presupunea ea că este tipul obişnuit de şofer şi om bun la toate, în aceste vremuri când lumea nu mai avea servitori”, se întrebă Dalgliesh.

Garajul era suficient de spaţios pentru a adăposti confortabil Roverul mare, înregistrat cu litera A, şi un Golf alb, amândouă parcate atât de corect, încât ar fi încăput alături şi a treia maşină. Croindu-şi drum pe lângă Rover şi înfruntând mirosul puternic a benzină, văzură că garajul era utilizat şi ca atelier. În partea din spate, sub o fereastră lungă, suspendată în partea de sus a peretelui, se afla o bancheta din lemn, prevăzută cu sertare, iar deasupra acesteia, pe perete, un şir de cuie în care erau aranjate cu grijă mai multe unelte. Rezemată de peretele din dreapta, se afla o bicicletă bărbătească.

Nici nu începuseră bine să urce pe scări, când uşa din capătul lor se deschise şi silueta masivă a unui bărbat se profilă pe fundalul de lumină. Apropiindu-se, Dalgliesh văzu că era mai bătrân şi mai scund decât se aşteptase, abia atingând înălţimea reglementară a unui soldat, dar avea umeri laţi şi dădea imediat impresia unei puteri disciplinate. Era foarte negricios, aproape oacheş, iar părul drept, mai lung decât fusese probabil pe

vremea armatei, îi cădea pe frunte până aproape de sprâncene, ca nişte cicatrice negre deasupra ochilor. Nasul era scurt, cu nări largi, gura hotărâtă deasupra unei bărbii pătrate. Purta pantaloni roşcaţi, bine croiţi, şi o cămaşă de lână, în carouri, descheiată la gât; nu arăta semne de oboseală, părând proaspăt ca şi când această vizită ar fi avut loc de dimineaţă. Îi privi scrutător, netulburat, cu ochi care văzuseră şi lucruri mai rele decât doi detectivi de la Brigada de Investigaţii Criminalistice, care sosesc noaptea. Făcându-le loc să intre, el le spuse cu o voce în care existau doar urme de duritate:

— Tocmai făceam cafea sau am whisky, dacă preferaţi.

Acceptară cafeaua şi el ieşi printr-o uşă din partea cealaltă a camerei, de unde putură să audă zgomot de apă şi clinchetul unui vas de bucătărie. Camera de zi era lungă, dar îngustă, cu ferestre spre spatele golaş al zidului. Soane, ca un bun arhitect, avusese grijă să asigure intimitatea familiei: acareturile nu puteau fi văzute decât de la ferestrele ultimului nivel al casei. Tot în cealaltă parte a camerei era şi o uşă deschisă, prin care Dalgliesh zări capătul unui pat de o singură persoană. În spate se afla un cămin mic şi delicat, victorian, din fier forjat, cu o împrejmuire de lemn sculptat şi un coş elegant de lemne, care îi amintea de grătarul de la biserica St. Matthew. O instalaţie modernă de încălzire, formată din trei elemenţi, se alimenta de la priza din apropiere.

O masă din lemn de pin, cu patru scaune, ocupa mijlocul încăperii, iar două fotolii, destul de uzate, străjuiau căminul de o parte şi de cealaltă. Între ferestre se afla o masă de lucru, cu un rastel pentru unelte deasupra, mai mic şi mai delicat decât cel din garaj. Putură să-şi dea seama că pasiunea lui Halliwell era să cioplească în lemn şi că acum lucra la o arcă a lui Noe, cu mai multe animale. Arca era construită foarte frumos, cu îmbinări în coadă de rândunică şi acoperiş de şindrilă; animalele care erau gata, o pereche de lei, tigri şi girafe, erau cioplite mai grosolan, dar puteau fi uşor recunoscute şi respirau o anumită vigoare a vieţii.

Peretele din faţă era acoperit cu cărţi, de jos până sus. Dalgliesh se apropie şi constată cu interes că Halliwell era proprietarul întregii serii de *Procese britanice celebre.* Mai exista acolo şi un alt volum, încă şi mai interesant: scoase din bibliotecă şi răsfoi ediţia a opta a *Medicinii legale,* de Keith

Simpson. Apoi o puse la loc şi, privind în jur, fu uimit de ordinea camerei, de aerul ei de automulţumire. Era camera unui om care îşi organizase spaţiul vital şi probabil întreaga existenţă, astfel încât să-şi satisfacă necesităţile, care se cunoştea bine şi se împăcase cu el însuşi. Spre deosebire de biroul lui Paul Berowne, aceasta era camera unui bărbat care simţea că are dreptul să se afle acolo.

Halliwell intră aducând o tavă cu trei ceşti de piatră, o sticlă cu lapte şi una cu whisky Bell. Le făcu semn să se servească cu whisky, iar când Dalgliesh şi Massingham refuzară, îşi turnă singur o cantitate generoasă în cafea. Se aşezară în jurul mesei.

Dalgliesh spuse:

— Aveţi, dacă nu mă înşel, cea mai mare parte din colecţia *Proceselor britanice celebre.* Este o raritate.

Halliwell răspunse:

— Mă interesează. Dacă lucrurile ar fi stat altfel, aş fi putut ajunge procuror.

Vorbea fără ură. Era o simplă afirmaţie; dar nu era nevoie să întrebi care lucruri. Dreptul era încă un domeniu pentru privilegiaţi. Rareori un băiat din clasa muncitoare ajungea să ia masa la Inns of Court, clubul tribunalului.

Adăugă:

— Procesele mă interesează, nu inculpaţii. Cei mai mulţi criminali par destul de proşti şi obişnuiţi, când îi vezi în boxă. La fel trebuie să fie şi cu individul ăsta, când o să puneţi mâna pe el. Dar, poate că un animal în cuşcă este întotdeauna mai puţin interesant decât cel care aleargă liber, mai ales când i-aţi adulmecat urmele.

Massingham spuse:

— Deci, presupuneţi că este o crimă.

— Presupun că un comandant şi un inspector şef de la brigada de investigaţii criminalistice nu ar veni aici după ora zece noaptea pentru a discuta despre motivele pe care le-ar fi avut Sir Paul Berowne să-şi taie gâtul.

Massingham se întinse după sticla cu lapte. Amestecând în cafea, întrebă:

— Când aţi aflat de moartea lui Sir Paul?

— La ştirile de la ora şase. Am sunat-o pe Lady Ursula să o anunţ că mă întorc imediat. Mi-a spus că nu trebuie să mă grăbesc. Nu aveam treabă aici, iar ea nu avea nevoie de

maşină. Mi-a mai spus că poliţia ceruse să vorbească cu mine, dar că aveaţi o mulţime de alte lucruri de făcut până la întoarcerea mea.

Massingham întrebă:

— Ce v-a mai spus Lady Ursula?

— Tot ce ştie, adică nu mare lucru. Că aveau gâturile tăiate şi că briciul lui Sir Paul fusese arma utilizată.

Dalgliesh îi ceruse lui Massingham să conducă el interogatoriul. Această aparentă inversare de statut şi rol era de multe ori derutantă pentru suspect, dar nu şi în cazul celui de faţă. Halliwell era fie prea sigur pe sine, fie prea lipsit de griji, pentru a fi tulburat de asemenea rafinamente. Dalgliesh avu impresia că, dintre cei doi, Massingham, în mod inexplicabil, nu se afla la largul său. Halliwell, care răspundea la întrebări cu ceea ce părea a fi o lipsă de grabă studiată, avea un mod ciudat şi stânjenitor de a-şi fixa ochii întunecoşi pe anchetator, ca şi când el ar fi fost cel care făcea ancheta, cel care încerca să sondeze o personalitate necunoscută, evazivă.

Recunoştea că ştia despre Sir Paul că se rădea cu briciul; oricare din casă ar fi ştiut acest lucru. Ştia că jurnalul era păstrat în sertarul din dreapta sus. Nu era un secret. Sir Paul putea să sune şi să întrebe pe oricine răspundea la telefon despre ora uneia dintre întâlnirile sale. Exista o cheie a sertarului, care stătea de obicei în broască ori chiar în sertar. Uneori, Sir Paul încuia sertarul şi lua cheia cu el, dar nu era ceva obişnuit. Erau genul de detalii pe care ajungeai să le cunoşti dacă trăiai sau munceai mai mulţi ani într-o casă. Dar nu-şi amintea când a văzut ultima oară bricele sau jurnalul şi nu i se spusese că Sir Paul urma să meargă la biserică în seara precedentă. Nu putea spune dacă cineva din familie ştiuse; nimeni nu-i pomenise de aşa ceva.

Întrebat unde fusese în ziua anterioară, răspunse că se sculase pe la şase şi jumătate dimineaţa şi alergase o jumătate de oră în Holland Park, înainte de a-şi fierbe un ou pentru micul dejun. La opt şi jumătate intrase în casă să vadă dacă erau treburi de făcut pentru domnişoara Matlock. Ea îi dăduse să repare o lampă de masă şi un ceainic electric. Apoi plecase să o ia pe Lady Beamish, pedichiurista doamnei Ursula, care locuia la Parsons Green şi care nu mai avea maşină. Era o treabă obişnuită pentru a treia marţi a lunii. Doamna Beamish avea

peste şaptezeci de ani, iar Lady Ursula era singura clientă pe care o mai păstra. Întâlnirea se terminase în jur de unsprezece şi jumătate, iar el o dusese pe doamna Beamish acasă şi se întorsese să o conducă pe Lady Ursula la o invitaţie de prânz cu o prietenă, doamna Charles Blaney, la Clubul Femeilor Universitare. Parcase maşina în apropierea clubului, mâncase singur într-un local, iar la trei fără un sfert se întorsese să le ducă pe cele două doamne la o expoziţie de acuarele, la Agnew. Le condusese apoi la Savoy pentru ceai, şi reveniseră la Campden prin Chelsea, unde o lăsaseră pe doamna Blaney la casa dumneaei. El şi Lady Ursula se întorseseră la numărul 62 pe la cinci treizeci şi trei. Îşi amintea ora exactă, pentru că se uitase la ceasul de la bord. Era obişnuit să-şi organizeze viaţa pe ceas. O ajutase pe Lady Ursula să intre în casă, apoi dusese Roverul la garaj şi îşi petrecuse restul serii în locuinţa proprie, până când plecase la ţară, după ora zece. Massingham spuse:

— Cred că Lady Ursula v-a telefonat de două ori în cursul serii. Vă puteţi aminti când?

— Da. Pe la opt şi din nou pe la nouă şi un sfert. Voia să-mi comunice programul pe săptămâna viitoare şi să-mi aducă aminte că puteam pleca cu Roverul. Eu conduc un Cortina vechi, dar acum este la revizie.

Massingham întrebă:

— Când maşinile sunt în garaj, a dumneavoastră, Roverul şi Golful, garajul se ţine închis?

— Se ţine închis indiferent dacă maşinile sunt înăuntru sau nu. Poarta este de asemenea încuiată, deci nu prea există riscul unui furt, dar copiii de la şcoala generală se mai întâmplă să sară gardul, probabil ca o probă de curaj. În garajul mare există unelte periculoase şi Lady Ursula consideră că este mai înţelept să-l ţinem încuiat. Astă seară nu l-am încuiat, fiindcă ştiam că veniţi.

— Dar ieri seară?

— A fost închis de la şase fără douăzeci.

— Cine mai are cheile în afară de dumneavoastră?

— Sir Paul şi Lady Berowne au fiecare un rând şi mai există un rând de rezervă pe panoul din camera domnişoarei Matlock. Lady Ursula nu are nevoie de ele. Dânsa se bazează pe mine să o conduc.

— Aţi fost aici, în acest apartament, toată seara de ieri?

— De la şase fără un sfert. Da.

— Este posibil ca cineva din casă sau din afară să fi scos o maşină sau bicicleta fără ca dumneavoastră să fi ştiut?

Halliwell tăcu o clipă, apoi spuse:

— Nu văd cum ar fi putut.

Dalgliesh interveni imediat:

— Vă rog să fiţi mai specific, domnule Halliwell. Era posibil sau nu?

Halliwell îl privi.

— Nu, domnule, nu putea. Aş fi auzit când deschidea garajul. Am un auz ascuţit.

Dalgliesh continuă:

— Deci, ieri seară, de la aproximativ şase fără douăzeci până la puţin după ora zece, aţi fost singur aici, în acest apartament, iar uşa de la garaj a fost zăvorâtă?

— Da, domnule.

— De obicei ţineţi uşile zăvorâte când sunteţi în apartament?

— Dacă ştiu că nu ies, da. Uşa garajului mă păzeşte şi pe mine. La uşa de la apartament nu am decât o yală. M-am obişnuit să zăvorăsc.

Massingham întrebă:

— Unde v-aţi dus când aţi plecat de aici?

— La ţară. În Suffolk, la o prietenă. E la o distanţă de două ore cu maşina. Este văduva unui camarad ucis în Falkland. Are un fiu. Nu simte lipsa tatălui. A fost ucis înainte ca el să se nască, dar maică-sa zice că e bine pentru el să fie un bărbat în casă, din când în când.

Massingham întrebă:

— Deci v-aţi dus să vedeţi băiatul?

Ochii mocnind erau fixaţi asupra lui. Halliwell răspunse simplu:

— Nu. M-am dus să o văd pe mama lui.

Massingham spuse:

— Viaţa dumneavoastră particulară vă priveşte, dar avem nevoie de confirmarea orei la care aţi ajuns la casa prietenei. Pentru aceasta, avem nevoie de adresa ei.

— Poate, domnule, dar nu văd de ce trebuie să v-o dau. A avut destule necazuri în ultimii trei ani, nu-i mai trebuie şi poliţia pe cap. Am plecat de aici puţin după ora zece. Dacă Sir Paul a murit mai înainte, ce am făcut eu mai târziu de ora aceea nu are

importanţă. Poate ştiţi când a murit, poate nu. Dar când veţi avea rezultatul autopsiei, veţi şti. Dacă atunci veţi avea nevoie de numele şi adresa ei, OK, vi le dau. Dar mai întâi, trebuie să mă convingeţi că sunt necesare.

Massingham spuse:

— N-o vom deranja. Nu trebuie să răspundă decât la o întrebare simplă.

— O întrebare despre o crimă. A avut destul de-a face cu moartea şi cu morţi. Am plecat de aici imediat după zece şi am ajuns acolo exact la miezul nopţii. Dacă o întrebaţi, o să vă spună acelaşi lucru, iar dacă este important, dacă eu aş fi avut vreo legătură cu moartea lui Sir Paul, aş fi aranjat cu ea să spună acelaşi lucru, nu-i aşa?

Massingham răspunse:

— De ce aţi plecat atât de târziu? Astăzi era ziua dumneavoastră liberă. De ce să întârziaţi până la zece, înaintea unul drum de două ore?

— Prefer să conduc după ce s-a mai dus aglomeraţia pe şosea. Şi mai aveam de terminat câteva treburi, de pus un ştecher la lampa de masă, de reparat ceainicul electric. Sunt pe bufet, dacă vreţi să vedeţi că le-am reparat. Pe urmă am făcut o baie, m-am schimbat, mi-am pregătit ceva de mâncare.

Cuvintele, dacă nu tonul, erau aproape insolente, dar Massingham se stăpâni. Dalgliesh, străduindu-se şi el să se controleze, credea că ştie motivul. Halliwell fusese soldat, decorat, un erou. Massingham ar fi avut, instinctiv, mai puţină consideraţie pentru un om care nu impunea astfel. Dacă Halliwell l-ar fi omorât pe Paul Berowne, atunci Crucea Victoria nu l-ar fi salvat, dar Dalgliesh ştia că Massingham ar fi preferat ca orice alt suspect să fie vinovat. Massingham întrebă:

— Sunteţi căsătorit?

— Am avut nevastă şi o fiică. Au murit amândouă.

Se întoarse şi îl privi direct pe Dalgliesh. Spuse:

— Dar dumneavoastră, domnule. Sunteţi însurat? Dalgliesh întinsese mâna şi luase unul din leii sculptaţi. Acum îl întorcea delicat între degete. Răspunse:

— Am avut nevastă şi un fiu. Şi ei au murit.

Halliwell se întoarse din nou spre Massingham şi îl privi cu ochii lui negri, mohorâţi.

— Dacă v-am pus o întrebare care nu mă priveşte, nici

nevasta şi fiica mea nu vă privesc pe dumneavoastră. Massingham răspunse:

— Nimic nu este irelevant când e vorba de o crimă. Cu doamna pe care aţi vizitat-o aseară, sunteţi logodit?

— Nu. Nu este încă pregătită pentru aşa ceva. După tot ce s-a întâmplat cu soţul ei, nu ştiu dacă va fi vreodată. De aceea nu vreau să vă dau adresa ei. Nu este pregătită să-i pună poliţia o asemenea întrebare şi nicio altă întrebare.

Rareori Massingham făcea o asemenea greşeală, de aceea nu încercă să o repare printr-o explicaţie sau scuze. Dalgliesh nu forţă nici el. Ora importantă era opt. Dacă Halliwell avea un alibi până la ora zece, era absolvit, iar orele de viaţă personală din ziua următoare erau dreptul lui. Dacă încerca cu greutate să clădească o relaţie cu o femeie necăjită şi vulnerabilă, era de înţeles că nu voia ca poliţia să sosească la ea cu întrebări inoportune, oricât ar fi fost ele de pline de tact. Spuse:

— De cât timp lucraţi aici?

— De cinci ani şi trei luni, domnule. M-am angajat când maiorul Hugo mai era încă în viaţă. După ce a fost omorât, Lady Ursula mi-a cerut să rămân. Şi am rămas. Îmi convin banii, îmi convine locul, pot spune chiar că şi Lady Ursula îmi convine. Se pare că şi eu dumneaei. Îmi place să trăiesc la Londra şi încă nu m-am hotărât ce să fac cu pensia.

— Cine vă plăteşte salariul? De fapt, cine v-a angajat?

— Lady Ursula. Treaba mea este, mai ales, să o duc cu maşina pe dânsa. Sir Paul conducea singur sau folosea maşina ministerului. Din când în când, îl duceam pe el şi pe doamna tânără dacă ieşeau seara. Nu s-a întâmplat des. Nu erau o pereche sociabilă.

— Ce fel de pereche erau? Massingham avea grijă să nu pară prea interesat.

— Nu se ţineau de mână pe bancheta din spate, dacă asta vreţi să spuneţi. Făcu o pauză, apoi continuă:

— Cred că ei îi era puţin teamă de el.

— Avea de ce?

— Nu-mi puteam da seama, dar n-aş zice că era un om cu care te descurcai uşor. Niciunul fericit, dacă a venit vorba. Dacă nu poţi suporta vinovăţia, atunci nu trebuie să comiţi fapte care te fac să te simţi vinovat.

— Vină?

— A omorât-o pe prima lui nevastă, nu-i aşa? Bine, a fost un accident; şoseaua udă, vizibilitate proastă, o curbă bine-cunoscută pentru periculozitatea ei. S-au dovedit toate la anchetă. Dar el se afla la volan. Am mai cunoscut cazuri. Niciodată nu şi-o pot ierta. Ceva aici – şi se bătu uşor cu degetul în piept – continuă să-i întrebe dacă a fost într-adevăr un accident.

— Nu există dovezi că nu a fost; în plus, se putea întâmpla la fel de bine să moară şi el, nu numai soţia.

— Poate asta îl frământa mai puţin. Totuşi, el nu a murit, asta e. Ea însă, da. Iar după cinci luni el s-a recăsătorit. I-a luat fratelui său logodnica, banii, casă, titlul.

— Dar nu şi şoferul.

— Nu. Pe mine nu m-a putut stăpâni.

Dalgliesh răspunse:

— Titlul era important pentru el? N-aş fi crezut.

— Ba da, domnule. Cred că nu era mare lucru să fi baronet, dar era un titlu cu tradiţie. Din 1642. Îi plăcea, cum să nu, sentimentul de continuitate, bucăţica de imortalitate pe care şi-o însuşise.

Massingham continuă:

— Da, toţi aspirăm spre aşa ceva. Se pare că nu vă plăcea prea mult.

— În relaţiile noastre nu se punea problema să ne plăcem unul pe altul. Eu o conduceam cu maşina pe mama dumnealui, dânsa mă plătea. Poate că el nu mă avea la inimă, dar nu o arăta. Cred însă, că eu îi aminteam de lucruri pe care ar fi dorit să le uite.

Massingham spuse:

— Iar acum totul s-a dus, s-a terminat, inclusiv titlul.

— Poate. Se va vedea cu timpul. Aş mai aştepta nouă luni înainte să fiu sigur.

Era o posibilitate. Dalgliesh se gândise şi el, dar nu pornise pe acest fir. În schimb întrebă:

— Când Sir Paul a renunţat la funcţia ministerială şi apoi la locul în Parlament, ce a gândit personalul?

— Domnişoara Matlock nu a discutat niciodată subiectul. În această casă, servitorii nu-şi bârfesc stăpânii în timp ce îşi beau ceaiul la bucătărie. Plecam de sus, ne ducem jos, la televizor. Doamna Minns şi cu mine eram de părere că ne aşteaptă un

scandal.

— Ce fel de scandal?

— Viaţa amoroasă, cred. Despre asta este vorba de obicei.

— Aveaţi vreun motiv să vă aşteptaţi la aşa ceva?

— Nu, în afara porcăriei ăleia din *Paternoster Review.* Nu am nicio dovadă. M-aţi întrebat ce gândesc, domnule. Asta mi s-a părut că ar putea fi cazul. Pare că am greşit. Că este mult mai complicat. Dar şi el era un om complicat.

Massingham continuă cu întrebările despre cele două femei.

Halliwell spuse:

— Pe Theresa Nolan n-am prea văzut-o. Avea o cameră aici, dar fie că stătea mai tot timpul înăuntru, fie că era plecată. Era rezervată. Fusese angajată ca asistentă de noapte şi nu intra în serviciu decât la şapte seara. Domnişoara Matlock o îngrijea pe Lady Ursula în timpul zilei. Părea o fată tăcută, mai curând ruşinoasă. Puţin prea timidă pentru meseria ei. Din câte ştiu eu, Lady Ursula nu s-a plâns niciodată de ea. Mai bine o întrebaţi pe dumneaei.

— Ştiţi că a rămas însărcinată în timp ce lucra aici?

— Poate, dar nu a rămas însărcinată în acest apartament şi nici în casa mare. Nu există o lege care să spună că poţi face dragoste numai între şapte seara şi şapte dimineaţa.

— Dar Diana Travers?

Halliwell zâmbi:

— Cu totul alt fel de fată. Veselă. Foarte inteligentă, aş spune. Pe ea am văzut-o de mai multe ori, deşi lucra numai două zile pe săptămână, lunea şi vinerea. Consideram că s-a angajat la o muncă neobişnuită pentru o fată ca ea. Şi ce coincidenţă că văzuse anunţul domnişoarei Matlock, tocmai când căuta un angajament pentru o parte din zi. Anunţurile astea stau de obicei în vitrină până se îngălbenesc şi devin prea şterse pentru a mai putea fi citite.

Massingham spuse:

— Se pare că fratele doamnei Berowne, domnul Swayne, a fost aici seara trecută. L-aţi văzut?

— Nu.

— Vine des?

— Mai des decât îi plăcea lui Sir Paul. Sau chiar altor persoane.

— Inclusiv dumneavoastră?

— Mie şi surorii lui. Are obiceiul să apară pentru o baie sau o masă când îi place, dar este inofensiv. E răutăcios, dar nu mai periculos ca o viespe.

Era, gândi Dalgliesh, o apreciere superficială.

Deodată, cei trei bărbaţi, cu un auz antrenat, deveniră atenţi şi ascultară. Cineva se apropia, venind prin garaj. Se auzea un târşâit de picioare, de pantofi cu talpă moale, pe treptele de fier, apoi uşa se deschise, aproape izbită, şi Dominic Swayne apăru în prag. Halliwell lăsase probabil yala descuiată. Curioasă neglijenţă, gândi Halliwell, doar dacă, fireşte, nu se aşteptase la o intruziune. Dar Halliwell nu făcu niciun semn, se mulţumi doar să-l fixeze pe Swayne cu ochii lui negri, o privire neospitalieră, pe care şi-o întoarse apoi la cana de cafea. Swayne ştiuse, probabil de prezenţa lor acolo, era de presupus că domnişoara Matlock fusese cea care îi dăduse drumul în casă, dar simulă o tresărire de surprindere şi un zâmbet încurcat.

— Oh, Doamne! Îmi pare rău, mă scuzaţi! Se pare că am un obicei caraghios de a da buzna în locurile unde îşi găseşte de treabă poliţia. Bine, vă las la runda a treia.

Halliwell răspunse rece:

— Poate data viitoare baţi la uşă.

Swayne se întoarse însă spre Dalgliesh:

— Nu voiam decât să-i spun lui Halliwell că sora mea zice că pot împrumuta Golful mâine.

Fără să se mişte de la locul lui, Halliwell răspunse:

— Poţi să împrumuţi Golful şi fără să anunţi. Ca de obicei.

Swayne nu-şi luă ochii de la Dalgliesh.

— E-n regulă, atunci. Ei bine, sunt aici. Vreţi să mă întrebaţi ceva? Dacă, da, atunci daţi-i drumul.

Massingham se ridicase de la masă şi luase unul din elefanţii ciopliţi. Vorbi atent, fără niciun accent în glas.

— Numai să confirmaţi încă o dată că aţi fost aici în casă toată seara trecută, de când aţi ajuns, puţin înainte de şapte, până aţi plecat la Raj, la zece şi jumătate.

— Aşa este, inspectore. Aveţi memorie bună.

— Iar în acest timp nu aţi ieşit din casa de la numărul 62?

— Corect, din nou. Ascultaţi, ştiu că nu sunt pentru nimeni cumnatul iubit, dar nu am nimic de a face cu moartea lui Paul. Şi nu înţeleg de ce Paul mă respingea aşa categoric, doar dacă nu-i aminteam de cineva de care nu voia să mai ştie. Eu nu iau

droguri decât dacă altcineva plăteşte, ceea ce să nu se întâmplă foarte des. Rareori sunt beat. Muncesc dacă am ce. Recunosc că din când în când fac baie şi mănânc pe cheltuiala lui, dar nu văd de ce i-ar displăcea – nu e chiar pe drojdie – sau că fac câte un scrabble cu biata Evelyn. Nimeni altcineva nu o mai face. Şi nu i-am tăiat eu beregata. Nu sunt deloc amator de sânge. nu am vână pentru asta. Nu sunt ca Halliwell, antrenat să mă târăsc printre stânci, cu catran pe faţă şi un pumnal între dinţi. Nu e genul meu de amuzament.

Massingham puse jos elefantul. Era ca un gest de respingere.

Spuse:

— Preferaţi o partidă de scrabble cu prietena dumneavoastră? Cine a câştigat?

— Oh, Evelyn a câştigat, ca de obicei. Ieri a făcut „zefir” pe un triplu, e deşteaptă. Trei sute optzeci şi două de puncte şi eu am avut numai două sute. Este extraordinar ce des găseşte numerele mari. Dacă nu ar fi descurajator de cinstită, aş zice că trişează.

Massingham spuse:

— „Zigzag” ar fi luat şi mai multe puncte.

— Da, dar nu sunt doi de „z” la scrabble. Văd că nu sunteţi un pasionat. Ar trebui să încercaţi o dată, inspectore. E grozav pentru ascuţit inteligenţa. Eh, dacă asta e tot, eu m-am dus.

Dalgliesh spuse:

— Nu e chiar tot. Vorbiţi-ne despre Diana Travers.

Swayne rămase nemişcat câteva secunde, clipind rapid din ochi. Dar şocul, dacă era veritabil, a fost repede controlat. Dalgliesh văzu muşchii mâinilor şi umerilor relaxându-i-se. Spuse:

— Ce-i cu ea? A murit.

— Asta ştim. S-a înecat seara, după o petrecere pe care dumneavoastră aţi dat-o la Lebăda Neagră. Aţi fost de faţă când a murit. Povestiţi-ne.

— Nu-i nimic de povestit. Vreau să zic că aţi citit probabil raportul anchetei. Şi nici nu văd ce legătură are cu Paul. N-a fost tipa lui sau ceva de genul ăsta.

— N-am presupus că ar fi fost.

El ridică din umeri şi îşi întinse palmele într-un gest parodic, de personaj rezonabil, resemnat.

— Bine, ce vreţi să ştiţi?

— De ce nu începeţi spunându-ne de ce aţi invitat-o la Lebăda Neagră?

— Fără vreun motiv special. Spuneţi-i un impuls de generozitate. Ştiam că drăguţa de soră-mea dădea, ceea ce ea numea, o petrecere între intimi, pentru ziua ei de naştere, prea intimi pentru a fi şi eu invitat. Aşa că m-am gândit să organizez şi eu propria mea petrecere. Venisem să-i aduc Barbarei cadoul meu, când am văzut-o pe Diana ştergând praful în hol, la plecare. Aşa că i-am zis să vină şi ea. Am luat-o cu maşina de la staţia de metrou de la Holland Park, la şase şi jumătate şi ne-am dus să ne întâlnim cu gaşca la restaurant.

— Unde aţi luat masa de seară.

— Da, unde am luat cina. Vreţi şi detaliile meniului?

— Nu, dacă nu sunt relevante. Ce-ar fi să continuaţi?

— După cină, ne-am dus pe mal şi am găsit o barcă, ceva mai sus. Ceilalţi au zis că ar fi amuzant să ne jucăm puţin în barcă. Diana şi cu mine am fost de părere că ar fi şi mai amuzant să ne jucăm pe mal. Era cam aeriană. Băutura, nu drogurile. Pe urmă, ne-am zis că ar fi nostim să înotăm până la barcă şi să sărim înăuntru, lângă ei.

— După ce mai întâi v-aţi scos hainele.

— Le scosesem deja. Îmi pare rău dacă v-am şocat.

— Dumneavoastră aţi sărit primul în apă?

— N-am sărit, am intrat. Niciodată nu sar într-o apă pe care nu o cunosc. Am înotat elegant, *crawl,* până la barcă. Apoi am privit în urmă, după Diana. N-am zărit-o pe mal, dar acolo există şi mai multe tufişuri, Jean Paul încearcă să facă o grădină, cred, aşa că, m-am gândit, poate nu mai vrea să vină şi s-a dus să se îmbrace. Am fost puţin îngrijorat, dar nu prea tare, dacă înţelegeţi. Totuşi m-am gândit că ar fi mai bine să mă întorc să văd ce este. Pe urmă, nici ideea înotului, nu-mi mai părea atrăgătoare. Apa era rece ca gheaţa şi foarte neagră, iar tipii nu mă primiseră cu entuziasm cum mă aşteptasem. M-am desprins de barcă şi am înotat înapoi, spre mal. Ea nu era acolo, dar hainele da. Atunci m-am speriat cu adevărat. Am strigat spre cei din barcă, dar ei dansau şi râdeau, nu cred că m-au auzit. Pe urmă, au găsit-o. Vâsla bărcii a lovit cadavrul tocmai când ieşea la suprafaţă. Destul de şocant pentru fete. Au reuşit să-i ţină capul deasupra apei şi au vâslit la mal, cât pe ce să răstoarne barca. I-am ajutat să o tragă pe mal, am încercat să-i facem

respiraţie gură la gură. A fost o porcărie întreagă. Eu şiroiam de apă şi tremuram de frig. Tony, străduindu-se să-i bage aer în plămâni, de parcă ar fi umflat un balon. Diana care zăcea acolo cu ochii holbaţi, cu apa scurgându-i-se din păr, cu alge înfăşurate în jurul gâtului ca o eşarfă verde... Parcă era decapitată. Erotică, într-un mod oribil. Apoi, una dintre fete a alergat după ajutor la restaurant. A venit un tip, şeful, care a preluat totul. Părea că ştie ce are de făcut. Dar era prea târziu. Diana era gata. Gata şi seara frumoasă. Sfârşit de poveste.

Lemnul scârţâi violent când Halliwell se ridică de la masă şi dispăru rapid în bucătărie. Swayne privi în urma lui.

— De ce e supărat? Eu am fost cel care a trebuit să o privească. Aş fi zis că el a auzit şi poveşti mai rele decât asta.

Nici Dalgliesh, nici Massingham nu spuse nimic; Halliwell se întoarse aproape imediat. Aducea o jumătate de sticlă de scotch, pe care o puse pe masă. Lui Dalgliesh i se păru că era mai palid. Dar Halliwell îşi turnă încă un pahar de băutură, cu o mână sigură. Swayne privi sticla, ca şi când s-ar fi mirat că nu este şi el invitat să bea, apoi se întoarse spre Dalgliesh.

— Să vă spun ceva despre Diana Travers. Nu era actriţă. Am aflat asta în drum spre Lebăda Neagră. Nu avea o legitimaţie la sindicatul Equity, al actorilor. Nu urmaşe şcoala de teatru. Nu folosea jargonul actoricesc. Nu avea impresar. Nu jucase niciun rol.

— Ţi-a spus care era de fapt ocupaţia ei?

— Spunea că voia să fie scriitoare şi îşi aduna material. Dar era mai uşor să le spui oamenilor că joci pe scenă. În felul acesta nu te mai întrebau de ce te angajai numai temporar. N-aş zice că pe mine mă interesa profesia ei. Adică, am invitat-o la cină, nu alergam să pun mâna pe ea.

— În timpul cât aţi fost împreună pe mal, înainte să intraţi în apă şi când v-aţi întors să o căutaţi, aţi văzut sau aţi auzit o altă persoană în preajmă?

Ochii albaştri se măriră, căpătând o asemănare izbitoare cu ai surorii. Spuse:

— Nu cred. Eram puţin preocupaţi, dacă mă înţelegeţi. Vă referiţi la cineva indiscret, cineva care să ne spioneze? Nu m-am gândit.

— Gândiţi-vă acum. Aţi fost absolut singuri?

— Probabil că da, nu-i aşa? Adică, cine ar mai fi putut fi acolo?

— Încercaţi să vă amintiţi. Aţi văzut sau aţi auzit ceva dubios?

— Nu pot afirma cu certitudine, dar erau şi ţipetele jucăuşe ale fetelor din barcă. Nu cred că aş fi putut vedea sau auzi ceva foarte limpede după ce am intrat în apă şi am început să înot. Îmi amintesc că am auzit-o, într-adevăr, pe Diana sărind după mine, dar asta şi urma să facă, aşa că poate a fost doar o închipuire. Cred că ar fi putut să ne urmărească cineva. Dintr-unul din tufişuri. Dar eu nu am văzut pe nimeni. Îmi pare rău dacă răspunsul nu va mulţumeşte. Şi îmi pare rău că v-am deranjat. Ah, fiindcă a venit vorba. Dacă mai aveţi nevoie de mine, rămân aici în casă. Consolare de frate pentru văduvă.

Ridică din umeri şi zâmbi, aparent pentru toată camera, nu pentru cineva anume. Apoi plecă. Auziră zgomotul înăbuşit al paşilor lui coborând scara Nimeni nu comentă nimic. Massingham puse ultima întrebare.

— Încă nu putem şti sigur cum au murit Sir Paul şi Harry Mack, dar credem că există probabilitatea să fi fost amândoi omorâţi. Aţi văzut sau aţi auzit ceva, în această casă sau în afara ei, care să vă facă să bănuiţi pe cineva?

Era întrebarea pe care o puneau totdeauna, previzibilă, formală, aproape crudă prin stilul ei direct. Din acelaşi motiv, aproape niciodată nu ajungea la adevăr.

Halliwell îşi mai turnă whisky. Se părea că se pregăteşte să bea zdravăn în noaptea aceea. Fără să ridice privirea, spuse:

— Nu i-am tăiat eu gâtul. Dacă aş şti cine a făcut-o, probabil v-aş spune.

Massingham insistă:

— V-aţi putut da seama dacă avea duşmani?

— Duşmani?

Zâmbetul lui Halliwell semănă a rânjet. Îi transformă chipul oacheş şi frumos într-o mască sinistră şi sardonică, întărind descrierea pe care i-o făcuse Swayne, o faţă neagră care se târăşte printre stânci.

— Probabil că avea, nu-i aşa, dacă era politician? Dar acum s-a terminat. S-a sfârşit. Gata. Ca şi maiorul, a ieşit din raza puştii lor.

Şi cu acest ecou din Bunyan, pe care Dalgliesh îl bănuia a fi chiar un citat, interviul luă sfârşit.

Halliwell coborî cu ei în garaj şi închise uşile grele în urma lor. Auziră hârşâitul celor două zăvoare. Luminile din nişe fuseseră

stinse, curtea pietruită era slab luminată numai de două lămpi gemene, montate la cele două capete ale zidului garajului. În semiîntunericul acela, mirosul chiparoşilor devenise mai pătrunzător, dar era acoperit de o miasmă încă şi mai greţoasă, mai fetidă, ca şi când undeva în apropiere, într-o ladă de gunoi s-ar fi aflat flori putrede, descompuse. Se apropiau de uşa din spate a casei, când figura domnişoarei Matlock se desprinse fără zgomot din umbră. Printre faldurile halatului lung, părea mai înaltă, impunătoare, aproape graţioasă în nemişcarea ei. Dalgliesh se întreba de câtă vreme se afla acolo, aşteptându-i.

Cei doi o urmară tăcuţi prin casă. Când ea descuie şi trase zăvoarele uşii de la intrare, Massingham spuse:

— La jocul de scrabble pe care l-aţi jucat aseară cu Swayne, cine a câştigat?

Schema era în mod deliberat naivă, capcana evidentă. Dar ea avu o reacţie surprinzătoare. În lumina obscură a camerei, o văzură roşind uşor pe gât, apoi faţa i se înroşi toată.

— Eu. Am făcut trei sute optzeci şi două de puncte, dacă vă interesează. Am jucat într-adevăr, domnule inspector. Dacă sunteţi obişnuit să staţi de vorbă cu mincinoşi, eu nu sunt unul dintre ei.

Se crispase de furie, mâinile împreunate îi tremurau ca ale unui paralitic. Dalgliesh spuse blând:

— Nimeni nu spune că aţi fi, domnişoară Matlock. Vă mulţumim că ne-aţi aşteptat. Noapte bună.

Afară, descuind maşina, Massingham întrebă:

— De ce să o facă să tremure într-atât, o întrebare ca asta?

Dalgliesh mai întâlnise aşa ceva, agresivitatea stângace a femeilor care erau în acelaşi timp timide şi nesigure pe ele. Ar fi vrut să poată simţi mai multă milă pentru ea. Spuse:

— N-ai fost prea subtil, John.

— Nu, domnule, nici n-am vrut să fiu. A jucat scrabble e adevărat. Întrebarea este când?

Dalgliesh se urcă la volan. Se depărtară de casă, apoi conduseră până la un loc liber în partea cealaltă a pieţei Campden Hill şi telefonară la poliţie. Când răspunse, vocea lui Kate Miskin sună la fel de puternică şi proaspătă ca în primele ore ale anchetei.

— Am găsit-o pe doamna Hurrell şi am întâlnit-o, domnule. Confirmă că a sunat la casa din Campden Hill Square înainte de

nouă fără un sfert, să întrebe de Sir Paul. I-a răspuns un bărbat care i-a spus: „Swayne la aparat”. Apoi, după ce ea i-a spus ce doreşte, i-a dat-o pe domnişoara Matlock. Domnişoara Matlock i-a spus că nu ştia unde era Sir Paul şi nimeni din casă nu ştia.

Era, gândi Dalgliesh, un mod ciudat pentru Swayne de a răspunde la telefon, fiind într-o casă străină. S-ar fi putut crede că voia să se ştie că era acolo. Întrebă:

— S-a aflat ceva la ancheta din împrejurimi?

— Încă nu, domnule, dar am vorbit din nou cu familia McBride şi cu Maggie Sullivan. Toţi trei sunt siguri că apa ţâşnea din gura de scurgere a bisericii! Cineva folosea chiuveta clin spălător, imediat după ora opt. Toţi trei sunt foarte siguri cu privire la oră.

— Şi laboratorul?

— Am vorbit cu biologul principal. Dacă pot obţine eşantioane de sânge imediat după autopsie, la sfârşitul după amiezii, să zicem, pot face electroforeza în timpul nopţii. Directorul le-a aprobat să lucreze la sfârşitul săptămânii. Până luni dimineaţă vom afla ce este cu petele de sânge.

— De la cei care examinează documente, presupun că nu avem încă veşti. Ce-i cu capătul de chibrit?

— Nu s-au apucat încă să examineze tamponul de sugativă, dar îi vor da prioritate. Cu chibritul sunt problemele obişnuite, domnule. Îl vor cerceta cu metode speciale şi vor căuta amprente, dar probabil nu vor putea spune mai mult decât că e făcut, ca toate, din lemn de plop. Nu pot preciza din ce cutie provine, iar pentru a compara lungimea, este prea scurt.

— Bine, Kate. Ziua s-a încheiat. Du-te acasă. Noapte bună.

— Noapte bună, domnule.

Maşina ieşea din Campden Hill Square şi intra în bulevardul Holland Park, când Dalgliesh spuse:

— Halliwell are gusturi scumpe. Colecţia de *Procese britanice celebre* trebuie să fi costat în jur de o mie de lire, dacă nu cumva le-a adunat, volum cu volum, de-a lungul anilor.

— Totuşi, nu atât de scumpe ca ale lui Swayne, domnule. Jacheta pe care o purta era Fellucini, de mătase şi lână, cu nasturi de metal, argintii. Costă patru sute cincizeci.

— Te cred pe cuvânt. Mă întreb de ce a dat buzna aşa. A fost un spectacol neconvingător. Probabil spera să afle cât de mult vorbea Halliwell. Totuşi, este semnificativ faptul că a dat buzna înăuntru, ca şi când aşa obişnuia. Iar când Halliwell nu este

acolo, el poate lua o cheie sau chiar deschide yala, fără nicio dificultate, dacă e nevoie.

— E important, domnule, dacă poate intra în apartamentul de serviciu?

— Cred că da. Crima asta simulează verosimilul. În biblioteca lui Halliwell există un exemplar din *Manualul de medicină legală* al lui Simpson. În capitolul cinci, este prezentat, cu toată limpezimea specifică autorului, un tabel care ilustrează distincţia dintre tăieturile de sinucidere şi cele de omucidere, la nivelul gâtului. Swayne l-ar fi putut vedea oricând, l-ar fi putut citi şi memora. La fel ar fi putut proceda oricine altcineva dintre cei de la Campden Hill Square care au acces la apartamentul de deasupra garajului, iar cel mai uşor ar fi făcut-o, desigur, Halliwell însuşi. Cel care i-a tăiat gâtul lui Berowne, oricine ar fi fost acela, ştia exact ce efect urmărea să producă.

Massingham întrebă:

— Dar Halliwell ar fi lăsat Simpson-ul acolo, să-l găsim noi?

Dacă şi alţii ştiau de existenţa lui, să-l fi distrus ar fi fost mai incriminant decât să-l lase pe raft. Dar Halliwell nu poate fi bănuit, dacă Lady Ursula spune adevărul despre cele două telefoane pe care le-a dat, iar eu nu o văd în postura de a-i asigura lui Halliwell un alibi pentru că i-a ucis fiul. Şi nici altui suspect, de fapt.

Massingham spuse:

— Şi nici pe Halliwell oferindu-i un alibi lui Swayne dacă nu este obligat să o facă. Aici nu se risipesc în van chinurile dragostei. Îl dispreţuieşte pe om. Apropo, ştiam că l-am mai văzut pe Swayne undeva. Acum îmi amintesc. Anul trecut juca într-o piesă la teatrul Coningsby din Campden Town. *Garajul.* Actorii construiau chiar un garaj pe scenă. În primul act. În al doilea îl dărâmau.

— Eu am crezut că era un cort de nuntă.

— Aţi greşit piesa, domnule. Swayne era psihopatul local, unul din trupă, care l-a dărâmat. Deci are, probabil, legitimaţie Equity.

— Cum ţi s-a părut ca actor?

— Energic, dar lipsit de subtilitate. Nu că aş fi un specialist. Eu prefer filmele. M-am dus numai pentru că Emma îşi făcea stagiul cultural. Piesa era foarte simbolică. Garajul trebuia să reprezinte Marea Britanie, capitalismul sau imperialismul său, poate, lupta

de clasă. Nu sunt convins că autorul ştia ce. Se vedea că va fi un spectacol de succes, cu accente critice. Nimeni nu spunea o frază literară, iar o săptămână mai târziu nu-mi mai aminteam nicio replică. În actul al doilea a existat şi o bătaie destul de zdravănă. Swayne ştie să se bată. Totuşi, să loveşti într-un zid de garaj nu e cel mai bun antrenament pentru tăiat gâtul. Nu-l văd pe Swayne ca ucigaş, nu ca acest ucigaş, în orice caz.

Amândoi erau detectivi experimentaţi şi ştiau că în această etapă era important să menţină cercetările într-o direcţie raţională, să se concentreze asupra faptelor concrete, cunoscute. Care dintre suspecţi avea mijloacele, ocazia, cunoştinţele, forţa fizică, motivul necesar? Era prematur în această etapă a investigaţiei să se întrebe: Are acest om cruzimea, tăria nervoasă, disperarea, structura psihologică pentru a comite această crimă? Şi, totuşi, seduşi de fascinaţia personalităţii umane, aproape întotdeauna îşi puneau asemenea întrebări.

6.

În dormitorul mic, din spatele casei din strada Crowhurst Gardens, 49, domnişoara Wharton stătea trează, nemişcată, privind întunericul. Trupul lipit de salteaua tare era neobişnuit de fierbinte şi greu, ca şi când ar fi fost făcut din plumb. Chiar şi numai să se întoarcă într-o poziţie mai confortabilă era un efort prea mare. Nu se aşteptase să doarmă buştean, dar îşi făcuse tabieturile dinainte de culcare cu perseverenţă şi speranţă că îndeplinind aceste ritualuri mici, reconfortante, îşi va amăgi corpul şi-l va face să adoarmă sau cel puţin să se liniştească; capitolul din scriptură recomanda, printre rugăciuni, laptele fierbinte şi un biscuit uşor digerabil, ca ultimă plăcere a zilei. Nimic nu-i folosise. Citise din Evanghelia lui Luca parabola păstorului cel bun. Era una dintre cele care îi plăceau cel mai mult, dar astă-seară o înţelesese cu o minte mai ascuţită, pervers iscoditoare. De fapt, care era misiunea unui păstor? Numai să vadă de oi, să aibă grijă să nu le scape, să fie însemnate cu fierul roşu, tunse şi apoi tăiate? Dacă nu ar fi nevoie de blana lor, de carne, păstorul nu ar avea

ce face.

Mult după ce închisese Biblia, zăcu nemişcată, pregătită pentru ceea ce părea să urmeze ca o noapte nesfârşită, mintea scormonind şi scotocind ca un animal neliniştit. Unde era Darren? Ce făcea? Cine avea grijă să-i aducă puţină alinare şi să-i uşureze frământările? Nu păruse prea afectat de grozăvia acelei scenei oribile, dar în cazul copiilor era greu de ştiut. Ar fi insistat să afle unde locuieşte, să o întâlnească pe mama lui. Nu vorbise niciodată de mama lui, iar când ea îl întrebase, ridicase din umeri fără să răspundă. Nu insistase. Poate ar fi ajuns la el cu ajutorul poliţiei. Dar, ar trebui oare să-l deranjeze pe comandantul Dalgliesh, când el avea două crime de rezolvat?

Cuvântul „crimă" îi deşteptă o nelinişte nouă. Trebuia să-şi amintească ceva, dar nu ştia ce; ceva ce ar fi trebuit să-i spună comandantului Dalgliesh. El îi pusese câteva întrebări scurte, cu delicateţe, stând alături de ea pe unul dintre scăunelele din colţul copiilor, în biserică, ca şi când nici nu-i păsa, nici nu-şi dădea seama că nu se potrivea figurii lui înalte. Încercase să fie calmă, exactă, la obiect, dar ştia că există goluri în memoria ei, că oroarea scenei ştersese ceva. Totuşi, ce putea să fie? Era ceva mic, poate nesemnificativ, dar el îi spusese că are nevoie de toate detaliile, oricât de mărunte.

Acum însă, se ivise altă grijă, mai urgentă. Trebuia să meargă la toaletă. Aprinse lumina de pe noptieră, pipăi după ochelari şi se uită la ceasul care ticăia încet lângă pat. Era numai două şi zece. Nu putea să aştepte până dimineaţă. Deşi avea propria ei cameră de zi, dormitor şi bucătărie, domnişoara Wharton folosea baia în comun cu familia McGrath, din apartamentul de dedesubt. Instalaţia sanitară era veche, şi dacă folosea grupul sanitar noaptea, doamna McGrath avea să se plângă a doua zi dimineaţă. Mai putea utiliza oala din cameră, dar aceea trebuia golită şi toată dimineaţa urma să fie ocupată să asculte nerăbdătoare când ar putea să o ducă jos, la toaletă, fără să întâlnească privirea dispreţuitoare a doamnei McGrath. O dată, când avea înmână oala, acoperită, dăduse nas în nas cu Billy McGrath. Încă îi mai ardeau obrajii de ruşine când îşi amintea. Dar va trebui să o folosească. Noaptea era atât de adâncă, încât nu-şi putea îngădui să coboare un etaj şi să sfarme liniştea cu cascadele apei trase, cu trosnetele şi scrâşnetele conductelor.

Domnişoara Wharton nu ştia de ce le era atât de nesuferită

soţilor McGrath, de ce gentileţea ei inofensivă le părea lor atât de provocatoare. Încerca să nu le iasă în cale, deşi nu era uşor, dacă foloseau aceeaşi uşă principală, acelaşi coridor îngust de la intrare. Despre Darren le explicase la prima lui vizită acasă, spunându-le că mama lui lucra la St. Matthew. Minciuna, bolborosită într-o stare de panică, păruse să-i mulţumească şi de atunci şi-o scosese definitiv din minte, căci nu o putea include în confesiunea ei zilnică, iar Darren intra şi ieşea atât de iute, încât ei nu aveau nicio şansă să-i pună vreo întrebare. Se purta ca şi cum ar fi simţit că soţii McGrath le erau duşmani pe care e mai bine să-i eviţi, decât să-i încurajezi. Ea încerca să o îmbuneze pe doamna McGrath cu o politeţe excesivă, disperată, chiar prin mici gesturi de bunăvoinţă; vara îi aducea sticlele de lapte înăuntru, să nu stea în soare, de Crăciun îi lăsa la uşă un borcan de gem sau condimente când se întorcea de la balul de la St. Matthew. Dar aceste semne de slăbiciune păreau să le mărească duşmănia, iar ea ştia în adâncul sufletului că nu exista speranţă. Oamenii, ca şi ţările, au nevoie de cineva mai slab sau mai vulnerabil care să fie agresat şi dispreţuit. Aşa arată lumea. Scoase încet oala de sub pat şi se aşează pe ea, cu muşchii încordaţi, încercând să regleze jetul şi să nu facă zgomot, gândindu-se din nou cât de mult i-ar fi plăcut să aibă o pisică. Dar grădina, optsprezece metri de iarbă netunsă, încâlcită ca pe câmp, înconjurată de o lizieră de tufe de trandafiri, prea mult crescute, aproape înăbuşite, şi de tufişuri sfâşiate, fără flori, aparţinea apartamentului de la parter! Soţii McGrath n-ar fi lăsat-o niciodată să o folosească şi n-ar fi fost bine pentru o pisică să stea închisă zi şi noapte în cele două camere mici ale ei.

În copilărie, domnişoara Wharton fusese învăţată să se teamă, o lecţie pe care copiii nu ştiu să o uite. Tatăl, învăţător într-o şcoală primară, reuşea să menţină în clasă o toleranţă precară, pe care o compensa acasă prin tiranie. Soţia şi cei trei copii se temeau cu toţii de el. Dar teama pe care o trăiau împreună nu-i făcuse pe copii să se apropie. Când, cu lipsa lui de raţiune, tatăl alegea unul din copii pe care să-şi reverse necazul, ceilalţi doi citeau unul în ochii ruşinaţi ai celuilalt uşurarea de a nu fi fost alesul. Învăţaseră să mintă ca să se apere şi erau bătuţi pentru minciună, învăţaseră ce este frica şi erau pedepsiţi pentru laşitate. Cu toate acestea, domnişoara Wharton păstra pe

noptieră fotografia înrămată a ambilor părinţi. Nu-şi învinovăţea niciodată tatăl pentru nefericirile ei trecute sau prezente. Cunoştea bine lecţia. Nu se învinovăţea decât pe sine.

Acum era aproape singură pe lume. Fratele mai mic, John, de care ea se legase cel mai mult, psihologic mai robust decât ceilalţi, reuşise cel mai bine. Dar John arsese de viu lângă mitraliera din spate a bombardierului Lancaster, cu o zi înainte de a împlini nouăsprezece ani. Domnişoara Wharton, din fericire, ignorând infernul carapacei de oţel în care John îşi trăise îngrozit sfârşitul, înfrumuseţase moartea lui prin imaginea unui singur glonţ german care nimerise inima, tânărul, palidul luptător plutind uşor spre pământ, cu mâna încă pe armă. Fratele mai mare, Edmund, emigrase în Canada după război, şi acum, divorţat şi fără copii, muncea ca funcţionar într-un orăşel din nord, al cărui nume ea nu-l ţinea minte, căci primea scrisori extrem de rar.

Împinse oala înapoi sub pat, îşi puse capotul şi, desculţă, străbătu holul strâmt şi camera de zi, până la singura fereastră, îngustă. Casa era foarte tăcută. Sub stâlpii de lumină, strada strălucea neagră ca abanosul, între şirurile de maşini parcate. Chiar şi cu geamurile închise putea auzi vuietul estompat al circulaţiei de noapte pe strada Harrow. Era o noapte cu nori joşi, pătaţi în roşu de luminile oraşului neobosit. Uneori, privind afară în semiîntunericul plin de fantome, domnişoarei Wharton i se părea că Londra a fost construită pe un sol de cărbune şi că ardea în permanenţă mocnit, că în jurul ei, nerecunoscut, se afla infernul. Spre dreapta, conturată de haloul ftizic, se vedea campanila de la St. Matthew. De obicei îi aducea liniştea. Acela era un loc unde era cunoscută, preţuită pentru micile servicii pe care le putea face, acolo era ocupată, consolată, absolvită, acolo se simţea acasă. Acum însă, turnul subţire, străin, gol pe fondul roşcat al cerului, devenise un simbol al ororii, al morţii. Şi plimbarea ei de două ori pe săptămână, până la St. Matthew, pe poteca îngustă; cum mai putea să o repete acum? Poteca i se păruse întotdeauna scutită, într-un fel misterios, de teroarea străzilor oraşului, exceptând porţiunile acelea scurte pe sub poduri. Chiar în dimineţile cele mai întunecoase mersese pe acolo cu o binecuvântată lipsă de teamă. Iar în ultimele luni, îl avusese pe Darren. Acum însă Darren nu mai era, siguranţa dispăruse, poteca avea să fie întotdeauna un pământ alunecos,

acoperit de sânge. Se strecură înapoi în pat; mintea îi călătorii peste acoperişuri, spre Mica Sacristie. Acum trebuie să fie goală, desigur. Poliţia trebuie să fi ridicat cadavrele. Camioneta neagră, fără ferestre, aşteptase deja acolo, pregătită, înainte de plecarea ei. Acum nu mai rămăseseră decât petele de sânge, înnegrindu-se pe covor, sau îl luaseră şi pe acela? Doar pustietate, întuneric şi mirosul morţii, exceptând Lady Chapel unde candela, probabil, continua să strălucească. Avea să o piardă şi pe aceasta, se întrebă? Asta făcea crima pentru inocenţi? Îi smulgea de lângă cei dragi, le umplea mintea de groază, îi lăsa părăsiţi, fără prieteni, sub un cer mocnind de ură?

7.

Trecuse de unsprezece şi jumătate când Kate Miskin trânti uşa liftului în urma ei şi descuie broasca de siguranţă a propriului ei apartament. Intenţionase să rămână la Scotland Yard până ce Dalgliesh şi Massingham s-ar fi întors de la Halliwell, dar AD-ul îi spusese să considere ziua încheiată, iar până dimineaţă, nici ea, nici altcineva nu mai putea face mare lucru. Dacă AD avea dreptate, iar Berowne şi Harry Mack fuseseră amândoi ucişi, ea şi Massingham aveau să intre la un regim de muncă de şaisprezece ore pe zi, poate chiar mai mult. Nu era o posibilitate de care să se teamă; mai trecuse prin aşa ceva. Aprinse lumina, încuie uşa în urma ei de două ori şi înţelese deodată, oricât ar fi fost de neobişnuit, poate chiar condamnabil, că spera ca AD să aibă dreptate. Se dezvinovăţi imediat cu universala şi convenabila platitudine: atât Berowne cât şi Harry muriseră; nimic nu-i mai putea aduce înapoi, la viaţă. Iar dacă Sir Berowne nu şi-a tăiat singur gâtul, atunci cazul promitea să fie tot atât de fascinant pe cât era de important, nu numai pentru ea personal, ci şi pentru şansele ei de promovare. Existase o anumită opoziţie la ideea de a înfiinţa în cadrul poliţie o echipă specială care să investigheze crimele cu implicaţii politice ori sociale; ar putea să numească mai mulţi ofiţeri superiori care nu ar regreta dacă primul lor caz ar eşua într-o banală tragedie, omor urmat de sinucidere.

Intră în apartament, ca de obicei, cu un sentiment de

satisfacţie, de întoarcere acasă. Locuia în imobilul numit Charles Shannon House, de ceva mai mult de doi ani. Cumpărarea apartamentului cu un împrumut foarte bine calculat fusese primul pas într-o ascensiune temeinic planificată, obligatoriu, chiar dacă în final n-ar fi fost vorba decât de unul din vechile depozite de pe malul Tamisei, transformate, cu ferestrele spre apă, cu camere imense şi grinzi aparente, cu imaginea Podului cu Turnuri, vizibilă în depărtare. Acesta fusese numai începutul. Îi plăcea, iar uneori trebuia să se stăpânească să nu umble în sus şi în jos prin casă, atingând pereţii, mobila, pentru a se asigura că sunt reale.

Apartamentul, format dintr-o cameră de zi lungă, cu balcon de fier pe toată lăţimea, două dormitoare mici, o bucătărie, o baie şi o toaletă separată, se afla la ultimul etaj al unui imobil victorian, în imediata apropiere a bulevardului Holland Park. Fusese construit la începutul anilor 1860, când dezvoltarea artelor şi meseriilor luase un mare avânt, şi conţinuse pe vremea aceea ateliere pentru artişti şi designeri; câteva plăcuţe albastre deasupra uşilor mai demonstrau încă interesul istoric. Din punct de vedere arhitectural însă, clădirea era lipsită de merit, o aberaţie din cărămidă galbenă, specifică Londrei, aşezată printre construcţii din vremea regenţei, uriaşă, crenelată şi absurdă ca un castel victorian. Pereţii înalţi, sparţi de numeroase ferestre sculptate, ciudat proporţionate, şi traversaţi în zigzag de scări de incendiu din fier, se ridicau spre un acoperiş plin de stâlpii coşurilor de fum, între care creşteau o mulţime de antene se televiziune, unele dintre ele defuncte.

Era singurul loc pe care îl considerase vreodată casa ei. Fusese copil nelegitim, crescut de bunica din partea mamei, o femeie care la naşterea ei avea aproape şaizeci de ani. Mama murise la puţine zile după naştere, nu o cunoscuse decât ca pe o figură serioasă, din primul rând într-o fotografie de şcoală, un chip pe care nu identifica niciuna din trăsăturile ei bine conturate. Bunica nu-i vorbise niciodată despre tată, iar ea presupusese că mama nu-i dezvăluise identitatea. Nici nu purtase numele tatălui, ceea ce însă nu o mai preocupa de mult, dacă putea spune că o preocupase. În afara fanteziilor copilăriei, când îşi închipuise că tatăl o caută, nu simţise nicio nevoie arzătoare să-şi descopere rădăcinile. Două versuri de Shakespeare, pe care şi le amintea parţial şi pe care le

descoperise deschizând întâmplător o carte din biblioteca şcolii, deveniseră filosofia după care îşi propunea să trăiască:

„Contează doar ce-a fost sau ce urmează.
Cu mine voi începe, cu mine voi sfârşi”.

Nu intenţionase să-şi mobileze apartamentul într-un anumit stil. Trecutul nu o impresiona; toată viaţa luptase să scape de el, să-şi croiască un viitor pe măsura nevoii ei de ordine, securitate, succes. Câteva luni trăise numai cu o masă pliantă, un scaun şi o saltea pusă direct pe jos, până când reuşise să adune banii pentru o mobilă modernă, frumos proporţională, austeră, pe care şi-o dorise cu ardoare: canapeaua şi două fotolii uşoare din piele veritabilă, masa de sufragerie şi cele patru scaune din lemn de ulm lustruit, biblioteca asortată, acoperind în întregime un perete, bucătăria lucioasă, proiectată de un profesionist şi care conţinea un minim se ustensile necesare şi vesela, nimic superfluu. Apartamentul era lumea ei individuală, în care colegii de la poliţie nu aveau acces. Numai iubitul ei avea acces şi, când Alen trecuse prima oară pragul, lipsit de curiozitate, neameninţător, ducând ca întotdeauna în mână o pungă de plastic plină cu cărţi, chiar şi prezenţa lui delicată îi păruse pentru o clipă, o intruziune periculoasă.

Îşi turnă un deget de whisky, îl amestecă cu apă, apoi descinse broasca de siguranţă a uşii dintre camera de zi şi balconul de fier. Aerul năvăli înăuntru, proaspăt şi curat. Închise uşa în urmă şi rămase cu paharul în mână, rezemată de peretele de cărămidă, privind în zare, spre estul Londrei. Un strat gros de nori joşi absorbise luminile oraşului şi zăcea, aproape însângerat, ca o vopsea întinsă pe negrul intens al nopţii. Vântul bătea ca o briză suficient de puternică pentru a agita crengile teilor de pe bulevardul Holland Park şi a scutura antenele de televiziune care ţâşneau, fragile fetişuri exotice, din conturul acoperişurilor, cu cincisprezece metri mai jos. Spre sud, copacii din Holland Park se conturau într-o pată neagră, coagulată pe fundalul cerului, iar în faţa lor, fleşa bisericii St. John strălucea ca un miracol îndepărtat. Era una din plăcerile acestui moment, să vadă cum săgeata se mişcă, uneori apropiindu-se atât de mult, încât i se părea că ar putea întinde mina să-i atingă piatra aspră, alteori, ca în seara aceasta, distanţându-se lipsită de substanţă, ca o închipuire. Dedesubt, spre dreapta, sub luminile înalte, cu arc voltaic, bulevardul alerga spre est, unsuros ca un

râu al zilelor noastre, purtându-şi convoiul nesfârşit de maşini, camioane şi autobuze roşii. Acesta fusese cândva, ştia ea, vechiul drum al romanilor, care, spre vest, ducea la ieşirea din Londinium; vuietul lui măcinat, constant, răzbătea până aici, sus, doar estompat, ca acela al unei mări depărtate.

În toate anotimpurile anului, exceptând toiul iernii, îşi respecta tabietul ei de seară. Îşi turna un pahar de whisky, Bell de preferinţă, şi ieşea cu paharul afară, să contemple pentru câteva minute perspectiva, ca un prizonier, gândea ea, care voia să se asigure că oraşul mai era încă acolo. Micuţul ei apartament nu era însă o închisoare, ci mai degrabă afirmarea unei libertăţi câştigate cu greu şi menţinută cu gelozie. Scăpase de autoritate, de bunica, de apartamentul acela meschin, murdar, gălăgios, de la etajul al şaptelea al unui bloc turn, construit după război, Ellison Fairweather Building, un monument dedicat unui consilier local care se consacrase cu pasiune, ca mai toţi de felul lui, distrugerii cartierelor cu străzi mici şi construirii monumentelor de douăsprezece etaje, menite să celebreze mândria civică şi teoriile sociologice. Scăpase de strigăte, graffiti, lifturi stricate, mirosul de urină. Îşi amintea prima seară a libertăţii ei, 8 iunie, cu doi ani în urmă. Stătuse unde se afla şi acum, şi turnase whisky, cu un gest ca o libaţie, privise arcul de lumină lichidă curgând pe balustradă, zicând cu glas tare „Poţi fierbe, ticălos consilier Fairweather. Bine-ai venit, Libertate!”

Iar acum pornise pe drumul pe care şi-l dorise. Dacă reuşea în munca ei cea nouă, totul, absolut totul devenea posibil. Poate nu era surprinzător că AD îşi alesese măcar o femeie în echipa lui. Nu era omul care să facă gesturi de rutină, de dragul feminismului ori al oricărei alte cauze la modă. O alesese pe ea, pentru că îi trebuia o femeie în echipă şi pentru că îi cunoştea activitatea de până atunci, pentru că ştia că se poate bizui pe ea. Privind pe deasupra Londrei, se simţi cuprinsă de încredere, o încredere plină de forţă şi dulceaţă, ca prima inspiraţie conştientă, dimineaţa. Lumea care i se întindea la picioare era cea în care se simţea acasă, o parte din acele conglomerate dense, active, de sate urbane, care formau districtul Poliţiei Metropolitane. Şi-o imagină întinzându-se spre Notting Hill Gate, spre Hyde Park şi cotul fluviului, dincolo de turnurile palatului Westminster şi Big Ben, dincolo de anormalitatea aceea care era

parcela aparţinând Poliţiei din City, apoi spre suburbiile din sud până la limita cu Corpul poliţienesc din Essex. Ştia cu exactitate aproape matematică unde era limita aceea. Aşa vedea ea capitala, împărţită în zone poliţieneşti, districte, diviziuni şi subdiviziuni. Iar imediat sub ea se afla Notting Hill, acel sat aspru, diversificat, puternic cosmopolit, unde fusese repartizată la absolvirea şcolii de pregătire preliminară. Îşi amintea fiecare zgomot, culoare, miros, la fel de puternic ca în acea toridă zi de august, cu opt ani în urmă, când se întâmplase, când înţelesese că alegerea ei fusese corectă şi că aceea era munca ei.

Fusese patrulă pedestră în Notting Hill, împreună cu Terry Read, în cea mai fierbinte noapte de august pe care şi-o putea aminti. Un băiat, ţipând aproape sugrumat de emoţie, se repezise spre ei şi, bolborosind ceva nedesluşit, le arătase o locuinţă din apropiere. O vedea din nou: îngrămădeala de vecini speriaţi la picioarele scărilor, feţe strălucind asudate, cămăşi ude, lipite de trupuri aburite, mirosul unei omeniri înfierbântate, nespălate. Iar pe deasupra şoaptelor, vocea aspră de sus, strigându-şi protestul neinteligibil. Copilul spusese:

— Are cuţit, domnişoară. George a încercat să intre, dar l-a ameninţat. Nu-i aşa, George?

George, alb, mic, ca o nevăstuică, răspunsese dintr-un colţ:

— Da, aşa e.

— Şi Mabelle e înăuntru cu el, Mabelle şi copilul.

O femeie şoptise:

— Sfinte doamne, e şi copilul!

Se retrăseseră pentru a le face loc să treacă, ea şi Terry:

Întrebase:

— Cum îl cheamă?

— Leroy.

— Celălalt nume?

— Price. Leroy Price.

Holul era neluminat, camera, neîncuiată, căci broasca fusese smulsă, era încă şi mai întunecoasă. Lumina aspră de afară se strecura pe după un covor bătut în cuie la fereastră. Distingea vag salteaua dublă, murdară, de pe jos, o masă pliantă, cu două scaune de o parte şi de cealaltă. Mirosea a vomă, sudoare şi bere, peste mirosul mai puternic, uleios, de peşte şi cartofi prăjiţi. O femeie se lipea de perete, cu copilul în braţe.

Spusese blând:

— E-n regulă, domnule Price. Daţi-mi mie cuţitul. Doar nu vreţi să le faceţi niciun rău. E copilul dumneavoastră. Nu vreţi să-i răniţi pe niciunul. Ştiu ce s-a întâmplat. Este prea cald şi prea mult. Ne-a ajuns la toţi.

Mai văzuse asemenea situaţii, atât la secţie cât şi cu patrula, momentul când povara frustrării, a lipsei de speranţă şi mizeriei devenea deodată prea grea şi mintea exploda într-un protest anarhic. Într-adevăr, omul acesta suportase prea mult. Prea multe note de plată neachitate, pe care în continuare nu le putea plăti, prea multe griji, prea multe nevoi, prea multe frustrări şi, bineînţeles, prea multă băutură. Se apropiase de el fără o vorbă, primindu-i calmă privirea, întinzând mâna după armă. Nu-şi dăduse seama dacă îi era frică de el, doar de Terry, care ar fi putut da buzna înăuntru. Nu se auzea niciun sunet: grupul de la picioarele scărilor încremenise în tăcere, strada se potolise într-unul din acele momente de linişte care coboară uneori chiar şi peste cel mai gălăgios cartier al Londrei. Îşi auzea numai propria respiraţie, liniştită faţă de a lui, grăbită, sonoră. Apoi, cu un suspin sălbatic el lăsase să-i scape cuţitul şi se aruncase peste ea. Îl sprijinise, murmurându-i ca unui copil, şi totul se sfârşise.

Făcuse ceea ce ar fi trebuit să facă Terry, iar el o lăsase. Dar bătrâna Moll Green, care nu lipsea niciodată când era vorba de agitaţie şi speranţa unei vărsări de sânge, fusese printre cei care aşteptaseră cu ochii aprinşi, la picioarele scărilor. Marţea următoare, Terry o înhăţase pentru că o prinsese cu haşiş, e adevărat că fusese provocată, dar el se nimerise în preajmă, cu planul săptămânal de arestări, pe care şi-l impusese. Moll, cuprinsă fie de o neaşteptată izbucnire de solidaritate umană, fie de repulsie împotriva bărbaţilor în general, şi a lui Terry în mod special, povestise sergentului de la secţie, propria ei versiune asupra incidentului. Lui Kate i s-a spus câte ceva ulterior, dar suficient pentru a fi clar că se cunoştea adevărul şi că reticenţa ei nu-i dăunase. Acum se întreba ce se întâmplase cu omul acela, cu Mabelle, cu copilul. Pentru prima dată i se păru ciudat că o dată incidentul consumat, raportul scris, nu se mai gândise niciodată la niciunul dintre ei.

Intră în casă, închise uşa şi trase perdelele grele, apoi îi telefonă lui Alen. Plănuiseră să meargă la film seara următoare, dar nu vor mai putea. Până la terminarea cazului, nu avea rost

să mai facă niciun plan. El primi vestea cu calm, aşa cum făcea întotdeauna când ea contramanda o întâlnire. Unul din lucrurile care îi plăceau foarte mult la el era acela că nu se supăra niciodată.

El spuse:

— Atunci nu mai putem să luăm nici masa la restaurant, joia viitoare.

— Poate terminăm până atunci, deşi nu cred. Totuşi păstrează rezervarea, iar dacă nu vom putea merge, sun eu şi o anulez.

— Bine, succes în anchetă. Sper că nu se vor risipi în zadar chinurile iubirii noastre.

— Poftim?

— Pardon. Berowne este numele unui personaj din Shakespeare. E un nume neobişnuit şi interesant.

— A fost o moarte neobişnuită şi interesantă. Ne vedem joi, pe la opt.

— Dacă nu va fi nevoie să contramandezi. Noapte bună, Kate.

I se păru că distinge o notă de ironie în vocea lui, apoi se gândi că oboseala o face să-şi imagineze lucruri ireale. Era prima dată când îi ura succes într-o anchetă, totuşi nu pusese întrebări. Se gândi că discreţia lui era desăvârşită în privinţa muncii ei, aşa cum era şi a ei. Sau explicaţia era că nu-i pasă? Înainte ca el să închidă întrebă:

— Cu personajul acela din Shakespeare, ce s-a întâmplat?

— Iubea o femeie pe nume Rosaline, dar ea l-a trimis să îngrijească bolnavi. Aşa că a plecat să lucreze douăsprezece luni într-un spital.

Nu prea avea la ce să o inspire acest personaj, gândi ea. Zâmbi punând telefonul jos. Păcat de cina de joia viitoare. Dar vor mai exista ocazii, alte seri. El va veni când o să-l sune ea şi o să-l cheme. Întotdeauna venea.

Considera că l-a întâlnit pe Alan Scully tocmai la timp. Educaţia ei sexuală timpurie, însuşită în gangurile de beton ale blocurilor cu multe etaje şi în spatele şoproanelor pentru biciclete, din curtea şcolii, într-un cartier din nordul Londrei, amestecul de emoţie, risc şi dezgust, fuseseră o bună pregătire pentru viaţă, dar una proastă pentru iubirea adevărată. Cei mai mulţi băieţi fuseseră mai puţin inteligenţi decât ea. Nu ar fi avut prea mare importanţă dacă ar fi arătat bine sau ar fi fost simpatici. Când ajunsese la vârsta de optsprezece ani,

constatase uşor amuzată, dar mai ales uluită, că îi privea pe bărbaţi aşa cum ei priveau cel mai adesea femeile, o distracţie sexuală ori socială, ocazională, dar prea lipsită de importanţă pentru a-i face loc în problemele serioase ale vieţii: să-şi ia examenele cu notă maximă, să-şi facă o carieră, să scape din imobilul acela, Elison Fairweather Building. Constată că putea să simtă plăcerea raporturilor sexuale, dispreţuind în acelaşi timp sursa ei. Ştia că aceasta nu era o bază onestă pentru o relaţie. Apoi, cu doi ani în urmă, îl întâlnise pe Alan. Apartamentul lui, pe o stradă îngustă în spatele lui British Museum, fusese spart, iar ea venise cu ofiţerul care se ocupa de amprente şi de cercetarea locului faptei. El îi spusese că lucrează în Bibliotecă Teologică din Bloomsbury şi că era colecţionar amator de cărţi de rugăciuni de la începutul perioadei victoriene – ei i se păruse o alegere extraordinară – şi că i se luaseră două dintre volumele cele mai valoroase. Nu le mai recuperase, iar ea simţise, din resemnarea calmă cu care el îi răspunsese la întrebări, că nici nu se aştepta să fie recuperate. Apartamentul lui, mic, aglomerat, mai curând un depozit de cărţi decât un spaţiu de locuit, nu semăna cu nicio altă locuinţă pe care o mai văzuse, deoarece nici el nu semăna cu alt bărbat. Trebuise să mai vină o dată la faţa locului şi stătuseră de vorbă o oră la o ceaşcă de cafea. O invitase simplu, să-l însoţească la un spectacol cu o piesă de Shakespeare, montată la Teatrul Naţional.

La mai puţin de o lună după aceea, făcuseră dragoste pentru prima oară şi el demolase una dintre convingerile ei ferme, aceea că un intelectual nu este interesat de sex. El era nu numai interesat, ci chiar foarte bun. Se stabilise între ei o prietenie confortabilă, aparent mulţumitoare pentru amândoi, afectuoasă, în care fiecare privea munca celuilalt fără invidie sau resentimente, ca pe un teritoriu străin, cu un limbaj şi obiceiuri atât de îndepărtate de orice posibilitate de înţelegere, încât rareori constituia un subiect de discuţie. Kate ştia că el este intrigat, nu atât de lipsa ei de credinţă în Dumnezeu, cât de lipsa de curiozitate intelectuală pentru formele ei multiple, fascinante, de manifestare. Mai simţea, de asemenea, deşi el nu o spusese niciodată, că se gândea la lipsa ei de educaţie literară. Dacă i se cerea, ea putea să recite versuri moderne despre tineri şomeri din cartierele sărace şi negri asupriţi din Africa, dar pentru el acestea nu erau decât slabe substitute

pentru literatura adevărată a lui Donne, Shakespeare, Keats sau Eliot. Ea, la rândul ei, îl privea ca pe un copil, atât de nepregătit să supravieţuiască în jungla urbană, încât era uimită că putea să umble printre toate pericolele cu atâta indiferenţă. În afara acelei spargeri, care rămăsese misterioasă, nimic rău nu i se mai întâmplase sau, dacă i se întâmplase, nu băgase el de seamă. O amuza să-i ceară cărţi şi se străduia să le citească când el i le aducea neîncrezător. Acum, înainte de culcare, citea Elizabeth Bowen. Viaţa eroinelor ei, veniturile lor proprii, casele încântătoare din St. John Wood, cameristele îmbrăcate în uniforme, redutabilele mătuşi şi, peste toate acestea, sensibilitatea delicată a sentimentelor lor, o uimeau. „Nu se spală îndeajuns, asta e problema lor” îi spusese lui Alan, gândindu-se atât la autoare cât şi la personaje. Dar o interesau şi voia să continue să citească.

Se făcuse aproape miezul nopţii. Era prea emoţionată şi prea obosită să-i mai fie foame, dar se gândi că ar trebui totuşi să pregătească ceva uşor, poate o omletă, înainte să meargă la culcare. Mai întâi însă, îşi ascultă mesajele înregistrate de robotul telefonic. Şi, la primul sunet al vocii cunoscute, euforia îi dispăru, înlocuită de un amestec de vină, neplăcere şi deprimare. Era îngrijitoarea bunicii. Trei mesaje, la intervale de o oră unul de celălalt, în care răbdarea controlată, profesională, făcea treptat loc frustrării şi, în cele din urmă, unei iritări vecine cu ostilitatea. Bunica, obosită de încarcerarea ei în apartamentul de la etajul al şaptelea, plecase la poştă să-şi ia pensia şi găsise, la întoarcere, geamul spart şi uşa forţată. Se întâmpla a treia oară în mai puţin de o lună. Doamna Miskin era acum prea speriată ca să mai iasă. Voia Kate să sune la Serviciile Sociale locale de îndată ce venea acasă sau, dacă era trecut de cinci şi jumătate, să sune direct la bunica ei? Era urgent.

Întotdeauna era urgent, gândi Kate obosită. Iar acum era ridicol de târziu să mai sune. Totuşi nu putea lăsa pe mâine dimineaţă. Bunica nu se culca până nu-i dădea telefon. Receptorul fu ridicat după primul apel, ceea ce însemna că bătrâna aşteptase lângă el.

— Ah, în sfârşit. E o oră tocmai potrivită pentru telefon. Aproape de miezul nopţii. Doamna Mason a încercat să te găsească.

— Ştiu. Eşti bine, bunico?

— Sigur că nu sunt bine. Ca naiba sunt. Când vii pe-aici?

— Încerc să trec mâine, dar nu va fi uşor. Sunt în mijlocul unei anchete.

— Vino la trei. Doamna Mason a zis că vine şi ea la trei. Vrea să te vadă neapărat. Nu uita, la trei.

— Nu pot, bunico.

— Şi eu cum o să-mi fac cumpărăturile? Îţi spun că nu-mi mai las apartamentul singur.

— Ce ai în frigider îţi ajunge pentru cel puţin patru zile.

— Nu-mi plac toate felurile astea gata preparate. Ţi-am mai spus.

— Nu poţi s-o rogi pe doamna Khan? E întotdeauna aşa de drăguţă.

— Nu pot. Nu mai iese acum decât dacă merge bărbatu-său cu ea, de când au fost pe-aici cei de la Frontul Naţional. Şi nici nu e corect. Are destule pe cap, la ea acasă. Şi copiii au stricat din nou nenorocitul ăsta de lift, dacă încă nu ţi-am spus.

— Bunico, ai reparat fereastra?

— Da, au venit şi au reparat-o. Vocea bunicii sugera că aici n-ar fi decât un detaliu, lipsit de importanţă.

Adăugă:

— Trebuie să mă iei de aici.

— Încerc, bunico. Eşti pe lista celor care aşteaptă o garsonieră într-unul din blocurile cu paznic. Ştii doar.

— Nu-mi trebuie niciun paznic. Vreau să stau laolaltă cu neamurile. Atunci ne vedem mâine, la ora trei. Să nu cumva să nu vii. Doamna Mason vrea să te întâlnească.

Închise telefonul.

Kate gândi: „Doamne, la aşa ceva nu mai fac faţă încă odată, nu când sunt la începutul unui caz nou”.

Îşi spuse supărată, căutându-şi scuze, că nu era iresponsabilă, că făcea tot ce putea. Îi cumpărase bunicii un frigider nou, care avea deasupra un mic congelator, şi în fiecare duminică se ducea să-l umple cu mâncare pentru o săptămână, dar cel mai adesea era întâmpinată cu aceeaşi nemulţumire:

— Nu pot mânca aşa ceva. Vreau să-mi fac singură cumpărăturile. Vreau să ies de aici.

Plătise să i se instaleze telefon şi o învăţase pe bunica să nu se teamă de el. Luase legătura cu autorităţile locale şi aranjase o zi pe săptămână când cineva venea să-i facă curat în casă. Ar

fi făcut chiar ea, bucuroasă, dacă bunica ar fi suportat acest amestec. Ar fi făcut orice, ar fi cheltuit oricât, numai să nu o ia să locuiască împreună în Charles Shannon House. Dar bătrâna, căreia i se aliase şi asistenta socială, voia să o forţeze să facă exact acest lucru! Iar ea nu putea să accepte. Nu putea renunţa la libertatea ei, la vizitele lui Alen, la camera liberă în care picta, la intimitatea şi liniştea ei de la sfârşitul zilei, pentru catrafusele unei femei bătrâne, zgomotul neîncetat al televizorului, dezordinea şi mirosul bătrâneţii, al ratării, mirosul clădirii Ellison Fairweather, al copilăriei şi al trecutului. Iar acum, mai mult ca oricând, era imposibil. Acum, când lucra la primul caz al echipei şi trebuia să fie liberă.

Fu cuprinsă de invidie şi resentimente gândindu-se la Massingham. Chiar dacă avea o duzină de rude dificile şi pretenţioase, nimeni nu-i cerea să le facă faţă. Iar dacă ea va trebui să se învoiască, el, primul, avea să arate că atunci când eşti la ananghie, nu te poţi baza pe o femeie.

8.

În dormitorul ei de la etajul al doilea, Barbara Berowne stătea rezemată de perne şi privea la televizorul montat pe peretele din faţa patului cu patru piloni, fără perdele. Aştepta filmul de noaptea târziu, dar dăduse drumul la aparat de îndată ce se băgase în pat, iar acum prinsese pe un program, ultimele zece minute ale unei dezbateri politice. Dăduse sonorul atât de încet încât nu mai auzea nimic, dar se uita la buzele agitate ale celor care vorbeau ca şi când ar fi putut să le înţeleagă, citindu-le. Îşi amintea de grimasa încordată, dezaprobatoare a buzelor lui Paul, când văzuse prima dată televizorul montat pe suportul pivotant, mult prea mare, stricând peretele şi concurând prin dimensiune cele două acuarele de Cotman, imagini ale catedralei de la Norwich, care îl încadrau. Dar nu scosese o vorbă, iar ea îşi spusese dispreţuitoare că nici nu-i păsa, orice ar fi zis. Acum se putea uita la televizor fără să fie, în mod inutil, conştientă de existenţa lui în camera de alături, unde zăcea fără somn şi nemulţumit, auzind înfundat ţipetele şi focurile de armă, ca nişte manifestări zgomotoase ale propriului lor război, mai

subtil, nedeclarat.

Lui nu-i plăcuse nici dezordinea ei, un protest inconştient împotriva lipsei de personalitate, a ordinii obsesive din restul casei. La lumina lămpii de pe noptieră, privi netulburată amestecul de lucruri din cameră: îmbrăcămintea aruncată pe unde o dezbrăcase; luciul capotului de mătase lăsat la marginea patului, fusta gri desfăcută evantai pe un scaun, ciorapii zăcând ca o urmă palidă pe covor, sutienul atârnat cu o bretea de masa de toaletă. Ce obiect stupid, indecent, părea, aruncat aşa la întâmplare; cu forma şi tăietura atât de precise, părea un obiect chirurgical, în ciuda tuturor dantelelor şi a delicateţii. Dimineaţă, Mattie va face ordine, va aduna lenjeria să o ducă la spălat, va atârna jachetele şi fustele în dulap. Iar ea va sta în pat, cu tava pentru micul dejun pe genunchi şi va privi; apoi se va scula, va face baie, se va îmbrăca şi va ieşi în faţa lumii ca întotdeauna, imaculată.

Fusese camera Annei Berowne, iar ea se mutase aici după căsătorie. Paul îi propusese să schimbe dormitoarele, dar ea nu pricepea de ce ar fi dormit într-o cameră mai mică, inferioară, din care nu vedea grădina pătrată, pentru simplul motiv că acesta fusese patul Annei. Fusese mai întâi camera Annei, apoi a ei şi a lui Paul, apoi numai a ei, dar întotdeauna ştiuse că el doarme alături. Acum era în exclusivitate a ei. Îşi amintea prima după-amiază pe care o petrecuseră împreună în dormitor, după căsătorie, el avusese o voce atât de oficială, încât nu i-o recunoscuse. Putea la fel de bine să fi vorbit unui eventual cumpărător.

— Poţi alege alte tablouri dacă vrei; mai sunt câteva în salonul cel mic. Annei îi plăceau acuarelele, iar lumina de aici le pune în valoare, dar nu trebuie să le păstrezi, dacă nu vrei.

Nu o atrăseseră tablourile, i se păruseră peisaje englezeşti nesemnificative, anoste, realizate de pictori pe care Paul considera că ea ar trebui să-i recunoască. Dar pe ea nu o interesau nici măcar cât să le schimbe. Totuşi, de la instalarea ei, dormitorul căpătase altă personalitate; mai moale, mai luxoasă, parfumată şi feminină. Iar cu timpul se aglomerase ca un magazin de antichităţi, plin cu de toate. Umblase prin casă şi adusese în cameră piese de mobilier şi obiecte dintre cefe mai neasortate, după cum îi plăcuseră, de parcă ar fi violat obsesiv casa, nelăsând niciun spaţiu pentru stafiile acelea, respinse, dar

insidioase. Un vas Regence, cu două braţe sub un abajur de sticlă, plin cu flori multicolore, alcătuite complicat din scoici, un dulap de lemn, în stil Tudor, bătut în bronz şi decorat cu ovaluri din porţelan portretizând păstori şi păstoriţe, un bust al lui John Soane pe un piedestal de marmură, o colecţie de cutii cu săruri, din secolul al XVIII-lea, scoase dintr-o vitrină şi acum aruncate la întâmplare, pe masa de toaletă. Totuşi, mai existau încă stafii, stafii adevărate, voci în aer, pe care niciun obiect, oricât de mult dorit, nu reuşise să le exorcizeze. Cum stătea rezemată pe pernele parfumate, îşi aminti de patul ei din copilărie, pe când avea doisprezece ani şi zăcea nemişcată, fără somn, strângând cearşafurile în pumni. Frânturi din nesfârşite certuri, răzbăteau peste săptămâni şi luni, atunci numai parţial înţelese, alcătuind în cele din urmă un întreg coerent, şlefuit de imaginaţia ei şi acum, imposibil de uitat. Mai întâi vocea mamei:

— Credeam că vrei să iei copiii în custodie. Doar eşti tatăl lor.

— Iar pe tine să te las liberă, să te distrezi în California? Oh, nu, draga mea, tu ai vrut copii, tu să-i ai. Cred că Frank nu se tocmeşte pentru doi copii vitregi? Ei bine, îi are. Sper să-i placă.

— Ei sunt englezi. Locul lor e aici.

— Ce i-ai spus? Că vii fără hangarale? Puţin cam şifonată, iubitule, dar fără cozi? Locul lor e lângă mamă. Şi o căţea are ceva instincte materne. Ori îi iei, ori mă opun divorţului.

— Doamne, dar sunt copiii tăi. Nu-ţi pasă de ei? Nu-i iubeşti?

— Aş fi putut, dacă m-ai fi lăsat şi dacă nu ţi-ar fi semănat ţie atât de mult. Dar aşa, sincer să fiu, îmi sunt indiferenţi. Vrei să fi liberă, şi eu la fel.

— Bine, îi împărţim! Eu o iau pe Barbie, tu pe Dicco. Locul băiatului e lângă tată.

— Atunci avem probleme. Trebuie să te consulţi cu tatăl, dacă ştii cine este. În orice caz, el trebuie să-l ia pe Dicco. Eu nu-i voi sta în drum. Dacă era ceva din mine în băiatul ăsta, l-aş fi recunoscut. E grotesc.

— Doamne, Donald, eşti un bastard!

— Nu, dragă, nu eu sunt bastardul în familia asta.

Se gândea: „Nu ascult, n-am să ţin minte, n-am să mă mai gândesc” şi dădea sonorul mai tare, lăsând vocile ranchiunoase să o surzească. Nu auzi uşa deschizându-se, dar văzu deodată o urmă alungită, de lumină slabă şi Dicco apăru în halatul lui până la genunchi, cu părul sârmos ca o coroană încâlcită. O privea

tăcut, apoi se apropie desculţ şi arcurile patului se presară când se aşeză lângă ea. Spuse:

— Nu poţi să dormi?

Ea stinse televizorul, cu un sentiment familiar, de vinovăţie.

— Mă gândeam la Sylvia şi la tata.

— Care dintre ei? Am avut atât de mulţi.

— Primul. Cel adevărat.

— Cel adevărat? Cel neadevărat. Mă întreb dacă o fi murit. Cancerul ar fi fost prea bun pentru el. Nu te gândi la el, gândeşte-te la bani. Ei sunt întotdeauna o consolare. Gândeşte-te la tine, la libertatea ta. La cât de bine îţi vine întotdeauna negrul. Doar nu ţi-e teamă, nu-i aşa?

— Nu, sigur că nu. N-am de ce să-mi fie teamă. Dicco, du-te înapoi la culcare.

— În patul lui. Ştiai, nu-i aşa? Ştii unde dorm. În patul lui.

— Lui Mattie n-o să-i placă. Nici doamnei Ursula. De ce nu poţi dormi în camera liberă? Sau să te întorci la Bruno?

— Bruno nu mă vrea acolo. Nu m-a vrut niciodată. Nu e loc. Iar eu nu mă simţeam bine. Nu vrei să mă simt bine? Bruno a început să mă obosească. Locul meu e aici. Sunt fratele tău. Asta e casa ta acum. Nu eşti prea primitoare, Barbie. Credeam că ţii să fiu pe aproape, în caz că ai vrea să vorbeşti noaptea, să te spovedeşti, să mărturiseşti. Hai, Barbie, mărturiseşte. Cine crezi că l-a omorât?

— De unde să ştiu eu? Presupun că a intrat cineva, un hoţ, alt vagabond, cineva care voia să fure colecţia muzeului. Nu vreau să vorbesc despre asta.

— Aşa zic cei de la poliţie?

— Aşa cred eu, nu ştiu ce zice poliţia.

— Atunci să-ţi spun eu. Ei cred că biserica aceea ar fi o alegere ciudată pentru un hoţ. Ce să fure de acolo?

— Există lucruri în altar, nu? Sfeşnice, o cruce. Erau, în biserica în care m-am cununat eu.

— N-am fost la cununia ta, Barbie. Nu m-ai invitat, îţi aminteşti?

— Paul voia o ceremonie restrânsă, Dicco. Ce contează?

Acesta, gândi ea, era alt lucru pe care Paul i-l furase. Îşi imaginase o nuntă mare, pe ea plutind spre altarul de la St. Margaret’s Westminster, strălucirea satinului alb, un văl ca un nor, florile, mulţimea, fotografii. În schimb, el propusese biroul

ofiţerului de stare civilă, iar când ea protestase, el insistase s-a meargă la biserica parohiei locale, unde să fie oficiată cea mai liniştită dintre ceremonii, ca şi când nunta era ceva de care trebuia să-ţi fie ruşine, ceva de ascuns, indecent.

Auzi vocea lui Dicco într-o şoaptă scăzută, insinuantă:

— Dar nu se mai ţin în altar, nu noaptea. Crucile şi sfeşnicele, le încuie. Bisericile sunt întunecoase, goale. Nu argint, nu aur, nu lumini. Nimic. Crezi că acela este momentul când Dumnezeu coboară de pe cruce şi umblă prin biserică, merge la altar, vede că nu este decât o masă de lemn, cu o bucată de pânză brodată, prinsă în cuie?

Ea se înfioră sub cearşaf.

— Nu spune prostii, Dicco. Du-te să te culci.

El se aplecă şi faţa lui, atât de asemănătoare cu a ei şi totuşi atât de deosebită, străluci la numai câţiva centimetri de ochii ei, atât de aproape încât putu să vadă picăturile de sudoare pe sprânceană şi să simtă mirosul de vin al respiraţiei.

— Asistenta aceea, Theresa Nolan, cea care s-a omorât. Paul era tatăl copilului?

— Bineînţeles că nu. De ce se gândeşte toată lumea la Theresa Nolan?

— Cine se gândeşte la ea? A întrebat de ea poliţia?

— Nu-mi amintesc. Cred că au întrebat de ce a plecat. Cam aşa ceva. Nu vreau să mă gândesc la asta.

Râsul lui moale, îngăduitor, sună ca o conspiraţie.

— Barbie, trebuie să te gândeşti. Nu poţi să treci prin viaţă fără să te gândeşti la anumite lucruri, numai pentru că nu-ţi convin sau sunt neplăcute. Era copilul lui, nu-i aşa? Asta făcea soţul tău, în timp ce tu zburdai cu amantul tău, se culca cu asistenta mamei lui. Iar fata cealaltă, Diana Travers, cea care s-a înecat. Ea ce făcea în casa asta?

— Ştiu ce făcea. O ajuta pe Mattie.

— O ocupaţie periculoasă, totuşi, nu-i aşa, să lucreze pentru soţul tău. Ascultă, dacă cineva l-a omorât pe Paul, atunci acela este cineva foarte deştept şi şmecher; cineva care ştia că el este acolo, în biserică, cineva care ştia că va găsi un brici la îndemână, cineva care avea putea ea să-şi asume un risc enorm, cineva obişnuit să taie carne de om. Cunoşti pe cineva de acest fel, Barbie? Cunoşti? Noroc că tu şi Stephen aveţi un alibi, nu-i aşa?

— Ai şi tu un alibi?

— Şi Mattie, desigur. Şi Lady Ursula. Şi Halliwell. E cam suspect, cu toate alibiurile astea, beton. Dar Sarah?

— N-am vorbit cu ea.

— Ei bine, să sperăm că ea nu are un alibi, altfel poliţia va începe să simtă că e vorba de o conspiraţie. Când m-ai sunat să-mi spui că o să-ţi dea cu piciorul, ţi-am spus că o să fie bine. Uite că e bine. Ţi-am spus să nu-ţi faci probleme de bani. Uite că nu ai de ce să-ţi faci probleme. Acum, totul îţi aparţine.

— Nu e chiar atât de mult.

— Hai, Barbie, ajunge. Mai întâi casa, trebuie să coste un milion. El era asigurat, nu-i aşa? Era prevăzută o clauză de sinucidere? Ar fi neobişnuit.

— Domnul Farrell zice că nu este. L-am întrebat.

Din nou râsul moale, interiorizat, ceva între mormăit şi chicoteală:

— Deci, te-ai descurcat să întrebi de asigurare! Nu pierzi timpul, n-am ce zice. Asta cred avocaţii, că Paul s-a sinucis?

— Avocaţii nu spun nimic. Domnul Farrell m-a învăţat să nu discut cu poliţia decât în prezenţa lui.

— Familia nu doreşte să fie o sinucidere; ei preferă să fi fost omorât. Şi poate că a fost. Dacă ar fi vrut să se omoare, de ce n-ar fi folosit pistolul?

Pistolul fratelui său. Omul nu-şi taie gâtul, dacă are pistol. Şi avea şi explozibil, nu-i aşa?

— Explozibil?

— Gloanţe. Unde e pistolul? Tot în seif?

— Nu. Nu ştiu unde este.

— Cum adică, nu ştii? Ai căutat?

— Ieri, după ce a plecat. Nu pistolul, voiam să mă uit în acte, în testament. Am deschis seiful şi nu era acolo.

— Eşti sigură?

— Bineînţeles că sunt sigură. Seiful e foarte mic.

— Dar, desigur, nu ai spus poliţiei. E greu să explici de ce voiai să te uiţi în testamentul soţului, cu numai câteva ore înainte ca el să moară, atât de convenabil

— N-am spus nimănui. Dat tu de unde ştiai de pistol?

— Doamne, Barbie, eşti extraordinară! Soţul tău moare cu gâtul tăiat, pistolul lui lipseşte şi tu nu spui nimănui.

— Cred că nu-l mai are. Dar ce contează? Doar nu s-a

împuşcat. Dicco, du-te la culcare. Sunt obosită.

— Dar nu te sperie pistolul, nu-i aşa? Barbie, de ce nu te sperie? Pentru că ştii cine l-a luat, nu-i aşa? Ştii sau bănuieşti. Cine a fost, Lady Ursula, Halliwell, Sarah, iubitul tău?

— Sigur că nu ştiu! Dicco, lasă-mă în pace. Sunt obosită. Nu vreau să mai vorbesc. Vreau să dorm.

Ochii i se umplură de lacrimi. Nu era corect din partea lui să o necăjească astfel. Simţi o mare milă pentru ea însăşi, rămasă văduvă, singură, vulnerabilă. Şi însărcinată. Lady Ursula voia ca ea să nu spună nimănui despre sarcină, deocamdată, nici poliţiei, nici lui Dicco. Dar el va trebui să afle, la un moment dat. Toată lumea va afla. Şi vor trebui să afle că să aibă grijă de ea, să o menajeze. Paul ar fi avut grijă, dar Paul nu era acolo. Iar ea îi spusese despre copil abia ieri dimineaţă. Ieri. Nu trebuia să se gândească la ieri, nu acum, niciodată de acum înainte. Trebuia să înceapă filmul, o reluare de Hitchcock, iar ei îi plăcuse întotdeauna Hitchcock. Nu era corect din partea lui Dicco să intre aşa, să o necăjească, să o facă să-şi amintească.

El zâmbi şi o mângâie pe creştet, ca pe un câine, apoi plecă. Ea aşteptă până ce uşa se închise şi fu sigură că el nu se mai întoarce, apoi dădu drumul la televizor. Ecranul se lumină şi apărură înscrisurile pentru sfârşitul emisiunii precedente. Era tocmai timpul. Se aşeză mai confortabil între perne, lăsând sonorul încet, încât el să nu audă.

9.

Massingham rămase la Yard ceva mai mult decât era nevoie. Când ajunse la vila din St. Petersburgh Place, mai era un minut până la miezul nopţii. Lumina de la parter era încă aprinsă; tatăl lui nu se culcase. Descuie, făcând cât mai puţin zgomot, şi împinse uşa cu precauţie, ca şi când ar fi intrat ilegal. Inutil. Tatăl lui auzise probabil zgomotul maşinii. Uşa de la salonul mic, din fată, se deschise aproape în acelaşi moment şi Lord Dungannon apăru târşâindu-şi picioarele. Cuvintele „şalvari cu botoşi” îi veniră în minte, antrenând după ele un familiar sentiment de milă, iritare şi vină.

Tatăl îi spuse:

— Ah, iată-te, dragul meu. Purves tocmai a adus tava cu grog. Vrei să luăm unul împreună?

Tatăl nu-i spunea niciodată „dragul meu”. Cuvintele sunaseră fals, teatral, ridicol. Iar vocea cu care răspunse atinse aceeaşi notă de stânjenită lipsă de sinceritate.

— Nu, tată, mulţumesc. Mă duc sus. Am avut o zi grea. Lucrăm la cazul Berowne.

— Desigur. Berowne. Înainte de căsătorie se numea Lady Ursula Stollard. Mătuşa ta, Margaret, a fost prezentată în acelaşi an. Trebuie să fi avut peste optzeci de ani. Nu putea fi o surpriză.

— Nu Lady Ursula a murit, tată. Fiul ei.

— Am crezut că Hugo Berowne a fost ucis în Irlanda de Nord.

— Nu Hugo, tată. Paul.

— Paul. Se părea că tatăl lui contemplă cuvântul, apoi spuse: Atunci, desigur, trebuie să-i scriu doamnei Ursula. Biata femeie. Dacă eşti sigur că nu vrei să intri...

Vocea, care din luna aprilie, începuse să-i tremure, ca a unui bătrân, se stinse. Dar Massingham urca deja în fugă scările. La jumătate se opri şi privi în jos peste balustradă, aşteptându-se să-l vadă pe tatăl lui târşâindu-şi picioarele înapoi în salon, la singurătatea şi whisky-ul lui. Dar bătrânul era încă acolo, uitându-se lung după el, cu un dor aproape indecent. În lumina puternică a lămpii din tavan, văzu clar ce făcuseră ultimele cinci luni din trăsăturile aspre ale familiei Massingham. Carnea părea să fi alunecat de pe oase, astfel încât nasul coroiat despica bărbia ascuţită, ca o lamă de cuţit, în timp ce fălcile atârnau în două pungi vlăguite, precum carnea unei păsări jumulite. Părul spumos al familiei Massingham era albit, decolorat şi subţire acum, ca paiul. Gândi: „Arată la fel de arhaic ca o pictură de Rowlandson. Vârsta face din noi toţi nişte caricaturi. Nu e de mirare că ne temem de ea”.

Urcă ¿le câteva trepte până la apartamentul lui şi fu cuprins de vechea tulburare. Devenea intolerabilă. Trebuia să plece şi cât mai curând. Dar cum? Exceptând o scurtă perioadă de timp la divizie, locuise în camerele lui din casa părinţilor de când se încadrase la poliţie. Cât trăise mama, situaţia îi convenise de minune. Părinţii, absorbiţi unul de altul cum fuseseră întotdeauna după ultima căsătorie a tatălui, la patruzeci şi cinci de ani, îl lăsaseră în pace, neştiind nici măcar dacă este acasă

ori nu. Faptul că foloseau aceeaşi uşă de intrare era un inconvenient, dar nimic altceva. Trăise confortabil, plătise o chirie nominală, economisise bani şi îşi spusese că îşi va cumpăra propriul apartament când va fi pregătit Putuse chiar să aibă aventuri amoroase, cu discreţie, şi în acelaşi timp să cheme personalul descompletat al mamei, dacă dorise, să-i pregătească masa, să-i spele rufele, să-i facă curat în camere sau să-i aducă bagajele.

Dar, de la moartea mamei, în aprilie, totul se schimbase. Când se întrunea Camera Lorzilor, tatăl reuşea să suporte existenţa zilnică, gesticulând cu carnetul de autobuz să prindă numărul 12 sau 88 spre Westminster, luând prânzul la Cameră, adormind uneori la dezbaterile de seară. Dar la sfârşitul săptămânii, şi cu atât mai mult în vacanţa parlamentara, devenise sâcâitor ca o femeie posesivă, îşi urmărea fiul venind şi plecând, cu un interes aproape obsesiv, aşteptând să descuie uşa, căutându-i blând, dar disperat compania. Doi dintre fraţii lui, cei mai mici, erau încă la şcoală şi scăpau de durerea tatălui petrecându-şi vacanţele cu prietenii. Singura soră era căsătorită cu un diplomat şi trăia la Roma. Fratele mai mic era la Sandhurst. Povara rămăsese întreagă, pe umerii lui. Iar acum, chiar şi chiria pe care o plătea devenise o contribuţie necesară, aproape la fel de importantă pentru resursele irosite ale tatălui, ca şi plata zilnică pentru prezenţă, la Camera Lorzilor.

Cuprins deodată de remuşcări îşi spuse: „Puteam să rămân cu el zece minute”. Zece minute stânjenitoare, de lipsă de comunicare, de discuţii mărunte despre munca lui pe care, până acum, tatăl nu o considerase demnă de interes. Zece minute de plictiseală, uşurate parţial de alcool, care stabileau un precedent pentru nopţile de plictiseală ce aveau să urmeze.

Închizând uşa apartamentului în urma lui, se gândi la Kate Miskin, care se afla acum la mai puţin de câţiva kilometri spre vest, relaxându-se în apartamentul ei, turnându-şi un pahar de băutură, lipsită de responsabilităţi, neîmpovărată de vină, şi simţi un val de invidie şi respingere iraţională, atât de puternic, încât aproape se convinse că era din vina ei.

CARTEA A III-A

AJUTÂND ANCHETA

1.

Mesajul de la Pembroke Lodge era politicos, dar lipsit de ambiguităţi. Domnul Lampart era în operaţii toată dimineaţa, însă va fi bucuros să-l primească pe comandantul Dalgliesh când va fi liber. Ceea ce avea să se întâmple pe la ora unu sau puţin mai târziu, în funcţie de numărul celor care aşteptau. În traducere, mesajul însemna că domnul Lampart era un om ocupat, preocupat să salveze vieţi şi să aline dureri şi cine ar fi putut pretinde, în mod legitim, că aceste activităţi benigne nu aveau prioritate faţă de preocupările unui poliţist, oricât ar fi fost el de distins? Ora întâlnirii era de asemenea bine apreciată. Dalgliesh nu se putea plânge că pierde prânzul, când domnul Lampart, prins cu treburi mai importante, nici nu se gândea la al lui.

O luă pe Kate cu el şi-i ceru să conducă maşina. Kate urcă pe locul din dreapta fără multă zarvă şi conduse ca de obicei, cu eficienţă respectând întocmai regulamentul, fără nimic din nerăbdarea ocazională a lui Massingham sau excesele lui bruşte de viteză. Au urcat dealul Haverstock şi după ce trecură de Round Pond, el spuse:

— Pembroke Lodge este la vreo opt sute de metri dincolo de Spaniards. Putem scăpa uşor intrarea. Ea încetini, dar, chiar şi aşa, au văzut-o în ultima clipă, o poartă largă, albă, retrasă mult de la şosea şi ascunsă de castani sălbatici. Aleea cu pietriş făcea o curbă spre stânga, apoi se bifurca încercuind un gazon imaculat, în faţa casei. Văzură o elegantă vilă eduardiană, scundă, aşezată la marginea landei, construită, se vedea, de un om bogat, care îşi putea satisface gusturile de aer curat, perspectivă şi distanţă convenabilă faţă de Londra, fără să fie împiedicat de autorităţile din construcţii sau de conservatorii preocupaţi de ocuparea terenului public. Roverul înainta

scrâşnind pe pietrişul aleii; Dalgliesh văzu că fostele grajduri din dreapta casei fuseseră transformate în garaje, dar alte transformări în arhitectura locului nu erau vizibile, cel puţin pe dinafară. Se întrebă câte paturi avea maternitatea. Probabil nu mai mult de treizeci. Dar activitatea lui Stephen Lampart nu se limita la dotările lui particulare din acest loc. El făcea parte, cum Dalgliesh verificase deja, din personalul a două clinici importante ale facultăţii din Londra şi, fără îndoială, mai opera şi la alte clinici particulare în afară de Pembroke Lodge. Aici însă era domeniul lui personal, iar Dalgliesh nu se îndoia că era şi foarte profitabil.

Uşa principală era deschisă. Ducea într-un vestibul oval, elegant, cu o uşă dublă, frumos ornamentată; un anunţ îi poftea pe vizitatori să intre. Au pătruns într-un hol, pătrat şi foarte luminos. Scara, cu balustrada delicat sculptată, era iluminată de o imensă fereastră cu vitralii. În stânga se găsea un cămin, de asemenea sculptat, din marmură cu nervuri. Deasupra atârna o pictură în ulei, în maniera Gainsborough târzie, o tânără mamă, o figură foarte serioasă, ţinând în braţele-i albe două fetiţe, printre cute de satin albastru şi dantele. În dreapta se afla un birou din mahon lustruit, mâi degrabă decorativ decât folositor, complet, cu vas cu trandafiri şi prezidat de o recepţioneră în halat alb.

Se simţea mirosul de dezinfectant, dar era acoperit de parfumul mai greu, al florilor. Se părea că recent fusese adus un comision. Buchete uriaşe de trandafiri şi gladiole, aranjamente sofisticate în coşuri împodobite cu funde şi alte exemple încă şi mai îndrăzneţe ale imaginaţiei floristului erau îngrămădite după uşă, aşteptând să fie distribuite. Aura de feminitate răsfăţată era aproape copleşitoare. Nu era un loc în care un bărbat să se simtă la largul lui, totuşi Dalgliesh înţelese că mai stânjenită era Kate. O văzu privind cu un dezgust fascinat unul dintre darurile mai bizare, ocazionate de felicitările conjugale: un pătuţ de copil, puţin mai lung de şaizeci de centimetri, acoperit complet cu boboci de trandafiri, prinşi cu sârmă, vopsiţi în albastru, având o pernă şi o cuvertură din garoafe albe, decapitate în acelaşi mod, întreaga monstruozitate înfrumuseţată cu o imensă fundă albastră. Pe când se apropiau de recepţie păşind pe covorul suficient de gros încât să li se agaţe de picioare, un cărucior cu sticluţe colorate, ojă de unghii şi borcane asortate,

fu împins prin hol de o femeie elegantă, în vârstă, îmbrăcată într-un costum roz deschis, cu pantaloni, evident o cosmeticiană. Dalgliesh îşi aminti de o conversaţie pe care o auzise la un dineu, cu câteva luni mai înainte. „Dar, dragă, locul este divin. Eşti alintată din momentul în care ai ajuns. Coafeză, machieuză, bucătărie cu specialităţi, şampanie în loc de valium, pentru momentele depresive. Tot tacâmul. Problema este, totuşi, că, după părerea mea, exagerează. Când începe travaliul te simţi îngrozitor şi îţi dai seama că există umilinţe şi suferinţe pe care nici doctorul Stephen nu le poate îndepărta”. Dalgliesh se întrebă deodată, deşi nu avea importanţă, dacă şi lui Lampart i se întâmpla să-i moară paciente. Probabil că nu, nu aici, în orice caz. Cele care prezentau vreun risc erau internate în altă parte. Locul purta o amprentă subtilă de prost gust, dar prostul gust ultim, al morţii şi eşecului, era riguros exclus.

Recepţionera, ca şi decorul fusese aleasă cu grijă, să liniştească, nu să sperie. Era de vârstă mijlocie, mai curând tăcută decât frumoasă, scoasă din cutie, impecabil coafată. Erau, desigur, anunţaţi. Domnul Lampart nu-l va lăsa pe domnul comandant să aştepte mai mult de câteva minute. Doreau o cafea? Nu? Atunci, poate aveau amabilitatea să aştepte în salon.

Dalgliesh se uită la ceas. Estimă că Lampart avea să apară peste aproximativ cinci minute, o întârziere bine calculată, suficient de lungă pentru a demonstra lipsa anxietăţii, dar, în acelaşi timp, suficient de scurtă pentru a nu deranja un om care era, totuşi, ofiţer superior al Scotland Yard-ului.

Salonul în care fură poftiţi era mare, tavanul înalt, bovindoul central flancat de altele două mai mici, care dădeau spre gazon şi permiteau o vedere amplă, dincolo de acesta. Ceva din formalismul eduardian şi confortul pluşat se prelungea în covorul de Axminster, în canapelele grele aşezate în unghi drept faţă de foc şi chiar în focul deschis, în care pepite artificiale se prăjeau sub poliţa sculptată. Stephen Lampart rezistase oricărei tentaţii de a combina aerul domestic al încăperii cu acela al unui cabinet de consultaţii. Nu exista nicio canapea ascunsă cu tact, în spatele unor draperii, nicio chiuvetă. În această încăpere, realităţile unei clinici puteau fi, pentru moment, uitate. Numai biroul din mahon îi reamintea vizitatorului că se afla într-un loc al activităţii.

Dalgliesh privi tablourile. Deasupra căminului se afla un Frith

şi el se apropie să studieze mai amănunţit meticulozitatea cu care reda romantismul vieţii victoriene. Era imaginea unei gări londoneze: eroi în uniformă revenind din aventuri coloniale. În fundal se vedeau vagoanele de clasa întâi. Doamne înfăşurate în pelerine ample şi purtând panglici din belşug, însoţite de fiice îmbrăcate în pantalonaşi decorativi, îşi salutau, cu graţie convivii la întoarcere, în timp ce reîntâlnirile mai puţin reţinute ale soldaţilor ocupau periferia pânzei. Pe peretele opus se afla o colecţie de decoruri, desene şi costume pentru ceea ce păreau a fi producţii shakespeariene. Dalgliesh presupuse că de pe scenă veneau câteva dintre figurile cele mai notabile printre pacientele lui Lampart şi că acestea erau cadouri primite în semn de recunoştinţă pentru serviciile oferite. O masă laterală era acoperită cu fotografii semnate, prinse în rame de argint Două, cu semnături flamboaiante, aparţineau unor persoane din foste familii regale europene. Celelalte erau ale unor mame arătând impecabil, melancolice, sentimentale, triumfătoare sau nemulţumite, care îşi ţineau copiii în braţe neexersate. În fundal nu lipsea imaginea de neconfundat, a doicii. Acest falanster de maternitate într-o încăpere care, în rest, era esenţialmente masculină, făcea o notă discordantă. Dar cel puţin, gândi Dalgliesh, omul nu-şi expusese diplomele medicale pe bufet.

Dalgliesh o lăsă pe Kate să studieze tabloul lui Frith şi se îndreptă spre ferestre. Uriaşul castan sălbatic din mijlocul gazonului era încă greu de frunzele verii, dar paravanul de fagi, care ascundea parţial landa, arăta deja primele culori arămii, de toamnă. Lumina dimineţii era difuză pe cerul care fusese mai întâi opac, precum laptele dulce, dar care acum se luminase, devenind argintiu. Deşi nu era soare, puteai şti că străluceşte dincolo de pătura de nori; aerul era uşor. Pe alee se plimbau agale două figuri, o soră cu caschetă albă şi pelerina şi o femeie cu un coif de păr blond şi o bogată haină de blană, mult prea grea pentru o zi de început de toamnă.

Stephen Lampart apăru după exact şase minute. Intră fără să se grăbească, îşi ceru scuze pentru întârziere şi îi salută cu politeţea calmă potrivită unei vizite de complezenţă. Dacă fusese surprins să-l vadă pe Dalgliesh însoţit de o femeie, îşi ascunse reacţia admirabil. Făcând prezentările, Dalgliesh sesiză privirea expertă cu care a măsurat-o pe Kate, în timp ce îşi dădeau mina. Putea să salute un potenţial pacient, apreciind din

lunga lui experienţă, chiar de la aceasta primă întâlnire, dacă urma să aibă necazuri cu ea.

Era îmbrăcat cu haine scumpe, dar nu pretenţioase. Jacheta de tweed, gri închis, cu dungi aproape invizibile, şi cămaşa albastră, imaculată erau, fără îndoială, destinate să-l îndepărteze de ortodoxismul intimidant al doctorului plin de succes. Ar fi putut fi, gândi Dalgliesh, bancher, profesor universitar, politician. Dar oricare i-ar fi fost profesia, ar fi practicat-o cu pricepere. Figura, hainele, aerul de încredere, toate purtau amprenta inconfundabilă a succesului.

Dalgliesh se aşteptase să-l vadă aşezându-se la birou, profitând de avantajul de a domina, pe care i-l oferea acesta. Dar el îi pofti să ia loc pe canapeaua joasă şi se aşeză la rândul lui, în faţa lor, într-un fotoliu ceva mai înalt, cu spătarul drept. Acesta îi oferea un avantaj mai subtil, reducând interviul la nivelul unui dialog intim, aproape prietenos, despre o problemă a ambilor. Spuse:

— Ştiu, desigur, de ce sunteţi aici. Este o întâmplare zguduitoare. Încă îmi vine greu să cred. Probabil toate rudele şi prietenii vă spun acelaşi lucru. Crima brutală este ceva care se întâmplă numai unui străin, nu oamenilor pe care îi cunoşti.

Dalgliesh întrebă:

— Cum aţi aflat?

— Lady Berowne mi-a telefonat la scurtă vreme după ce oamenii dumneavoastră i-au adus vestea şi, imediat ce am avut timp, am vizitat-o acasă. Voiam să-i ofer, ei şi doamnei Ursula, tot ajutorul posibil. Încă nu cunosc detaliile. Ştiţi mai bine ce s-a întâmplat?

— Amândurora li s-a tăiat gâtul. Încă nu ştim de ce sau cine a făcut-o.

— Asta am înţeles din presă şi de la televiziune, dar rapoartele păreau în mod intenţionat lipsite de informaţii. Presupun că abordaţi cazul ca pe o crimă.

Dalgliesh răspunse sec:

— Nu există dovezi care să susţină că ar fi vorba de o sinucidere.

— Dar uşa de la biserică, aceea care ducea la sacristie sau ce era acolo unde au fost găsite cadavrele, pot să vă întreb dacă aţi găsit-o deschisă sau aceasta este o întrebare la care nu trebuie să răspundeţi?

— Era descuiată.

— Ei bine, cel puţin asta o va linişti pe Lady Ursula. Nu dădu lămuriri. Dar nici nu era nevoie. După o pauză întrebă:

— Ce doriţi de la mine, domnule comandant?

— Aş dori să ne vorbiţi despre el. Această crimă ar putea fi ceea ce se vede la prima privire. A lăsat pe cineva să intre şi persoana aceea, un străin, i-a ucis pe amândoi. Dar dacă nu este chiar atât de simplu, atunci trebuie să ştim cât mai multe despre el.

Lampart răspunse:

— Inclusiv cine ar fi fost informat despre locul unde se afla ieri seară şi cine îl ura suficient de mult, pentru a-i tăia gâtul.

— Inclusiv tot ce ne puteţi spune şi ar avea o relevanţă cât de mică.

Lampart se opri parcă pentru a-şi aduna gândurile şi a le pune în ordine. Nu era necesar. Amândoi ştiau că gândurile lui fuseseră ordonate de multă vreme. Apoi spuse:

— Nu cred că vă pot fi de mare ajutor. Nimic din ceea ce ştiu sau pot bănui despre Paul Berowne nu este relevant pentru moartea lui. Dacă mă întrebaţi de duşmani, presupun că îi avea, duşmani politici. Dar aş crede că Paul avea mai puţini decât cei mai mulţi membri ai Guvernului şi, oricum, aceştia nu erau genul celor care să comită o crimă pentru aceste motive. Ideea că ar putea fi o crimă politică este absurdă. Doar dacă, desigur – se opri din nou şi Dalgliesh aşteptă –, doar dacă nu avusese o animozitate personală cu cineva din extrema stângă. Pare totuşi puţin probabil. Mai mult decât atât, ridicol. Sarah, fiica lui, nu iubea deloc politica. Dar nu am niciun motiv să presupun că grupul pe care îl frecventează sau că prietenul ei, marxistul acela, ar putea comite un asemenea omor.

— Despre ce grup e vorba?

— O organizaţie minoră, de extremă stânga. Nu cred că laburiştii i-ar accepta. Aş fi zis că aţi aflat deja. Cei de la Serviciul Special nu se ocupă să-i urmărească pe oamenii ăştia? Îi privea direct şi puţin întrebător, dar lui Dalgliesh nu-i scăpă nuanţa de dispreţ şi lipsă de simpatie din vocea lui atentă; se întrebă dacă şi Kate o sesizase. Întrebă:

— Cine e prietenul?

— Într-adevăr, domnule comandant, eu nu-l acuz pe el, nu acuz pe nimeni.

Dalgliesh nu răspunse. Se întreba cât de lungă va fi tăcerea pe care Lampart o va considera convingătoare, înainte de a furniza următoarea informaţie. După o pauză spuse:

— Se numeşte Ivor Garrod. Purtător de drapel pentru toate lozincile la modă. L-am întâlnit o singură dată. Sarah l-a adus într-o seară la cină, la Campden Hill Square, cu vreo cinci luni în urmă, în principal, cred, ca să-l necăjească pe papa. A fost un moment pe care aş prefera să-l uit. Din discuţiile pe care le-a purtat atunci, am înţeles că violenţa pe care o apără este la o scară mai mare decât simplul gest de a tăia gâtul unui fost ministru conservator.

Dalgliesh întrebă liniştit:

— Când l-aţi văzut ultima oară pe Sir Paul Berowne? Schimbarea introdusă de întrebare aproape îl deconcerta pe Lampart, dar el răspunse cu destul calm:

— Cam acum şase săptămâni Nu mai suntem la fel de apropiaţi ca pe vremuri. De fapt, îmi propusesem să-i telefonez astăzi şi să-l întreb dacă putea lua masa cu mine astă-seară sau mâine, în cazul când această întoarcere spre religie nu-i distrusese, desigur, gustul pentru mâncare bună şi băutură.

— De ce voiaţi să-l întâlniţi?

— Voiam să-l întreb ce avea de gând în privinţa soţiei. Cunoaşteţi, desigur, că de curând şi-a dat demisia din Parlament, ca şi din postul de ministru, şi probabil ştiţi la fel de bine ca şi mine, de ce a făcut-o. Se pare că voia să se retragă din viaţa publică. Voiam să ştiu dacă asta însemna că renunţă şi la căsătorie. Se punea problema unei prevederi financiare pentru Lady Berowne, pentru Barbara. Este verişoara mea, o cunosc din copilărie. Mă interesează.

— Cât de mult vă interesează?

Lampart privi într-o parte, peste umăr, la femeia blondă şi asistenta care continuau să se plimbe agale, în cerc, în jurul peluzei. Pentru moment, părea să-şi fi transferat interesul către ele, apoi se reculese, un gest puţin prea evident, şi se reîntoarse spre Dalgliesh.

— Mă scuzaţi. Cât de mult mă interesează? Nu vreau să mă căsătoresc cu ea, dacă la asta vă gândiţi, dar mă preocupă. În ultimii trei ani am fost amanţi, nu numai veri. Cred că puteţi spune acum, că într-adevăr mă interesează foarte mult.

— Soţul ştia că eraţi amanţi?

— Nu am idee. De obicei soţii ajung în cele din urmă să cunoască aceste lucruri. Paul şi cu mine nu ne întâlneam prea des, încât să fim stânjeniţi de situaţie. Suntem amândoi foarte ocupaţi şi avem puţine în comun. Cu excepţia Barbarei, desigur. În orice caz, el nu era în situaţia de a obiecta, vorbesc din punct de vedere moral. Şi el avea o amantă, nu mă îndoiesc că aţi aflat. Sau încă nu aţi dat şi de gunoiul acesta.

Dalgliesh spuse:

— Mă interesează să ştiu cum aţi dat dumneavoastră de el.

— Mi-a spus Barbara. A ghicit sau mai curând a intuit. Cu vreo optsprezece luni în urmă, a angajat un detectiv particular şi l-a urmărit. Ca să fiu mai exact, ea mi-a spus ce bănuieli avea şi eu am angajat un om suficient de discret, în numele ei. Nu cred că era, în mod special, afectată de infidelitate. Numai că îi plăcea să ştie. Nu cred că o considera pe femeia aceea o rivală periculoasă. De fapt, cred că era chiar mulţumită. O amuza şi în acelaşi timp, la nevoie, îl avea pe Paul cu ceva la mână. În plus, desigur, era eliberată de obligaţia de a se culca cu el, cel puţin cu o regularitate neconvenabilă. Dar nu-şi încuia uşa. Barbarei îi plăcea, din când în când, să se asigure că el îi era încă subjugat.

Era de o candoare remarcabilă, gândi Dalgliesh, chiar mai mult decât necesar. Se întrebă dacă această bunăvoinţă aproape naivă de a divulga emoţiile intime, nu numai ale lui, dar şi ale altora, provenea din încredere excesivă, aroganţă şi vanitate sau exista, poate, un motiv mai sinistru? Lampart n-ar fi fost primul ucigaş care să considere că, dacă mărturiseai poliţiei detalii pe care aceasta nu avea dreptul să le solicite, va fi mai puţin probabil să suspecteze alte secrete, mai periculoase.

Întrebă:

— Şi el îi mai era încă subjugat?

— Cred că da. Ce păcat că nu-i aici să-l întrebăm! Cu o mişcare bruscă, surprinzător de neîndemânatică, se ridică şi se îndreptă spre fereastră, cuprins parcă, de nerăbdare. Dalgliesh se răsuci în scaun să-l urmărească. Îl văzu mergând cu paşi mari spre birou, ridicând receptorul şi formând un număr. Spuse:

— Soră, cred că doamna Steiner a stat suficient de mult afară. În dimineaţa asta e prea frig pentru plimbări uşoare. Spune-i că vin să o vizitez în salon, se uită la ceas, cam peste cincisprezece minute. Mulţumesc. Puse receptorul jos, se întoarse în fotoliu şi

spuse, aproape brusc:

— Să continuăm. Cred că vreţi de la mine un fel de declaraţie. Unde am fost, ce am făcut, cu cine eram când Paul a murit? Nu sunt atât de naiv încât să nu-mi dau seama că dacă Paul a fost omorât, eu sunt unul dintre suspecţi.

— Nu e vorba de suspiciune. Trebuie să punem aceste întrebări tuturor celor apropiaţi lui Sir Paul.

Râse, o izbucnire bruscă de sunete, aspre şi nemiloase.

— Apropiaţi! Da, cred că s-ar putea numi şi aşa. Totul este o problemă de rutină. Nu asta le spuneţi de obicei victimelor dumneavoastră?

Dalgliesh nu răspunse. Tăcerea părea să-l irite pe Lampart. Întrebă:

— Unde dau declaraţia? Aici sau la poliţie? Sau aveţi sediul la Scotland Yard?

— O puteţi face în biroul meu dacă vă convine. Poate veniţi diseară. Sau o puteţi da la secţia de poliţie, dacă vă este mai la îndemână. Este bine însă, să cunoaştem esenţa ei acum.

Lampart spuse:

— Aţi remarcat, probabil, că nu am cerut să fie prezent avocatul meu. Arată o încredere mişcătoare în poliţie, nu credeţi?

— Dacă doriţi, poate fi prezent; este dreptul dumneavoastră, desigur.

— Nu vreau. Nu am nevoie. Sper să nu fiţi dezamăgit, domnule comandant, dar cred că am un alibi. În cazul că Berowne a murit între orele şapte şi miezul nopţii. Dalgliesh rămase în continuare tăcut. Lampart continuă:

— Am fost împreună cu Barbara în tot acest timp, după cum nu mă îndoiesc că ştiţi. Probabil că pe ea aţi întâlnit-o deja. Mai devreme, între două şi cinci, am avut operaţii aici. Lista pacienţilor vă stă la dispoziţie, iar sora de la blocul operator şi anestezistul pot colabora. Ştiu că purtam mănuşi, halat şi mască, dar vă asigur că personalul cunoaşte stilul meu de lucru, chiar dacă nu-mi văd faţa. Dar, desigur, mi-au văzut-o înainte să mă îmbrac pentru operaţie. Vă spun toate acestea pentru eventualitatea că aţi avea vreo idee năstruşnică, cum că mi-aş fi convins vreun coleg să mă înlocuiască.

Dalgliesh spuse:

— Poate fi valabil în ficţiune, dar nu şi în viaţa reală.

— După aceea, Barbara şi cu mine ne-am luat ceaiul în această încăpere şi am petrecut puţin timp în apartamentul meu, de sus. M-am schimbat şi am plecat de aici împreună pe la opt fără douăzeci. Portarul de noapte ne-a văzut ieşind şi poate confirma ora. Am condus până la Lebăda Neagră, la Cookham, unde am luat masa împreună. Nu m-am uitat la ceas, dar presupun că am ajuns acolo pe la opt şi jumătate. Eu am un Porsche roşu, dacă are vreo importanţă. Masa era rezervată pentru ora nouă fără un sfert. Jean Paul Higgins este şeful. El va putea confirma. Fără îndoială tot el va confirma că am plecat după ora unsprezece. Dar v-aş fi recunoscător dacă aţi avea puţin tact. Nu sunt hipersensibil în privinţa reputaţiei mele, totuşi nu-mi pot permite ca jumătate din protipendada Londrei să bârfească despre viaţa mea particulară. Iar pacientelor mele, chiar dacă unele au mici slăbiciuni, cum ar fi să nască sub apă ori să se ghemuiască pe covorul din salon, nu le-ar plăcea să fie asistate la naştere de un medic suspectat de crimă.

— Vom fi discreţi. Când a ajuns aici Lady Berowne? Sau aţi luat-o dumneavoastră mai devreme de la Campden Hill Square?

— Nu, n-am mai intrat la numărul 62 de câteva săptămâni. Barbara a venit cu taxiul. Nu-i place să conducă în Londra. A ajuns pe la ora patru, cred. De la patru şi un sfert până la cinci când am terminat, a stat în sală şi m-a urmărit operând. Nu v-am spus?

— A fost cu dumneavoastră tot timpul?

— Aproape tot timpul. Cred că s-a strecurat afară după ce am terminat a treia cezariană.

— Purta şi ea mască şi halat?

— Bineînţeles. Dar ce importanţă poate avea acest lucru? Cred că el a murit seara.

— Face des acest lucru? Să vă urmărească cum operaţi?

— Nu e neobişnuit. Este plăcerea ei, iar după o pauză continuă, din când în când.

Tăcură amândoi. Erau lucruri, gândi Dalgliesh, pe care nici măcar Stephen Lampart, cu toată poza lui de detaşare ironică şi dispreţ pentru reticenţă, nu le poate rosti. Deci, aşa se stimula ea. Asta era ceea ce o provoca: să urmărească, purtând mască şi halat, cum mâinile lui taie trupul altei femei; încărcătura erotică a unui apostolat medical; asistentele mişcându-se în jurul lui, după un ceremonial prestabilit; ochii cenuşii întâlnindu-i

pe cei albaştri pe deasupra măştii, iar după aceea urmărindu-l cum îşi trage mănuşile, cum îşi întinde mâinile într-o parodie de binecuvântare, în timp ce un acolit îi trage halatul de pe umeri; amestecul ameţitor de putere, mister, duritate; ritualul cuţitului şi al sângelui. Se întreba unde făcuseră dragoste. În dormitor, într-un salon privat? Era surprinzător că nu se urcaseră pe masa de operaţie. Sau poate că au făcut-o.

Telefonul de pe birou sună. Mormăind câteva scuze, Lampart ridică receptorul. Conversaţia, aparent cu un coleg, se desfăşură în termeni foarte specializaţi şi venea mai ales de la celălalt capăt al firului, Lampart mai mult asculta. Totuşi, nu încercă să o scurteze. Dalgliesh privi afară spre grădină, în timp ce în minte răsucea primele afirmaţii. Dacă plecaseră de la Pembroke Lodge la opt fără douăzeci, trebuia să fi condus în mare viteză ca să ajungă la Black Swan la opt şi jumătate. Ar fi avut timp să comită o crimă în drum? Ar fi putut să o facă dacă găsea o scuză să o lase pe ea în maşină. Nici un bărbat cu mintea întreagă n-ar fi luat-o şi pe ea în biserică, într-o misiune atât de sângeroasă, chiar dacă ea ar fi ştiut sau ar fi bănuit ce avea el de gând. Deci, ar fi trebuit să existe o scuză. O persoană pe care urma să o întâlnească scurt. O tranzacţie de afaceri. Maşina ar fi trebuit parcată în apropierea bisericii. Numai acest fapt şi ar fost riscant. Un Porsche roşu este vizibil. Şi apoi, ce-ar fi urmat? Bătaia în uşa bisericii. Berowne îi dă drumul. Scuzele exersate pentru deranj. Cât ar fi putut dura aceste preliminarii? Ceva mai puţin de un minut. Lovitura bruscă cu care l-a doborât pe Berowne. Apoi drumul în spălător, unde era sigur că va găsi briciul, îşi scoate repede haina şi cămaşa, se întoarce în sacristie, cu briciul în mână. Primele tăieturi simulând tentativa, apoi tăietura finală, până la os. Trebuie să fi studiat medicina legală în facultate sau după aceea. Ştia mai bine ca oricare alt suspect cum să simuleze sinuciderea.

Apoi dezastrul. Apare Harry, împleticindu-se, probabil pe jumătate beat, pe jumătate adormit, dar nu suficient încât să nu vadă, să nu ţină minte. Acum nu mai era timp pentru fineţuri şi nici nu mai erau necesare. Iar după aceea: spălat repede, pune briciul lângă mâna lui Berowne, o privire rapidă în stânga şi în dreapta, întunericul care acoperă totul, uşa lăsată deschisă pentru că nu putea lua cheia, întoarcerea fără grabă la maşină. Desigur, va trebui să se bazeze pe tăcerea ei, trebuia să se

asigure că ea va respecta povestea lor şi că va susţine că au condus direct spre Black Swan. Dar era o minciună uşoară, fără multe invenţii, fără detalii complicate de timp, care trebuiau memorate. Ea avea să spună ceea ce de fapt spusese deja: „Ne-am dus direct acolo. Nu, nu-mi amintesc pe ce drum. N-am băgat de seamă. Dar nu ne-am oprit". Ar fi trebuit să fabrice un argument serios pentru a-i cere ei să mintă. „Trebuie să vizitez un pacient. O femeie". Dar de ce să nu spună asta şi poliţiei? Nu e nimic rău într-o vizită profesională scurtă. Necesitatea de a opri trebuia să fie fără cusur. Fie ceva de acest gen, fie ceva ce şi-a amintit brusc. O convorbire telefonică la care nu răspunsese. Era prea rapidă, îi trebuia ceva de mai lungă durată. Apoi, de ce să nu aştepte şi să sune de la Lebăda Neagră? Dar exista desigur, planul. Va spune că a sunat la biserică, a vorbit cu Berowne, l-a lăsat bine mersi. În felul acesta, ea ar fi susţinut alibiul în favoarea lui, dar şi a ei personal. Iar dacă, în cele din urmă, nu o făcea, lui tot îi mai rămânea povestea inventată. „L-am căutat să vorbesc cu Berowne despre nevasta lui. Am stat numai zece minute. Discuţia a fost amicală. Nu l-am văzut decât pe Berowne şi l-am lăsat viu şi nevătămat".

Lampart puse receptorul jos. Spuse:

— Îmi pare rău. Unde rămăsesem, domnule comandant? La Lebăda Neagră?

Dar Dalgliesh schimbă ţinta întrebării. Spuse:

— Cândva l-aţi cunoscut îndeaproape pe Sir Paul Berowne, chiar dacă în cele din urmă nu aţi rost prea apropiaţi. Nu există doi bărbaţi care să iubească aceeaşi femeie şi să nu fie interesaţi unul de altul. Ar fi putut să adauge „uneori obsedaţi unul de altul".

Continuă:

— Sunteţi doctor. Mă întreb ce părere aveţi despre această experienţă pe care a trăit-o în sacristia de la St Matthew.

Flatarea nu era subtilă, iar Lampart era prea inteligent ca să nu o observe. Dar nu era în stare să-i reziste. Era obişnuit să i se ceară opinia, să fie ascultat cu deferenţă. Parţial, din asta trăia. Spuse:

— Eu sunt obstetrician, nu psihiatru. Totuşi, nu cred că din punct de vedere psihiatric cazul este foarte complicat. Povestea e obişnuită. Doar manifestările ei sunt bizare. Să-i spunem, criza

vârstei mijlocii. Expresia „menopauză masculină” nu-mi place. Oricum, este inexactă. Cele două lucruri sunt fundamental diferite. Cred că îşi analizase viaţa, ce realizase, ce putea să mai spere şi nu dădea prea mulţi bani pe ea. Încercase avocatura şi politica, dar niciuna nu îl satisfăcuse. Avea o soţie care îl atrăgea, dar pe care nu o iubea. Fiica lui nu-l iubea. O slujbă care înăbuşea orice speranţă de a izbucni într-un protest spectaculos sau exuberant. Bine, îşi găsise o amantă. Este un expedient facil. N-am cunoscut-o pe doamnă, dar, din ce-mi spune Barbara, e mai curând o problemă de confort şi cacao, ceva bârfă de birou, decât o sfâşiere a cămăşii de forţă în care s-a încorsetat singur. Deci, avea nevoie de o scuză pentru toate ratările. Ce altceva mai bun, decât să proclami că Dumnezeu însuşi te-a anunţat că eşti pe un drum greşit? Nu cred că exista altă ieşire. Dar se poate argumenta că ar mai fi o clacare nervoasă, alcoolismul sau cancerul.

Dalgliesh nu scoase niciun cuvânt şi el continuă repede, cu un fel de sinceritate nervoasă, care era aproape convingătoare.

— Îi văd tot timpul. Pe soţi. Stau unde staţi şi dumneavoastră acum. În aparenţă, vin să discute cu mine despre soţiile lor. Dar ei sunt cei cu probleme. Ei sunt cei care nu pot câştiga. Este vorba de tirania succesului. Ei îşi petrec cea mai mare parte a tinereţii studiind pentru o calificare, cea mai mare parte a vârstei viguroase construindu-şi succesul – soţia potrivită, casa potrivită, şcolile potrivite pentru copii, cluburile potrivite. Pentru ce? Pentru mai mulţi bani, mai mult confort, o casă mai mare, o maşină mai rapidă, mai multe taxe. Şi nici nu se aleg cu mare lucru de aici. Apoi mai au de trăit încă vreo douăzeci de ani. Nu e mult mai bine nici pentru cei care nu sunt deziluzionaţi, care îşi găsesc locul, cărora chiar le place ce fac. Teama lor este perspectiva pensionării. Peste noapte, nu mai eşti nimeni. Un mort ambulant. Nu i-aţi văzut pe bătrânii aceia îngrozitori, care mai pescuiesc un comitet, mai umblă după o comisie regală, o slujbă oricare, numai să le dea iluzia că mai au importanţă?

Dalgliesh spuse:

— Da, i-am văzut.

— Doamne aproape cad în genunchi şi linguşesc pentru asta.

— Da, cred că este adevărat, dar nu şi pentru el. El era abia la începutul carierei ministeriale. Îl aştepta succesul. El se afla încă în etapa de luptă pentru succes.

— Oh, da, cunosc. Următorul prim-ministru conservator, fără îndoială. Credeţi serios că era posibil? Eu nu cred. Nu avea acest foc în suflet, nu pentru politică în orice caz. Nici măcar cât un cărbune aprins.

Vorbea cu un fel de amărăciune triumfătoare. Spuse:

— Eu sunt bine. Sunt unul dintre cei norocoşi. Nu sunt robul averii. Slujba îmi dă ceea ce am nevoie. Şi când sunt gata pentru lada de gunoi, o am pe „Mayflower”, *o* şalupă, cincisprezece metri. E ancorată la Chichester. Acum nu am prea mult timp pentru ea. Dar dacă ies la pensie, o aprovizionez şi am pornit-o. Dar dumneavoastră, domnule comandant? Nici o „Mayflower”?

— Nici o „Mayflower”.

— Dar dumneavoastră aveţi poezia. Uitasem. Rostise cuvântul ca pe o insultă. Ca şi cum ar fi spus: Dumneavoastră aveţi traforajul, colecţia de timbre, broderia. Mai rău, vorbise ca şi când ar fi ştiut de ce de patru ani nu mai scrisese niciun vers, că este posibil să nu mai scrie niciunul, niciodată. Dalgliesh spuse:

— Pentru cineva care nu îi era prieten intim, ştiţi multe despre el.

— Mă interesa. Iar la Oxford am fost prieten cu fratele lui mai mare. Cinam la Campden Hill Square destul de des, când era în viaţă, şi ieşeam toţi trei cu şalupa. Mai ales la Cherbourg, în 1978. Ajungi să cunoşti un om când treci împreună cu el printr-o furtună de gradul zece. De fapt, Paul mi-a salvat viaţa. Am fost aruncat peste bord şi el m-a salvat.

— Dar nu este prea superficială afirmaţia dumneavoastră, explicaţia aceasta evidentă?

— Este surprinzător cât de des explicaţia evidentă este şi cea corectă. Dacă aţi fi diagnostician, aţi şti asta.

Dalgliesh se întoarse spre Kate:

— Voiaţi să mai întrebaţi ceva, inspectare?

Lampart nu reuşi să-şi înfrângă la timp fiorul de surpriză şi disconfort în faţa faptului că o femeie, pe care el o considerase a nu fi decât sclava lui Dalgliesh, cu rolul de a lua discret notiţe şi a asista la discuţie, martor blând şi tăcut, era de fapt abilitată să-i pună lui întrebări. Se uită la ea cu o privire concentrată, pe jumătate zâmbitoare, în fapt prudentă.

Kate spuse:

— Aţi luat masa la Black Swan, este localul dumneavoastră

preferat? Mergeţi des acolo împreună cu Lady Berowne?

— Vara, destul de des. Iarna mai puţin. Ambianţa este agreabilă. Este la o distanţă convenabilă de Londra, iar de când Higgins a schimbat bucătarul, şi mâncarea este bună. Dacă vreţi o recomandare pentru o cină liniştită, da, vă recomand locul. Sarcasmul era evident, îşi exprimase nemulţumirea prea ostentativ. Întrebarea, destul de inofensivă şi aparent nerelevantă, îl buimăcise. Kate spuse:

— Aţi fost acolo împreună în seara zilei de şapte august când Diana Travers s-a înecat?

El răspunse sec:

— Evident, ştiţi că noi am fost împreună acolo, aşa că nu văd de ce mai întrebaţi. Era petrecerea pentru aniversarea de douăzeci şi şapte de ani a doamnei Berowne. Trebuia să vină şi el mai târziu, dar a sunat să spună că nu poate ajunge. Dacă ştiţi că am fost acolo, mai ştiţi şi că am plecat înainte ca tragedia să se petreacă.

— Iar cealaltă tragedie, domnule, Theresa Nolan? Desigur, nu aţi fost prezent nici când s-a petrecut aceea?

Fii atentă, Kate, gândi Dalgliesh. Dar nu interveni şi nu se nelinişti.

— Dacă mă întrebaţi dacă am stat alături de ea când a luat tot flaconul de Distalgesic înghiţind tabletele cu sherry, nu, nu am fost. Dacă aş fi fost, aş fi oprit-o, desigur.

— A lăsat o scrisoare în care explica clar că s-a sinucis dintr-un sentiment de vină, în urma avortului. Un avort perfect legal. Era una dintre asistentele dumneavoastră de aici. Mă întreb de ce nu a făcut intervenţia la Pembroke Lodge?

— Nu mi-a cerut. Iar dacă o făcea, aş fi refuzat. Prefer să nu operez propriul meu personal. Dacă apar motive medicale de întrerupere a sarcinii, le îndrum spre un coleg ginecolog sau un psihiatru. De fapt, nici nu văd cum moartea ei sau a Dianei Travers ar avea vreo legătură cu motivul care vă aduce aici în această dimineaţă. Trebuie să ne pierdem timpul cu întrebări irelevante?

Dalgliesh spuse:

— Nu sunt irelevante. Sir Paul a primit scrisori în care se sugerează, indirect, dar fără echivoc, că ar avea o legătură cu moartea celor două persoane. Tot ce i s-a întâmplat lui în ultimele două săptămâni de viaţă trebuie să fie important.

Scrisorile erau probabil exemplul tipic de nonsens răutăcios la care politicienii sunt expuşi, dar este mai bine să le lămurim înainte de a le da la o parte.

Lampart îşi întoarse privirea de la Kate la Dalgliesh:

— Înţeleg. Îmi pare rău dacă am părut necooperant, dar nu ştiu absolut nimic despre fata asta, Travers, în afară de faptul că a lucrat la Campden Hill Square, ca servitoare, câteva ore pe zi şi că se afla la Lebăda Neagră în seara petrecerii. Theresa Nolan a venit aici de la Campden Hill Square unde o îngrijise pe Lady Ursula, imobilizată la pat din cauza sciaticii. Înţeleg că au găsit-o printr-o agenţie de servicii medicale. Când Lady Ursula nu a mai avut nevoie de o asistentă de noapte, i-a sugerat fetei să încerce aici. Avea calificare de moaşă. Era destul de bună. Cred că a rămas însărcinată în perioada cât a lucrat la Campden Hill Square. Dar nu am întrebat-o cine a fost bărbatul şi nici ea nu a spus.

Dalgliesh continuă:

— V-aţi gândit vreodată că tatăl ar fi putut fi Sir Paul Berowne?

— Da, m-am gândit. Cred că multă lume s-a gândit. Altceva, nu mai spuse, iar Dalgliesh nu-l forţă. Întrebă:

— Ce s-a întâmplat când şi-a dat seama că era gravidă?

— A venit la mine şi mi-a spus că nu-şi putea permite să aibă un copil şi dorea o întrerupere. Am trimis-o la un psihiatru, pe care l-am lăsat să facă toate aranjamentele.

— Credeţi că în momentul acela condiţia fetei, mă refer la starea ei mentală, justifica intervenţia legală pentru un avort?

— Eu nu am examinat-o. Nici nu am discutat problema cu ea. Nu era o decizie medicală de competenţa mea. După cum v-am spus, am trimis-o la un coleg psihiatru. I-am spus că putea să-şi ia concediu plătit, până la stabilirea unei decizii. S-a mai întors aici pentru o săptămână după o operaţie. Restul îl cunoaşteţi.

Deodată se ridică în picioare şi începu să se plimbe nervos. Apoi se întoarse spre Dalgliesh

— M-am gândit destul de mult la toată afacerea asta cu Paul Berowne. Omul este un animal şi se împacă mai bine cu sine însuşi şi cu lumea, când nu uită acest lucru. Recunoaştem că este cel mai inteligent şi mai periculos dintre animale, dar este totuşi un animal. Filosofii şi poeţii, după părerea mea, nu fac decât să complice lucrurile. În realitate, ele nu sunt chiar atât de

complicate. Necesităţile noastre fundamentale sunt destul de clare – hrană, adăpost, căldură, sex, prestigiu, în această ordine. Oamenii cei mai fericiţi asta caută şi cu asta se mulţumesc. Berowne nu era. Dumnezeu ştie la ce lucruri intangibile, de nerealizat, credea că are dreptul. Probabil, viaţa eternă.

Dalgliesh spuse:

— Deci, credeţi în probabilitatea de a se fi sinucis?

— Nu am destule dovezi. Dar să spunem că dumneavoastră decideţi în cele din urmă că a fost o sinucidere, eu, cel puţin, nu voi fi surprins.

— Şi vagabondul? Doi oameni au murit.

— Asta e mai dificil. El l-a omorât pe Paul sau Paul l-a omorât pe el? Familia nu va putea crede această din urmă alternativă. Lady Ursula nu va accepta niciodată această explicaţie, indiferent de verdictul final.

— Dar dumneavoastră...

— Oh, eu cred că dacă un om are în sine suficientă violenţă pentru a-şi tăia gâtul, este cu siguranţă capabil şi să taie gâtul altuia. Iar acum, vă rog să mă scuzaţi, se uită spre Kate, amândoi. Mă aşteaptă o pacientă. Voi trece pe la Yard între opt şi nouă şi jumătate, să semnez declaraţia. Ridicându-se, adăugă:

— Poate până atunci îmi mai vine vreo idee care să vă ajute. Dar nu fiţi prea sangvini.

Afirmaţia sună ca o ameninţare.

2.

Dincolo de poarta principală, maşinile circulau în flux continuu şi Kate trebui să aştepte câteva minute înainte de a intra pe şosea. Se întrebă: „Oare el cum se descurcă?” Consemnase tot interviul în caietul ei de notiţe, într-o stenogramă ordonată, neortodoxă, dar avea darul să-şi amintească aproape perfect vorbele şi ar fi putut chiar să le rescrie fără să consulte hieroglifele. Îşi lăsă gândurile să alunece peste toate întrebările şi răspunsurile, dar nu putu înţelege unde fusese AD foarte deştept.

Spusese foarte puţin, pusese întrebări scurte şi, uneori

aparent lipsite de legătură cu linia anchetei. Lampart, iar în cele din urmă aceasta era şi intenţia, fusese ademenit să spună puţin prea mult. De exemplu, toată gargara aceea despre criza masculilor la mijlocul vieţii, psihologie populară pe care, dacă nu aveai ce face, o puteai pune în plic să o trimiţi mătuşilor plictisite, care se întrebau ce se întâmplă cu bărbaţii lor. S-ar putea să aibă dreptate, desigur. La drept vorbind, varietăţile de devieri comportamentale ale bărbaţilor, la o anumită vârstă, nu intrau în specializarea lui Stephen Lampart. I se ceruse opinia şi el şi-o exprimase, dar te-ai fi aşteptat din partea unui om atât de încântat de propria sa voce, să vorbească mai mult despre problemele psihologice ale femeilor gravide şi avorturilor. Când au ajuns totuşi la Theresa Nolan, ce-au obţinut? O spoială care să acopere semnele evidente. Nu vrusese nici măcar să se gândească la ea, cu atât mai puţin să vorbească despre subiect. Şi nu pentru că ea, Kate, pusese întrebarea cu acea politeţe exagerată, lipsită de deferenţă, cu care, ştia, îl lovea în vanitatea lui mai mult decât prin lipsă de poliţe te sau antagonism făţiş. Sperase în norocul de a-l ademeni să comită o indiscreţie, dar dacă el nu avea nimic de ascuns, nu obţinea nimic. Îi auzi pe AD spunând:

— Detaliul acela mişcător, despre Sir Paul care i-a salvat viaţa. L-ai crezut?

— Nu, domnule, nu aşa cum l-a spus el. Cred că ceva asemănător s-a întâmplat. A căzut peste bord şi prietenul lui l-a tras înapoi. N-ar fi povestit dacă nu exista vreo legătură. Dar cred că de fapt spunea „Uite, i-oi fi luat-o eu pe nevastă-sa, dar pe el nu l-aş fi omorât, nu-i aşa? Mi-a salvat viaţa”. N-a fost prea subtil când l-a arătat cu degetul pe Garrod. Îi aruncă o privire scurtă. El făcu o grimasă de dezgust cum făcea de obicei când un coleg folosea o expresie care-i displăcea. Dar nu spuse decât:

— A fost complet lipsit de subtilitate.

Deodată, o cuprinse un val de optimism, impetuos, îmbătător şi periculos de apropiat stării de euforie, care o învăluia de câte ori un caz evolua bine; învăţase să nu se bizuie pe el, să-l controleze. „Dacă reuşim şi îl prindem, oricine ar el, şi o vom face, atunci sunt pe drumul cel bun. Voi izbândi”. Exaltarea ajungea dincolo de simpla ambiţie sau satisfacţia de a fi trecut un test, de a fi făcut o treabă bună. Fiecare minut din scurta ei

confruntare cu aceste ocazii de automulţumire îi adusese o mare mulţumire. Se gândi la primele ei luni de activitate în cadrul Diviziei pentru Investigaţii Criminalistice, la interogatoriile minuţioase, conştiincioase, extenuante, pentru care umblase din uşă în uşă, la victimele patetice, la şi mai pateticii răufăcători. Această sofisticată vânătoare de oameni era mult mai plină de satisfacţii, prin conştiinţa faptului că se confruntau cu un criminal care avusese inteligenţa de a elabora un plan şi care nu era o victimă ignorantă şi ineficientă a circumstanţelor sau a pasiunii. Învăţase cum se controlează reacţiile pe chipul unui om, cu mult înainte de a lucra la poliţie. Conduse atent, urmărind destinsă drumul, privind tot timpul în faţă. Totuşi ceva din ce gândise ea se comunicase colegului.

— Te-ai simţit bine, inspectore? Întrebarea şi utilizarea neobişnuită a gradului o făcură să tresară, dar se hotărî să răspundă cinstit, ştiind că, de altfel, nu avea de ales. Învăţase lecţia. Îi cunoştea reputaţia, iar când colegii vorbiseră despre el, ea avusese grijă să asculte. Spuseseră: „E un nenorocit, dar un nenorocit drept”. Ştia că erau unele inadvertenţe pe care le putea ierta şi unele slăbiciuni pe care le tolera. Dar între acestea, nu se afla şi lipsa cinstei. Spuse:

— Da, domnule. Mi-a plăcut să simt că eram stăpână pe situaţie, că aveam o ţintă.

Apoi adăugă, ştiind chiar în timp ce vorbea că se afla pe un teritoriu periculos, dar, la naiba, gândi, de ce să scape el uşor:

— Trebuie să iau întrebarea ca pe o critică, domnule?

— Nu. Nimeni nu ajunge să lucreze la poliţie dacă nu simte plăcerea exercitării puterii. Şi nimeni nu lucrează la investigaţii criminalistice, dacă nu are gustul morţii. Pericolul începe când plăcerea devine scop în sine. Atunci este momentul să te gândeşti la altă muncă.

Vrusese să-l întrebe: „V-aţi gândit vreodată la altă muncă, domnule?” Dar ştia că tentaţia era iluzorie. Existau câţiva ofiţeri superiori cărora puteai să le pui o asemenea întrebare după mai multe pahare de whisky la popotă, dar Dalgliesh nu se număra printre ei. Îşi amintea momentul când îi povestise lui Alan că Dalgliesh o alesese să facă parte din noua brigadă. El zâmbise, spunând: „N-ar fi momentul să începi să-i citeşti poeziile?”, iar ea răspunsese: „Ar fi mai bine să ajung să înţeleg omul înainte de a ajunge să-i înţeleg poeziile”. Nu era sigură că reuşise.

Acum spuse:

— Domnul Lampart a vorbit despre un brici. Noi, în mod deliberat, nu i-am spus cum a murit Sir Paul. De ce să fi menţionat el briciul?

Dalgliesh răspunse:

— E rezonabil. E unul dintre prietenii vechi, ar fi putut ştii cum se bărbierea Berowne. Putea să ghicească ce armă s-a folosit. Dar e interesant că nu a putut să ne întrebe direct cum s-a întâmplat. Va trebui să verificăm orele pe care ni le-a dat, destul de repede. E treaba lui Saunders, cred. Ar trebui să încerce de trei ori, la aceeaşi oră, cu aceeaşi maşină, în aceeaşi zi din săptămână şi, dacă avem noroc, pe aceeaşi vreme. Şi va trebui să ştim tot despre Pembroke Lodge. Cine este proprietarul, cine sunt acţionarii, cum funcţionează afacerea, ce reputaţie are.

Nu-şi putea nota instrucţiunile lui. Dar nici nu avea nevoie. Spuse:

— Da, domnule.

Dalgliesh continuă:

— El avea mijloacele, priceperea, motivul. Nu cred că urmărea să se căsătorească cu doamna, dar nici nu dorea o amantă cu probleme, care să înceapă să se gândească la divorţ. Dar dacă îl voia pe Berowne mort şi încă înainte ca el să-şi cheltuie banii pe planuri proaste, cum ar fi fost abandonarea casei, nu avea nevoie să-i taie gâtul. Este medic. Există şi metode mai subtile. Criminalul acesta nu a ucis numai în viteză. În camera aceea exista şi ură. Ura nu este o emoţie uşor de ascuns. N-am văzut-o la Stephen Lampart. Aroganţă, agresiune, gelozia sexuală a omului care posedă, da. Dar ură, nu.

Lui Kate nu-i lipsise niciodată curajul şi nu-i lipsi nici acum. Doar el o selecţionase pentru echipă. Probabil considerase că poate avea opinii valoroase. Nu-i trebuia o femeie în echipă ca să-şi satisfacă propriul ego. Spuse:

— Totuşi, crima nu ar fi putut fi comisă mai curând în grabă decât cu ură, domnule? Să omori fără să trezeşti suspiciuni nu este uşor, nici măcar pentru un doctor. El nu era medicul curant al lui Sir Paul. Iar dacă ar scăpa, aceasta ar fi crima perfectă, una în care nici nu poţi bănui, de fapt, o crimă. Harry Mack l-a încurcat. Dacă nu ar fi fost şi al doilea mort, noi am fi apreciat probabil lucrurile la prima lor aparenţă... de sinucidere, nu-i aşa?

Dalgliesh răspunse:

— Urmate de obişnuitul verdict eufemistic: „într-un moment de dezechilibru mental”. Poate. Dacă n-ar fi făcut greşeala să ia cu el chibriturile şi să ardă jurnalul numai pe jumătate. Acesta a fost un rafinament inutil. Într-un fel, chibritul acela nears pe de-a-ntregul este cel mai important indiciu pentru acest caz.

Deodată se simţi lângă el foarte la largul ei. Nu se mai gândea la impresia pe care i-o lăsa, ci la caz. Făcu ce ar fi făcut şi în prezenţa lui Massingham. Privind atentă la drum, gândi cu voce tare:

— Dacă hotărâse să ardă jurnalul, criminalul trebuia să ia chibrituri cu el, la biserică. Berowne nu fuma, deci brichetă nu putea să existe. Bineînţeles, nu putea risca să-şi folosească propria brichetă în caz că avea una, iar chibrituri nu ştia cu certitudine că va găsi în sacristie. Iar când le-a găsit, ele erau legate cu lanţ, deci era mai simplu şi mai rapid să le folosească pe care le adusese. Timpul era vital. Deci ne întoarcem la cineva care îl cunoştea pe Sir Paul, îi cunoştea obiceiurile, ştia unde se afla în seara de marţi, dar nu cunoştea biserica, totuşi nu ar fi putut veni cu jurnalul în mână. Înseamnă că purta o jachetă sau o haină cu buzunare destul de largi. Sau avea o poşetă, o sacoşă, o geantă de orice fel, servietă, trusă medicală.

Dalgliesh spuse:

— Sau l-a adus înfăşurat în ziar.

Kate continuă:

— Sună. Sir Paul îi deschide. Cere să meargă la spălător. Lasă acolo geanta împreună cu chibriturile şi jurnalul. Se dezbracă. Poate se dezbracă la piele. Apoi se întoarce în Mica Sacristie. Dar devine bizar, domnule. Victima nu stă, aşteptându-l liniştită. Nu dacă are în faţă un bărbat gol, cu un brici în mână. Paul Berowne nu era nici bătrân, nici bolnav, nici neputincios. S-ar fi apărat. Nu putea să se întâmple aşa.

— Concentrează-te asupra chibriturilor.

— Totuşi, trebuie să fi fost gol când a ucis. Cel puţin dezbrăcat până la brâu. Ştia probabil că va fi o treabă sângeroasă. Nu putea risca să-şi stropească hainele cu sânge. Sigur că da! Întâi îşi loveşte victima. Apoi se duce după brici, se dezbracă, îşi face treaba, se întoarce la spălător, se spală repede, dar bine, cu un jet de apă şi se îmbracă. În felul acesta poate fi sigur că nu există sânge pe copertă sau pe arzător. În ordinea asta trebuie să se fi petrecut faptele. În final, poate din obişnuinţă, pune

chibriturile în buzunar. Ceea ce ar însemna că era obişnuit să aibă chibrituri. Poate e fumător. Mai târziu, când a băgat mâna în buzunar şi le-a găsit, o fi fost speriat înţelegând că ar fi trebuit să le lase la locul crimei. De ce nu s-a întors? Poate era prea târziu. Sau poate nu suporta teatrul măcelului.

Dalgliesh spuse:

— Sau poate ştia că o a doua vizită va spori riscul de a fi văzut sau de a lăsa urme în sacristie. Dar, să presupunem că ucigaşul nu a lăsat intenţionat cutia cu chibrituri. Ce-ar putea să însemne acest lucru?

— Că acea cutie ne-ar fi putut duce la el. Dar ar fi fost puţin probabil. Putea folosi chibrituri obişnuite, una din milioanele de cutii de acelaşi fel. Şi nu putea să ştie că vom găsi bucăţica aceea nearsă. Poate că a luat-o înapoi pentru că era cutia a cărei lipsă ar fi sesizat-o cineva. Poate de la început intenţionase să o restituie. Ceea ce înseamnă că nu s-a dus la biserică de la locuinţa proprie. Logic ar fi să fi venit de la Campden Hill Square, de unde ar fi luat atât jurnalul, cât şi cutia de chibrituri. Dar dacă este aşa, dacă cutia provenea din casa lui Berowne, de ce să n-o lase la locul crimei? În cazul în care ar fi fost descoperită, cutia nu ar fi făcut decât să ne ducă înapoi la Berowne însuşi. Deci ne întoarcem la o greşeală simplă. Un obicei. Şi-a pus cutia în buzunar.

— Dacă aşa s-a întâmplat, atunci şocul de-a o descoperi ulterior în buzunar nu a fost prea mare. Şi-a spus probabil că noi vom presupune că Berowne a folosit cutia din suportul cu lanţ sau că chibriturile au ars odată cu jurnalul. Sau, poate, ne-am fi gândit că a folosit un chibrit din pachetele pe care le poţi lua de la hoteluri şi restaurante, suficient de mici încât să ardă fără urmă. Trebuie să admitem că Berowne nu era omul care să adune chibrituri de la restaurant, dar apărarea ar putea susţine exact aşa ceva. Nu este cel mai bun moment să cerem o condamnare bazată numai pe dovezi judiciare, în orice caz nu pe un chibrit de doi centimetri, ars pe jumătate.

Kate întrebă:

— Cum credeţi că s-a întâmplat, domnule?

— Este foarte posibil să fi fost cum ai spus. Dacă Sir Paul s-ar fi găsit în faţa unui atentator dezbrăcat, dar înarmat, mă îndoiesc că am fi găsit la locul faptei ceea ce am găsit. Nu era niciun semn de luptă. Ceea ce înseamnă că a fost mai întâi lovit.

După aceea, ucigaşul a trebuit să acţioneze rapid, expert, ştiind exact ce are de făcut. Şi nu avea nevoie de mult timp. Câteva minute să se dezbrace şi să ia briciul. Mai puţin de zece secunde să omoare. Deci, lovitura cu care l-a doborât nu trebuia să fie prea puternică. Trebuia să fie doar bine plasată, ca să nu lase o urmă prea vizibilă. Mai există însă o posibilitate: să-i fi pus lui Berowne ceva pe cap şi să-l fi doborât. Ceva moale, o eşarfă, un prosop, propria cămaşă. Sau un laţ, o sfoară, o batistă?

Kate spuse:

— Totuşi, trebuia să fie atent să nu strângă prea tare, să-şi sugrume victima. Cauza morţii trebuia să fie tăietura de la gât. Iar o eşarfă sau o batistă ar fi lăsat urme, nu-i aşa?

— Nu neapărat. Nu, după ce şi-ar fi terminat măcelărirea. Autopsia de după-amiază ne va lămuri în această privinţă.

Brusc se regăsi în Mica Sacristie, privind capul pe jumătate tăiat, revăzând tot tabloul, clar, precis, strălucitor ca o pictură colorată. De această dată nu existase niciun moment de pregătire, nicio şansă să-şi stăpânească gândurile şi muşchii, pentru ceea ce ştia că urmează să vadă. Mâinile, cu încheieturi albe, se încleştară pe volan. Pentru o clipă, îşi închipui că maşina se oprise, că apăsase pe frână. Dar înaintau încă, lin, pe strada Finchley. Ce ciudat, se gândi, că amintirea ororii, revenită brusc, era mai teribilă decât realitatea. Dar însoţitorul ei vorbea. Probabil pierduse câteva secunde din ce-i spusese. Acum vorbea despre ora autopsiei, spunând că poate ar dori să asiste. În mod normal, sugestia, pe care ar fi luat-o ca pe un ordin, i-ar fi făcut plăcere. Ar fi primit-o cu bucurie, ca pe încă o afirmare a faptului că făcea într-adevăr parte din echipă. Dar acum, pentru prima oară, simţi un spasm de dezgust, aproape o repulsie. Va fi acolo, desigur. Nu era prima autopsie la care asista. Nu se temea că se face de râs. Putea să privească, fără să-i vină rău. La cursurile de pregătire îi văzuse pe colegii ei ieşind din sală, în timp ce ea nu avusese nimic. Dacă patologul permitea, era important să asişti la o autopsie. Puteai învăţa foarte mult, iar ea era dornică să înveţe. Bunica şi asistenta socială o vor aştepta să vină la ora trei, dar nu avea ce face. Încercase, ce-i drept nu cu prea multă convingere, să găsească un moment în timpul zilei, când să telefoneze şi să anunţe că nu putea veni. Îşi spusese totuşi că nu avea rost; bunica ei ştia deja. Va încerca să ajungă la ea la sfârşitul zilei, dacă nu era prea târziu. Acum însă, cei morţi erau

mai importanţi decât cei vii. Dar, pentru prima oară de când lucra la Brigada pentru Investigaţii Criminalistice, o voce slabă, trădătoare, şoptind lipsită de încredere, o întreba care era, exact, efectul acestei munci asupra ei.

Alesese în mod deliberat profesia de poliţist, ştiind că i se potrivea. Dar niciodată, nici la început măcar, nu-şi făcuse iluzii. Era o muncă în care, când era nevoie de tine, ţi se cerea să fii prezent imediat, fără întrebări, eficient, iar când nu, colegii uitau că mai exişti. Trebuia uneori să lucrezi cu oameni cu care ai fi preferat să nu intri în contact şi să tratezi cu consideraţie ofiţeri superiori pentru care nu aveai nici urmă de respect; te puteai găsi în situaţia de a fi aliatul celor pe care îi dispreţuiai, împotriva unora pentru care, de cele mai multe ori, mai des decât convenabil, simţeai simpatie, chiar milă. Cunoştea confortabila teorie comună, conform căreia legea şi ordinea erau sfinte, crima o aberaţie, ştia că într-o societate liberă, regula poliţienească putea fi aplicată numai cu consimţământul celui care avea nevoie de ea, chiar şi în acele zone în care poliţia era considerată duşman, zone care deveniseră apoi stereotipul oprimării. Ea însă avea propriul ei crez. Îţi păstrai mintea întreagă, ştiind că ipocrizia poate fi necesară din punct de vedere politic, dar nu erai obligat să crezi în ea. Trebuia să rămâi onest, altfel munca aceasta nu avea sens. Munceai în aşa fel încât să-i obligi pe bărbaţii care îţi erau colegi să te respecte, chiar dacă să te placă ar fi însemnat prea mult. Viaţa personală trebuia să rămână personală, fără niciun amestec. Erau suficienţi bărbaţi în lume, apropierea nu trebuia să te aducă până la relaţii sexuale cu colegii. Nu trebuia să cazi în obiceiul facil al obscenităţii; era suficient ce cunoscuse în imobilul Ellison Fairweather. Ştia cât puteai spera să te ridici şi cum să o faci. Nu-ţi făceai duşmani în mod inutil; pentru o femeie era suficient de greu să se afirme, fără să i se mai pună şi piedici în ascensiune. În cele din urmă, fiecare muncă avea dezavantajele ei. Asistentele se mulţumeau cu mirosul pansamentelor şi al ploştilor, cu corpuri nespălate, cu durerea altora, cu mirosul morţii. Făcuse, la rândul ei, o alegere. Iar acum, mai mult ca niciodată, nu avea regrete.

3.

Spitalul în care Miles Kynaston lucra ca patolog consultant avea nevoie de o nouă încăpere pentru autopsii, de câţiva ani buni, dar dotările pentru pacienţii în viaţă avuseseră prioritate faţă de cele pentru morţi. Kynaston bombănea, dar Dalgliesh avu impresia că de fapt nu-i prea păsa. Dispunea de echipamentul de care avea nevoie, iar încăperea în care făcea autopsia era un teritoriu familiar în care se simţea la fel de confortabil ca la el acasă, în papuci şi în halat. Nu avea deloc chef să fie surghiunit într-un spaţiu mai mare, mai îndepărtat şi mai impersonal, iar nemulţumirile exprimate ocazional nu erau mai mult decât zgomote rituale, menite să amintească comitetului medical că există un departament de medicină legală.

În mod inevitabil însă, se producea înghesuială. Dalgliesh şi ofiţerii lui se aflau acolo mai mult din interes, decât din necesitate, dar sergentul răspunzător de paza obiectelor ridicate de la locul crimei, ofiţerul cu amprentele, cei care studiau locul crimei şi obiectele găsite acolo, cu plicurile, sticlele şi tuburile lor, ocupau spaţiul degeaba. Secretara lui Kynaston, o femeie scundă şi grasă, de vârstă mijlocie, de o eficienţă atentă, ca preşedinta Institutului pentru Femei, aşezată în scaunul ei dublu, era înghesuită într-un colţ, cu un sac plin la picioare. Dalgliesh se aştepta întotdeauna să o vadă scoţându-şi tricotul din sacoşă. Lui Kynaston nu-i plăcuse niciodată să se folosească de magnetofon şi din când în când se întorcea spre ea şi îi dicta descoperirile în propoziţii scurte, sacadate, rostite pe o voce scăzută, pe care ea părea că le înţelege. Lucra întotdeauna cu muzică, de obicei barocă sau un cvartet de coarde, de multe ori Mozart, Vivaldi, Haydn. Înregistrarea din această după-amiază era una pe care Dalgliesh o recunoscu imediat, deoarece o avea şi el, Neville Marriner, dirijând *Concertul pentru violă în sol minor* de Telemann. Dalgliesh se întrebă dacă tonul enigmatic, bogat melancolic, îi crea lui Kynaston catharsisul necesar; dacă era felul lui specific de a dramatiza nedemnele operaţii de rutină ale morţii; sau, dacă, la fel ca zugravii sau alţi meseriaşi folosiţi în mod curent, obişnuia, pur şi simplu, să lucreze cu muzică.

Cu un amestec de interes şi iritare, Dalgliesh observă că

Massingham şi Kate nu-şi luau ochii de la mâinile lui Kynaston, ca şi când s-ar fi temut să-şi mute privirea, riscând să-i întâlnească ochii. Se întreba cum de le putea trece prin minte că această spintecare rituală ar fi avut ceva de-a face cu Berowne. Detaşarea, care devenise pentru el a doua natură, se sprijinea pe eficienţa cu care organele erau scoase afară, examinate, introduse în diverse flacoane şi etichetate. Se simţea la fel ca atunci când, tânăr practicant, asistase la prima autopsie, surprins de culorile vii ale spiralelor şi pungilor care se bălăbăneau în mâinile înmănuşate şi însângerate ale patologului, o uimire aproape copilărească, văzând că o cavitate atât de mică putuse cuprinde o colecţie atât de vastă şi eterogenă de organe.

Mai târziu, când se spălaseră pe mâini la spălător, Kynaston din necesitate, dintr-un moft pe care cu greu l-ar fi putut explica, Dalgliesh întrebase:

— Ce credeţi despre ora la care a murit?

— Nu am motive să modific estimarea pe care am făcut-o la faţa locului. Cel mai devreme la ora şapte. Să zicem între şapte şi nouă. După ce vom analiza conţinutul stomacului, voi putea spune mai exact. Nu sunt urme de luptă. Iar dacă Berowne a fost atacat, nu a făcut nicio încercare să se apere. Palma, care are o poziţie de apucare, nu are şi tăieturi. Aţi văzut singur, de fapt. Sângele de pe palma stângă provine de pe brici, nu din tăieturi căpătate în apărare.

Dalgliesh spuse:

— De pe brici sau de la sângele de la gâtul lui.

— Este posibil şi aşa. Sângele din palmă era mai gros decât ne-am fi aşteptat. În niciunul dintre cazuri nu apar complicaţii privind cauza morţii. În ambele situaţii este vorba de o tăietură clasică, precisă, a ligamentului tiroid, care a retezat totul, de la piele până la coloană. Berowne era sănătos, ar fi apucat ani înaintaţi dacă nu i-ar fi tăiat cineva gâtul. Iar Harry Mack era într-o formă fizică mai zdravănă, vorbind din punct de vedere medical, decât mă aşteptam. Cu ficatul nu stătea prea bine, dar o mai ducea câţiva ani buni, chiar abuzând de alcool, înainte de a începe să aibă probleme. Laboratorul va pune sub microscop ţesutul de la gât, dar nu cred să obţineţi ceva interesant. La marginea rănii, nu există semne evidente că ar fi fost strâns de gât. Cucuiul de pe spatele capului lui Berowne este superficial, l-

a căpătat probabil când a căzut.

Dalgliesh spuse:

— Sau a fost tras în jos.

— Sau a fost tras în jos. Va trebui să aştepţi analizele laboratorului pentru petele de sânge, înainte să mergi mai departe, Adam.

Dalgliesh spuse:

— Chiar dacă petele acelea nu sunt sângele lui Harry Mack, tot nu poţi afirma că Berowne ar mai fi fost capabil să se târască până la Harry, având la gât acele două tăieturi superficiale.

Kynaston spuse:

— Aş putea afirma că este puţin probabil. N-aş putea spune că ar fi fost imposibil. Şi nu vorbim numai de tăieturile superficiale. Îţi aminteşti cazul de care vorbeşte Simpson? Sinucigaşul care practic îşi retezase capul, dar rămăsese conştient încât a putut să-l împingă în jos pe scări pe omul de la ambulanţă.

— Dar, dacă Berowne l-ar fi omorât pe Harry, de ce s-ar mai fi dus înapoi lângă pat să sfârşească şi cu el însuşi?

— O asociere naturală, pat, somn, moarte. Dacă hotărâse să moară în patul lui, de ce să se fi răzgândit, numai pentru că între timp a fost nevoit să-l omoare şi pe Harry?

— Nu era necesar. Mă întreb dacă Harry ar fi putut să ajungă la el la timp pentru a împiedica acea ultimă tăietură. Este o ofensă adusă bunului simţ.

— Sau imaginii tale despre Paul Berowne.

— Amândouă. Este o dublă crimă, Miles.

— Te cred, dar va fi al dracului de greu să dovedeşti, iar raportul meu nu cred că te va ajuta prea mult. Sinuciderea este cea mai intimă şi mai misterioasă acţiune umană, inexplicabilă, pentru că actorul principal nu mai este acolo să o explice.

— Desigur, doar dacă nu lasă o declaraţie. Dacă Berowne s-ar fi hotărât să se sinucidă, ar fi lăsat o notă, o încercare de a explica.

Kynaston răspunse enigmatic:

— Faptul că n-ai găsit-o, nu înseamnă neapărat că n-a lăsat-o.

Îşi trase o nouă pereche de mănuşi şi îşi puse din nou masca peste nas şi gură. Alt cadavru era adus înăuntru. Dalgliesh privi la ceas. Massingham şi Kate se puteau întoarce la Yard să continue cu hârtiile. El mai avea o întâlnire. După toate

frustrările zilei, avea nevoie de o uşurare, de o mângâiere chiar. Îşi propunea să obţină alte informaţii, într-un mod mai plăcut decât printr-un interogatoriu. Mai devreme în dimineaţa aceea, îi telefonase lui Conrad Ackroyd care îl invitase să servească ceaiul împreună cu proprietarul şi editorul ziarului *Paternoster Review.*

4.

Conrad şi Nellie Ackroyd locuiau într-o vilă eduardiană strălucind de curăţenie, lângă pădurea St. John, cu o grădină întinsă în lungul canalului, o casă cunoscută a fi fost construită de Edward VII, pentru una dintre amantele sale, şi moştenită de Nellie Ackroyd de la un unchi necăsătorit. Ackroyd se mutase aici din apartamentul lui din oraş, situat deasupra redacţiei ziarului *Paternoster*, cu trei ani în urmă, după căsătorie: îşi instalase aici cărţile, lucrurile personale şi viaţa, adaptându-se gustului lui Nellie pentru confort şi intimitate a căminului. Acum, deşi aveau servitoare, îl întâmpină el însuşi pe Dalgliesh, cu ochii negri, strălucitori şi nerăbdători că ai unui copil.

— Intră, intră. Ştim de ce ai venit, dragă. Pentru bucăţica mea din ziar. Mă bucur că nu eşti însoţit. Suntem gata să ajutăm poliţia să-şi desfăşoare ancheta, cum te-ai exprimat tu plin de tact, după ce ţi-ai prins omul şi i-ai răsucit puţin mâinile în camera din dos, dar nu-mi place să servesc ceaiul cu o minionă supradimensionată care îmi uzează arcurile la canapea, în timp ce cu o mână îmi mănâncă sandvişurile cu castraveţi, iar cu cealaltă scrie tot ce spun.

Dalgliesh răspunse:

— Fii serios, Conrad. Vorbim de o crimă.

— Da? Am auzit un zvon – numai un zvon, desigur – că Paul Berowne şi-ar fi dat singur lovitura de graţie. Mă bucur că nu e adevărat. Crima este mult mai interesantă şi mai puţin deprimantă. Este o lipsă de consideraţie din partea prietenilor să se sinucidă; nu dau un exemplu bun. Dar toate astea pot să mai aştepte. Mai întâi ceaiul.

Strigă pe scări, către etaj:

— Nellie, iubito. A venit Adam.

Privindu-l în timp ce se îndreptau spre salon, Dalgliesh gândi că Ackroyd nu îmbătrânise deloc de la prima lor întâlnire. Dădea impresia că e grăsuţ, poate datorită feţei aproape rotunde şi a obrajilor bucălaţi, ca două marsupii. Dar avea muşchii tari, era activ, se mişca cu graţia agilă a unui dansator. Avea ochi mici, oblici. Când zâmbea, se îngustau ca două cute. Dar cea mai remarcabilă trăsătură a figurii lui era mobilitatea neobosită a gurii mici, de o formă delicată, pe care o folosea ca pe un focar umed, de emoţii. O strângea dezaprobator, o cobora ca un copil necăjit sau dezamăgit, o alungea ovală când zâmbea. Părea că nu rămâne niciodată nemişcată, că nu avea niciodată aceeaşi formă. Chiar şi când se odihnea, mesteca întruna, ca şi când ar fi savurat gustul propriei limbi.

Nellie Ackroyd, dimpotrivă, era zveltă, în timp ce el era plinuţ, blondă, el brunet, şi mai înaltă decât el cu zece centimetri! Purta părul lung, adunat într-o coadă împletită rotund în jurul capului, după moda anilor douăzeci. Fusta de tweed era bine croită dar mai lungă decât se purtase în ultima jumătate de secol, iar peste ea îmbrăcase, ca întotdeauna, un pulover lejer. Pantofii erau ascuţiţi şi dantelaţi. Dalgliesh îşi amintea de una din profesoarele de la şcoala de duminică a tatălui său, care ar fi putut fi exact dublura ei. Văzând-o intrând în cameră, se simţi pentru o clipă înapoi, în biserica din sat, stând în cerc împreună cu ceilalţi copii, pe scaune mici de lemn şi aşteptând-o pe domnişoara Mainwaring să le dea timbrul ţie duminică, acel desen biblic, colorat, pe care avea să-l lipească cu nespusă grijă pe spaţiul de pe carnetul lui, rezervat pentru acea săptămână. Îi plăcuse domnişoara Mainwaring – murise de douăzeci de ani, de cancer, şi fusese îngropată într-un cimitir din Norfolk – şi îi plăcea, de asemenea, Nellie Ackroyd.

Căsătoria soţilor Ackroyd îi uluise pe prieteni şi fusese pentru duşmani o sursă de speculaţii pline de curiozitate. Dar, ori de câte ori se afla la ei, Dalgliesh nu se îndoia de faptul că erau cu adevărat fericiţi împreună şi se minuna întruna de variaţia infinită a căsătoriei, acea relaţie, în acelaşi timp publică şi atât de intimă, atât de îngrădită de convenţii şi atât de anarhică. Ackroyd avea reputaţia de a fi în viaţa particulară unul dintre cei mai drăguţi oameni din Londra. Victimele lui subliniau întotdeauna că îşi putea permite să fie: un singur număr din *Paternoster* cuprindea de obicei suficient venin să-ţi ajungă pe

toată viaţa. Recenziile cărţilor şi spectacolelor noi erau inteligente şi atractive, uneori receptive şi ocazional crude şi reprezentau de două ori pe lună un fel de distracţie gustată de toată lumea, exceptând, desigur, victima. Chiar şi atunci când suplimentul literar al cotidianului *Times* schimbase obiceiul, *Paternoster*
Review continuă să păstreze anonimatul celor care scriau cronicile. Ackroyd era de părere că niciun critic, nici măcar cel mai scrupulos şi dezinteresat, nu putea fi complet onest dacă îşi semna articolele, iar el păstra confidenţialitatea asupra colaboratorilor cu tot zelul entuziast al unui editor care ştie că nu va fi dat în judecată. Dalgliesh avea o bănuială că cele mai înveninate cronici erau scrise de Ackroyd însuşi, la îndemnurile soţiei; şi-i închipuia pe Conrad şi Nellie, stând în paturile lor separate, chemându-şi cea mai fericită inspiraţie prin uşa deschisă, dintre camere.

De câte ori se afla în preajma lor, era surprins de automulţumirea dusă până la conspiraţie a fericirii lor conjugale. Dacă existase vreodată o căsătorie de interes, aceasta era. Ea era o bucătăreasă perfectă. Lui îi plăcea să mănânce. Ei îi plăcea să îngrijească bolnavi, el suferea în fiecare iarnă de bronşită, de la cel mai slab curent, şi de dureri sinuzale care îi exacerbau ipohondria şi o ţineau pe ea ocupată cu frecţii şi inhalaţii. Dalgliesh, deşi cel mai puţin curios dintre oameni în privinţa vieţii sexuale a prietenilor lui, nu putea să nu se întrebe, câteodată, dacă se consumase într-adevăr, căsătoria lor. În general, credea că da. Ackroyd era foarte formalist când venea vorba de legalitate şi, cel puţin într-una din nopţile lunii de miere, trebuie să fi închis ochii şi să se fi gândit la Anglia. Iar după ce făcuseră acest sacrificiu pentru cerinţele legale şi teologice, începuseră să se ocupe de aspectele mai importante ale mariajului, cum ar fi decorarea casei şi starea aparatului bronşic al lui Conrad.

Nu venise cu mâna goală. Gazda lui era o colecţionară pasionată de poveşti scrise de fete în anii douăzeci-treizeci, colecţia de romane semnate de Angela Brazil fiind remarcabilă. Rafturile din camera de zi erau o mărturie a patimii ei pentru această nostalgie; poveşti în care numeroase eroine cu pieptul bine dezvoltat, care purtau bluze şi ghete, care se numeau Dorothy sau Madge, Marjorie sau Elisbeth, mânuiau cu vigoare

crose de hochei, dădeau în vileag înşelătoriile celor dintr-o pătură superioară sau ajutau la demascarea spionilor germani. Dalgliesh găsise o ediţie princeps a uneia dintre aceste cărţi, cu câteva luni în urmă, într-un anticariat din Maryleborle. Faptul că nu-şi amintea cu precizie când şi unde îl făcu să se gândească ce mult trecuse de când nu-i mai văzuse pe soţii Ackroyd. Bănuia că musafirii lor erau, cel mai adesea, persoane care, ca şi el, căutau ceva, de obicei informaţii. Dalgliesh reflectă din nou la ciudăţenia relaţiilor dintre oamenii care s-ar putea considera prieteni: se mulţumeau să se întâlnească o dată la câţiva ani, iar atunci când o făceau îşi reluau apropierea ca şi când nu ar fi existat nicio lungă despărţire. Totuşi, era adevărat că se plăceau reciproc. Dalgliesh telefona numai când avea nevoie de ceva, dar îi făcea plăcere să stea în salonul lui Nellie şi să privească dincolo de sera eduardiană, canalul care curgea în apropiere. Văzându-l acum, îi venea greu să creadă că apa aceasta, viu colorată, pe care o zărea printre coşurile suspendate, pline cu iederă şi garoafe roz, era aceeaşi care, la numai câţiva kilometri mai sus, se târa ca o ameninţare lichidă prin tunele întunecoase şi curgea mâloasă pe lângă uşa de sud a bisericii St. Matthew.

Întinse darul, cu obişnuitul sărut cast, devenit convenţie socială chiar şi printre cunoştinţele lui relativ bogate.

— Pentru tine, spuse el. Cred că se cheamă *Dulcie intră în joc.*

Nellie Ackroyd o despachetă cu un scâncet de plăcere.

— Nu fi rău, Adam. *Dulcie face jocul.* E minunată! Şi e într-o stare excepţională. Unde ai găsit-o?

— Cred că în Church Street. Mă bucur că nu o ai.

— O caut de ani de zile. Îmi completează colecţia cărţilor scrise de Brazil înainte de 1930. Conrad, iubitule, uite ce mi-a adus Adam!

— Foarte drăguţ din partea ta, măi băiete. Ah, uite şi ceaiul!

Era adus de o menajeră în vârstă şi aşezat în faţa lui Nellie şi a lui Conrad cu o grijă aproape rituală. Ceaiul era substanţial: felii de pâine cu unt, fără coajă, un platou cu sandvişuri cu castraveţi, plăcinte de casă cu smântână şi gem şi o prăjitură cu fructe. Îi amintea de ceaiurile din copilărie, din prezbiteriu, de preoţii şi lucrătorii parohiei care veneau în vizită la mama lui şi îşi legănau ceştile cu margine largă în salonul ei prăpădit, dar confortabil; îi amintea de el însuşi aducând, bine instruit, farfuriile rotunde. Ciudat, gândi el, că imaginea unui platou

colorat cu felii subţiri de pâine cu unt, putea încă să-i evoce durerea scurtă, dar ascuţită a amărăciunii şi nostalgiei. Urmărind-o pe Nellie cum aranja cu grijă mânerele, se gândi că toată viaţa lor era guvernată de mici ritualuri zilnice: ceaiul de dimineaţă, ultima cană de cacao sau lapte seara, paturile desfăcute cu grijă, cu cămaşa de noapte şi pijamaua pregătite. Acum era cinci şi un sfert, ziua de toamnă avea să alunece curând spre seară, iar această mică ceremonie a ceaiului, tipic englezească, trebuia să aline furiile după-amiezii. Ordine, rutină, obicei, impuse toate unei lumi dezordonate. Nu era sigur că i-ar fi plăcut să trăiască aşa, dar ca vizitator găsea că erau o alinare şi nu le dispreţuia. La urma urmelor, şi el avea propriile lui mijloace de a ţine realitatea în mână. Spuse:

— În legătură cu bucăţica aceea din *Review,* sper că nu ai de gând să transformi ziarul într-unul de scandal.

— De loc, dragă. Dar oamenilor le place câte o picanterie din când în când. Mă gândesc să te includ în noua noastră rubrică, *Despre ce mai vorbeşte lumea.* Oameni nepotriviţi care iau masa împreună. Adam Dalgliesh, poet detectiv, cu Cordelia Gray la Mon Plaisir, de exemplu.

— Cititorii tăi trebuie să trăiască vieţi foarte plicticoase dacă îşi suplinesc lipsa distracţiilor citind că eu şi o tânără doamnă am mâncat împreună raţă cu portocale.

— Pe cititorii noştri îi interesează întotdeauna când o tânără doamnă foarte frumoasă ia masa cu un domn cu douăzeci de ani mai în vârstă. Le dă speranţe. Iar tu arăţi foarte bine, Adam. Este evident că noua aventură îţi prieşte. Bine, mă refeream la noua slujbă, desigur. Nu eşti şeful sensibilei echipe criminalistice?

— Nu există această echipă.

— Nu, dar aşa îi spun eu. Metropolitanii îi spun probabil C3A sau ceva la fel de neinspirat. Dar noi am aflat despre ea. Dacă primul ministru şi liderul social democraţilor beau arsenic în timpul unei cine secrete, punând la cale o coaliţie, iar cardinalul arhiepiscop de Westminster şi onoratul confrate de Canterbury sunt văzuţi părăsind scena în chip misterios, în vârful picioarelor, nu ne-ar plăcea ca divizia locală pentru cercetări criminalistice să murdărească covoarele cu labele lor numărul patruzeci şi şase. Nu asta e ideea?

— Un scenariu fascinant, chiar dacă puţin probabil. Ce-ar fi

dacă editorul unei reviste literare ar fi găsit bătut măr şi un detectiv cu grad superior ar pleca în vârful picioarelor de la faţa locului? Ce-ai scris despre Paul Berowne, Conrad, de unde a pornit?

— De la o scrisoare anonimă. Şi nu trebuie să arborezi aerul ăsta de dezgust îndurerat. Ştim cu toţii că oamenii voştri stau prin cârciumi şi plătesc din banii contribuabililor pe cei mai sordizi foşti deţinuţi, pentru informaţii care, de cele mai multe ori, sunt de o exactitate mai mult decât dubioasă. Ştiu totul despre turnători. Eu nici măcar nu a trebuit să plătesc. Mi-a venit prin poştă, gratis.

— Cine a mai primit-o, ştii?

— Trei dintre cotidiene, editorii lor de rubrici mondene. Ei s-au hotărât să mai aştepte înainte să o publice.

— Foarte prudent. Tu ai verificat-o?

— Bineînţeles că am verificat-o. Cel puţin Winifred a făcut-o.

Winifred Forsythe fusese numită asistenta editorială a lui Ackroyd, dar puţine lucruri de la *Review* nu-i treceau prin mână, iar mulţi pretindeau că flerul financiar al lui Winifred ţinea ziarul pe linia de plutire. Avea înfăţişarea, îmbrăcămintea şi vocea unei guvernante victoriene, o femeie care te intimida şi era obişnuită să se facă totul cum voia ea. Poate datorită unei temeri atavice de autoritatea feminină, puţine persoane o înfruntau, iar când Winifred punea o întrebare, trebuia să i se răspundă. Uneori Dalgliesh ar fi vrut să o aibă în echipa lui.

Ackroyd spuse:

— A început prin a telefona la casa din Campden Hill Square şi a întreba de Diana Travers. A răspuns o femeie, alta decât Lady Berowne sau Lady Ursula. Fie o servitoare, fie menajera, Winifred spune că nu vorbise ca o secretară, nu avusese suficientă autoritate şi nici vocea aceea, competentă. Oricum, Berowne nu avea o secretară acasă. Era probabil menajera. Când a auzit întrebarea, a amuţit, nu a scos decât un soi de suspin. Apoi a răspuns: „Domnişoara Travers nu e aici, a plecat”. Winifred a întrebat dacă avea adresa şi i s-a răspuns: „Nu”, apoi i s-a închis telefonul brusc. Nu era o reacţie potrivită. Dacă voiau să ascundă faptul că Travers lucrase acolo ar fi trebuit să o instruiască mai bine pe femeia aceea. La anchetă nu se făcuse nicio menţiune că fata lucrase pentru Berowne şi nimeni altcineva nu s-a prins de asta. Dar, condeiul nostru

înveninat avea, se pare, dreptate, cel puţin într-o privinţă. Era cert că Travers era cunoscută la Campden Hill Square.

Dalgliesh întrebă:

— Şi după aceea?

— Winifred s-a dus la Lebăda Neagră. Trebuie să admit că motivul pe care l-a invocat nu a fost prea convingător. Le-a spus că intenţionam să scriem un articol despre accidentele prin înec în Tamisa. Ne-am fi aşteptat ca ei să nu fi auzit de *Paternoster Review,* astfel încât să nu-i surprindă nepotrivirea. Chiar şi aşa, au fost toţi foarte evazivi. Proprietarul – cum îl cheamă un nume francez? – nu era acolo când s-a dus Winifred, dar cei cu care a vorbit învăţaseră bine ce trebuiau să spună. De fapt, niciun proprietar de restaurant nu are nevoie de vâlvă în jurul unui deces. La mijlocul vieţii putem muri, dar în timpul unui dineu, nu. Să arunci nefericitele stridii în apă clocotită, de vii este una – chiar aşa, cum pot oamenii să-şi închipuie că ele nu simt nimic? –, dar un client înecat în localul tău e alta. Nu că Tamisa ar fi exact în localul lui, dar în general teoria ţine. Din momentul când unul din invitaţii de la petrecere a venit înăuntru şiroind de apă să spună că fata murise, el şi personalul şi-au ocupat poziţiile defensive şi trebuie să spun că s-au îngrijit de toată afacerea, foarte curat.

Dalgliesh nu a spus că citise deja rapoartele poliţiei locale. Întrebă:

— Winifred a aflat ce s-a întâmplat exact?

— Fata, Diana Travers, a venit cu un grup de cinci prieteni. Cred că erau mai ales oameni de teatru, ameţiţi în orice caz. Nimeni foarte cunoscut. După masă au devenit cam gălăgioşi şi au ieşit afară, pe mal, făcând tot felul de năzbâtii. La Lebăda Neagră nu se încurajează aşa ceva, se tolerează dacă eşti viconte tânăr, cu relaţiile corespunzătoare, desigur, dar tipii ăştia nu erau suficient de bogaţi, de aristocraţi sau de faimoşi pentru o asemenea permisiune. Proprietarul se întreba dacă să trimită pe cineva să le facă observaţie, când grupul s-a dus mai departe, în jos pe râu, de unde se auzeau mai mult sau mai puţin.

Dalgliesh spuse:

— Probabil îşi plătiseră deja consumaţia.

— Oh, da, totul era în regulă.

— Cine a plătit?

— Ei, asta o să te surprindă. Dominic Swayne, fratele Barbarei Berowne. El oferise petrecerea. El a rezervat masa, el a plătit.

Dalgliesh spuse:

— Probabil că tânărul are bani dacă poate face faţă unei consumaţii de şase persoane la Lebăda Neagră. De ce nu fusese la petrecerea de aniversare a surorii lui?

— Winifred nu s-a gândit că ar fi ieşit ceva dacă ar fi pus această întrebare. Dar s-a gândit, totuşi, că el dădea petrecerea în aceeaşi seară ca să o stingherească pe sora lui sau pe însoţitorul ei.

Şi Dalgliesh se gândise la asta. Îşi aminti raportul poliţiei. Fuseseră şase în grup: Diana Travers, Dominic Swayne, două studente la teatru ale căror nume nu şi le putea aminti, Anthony Baldwin, un scenograf, şi Liza Gallowey, care urma un curs de regie la City College. Niciunul dintre ei nu avea cazier şi chiar ar fi fost o mică surpriză să fi avut. Niciunul nu fusese cercetat de poliţia din Thames Valley, dar nici asta nu era surprinzător. Nu existaseră suspiciuni, cel puţin aparent, în legătură cu moartea Dianei Travers. Sărise dezbrăcată în Tamisa şi se înecase cu o eficienţă lipsită de orice dramatism în apa adâncă de patru metri, infestată cu alge, într-o noapte caldă, de vară.

Ackroyd continuă să povestească:

— Se pare că grupul a avut inspiraţia, din punctul de vedere al restaurantului, să nu aducă cadavrul înfăşurat în alge prin fereastra franceză, direct în sala de mese. Din fericire, uşa laterală, cea care duce la bucătării, a fost mai aproape. Fetele au dat buzna urlând că cineva din grupul lor s-a înecat, în timp ce Baldwin, care pare să se fi purtat cu mai mult cap decât ceilalţi, încerca să-i dea fetei „sărutul vieţii”, nu cu prea mare eficientă. Şeful a alergat şi a preluat toată treaba cu mai multă eficienţă, încercând să o reanimeze până a venit salvarea. Până atunci era moartă conform tuturor criteriilor. Probabil că murise deja când au scos-o. Dar ştii cum a fost. Nu-mi spune că nu ai citit raportul anchetei.

Dalgliesh spuse:

— Winifred a întrebat dacă Paul Berowne fusese acolo în seara aceea?

— Da, a întrebat, cu tot tactul de care este capabilă. Se pare că era aşteptat. Avea treburi care nu-i permiseseră să fie prezent la petrecere, dar anunţase că va încerca să ajungă la

timp pentru cafea. Puţin înainte de zece a telefonat, anunţând că fusese reţinut şi nu mai putea ajunge la timp. Interesant este că el era acolo... sau cel puţin maşina lui.

— Cum a descoperit Winifred acest lucru?

— Ei bine, cu foarte multă inteligentă şi încă şi mai mult noroc. Presupun că ştii parcajul de la Lebăda Neagră?

Dalgliesh răspunse:

— Nu, nu am fost niciodată acolo. Este o plăcere care mă aşteaptă. Povesteşte-mi.

— Proprietarului nu-i place să audă maşinile venind şi plecând, ceea ce e de înţeles, aşa că parcarea e la o depărtare de aproximativ patruzeci de metri de restaurant şi e înconjurată de un gara viu, de fagi. Nu au valet care să parcheze maşinile, probabil ar fi prea scump. Clienţii trebuie să străbată distanţa pe jos, iar dacă plouă, îşi debarcă mai întâi oaspeţii. Deci, parcajul este izolat şi nu-l mai foloseşte şi altcineva. Totuşi, portarul îl supraveghează din când în când, iar lui Winifred i-a dat prin minte că Berowne nu şi-ar fi lăsat maşina acolo, dacă ar fi telefonat că nu poate veni. Oricine din grup ar fi putut să plece la un moment dat şi ar fi recunoscut-o. Aşa că a făcut unele cercetări mai departe, pe alee. Chiar înainte să ajungi la şoseaua A3, e un fel de refugiu, în faţa unei ferme retrase de la drum. S-a interesat acolo. Dalgliesh întrebă:

— Sub ce pretext?

— A spus doar că era agent particular şi încearcă să găsească o maşină furată. Oamenii răspund la orice întrebare pusă cu destul aplomb. Tu ar trebui să ştii asta, Adam.

Dalgliesh răspunse:

— Şi a avut noroc.

— Da, într-adevăr. Un băiat de paisprezece ani îşi făcea temele în dormitorul de la stradă şi văzuse parcat acolo un Rover negru. Ca orice băiat, a fost fireşte interesat. Era sigur de marcă. A fost parcat acolo cam de pe la ora zece, iar când s-a dus copilul la culcare, maşina era încă acolo.

— A văzut numărul?

— Nu. Ar fi însemnat să iasă din casă, desigur, iar întâmplarea nu i se păruse prea ciudată încât să se deranjeze. Ceea ce l-a interesat a fost faptul că în maşină nu se afla decât un bărbat. A parcat-o, a încuiat-o şi a pornit către Lebăda Neagră. Nu e neobişnuit ca lumea să-şi parcheze maşina acolo, dar de cele

mai multe ori este vorba de cupluri de îndrăgostiţi care rămân în maşină.

— A putut să facă o descriere?

— Doar în linii foarte generale, dar corespundea, mai mult sau mai puţin, cu înfăţişarea lui Berowne. Eu cred că era maşina lui Berowne şi că el a fost acolo. Dar recunosc că nu există dovezi. Era oră zece noaptea când copilul l-a zărit şi pe alee nu există lumini. N-aş putea fi sigur că el a fost la Lebăda Neagră când Diana Travers s-a înecat şi, după cum ai observat probabil, în ceea ce am scris, am evitat cu grijă să afirm că ar fi fost.

— Te-ai consultat cu avocaţii înainte să o publici?

— Bineînţeles. Nu au fost prea bucuroşi, dar a trebuit să recunoască că nu era calomnioasă. Relatam numai fapte. Ca tot ce înseamnă bârfă.

Iar bârfa, gândi Dalgliesh, era ca orice altă marfă de pe piaţă. Ajungea la tine numai dacă dădeai ceva în schimb. Ackroyd, unul dintre cei mai cunoscuţi bârfitori ai Londrei, avea o reputaţie pentru exactitate şi valoare. Culegea bucăţele de informaţii picante, la fel cum alţi bărbaţi adunau şuruburi şi cuie. Poate nu foloseau imediat, dar mai târziu aveau să se potrivească la ceva. Şi lui îi plăcea sentimentul de putere pe care i-l dădea bârfa. Poate că reducea vastitatea oraşului amorf la bucăţele uşor de controlat, câteva sute de oameni care contau în lumea lui şi care îi creau iluzia că trăieşte într-un sat particular, intim, dar diversificat şi nu lipsit de întâmplări interesante. Iar el nu era vicios. Îi plăceau oamenii şi îi plăcea să-şi satisfacă prietenii. Ackroyd se furişa ca un păianjen în biroul lui şi îşi ţesea pânza de intrigi blânde. Era important ca măcar unul dintre fire să-l pună în legătură cu un ofiţer superior de poliţie, la fel cum pentru alţii era important să aibă cunoştinţe în lobby-ul parlamentar, în lumea teatrului, în strada Harley sau la tribunal. Aproape sigur îşi storcea sursele de informaţii şi i-ar fi putut oferi lui Dalgliesh un supliment. Dalgliesh se gândi că acum era momentul să-l obţină. Întrebă:

— Ce ştii despre Stephen Lampart?

— Nu mare lucru, deoarece natura milostivă m-a scutit de experienţa naşterii. Doi buni prieteni şi-au primit copiii la clinica lui din Hamstead, Pembroke Lodge. Totul a decurs foarte bine; moştenitorul unui ducat şi un viitor bancher comercial, ambii au venit pe lume în condiţii de siguranţă şi ambii băieţi, ceea ce,

după o suită de fete, era ceea ce se aştepta. Are reputaţie de ginecolog bun.

— Dar femeile?

— Dragul meu Alen, cât eşti de destrăbălat! Munca de ginecolog prezintă unele tentaţii. Iar femeile, nu-i aşa, sunt întotdeauna gata să-şi arate recunoştinţa, unele dintre ele în singurul fel pe care îi ştiu. Dar el se protejează, şi nu numai în viaţa sexuală. Cu opt ani în urmă a existau un caz de calomnie. Poate îţi aminteşti. Un ziarist, Mickey Case, a avut proasta inspiraţie de a sugera că Lampart a făcut un avort ilegal la Pembroke Lodge. În zilele acelea, practica era mai puţin liberală. Lampart l-a dat în judecată şi a cerut despăgubiri. L-a ruinat pe Mickey. De atunci nu a mai fost nici urmă de scandal. O reputaţie de procesoman te scapă cel mai bine de calomnie. Uneori mai umblă zvonul că el şi Barbara Berowne sunt mai mult decât veri, dar nu cred că cineva are dovezi concrete. Au fost de o discreţie remarcabilă, iar Barbara Berowne a jucat, desigur, la perfecţie rolul adorabilei şi frumoasei soţii de parlamentar, când i s-a cerut să o facă, adică nu prea des. Berowne nu a fost niciodată un tip sociabil. Câte un dineu restrâns, din când în când, obişnuitele petreceri ale secţiilor electorale, întâlniri pentru a strânge diverse fonduri şi aşa mai departe. Dar altfel, ei nu i se cerea prea des să se arate în acel rol incomod. Neobişnuit la Lampart este că îşi petrece viaţa aducând pe lume copii, el, căruia îi displac profund copiii. Dar aici suntem de acord. Până la patru săptămâni sunt încântători. După aceea, tot ce poţi să mai spui în favoarea copiilor este că în cele din urmă cresc. Şi-a luat măsuri de protecţie împotriva procreării. Şi-a făcut o vasectomie.

— Cum naiba ai aflat asta, Conrad?

— Băiete dragă, nu e un secret. Într-o vreme oamenii se lăudau cu asta. La început, când şi-a făcut operaţia, purta una din cravatele acelea care semnalau evenimentul. Cam vulgar, recunosc, dar Lampart însuşi are ceva vulgar în el. Acum o stăpâneşte mai bine, la vulgaritate mă refer. Cravata aceea a băgat-o într-un sertar, fără îndoială, laolaltă cu alte amintiri ale trecutului.

Iată într-adevăr un supliment pentru prieteni, se gândi Dalgliesh. Dacă Barbara Berowne ar fi gravidă şi nu Lampart ar fi tatăl, atunci cine ar fi? Dacă totuşi copilul ar fi fost al lui

Berowne, iar el ar fi ştiut acest lucru, s-ar mai fi omorât? Un complet de judecată ar fi considerat puţin probabil. Dar pentru Dalgliesh, care nu se lăsase niciodată convins de teoria sinuciderii, faptul nu era relevant. Dacă se ajungea la proces însă, pentru procuror ar fi fost extrem de important.

Ackroyd întrebă:

— Cum te-ai înţeles cu redutabila Lady Ursula? Ai mai întâlnit-o până acum?

— Nu. În viaţa mea nu mi s-a întâmplat prea des să mă întâlnesc cu fiice de conţi. Până acum, nici la slujbă nu am prea avut ocazia. Ce să cred despre ea? Spune-mi tu.

— Ceea ce toţi ar dori să ştie – cel puţin toţi cei din generaţia ei – este de ce s-a căsătorit cu Sir Henry. Întâmplător eu ştiu răspunsul. L-am descoperit singur. Vei spune că teoria mea este prea simplă, ceea ce nu înseamnă că nu este bună. Ea explică de fapt, de ce atâtea femei frumoase aleg bărbaţi atât de obişnuiţi. Pentru că o femeie frumoasă – vorbesc de frumuseţe, nu de femei drăguţe – este atât de contradictorie când e vorba de frumuseţea ei. Pe de o parte, e conştientă că frumuseţea este cel mai important lucru. Bineînţeles că este. Dar, pe de altă parte, ea nu are încredere în frumuseţe. Ştie că e trecătoare. O vede cum se stinge în fiecare zi. Vrea să fie iubită pentru altă calitate, de obicei pentru una pe care nu o are. Când toţi tinerii plictisitori, care o sâcâiau şi o lăudau, au început să o obosească, Lady Ursula l-a ales pe imnul Henry, care de ani de zile o iubea cu devotament, care în mod evident avea să o iubească până la moarte şi care părea să nu observe că a câştigat-o pe cea mai admirată frumuseţe a Angliei. Se pare că totul a funcţionat perfect. Ea i-a dăruit doi fii şi i-a fost credincioasă, mă rog, mai mult sau mai puţin. Iar acum, sărmana, a rămas fără nimic. Titlul tatălui ei s-a pierdut când unicul ei frate a fost omorât în 1917. Iar acum, întâmplarea aceasta. Numai dacă Barbara Berowne nu poartă sarcina vreunui moştenitor, ceea ce, la prima privire, este puţin probabil.

Dalgliesh întrebă:

— Nu cumva stingerea titlului de baronet ar fi cea mai puţin importantă parte a acestei tragedii?

— Nu neapărat. Un titlu, mai ales dacă este vechi, dă un sentiment confortabil, de continuitate a familiei, aproape un fel

de nemurire personală. Dacă îl pierzi, începi să înţelegi că trupul nu este, într-adevăr, decât ţărână. Să-ţi dau un sfat, Adam dragă. Niciodată să nu o subestimezi pe Lady Ursula Berowne.

Dalgliesh răspunse:

— Nu mă paşte un asemenea pericol. L-ai cunoscut pe Paul Berowne?

— Niciodată. Îl ştiam pe fratele lui, dar nu prea bine. L-am întâlnit când a cunoscut-o pe Barbara Swayne. Hugo era un fel de anacronism, semăna mai curând a erou din primul război mondial, decât a soldat modern. Te-ai fi aşteptat să-l vezi lovindu-şi bastonul de vipuşca pantalonilor kaki şi purtând spadă! Unul de felul lui pare a fi făcut să fie omorât. Pentru asta s-au născut. Dacă n-ar fi omorâţi, nu ştiu ce s-ar face la bătrâneţe. Desigur, a fost fiul preferat. Era genul de om pe care mama lui îl înţelegea, ea însăşi crescuse între asemenea oameni, un amestec de frumuseţe fizică, nepăsare şi farmec. Am început să mă interesez de Paul Berowne când m-am hotărât să scriu reportajul acela scurt. Dar trebuie să recunosc că informaţiile mele sunt la mâna a doua. Parţial, tragedia lui Paul Berowne, care, trebuie să recunoaştem, este minoră prin raportare la eternitatea speciei, a fost foarte bine rezumată de Jane Austen. „Echilibrul lui ar putea fi uşor afectat de constatarea că, deopotrivă cu mulţi alţi reprezentanţi ai sexului său, printr-o inexplicabilă înclinaţie spre aprecierea frumuseţii, devenise soţul unei femei foarte proaste”. *Mândrie şi prejudecată,* domnul Bennet.

— *Raţiune şi simţire,* domnul Palmer. Iar dacă o întâlneşti pe Barbara Berowne, înclinaţia nu mai este chiar atât de inexplicabilă.

— *Raţiune şi simţire*? Eşti sigur? În orice caz, mă bucur că sunt imun la asemenea înrobire şi la imboldul spre posesiune, ce pare că o însoţeşte obligatoriu. Frumuseţea corupe facultăţile critice. Dumnezeu ştie ce credea Berowne că obţine, în afara unei împovărătoare vinovăţii. Probabil Sfântul Graal.

Una peste alta, vizita la St. John’s Wood fusese chiar mai fructuoasă decât sperase, gândi Dalgliesh. Îşi termină ceaiul în tihnă. Îi datora gazdei măcar aparenţa unei bune cuviinţe decente şi nu avea nicio dorinţă de a pleca în grabă. Mângâiat de atenţia plină de solicitudine a doamnei Nellie Ackroyd, instalat comod într-un fotoliu-balansoar ale cărui braţe şi

reazem pentru cap păreau făcute să se potrivească întocmai corpului lui, cu privirea alintată de sclipirea depărtată a canalului care se zărea prin sera scăldată de lumină, trebui să facă un efort să se ridice, să-şi ia la revedere şi să pornească la volan, înapoi spre Scotland Yard, de unde trebuia să o ia pe Kate Miskin şi împreună să meargă la discuţia cu unicul copil al lui Berowne.

5.

Melvin Johns nu intenţionase să facă dragoste. O întâlnise pe Tracy în locul obişnuit, la poarta care ducea spre poteca, şi merseseră împreună, ea agăţată de braţul lui, cu trupul subţire lipit de el, până au ajuns la locul lor secret, peticul de iarbă netedă, din spatele tufelor de soc, buturuga uscată, dreaptă. Şi se întâmplase, aşa cum ştia că se va întâmpla. Spasmul scurt, nesatisfăcător, iar ceea ce îl precedase nu se deosebise cu nimic de ceea ce se întâmpla în mod obişnuit. Mirosul pătrunzător de pământ şi frunze arse, solul moale sub picior, corpul ei pătimaş încordat sub al lui, mirosul ei, degetele încleştându-i-se în păr, coaja aspră a copacului răzuindu-i obrazul, sclipirea canalului străbătând frunzişul. S-a terminat. Apoi deprimarea care venea cu regularitate, de data aceasta mai rea decât întotdeauna. Voia să se scufunde în pământ şi să geamă cu toată puterea. Ea şopti:

— Iubitul meu, trebuie să mergem la poliţie. Trebuie să le spunem ce am văzut.

— N-a fost nimic. Doar o maşină parcată lângă biserică.

— În faţa sacristiei. În faţa locului unde s-a întâmplat. În aceeaşi noapte. Şi ştim ora, pe la şapte. Ar putea fi maşina ucigaşului.

— E puţin probabil să fi condus un Rover negru, iar noi nici măcar nu-i avem numărul.

— Dar trebuie să spunem. Dacă nu-l află nimeni, dacă omoară din nou, n-o să ne-o iertăm niciodată.

Nota de conştiinciozitate silitoare îi făcea silă. Cum de nu observase niciodată înainte scâncetul acela continuu din vocea ei. Spuse exasperat:

— Ai zis că tatăl tău ne omoară dacă află că ne întâlnim. Toate minciunile că ai fost la cursuri seara! Ai spus că ne omoară.

— Dar, dragul meu, acum este altceva. De data asta va înţelege. Şi pe urmă, ne putem logodi. Le vom spune tuturor că-ne-am logodit.

Bineînţeles, gândi el, brusc lămurit. Papa, respectabilul predicator laic nu va avea nimic împotrivă atâta timp cât nu va ieşi scandal. Lui papa publicitatea îi va face plăcere, ca şi sentimentul importanţei. Vor trebui să se căsătorească. Papa, maman, Tracy însăşi vor avea grijă de asta. I se părea că înţelege dintr-odată toată viaţa lui viitoare, desfăşurată de pe un mosor, în toată exasperarea ei, imagine după imagine, un şir întreg de ani fără scăpare. Vor trebui să se mute în căsuţa părinţilor ei, unde în altă parte ar putea să locuiască? Aşteptând un apartament de la stat. Primul copil urlând noaptea. Vocea ei scâncită, acuzatoare. Moartea lentă, chiar şi a dorinţei. Murise un om, un fost ministru, un om pe care nici nu-l cunoscuse, nu-l văzuse, a cărui viaţă până acum nu avusese nimic în comun cu a lui. Cineva, criminalul sau un şofer nevinovat, parcase un Rover în apropierea bisericii. Poliţia avea să prindă ucigaşul, dacă exista unul, să-l condamne la închisoare pe viaţă, apoi, după zece ani avea să-i dea drumul, liber din nou. Dar el nu împlinise decât douăzeci şi unu de ani, iar sentinţa lui nu urma să se sfârşească decât odată cu viaţa. Ce făcuse să merite această pedeapsă? Un păcat atât de mic în comparaţie cu o crimă! Aproape gemu la gândul nedreptăţii.

— Bine, acceptă resemnat. Mergem la poliţia din Harrow Road. Le spunem de maşină.

6.

Locuinţa domnişoarei Sarah Berowne se afla într-un şir de case victoriene sărăcăcioase, cu cinci etaje, ale căror faţade cu ornamentaţii încărcate, înnegrite de vreme, erau retrase de la strada Cromwell, cu vreo zece metri, în spatele unui gard viu, de dafini prăfuiţi şi lemn câinesc desfrunzit. Lângă interfonul de la intrare se înşirau nouă sonerii, în dreptul celei de sus fiind

înscris un singur nume: „Berowne”. Uşa se deschise imediat ce sunară; Dalgliesh şi Kate străbătură vestibulul şi intrară într-un hol îngust, acoperit cu linoleum, cu pereţii vopsiţi în omniprezentul crem, cu o singură piesă de mobilier – masa pentru scrisori. Cabina de sârmă a liftului era doar atât de mare cât să transporte două persoane. Peretele din spate era aproape în întregime placat cu oglinzi şi reflecta imaginea lor stând atât de aproape unul de altul, încât putea să simtă mirosul dulce şi curat al părului ei, să-şi închipuie că aude inima bătându-i; imaginea aceasta nu putea totuşi să-i alunge claustrofobia care îl chinuia în timp ce liftul urca încet, scârţâind. Colivia se opri în cele din urmă cu o smucitură. Ieşiră, Kate se întoarse să închidă grilajul, apoi văzură că Sarah Berowne îi aştepta în prag.

Asemănarea figurii era izbitoare. O vedeau în conturul de lumină al uşii apartamentului ca pe o delicată umbră feminină a tatălui ei. Avea aceiaşi ochi cenuşii, depărtaţi, aceeaşi cută a pleoapei, aceeaşi distincţie a oaselor fine, lipsită însă de patina încrederii masculine şi a succesului. Părul blond, fără şuviţe aurii ca al Barbarei Berowne, ci mai închis, aproape roşcat, arăta deja primele semne de albire şi atârna în sume uscate, lipsite de viaţă, încadrând figura ascuţită a familiei Berowne. Dalgliesh ştia că fata avea doar douăzeci şi ceva de ani, dar arăta mult mai în vârstă, cu pielea de culoarea mierii, secătuită de oboseală. Nici nu se osteni să privească legitimaţia, iar el se întrebă dacă nu-i păsa ori acea un gest de dispreţ. Fata dădu doar din cap când Kate îi fu prezentată, apoi se trase la o parte şi îi pofti în camera de zi. O figură cunoscută se ridică să-i salute, se aflau faţă în faţă cu Ivor Garrod.

Sarah Berowne făcu prezentările, dar nu explică prezenţa lui. De fapt, nici nu era obligată să o facă; se aflau la ea acasă, putea invita pe oricine. Kate şi el însuşi erau intruşii, aparent sau la nevoie toleraţi acolo, dar nu bineveniţi.

După întunecimea din hol şi liftul sufocant, intraseră acum într-un spaţiu gol şi luminos. Apartamentul fusese amenajat într-o mansardă, cu salonul scund, întins pe aproape toată lungimea casei, având peretele de nord în întregime din geam, cu uşi glisante care se deschideau spre un balcon îngust, cu balustradă de metal. La capătul depărtat se afla o uşă, probabil cea de la bucătărie. Dormitorul şi baia erau lângă intrare, în partea din faţă a casei. Dalgliesh căpătase un talent de a înregistra

elementele caracteristice ale unei încăperi, fără a avea aerul că o studiază, obicei pe care el însuşi l-ar fi considerat ofensator din partea unui oaspete, cu atât mai mult dacă acesta era poliţist. Era ciudat, se gândea uneori, că un om cu o sensibilitate morbidă pentru propria lui intimitate îşi alesese o profesie care îl obliga să încalce aproape zilnic intimitatea semenilor. Dar pentru un detectiv, spaţiul de locuit şi obiectele personale care înconjurau individul erau, în mod inevitabil, fascinante, o afirmare a identităţii, ele stârneau curiozitatea şi în acelaşi timp trădau caracterul, interesele, obsesiile.

Încăperea era, în mod evident, atât cameră de zi cât şi birou. Avea puţină mobilă, dar era confortabilă: două canapele mari, uzate, aşezate la perete, faţă în faţă, cu rafturi de cărţi deasupra, aparatura stereo şi un bufet pentru băuturi. În faţa ferestrei se afla o măsuţă rotundă, cu patru scaune. Peretele opus ferestrei era acoperit cu o placă de plută, pe care era prinsă în ace o colecţie de fotografii. La dreapta, imagini din Londra şi cu londonezi, conturând o idee politică; perechi bine îmbrăcate pentru o petrecere la palat, traversând peluzele din St. James Park, pe fundalul pavilionului pentru orchestră; un grup de negri din zona Brixton, privind nemulţumiţi în obiectiv; elevii Şcolii Regale Westminster, defilând maiestuoşi spre intrarea în catedrală; un teren de joacă victorian, supraaglomerat şi un copilaş slab, cu o privire pofticioasă, ţinându-se strâns cu mâinile de grilaj, ca un nefericit prizonier; o femeie cu faţă de vulpe, alegând o blană la superluxosul magazin Harrods; o pereche de pensionari, cu mâinile umflate, împreunate pe genunchi, aşezaţi ţepeni ca două figurine de Staffordshire, de o parte şi de alta a micului lor încălzitor electric. Mesajul politic era, aprecie Dalgliesh, prea facil pentru a avea greutate, dar, după cât îşi putea da seama, din punct de vedere tehnic fotografiile erau reuşite. În partea stângă a panoului se aflau lucrările unei comenzi aparent mai avantajoase: un şir de portrete ale unor scriitori bine cunoscuţi. Preocupările fotografului pentru lipsurile sociale păreau să fi infestat şi aceste imagini. Bărbaţii, neraşi, prost îmbrăcaţi, într-o manieră modernă, cu cămăşi desfăcute la gât şi fără cravată, arătau de parcă tocmai ar fi încheiat o discuţie literară într-o emisiune a Canalului 4 de televiziune ori s-ar fi îndreptat către o bursă a locurilor de muncă, de prin anii treizeci, în timp ce

femeile erau fie hăituite, fie într-o atitudine defensivă, cu excepţia unei bunici voluptuoase, recunoscută pentru poveştile ei poliţiste, care privea cu un aer îndoliat aparatul de fotografiat, părând să deplângă cruzimea operelor ei ori dimensiunea propriului fizic.

Sarah Berowne le făcu semn să se aşeze pe canapeaua din dreapta uşii şi se aşeză la rândul ei pe cea din faţă. Nu putea fi un aranjament adecvat decât pentru o conversaţie ţipată. Garrod se cocoţă pe braţul canapelei, la oarecare distanţă, depărtându-se parcă de toţi trei. Se părea că în ultimii ani se retrăsese în mod deliberat din centrul scenei politice, iar acum îl auzeai mai rar propovăduind ideile Campaniei Muncitoreşti Revoluţionare, deoarece se concentra, probabil, asupra muncii lui de lucrător social al comunităţii, chiar dacă nu se ştia exact ce însemna acest lucru. Era totuşi uşor de recunoscut, un om care, chiar şi atunci când se odihnea, spunea prin ţinută că este conştient de puterea fizicului lui, pe care o controla foarte bine. Purta jeans şi o cămaşă albă, desfăcută la mai mulţi nasturi, vrând să fie în acelaşi timp sportiv şi elegant. Ar fi putut coborî dintr-un tablou de Uffizi, gândi Dalgliesh, cu figura lui florentină, prelungă, gura arcuită generos sub buza superioară scurtă, nasul coroiat şi coama de păr negru, ochii în care nu se putea citi nimic. Spuse:

— Doriţi ceva de băut? Vin, whisky sau cafea?

Tonul studiat era aproape politicos, fără a fi sardonic sau, în mod provocator, supus. Dalgliesh cunoştea părerea lui despre Poliţia metropolitană; şi-o afirmase suficient de des. Acum juca foarte atent. Cel puţin deocamdată trebuia să fie toţi de aceeaşi parte. Dalgliesh refuză trataţia; urmă o scurtă tăcere, întreruptă de Sarah Berowne:

— Sunteţi aici în legătură cu moartea tatălui meu, desigur. Nu cred că am foarte multe de spus în ajutorul dumneavoastră. Nu l-am mai văzut şi nu am mai vorbit cu el de mai bine de trei luni.

Dalgliesh spuse:

— Dar aţi fost la Campden Hill Square, 62, marţi după-amiază.

— Da, să o văd pe bunica. Aveam o oră liberă între două întâlniri şi încercam să aflu ce se întâmplă, ştiţi, demisia tatălui meu, zvonurile despre experienţa pe care o trăise acolo, în biserică. Nu aveam pe cine altcineva să întreb, cu cine să vorbesc. Ea însă lua ceaiul în altă parte. N-am aşteptat-o. Am

plecat pe la patru şi jumătate.

— Aţi intrat în birou?

— În birou?

Părea surprinsă. Apoi întrebă:

— Cred că vă gândiţi la jurnalul lui. Bunica mi-a spus că l-aţi găsit pe jumătate ars la biserică. Am fost în birou, dar nu l-am văzut.

Dalgliesh întrebă:

— Dar ştiaţi unde îl ţinea?

— Sigur. În sertarul de la birou. Toţi ştiam. De ce întrebaţi?

— Speram că l-aţi văzut. Ne-ar fi ajutat să ştim dacă jurnalul se găsea acolo la patru şi jumătate. Nu putem afla ce a făcut tatăl dumneavoastră după ce a plecat de la biroul agentului imobiliar din Kensington High Street, la unsprezece şi jumătate. Dacă v-aţi fi uitat în sertar şi aţi fi văzut jurnalul, atunci ar fi existat posibilitatea ca el să fi revenit acasă fără să-l fi văzut nimeni, cândva în timpul după-amiezii.

Era numai una din posibilităţi şi Dalgliesh nu avea nicio îndoială că Garrod, cel puţin, le cunoştea şi pe celelalte. El spuse:

— Noi nici nu ştim ce s-a întâmplat în afară de ceea ce Sarah a aflat de la bunica ei, că lui Sir Paul şi vagabondului li s-a tăiat gâtul şi că, se pare, briciul lui a fost arma folosită. Speram ca dumneavoastră să ne puteţi spune mai mult. Sugeraţi că ar fi vorba de o crimă?

Dalgliesh spuse:

— Oh, nici nu mă îndoiesc că este vorba de o crimă.

Văzu cum cele două trupuri din faţa lui devin rigide, apoi adăugă calm:

— Vagabondul, Harry Mack, cu siguranţă nu şi-a tăiat singur gâtul. Poate că moartea lui nu are o semnificaţie socială copleşitoare, dar viaţa lui a avut importanţă, cel puţin pentru el.

Gândi: „Dacă nici asta nu-l provoacă pe Garrod, atunci nu ştiu ce o poate face”. Dar Garrod nu spuse decât:

— Dacă ne cereţi să furnizăm un alibi pentru moartea lui Harry Mack, atunci aflaţi că am fost aici, împreună, de la ora şase, marţi, până la nouă, miercuri dimineaţă. Am mâncat acasă, seara, o plăcintă cu ciuperci cumpărată de la „Marks and Spencer” din Kensington High Street. Vă pot spune şi ce vin i-am asociat, dar nu cred că este relevant.

Era primul semn de iritare, dar vocea îi era încă blândă şi privirea limpede. Sarah Berowne spuse:

— Dar tata! Ce s-a întâmplat cu tata?

Vocea îi sunase deodată speriată şi neajutorată ca a unui copil pierdut. Dalgliesh spuse:

— Tratăm cazul ca pe un deces în circumstanţe neclare. Nu putem spune mai mult înainte de a avea rezultatul autopsiei şi al analizelor de laborator.

Ea se ridică brusc şi se apropie de fereastră, privind afară spre cei câţiva metri de grădină răvăşită de toamnă. Garrod se ridică şi ei de pe braţul canapelei, se îndreptă spre dulapul de băuturi, turnă două pahare de vin roşu şi îi întinse unul ei, în tăcere. Fata scuturã din cap, refuzând. El se întoarse la canapea, cu paharul în mână, fără să bea. Spuse:

— Domnule comandant, aceasta nu este o vizită de condoleanţe, nu-i aşa? Deşi este încurajator să vedem că vă preocupaţi de Harry Mack, totuşi nu aţi venit aici pentru că a murit un vagabond. Dacă numai cadavrul lui Harry ar fi fost găsit în sacristie, de cazul lui s-ar fi ocupat doar un sergent. Cred că domnişoara Berowne are dreptul să ştie dacă este interogată în cadrul unei investigaţii criminalistice sau dacă sunteţi doar curioşi să aflaţi dacă Berowne şi-a tăiat singur gâtul. Adică, a făcut-o sau nu. Investigaţiile criminalistice sunt meseria dumneavoastră, nu a mea, dar cred că până acum ar trebui să fie limpede pe ce tăietură mergeţi.

Dalgliesh se întrebă dacă intenţionat folosise cuvântul în acest mod şocant. În orice caz, Garrod nu găsi de cuviinţă să-şi ceară scuze. Urmărind figura încremenită din faţa ferestrei, Dalgliesh remarcă la Sarah un tremur înfiorat. Apoi, făcând parcă un efort de voinţă, ea se întoarse şi îl privi direct. Ignorându-l pe Garrod, i se adresă ei:

— Aş vrea să fiu mai sigur, dar deocamdată nu pot. Sinuciderea este, în mod cert, o alternativă. Speram că l-aţi văzut pe tatăl dumneavoastră mai recent şi mi-aţi fi putut spune cum vi s-a părut, dacă v-a spus ceva care ar fi fost relevant pentru modul cum a murit. Ştiu că este un moment dureros, îmi pare rău că trebuie să vă punem aceste întrebări, că a trebuit să venim.

Ea spuse:

— Odată mi-a vorbit într-adevăr despre sinucidere, dar nu în

felul la care vă referiţi dumneavoastră.

— Recent, domnişoară Berowne?

— Oh, nu, noi n-am mai vorbit de ani de zile. Vreau să spun că n-am mai avut o conversaţie, nu că nu am mai scos niciun sunet unul în faţa celuilalt. Nu, s-a întâmplat când m-am întors acasă după primul trimestru la Cambridge. Unul dintre prietenii mei se omorâse şi am vorbit cu tata despre moartea lui, despre sinucidere în general. Am ţinut minte discuţia aceea. Mi-a spus că există oameni care privesc sinuciderea ca pe o opţiune. Dar nu asta este. Este sfârşitul tuturor opţiunilor. L-a citat pe Schopenhauer: „Sinuciderea poate fi considerată o experienţă, o întrebare pe care omul o adresează naturii, forţând-o să dea un răspuns. Dar este o experienţă lipsită de dibăcie, deoarece distruge tocmai conştiinţa care pune întrebarea şi aşteaptă răspunsul”. Papa spunea că atâta timp cât trăim, există întotdeauna posibilitatea, certitudinea schimbării. Singurul moment raţional când un om se poate sinucide este nu acela când viaţa a devenit intolerabilă, ci atunci când preferă să nu mai trăiască, deşi viaţa a devenit tolerabilă, chiar plăcută.

Dalgliesh spuse:

— Pare a fi disperarea ultimă.

— Da. Cred că ar fi putut simţi aşa ceva, disperarea ultimă.

Garrod interveni brusc. Spuse:

— Ar fi fost mai rezonabil să-l citeze pe Nietzsche. „Gândul sinuciderii este o mare consolare: cu ajutorul lui poţi suporta multe nopţi rele”.

Ignorându-l, Dalgliesh se adresă în continuare direct domnişoarei Berowne. Spuse:

— Deci, tatăl dumneavoastră nu vă întâlnea şi nu vă scria? Nu v-a explicat ce s-a petrecut la biserică, de ce renunţa la munca lui, la locul lui în Parlament?

Aproape că se aştepta să o audă spunând: „Ce legătură au toate acestea cu ancheta şi de ce vă interesează?” în schimb, ea spuse:

— Oh, nu. Cred că nu s-a gândit că ar putea să mă intereseze. Am aflat toate acestea numai când mi-a telefonat soţia lui. S-a întâmplat când s-a retras din funcţia ministerială. A crezut că eu aş putea avea vreo influenţă asupra lui. Mi-a dovedit cât de puţin ne înţelegea, şi pe unul, şi pe celălalt. Dacă nu mi-ar fi telefonat ea, aş fi aflat de demisie din ziar. Apoi izbucni:

— Doamne! Nici măcar nu s-a putut converti ca un om obişnuit. A avut nevoie de propria lui viziune, de propriul lui extaz. Nu s-a putut nici măcar retrage din funcţie cu decenţă.

Dalgliesh spuse blând:

— Se pare că a acţionat cu foarte multă reţinere. Este evident că a resimţit-o ca pe o experienţă intimă, care trebuie mai curând trăită, decât discutată.

— N-o putea arunca pe prima pagină a ziarelor de duminică, nu-i aşa? Poate şi-a dat seama că n-ar fi făcut decât să se umple de ridicol. Şi pe el şi familia.

Dalgliesh întrebă:

— Ar fi avut importanţă?

— Pentru mine nu, dar pentru bunica da – ar avea acum, cred. Şi pentru soţia lui, desigur. Era convinsă că s-a căsătorit cu viitorul prim-ministru. Nu ar fi suportat să fie legată de un om cu toane mistice. Poftim, acum a scăpat de el. Şi de noi, de toţi.

Tăcu o clipă, apoi izbucni vehement:

— N-am să fiu ipocrită. Ştiţi oricum foarte bine că tatăl meu şi cu mine ne înstrăinasem. Nu este un secret. Mie nu-mi plăceau ideile lui politice, nu-mi plăcea cum se purtase cu mama şi nici cum se purta cu mine. Eu sunt marxistă, nici ăsta nu e un secret. Sunt, probabil, pe una din listele dumneavoastră. Şi ţin la convingerile mele politice. Nu cred că era valabil şi pentru el. El se aştepta să discutăm împreună despre politică aşa cum discuţi despre o piesă nouă de teatru pe care am văzut-o amândoi sau despre o carte pe care am citit-o, ca şi când ar fi o discuţie intelectuală oarecare, un subiect despre care am fi putut schimba opinii, să zicem, civilizate. Spunea că acesta este unul din aspectele nefericite pe care le-a adus pierderea religiozităţii, raptul că oamenii au ridicat politica la rangul de credinţă religioasă, aici vedea pericolul. Pentru mine, politica chiar asta înseamnă, o credinţă.

Dalgliesh spuse:

— Dacă aveţi aceste sentimente faţă de el, înseamnă că moştenirea pe care v-o lasă vă pune o problemă de conştiinţă.

— Este un mod de a mă întreba cu tact dacă mi-am omorât tatăl pentru banii lui?

— Nu, domnişoară Berowne. Este un mod, poate lipsit de tact, de a afla ce credeţi despre o dilemă morală destul de frecventă.

— Nu cred nimic, absolut nimic. Pentru mine nu este o dilemă.

Tot ce voi primi va fi bine folosit pentru schimbări. Nu va fi mult. Douăzeci de mii, nu-i aşa? Să schimbi lumea costă mai mult de douăzeci de mii de lire.

Se duse înapoi la canapea, se aşeză şi atunci văzură că plângea. Spuse:

— Îmi pare rău, scuzaţi-mă. Este ridicol. Şocul e de vină. Şi oboseala. N-am prea dormit noaptea trecută. Iar astăzi am avut o zi grea, treburi pe care n-am putut să le contramandez. De ce le-aş fi contramandat? Nu pot să-l ajut cu nimic.

Fenomenul nu era nou pentru el. Lacrimile şi durerea erau inseparabile de o anchetă judiciară. Învăţase să nu fie surprins sau stânjenit. Răspunsul era diferit, desigur. O ceaşcă de ceai fierbinte şi dulce, dacă avea cine să o facă, un pahar de sherry, dacă exista o sticlă la îndemână, o înghiţitură de whisky. El nu se pricepuse niciodată să aline o suferinţă, iar aici îşi dădea seama că gestul nici nu ar fi fost binevenit. O simţi pe Kate încordată lângă el, gata să se apropie, instinctiv, de fată. Apoi îl privi pe Garrod, dar acesta nu schiţă niciun gest. Sarah Berowne îşi stăpâni plânsul şi îi privi din nou. Spuse:

— Mă scuzaţi, vă rog să mă scuzaţi. Nu mă luaţi în seamă, îmi revin imediat.

Garrod interveni:

— Nu cred că vă mai putem spune altceva util, dar dacă da, poate lăsăm pe altă dată. Domnişoara Berowne este deprimată.

Dalgliesh spuse:

— Asta pot să văd şi eu. Dacă dânsa vrea să ne retragem, vom pleca.

Ea îl privi pe Garrod şi-i spuse:

— Pleacă tu. Mă simt bine. Ai spus ce ai avut de spus. Ai fost aici cu mine marţi seară, toată seara. Am fost împreună. Despre tata nu poţi spune nimic. Nu l-ai cunoscut. Aşa că, de ce nu pleci?

Dalgliesh fu surprins de veninul din vorbele ei. Lui Garrod nu putea să-i placă această concediere scurtă, dar era prea stăpân pe sine şi prea perspicace pentru a protesta. O privi mai degrabă cu un interes detaşat, decât cu resentimente, şi spuse:

— Dacă ai nevoie de mine, sună-mă.

Dalgliesh aşteptă ca el să ajungă la uşă, apoi i se adresă:

— Un moment. Diana Travers şi Theresa Nolan. Ce ştiţi despre ele?

Garrod încremeni o secundă, apoi se întoarse brusc şi răspunse:

— Doar că sunt moarte amândouă. Din când în când citesc *Paternoster Review.*

Dalgliesh spuse:

— Recentul articol dedicat lui Sir Paul în *Review* se baza pe o notiţă trivială trimisă la mai multe ziare. Aceasta este.

O scoase din servietă şi i-o arătă lui Garrod. O citi în tăcere. Apoi, cu o figură lipsită de expresie, i-o întinse domnişoarei Berowne. Spuse:

— Doar nu vreţi să insinuaţi că Berowne şi-a tăiat gâtul pentru că cineva i-a trimis o scrisoare neplăcută? Nu ar fi un gest de o sensibilitate exagerată pentru un politician? Iar el fusese avocat pledant. Dacă ştia că este calomnioasă, cunoştea remediile.

Dalgliesh spuse:

— Nu spun că ar fi un motiv de sinucidere. Mă întrebam dacă dumneavoastră sau domnişoara Berowne aţi putea bănui cine a trimis-o?

Fata înapoie hârtia, cu un simplu gest din cap. Dar Dalgliesh înţelese că nu-i plăcuse să o vadă. Nu era nici o bună actriţă, nici nu ştia să mintă. Garrod spuse:

— Recunosc că am fost sigur că bastardul avortat de Theresa Nolan era al lui Berowne, dar nu am crezut că e de datoria mea să fac ceva. Dacă aş fi făcut, aş fi fost mai eficient decât această adunătură de cuvinte fără suport. Am întâlnit-o pe fată o singură dată, cu ocazia unei petreceri nefericite la Campden Hill Square. Lady Ursula era în convalescenţă; era prima dată când cobora din pat. Biata fată nu arăta în niciun caz fericită. Lady Ursula fusese adusă să vadă în ce încăpere fuseseră poftiţi oaspeţii şi, bineînţeles, să se asigure că fuseseră bine aşezaţi la masă. Sora Nolan, biata de ea, mânca într-o societate în care nu îşi avea locul şi a fost făcută să o simtă din plin.

Sarah Berowne spuse cu glas scăzut:

— Nu cu intenţie.

— N-am vorbit de intenţie. Femeile ca bunica ta ofensează prin simpla lor existenţă. Intenţia nu are nicio legătură.

Apoi, fără să o atingă pe Sarah Berowne, fără să o privească măcar, îşi luă la revedere de la Kate şi Dalgliesh cu un formalism potrivit pentru oaspeţii unui dineu şi uşa se închise în urma lui. Fata încercă să se stăpânească, apoi izbucni în hohote. Kate se

ridică, trecu în încăperea alăturată şi după un timp, care lui Dalgliesh i se păru inutil de lung, se întoarse cu un pahar de apă; apoi se aşeză lângă Sarah Berowne şi i-l oferi fără un cuvânt. Fata îl bău cu sete, spuse:

— Mulţumesc. E o prostie! Dar nu pot înţelege că a murit, că n-am să-l mai văd niciodată. Cred că în sine mea am considerat întotdeauna că, într-un fel sau altul, cândva, lucrurile se vor aranja între noi. Am sperat că vom avea tot timpul. Acum toţi au dispărut: mama, tata, unchiul Hugo. Doamne, mă simt atât de singură.

Dalgliesh ar fi vrut să mai afle unele lucruri, dar acum nu era momentul. Aşteptară să se calmeze şi o întrebară dacă se simte bine, înainte să plece. Întrebarea i se păru şi lui nesinceră, o ipocrizie formală. Se simţea aşa cum se putea simţi în prezenţa lor.

Pe drum, Kate tăcu o bucată de vreme, apoi spuse:

— Totul în bucătărie este electric, domnule. În dulap există un pachet nedesfăcut, cu patru cutii de chibrituri marca „Bryant and May", asta-i tot. Ceea ce nu dovedeşte nimic. Ar fi putut avea o cutie izolată, de care s-au debarasat ulterior.

Dalgliesh gândi: „Aducea paharul de apă cu un aer de simpatie sinceră, de preocupare, dar de fapt se gândea la dovezi. Iar unii dintre oamenii mei cred că femeile sunt mai sentimentale decât bărbaţii". Spuse:

— Nu vom obţine satisfacţii prea mari încercând să dăm de o cutie de chibrituri. Un chibrit e foarte uşor de găsit, dar foarte greu de identificat.

— Dar mai este ceva, domnule. M-am uitat în găleata de gunoi. Am găsit cutia de ciuperci de la „Marks and Spencer". E adevărat că au mâncat plăcinta, dar data vânzării era marcată cu două zile înainte de marţi. Nu puteau să o cumpere când au spus. De când vând alimente vechi la „Marks and Spencer"? N-am ştiut dacă voiaţi pachetul sau nu.

Dalgliesh spuse:

— Încă nu avem dreptul să luăm ceva din apartamentul acela. Este prea devreme. Poţi spune că este în favoarea lor. Dacă au planificat crima, Garrod ar fi cumpărat mâncarea marţi dimineaţă şi s-ar fi asigurat că fata de la casă îl ţinea minte. Şi mai este un lucru, au venit cu un alibi pentru toată noaptea. Ceea ce ar putea să însemne că nu cunosc ora crimei.

— Poate că Garrod este prea inteligent să cadă într-o asemenea capcană.

— Oh, n-ar fi venit cu un alibi perfect numai pentru ora opt, dar marja asta mare de siguranţă, care acoperă totul între ora şase şi nouă în dimineaţa următoare, sugerează într-adevăr că vrea să fie sigur.

Mai mult, la fel ca toate alibiurile celelalte, nu era uşor de distrus. Înainte de acest interviu, ca de obicei, trecuseră în revistă tot ce trebuia cunoscut. Ştiau că Garrod locuia singur, într-o garsonieră în Bloomsbury, un bloc mare, anonim, fără portar. Dacă ar fi afirmat că şi-a petrecut noaptea în altă parte, nimeni nu ar fi putut dovedi contrariul. Ca toţi cei care aveau o legătură cu cazul şi pe care îi interogaseră până atunci, Sarah Berowne şi amantul ei produseseră, la rândul lor, un alibi. Poliţia putea să nu-l considere prea convingător, dar Dalgliesh cunoştea inteligenta lui Garrod pentru a şti că nu putea fi combătut uşor şi mai ales nu prin data de pe o cutie de carton, care conţinuse plăcintă cu ciuperci.

Înapoi la Yard, Dalgliesh nici nu intrase bine în birou, când apăru Massingham. Era foarte mândru de capacitatea lui de a-şi stăpâni emoţiile, aşa încât avea o voce studiat nonşalantă.

— Tocmai au sunat de la Harrow Road, domnule. A apărut ceva interesant. A venit la ei o pereche, un tip de douăzeci şi unu de ani şi prietena lui. Spun că marţi seara erau pe potecă, ca îndrăgostiţii. Au trecut prin portiţa turnantă de lângă St. Matthew puţin înainte de şapte. În faţa uşii de sud era parcat un Rover negru, mare.

— Ştiu numărul?

— N-avem norocul ăsta. Nici de marcă nu sunt siguri. De oră însă sunt siguri. Fata trebuia să se întoarcă acasă la şapte şi jumătate şi s-au uitat la ceas chiar înainte să iasă de pe potecă. Iar băiatul, Melvin Johns, crede că ar fi fost un număr care începea cu A. Cei de la poliţia din Harrow Road cred că spune adevărul. Bietul băiat pare îngrozit. În orice caz nu este un golan care umblă după publicitate. I-au reţinut acolo până ajung eu. Adăugă:

— Parcarea de lângă biserică putea fi folosită de oricine o cunoştea. Dar localnicii preferă, bineînţeles, să-şi parcheze maşinile într-un loc unde le pot supraveghea. Iar în zonă nu sunt teatre sau restaurante la modă. După mine, un singur Rover

putea fi parcat acolo.

Dalgliesh spuse:

— Este prematur, John. Era seară, ei se grăbeau. Nici nu sunt siguri ce marcă era maşina.

— Mă descurajaţi, domnule. Mai bine mă duc până acolo. Cum am eu norocul, poate descopăr că era furgonul mortuar al antreprenorului de pompe funebre!

7.

Ştia că Ivor se va întoarce în noaptea aceea. Nu va telefona înainte, în primul rând dintr-o precauţie exagerată, în al doilea rând pentru că era sigur întotdeauna că ea avea să fie acolo, aşteptându-l când bănuia că el va veni. Pentru prima dată de când erau împreună, constată că îi era teamă de semnalul lui, un sunet lung pe soneria interfonului, urmat de altele trei, scurte. De ce nu putea telefona, se gândi ea nemulţumită, să-i spună când să-l aştepte? Încercă să se concentreze asupra proiectului ei cel nou, un montaj de două fotografii alb-negru pe care le făcuse iarna trecută în Richmonds Park, mugurii goi ai stejarilor uriaşi, sub un cer de nori negrii, învolburaţi; voia să inverseze imaginile, astfel încât mugurii încâlciţi să pară rădăcini reflectate în apă. Acum, răsucind clişeele din ce în ce mai nemulţumită, toată ideea i se părea stupidă, un efect optic ieftin; proiectul acesta, ca toată munca ei, erau simbolice pentru viaţa pe care o ducea, superficială, lipsită de substanţă, de mâna a doua, şterpelită din experienţa altor oameni, din ideile altora. Chiar şi imaginile din Londra, compuse cu fantezie, erau lipsite de convingere, stereotipuri văzute cu ochii lui Ivor, nu cu ai ei. Gândi: „Trebuie să învăţ să fiu eu însămi, chiar dacă e târziu, chiar dacă doare, trebuie să o fac”. I se păru ciudat că fusese nevoie de moartea tatălui, ca să-şi dea seama cine este.

La ora opt simţi că-i este foame şi îşi făcu o omletă, amestecând ouăle încet pe foc, atentă, de parcă le-ar fi pregătit pentru Ivor. Dacă venea în timp ce ea mânca, putea să-şi pregătească şi el altele. Apoi spălă vasele şi el tot nu apăru. Ieşi în balcon şi privi dincolo de grădină, spre şirul de case de pe partea opusă, ale căror ferestre începeau să se lumineze, ca

nişte semnale venite din spaţiu. Şi oamenii aceia puteau să vadă ferestrele ei, întinderea enormă de geam. Oare poliţia îi va vizita, îi va întreba dacă au văzut lumină acolo, marţi seară? Era Ivor deştept, dar oare se gândise şi la asta?

Privind întunecimea de afară, îşi îndreptă gândurile spre tatăl ei. Îşi amintea cu exactitate momentul când lucrurile se schimbaseră între ei. Locuiau pe atunci în casa din Chelsea, ea, părinţii şi Mattie. Era ora şapte, într-o dimineaţă ceţoasă de august, iar ea era singură în sufragerie; îşi turnase prima ceaşcă de cafea când sunase telefonul. Răspunsese din hol; vestea îi fusese transmisă tocmai în momentul când tatăl cobora scările. El îi văzuse chipul, se oprise, cu mâna pe balustradă, iar ea îl privise.

— Este colonelul unchiului Hugo. A vrut să sune el însuşi. Tată, Hugo o murit.

Ochii li s-au întâlnit, şi-au susţinut privirile o clipă şi ea văzuse totul cu limpezime: amestecul de bucurie şi speranţă sălbatică. Acum Barbara putea fi a lui. Durase numai o secundă. Clipa trecuse. El îi luase telefonul din mână, fără să scoată un cuvânt, ea se întorsese în sufragerie, trecuse prin fereastra franceză şi ieşise în grădina ocrotitoare, tremurând de oroare.

De atunci, nimic nu mai mersese bine între ei. Tot ce a urmat, accidentul de maşină, moartea mamei, căsătoria lui cu Barbara la mai puţin de cinci luni după aceea, păreau doar consecinţele inevitabile ale acelui moment de înţelegere, pe care el nu-l dorise, nici măcar nu-l trecuse cu vederea, ci îl acceptase, neavând scăpare. Chiar înainte de căsătorie, enormitatea descoperirii reciproce îi împiedica să se mai privească în ochi. Lui îi era ruşine că ea înţelesese. Ei îi era ruşine de a fi înţeles. Mutându-se în casa lui Hugo, care încă din primul moment păruse a-i respinge, ea îşi purta povara acelei înţelegeri ca pe o infecţie secretă, iar dacă Halliwell, Mattie şi bunica ştiau şi ei, atunci aflaseră pentru că se contaminaseră de la ea.

La Campden Hill Square, ea şi tatăl ei fuseseră precum doi musafiri care se întâlniseră din întâmplare într-un hotel, conştienţi de o istorie comună, ruşinoasă; se strecurau pe coridoare pe furiş, ferindu-se unul de altul, planificându-şi mesele la ore diferite, fiecare hărţuit de prezenţa celuilalt, de paşii care răsunau în hol, de cheia care se răsucea în broască. Ivor fusese scăparea şi răzbunarea ei. Căutase cu disperare o

cauză, o scuză să se distanţeze de familie, o iubire; dar, mai ales, o răzbunare. Ivor, pe care îl întâlnise pe când făcea nişte fotografii, îi adusese toate acestea. Înainte de căsătoria tatălui cu Barbara, plecase din casă, împrumutase bani, garantând cu moştenirea lăsată de mama ei, şi depusese suma necesară pentru locuinţa din strada Cromwell. Îmbrăţişând cu pasiune tot ce lui nu-i plăcuse sau dispreţuise, încercase să se elibereze de el. Dar acum el dispăruse, iar ea nu avea să mai fie liberă, niciodată. Unul dintre scaunele din sufragerie mai era încă tras de sub masă. Abia ieri aici se aşezase cu greu bunica, îi comunicase vestea în monosilabe brutale, în timp ce taxiul o aştepta afară. Spusese:

— Nimeni nu se aşteaptă să te arăţi prea îndurerată, dar încearcă, atunci când va sosi poliţia, pentru că va sosi, să te comporţi cu o discreţie raţională. Dacă ai vreo influenţă asupra prietenului tău, convinge-l să facă la fel. Iar acum, te rog să mă ajuţi la lift.

Întotdeauna îi fusese puţin frică de bunica, ştiind, din copilărie, că o dezamăgise, că ar fi trebuit să fie băiat. Nu avea niciuna din calităţile pe care le admira bunica: frumuseţe, inteligentă, spirit, nici măcar curaj. Nu exista nicio mângâiere pentru ea, în salonul acela aglomerat, de la ultimul etaj al casei din Campden Hill Square, în care bătrâna se stabilise de la moartea lui Hugo, ca un profet arhaic, aşteptând sfârşitul inevitabil. La tatăl ei ţinuse cel mai mult, în copilărie şi după aceea. Tatăl fusese cel care o ajutase când se retrăsese de la Cambridge la sfârşitul primului an şi se înscrisese la un institut tehnic din Londra să studieze fotografia; Cât de mult o afectase suferinţa mamei când afecţiunea tatălui pentru Barbara devenise evidentă? Nu cumva simţise doar ură pentru ameninţarea la adresa vieţii ei confortabile; ordonate, convenţionale, nu-i displăcea faptul că, absorbit, tatăl ei părea că nu o mai vede? Poate că recunoaşterea aceea întârziată a vechii gelozii era un prim pas spre afirmarea propriei personalităţi.

El a sosit puţin înainte de ora unsprezece, când ea era foarte obosită. Nu şi-a cerut scuze şi nu pierdu timp cu vreo introducere. Aruncându-se pe canapea spuse:

— N-ai fost prea deşteaptă, nu-i aşa? Trebuia să fiu aici, ca să existe un martor. Iar tu rămâi singură cu cel mai periculos

detectiv pe care îl are Scotland Yard-ul şi cu o aghiotantă adusă probabil ca să fii tu sigură că el nu va înceta nicio clipă să se comporte ca un gentleman.

Ea spuse:

— Nu-ţi fie teamă. N-am dezvăluit parola ta de cercetaş. Pe urmă, sunt şi ei oameni. Inspectoarea Miskin a fost destul de drăguţă.

— Nu fi ridicolă. Fata aia e fascistă.

— Ivor, cum poţi spune aşa ceva? De unde ştii?

— E treaba mea să aflu. Cred că te-a ţinut de mână şi ţi-a făcut o ceaşcă bună de ceai.

— Mi-a adus un pahar cu apă.

— Ceea ce i-a dat ocazia să scotocească în bucătărie fără să-şi mai bată capul cu mandatul de percheziţie.

Ea strigă:

— N-a fost aşa! Ea nu era aşa!

— Habar n-ai cum sunt toţi cei de la poliţie. Necazul cu voi, liberalii din clasa mijlocie, este că sunteţi toţi programaţi să-i consideraţi aliaţi. Niciodată nu acceptaţi adevărul despre ei. Nu puteţi. Pentru tine, ei sunt ca dragul sergent Dixon, care se trăgea de cârlionţul de pe frunte şi le spunea copiilor cât era ceasul. Cu poveşti din astea ai crescut. „Dacă ai vreodată probleme, scumpa mea, dacă un nebun se apropie de tine cu ceva afară, caută un poliţist”. Ascultă, Dalgliesh cunoaşte problemele tale, ştie despre moştenire, ştie că ai un prieten care este marxist înrăit şi ar vrea, poate să pună mâna pe bani, pentru cel mai bun sau cel mai rău dintre motive. Deci, are o explicaţie şi un suspect, un suspect foarte satisfăcător din punctul lui de vedere, exact ceea ce ar dori administraţia. Acum se poate apuca să fabrice dovezi.

— Nici tu nu crezi ce spui.

— Pentru Dumnezeu, Sarah, au mai existat precedente. Doar n-ai trăit douăzeci de ani cu ochii închişi. Bunica ta preferă să creadă că fiul ei nu a fost un ucigaş sau un sinucigaş. E corect. Poate că va reuşi chiar să-i convingă pe cei de la poliţie să-i accepte fanteziile. E aproape ramolită, dar bătrânele astea au încă o influenţă extraordinară. Din mine n-o să facă însă victima sacrificată pentru mândria familiei Berowne. Cu poliţia trebuie să te comporţi într-un singur fel. Să nu le spui nimic, nimic. Lasă-i să se dea cu capul de pereţi, până află. Lasă-i să asude

pentru pensiile lor indexate.

Ea spuse:

— Cred că dacă totuşi se ajunge aici, ai să mă laşi să le spun, până la urmă, unde am fost marţi seara?

— Dacă se ajunge unde? Despre ce vorbeşti?

— Dacă mă arestează.

— Pentru că i-ai fi tăiat gâtul tatălui tău? Există vreo şansă? Dacă stau să mă gândesc bine, o femeie ar fi în stare de aşa ceva. Cu un brici în mână n-ar fi nevoie de multă forţă, doar de mult nerv. Dar ar fi trebuit să fie o femeie în care avea încredere, una care se putea apropia de el. Aşa s-ar explica de ce nu a avut loc nicio luptă.

Ea spuse:

— De unde ştii că nu a fost nicio luptă, Ivor?

— Dacă ar fi fost, ar fi scris în ziare şi ar fi spus poliţia. Ar fi fost unul dintre cele mai puternice indicii că nu e vorba de sinucidere. Ai citit probabil ce se scrie în asemenea situaţii: „Sir Paul s-a luptat cu disperare pentru viaţă. În cameră existau semne importante de dezordine”. Tatăl tău s-a sinucis, ceea ce nu înseamnă că poliţia nu se va folosi de moartea lui pentru a se da în spectacol!

Ea spuse:

— Şi dacă mă hotărăsc să spun?

— Ce să spui? Să le dai numele codificat a unsprezece oameni ale căror adrese, ale căror nume adevărate, nici măcar nu le cunoşti? Să le dai adresa unei case obişnuite din suburbii, unde nu vor găsi nimic incriminant? În momentul în care un ofiţer de poliţie pune piciorul într-o casă secretă, celula s-a dezmembrat s-a reconstituit şi şi-a găsit alt adăpost. Nu suntem proşti. Avem metode în caz de trădare.

— Ce metode? Să mă aruncaţi în Tamisa? Să-mi tăiaţi gâtul?

Văzu surpriza din ochii lui. I se părea doar sau vedea şi o umbră de respect? Dar el nu spuse decât:

— Nu fi ridicolă.

Se ridică de pe canapea şi se îndreptă spre uşă. Dar ea trebuia să mai întrebe ceva. Altă dată i-ar fi rost frică, încă îi mai era frică, dar trebuia să facă un pas mic spre mai mult curaj. Spuse:

— Ivor, unde ai fost marţi seară? Niciodată nu ai mai întârziat la o şedinţă a celulei, întotdeauna ai ajuns înaintea celorlalţi. Ai

ajuns după nouă şi zece.

— Am fost cu Cora la librărie şi s-a oprit metroul. Am explicat atunci. N-am fost la biserica St. Matthew să-i tai gâtul tatălui tău, dacă la asta te-ai gândit. Şi ar fi mai bine să nu ne mai vedem până ce poliţia nu va fi forţată să accepte că s-a sinucis. Dacă e nevoie, ţinem legătura în modul obişnuit.

— Şi poliţia? Dacă se întorc?

— Se vor întoarce. Păstrează alibiul şi nu face pe deşteaptă. Nu broda. Am petrecut toată noaptea împreună, aici, de la ora şase. Am mâncat plăcintă cu ciuperci, am băut o sticlă de Riesling. Nu trebuie decât să-ţi aminteşti ce am făcut duminică noaptea şi să transferi pe marţi. Să nu crezi că-mi faci mie o mare favoare, pe tine trebuie să te aperi.

Şi fără să o atingă, plecă. Deci, aşa se termină o iubire, gândi ea obosită, cu o uşă trântită, uruitul liftului care îl coboară încet, scoţându-l din viaţa ei.

CARTEA A IV-A

STRATAGEME ŞI DORINŢE

1.

Lebăda Neagră nu era în primul rând numele unui restaurant de pe malul apei, ci al unei vile elegante, cu două nivele, construită la începutul secolului de un pictor prosper din Kensington, care îşi căuta un loc de retragere la sfârşit de săptămână, cu linişte ca la ţară şi vedere spre râu. După moartea acestuia, construcţia suferise vicisitudinile obişnuite ale unei reşedinţe particulare, prea umede şi inconvenabil plasate pentru a constitui o locuinţă permanentă şi prea mare pentru o căsuţă de vacanţă. Timp de douăzeci de ani fusese un fel de restaurant sub numele iniţial, dar nu prosperase decât începând din 1980, când fusese preluată de Jean Paul Higgins, care a rebotezat-o, a construit o nouă sală de mese cu vederea spre apă şi spre luncile îndepărtate, a angajat un bucătar francez, chelneri italieni şi un portar englez şi s-a ambiţionat să-şi câştige un loc în „Ghidul celor mai bune restaurante”. Mama lui Higgins fusese franţuzoaică, iar el decisese că această latură a descendenţei sale trebuia exploatată în calitate de patron de restaurant. Personalul şi clienţii îi spuneau Monsieur Jean Paul, doar bancherul, spre necazul lui, insista să-l salute cu exuberanţa lui veselă, numindu-l Mister Higgins. Se înţelegea excelent cu bancherul şi avea toate motivele să o facă: Mister Higgins era prosper. Vara trebuia să rezervi o masă pentru prânz sau pentru seară, cu cel puţin trei zile înainte. Toamna şi iarna, sălile erau mai puţin pline şi meniul oferea numai trei opţiuni, dar standardul de preparare şi de servire nu varia niciodată. Lebăda Neagră era suficient de aproape de Londra pentru a atrage o clientelă regulată, dispusă să conducă treizeci de kilometri pentru a beneficia de avantajele deosebite ale acestui restaurant: ambianţa atractivă, mesele aranjate la o distanţă convenabilă, zgomot puţin, o muzică fără stridenţe, un

serviciu lipsit de ostentaţie, discreţie şi o mâncare excelentă.

Monsieur Jean Paul era scund, negricios, cu ochi melancolici şi o mustaţă subţire, care îl făcea să arate ca un francez pe scenă; impresia se întărea când începea să vorbească. Îi întâmpină chiar el pe Dalgliesh şi Kate la uşă, cu o politeţe naturală, ca şi când nimic nu aşteptase mai nerăbdător decât vizita celor doi poliţişti. Dalgliesh observă însă că, deşi era devreme, o oră când restaurantul avea puţini clienţi, ei fuseseră poftiţi fără întârziere în biroul patronului, situat în spatele clădirii. Higgins era dintre cei care considerau, şi nu fără temei, că cei de la poliţie, chiar dacă veneau îmbrăcaţi în civil şi fără să dărâme uşa, se cunoşteau că sunt poliţişti. Lui Dalgliesh nu-i scăpă privirea apreciativă aruncată lui Kate Miskin, aerul de surpriză schimbat rapid în aprobare. Kate purta pantaloni din gabardină roşcată şi o jachetă în carouri discrete, bine croită, un pulover din caşmir, cu guler pe gât şi părul strâns la spate, într-o coadă scurtă, groasă. Dalgliesh se întreba cum s-ar fi aşteptat Higgins să arate o femeie poliţist, îmbrăcată în haine civile, ca o harpie superdecorată, în satin negru şi trenci?

Le oferi ceva răcoritor, la început precaut, neprecizând exact ce, apoi mai specific. Dalgliesh şi Kate acceptară o cafea. Le-a fost adusă repede, de un chelner tânăr, îmbrăcat într-o jachetă albă, scurtă, şi era excelentă. Când Dalgliesh sorbi prima înghiţitură, Higgins oftă uşurat, ca şi când oaspetele său, acum definitiv compromis, îşi pierduse o parte din putere.

Dalgliesh spuse:

— După cum cred că ştiţi, investigăm moartea lui Sir Paul Berowne. Este posibil să deţineţi informaţii care să ne ajute să completăm ceea ce cunoaştem deja.

Jean Paul desfăcu larg braţele şi se lansă în rolul lui de francez volubil. Dar ochii melancolici trădau îngrijorarea.

— Moartea lui Sir Paul... atât de cumplită, atât de tragică! Mă întreb unde va ajunge omenirea dacă este posibilă atâta violenţă. Dar, cum aş putea să-l ajut pe domnul comandant? A fost omorât la Londra, nu aici, slavă Domnului. Dacă a fost crimă. Circulă zvonul că Sir Paul, singur... Dar şi asta ar fi groaznic, mai cumplit decât crima, mai ales pentru soţie, probabil.

— Venea aici regulat?

— Din când în când, nu regulat. Era un om ocupat, desigur.

— Înţeleg însă că Lady Berowne venea mai des, însoţită de obicei de vărul ei?

— O doamnă încântătoare. Îmi decora sufrageria. Dar, desigur, nu întotdeauna observi cu cine ia masa fiecare. Noi ne preocupăm de meniu şi serviciu. Noi nu scriem în ziarele de scandal, dacă mă înţelegeţi...

— Totuşi puteţi să vă amintiţi dacă lua masa cu vărul ei, domnul Stephen Lampart, marţi în această săptămână, cu numai trei zile în urmă?

— Pe şaptesprezece. Da. S-au aşezat la masă la ora nouă fără douăzeci. Este o mică obsesie a mea să notez ora la care clientul ia loc la masă. Rezervarea era pentru nouă fără un sfert, au venit puţin mai devreme. Domnul doreşte să consulte registrul?

Deschise sertarul biroului şi scoase registrul. Era evident că se aşteptase la vizita poliţiei şi îşi pregătise dovezile la îndemână. Ora din dreptul numelui Lampart era scrisă citeţ şi niciun semn nu sugera că cifrele ar fi fost modificate.

Întrebă:

— Când a fost rezervată masa?

— În aceeaşi dimineaţă. La zece şi jumătate, cred. Regret, nu pot spune mai precis.

— Atunci a avut noroc să o găsească.

— Întotdeauna găsim o masă pentru un client vechi şi stimat, dar, desigur, este întotdeauna mai uşor să faci o rezervare. A fost suficient să ne anunţe că vine.

— Cum arătau când au ajuns aia, domnul Lampart şi Lady Berowne?

Ochii negri îl priviră cu reproş, un protest tăcut pentru o întrebare lipsită de tact.

— Cum să arate, domnule comandant? Înfometaţi. Apoi adăugă, parcă speriat că răspunsul fusese imprudent:

— Erau ca de obicei. Doamna este întotdeauna graţioasă, extrem de prietenoasă. Erau mulţumiţi că le-am putut oferi masa obişnuită, în colţ, la fereastră.

— La ce oră au plecat?

— La unsprezece sau puţin mai târziu. La o masă bună, nu te grăbeşti.

— Şi în timpul mesei? Probabil au stat de vorbă.

— Au stat de vorbă, domnule. Este o plăcere să împarţi cu un

prieten o mâncare bună, un vin bun şi o conversaţie plăcută. Cât priveşte ce au vorbit, noi nu tragem cu urechea, domnule comandant. Noi nu suntem de la poliţie. Sunt clienţi buni, înţelegeţi.

— Nu ca cei din noaptea când s-a înecat Diana Travers. Presupun că aţi avut timp să-i observaţi.

Higgins nu se arătă surprins de schimbarea întrebărilor. Îşi desfăcu braţele într-un gest galic, de resemnare.

— Vai, cine ar putea să-i uite? Nu erau genul de clienţi pe care îi atragem de obicei. În timpul mesei au fost destul de liniştiţi, dar după aceea, ei bine, nu a fost plăcut. Am răsuflat uşurat când au ieşit din sală.

— Înţeleg că Sir Paul Berowne nu se afla în grupul de la petrecerea soţiei.

— Aşa este. Când au ajuns, domnul Lampart mi-a spus că Sir Paul spera să li se alăture la cafea. Dar, poate că ştiţi, el a telefonat la ora zece sau poate ceva mai târziu şi a anunţat că totuşi nu putea veni.

— Cine a răspuns la telefon?

— Portarul, Henry. Sir Paul a cerut să vorbească cu mine şi am fost chemat la telefon.

— I-aţi recunoscut vocea?

— Cum v-am spus, nu a venit pe aici prea des, dar îi cunoşteam vocea. Avea o voce, cum să spun, distinctivă, surprinzător de asemănătoare cu a dumneavoastră, domnule comandant, dacă îmi permiteţi să spun aşa. N-aş putea jura în această privinţă, dar în momentul acela nu m-am îndoit cu cine vorbesc.

— Acum aveţi vreo îndoială?

— Nu, domnule comandant, nu pot spune că am.

— Cele două grupuri de la dineu, al domnului Lampart şi al tinerilor, s-au amestecat, s-au salutat unii cu alţii?

— Poate că au făcut-o la sosire, dar mesele nu erau apropiate.

A avut el grijă de asta, gândi Dalgliesh. Dacă Barbara Berowne s-ar fi simţit cât de puţin stingherită sau fratele ei ar fi manifestat cea mai mică insolentă, Higgins ar fi observat.

— Pe cei care formau grupul Dianei Travers îi mai văzuserăţi pe aici înainte?

— Cu excepţia domnului Dominic Swayne, de ceilalţi nu-mi amintesc. El a mai cinat aici, o dată sau de două ori cu sora lui,

dar ultima oară s-a întâmplat cu mai multe luni în urmă. Pentru ceilalţi, nu pot fi sigur.

— Era ciudat că domnul Swayne nu fusese inclus în societatea doamnei Berowne, nu-i aşa?

— Domnule, nu e treaba mea să dictez ce musafiri ar trebui să invite clienţii mei. Fără îndoială, au existat motive. Grupul care serba aniversarea număra numai patru persoane, era un grup restrâns. Masa era echilibrată.

— N-ar ai fi fost echilibrată dacă venea şi Sir Paul?

— Aşa este, dar pe el îl aşteptau numai la cafea şi era, nu-i aşa, soţul doamnei.

Dalgliesh continuă să-l interogheze pe Higgins despre evenimentele care au condus la înec.

— Cum v-am spus, am fost bucuros când tinerii au plecat din sală şi au ieşit prin seră, în grădină. Au luat cu ei două sticle de vin. Nu era Bordeaux din cel mai fin, dar pentru ei era suficient de bun. Nu-mi place ca vinul meu să fie purtat de colo-colo ca o bere. Râdeau tare şi mă întrebam dacă să-l trimit pe Henry sau Barry să se ocupe de ei, dar s-au depărtat pe ţărm şi nu se mai auzeau. Acolo au găsit barca. Era legată, înghesuită aş putea spune într-un intrând, la vreo şaizeci de metri mai sus, pe râu. Acum, desigur, nu mai e acolo. Poate nici n-ar fi trebuit să fie, dar eu ce vină aveam? Nu erau copii, deşi aşa se purtau. Nu pot controla ce fac clienţii mei în afara localului, nici chiar când sunt aici.

Folosise cuvântul vină, dar regretul era doar afişat. Vocea nu trăda nicio preocupare. Dalgliesh bănuia că singurul lucru pe care şi l-ar fi putut reproşa Higgins vreodată era o masă ratată din cauza serviciului prost. Continuă:

— Următorul lucru pe care îl ştiu este că bucătarul îmi face semn din uşa sufrageriei, să vin. Înţelegeţi, nu era un lucru obişnuit. Mi-am dat seama imediat că ceva nu era în regulă. Ies repede. În bucătărie, una dintre fete plânge şi spune că cealaltă fată, Diana, a murit, înecată. Ne ducem pe mal. E noapte neagră, înţelegeţi, stelele departe, lumina lunii slabă. Dar vine ceva lumină de la parcaj, care este întotdeauna puternic iluminat, şi de la bucătării. Iau cu mine o lanternă. Domnul îşi poate imagina nenorocirea. Fetele care plângeau, unul din bărbaţi încercând să o reanimeze, domnul Swayne cu hainele şiroind de apă. Marcel se ocupă de respiraţie – este foarte

priceput, omul ăsta –, dar e prea târziu. Mi-am dat seama că era moartă. Morţii nu seamănă cu cei vii, domnule, niciodată, niciodată, niciodată.

— Fata era goală?

— Cum vi s-a spus, fără îndoială. Îşi scosese toate hainele şi se aruncase în apă, să înoate. A fost o mare prostie.

A urmat o tăcere în care se gândi la prostie. Apoi Dalgliesh puse jos ceaşca de cafea. Spuse:

— Noroc că domnul Lampart servea masa la restaurant în seara aceea. L-aţi chemat desigur în ajutor.

Ochii negri, grijulii să nu exprime vreo emoţie, îl priviră direct.

— Aşa m-am gândit şi eu la început, domnule comandant. Dar era prea târziu. Când am ajuns la sala de mese mi s-a spus că grupul domnului Lampart tocmai plecase. Am văzut chiar eu Porsche-ul ieşind în alee.

— Deci, probabil că domnul Lampart a adus maşina din parcaj înainte ca dumneavoastră să fi aflat de tragedie?

— Este posibil, desigur. Înţeleg că ceilalţi din grup l-au aşteptat la uşă.

— Nu era un sfârşit prea timpuriu şi grăbit al petrecerii?

— Că era grăbit n-aş putea spune. Dar grupul sosise devreme, puţin după ora şapte. Dacă Sir Paul ar fi putut veni, nu mă îndoiesc că ar fi stat mai târziu.

Dalgliesh spuse:

— Există ideea că Sir Paul ar fi venit totuşi aici în seara aceea.

— Am auzit, domnule comandant. O doamnă a venit să pună întrebări angajaţilor mei. Nu a fost agreabil. Nu eram aici atunci, altfel m-aş fi ocupat personal de dânsa. Nimeni nu l-a zărit pe Sir Paul în noaptea aceea, vă asigur. Iar maşina lui nu a fost văzută în parcaj. Poate că a fost acolo, dar nu a fost văzută. Şi ce legătură ar putea avea cu moartea lui, mă întreb.

De obicei, Dalgliesh ştia când nu i se spune adevărul sau când i se spune numai o parte din el. Era mai puţin o problemă de instinct şi mai mult de experienţă. Iar Higgins minţea. Acum se hotărî să forţeze. Spuse:

— Totuşi cineva l-a văzut într-adevăr pe Sir Paul în noaptea aceea. Cine?

— Domnule, vă asigur...

— Trebuie să ştiu şi nu plec de aici până nu aflu. Dacă vreţi să scăpaţi de noi, ceea ce este perfect explicabil, veţi reuşi mai

repede numai răspunzându-mi la întrebări. Verdictul anchetei a fost moarte prin accident. Din câte ştiu, nimeni nu a sugerat că ar fi fost altceva. Fata mâncase prea mult, băuse prea mult, s-a încurcat în alge şi a intrat în panică. Este o pedanterie să ne întrebăm dacă a murit din cauza şocului ori s-a înecat. Deci, ce ascundeţi şi de ce?

— Nu ascundem nimic, domnule comandant, nimic. Dar, aşa cum aţi spus, moartea a fost un accident. Atunci, de ce să mai facem vâlvă? De ce să mai adăugăm la nenorocire? Şi nu putem fi siguri. O figură care mergea grăbită, zărită scurt în întuneric, în umbra gardului viu, cine poate spune cine a fost?

— Deci, cine l-a văzut? Henry?

Era mai curând o presupunere logică, decât un răspuns ghicit. Era aproape cert că Berowne nu se arătase în local, iar portarul era cel care stătea mai tot timpul afară.

— Henry, da.

Higgins admise adevărul cu defetism trist. Ochii îndureraţi îl priveau pe Dalgliesh cu reproş, părând să spună: „V-am ajutat, v-am dat informaţii şi cafea şi uite unde am ajuns”.

— Atunci, vă rog să trimiteţi după el. Aş dori să vorbesc cu el, fără să mai fie cineva de faţă.

Higgins ridică receptorul telefonului şi formă o singură cifră, care îl puse în legătură cu intrarea principală. Henry răspunse şi fu chemat. Când apăru, Higgins spuse:

— Acesta este comandantul Dalgliesh. Te rog spune-i ce crezi că ai văzut în noaptea în care s-a înecat fata aceea.

Apoi îi aruncă o privire pe jumătate îndureratã, ridică din umeri şi ieşi. Henry, imperturbabil, aştepta. Dalgliesh văzu că era mai bătrân decât l-ar fi arătat figura lui dreaptă, încrezătoare. Mai aproape de şaptezeci, decât de şaizeci de ani.

Spuse:

— Aţi fost în armată, nu-i aşa?

— Da, domnule, la Glocesters.

— De cât timp lucraţi aici pentru domnul Higgins, pentru Monsieur Jean Paul?

— De cinci ani, domnule.

— Locuiţi aici?

— Nu, domnule. Soţia şi cu mine locuim la Cookham. Locul acesta îmi convine cât se poate de mult, adăugă ca şi când ar fi sperat că o mărturisire intimă ar fi demonstrat dorinţa lui de a

coopera deschis.

— Am pensia din armată, dar ceva în plus nu strică.

Şi nici nu e chiar atât de puţin, gândi Dalgliesh. Bacşişurile sunt bune, iar majoritatea dintre ele, având în vedere slăbiciunea omenească pentru jafurile din veniturile domestice, erau neimpozabile. Henry era interesat să-şi menţină slujba.

Spuse:

— Investigăm moartea lui Sir Paul Berowne. Ne interesează tot ce i s-a întâmplat în ultimele săptămâni de viaţă, oricât ar părea de neînsemnat. Se pare că a fost aici în noaptea de şapte august şi că dumneavoastră l-aţi văzut.

— Da, domnule, traversând parcajul. Unul dintre oaspeţii noştri din seara aceea tocmai pleca şi eu i-am adus Rolls-ul. Nu facem asemenea servicii, domnule, ar însemna să lipsesc de la uşă prea des. Dar uneori oaspeţilor le place să li se parcheze maşina şi îmi dau mie cheile când sosesc. Antonio, unul dintre ospătari, m-a anunţat că domnul voia să plece şi m-am dus după maşină. Tocmai mă pregăteam să descui portiera când l-am văzut pe Sir Paul traversând parcajul, mergând în lungul gardului viu şi ieşind pe portiţa care duce spre râu.

— Cât de sigur sunteţi că era Sir Paul Berowne?

— Foarte sigur, domnule. Nu vine aici prea des, dar eu am o memorie bună a figurilor.

— Ştiţi ce maşină conduce?

— Cred că un Rover negru. Înmatriculat cu numărul A. Nu-mi amintesc numărul.

Nu putea sau nu voia, gândi Dalgliesh. Un Rover negru este greu de identificat; un număr de înmatriculare este o dovadă incontestabilă. Întrebă:

— Nu era niciun Rover negru în parcaj în noaptea aceea?

— Eu nu am văzut, domnule, şi cred că aş fi observat.

— Spuneţi că mergea grăbit?

— Foarte grăbit, domnule, cu un scop, aş putea spune.

— Când i-aţi vorbit domnului Jean Paul despre acest lucru?

— Dimineaţa următoare, domnule. Mi-a spus că nu era nevoie să mărturisesc poliţiei. Sir Paul avea dreptul să se plimbe pe mal dacă aşa dorea. Mi-a spus că era mai bine să aşteptăm până la anchetă. Dacă aveau să se descopere urme pe cadavru, semne de violenţă, se schimbau lucrurile. Atunci poliţia s-ar fi interesat de numele tuturor persoanelor care fuseseră aici în seara aceea.

Dar a fost un accident. Medicul legist a dat asigurări că fata sărise în apă. După aceea, Monsieur Jean Paul a hotărât că nu trebuia să spunem nimic.

— Nici chiar după moartea lui Sir Paul?

— Cred că Monsieur nu s-a gândit că informaţia ar putea fi de folos, domnule. Sir Paul Berowne a murit. Ce importanţă ar putea avea faptul că acum şase săptămâni s-a plimbat pe malul apei?

— Aţi mai povestit cuiva aceste lucruri? Oricui altcuiva? Soţiei, unui angajat de aici?

— Nimănui, domnule. A venit o doamnă să întrebe. Am lipsit în ziua aceea, eram bolnav. Dar chiar dacă aş fi fost prezent, tot n-aş fi spus nimic, decât dacă Monsieur ar fi încuviinţat.

— La vreo zece minute după ce l-aţi văzut traversând parcajul, Sir Paul a telefonat să spună că nu mai vine deloc?

— Da, domnule.

— A spus de unde suna?

— Nu, domnule. Nu putea suna de aici. Singurul nostru telefon public se află în hol. Există o cabină telefonică la Mapleton, satul cel mai apropiat, dar întâmplător ştiu că în noaptea aceea era stricat. Sora mea locuieşte acolo şi a vrut să mă sune. Nu există altă cabină mai apropiată, cel puţin eu nu cunosc. Telefonul acela a fost un adevărat mister, domnule.

— A doua zi când aţi povestit întâmplarea, ce aţi crezut, dumneavoastră şi Monsieur, că făcea Sir Paul? Bănuiesc că aţi discutat.

Henry făcu o pauză, apoi spuse:

— Monsieur credea că Sir Paul o supraveghea pe soţia lui.

— O spiona?

— Cred că era posibil, domnule.

— Plimbându-se pe malul apei?

— Nu pare prea probabil, dacă luaţi lucrurile aşa.

— Şi de ce ar fi vrut să-şi spioneze soţia?

— Nu ştiu, domnule. Nu cred că Monsieur vorbea serios. A spus doar: „Nu e treaba noastră, Henry. Poate că o supraveghează pe Doamna”.

— Asta este tot ce îmi puteţi spune?

Henry ezită. Dalgliesh aşteptă, apoi spuse:

— Ar mai fi ceva, domnule. Dar pare o prostie, dacă mă gândesc mai bine. Parcajul e bine luminat, domnule, dar el

mergea repede, prin umbra gardului viu, la celălalt capăt. Era totuşi ceva în felul cum îi atârna jacheta, şi pantalonii de asemenea. Aş fi zis, domnule, că intrase în râu, de aceea cred că e o prostie. Nu se depărta de râu, domnule, se apropia.

Privi de la Dalgliesh spre Kate, cu ochi uimiţi, ca şi când abia atunci ar fi realizat întreaga ciudăţenie a întâmplării.

— Pot să jur că era ud, domnule, ud leoarcă. Dar, cum v-am spus, nu venea de la râu, mergea într-acolo.

Dalgliesh şi Kate veniseră cu maşini diferite la Lebăda Neagră. Ea se întorcea direct la Yard, el conducea spre nord-vest, la Wrentham Green, să ia prânzul cu preşedintele şi vicepreşedintele partidului din secţia electorală pe care o reprezenta Berowne. Se întâlneau din nou la Yard după-amiază, pentru a participa la scurtele formalităţi ale anchetei preliminare, înainte se a continua cu ceea ce promitea a fi mult mai interesant, discuţia cu amanta lui Paul Berowne. În timp ce Kate descuia uşa maşinii cu care venise, Dalgliesh spuse:

— Ar trebui să stăm de vorbă şi cu perechea care a luat masa aici, împreună cu domnul Lampart şi Lady Berowne, pe şapte august. Ar putea să ne spună exact când a ieşit Lampart să aducă maşina, cât timp a lipsit. Obţine numele şi adresele lor, te rog, Kate. Mai degrabă de la doamna, decât de la Lampart. Şi ar fi bine să ştim mai multe despre misterioasa Diana Travers. Din raportul poliţiei despre înec, reiese că a emigrat împreună cu părinţii în Australia, în 1963. Ei au rămas, ea s-a întors. Niciunul dintre ei nu a venit la anchetă sau la înmormântare. Cei de la Thames Valley au avut greutăţi să găsească pe cineva care să o identifice. Până la urmă au descoperit o mătuşă, care a făcut pregătirile de înmormântare. Nu-şi mai văzuse nepoata de un an, dar nu a avut nicio ezitare la identificare. Şi dacă tot te duci la numărul 62, vezi dacă mai poţi afla ceva despre fată de la domnişoara Matlock.

Kate spuse:

— Domnişoara Minns ar putea să ştie ceva, domnule. Ne întâlnim cu ea la prima oră, mâine dimineaţă. Adăugă:

— Un lucru pe care ni i-a spus Higgins despre cum s-a înecat Travers, mi s-a părut ciudat. Nu se leagă.

Deci observase anomalia. Dalgliesh spuse:

— Părea o seară pentru iubitorii sporturilor nautice. E la fel de ciudat ca şi povestea lui Henry. Paul Berowne cu hainele ude,

dar îndreptându-se spre râu, nu venind de acolo.

Kate ezita, cu mâna pe portieră. Dalgliesh privi peste gardul viu care separa parcajul de râu. Ziua se schimba. Aerul dimineţii avusese o strălucire proaspătă, trecătoare, dar acum, norii de furtună, anunţaţi pentru după-amiază, se adunau dinspre vest. Era totuşi cald pentru începutul toamnei şi, curăţat de mirosul de metal încins şi benzină, venea spre el, cum stătea în parcajul aproape părăsit, mirosul apei râului şi al ierburilor încălzite de soare. Rămase o clipă să-l savureze, ca un elev care chiuleşte, regretând că nu avusese timp să urmărească fantoma acelei figuri scăldate în apă, care trecuse prin portiţă spre pacea de pe malul apei. Ieşind din momentul ei de transă, Kate deschise uşa maşinii şi urcă. Părea că participase la starea lui sufletească. Spuse:

— Sacristia sumbră din Paddington pare atât de departe.

El se întrebă dacă nu cumva vrusese să spună, deşi nu rostise:

— Noi trebuie să investigăm moartea lui Berowne, nu faptul că, printr-o coincidenţă, o fată pe care probabil abia o cunoscuse, s-a înecat.

Totuşi, acum mai mult ca oricând, era convins că exista o legătură între cele trei decese: Travers, Nolan, Berowne. Scopul principal al vizitei lor la Lebăda Neagră fusese atins. Alibiul lui Lampart era valabil. Chiar dacă maşina pe care o conducea era un Porsche, cu greu ar fi putut să-l omoare pe Berowne şi apoi să fie la masă, la nouă fără un sfert.

2.

Odată cu electrificarea liniei suburbane din nord-est, Wrenthan Green devenise, din ce în ce mai mult, un oraş de navetişti, în ciuda protestelor locuitorilor mai bătrâni, care susţineau că este un oraş de provincie şi nu o suburbie a Londrei, cu rol de dormitor. Oraşul se trezise mai repede decât alte aşezări mai puţin vigilente, sesizase spolierea postbelică a moştenirii engleze, datorată investitorilor şi autorităţilor locale, şi pusese sub control, la timp, acest exces al nelegiuitei alianţe. Strada principală, largă, datând din secolul al XVIII-lea, deşi

desacralizată de două clădiri moderne, cu mai multe etaje, ale unor magazine, era aproape intactă, iar incinta micuţă, de case georgiene, aşezate cu faţa spre râu, continua să pozeze pentru calendarele de Crăciun chiar dacă fotograful era nevoit să facă unele artificii, pentru a elimina din cadru capătul parcajului şi toaleta publică. Partidul conservator din secţia electorală îşi avea sediul într-una din căsuţele mici ale incintei. Dalgliesh intră prin uşa cu portic şi plăcuţă strălucitoare de alamă şi fu întâmpinat de preşedintele partidului, domnul Frank Musgrave şi de vicepreşedintele acestuia, generalul Mark Nollinge.

Ca întotdeauna, îşi pregătise vizita. Ştia despre cei doi interlocutori mai mult decât ar fi socotit ei necesar. De douăzeci de ani se înhămaseră împreună la conducerea partidului şi o făceau în bună înţelegere. Frank Musgrave era agent imobiliar şi conducea o firmă familială, care îşi păstrase independenţa faţă de marile conglomerate şi pe care o moştenise de la tatăl său. După numărul de plăcuţe pe care le zărise atârnate pe case, străbătând cu maşina oraşul şi satele învecinate, Dalgliesh înţelese că afacerea era prosperă. Acelaşi unic cuvânt, „Musgrave”, înscris cu litere negre pe fond alb, îl întâmpinase la fiecare cotitură. Repetarea lui devenise iritantă, o premoniţie ce nu-l lăsa să uite care îi era destinaţia.

Împreună cu generalul, forma o pereche neobişnuită. La o primă privire, Musgrave era cel care arăta ca un soldat; într-adevăr, asemănarea lui cu răposatul feldmareşal Montgomery era atât de mare, încât Dalgliesh fu surprins să-l audă vorbind cu o voce care suna ca o parodie a lătratului sacadat al formidabilului războinic. Generalul abia îi ajungea până la umăr. Îşi purta trupul subţiratic cu rigiditate, de parcă vertebrele i-ar fi fost sudate, iar capul cu tonsură, o calotă înconjurată de o coroană de păr alb, subţire, era pătat ca un ou de sturz. Când Musgrave făcu prezentările, el ridică spre Dalgliesh doi ochi de o inocenţa candidă, de copil, în care se citea efortul şi uimirea unei priviri care încercase, prea mult, să vadă dincolo de orizont. În contrast cu costumul şi cravata protocolară a lui Musgrave, generalul purta o jachetă veche se tweed, croită probabil după propria fantezie, cu două petice prelungi, de piele de căprioară, pe coate. Cămaşa şi cravata de regiment erau imaculate. Cu faţa lui lucioasă, arăta o vulnerabilitate lustruită, de copil bine îngrijit. Respectul reciproc al celor două personaje a fost evident

încă din primele minute de conversaţie obişnuită. De câte ori vorbea generalul, Musgrave îşi întorcea privirea spre Dalgliesh, cu o încruntare uşor neliniştită, de părinte care se teme că inteligenţa odraslei sale nu va fi corect estimată.

Musgrave îl conduse prin holul larg, printr-un coridor scurt, până la camera din spate a casei, pe care Berowne o folosise ca birou. Spuse:

— O ţinem încuiată de la moartea lui Berowne. Ne-au sunat şi oamenii dumneavoastră, dar am fi încuiat-o oricum. Generalul şi cu mine am considerat că aşa e bine. Nu că ar fi ceva lămuritor aici. Sau cel puţin, nu credem. Sunteţi binevenit să cercetaţi, desigur.

Aerul era învechit şi prăfos, aproape acru, ca şi cum camera ar fi stat închisă de mai multe luni, nu doar de câteva zile. Musgrave aprinse lumina, apoi se îndreptă cu paşi mari spre fereastră şi trase viguros draperiile, într-un zornăit de inele. O lumină firavă, dinspre nord, se strecura prin perdelele de nylon, dincolo de care Dalgliesh văzu un parcaj înconjurat de ziduri joase. Rareori intrase într-o cameră atât de deprimantă, gândi el, şi totuşi îi venea greu să-şi explice această bruscă apăsare a descurajării. Camera nu era mai rea decât altele cu aceeaşi destinaţie, funcţională, neaglomerată, impersonală şi, totuşi, parcă aerul însuşi era infestat de melancolie.

Spuse:

— Locuia în această cameră când venea în secţia electorală?

— Nu. Folosea camera numai ca birou. De locuit, locuia la Courtney Arms. Doamna Powells îi rezervase un pat. Era mai ieftin şi mai simplu decât să aibă o cameră aici. Uneori se gândea de ar trebui să-i găsesc eu una, dar niciodată nu am mers mai departe. Cred că nu-i prea plăcea soţiei.

Dalgliesh întrebă ca din întâmplare:

— Aţi întâlnit-o de multe ori pe Lady Berowne?

— Nu de multe ori. Îşi juca rolul, desigur. Sărbătoarea anuală, apariţii la alegerile locale, lucruri din acestea. Decorativă şi graţioasă. Nu prea interesată de politică, nu-i aşa, generale?

— Lady Berowne? Nu, nu prea mult. Prima Lady Berowne era însă altfel. Dar nu e mai puţin adevărat că familia Monston făcea politică de patru generaţii. Uneori mă întrebam dacă Berowne a intrat în politică de dragul soţiei. Cred că după moartea ei nu s-a mai simţit la fel de angajat.

Musgrave îl privi aspru, de parcă rostise o erezie, până atunci nerecunoscută, care ar fi fost mai bine să rămână nerostită. Spuse grăbit:

— Da, bine, ce rost are. O poveste tristă. El era la volan. Cred că aţi auzit.

Dalgliesh spuse:

— Da, am auzit.

A urmat o tăcere scurtă, stingheritoare, în care i se păru că figura blondă a Barbarei Berowne străluci, neacceptată şi tulburătoare, în aerul încremenit.

Începu să examineze camera, conştient de privirea nerăbdătoare, plină de speranţe a generalului, de ochii vii ai lui Musgrave aţintiţi asupra lui ca şi când ar fi urmărit un tânăr funcţionar care face primul lui inventar. În mijlocul camerei, cu faţa spre fereastră, se afla un birou victorian, solid, şi un scaun pivotant, cu spătar reglabil. În faţa biroului, două fotolii mai mici, din piele. Într-o parte se mai afla un birou modern, pe care stătea o maşină de scris, iar în faţa căminului o măsuţă pentru cafea. Singura piesă de mobilier remarcabilă era o bibliotecă de birou cu panouri bătute în alamă, care ocupa nişa din dreapta căminului. Dalgliesh se întrebă dacă cei doi îi cunoşteau valoarea. Apoi îşi spuse că respectul pentru tradiţie îi va împiedica s-o vândă. Ca şi biroul, făcea parte din cameră, era inviolabilă, nu putea fi înstrăinată pentru un profit imediat. Apropiindu-se de ea, constată că adăpostea o colecţie amestecată, de cărţi de referinţă, ghiduri locale, biografii ale unor politicieni notabili din partidul conservator, un volum *Who's Who,* rapoarte parlamentare, publicaţii diverse, chiar şi câteva romane clasice, probabil adunate laolaltă de implacabila trecere a timpului.

Pe peretele din spatele biroului se afla o copie a unui bine-cunoscut portret al lui Winston Churchill, în dreapta căruia atârna o fotografie color, de mari dimensiuni, a doamnei Thatcher. Dar tabloul care atrăgea imediat privirea era cel de deasupra căminului. Venind către el dinspre bibliotecă, Dalgliesh văzu că era un ulei din secolul al XVIII-lea de Arthur Devis, reprezentând familia Harrison. Tânărul Harrison, într-o poziţie elegantă, cu un picior înaintea celuilalt, în pantalonii de satin, stătea în picioare cu un aer de proprietate arogantă, lângă o bancă pe care era aşezată soţia sa, o figură prelungă, cu o

mână petrecută pe după copilul lor. O fetiţă rezervată stătea alături, ţinând în mână un coş cu flori, în timp ce în stânga, fratele ei îşi ridicase braţul cu care manevra un zmeu, luminos pe cerul de vară. În spatele grupului se întindea un peisaj englezesc lin, gazonul neted, lacul, conacul în depărtare. Dalgliesh îşi aminti din discuţia cu Anthony Farrell că lui Musgrave îi rămânea un Devis. Probabil acesta era. Generalul spuse:

— Berowne l-a adus aici din Campden Hill Square. A mutat portretul lui Churchill şi l-a pus aici. La vremea aceea nu prea ne-a plăcut. Portretul stătuse întotdeauna deasupra căminului.

Musgrave se apropiase de Dalgliesh. Spuse:

— Îmi va lipsi tabloul. Niciodată nu obosesc să-l privesc. A fost pictat la Hertfordshire, la numai şase mile de aici. Peisajul se mai vede şi astăzi. Acelaşi stejar, acelaşi lac. Şi casa. Adăposteşte o şcoală acum. Bunicul meu a fost agentul care a vândut-o. Locul este unic în Anglia. Nu văzusem niciodată lucrarea pictorului până când Berowne a adus-o aici. Seamănă cu Gainsborough, nu-i aşa? Totuşi nu sunt sigur că nu-mi place chiar mai mult decât cea din Galeria Naţională – *Domnul şi Doamna Robert Andrews.* Cred că femeile seamănă, nu-i aşa? Cu faţa îngustă, arogante, nu mi-ar plăcea să fie niciuna soţia mea. Dar este minunat, minunat.

Generalul spuse liniştit:

— Eu mă voi simţi uşurat când familia îl va lua. Reprezintă o responsabilitate.

Deci, niciunul dintre ei nu aflase de moştenire, numai dacă nu erau actori mai buni decât s-ar fi crezut. Dalgliesh păstră o tăcere prudentă, dar i-ar fi plăcut să vadă ce figură ar fi făcut Musgrave aflând ce noroc avea. Se întreba ce pornire de generozitate de Don Quijote determinase gestul lui Berowne când oferise un asemenea cadou. Loialitatea politică era desigur răsplătită printr-o generozitate excepţională, dar era şi o complicaţie iritantă. Bunul simţ şi imaginaţia protestau la gândul că Musgrave ar fi tăiat gâtul unui prieten pentru a intra în posesia unui tablou, indiferent cât de obsesiv l-ar fi dorit; iar acum, nici nu ştia că-i fusese lăsat moştenire, prin testament. În cursul firesc al vieţii, Musgrave ar fi trebuit să se considere norocos dacă îi supravieţuia lui Berowne. El fusese la casa din Campden Hill Square în după-amiaza zilei în care Berowne

murise. Ar fi putut lua jurnalul. Ştia aproape sigur că Berowne folosea un brici cu care se putea tăia un gât. Ca toţi cei care beneficiau de pe urma acestui deces, el trebuia cercetat cu mult tact. Cu siguranţă, era o risipă de efort; şi complica firul principal al anchetei; dar trebuia făcut şi acest lucru.

Era conştient de nerăbdarea lor de a discuta despre crimă. În schimb, el se apropie de birou şi se aşează în scaunul lui Berowne. Acesta, cel puţin, era confortabil, se potrivea membrelor lui lungi. Pe suprafaţa biroului se aşezase o peliculă fină de praf. Trase sertarul din dreapta, în care nu găsi nimic în afara unei cutii cu hârtie de scris şi plicuri, şi un jurnal similar celui ars lângă cadavru. Deschizându-l, constată că nu conţinea decât datele unor întâlniri şi un *aide-mémoire* pentru zilele pe care le petrecea în secţia electorală. Şi aici viaţa lui fusese ordonată, compartimentată.

Afară începea încet să burniţeze, aburind fereastra; zidul parcajului şi capotele curbe ale maşinilor se vedeau ca într-o pictură pointilistă. Ce povară adusese Berowne cu el în acest birou lipsit de soare, deprimant, se întreba Dalgliesh. Deziluzie faţă de această a doua profesie în care se angajase? Vină pentru moartea soţiei, pentru destrămarea căsniciei? Vină faţă de amanta din al cărui pat plecase atât de recent? Vină pentru că îşi neglijase unicul copil, pentru titlul de baronet care aparţinea, de drept, fratelui lui? Vină pentru că fiul mai mare, mai iubit, murise, iar el era încă în viaţă? „Cele mai multe dintre lucrurile pe care mă aşteptam să le preţuiesc în viaţă, le-am obţinut prin moarte”. Se adăugase, poate, şi o vină mai nouă, faţă de Theresa Nolan, care se sinucisese pentru că avortase? Copilul lui? Ce-l aştepta aici, printre aceste dosare şi hârtii care, în meticuloasa lor ordine, îşi băteau joc de dezordinea din viaţa lui, decât jocul bunelor intenţii? Loviturile mizerabile date victimelor. Dacă le oferi ceea ce-şi doresc, îţi deschizi inima şi cugetul în faţa lor, îi asculţi cu înţelegere, vin în număr din ce în ce mai mare, îţi secătuiesc emoţiile şi fizicul până când nu-ţi mai rămâne nimic să le dăruieşti. Dacă îi respingi nu se mai întorc şi rămâi cu dispreţul pentru lipsa de omenie a propriei persoane. Spuse:

— Bănuiesc că aceasta este încăperea ultimelor speranţe.

Musgrave fu primul care îl înţelese.

— În nouă cazuri din zece, aşa este. După ce au epuizat

răbdarea familiilor, personalului administrativ, autorităţilor locale, prietenilor, atunci vin aici. „Te-am votat. Fă ceva”. Unor parlamentari le place, desigur. O găsesc partea cea mai fascinantă a muncii lor. Sunt lucrătorii sociali *manqué.* Cred că lui nu-i plăcea. Ceea ce încerca să facă, uneori chiar obsedant, era să explice oamenilor limitele puterii guvernamentale, ale oricărui guvern. Vă amintiţi ultimele dezbateri din Parlament, legate de zonele centrale ale oraşelor? Mă aflam în galeria publicului. L-am auzit vorbind; în ironia lui răzbătea furia reţinută. „Dacă înţeleg bine argumentaţia oarecum confuză a onorabilului parlamentar, i se cere guvernului să asigure egalitatea de inteligenţă, talent, sănătate, energie şi avere, şi, în acelaşi timp, să abolească păcatul originar, începând cu viitorul an fiscal. Ceea ce Providenţa nu a reuşit să facă, guvernul Maiestăţii Sale trebuie să îndeplinească prin ordinul legii”. Camerei nu i-a prea plăcut. Nu era genul ei de umor.

Adăugă:

— Era o bătălie pierdută, oricum, să educi electoratul fără să depăşeşti puterea executivă. Nimeni nu vrea să creadă. Iar într-o democraţie există întotdeauna o opoziţie care să spună că se poate.

Generalul interveni:

— Era un parlamentar conştiincios, dar se consuma foarte mult, mai mult decât ne-am dat seama. Cred că uneori era sfâşiat între compasiune şi iritare.

Cu o mişcare bruscă, Musgrave deschise sertarul unui fişier şi scoase un dosar la întâmplare:

— Iată un exemplu, o fată bătrână, de cincizeci şi doi de ani. E într-o perioadă de schimbări, se simte ca naiba. Tatăl mort, mama acasă, practic imobilizată la pat, cere ceva tot timpul, incontinentă, pe cale de a se seniliza. Nu există paturi de spital, iar mama nu ar accepta să fie internată, chiar dacă ar fi locuri. Sau ăstălalt. Doi copii, de nouăsprezece ani amândoi. Ea rămâne gravidă, se căsătoresc. Părinţii nu sunt nici unii de acord. Acum locuiesc cu socrii, într-o căsuţă mică. Nu pot avea intimitate. Nu pot face dragoste. Se aude prin pereţi. Copilul urlă. Familia reproşează: „Ţi-am spus”. Pentru următorii trei ani, poate chiar mai mult, nu sperăm să avem locuinţe sociale. Sunt cazuri tipice pentru ce-l aştepta în fiecare sâmbătă. Găsiţi-mi un pat la spital, o locuinţă, un loc de muncă. Daţi-mi bani, daţi-mi o

speranţă, daţi-mi iubire. Toate fac parte din munca asta, dar cred că pentru el, reprezentau o frustrare. Nu spun că nu avea înţelegere pentru cazurile serioase.

Generalul, cu calm:

— Toate cazurile sunt serioase. Mizeria, în general.

Privi pe fereastră. Burniţa se transformase într-o ploaie monotonă. Spuse:

— Poate ar fi trebuit să-i găsim o cameră mai veselă.

Musgrave îl mustră:

— Dar parlamentarul nostru a folosit întotdeauna această încăpere pentru operaţiile sale, generale şi nu vine decât o dată pe săptămână.

Generalul răspunse calm:

— Şi totuşi, noului nostru ales va trebui să-i oferim ceva mai buh.

Musgrave capitulă fără ranchiună.

— L-am putea evacua pe George. Sau am putea folosi camera din faţă, de la ultimul etaj. Dar atunci, bătrânii vor trebui să urce prea multe scări. Nu ştiu unde am putea muta barul.

Dalgliesh se aştepta să-l vadă cerând imediat planurile şi începând reamplasarea, uitând aproape de propria lui prezenţa. Spuse:

— V-a surprins demisia lui?

Răspunse Musgrave:

— Absolut. Un adevărat şoc. Un şoc şi o trădare. Nu are rost să batem câmpii, generale. Nu este un moment propice pentru repetarea alegerilor, iar el ştia acest lucru.

Generalul spuse:

— Nu-i putem spune trădare. Noi nu ne-am considerat niciodată o secţie mărginaşă.

— Tot ce e mai jos de cincisprezece mii de alegători înseamnă mărginaş astăzi. Trebuia să reziste până la alegeri.

Dalgliesh întrebă:

— V-a explicat motivele? Cred că v-a întâlnit pe amândoi, nu v-a anunţat în scris?

Din nou Musgrave fu cel care răspunse:

— Da, ne-am întâlnit. De fapt, a amânat să-l înştiinţeze pe Cancelar pentru a avea timp să ne spună mai întâi nouă. Eu eram plecat în concediu – scurta mea întrerupere de toamna – şi a avut buna cuviinţă să aştepte să mă întorc. A venit aici

vinerea trecută, vineri 13, dacă nu mă înşel. Zicea că nu ar fi corect să continue să ne reprezinte. Era timpul să pornească pe un drum nou în viaţă. Fireşte că l-am întrebat ce înţelegea printr-un drum nou. „Eşti membru al Parlamentului, i-am spus, nu conduci un nenorocit de autobuz”. A spus că încă nu ştia. Nu-i fusese arătat. „Arătat de cine?”, l-am întrebat. A spus: „De Dumnezeu”. Ei bine, la aşa ceva omul nu are ce să răspundă. Nimic nu poate pune capăt unei discuţii raţionale mai bine decât un asemenea răspuns.

— El cum vi s-a părut?

— Oh, perfect calm, perfect normal. Prea calm. Asta era neobişnuit. Straniu într-adevăr, nu-i aşa, generale?

Generalul spuse cu glas scăzut:

— Mi-e mi s-a părut un om eliberat de durere, de durere fizică. Palid, tras, dar foarte împăcat. Privirea aceea nu se poate confunda.

— Da, era împăcat. Dar şi încăpăţânat. Nu-i puteai aduce niciun argument. Totuşi, decizia lui nu avea nimic de-a face cu politica. Cel puţin asta este cert. L-am întrebat: „Eşti deziluzionat de politică, de partid, de funcţia de membru al parlamentului, de noi?” A spus că nu era nimic din toate acestea. „Pe mine trebuie să mă schimb”. Părea surprins de întrebare, aproape amuzat, ca şi când ar fi fost irelevantă. Ei bine, pentru mine nu era irelevantă. Generalul şi cu mine ne-am pus toată viaţa în slujba partidului. Pentru noi, contează. Aici nu e un joc, un obiect oarecare pe care îl iei şi pe urmă îl abandonezi, când te-ai plictisit de el. Am fi meritat o explicaţie mai bună şi, al naibii să fiu, dacă nu şi mai multă consideraţie. Aproape că-i displăcea să vorbească despre subiect. Parcă vorbeam despre pregătirile serbării de vară.

Începu să se plimbe în sus şi în jos prin camera îngustă, furia lui devenise o forţă palpabilă. Generalul spuse blând:

— Mă tem că nu l-am ajutat. De loc.

— Dar nu cerea ajutor, nu-i aşa? Sau un sfat. Pentru asta apelase la o forţă mai mare. Păcat că a păşit în biserica aceea. Chiar aşa, de ce s-a dus? Dumneavoastră ştiţi? Îndreptă întrebarea spre Dalgliesh, ca o acuzaţie. Dalgliesh răspunse fără grabă:

— Se pare că-l interesa arhitectura victoriană a bisericii.

— Păcat că nu se ocupa cu pescuitul sau cu colecţii de timbre.

Mă rog, acum e mort, săracul. N-are rost să-i purtăm resentimente.

Dalgliesh întrebă:

— Aţi văzut, desigur, articolul din *Paternoster Review*?

Musgrave reuşise să se stăpânească. Spuse:

— Eu nu citesc asemenea ziare. Dacă vreau cronici, le găsesc în ziarele de duminică. Din tonul lui se putea înţelege că uneori îşi îngăduia asemenea ciudăţenii.

— Dar cineva l-a citit şi l-a tăiat din ziar. A circulat printre alegători destul de rapid. Generalul era de părere că Berowne are temei pentru a da ziarul în judecată.

Generalul Nollinge interveni:

— Aşa am crezut. L-am sfătuit să se consulte cu avocatul. A spus că se va gândi.

Dalgliesh continuă:

— A făcut mai mult decât atât. Mi l-a arătat mie.

— V-a cerut să investigaţi, nu-i aşa?

Musgrave avea un ton înţepat.

— Nu chiar. Nu a precizat.

— Exact. În ultimele săptămâni nu preciza nimic. Desigur, când ne-a spus prima oară că se adresase Parlamentului în scris, anunţându-şi demisia, ne-am amintit de articolul din *Paternoster Review* şi ne-am pregătit de scandal. Greşeam. Nimic nu era mai uman şi mai de înţeles. Totuşi, un lucru nu este în regulă şi cred că ar trebui să-l spunem. Acum că el a murit, nu mai poate fi nimic rău în asta. S-a întâmplat în noaptea în care s-a înecat fata aceea. Diana nu mai ştiu cum.

— Diana Travers.

— Exact. În noaptea aceea a apărut aici, mă rog, era mai curând dimineaţă. A ajuns după miezul nopţii, dar eu mai lucram încă la nişte hârtii. Cineva sau ceva îl zgâriase pe faţă. Superficial, dar totuşi sângerase. Abia prinsese o pojghiţă. Putea să fi fost o pisică sau poate căzuse într-o tufă de trandafiri. Dar zgârieturile puteau fi făcute şi de unghiile unei femei.

— V-a dat vreo explicaţie?

— Nu. Nici nu a pomenit, iar eu nu am spus nimic, nici atunci, nici mai târziu. Berowne avea un fel de a fi, că nu-i puteai pune întrebări incomode. Desigur, era imposibil să aibă vreo legătură cu fata. Se pare că în noaptea aceea nu a cinat la Lebăda Neagră. Dar mai târziu, când am citit articolul, am găsit că era o

coincidenţă curioasă.

Era într-adevăr, gândi Dalgliesh. Întrebă pentru că era necesar, şi nu pentru că se aştepta să obţină o informaţie utilă, dacă vreunul dintre lucrătorii de la secţie ar fi putut ştii că Berowne urma să meargă la biserica St. Matthew în seara când a murit. Surprinzând privirea scurtă, plină de suspiciuni a lui Musgrave şi încruntarea dureroasă a generalului, adăugă:

— Trebuie să avem în vedere eventualitatea unei crime premeditate, este posibil ca ucigaşul să fi ştiut de prezenţa lui acolo. Dacă Sir Paul a anunţat intenţia sa cuiva din această secţie – prin telefon să zicem, s-ar fi putut ca altcineva să surprindă conversaţia ori să transmită informaţia.

Musgrave spuse:

— Doar nu credeţi că a fost ucis de un alegător furios? Ar fi cam exagerat.

— Dar nu imposibil.

— Alegătorii supăraţi se adresează presei locale, îşi anulează votul şi ameninţă să susţină social-democraţii data viitoare. Nu văd nicio implicaţie politică. La naiba domnule, îşi dăduse demisia. Era pe dinafară, terminat, consumat, nu mai reprezenta un pericol pentru nimeni. După prostia aceea din biserică, nimeni nu l-ar mai fi luat în serios, în orice caz.

Interveni vocea blândă a generalului;

— Nici măcar familia nu ştia unde era în seara aceea. Ar fi fost anormal să spună cuiva de aici unde este, când nu spusese nici măcar familiei.

— De unde ştiţi, domnule general?

— Doamna Hurrell a sunat la Campden Hill Square puţin după ora opt şi jumătate şi a vorbit cu menajera, domnişoara Matlock. Am înţeles că la telefon a răspuns un tânăr care a chemat-o apoi pe domnişoara Matlock. Wilfred Hurrell a lucrat pentru noi aici. A doua zi dimineaţă, la ora trei, a murit la spitalul St. Mary din Paddington. Cancer, sărmanul de el. Îi era devotat lui Berowne, iar doamna Hurrell a telefonat la Campden Hill Square pentru că el cerea să-l vadă. Berowne îi spusese doamnei să sune la orice oră. Că va avea grijă să fie găsit. De aceea mi se pare ciudat. Ştia că Wilfred nu o mai duce mult, cu toate acestea nu a lăsat un număr de telefon sau o adresă. Nu era deloc în felul lui.

Musgrave spuse:

— Betty Hurrell m-a sunat după aceea să vadă dacă nu-l

găsea aici. Eu nu eram acasă. Nu mă întorsesem încă de la Londra, dar a vorbit cu soţia mea. N-a putut să o ajute, desigur. O treabă urâtă.

Dalgliesh nu arătă că ştia de convorbire. Întrebă:

— A spus domnişoara Matlock că îi va întreba pe ceilalţi membri ai familiei unde putea fi găsit Sir Paul?

— I-a spus doamnei Hurrell doar că nu era acasă şi că nimeni din familie nu ştia unde este. Doamna Hurrell n-a insistat. Se pare că plecase de acasă puţin după zece şi jumătate şi n-a mai venit. L-am căutat în Campden Hill Square înainte de prânz, sperând să-l prind, dar nu se întorsese. Cred că v-au spus că am fost acolo.

Generalul adăugă:

— Eu am încercat să-l găsesc mai târziu, înainte de şase, să fixez o întâlnire pentru a doua zi. Credeam că ar fi bine să avem o discuţie liniştită. Nu era acasă. Lady Ursula a răspuns la telefon. Mi-a spus că se uită în jurnal şi mă sună.

— Sunteţi sigur, domnule general?

— Că am vorbit cu Lady Ursula? Oh, da. De obicei răspunde domnişoara Matlock, dar din când în când vine Lady Ursula la telefon.

— Sunteţi sigur că a spus că se va uita în jurnal?

— Poate a zis că va verifica dacă este liber şi mă sună. Ceva de genul acesta. Bineînţeles, am presupus că urma să consulte jurnalul. Am rugat-o să nu-şi facă probleme dacă îi este greu. Ştiţi, suferă de artroză.

— V-a sunat după aceea?

— Da, după vreo zece minute. Mi-a spus că miercuri dimineaţă părea un moment potrivit, dar că îi va transmite lui Berowne să mă sune dimineaţa următoare, să confirme.

Dimineaţa următoare. Asta însemna că Lady Berowne ştiuse că fiul ei nu se va întoarce în seara aceea. Şi, ceea ce era încă mai important, dacă într-adevăr mersese în birou şi consultase jurnalul, înseamnă că acesta se aflase încă în sertar puţin după ora şase, în ziua morţii lui Berowne. Iar la ora şase, conform declaraţiei părintelui Barnes, el ajunsese la casa parohială. În sfârşit, aici putea fi cheia legăturii dintre crimă şi casa din Campden Hill Square. Era vorba de o crimă plănuită cu grijă. Ucigaşul ştiuse unde să găsească jurnalul, îl luase cu el la biserică, încercase să-l ardă parţial pentru a spori

verosimilitatea teoriei sinuciderii. Toate acestea plasau miezul problemei în casa lui Berowne. De fapt, nu ştiuse el întotdeauna că acolo se afla?

Îşi aminti momentul din salonul doamnei Ursula, când dăduse la iveală jurnalul, mâinile deformate, tremurând de bătrâneţe, încleştându-se pe învelitoarea de plastic. Trupul fragil, încremenit. Ştiuse, deci. În ciuda şocului, mintea îi funcţionase. Dar ce mamă ar fi ascuns pe criminalul fiului ei? Într-o singură situaţie, această mamă ar fi făcut acest lucru. Adevărul era, probabil, mai puţin complicat şi mai puţin sinistru. Ea nu putea admite că o persoană pe care o cunoştea ar fi fost în stare să comită tocmai această crimă. Ea putea accepta numai două posibilităţi: ori fiul ei se sinucisese ori, ceea ce era mai probabil şi mai de înţeles, uciderea lui fusese o violenţă nepremeditată, întâmplătoare. Dacă Lady Ursula ar fi putut să se convingă de acest adevăr, atunci orice legătură cu Campden Hill Square trebuia să-i apară neimportantă, o sursă potenţială de scandal şi, ceea ce era mai rău, o diversiune dăunătoare care deturna eforturile poliţiei de la cercetarea şi descoperirea criminalului real. El va trebui însă să o interogheze în legătură cu convorbirea telefonică de după-amiază. În toată cariera lui profesională nu-i fusese niciodată teamă de un martor sau de un suspect. Acesta era însă un dialog pe care nu-l aştepta nerăbdător. Dacă jurnalul ar fi fost în birou la ora şase, cel puţin Frank Musgrave era absolvit de bănuieli. El plecase din Campden Hill Square înainte de două. Deodată, toată suspiciunea care planase asupra lui Musgrave i se păru irelevantă. Apoi îi mai veni un gând, poate la fel de irelevant. Ce vrusese Wilfred Hurrell să-i spună lui Berowne, pe patul de moarte? Ar fi fost posibil ca cineva să fi decis că el trebuia împiedicat să-l întâlnească pe Berowne?

Toţi trei au luat prânzul în eleganta sufragerie de la etajul unu, cu vedere spre râul care aici curgea tulbure şi învolburat, sub ploaia neîntreruptă. După ce se aşezară, Musgrave spuse:

— Străbunicul meu a cinat la această masă, cu Disraeli. Când priveau afară, vedeau cam aceeaşi privelişte.

Cuvintele confirmară ceea ce Dalgliesh bănuise, şi anume că familia lui Musgrave votase întotdeauna cu partidul conservator şi pentru ei orice altă afiliere ar fi fost de neconceput; generalul, în schimb, ajunsese la filosofia lui politică printr-un proces de

gândire şi angajare intelectuală.

Prânzul a fost agreabil: viţel împănat, legume proaspete, pregătite admirabil, tartă cu agrişe şi frişcă. Bănuia că cei doi care îl însoţeau se înţeleseseră să mi-l sâcâie cu întrebări despre desfăşurarea investigaţiei. Mai devreme se interesaseră, cum era ele aşteptat, de unele aspecte, iar la reticenţa lui răspunseseră cu o tăcere plină de tact. Era înclinat să pună reţinerea lor pe seama dorinţei de a-l face să se simtă bine la masa pentru care, evident, făcuseră eforturi, şi nu pe aceea a evitării unui subiect neplăcut ori a temerii de a nu lăsa să scape amănunte care nu trebuiau rostite. I-a servit un chelner mai în vârstă, îmbrăcat în costum negru, cu o figură importantă şi grijuliu amabilă, care le turnă cu mâini tremurătoare, totuşi fără să verse niciun strop, un excelent vin de Niersteiner. Sufrageria era aproape goală – doar două perechi mai serveau prânzul la mese depărtate. Dalgliesh bănuia că gazdele avuseseră grijă să-i asigure un prânz liniştit. Totuşi, amândoi găsiră momentul potrivit să-şi exprime opiniile. După cafea, când generalul îşi aminti că avea de dat un telefon, Musgrave se aplecă confidenţial peste masă:

— Generalul nu crede că e vorba de sinucidere. Pentru că este un lucru pe care el nu l-ar face, îi vine greu să-l înţeleagă la prietenii lui. Cândva, şi eu aş fi spus acelaşi lucru despre Berowne. Acum nu mai sunt atât de sigur. Pluteşte o nebunie în atmosferă. Nu mai există certitudine, cu atât mai puţin în ceea ce-i priveşte pe oameni. Crezi că-i cunoşti, că ştii cum vor reacţiona, dar nu-i cunoşti, nu e posibil. Suntem străini cu toţii. Iată fata, asistenta care s-a omorât. Dacă fata avortase copilul lui, Berowne n-ar fi suporta uşor ideea. Fără să încerce să intervină, mă înţelegeţi. E treaba dumneavoastră, desigur, nu a mea. Dar, pentru mine cazul este destul de limpede.

Iar în parcaj, când Musgrave se îndreptase spre propria lui maşină, generalul îi spuse:

— Frank crede că Berowne s-a sinucis, dar greşeşte. Nu e răutăcios, neloial sau răuvoitor; pur şi simplu greşeşte. Berowne nu era genul de om care să se omoare.

Dalgliesh spuse:

— Nu ştiu dacă era sau nu. Dar sunt aproape sigur că nu a făcut-o.

Urmăriră în tăcere cum Musgrave, cu un ultim semn din

mână, trecu de poartă şi dispăru în viteză. Lui Dalgliesh i se păru încă o perversiune a sorţii faptul că maşina pe care o conducea era un Rover negru, înmatriculat în categoria numerelor A.

•

O jumătate de oră mai târziu, Frank Musgrave intra pe aleea propriei locuinţe. Era o elegantă casă de ţară, din cărămidă roşie, proiectată de Lutyens şi cumpărată de tatăl lui, cu patruzeci de ani mai înainte. Musgrave o moştenise împreună cu afacerile familiei şi o privea cu o mândrie obsesivă, ca şi când ar fi fost reşedinţa familiei de două sute de ani. O îngrijea cu o atenţie plină de gelozie, ca pe tot ce îi aparţinea: soţia, fiul, afacerile, maşina. De obicei conducea spre casă doar cu satisfacţia că bătrânul ştiuse să aleagă o casă, dar o dată la şase luni, respectând parcă o lege nescrisă, oprea maşina şi făcea o reevaluare deliberată a preţului ei pe piaţă. Aşa făcu şi acum.

Abia intrase în hol, când soţia ieşi nerăbdătoare să-l întâmpine. Luându-i haina de pe umeri, spuse:

— Cum a mers, dragă?

— Foarte bine. E un om neobişnuit. Nu chiar prietenos, dar foarte civilizat. Cred că i-a plăcut masa. Se opri şi spuse: Ştie că a fost o crimă.

— Oh, Frank, nu! Asta nu! Ce-ai să faci?

— Ceea ce vor face toţi cei care aveau o legătură cu Berowne, voi încerca să limitez daunele. Betty Hurrell a sunat?

— Acum vreo douăzeci de minute. I-am spus că te vei duce să o vezi.

— Da, spuse el obosit, trebuie să mă duc.

Îşi aşeză o clipă mâna pe umărul soţiei. Familia ei se opusese căsătoriei, nu-l considerase suficient de bun pentru unica fiică a unui fost Lord locotenent. Dar ei se căsătoriseră şi fuseseră fericiţi, erau încă fericiţi. Gândi brusc supărat: „Berowne ne-a adus destule daune, ele trebuie să se termine aici. Nu voi risca toată munca mea, tot ce am realizat şi ce a realizat tata înaintea mea, numai pentru că Paul Berowne îşi pierde capul în sacristia unei biserici”.

3.

Scarsdale Lodge era un bloc mare, de forma literei L, modern, construit din cărămidă, cu faţada mai curând desfigurată decât îmbunătăţită de o serie de balcoane neregulate, proeminente. O potecă pietruită cu dale ducea printre parcelele de gazon, la intrarea cu copertină. În mijlocul fiecărei parcele, câte un strat de flori plin cu dalii pitice, aranjate în cercuri, de la alb spre galben şi, în final, roşu, privea spre cer ca un ochi însângerat. Aleea îi conduse în stânga, spre garajul din spate şi un parcaj marcat, în vecinătatea căruia o plăcuţă avertiza că spaţiul era destinat în exclusivitate vizitatorilor de la Scarsdale Lodge. Spre această parte dădeau ferestrele mici, din spatele clădirii, şi Dalgliesh, cunoscând reacţiile paranoice ale locuitorilor în legătură cu parcarea fără permis, bănui că zona era straşnic păzită. Berowne considerase probabil că era mai sigur să-şi lase maşina la parcarea publică din Stanmore Station şi să urce pe jos cele câteva sute de metri, pe deal, navetist anonim, însoţit de omniprezenta servietă, sacoşa cu sticla de vin şi buchetul de flori cumpărat de la chioşcul din Baker Street sau din staţia de metrou Westminster. Iar Stanmore nu era foarte departe de drumurile sale. De fapt, se afla amplasat chiar foarte convenabil, pe traseul spre secţia lui electorală din Hertfordshire. Obişnuia să-şi rupă o oră vineri seara, un hiatus între viaţa din Londra şi biroul de la secţie, în care „opera” sâmbăta dimineaţa.

Înaintă tăcut, alături de Kate, până la uşa principală. Era prevăzută cu interfon: nu prezenta prea mare siguranţă, dar era mai bine decât nimic, în plus avea avantajul de a elimina un portar care să pândească în fiece clipă, cine intră şi cine iese. La sunetul soneriei apăsate de Kate şi declinarea grijulie a identităţii, li se răspunse numai cu semnalul sonor al uşii descuiate; intrară într-un hol tipic celor o mie, din alte blocuri similare din suburbiile Londrei, cu pardoseală de linoleum în pătrate, lustruit ca o oglindă. Pe peretele din stânga, un panou din plută afişa anunţurile administraţiei, privind data când urma să fie reparat liftul şi contractul de curăţenie. În dreapta, o plantă uriaşă într-un vas de plastic, aşezat pe un suport nepotrivit, îşi lăsase în jos frunzele despicate. În faţa lor se aflau

cele două lifturi. Tăcerea era absolută. Undeva, acolo sus, oamenii îşi trăiau viaţa în cutii, aerul, cu miros înţepător de ceară de parchet, încremenise ca într-un bloc al morţilor. Locatarii, aflaţi în trecere majoritatea, erau londonezi, tineri specialişti care îşi făureau o carieră, secretare care împărţeau un apartament în comun, perechi de pensionari care îşi trăiau traiul lor satisfăcut. Un vizitator putea veni la oricare dintre cele patruzeci de apartamente. Dacă ar fi fost înţelegător, Berowne ar fi trebuit să se oprească de fiecare dată cu liftul la alt etaj şi să urce restul scărilor pe jos. Totuşi riscul era destul de mic. Stanmore, deşi nu avea un număr prea mare de locuitori, nu mai era un sat. Nimeni nu mai pândea în spatele perdelelor să vadă cine vine şi cine pleacă. Dacă locuinţa fusese cumpărată de Berowne pentru amanta lui, un loc de întâlnire convenabil, anonim, atunci alegerea fusese potrivită.

Numărul 46 era apartamentul din colţ, de la ultimul etaj. Păşiră fără zgomot, pe covorul de pe coridor, până la uşa albă, anonimă. Kate sună, întrebându-se dacă erau priviţi prin vizor, dar uşa se deschise imediat, ca şi când gazda i-ar fi aşteptat în spatele ei. Le făcu semn să intre. Apoi se întoarse spre Dalgliesh şi spuse:

— Vă aşteptam. Ştiam că veţi veni, mai devreme sau mai târziu. Cel puţin, acum voi afla ce s-a întâmplat. Vreau să aud pe cineva rostindu-i numele, fie el şi poliţist.

Era pregătită să-i primească. Sfârşise cu plânsul; nu plânsul după bărbatul iubit, ci vaietul acela jalnic care sfâşie trupul, încetase, cel puţin pentru moment. Dalgliesh îl întâlnise de prea multe ori, îi cunoştea semnele prea bine: pleoapele umflate, pielea înnegrită de puterea spoliatoare a durerii, buzele inflamate şi nefiresc de roşii, gata să plesnească la cea mai uşoară atingere. Era greu să-şi dea seama cum arăta femeia de fapt. I se părea că avea o înfăţişare plăcută, o figură inteligentă, cu nasul lung, cu pometii înalţi, un maxilar ferm şi un ten frumos. Părul, castaniu, bogat şi drept, era pieptănat spre spate şi strâns cu o fundă încreţită. Câteva şuviţe îi atârnau rebele pe frunte. Din cauza plânsului, vocea îi suna strident, tensionat, dar şi-o controla. Simţi respect pentru ea. Dacă se puteau face aprecieri după durerea resimţită, atunci ea era văduva. O urmară în camera de zi şi Dalgliesh spuse:

— Îmi pare rău că trebuie să vă deranjăm şi încă la atât de

puţină vreme. Desigur, ştiţi pentru ce suntem aici. Vă simţiţi în stare să vorbiţi despre el? Dacă vreau să descopăr adevărul, trebuie să-l cunosc mai bine decât îl cunosc la ora actuală.

Părea să înţeleagă ce voia el să spună, şi anume că victima nu murise întâmplător. Murise pentru ceea ce era, ştia, făcuse sau intenţiona să facă. Murise pentru că fusese atât de egal cu el însuşi. Moartea distruge intimitatea, expune cu brutalitate toate micile amănunte ale vieţii curmate. Dalgliesh avea să scotocească în trecutul lui Berowne la fel cum scotocea prin dulapurile şi fişierele victimei. Intimitatea victimei era prima supusă distrugerii şi nimeni dintre cei pe care crima îi privea, nu rămânea nevătămat. Victima cel puţin dispăruse dincolo de consideraţiile pământeşti legate de demnitate, jenă, reputaţie. Dar pentru cei rămaşi în viaţă, a fi implicat într-o investigaţie criminalistică însemna a fi contaminat de un proces care lăsa puţine vieţi netulburate. Măcar, gândi Dalgliesh, toate acestea au meritul de a fi democratice. Omuciderea rămâne o crimă unică. Cei asemenea şi cei săraci sunt egali în faţa ei. Bogaţii, desigur, au şi în această situaţie un avantaj, la fel ca în toate. Ei îşi pot permite cei mai buni avocaţi. Dar, într-o societate liberă nu pot să-şi cumpere mult mai mult decât atât. Femeia întrebă:

— Doriţi o cafea?

— Vă mulţumim foarte mult, dacă nu este un deranj prea mare.

Kate se oferi:

— Pot să vă ajut?

— Nu durează mult.

Kate luă cuvintele drept o acceptare şi o urmă în bucătărie, lăsând uşa întredeschisă. Era tipic pentru ea, gândi Dalgliesh, acest răspuns lipsit de sentimentalism, practic, la preocupările imediate ale oamenilor. Fără infatuare, ea putea reduce cea mai jenantă dintre situaţii la ceva aproape normal. Era unul dintre punctele ei tari. Peste clinchetul vaselor de bucătărie şi al tacâmurilor, Dalgliesh auzea acum vocile celor două femei, purtând o conversaţie aproape obişnuită. Din puţinele cuvinte pe care le putea auzi, i se păru că ele discută despre avantajele unei mărci de fierbător electric din care aveau amândouă. Deodată simţi că el ar fi trebuit să lipsească, că era în plus, atât ca detectiv, cât şi ca bărbat. Ele s-ar fi înţeles mai bine fără prezenţa lui masculină, distructivă. Chiar şi camera o simţea

ostilă, iar silabele sparte din conversaţia celor două femei sunau ca o conspiraţie.

Se auzi uruitul râşniţei de cafea. Deci folosea boabe proaspăt măcinate. Desigur, cum să nu. Era genul care făcea cafeaua cu dichis. Era de fapt băutura pe care cel mai adesea o împărţise cu bărbatul iubit. Privi în jur la lucrurile din încăpere la fereastra prelungă prin care se vedeau în depărtare contururile Londrei. Mobilierul dezvăluia un bun gust aproape ortodox. Canapeaua acoperită cu o husă maro-roşcat, neşifonată, cu un aer totuşi învechit, părea scumpă, de origine scandinavă după austeritatea desenului. De o parte şi de alta a căminului fuseseră aşezate două fotolii asortate, cu husele ceva mai uzate decât ale canapelei. Căminul era şi el modern, o etajeră simplă din lemn alb, deasupra unei vetre obişnuite. Focul, unul dintre cele mai noi modele de arzător cu gaze, crea iluzia unor cărbuni aprinşi şi flăcări vii. Femeia îl putea aprinde de îndată ce îl auzea sunând; confort instantaneu, căldură instantanee. Iar dacă el nu venea, dacă era ocupat la Cameră, acasă sau în secţia electorală şi rămânea departe, a doua zi dimineaţă nu avea să găsească în vatră cenuşa rece, bătându-şi joc de ea printr-un simbolism facil.

Deasupra căminului se afla un rând de acuarele: peisaje englezeşti line, de o calitate inconfundabilă. Dalgliesh avu impresia că recunoaşte un Lear şi un Cotman. Se întrebă dacă îi fuseseră dăruite de Berowne, un mod de a-i transfera ei un lucru de valoare, de care se puteau bucura amândoi şi pe care mândria o lăsa să-l accepte. Peretele opus căminului era mobilat de jos până sus cu unităţi modulare, care adăposteau aparatura stereo, rafturi pentru discuri, un televizor şi cărţile ei. Apropiindu-se să le inspecteze şi deschizând câte una la întâmplare, Dalgliesh constată că femeia urmase istoria. Dacă luai cărţile şi înlocuiai acuarelele cu reproduceri obişnuite, încăperea ar fi devenit o cameră-model dintr-un bloc nou, oarecare, atrăgând potenţialul cumpărător prin bunul gust de un conformism obositor. Gândi: „Există încăperi făcute să te dea afară, antecamere sumbre în care răbdarea îţi este pusă la grea încercare. Există încăperi în care vrei să te întorci, refugii închise care te apără de oboseala muncii şi lupta pentru existenţă”. Această cameră era o lume în sine, un nucleu amenajat cu economie şi grijă, care conţinea însă tot ce era necesar pentru

proprietar; o investiţie, nu numai ca proprietate. Aici fusese consumat tot capitalul ei monetar, dar şi emoţional. Privi plantele variate, bine îngrijite, strălucind de sănătate, aranjate pe pervazul ferestrei. Dar ce motiv ar fi existat să nu fie sănătoase? Ea era întotdeauna acolo, pregătită să le îngrijească.

Cele două femei se reîntoarseră în cameră, domnişoara Washburn aducând o tavă cu un filtru, trei ceşti albe, mari, o cană de lapte fierbinte şi cuburi de zahăr. O puse pe măsuţa de cafea. Dalgliesh şi Kate se aşezară pe canapea. Domnişoara Washburn turnă cafeaua şi îşi luă propria ceaşcă lângă cămin. Aşa cum se aşteptase Dalgliesh, cafeaua era excelentă, dar ea nu bău. Îi privi şi spuse:

— Crainicul de la televizor a vorbit despre răni de cuţit. Despre ce răni este vorba?

— Aşa aţi aflat de la televizor?

Răspunse cu mare amărăciune:

— Sigur. Cum altfel aş fi putut afla.

Dalgliesh fu cuprins de o milă atât de neaşteptată, atât de acută, încât pentru un moment nici nu mai îndrăzni să vorbească. Apoi mila se însoţi de un resentiment pentru Berowne, care de asemenea îl înspăimântă prin intensitate. Era imposibil ca el să nu se fi gândit la o moarte bruscă. Doar era o figură publică; trebuia să ştie că exista în permanenţă un risc. Nu avea pe nimeni căruia să-i încredinţeze secretul?! Cineva care să-i fi putut aduce vestea, să o viziteze, cel puţin să-i fi asigurat confortul gestului lui de a se fi gândit la ea? În viaţa lui mult prea ocupată, nu-şi găsise niciodată răgazul de a-i scrie o scrisoare care i-ar fi putut fi adusă în cazul în care murea subit? Sau fusese oare atât de arogant încât se considerase imun la riscurile care-i pândeau pe muritorii de rând: un atac coronarian, un accident de maşină, o bombă a Armatei Republicane Irlandeze? Valul de mânie se revărsă lăsând în urmă disperarea. Fusese îndreptat şi asupra lui însuşi. Gândi: „Nu aşa m-aş fi purtat şi eu? Ne asemănăm până şi aici. Dacă el avea un sloi de gheaţă în inimă, atunci acelaşi lucru am şi eu”.

Ea repetă cu încăpăţânare:

— Ce răni de cuţit?

Nu avea cum să-i spună cu menajamente.

— I s-a tăiat gâtul. Şi lui şi vagabondului care era cu el, Harry Mack.

Nu ştia de ce era important să-i spună numele lui Harry, la fel cum simţise nevoia să o facă şi în faţa doamnei Ursula. Parcă ar fi hotărât că niciuna dintre ele nu trebuia să-l uite pe Harry.

Ea întrebă:

— Cu briciul lui Paul?

— Probabil.

— Iar briciul mai era încă acolo, lângă cadavru?

Spusese cadavru, nu cadavre. Unul singur o interesa pe ea. Răspunse:

— Da, lângă mâna lui întinsă.

— Şi uşa de afară era descuiată?

Ea spuse:

— Deci, i-a deschis criminalului, la fel cum i-a deschis şi vagabondului. Sau l-a ucis chiar vagabondul?

— Nu, nu l-a ucis vagabondul. Harry a fost o victimă, nu un ucigaş.

— Atunci a fost cineva din afară. Paul nu putea ucide pe nimeni şi nici nu cred că s-a sinucis.

Dalgliesh spuse:

— Nici noi nu credem. Cercetăm cazul ca pe o crimă. De aceea avem nevoie de ajutorul dumneavoastră. Vrem să ne vorbiţi despre el. Probabil că l-aţi cunoscut mai bine ca oricine altcineva.

Răspunse cu o voce atât de stinsă, încât Dalgliesh abia desluşi şoaptele:

— Aşa am crezut. Aşa am crezut.

Luă ceaşca şi încercă să o ducă la buze, dar nu-şi putu stăpâni tremurul. Dalgliesh o simţi pe Kate încordată alături, şi se întrebă dacă nu o va cuprinde pe domnişoara Washburn cu un braţ pe după umeri, ajutând-o să bea. Dar Kate nu se mişcă, iar la a doua încercare femeia reuşi să atingă cu buzele marginea ceştii. Sorbi cafeaua cu zgomot, ca un copil însetat.

Privind-o, Dalgliesh înţelese ce era pe cale să comită şi mintea lui respinse acţiunea. Era o femeie singură, nerecunoscută, căreia i se refuza elementara nevoie umană de a-şi împărtăşi suferinţa, de a vorbi despre bărbatul iubit. Iar el avea să exploateze tocmai această nevoie. Uneori se gândea cu amărăciune că exploatarea se afla în miezul rodnicei activităţi a detectivilor, în special când era vorba de crimă. Profitau de teama suspectului, de vanitate, de nevoia lui de confesiune, de

lipsa de siguranţă, care îl făceau să rostească acea afirmaţie în plus. Exploatarea durerii şi a singurătăţii nu era decât o altă faţă a aceleiaşi metode.

Ea îl privi şi spuse:

— Pot să văd locul unde s-a întâmplat? Fără să fac vâlvă sau să fiu observată. Aş dori să stau singură acolo în timpul înmormântării. Ar fi mai bine decât să-mi găsesc un loc undeva, la marginea grupului, străduindu-mă să nu mă fac de râs.

El spuse:

— Pentru moment, partea aceea a bisericii este încuiată. Dar sunt sigur că se poate aranja, după ce noi terminăm treaba acolo. Părintele Barnes, parohul, vă va lăsa înăuntru. Este o cameră foarte comună. O sacristie prăfoasă, destul de înghesuită, cu miros de cărţi vechi de rugăciuni şi tămâie, totuşi un loc foarte liniştit. Apoi adăugă: Cred că s-a întâmplat foarte repede. Cred că nu a suferit.

— Dar probabil i-a fost frică.

— Poate nici atât.

Ea spuse:

— E un lucru atât de nefiresc, convertirea aceea, revelaţia divină sau ce a fost. Pare o prostie. Sigur că e nefiresc. Pentru Paul în mod special. El era foarte, cum să spun, pământean. Nu în sensul că îl interesau succesul, banii, prestigiul. Dar era atât de introdus în lume, făcea parte din ea. Nu era mistic. Nu era nici cine ştie ce credincios. Mergea la biserică de obicei duminica şi la sărbători, pentru că îi plăcea liturghia – dar dacă se folosea Biblia nouă sau cărţile de rugăciuni cele noi, nu participa la slujbă. Spunea că îi plăcea ora aceea în care se putea gândi fără să fie întrerupt, fără să sune telefonul. O dată a spus că respectarea formală a regulilor religioase confirmă identitatea, îi aminteşte omului de limitele comportamentale, cam aşa ceva. Credinţa nu trebuie să fie o povară. Nici lipsa de credinţă. Înţelegeţi ceva?

— Da.

— Îi plăceau mâncarea bună, vinul, arhitectura, femeile. Nu trăia în promiscuitate. Dar îi plăcea frumuseţea femeilor. Eu nu i-o puteam dărui. În schimb, îi puteam da ceva ce altcineva nu-i putea oferi, linişte, cinste, încredere totală.

Era ciudat, gândi el. Ea avea nevoie să vorbească mai ales despre experienţa lui religioasă şi mai puţin despre moartea lui.

Bărbatul pe care îl iubea murise şi enormitatea acestei pierderi definitive, iremediabile nu putea estompa durerea acelei pierderi anterioare. Vor ajunge însă şi la crimă, la timpul potrivit. Nu se grăbeau. Nu putea obţine ceea ce îl interesa, grăbind-o. Întrebă:

— V-a explicat experienţa pe care a trăit-o în sacristie?

— A venit la mine noaptea următoare. Avusese o întâlnire la Cameră şi se făcuse târziu. Nu putea să stea mult. Mi-a spus că l-a simţit pe Dumnezeu. Atât. Că l-a simţit pe Dumnezeu. Suna foarte firesc. Dar nu era, desigur. Apoi a plecat. Atunci am ştiut că l-am pierdut. Poate nu ca prieten, dar nici nu îl doream ca prieten. Îi pierdusem iubirea. Îl pierdusem pentru totdeauna. Nu a fost nevoie să mi-o spună el.

Ştia că există femei pentru care secretul – riscul, trădarea, conspiraţia – conferă unei relaţii o încărcătură erotică suplimentară. Acestea sunt femeile la fel de neangajate ca şi bărbaţii, preocupate de intimitatea lor personală, care doresc o relaţie intensă, dar nu cu preţul carierei lor, femei pentru care pasiunea sexuală şi spiritul casnic sunt ireconciliabile. Dar ea, gândi Dalgliesh, nu era una dintre acestea. Îşi amintea cuvânt cu cuvânt conversaţia pe care o avusese cu Higginson de la Serviciul Special. Higginson, cu costumul lui impecabil de tweed, cu spatele drept, privirea limpede, gura fermă sub mustaţă, atât de asemănător imaginii convenţionale a ofiţerului de armată, încât lui Dalgliesh i se părea că plutea într-o aură de falsă respectabilitate: un escroc respectabil din suburbii, un negustor de maşini de mâna a doua, care îşi pierdea timpul prin staţia de metrou din Warren Street. Cinismul lui era la fel de calculat ca şi accentul. Şi amândouă erau autentice. Cel mai rău lucru pe care îl puteai spune despre Higginson era că îi plăcea prea mult slujba lui.

— E ceva obişnuit, dragă Adam. O soţie decorativă, pentru paradă, şi femeia devotată, pusă de o parte, spre folosinţă. Numai că în acest caz, nu ştiu pentru care folosinţă. Alegerea este cam surprinzătoare. Vei vedea. Nu există însă probleme de securitate, nu au existat niciodată. Au fost amândoi de o discreţie remarcabilă. Berowne a spus întotdeauna clar că acceptă orice măsuri de securitate, dar că avea dreptul să-şi asume anumite riscuri, când era vorba de viaţa lui particulară. Ea nu a pus niciodată probleme. Aş fi surprins să le pună acum.

În intervalul de opt luni nu se va produce nicio încurcătură stânjenitoare.

Era posibil ca ea să fi închis ochii în faţa realităţii, a faptului că relaţia lor era cunoscută, fiecare pas al ei notat cu o detaşare aproape clinică de acei observatori cinici care deciseseră, fără îndoială, după obişnuite procese birocratice, că ea putea fi clasificată ca o diversiune lipsită de pericole, că Berowne se putea bucura de distracţia lui săptămânală fără hărţuieli oficiale? Probabil că nu se amăgea singură şi nici el nu o putea înşela. În cele din urmă şi ea era tot o birocrată, o şefă. Cunoştea probabil cum funcţionează sistemul. În comparaţie cu el, ea era relativ la început de drum, totuşi făcea parte din aceeaşi lume. El ar fi fost avertizat la cel mai mic semn dacă ea ar fi reprezentat un risc pentru securitatea lui. Şi ar fi dat curs avertismentului. Nu deveneai ministru de stat, dacă nu aveai suficientă ambiţie, egoism, asprime, dacă nu-ţi cunoşteai priorităţile.

El întrebă:

— Cum v-aţi cunoscut?

— Cum credeţi? La serviciu. Eram şefa lui de cabinet.

Exact cum se aşteptase.

— Când aţi devenit amanţi, v-aţi cerut transferul?

— Nu, urma să fiu transferată oricum. Într-un birou particular nu rămâi multă vreme.

— I-aţi cunoscut familia?

— Nu m-a dus acasă, dacă la asta vă referiţi. Nu m-a prezentat soţiei sau doamnei Ursula, spunându-le: „Iat-o pe domnişoara Carole Washburn, amanta mea”.

— Cât de des îl întâlneaţi?

— Cât de des putea el. Uneori aveam la dispoziţie o jumătate de zi. Uneori câteva ore. Încerca să se oprească în drum spre secţia electorală, dacă era singur. Uneori nu ne puteam întâlni săptămâni la rând.

— Niciodată nu v-a vorbit despre căsătorie? Iertaţi-mă, întrebarea ar putea fi importantă.

— Dacă vă închipuiţi că cineva i-ar fi putut tăia gâtul ca să-l împiedice să divorţeze şi să se căsătorească cu mine, vă pierdeţi timpul. Răspunsul la întrebarea dumneavoastră, domnule comandant, este nu, niciodată nu mi-a vorbit de căsătorie. Şi nici eu lui.

— Aţi putea spune că era fericit?

Nu păru surprinsă de aparenta lipsă de semnificaţie a întrebării şi nici nu stătu prea mult pe gânduri. Ştia răspunsul de multă vreme.

— Nu, nu prea. Ceea ce i s-a întâmplat – nu vorbesc de crimă –, experienţa din biserică, oricare ar fi fost ea, nu cred că ar fi fost posibilă dacă era satisfăcut de viaţa lui, dacă iubirea noastră i-ar fi fost suficientă. Pentru mine, el era totul; tot ce doream, tot ce-mi trebuia. Pentru el, eu nu eram de ajuns. Am ştiut-o întotdeauna. Pentru Paul, nimic nu era destul, nimic.

— V-a spus că primise o scrisoare rău intenţionată în legătură cu Theresa Nolan şi Diana Travers?

— Da, mi-a spus. N-a luat-o în serios.

— Suficient totuşi pentru a mi-o arăta mie.

Ea răspunse:

— Copilul Theresei Nolan, cel pe care l-a avortat, nu era al lui dacă la asta vă gândiţi. Nu putea să fie. Mi-ar fi spus. Domnule, nu era decât o scrisoare înveninată. Politicienii le primesc foarte des. Sunt obişnuiţi cu ele. De ce vă mai preocupă acum?

— Pentru că tot ce s-a petrecut în ultimele lui săptămâni de viaţă ar putea fi important. Trebuie să înţelegeţi acest lucru.

— Ce contează scandalul sau minciunile? Acum nu-l mai pot atinge. Nu-i mai pot face rău. S-a terminat.

El spuse blând:

— Erau lucruri care îl făceau să sufere?

— Era un om, nu-i aşa? Sigur că anumite lucruri care îl făceau să sufere.

— Ce anume? Infidelitatea soţiei?

Ea nu răspunse.

El spuse:

— Domnişoară Washburn, pe mine mă interesează să prind criminalul, nu să-i păstrez reputaţia. Cele două nu sunt neapărat incompatibile. Voi încerca să nu devină incompatibile. Dar ştiu foarte bine care este prioritatea. Nu ar trebui să ştiţi şi dumneavoastră?

Deodată vorbi cu vehemenţă:

— Nu. Eu i-am păstrat intimitatea – nu reputaţia, intimitatea – timp de trei ani. Nu m-am plâns în faţa lui. Cunoşteam regulile. Şi voi continua să-i păstrez intimitatea. Era importantă pentru el. Dacă nu o fac, toţi anii aceia de discreţie, să nu fim văzuţi

împreună, să nu poţi să spui „el este bărbatul meu, ne iubim”, să fiu totdeauna pe locul doi după slujbă, soţie, alegători, mamă, ce rost au mat avut? Nu-l puteţi aduce înapoi.

Acesta era întotdeauna strigătul în momentele dificile, „nu-l puteţi aduce înapoi”. Îşi amintea de al doilea ucigaş, de copii, pe care îl investigase în cariera lui: fotografiile pornografice pe care poliţia le descoperise în apartamentul lui, poziţiile indecente ale victimelor, trupuri patetice de copii, violate şi expuse. Ca inspector detectiv nou promovat în funcţie, avusese datoria să ceară mamei să-şi identifice fiica. Femeia privise fotografia o singură dată, apoi îşi fixase privirea înainte negând că ar recunoaşte, negând adevărul. Erau realităţi pe care mintea refuza să le accepte, chiar dacă scopul era pedeapsa, dreptatea. Nu-i putem aduce înapoi. Era strigătul tuturor celor înfrânţi, speriaţi, îndureraţi.

Dar ea vorbea.

— Erau o mulţime de lucruri pe care nu i le puteam oferi. Dar puteam să-i asigur discreţie. Am auzit despre dumneavoastră. În legătură cu cazul acela de la morgă, cercetătorul care a fost omorât. Paul mi-a vorbit despre el. A fost un triumf pentru dumneavoastră, nu-i aşa? Întrebaţi: „Ce-mi puteţi spune despre victimă?” Dar despre victimele dumneavoastră? Cred că îl veţi prinde pe cel care l-a omorât pe Paul. De obicei îi prindeţi, nu-i aşa? Dar aţi calculat vreodată, cu ce preţ?

Dalgliesh o simţi pe Kate iritată de nota limpede de respingere şi dispreţ din vocea ei. Femeia continuă:

— Va trebui să vă descurcaţi fără mine. Nu aveţi neapărată nevoie de ajutorul meu. Nu voi dezvălui confidenţele lui Paul, ca să vă ajut să mai obţineţi un succes.

El spuse:

— Mai există şi vagabondul care a fost ucis, Harry Mack.

— Îmi pare rău, nu mai am resurse să-mi pară rău şi de Harry Mack. Harry Mack rămâne în afara calculelor mele.

— Eu nu-l pot lăsa în afara calculelor mele.

— Sigur că nu, e meseria dumneavoastră. Nu ştiu nimic care să vă ajute să rezolvaţi cazul. Dacă Paul a avut duşmani, eu nu ştiam. V-am vorbit despre el şi despre mine. Oricum eraţi la curent. Dar mai mult de atât nu mă amestec. Nu voi ajunge în boxa martorilor, fotografiată pe drum spre tribunal, pe prima pagină a jurnalelor, „Bucăţica lui Paul Berowne, pusă de-o

parte”.

Se ridică în picioare. Era semnul că întrevederea lua sfârşit. Când ajunseră la uşă, le spuse:

— Plec pentru câteva săptămâni. Am multe zile de concediu. Dacă ziarele află despre mine, nu vreau să fiu de faţă la acest moment. N-aş putea suporta. Vreau să plec din Londra, din Anglia. Nu mă puteţi opri.

Dalgliesh spuse:

— Nu. Dar vom fi tot aici când vă veţi întoarce.

— Şi dacă nu mă întorc? Vorbea cu resemnarea obosită a celui care acceptă înfrângerea. Cum putea trăi în străinătate, ea care era atât de dependentă de munca ei, de salariu? Acest apartament îşi pierduse poate semnificaţia, dar Londra era totuşi casa ei, iar slujba era importantă nu numai pentru bani. O femeie tânără nu devenea şefă dacă nu era inteligentă, conştiincioasă, ambiţioasă. Îi răspunse la întrebare ca şi când situaţia ar fi fost reală.

— Atunci va trebui să vin la dumneavoastră.

În maşină, afară, punându-şi centura de siguranţă, spuse:

— Mă întreb dacă am fi obţinut mai mult de la ea dacă te duceai singură. Poate ar fi vorbit mai uşor dacă nu eram şi eu de faţă.

Kate răspunse:

— Este posibil, domnule, dar numai dacă promiteam că ce mi-a spus rămâne confidenţial şi nu văd cum aş fi putut-o face.

Dalgliesh gândi că Massingham ar fi promis să păstreze secretul şi apoi nu ar fi avut nicio reţinere să spună totul. Iată una din deosebirile dintre ei.

— Nu, spuse el, nu ai fi putut.

4.

Revenind la New Scotland Yard, Kate dădu buzna în biroul lui Massingham. Îl găsi singur, înconjurat de hârtii, şi avu plăcerea să-l întrerupă din cercetarea conştiincioasă a rapoartelor anchetei efectuate din om în om, pentru a-i relata indignată interogatoriul. Pe drum se stăpânise cu greu, iar acum era pusă pe harţă şi dorea să-şi descarce nervii, de preferinţă pe un

bărbat.

— Omul a fost un porc!

— Oh, nu cred. Nu eşti prea dură?

— Vechea poveste. El se scaldă în succese, ea e izolată în ceva ce ar fi echivalentul unui cuibuşor de nebunii din epoca victoriană, pregătită să-i stea la dispoziţie când are el un moment liber şi pentru ea. Parcă am fi în secolul al XIX-lea.

— Dar nu suntem. Este opţiunea ei. Haide, Kate! Are o slujbă bună, un apartament proprietate, un salariu bun, o carieră care se va termina cu o pensie. Îl putea debarca oricând voia. Doar nu o silea.

— Fizic, poate că nu.

— Te rog să nu-mi cânţi o variantă a vechii melodii „Pentru bărbaţi toată plăcerea pentru femei toată vina”. Istoria modernă te contrazice, în orice caz. Nimic nu o împiedica să termine cu el. Putea să-i dea un ultimatum. „Trebuie să alegi, ori ea, ori eu”.

— Ştiind care va fi alegerea lui?

— Ăsta-i riscul, nu-i aşa? Putea să câştige. Nu mai suntem în secolul al XIX-lea. Iar el nu este Parnell. Divorţul nu l-ar fi afectat, nu pentru multă vreme sau nu prea mult.

— Dar n-ar fi slujit la nimic.

— OK. Uită-te la tipul tău, oricare o fi. Sau la orice tip vrei. Dacă ar trebui să alegi între el şi slujba ta, ţi-ar fi uşor? Când vrei să-i judeci pe alţii, mai bine te întrebi ce ai alege tu.

Întrebarea o puse în încurcătură. Probabil că el ştia de Alan sau poate că ghicise. La Divizia pentru Investigaţii Criminalistice nu puteai păstra un secret, iar reticenţa ei în legătură cu viaţa personală probabil că stârnise curiozitate. De la el nu se aşteptase însă la atâta perspicacitate şi sinceritate şi nu era prea sigură dacă îi plăcea sau nu. Spuse:

— Ei bine, pe mine nu m-a făcut să-l respect.

— Nu trebuie să-l respectăm. Nu ni se cere să-l respectăm sau să ne placă, să-i admirăm politica, cravatele sau gustul pentru femei. Treaba noastră este să-l prindem pe cel care l-a omorât.

Se aşeză pe scaunul din faţa lui, brusc obosită, îşi lăsă geanta să-i alunece de pe umăr, apoi îl urmări cum îşi strângea hârtiile. Îi plăcea biroul lui, o intriga diferenţa între lipsa de masculinitate de aici şi încăperea echipei criminalistice, de la capătul coridorului. Acolo, aerul masculin era foarte evident, o

reminiscenţă, considera ea, a popotei ofiţerilor, dar, cum îl auzise o dată pe Massingham spunându-i lui Dalgliesh cu maliţiozitatea şireată, pe care subordonaţii lui o considerau ofensatoare şi care le reamintea de vechea lui poreclă „Polizor”: „Nu e chiar un regiment de prima clasă, nu-i aşa, domnule?” Echipa fusese chemată să dea o mână de ajutor la investigarea crimelor petrecute pe mare şi era de obicei recompensată cu o fotografie a navei cercetate. Imaginile erau etalate pe perete, în rânduri ordonate, împreună cu portretele semnate ale căpitanilor de poliţie din ţările Commonwealthului, embleme şi insigne, mărturii semnate, chiar şi fotografii ocazionale de la un dineu sărbătoresc. În biroul lui Massingham, pereţii erau decoraţi numai cu reproduceri după fotografii de la primele meciuri de cricket, reproduceri aduse, gândi ea, de acasă. Blândele evocări ale verilor de mult trecute, crosele cu forme ciudate, pălăriile jucătorilor, familiarele turle ascuţite ale bisericilor, străpungând cerul Angliei, iarba răcoroasă şi doamnele cu crinoline şi umbrele de soare reprezentaseră la început un punct de oarecare atracţie pentru colegi, dar acum nimeni nu le mai băga în seamă. Kate aprecie că alegerea lui reprezenta un compromis acceptabil între conformismul masculin şi gustul personal. Şi pe urmă, nu şi-ar fi putut instala acolo fotografiile din şcoală. Eton nu era o şcoală chiar respinsă de Poliţia metropolitană, dar nici nu te puteai lăuda cu ea. Spuse:

— Cum merge ancheta din om în om?

— Cum mă aşteptam. Nimeni nu a văzut şi nu a auzit nimic. Stăteau cu toţii lipiţi de televizor, la cârciuma „Dog and Duck” sau la bingo. N-am prins peştele cel mare, dar tot am luat plevuşcă obişnuită. Păcat că n-o putem arunca înapoi. Avem totuşi cu ce să ţinem divizia ocupată.

— Şi şoferii de taxi?

— N-am avut noroc nici acolo. Unul şi-a amintit că a condus un domn de vârstă mijlocie până la o distanţă de vreo treizeci de metri de biserică, la ora potrivită. Am urmărit înregistrarea taxelor. Îşi vizita prietena.

— Cum? Într-un cuib de amor lângă Harrod Road?

— Avea anumite pretenţii. Îţi aminteşti de Fatima?

— Dumnezeule, tot se mai ocupă cu aşa ceva?

— Şi încă cum! Mai mult, în ultima vreme mai miroase câte

ceva şi pentru Chalkey White. Doamna nu este prea mulţumită de noi până acum. Şi nici Chalkey de ea.

— Şi taxa?

— Face o reclamaţie oficială. Hărţuire, amestec în libertatea individuală, cele obişnuite. Şi am avut şase confesiuni legate de crimă.

— Şase. Atât de repede?

— Pe trei i-am mai întâlnit. Au toţi certificate medicale. Unul a făcut-o în semn de protest faţă de politica conservatorilor în privinţa imigrării, unul pentru că Berowne o sedusese pe nepoata lui, şi unul pentru că aşa i-a spus Arhanghelul Gabriel. Dar toţi au greşit ora. Toţi au folosit un cuţit, nu un brici, şi n-o să te mire dacă o să-ţi spun, niciunul nu a fost în stare să ni-l arate. Cu o remarcabilă lipsă de originalitate, toţi au afirmat că l-au aruncat în canal.

Ea spuse:

— Te-ai întrebat vreodată cât din munca ta este într-adevăr justificată ca plată?

— Din când în când. Ce vrei să facem?

— Pentru început, să pierdem mai puţin timp cu mărunţişurile.

— Termină, Kate. Nu putem alege şi culege. Sau în orice caz în foarte mică măsură. Nici la doctori nu e altfel. Ei nu pot însănătoşi toată societatea, nu pot vindeca omenirea. Ar înnebuni dacă ar face-o. Doctorul tratează pe acela care îl caută. Uneori câştigă, uneori pierde.

Ea spuse:

— Dar nu-şi pierde timpul să cauterizeze negi, când cancerele rămân netratate.

El spuse:

— Pe naiba, dacă o nenorocită de crimă nu este un cancer, atunci ce este? De fapt, probabil că investigarea unei crime îşi merită banii şi nu e vorba de orice crimă. Gândeşte-te de costă să-l aducem după gratii pe Spintecătorul din Yorkshire. Gândeşte-te cât îl va costa pe contribuabil acest criminal, înainte de a-l prinde.

— Dacă îl vom prinde. Pentru prima dată se simţi tentată să adauge: „Şi dacă există”.

Massingham se ridică de la birou.

— Ai nevoie de o băutură. Eşti invitata mea.

Pentru o clipă simţi chiar că îl place.

— OK, răspunse, mulţumesc. Îşi luă geanta de umăr şi se îndreptară împreună spre barul ofiţerilor superiori.

5.

Doamna Iris Minns locuia într-un apartament al Consiliului local, la etajul doi al unui bloc de pe Portobello Road. Să parchezi maşina în apropiere într-o sâmbătă, zi de piaţă, era imposibil, aşa încât Massingham şi Kate lăsară maşina la secţia se poliţie Notting Hill şi străbătură restul drumului pe jos. Piaţa de sâmbătă era, că întotdeauna, un carnaval, o sărbătoare cosmopolită, lipsită de incidente, dar zgomotoasă, a spiritului gregar, curiozităţii, credulităţii şi lăcomiei umane. Îi amintea lui Kate de primele zile din activitatea ei la divizie. Mergea pe strada aglomerată, întotdeauna cu plăcere, deşi rareori cumpăra câte ceva; nu agrease niciodată obsesia oamenilor pentru mărunţişurile vechi. În plus, cu tot aerul de camaraderie veselă, piaţa era, lucru de altfel cunoscut, mai puţin inocentă decât părea. Nu toate teancurile de bani de diferite naţii, schimbaţi din mână în mână, erau supuse taxelor legale. Nu se făcea comerţ numai cu nevinovatele mărturii ale altor timpuri. Ca de obicei, mulţi vizitatori neatenţi erau uşuraţi de portofel înainte de a ajunge la capătul străzii. Totuşi, puţine pieţe din Londra erau atât de plăcute, amuzante şi hazlii. În această dimineaţă, încă o dată, Kate simţi că se bine dispune de cum intră pe strada îngustă, asurzită de strigăte răguşite, a pieţii.

Iris Minns locuia în apartamentul 26 din blocul numărul 2, o clădire separată de imobilul principal şi de strada propriu-zisă, printr-o curte largă. Pe când o traversau urmăriţi de mai multe priviri curioase sau dimpotrivă, viclene, Massingham spuse:

— Eu vorbesc.

Kate simţi, ca întotdeauna, un val de aversiune, dar nu spuse nimic.

Întâlnirea fusese stabilită prin telefon pentru ora nouă, iar după repeziciunea cu care doamna Minns le deschise uşa la primul apel al soneriei, înţeleseră că probabil îi urmărise venind, din spatele perdelelor. S-au găsit în faţa unei siluete mici, compacte, o faţă pătrată, cu bărbie rotundă, hotărâtă, o gură

lungă, strâmbată într-un zâmbet scurt, care exprima mai puţin un bun venit, cât mai ales satisfacţia de a fi rost punctuali; doi ochi întunecoşi, aproape negri, îi măsurară rapid, parcă pentru a se convinge că nu sunt plini de praf. Femeia examină cu atenţie legitimaţia lui Massingham, apoi le făcu loc să intre, spunându-le:

— Da, aţi venit la timp, trebuie să recunosc. Vă pot oferi ceai sau cafea, ce doriţi?

Massingham se grăbi să refuze şi în numele lui Kate. Prima ei pornire fusese să spună că ar dori o cafea, dar rezistă tentaţiei. Acesta putea fi un interviu important, nu avea rost să-i pericliteze succesul datorită amorului ei propriu jignit. Iar doamnei Minns nu i-ar fi scăpat niciun antagonism făţiş dintre ei doi. Sclipirea de inteligenţă din ochii aceia negri arăta că nu putea fi păcălită.

Camera de zi în care fuseseră conduşi era atât de remarcabilă, încât Kate nu putea decât să spere că nu i se citea pe faţă surpriza. Înzestrată de birocraţia locală cu o încăpere de formă alungită, cinci metri pe trei, cu o singură fereastră şi o uşă care dădea spre un balcon prea mic pentru a folosi la ceva, dar care reuşea totuşi să aerisească cele câteva ghivece de flori, doamna Minns amenajase camera de zi în stil victorian, mică, înghesuită, înăbuşitoare. Tapetul verde-oliv era ornamentat cu frunze de iederă şi crini, covorul, un Wilton decolorat, dar încă utilizabil, mijlocul ocupat aproape în întregime de o masă ovală din mahon lustruit, cu picioare curbe, cu o suprafaţă lucioasă ca oglinda şi patru scaune cu spătar înalt. O altă masă, mai mică, octogonală, era aşezată lângă unul din pereţi şi pe ea fusese instalată o lăcrămioară, într-un vas de alamă; pe pereţi atârnau reproduceri sentimentale, în rame din lemn de arţar, *Plecarea marinarului* şi *Întoarcerea marinarului,* un copil întinzându-se după o floare deasupra unei ape, vegheat în gestul lui nesăbuit de un înger înaripat cu o expresie de imbecilitate pioasă. În faţa ferestrei se afla un suport de flori din fier forjat, vopsit în alb, plin cu muşcate în ghivece; pe balcon se zăreau alte ghivece, de lut, găzduind crini şi plante agăţătoare ale căror frunze de toate formele se împletiseră printre arabescurile balustradei.

Punctul focal al încăperii era un televizor de mărime mijlocie, un obiect mai puţin anacronic decât ar părea la prima vedere, căci se profila pe un fundal de ferigi ale căror frunze se răsfirau

în jurul ecranului ca o carcasă vie. Pervazul ferestrei era acoperit de vase mici cu violete africane, de un roşu purpuriu, adânc, şi mov palid. Kate crezu că erau plantate în cutii de iaurt, dar nu putea fi sigură, pentru că fiecare vas fusese învelit într-un şerveţel creponat. Pe un bufet cu suprafeţele bogat sculptate, se înşirau animale din porţelan, câini de toate rasele şi dimensiunile, un cerb pătat şi vreo şase pisici surprinse în atitudini prea puţin convingătoare de feline, fiecare obiect aşezat pe un şerveţel apretat, probabil pentru a proteja mahonul.

În cameră era o curăţenie impecabilă sub mirosul pătrunzător de ceară de parchet. Iarna, când draperiile roşii, groase erau trase, te simţeai probabil în altă epocă şi în alt loc, cărora le aparţinea ele fapt şi doamna Minns. Purta o fustă neagră şi o bluză albă încheiată cu nasturi până la gât şi prinsă cu o camee. Părul grizonant, ridicat peste frunte, strâns la ceafă într-un coc micuţ, o făcea să arate, gândi Kate, ca o actriţă îmbătrânită în rolul de menajeră din epoca victoriană. Singurul reproş care i se putea face era că se dăduse cu prea mult ruj şi farduri de ochi. Se aşeză în fotoliul din dreapta şi o pofti pe Kate să ia loc în celălalt, lăsându-l pe Massingham să-şi tragă singur unul din scaunele înalte ale mesei. Stătea destul de neconfortabil, prea sus, gândi Kate, fiind într-un fel dezavantajat, un intrus masculin în confortul locuinţei de femeie. În lumina de toamnă, filtrată prin dantela perdelelor şi frunzelor verzi ale plantelor din balcon, faţa lui, sub coama de păr roşcat, avea un aer bolnăvicios, fruntea pistruiată ieşind în evidenţă ca şi când ar fi fost împroşcată cu sânge. El spuse:

— N-am putea închide uşa, vă rog? Nu aud nimic.

Uşa de la balcon era întredeschisă. Kate se ridică să o închidă. În dreapta zări ceainicul uriaş, alb cu albastru, care atârna ca o emblemă deasupra magazinului de veselă din Portobello, şi calcanul vopsit din piaţa de porţelanuri. Forfota străzii urcă până la ea ca un clinchet de cioburi pe malul mării. Când închise uşa, zgomotul dispăru. Doamna Minns spuse:

— Se întâmplă numai sâmbăta. Pe mine şi pe domnul Smith nu ne prea deranjează. Eu cred că e un moment plin de viaţă.

Se întoarse spre Kate:

— Locuiţi prin apropiere, nu-i aşa? Cred că v-am văzut făcând cumpărături la Gate.

— E posibil, doamnă Minns. Nu stau prea departe.

— E într-adevăr, ca la ţară. Mai devreme sau mai târziu toată lumea apare la magazinul Gate.

Massingham interveni nerăbdător:

— Aţi menţionat un domn Smith.

— Locuieşte aici, dar nu-l veţi întâlni. Oricum nu ar avea ce să vă spună. Acum a ieşit la plimbare.

— La plimbare? Unde?

— De unde să ştiu! Cu bicicleta. Familia lui trăia cândva la Hillgate Village. Era o mahala pe vremea când trăia bunicul lui. Acum, o casă costă acolo o sută şaizeci de mii. Cred că domnul Smith al meu are sânge de ţigan. O mulţime de ţigani s-au stabilit prin părţile noastre după ce s-a desfiinţat hipodromul. Îi place teribil să umble. Acum că s-a dat voie pe tren cu bicicleta, e mai uşor şi pentru el. De poliţie nu prea se teme. Mulţi oameni de-ai dumneavoastră l-au amendat pentru nimic, de exemplu pentru că a adormit sub un tufiş. Asta nu-i bine în ţara asta, prea mult se leagă de oamenii cumsecade. Şi mai sunt şi altele, dar nu avem voie să le spunem.

Kate simţea nerăbdarea lui Massingham de a continua subiectul pentru care veniseră. Ca şi când ar fi înţeles şi ea acest lucru, doamna Minns spuse:

— A fost un adevărat şoc pentru mine, vă spun sincer. Lady Ursula mi-a telefonat puţin înainte de nouă în seara aceea. Mi-a spus că veţi apărea şi aici, mai devreme sau mai târziu.

— Atunci aţi aflat de moartea lui Sir Paul, când mama lui v-a telefonat să vă avertizeze?

— Să mă avertizeze? Nu de-asta m-a sunat. Nu i-am tăiat eu gâtul, bietul om, şi nici nu ştiu cine a făcut-o. Aţi fi putut crede că domnişoara Matlock mi-ar fi telefonat mai devreme. Ar fi fost mult mai bine pentru mine, decât să aud la ştirile de la ora şase. Mă întrebam dacă să sun la locuinţa familiei să văd dacă puteam să-i ajut cu ceva, dar m-am gândit că probabil îi suna foarte multă lume, ce să mai ocup şi eu linia. Mai bine să aştept până mă anunţă ei pe mine.

Massingham spuse:

— Lady Ursula a sunat înainte de nouă?

— Exact. Drăguţ din partea ei că s-a deranjat. Dar eu şi Lady Ursula ne-am împăcat întotdeauna bine. I se spune Lady Ursula Berowne pentru că este soţia unui conte. Lady Berowne nu e

decât soţia unui baronet.

Massingham continuă nerăbdător:

— Da, ştim şi noi.

— Ştiţi? Sunt milioane de oameni care nu ştiu şi nici nu le pasă. Totuşi trebuie să vă adresaţi corespunzător dacă aveţi de gând să umblaţi mai des pe la locuinţa din Campden Hill Square.

Massingham întrebă:

— Cum vorbea când v-a telefonat?

— Lady Ursula? Cum să vorbească? Doar nu era să râdă. Dar nici nu plângea. Nu-i stă în fire. Era calmă ca de obicei. Dar nu ştia să-mi spună prea multe. Ce s-a întâmplat? S-a sinucis, nu-i aşa?

— Nu putem fi siguri, doamnă Minns, până nu aflăm mai multe, până nu avem rezultatele unor analize de laborator. Trebuie să-l considerăm un deces dubios. Când l-aţi văzut ultima oară pe Sir Paul?

— Marţi, înainte să plece, să fi fost cam zece şi jumătate. Era în bibliotecă. M-am dus să lustruiesc biroul, iar el era acolo. I-am spus că mă întorc mai târziu şi mi-a răspuns, „Nu, intră, doamnă Minns, eu nu stau mult”.

— Ce făcea?

— Cum v-am spus, stătea la birou cu jurnalul deschis în faţă.

Massingham întrebă imediat:

— Sunteţi sigură?

— Bineînţeles. Era deschis în faţa lui şi îl răsfoia.

— Cum puteţi ştii sigur că era jurnalul?

— Era deschis şi puteam să-mi dau seama că era un jurnal. Erau mai multe zile pe o pagină, erau date şi el scrisese ceva acolo. Credeţi că nu recunosc un jurnal dacă îl văd? După aceea l-a închis şi l-a pus în sertarul din dreapta sus, unde îl ţinea de obicei.

Massingham întrebă:

— De unde ştiţi unde îl ţinea de obicei?

— Domnule, lucrez în casa aceea de nouă ani. Pe mine m-a angajat Doamna când baronet era domnul Hugo. Cu timpul, înveţi lucrurile.

— Ce s-a mai întâmplat cât aţi stat acolo?

— Mai nimic. L-am întrebat dacă puteam să împrumut o carte de-a lui.

— Să împrumutaţi o carte? Massingham se încruntă surprins.

— Exact. O văzusem pe raftul de jos când ştersesem praful şi mi-ar fi plăcut să o citesc. E acolo, sub televizor, dacă vă interesează. *Trandafirul în amurg* de Millicent Gentle. N-am mai văzut o carte scrisă de ea, de ani de zile.

Luă cartea şi i-o întinse lui Massingham. Era o carte subţire, având pe supracopertă fotografia stridentă a unui erou brunet, foarte frumos, ţinând în braţe o fată blondă, aproape leşinată, iar în fundal o explozie de trandafiri. Massingham o răsfoi şi spuse pe un ton de dispreţ amuzat:

— Aş fi zis că nu prea a genul lui de lecturi. I-a fost trimisă, cred, de vreo alegătoare. Este semnată de autoare. Mă întreb de ce a păstrat-o?

Doamna Minns remarcă înţepată:

— De ce să n-o fi păstrat? Millicent Gentle e o scriitoare bună. E drept că n-a prea scris în ultima vreme. Mie îmi place foarte mult un roman romantic, bun. Mai bine decât toate crimele acelea oribile. Nu-mi place să citesc despre ele. Aşa că l-am rugat să mi-o împrumute şi mi-a dat-o.

Kate luă cartea şi o deschise. Pe prima pagină era scris: „Pentru Paul Berowne, cu toate urările de bine, din partea autoarei”. Urma semnătura, Millicent Gentle, şi data, 7 august, ziua în care se înecase Diana Travers, dar Massingham părea să nu fi observat. Ea închise cartea şi spuse:

— O putem duce noi înapoi la Campden Hill Square, dacă aţi terminat-o, doamnă Minns.

— Cum vreţi. Nu mă gândeam să o şterpelesc, dacă la asta v-aţi gândit.

Massingham spuse:

— Ce altceva s-a mai întâmplat după ce v-a spus că puteţi lua cartea?

— M-a întrebat de când lucrez la Campden Hill Square. De nouă ani, i-am răspuns. Atunci a spus. „Au fost ani buni pentru dumneata?” I-am spus că la fel de buni ca pentru oricine.

Massingham zâmbi.

— Nu cred că la asta se gândise.

— Ştiu la ce se gândise. Dar ce-ar fi vrut să spun?! Eu fac munca, ei mă plătesc; patru lire pe oră, e mai mult decât se plăteşte de obicei, şi-mi achită şi drumul până acasă cu taxiul dacă mă prinde întunericul acolo. Dacă nu mi-ar conveni, n-aş sta. Dar ce-ar vrea pentru banii lor?! Să-i iubesc? Dacă se

aştepta să-i spun că am petrecut cei mai buni ani ai vieţii mele la Campden Hill Square, atunci o fi fost dezamăgit. Şi nu uitaţi, când trăia prima Lady Berowne, lucrurile stăteau altfel.

— Cum altfel?

— Pur şi simplu altfel. Casa părea mai vie. Mi-a plăcut prima Lady Berowne. Era o persoană foarte agreabilă. Dar n-a trăit mult, sărmana.

Kate întrebă:

— De ce aţi continuat să lucraţi în casa aceea, doamnă Minns?

Doamna Minns întoarse spre Kate ochii ei mici şi inteligenţi şi răspunse:

— Îmi place să lustruiesc mobila.

Kate bănuia că Massingham ar fi vrut să întrebe ce credea despre a doua Lady Berowne, dar el decise să continue întrebările pe aceeaşi idee.

— Şi după aceea? se interesă el.

— A plecat, nu?

— A plecat de acasă?

— Exact.

— Sunteţi sigură?

— Păi, era îmbrăcat cu jacheta, şi-a luat geanta de voiaj, a străbătut holul şi am auzit uşa de la intrare deschizându-se şi închizându-se. Dacă nu el a ieşit, atunci cine?

— Dar nu l-aţi văzut ieşind*;*

— Nu l-am dus până la uşă să-l pup de la revedere, dacă la asta vă referiţi. Eu am treaba mea. Dar atunci l-am văzut ultima dată pe lumea asta şi n-am să-l văd niciodată pe cealaltă, de asta sunt sigură.

Poate din prudenţă, Massingham nu insistă. Spuse:

— Sunteţi sigură că a pus jurnalul în sertar?

— Nu l-a luat cu el. Dar ce tot aveţi cu jurnalul? Credeţi că l-am furat eu?

Kate interveni:

— Nu mai este în sertar, doamnă Minns. Desigur, nu bănuim pe nimeni că l-ar fi luat. Dar totuşi lipseşte şi ar putea fi important. Înţelegeţi? Dacă ar fi fixat o întâlnire pentru ziua următoare, atunci probabil că nu ar fi plecat de acasă cu gândul să se omoare.

Îmbunată, doamna Minns spuse:

— Nu, nu l-a luat cu el. Am văzut cu ochii mei când l-a pus la

loc. Iar cât am fost acolo, nici nu s-a întors după el.

Massingham întrebă:

— La ce oră aţi plecat?

— La cinci. Ora obişnuită. De obicei spăl vasele de la prânz şi mai am câteva treburi după-amiază. Uneori frec argintăria, alteori aranjez lenjeria în dulap. Marţi am şters praful din bibliotecă. Am stat acolo de la două şi jumătate până la patru, când m-am dus să o ajut pe domnişoara Matlock cu ceaiul. Până atunci nu s-a întors sigur. Aş fi auzit dacă intra cineva prin hol.

Kate întrebă brusc:

— Aţi zice că era o căsătorie fericită, doamnă Minns?

— Ca să spun drept, nu prea i-am văzut împreună. Iar când i-am văzut, totul părea în regulă. Dar nu dormeau în acelaşi dormitor.

Massingham răspunse:

— Nu e un lucru foarte neobişnuit.

— Poate. Unii au dormitoare diferite şi totuşi, dacă înţelegeţi ce vreau să spun. Vedeţi, eu fac paturile. Poate că aşa concepeţi dumneavoastră căsătoria, eu nu.

Massingham spuse:

— Oricum, aşa nu putea să apară viitorul baronet.

— Da, acum câteva săptămâni chiar mă întrebam. A refuzat micul dejun, ceea ce nu-i stă în fire. Totuşi nu prea sunt şanse. O preocupă prea mult silueta. Când e în toane bune, e destul de drăguţă. Dar parcă prea exagerează. „Doamnă Minns, fii o scumpă şi adu-mi halatul”. „Doamnă Minns, ai fi un înger dacă mi-ai pregăti baia”. „Fii drăguţă şi fă-mi un ceai”. E dulce ca mierea dacă îi faci pe voie. De fapt, trebuie să fie. La fel cu Lady Ursula. Nu prea-i pasă că domnişoara Matlock o ajută să se îmbrace şi să facă baie. Eu îmi dau seama, chiar dacă domnişoara Matlock nu-şi dă. Dar, aşa se întâmplă. Dacă te-ai obişnuit să ţi se pregătească baia, să-ţi iei micul dejun în pat şi să ţi se pună hainele la loc în dulap, trebuie să te împaci şi cu alte inconveniente. Când Lady Ursula era fată, lucrurile stăteau cu totul altfel. Atunci îi vedeai pe servitori, dar nu îi auzeai. Se lipeau de pereţi când treceau stăpânii şi ar fi putut să-i vadă. Întindeau scrisorile cu mănuşa în mână ca să nu le contamineze. Erai norocos să fii angajat undeva. Bunica mea a fost servitoare, ştiu cum era.

Massingham întrebă:

— După cunoştinţa dumneavoastră, au existat certuri?

— Poate era mai bine dacă existau. Dar el era prea politicos, chiar formalist. Nu e firesc într-o căsnicie. Nu, n-au fost certuri, cel puţin până marţi dimineaţă. Iar ce a fost atunci nu se poate numi exact ceartă. E nevoie de doi ca să te cerţi. Ea scotea nişte ţipete stridente de răsuna casă, dar el nu se auzea.

— Când s-a întâmplat asta, doamnă Minns?

— Când am dus sus tava cu micul dejun, la opt şi jumătate. Aşa fac în fiecare dimineaţă. Sir Paul obişnuia să o ducă pe a doamnei Ursula. Nu mânca decât gem de portocale, două felii de pâine integrală, prăjite, suc de portocale şi cafea. Dar Lady Berowne servea tot tacâmul, suc de portocale, cereale, omletă, tot. Cu toate astea, nu se îngraşă.

— Vorbiţi-ne despre ceartă, doamnă Minns. Ce aţi auzit?

— Ajunsesem la uşă când am auzit-o ţipând: „Te duci la târfa aia. Acum însă nu mai poţi. Avem nevoie de tine, amândoi. Nu te lăsăm să pleci”. Cam aşa ceva. Pe urmă am auzit vocea lui, foarte scăzută. Nu înţelegeam ce spune. Am rămas în faţa uşii întrebându-mă ce să fac. Am aşezat tava pe masa de alături, cum fac de obicei înainte să bat. Dar nu-i puteam deranja. Pe de altă parte, nu puteam nici să stau acolo, ca proasta. Atunci s-a deschis uşa şi a ieşit el. Era alb ca varul. M-a văzut şi mi-a spus: „Iau eu tava, doamnă Minns”. Aşa că i-am dat-o. După cum arăta, mă mir că n-a scăpat-o, atunci şi acolo.

Massingham spuse:

— A dus-o în cameră?

— Exact, şi a închis uşa. Iar eu m-am întors în bucătărie.

Massingham schimbă subiectul întrebărilor:

— Ştiţi dacă a mai intrat cineva în bibliotecă în marţea aceea?

— Domnul Musgrave, de la secţia electorală. A aşteptat cam de pe la douăsprezece şi jumătate până pe la două, sperând că Sir Paul se întoarce pentru masa de prânz. Pe urmă a renunţat şi a plecat. Şi domnişoara Sarah a fost acolo pe la patru. Venise să o vadă pe bunică-sa. I-am spus că Lady Ursula nu se întorcea la ceai, dar ea a vrut să aştepte. Pe urmă se pare că şi ea s-a săturat. Probabil că a plecat singură. Eu n-am văzut-o când a ieşit.

Massingham continuă să o întrebe despre Diana Travers. Kate înţelese că el vedea şi mai puţin o legătură între moartea celor două fete şi cea a lui Berowne, cum se întâmpla cu AD-ul, dar îşi

făcea datoria. Rezultatul se dovedi mult mai interesant decât s-ar fi aşteptat amândoi. Doamna Minns spuse:

— Eram acolo când a sosit Diana. Tocmai ne părăsise Maria. Era spaniolă, soţul ei lucra ca bucătar în Soho, apoi a rămas însărcinată cu al treilea copil şi doctorul o sfătuise să nu mai muncească aşa mult. Era harnică, Maria. Spanioloaicele astea ştiu ce înseamnă să ţii o casă curată, trebuie să recunosc. În sfârşit, domnişoara Matlock a pus un anunţ în vitrina vânzătorului de ziare de pe Ladbroke Grove şi a apărut Diana. Nu cred că anunţul a stat în vitrină mai mult de o oră. A fost un noroc. Credeam că n-o să obţinem niciun răspuns. Femeile bune nu-şi caută de lucru în acest fel.

— Ea era o femeie bună?

— Nu mai făcuse curăţenie în viaţa ei, se vedea. Dar avea bunăvoinţă. Sigur că domnişoara Matlock nu o lăsa să se atingă de porţelanurile valoroase sau să lustruiască salonul. Dar se ocupa de băi, dormitoare, curăţa legumele, se ducea după cumpărături. Făcea faţă.

— Un serviciu neobişnuit pentru o fată ca ea.

Doamna Minns înţelese ce voia el să spună.

— Avea educaţie, se cunoştea. Dar nu era prost plătită, patru lire pe oră, o masă bună la prânz dacă era acasă la ora aceea şi, dacă nu eşti prost, nu plăteşti nici taxe. Spunea că era actriţă şi îşi căuta se lucru; voia un loc de unde putea să plece imediat, dacă i se ivea o ocazie. Ce e aşa interesant în legătură cu Diana Travers?

Massingham ignoră întrebarea. Spuse:

— Vă înţelegeaţi bine cu ea?

— De ce nu? V-am spus că era fată bună. Puţin cam iscoditoare. Într-o zi am găsit-o scotocind în sertarul biroului lui Sir Paul. Nu m-a auzit până nu m-am apropiat de ea. A luat-o în glumă. A râs. Întreba multe despre familie. De la mine nu scotea nimic, nici de la domnişoara Matlock. Nu făcea niciun rău, însă era prea vorbăreaţă. Mie îmi plăcea. Dacă nu, n-aş fi adus-o aici.

— Vreţi să spuneţi că aici a locuit? Nu ni s-a spus la Campden Hill Square.

— Păi nici nu ştiau. De ce să fi ştiut? Începuse să-şi cumpere un apartament în Ridgmount Gardens şi se produsese o încurcătură. Proprietarii nu puteau încă să se mute în noua locuinţă. Ştiţi, cum se întâmplă. În orice caz, ea trebuia să plece

de unde stătea şi-i trebuia o locuinţă pentru o lună. Eu am două dormitoare, aşa că am primit-o să stea la mine. Douăzeci de lire pe săptămână, inclusiv un mic dejun copios. Nu era rău. Nu ştiu dacă domnul Smith a fost încântat, dar el era mai mult plecat la plimbare, oricum.

Şi existau cele două dormitoare, gândi Kate. Ochii negri ai doamnei Minns îl priveau pe Massingham, provocându-l să întrebe despre cum dormeau. Apoi spuse:

— Bunica mea spunea că fiecare femeie trebuie să se căsătorească cel puţin o dată, are această datorie faţă de ea însăşi. Dar nu e bine să faci din asta un obicei.

Kate întrebă:

— Un apartament în Ridgmount Gardens? Nu depăşeşte posibilităţile unei actriţe fără contract?

— M-am gândit şi eu, dar zicea că o ajută tatăl ei. Poate că era aşa, poate că nu. Poate tatăl, poate altcineva. Oricum, el era în Australia sau cel puţin aşa zicea ea. Nu era treaba mea.

Massingham spuse:

— Şi s-a mutat aici. Când a plecat?

— Numai cu zece zile înainte să se înece, biata copilă. Să nu-mi spuneţi că există suspiciuni în legătură cu moartea ei. Eu am fost la anchetă. Dintr-un interes firesc. Nu s-a menţionat niciodată unde lucrase, nu-i aşa? Aş fi zis că vor trimite o coroană la înmormântare. Dar ei nici nu voiau să ştie.

Massingham întrebă:

— Ce făcea în restul timpului, cât a stat aici la dumneavoastră?

— O vedeam rar. Nu mă interesa. Două dimineţi pe săptămână lucra la Campden Hill Square. În restul timpului, zicea că are audiţii. Ieşea destul de mult seara, dar aici nu aducea pe nimeni! Nu ne făcea probleme. Era curată şi ordonată. Dacă n-ar fi fost, nici nu o găzduiam. Pe urmă, a doua seară după ce s-a înecat, chiar înainte de anchetă, nici nu era moartă de douăzeci şi patru de ore când au apărut tipii aceia

— Aici?

— Exact. Tocmai mă întorsesem din Campden Hill Square. Stăteau în maşină şi mă aşteptau. Au spus că vin din partea avocatului ei şi trebuie să adune lucrurile pe care le mai lăsase ea.

— S-au legitimat, v-au arătat vreun act?

— O scrisoare de la firmă. O hârtie foarte elegantă. Aveau şi legitimaţie, aşa că i-am lăsat să intre. Dar am rămas şi eu în uşă şi i-am urmărit. Nu le-a prea convenit, dar eu voiam să văd ce fac. „Nu e nimic aici”, le-am spus. „Căutaţi şi o să vă convingeţi. A plecat de două săptămâni”. Au răscolit temeinic toată camera. Au răsturnat şi saltelele. Bineînţeles că nu au găsit ce-or fi căutat. O treabă curioasă din care nu a ieşit nimic, aşa că am tăcut şi eu. Ce rost avea să fac tapaj.

— Cine credeţi că erau?

Doamna Minns izbucni în râs.

— Uite cine mă întreabă! glumiţi! Doi de-ai dumneavoastră. Praf în ochi! Credeţi că nu recunosc un poliţist?

Cu toată lumina obscură din cameră, Kate văzu roşeaţa provocată de emoţie pe faţa lui Massingham. Dar el avea prea multă experienţă, ştia că nu trebuie să mai insiste. În schimb, puse câteva întrebări inofensive despre obiceiurile de zi cu zi de la Campden Hill Square şi se pregăti să termine interogatoriul. Doamna Minns însă avea propriile idei. Kate simţi că voia să-i spună ceva între patru ochi. Se ridică şi spuse:

— Pot să folosesc toaleta dumneavoastră, doamnă Minns?

Nu ştia dacă îl dezamăgea pe Massingham, dar el nu putea, oricum, să le urmeze. Aşteptând-o lângă uşa de la baie, doamna Minns şuşoti:

— Aţi văzut data de pe carte?

— Da, doamnă Minns. Ziua în care s-a înecat Diana Travers.

În ochii pătrunzători străluci satisfacţia.

— M-am gândit eu că dumneavoastră aţi observat. Dar el nu.

— Ba, cred că da, dar nu a zis nimic.

— El n-a observat. Îi cunosc eu pe cei ca el. Deştepţi foc, dar le scapă tocmai ce le vâri sub nas.

— Când aţi văzut cartea prima oară, doamnă Minns?

— A doua zi, pe opt august. Era după-amiază, venise de la secţia electorală. Probabil a adus-o cu el.

— Poate că atunci i-a dat-o ea.

— Poate da, poate nu. Dar e interesant, nu-i aşa? M-am gândit eu că dumneavoastră aţi observat. Să nu spuneţi nimic, ăsta-i sfatul meu. E prea plin de el, tipul ăsta, Massingham.

Ieşiseră din Portobello Road şi intrau pe Ladbroke Road când Massingham vorbi, apoi râse.

— Dumnezeule, ce cameră! Îl compătimesc pe bietul domn

Smith. Dacă ar trebui să locuiesc acolo, şi împreună cu ea, aş pleca şi eu a plimbare.

Kate sări ca arsă:

— Ce găseşti rău la ea sau în cameră? Cel puţin are stil, nu ca nenorocita aceea de clădire construită de un birocrat în scopul de a înghesui în ea cât mai multe locuinţe, pentru bani cât mai puţini. Dacă tu nu ai fost obligat să locuieşti într-un asemenea loc, nu înseamnă că acelora care o fac, le place. Şi adăugă cu furie defensivă, domnule.

El râse din nou. Când era furioasă, nu uita niciodată să-i recunoască superioritatea gradului.

— Bine, bine, ai dreptate în privinţa stilului. Amândouă au stil, şi ea, şi camera. Dar ce ai împotriva blocurilor? Credeam că sunt destul de decente. Dacă primăria mi-ar oferi mie un apartament într-un bloc, l-aş lua cât ai zice peşte.

L-ar fi luat, gândi ea. Probabil că era mai puţin preocupat decât ea de detaliile vieţii, unde mânca, unde locuia, ce îmbrăca. O irita să constate, încă o dată, cât de uşor îşi pierdea sinceritatea în prezenţa lui. Nu crezuse niciodată că o clădire poate fi atât de importantă. Oamenii, şi nu arhitecţii, le transformau într-o mizerie. Chiar şi imobilul Ellison Fairweather ar fi arătat bine dacă ar fi fost amplasat în altă parte şi ar fi fost locuit de alţi oameni. El continuă:

— Ne-a fost de folos, nu-i aşa? Dacă este cum spune ea, şi el a pus într-adevăr jurnalul la loc în sertar, şi dacă putem dovedi că el nu s-a mai întors...

Ea îl întrerupse:

— Asta n-o să fie uşor. Va trebui să ştim ce a făcut clipă de clipă. Iar până acum nu avem niciun indiciu despre locurile prin care a umblat după ce a plecat de la agentul imobiliar. Cheie avea. Ar fi putut intra singur, şi ieşi, într-un minut.

— Da, dar probabil că nu a făcut-o. A plecat totuşi cu sacoşa de voiaj, ceea ce înseamnă că nu se mai întorcea toată ziua şi că se ducea direct la biserică. Iar dacă Lady Ursula s-a uitat într-adevăr în jurnal la ora şase când a sunat generalul Nollinge, atunci ştim cine este suspectul principal, nu-i aşa? Dominic Swayne.

Toate acestea erau de la sine înţelese. Şi ea realizase importanta jurnalului, la fel ca şi el. Spuse:

— Cine crezi că erau oamenii aceia, cei care au făcut

percheziţia? Serviciul Special?

— Cred că da. Fie că fata lucra pentru ei şi fusese plantată la Campden Hill Square, fie că lucra pentru ceva sau cineva mult mai sinistru şi au dibuit-o. Există şi posibilitatea să fi fost cine au spus că erau, reprezentaţi ai unei firme de avocaţi, care căutau acte, poate un testament.

— Sub saltea? Asta a fost o percheziţie de profesionişti.

Dacă erau de la Serviciul Special, gândi ea, va ieşi scandal. Spuse:

— Despre amanta lui Berowne ne-au informat totuşi.

— Ştiind că oricum descopeream şi singuri destul de curând. E tipic pentru Serviciul Special, ideea lor de cooperare e ca a unui ministru care răspunde unei interpelări în parlament: Fii scurt, precis şi nu le spune nimic din ceea ce nu ştiu deja. Doamne, dacă fata avea vreo legătură cu Serviciul Special, iese un scandal!

Ea spuse:

— Între Miles Gilmartin şi AD?

— Între toată lumea.

Merseră puţin în tăcere, apoi el spuse:

— De ce ai luat cartea?

Pentru o clipă, fu tentată să ocolească adevărul. La început, când sesizase importanţa datei, vrusese să nu dezvăluie nimic, să întreprindă unele cercetări pe cont propriu, să dea de urma autoarei, să vadă dacă drumul ducea undeva. Dar prudenţa fusese mai puternică. Dacă se dovedea important, AD-ul va trebui să afle şi ştia ea cum ar fi reacţionat la asemenea iniţiative particulare. Era o ipocrizie să te plângi de lipsă de cooperare între departamente şi pe de altă parte să-ţi faci propriul număr în cadrul brigăzii. Spuse:

— Semnătura este din 7 august, data când a murit Diana Travers.

— Şi ce-i cu asta? A semnat şi a pus-o la poştă pe şapte.

— Doamna Minns a văzut-o a doua zi după-amiază. De când funcţionează Poşta Engleză atât de prompt?

— E foarte posibil, dacă a trimis-o prin clasa întâi.

Ea insistă:

— Dar este mult mai probabil să o fi întâlnit pe Millicent Grace în ziua aceea şi ea să i-o fi înmânat personal. M-am gândit că ar fi interesant să aflăm când şi de ce.

El o privi şi spuse:

— Posibil. Dar se prea poate să o fi semnat pe şapte şi să i-o fi lăsat la biroul din secţia electorală. Apoi zâmbi*:*

— Deci despre asta ai vorbit cu doamna Minns între patru ochi.

Îi zâmbi scurt, conspirativ, şi Kate ştiu, cu o tresărire de iritare, că înţelesese şi tentaţia ei de a ascunde dovada, ceea ce îl amuza.

6.

În Rover, în drum spre Yard, ea spuse pe neaşteptate:

— Eu nu înţeleg experienţa religioasă.

— Adică nu ştii cum să o califici?

— Cred că tu ai fost crescut în acest spirit. Te-au îndoctrinat din leagăn: rugăciuni când erai mic, apoi în capela şcolii, lucruri de felul acesta.

Văzuse o asemenea capelă într-o zi când vizitaseră palatul Windsor. Fusese impresionată. De fapt acesta este şi scopul unei capele. Păşind sub bolta înaltă, simţise interes, admiraţie, chiar şi un respect temător. Cu toate acestea, nu era decât o clădire, în care ea se simţise străină, care îi vorbea de istorie, privilegii, tradiţii, care afirma că bogaţii moştenitori de pământuri puteau spera la privilegii similare şi în ceruri. Cineva cânta la orgă şi rămăsese să asculte cu plăcere ceea ce credea să fie o cantată de Bach, dar pentru ea nu existau armonii secrete.

El răspunse, cu ochii la drum:

— Sunt destul de familiarizat cu manifestările exterioare. Nu în aceeaşi măsură ca tatăl meu. Pentru el, serviciul la capelă în fiecare zi este obligatoriu, sau cel puţin aşa pretinde.

— Eu nici măcar nu simt nevoia de religie, să mă rog.

— Este perfect natural. Mulţi oameni nu o simt. Probabil faci parte din respectabila majoritate. Ţine de temperament. Ce te îngrijorează?

— Nu mă îngrijorează. Dar mi se pare ciudat să te rogi. Se pare că majoritatea oamenilor se roagă. Cineva a făcut chiar un studiu. Oamenii se roagă, chiar dacă nu ştiu cui. Dar AD-ul?

— Nu ştiu dacă el mai are nevoie de ceva în afară de poezia lui, slujba şi intimitatea. Probabil chiar în această ordine.

— Dar tu ai lucrat cu el şi înainte, nu-i aşa? Nu crezi că are pe suflet ceva legat de acest caz?

O privi de parcă s-ar fi aflat în maşină alături de o străină, întrebându-se cât de departe putea merge cu confidenţele. Apoi spuse:

— Ba da, aşa cred şi eu.

Ceva fusese realizat, gândi Kate, o încredere reciprocă. Continuă:

— Atunci, ce nu-i dă pace?

— Cred că ceea ce s-a întâmplat cu Berowne în biserică. AD înţelege o viaţă raţională. E ciudat pentru un poet, dar cu el aşa se întâmplă. Iar acest caz nu e raţional, nu întru totul.

— Aţi vorbit despre asta, despre ce s-a întâmplat la biserică?

— Nu. Am încercat o dată, dar tot ce am obţinut de la el a fost: „Lumea reală e destul de complicată, John. Să încercăm să rămânem aici”. Aşa că mi-am ţinut gura, doar nu sunt prost.

Semaforul s-a schimbat. Ea dădu drumul ambreiajului, Roverul se puse în mişcare lin. Conduceau pe rând, cu meticulozitate. El renunţa uşor la volan, dar ca tuturor şoferilor buni nu-i plăcea să fie pasager, iar pentru ea era o problemă de mândrie să conducă cu aceeaşi competenţă. Ştia că el o tolerează, poate chiar că o respectă, dar că în realitate antipatia era reciprocă. El era de acord că în echipă era nevoie de o femeie, dar, fără a fi un misogin convins, prefera să aibă un bărbat ca partener. Ea avea faţă de el sentimente mai bune, ceva între respingere şi antipatie. Respingerea venea, era conştientă, din diferenţa de clasă socială. Antipatia era, în fapt, mai mult bazată pe instinct, şi mai profundă. Bărbaţii cu părul roşu i se păreau lipsiţi de atracţie fizică. Orice ar fi existat între ei, în orice caz nu era vorba despre sexualitate. Dalgliesh, desigur, cunoştea şi el acest lucru, la perfecţie. Se folosea de situaţie cum se folosea de orice altceva. O clipă simţi că urăşte toţi bărbaţii. „Sunt anormală, se gândi. Cât de mult m-ar afecta, dar afecta cu adevărat, dacă Alan m-ar părăsi? Dacă ar fi să aleg între promovare şi Alan, între apartamentul meu şi Alan?” Se punea în faţa acestor probleme de conştiinţă, alternative imaginare, dileme etice, pentru că ştia că în realitate nu se va confrunta niciodată cu ele.

Spuse:

— Chiar crezi că s-a întâmplat ceva cu Berowne în sacristia aceea?

— Probabil că da. Un om nu renunţă la slujba lui şi nu-şi schimbă total viaţa fără motiv.

— Dar era real? OK, nu mă întreba ce înţeleg prin real. Real în sensul în care maşina asta este reală, tu eşti real, eu. A fost înşelat, beat, drogat? Sau a trăit într-adevăr, un fel de experienţă supranaturală?

— Pare puţin probabil pentru un bun enoriaş al Bisericii Angliei, cum ar fi trebuit el să fie. Asemenea lucruri li se întâmplă numai personajelor lui Graham Greene.

Ea zise:

— Parcă ai spune că a fost de prost gust, excentric, prea pretenţios. Tăcu o clipă, apoi întrebă:

— Dacă vei avea un copil, îl vei boteza?

— Da. De ce?

— Deci crezi în Dumnezeu, în Biserică, în religie?

— N-am spus asta.

— Atunci de ce?

— În familia mea copiii se botează de patru sute de ani, mai mult cred. Şi într-a ta la fel, probabil. Se pare că nu ne-a făcut niciun rău. Nu văd de ce aş rupe eu tradiţia, doar dacă aş avea nişte sentimente foarte clare împotrivă, ceea ce nu am.

Nu era acesta, gândi ea, unul din lucrurile pe care Sarah Berowne le respingea la tatăl ei, detaşarea ironică atât de arogantă încât aduce a nepăsare? Spuse:

— Deci, este o problemă de clasă.

El râse:

— La tine totul este o problemă de clasă. Nu, e o problemă de familie, de pietate a familiei, dacă vrei.

Ea spuse, evitând cu grijă să-l privească:

— Eu nu sunt persoana căreia să-i vorbeşti de pietatea familiei, sunt copil nelegitim, dacă nu ştiai.

— Nu, nu ştiam.

— Îţi mulţumesc că nu mi-ai spus că nu are importanţă.

El spuse:

— Este problema unei singure persoane. A ta. Dacă tu crezi că are importanţă, bine, înseamnă că are.

Dintr-odată, chiar îl plăcu. Privi figura aceea pistruiată sub

coama de păr roşu şi încercă să şi-l închipuie în capela şcolii. Apoi se gândi la propria ei şcoală. Şcoala primară Ancroft avea propria ei religie, modernă, şi, pentru un loc unde învăţau douăzeci de naţionalităţi diferite, expeditivă: se numea antirasism. Învăţai repede că scăpai uşor oricât ai fi fost de nesupus, indolent sau prost, dacă erai în schimb tare la această doctrină. O surprinsese să constate că antirasismul semăna într-adevăr cu orice altă religie; însemna ceea ce voiai să însemne: era uşor de învăţat, câteva platitudini, mituri şi lozinci; era intolerant, îţi dădea o scuză pentru agresivitatea ocazională şi îţi puteai face o virtute morală din dispreţul pentru oamenii care aveau o opinie diferită. Şi, mai ales, nu costa nimic. Ei îi plăcea să susţină că această îndoctrinare timpurie nu avea nimic de-a face cu furia rece care o cuprindea când se întâlnea cu atitudinea opusă, cu obscenităţile mâzgălite pe pereţi, insultele strigate în gura mare, teroarea familiilor de asiatici care nu puteau să-şi părăsească locuinţele baricadate. Dacă era nevoie de un etos al şcolii pentru a crea iluzia apartenenţei la un grup, atunci antirasismul era la fel de bun ca orice altceva. Şi indiferent ce ar fi crezut ea despre manifestările absurde ale acestuia, cel puţin nu te duceau în situaţia de a avea viziuni într-o biserică prăfuită.

7.

Dalgliesh decisese să meargă singur la întâlnirea cu familia Nolan, în casa lor din Surrey, sâmbătă după-amiază. Era genul de corvezi pe care le-ar fi putut încredinţa lui Massingham şi Kate sau chiar unui sergent din corpul detectivilor, dacă era însoţit de un poliţist. Vedea şi acum surpriza din ochii lui Massingham când îi spusese că nu are nevoie de martor sau de cineva care să consemneze discuţia în scris. Deplasarea nu era inutilă. Dacă uciderea lui Berowne era în vreun fel legată de sinuciderea Theresei Nolan, putea avea importanţă orice ar fi descoperit despre fată, acum doar o fotografie într-un dosar al poliţiei, o figură palidă, copilăroasă sub boneta de asistentă medicală. Trebuia să suprapună peste imaginea aceea fantomatică, chipul viu. Dar dacă tot trebuia să zgândărească

durerea bunicilor, cel puţin el avea să o facă în cel mai delicat mod cu putinţă. În orice caz, un singur ofiţer de poliţie era mai uşor de tolerat decât doi.

Mai exista însă, trebuia să recunoască, şi un al doilea motiv pentru care mergea singur. Avea el însuşi nevoie de o oră-două de singurătate şi linişte, o scuză pentru a ieşi din Londra, din biroul lui, de a scăpa de telefon, de Massingham, de întreaga echipă. Trebuia să scape de reproşul nerostit al şefului de departament, că făcea un mister dintr-o sinucidere şi o moarte tragică, dar nespectaculoasă, că îşi pierdeau cu toţii timpul în urmărirea unui subiect absent. Simţea nevoia să se elibereze, fie şi numai pentru foarte scurtă vreme, de înghesuiala din biroul lui şi de presiunea personalităţilor, să vadă cazul cu ochi mai limpezi, lipsiţi de prejudecăţi.

Era o zi caldă, impetuoasă. Zdrenţe de nori se târau pe cerul limpede, azuriu, aruncându-şi umbrele fragile peste câmpul tuns a toamnă. Călătorea prin Cobham şi Effingham; o dată ieşit din şoseaua A 3 conduse Jaguarul XJL într-un refugiu şi deschise capota. După Cobham, vântul care îi răsfira părul îi aduse în rafale mirosul bogat, de lemn de pin, al fumului din pădure. Drumurile înguste de ţară, albite între marginile de verdeaţă, se încolăceau prin ţinutul Surrey, deschis de aici până în South Downs şi Sussex. Ar fi dorit ca şoseaua să se întindă dreaptă înaintea lui, să se desfăşoare pustie, nestingherită de semnalizatoare, până la capătul lumii, iar el să poată apăsa complet pedala de acceleraţie eliberându-şi în această dezlănţuire de forţă toate frustrările, în aerul îmbălsămat al toamnei, limpezindu-şi mintea şi ochii de culoarea sângelui, pentru totdeauna.

Aproape că se temea de ceea ce avea să întâlnească la capătul acestui drum la care ajunse neaşteptat de repede. Trecu prin Shere şi începu să urce un deluşor; atunci i-a apărut, pe partea stângă a drumului, străjuită de stejari şi mesteceni argintii, şi separată de şosea printr-o mică grădină, căsuţa victoriană, prin nimic remarcabilă, cu nume „Weaver’s Cottage” înscris pe poarta albă. La vreo douăzeci de metri dincolo de ea, drumul devenea drept şi el conduse Jaguarul încet spre marginea lui nisipoasă. După ce opri motorul, tăcerea deveni absolută, niciun cântec de pasăre nu se auzea; rămase o clipă nemişcat, epuizat, ca şi când trecuse printr-un

calvar pe care şi-l impusese singur.

Telefonase înainte, deci era probabil aşteptat. Cu toate acestea, ferestrele erau închise, niciun fir de fum nu ieşea pe coş, iar căsuţa avea aerul secretos, oprimant, al unui loc nu părăsit, ci deliberat închis în faţa lumii. Grădina din faţă, neîngrijită, nu avea nimic din exuberanţa unei grădini normale pentru o asemenea căsuţă. Plantele se înşirau pe mai multe rânduri, crizanteme, margarete, dalii, împletite cu alte rânduri, pe jumătate devastate, de legume. Buruienile nu fuseseră smulse, iar de o parte şi de cealaltă a uşii principale, parcela micuţă de gazon, netunsă, arăta zdrenţuită. O potcoavă din fier servea pentru a ciocăni, sonerie nu exista. O lăsă să cadă fără mult zgomot, bănuind că cei dinăuntru auziseră maşina şi îl aşteptau să bată, dar trecu mai bine de un minut înainte ca uşa să se deschidă.

Spuse:

— Doamna Nolan? Îşi scoase legitimaţia, simţindu-se, ca întotdeauna, un comis voiajor nedorit. Fără să privească actul, ea îl pofti înăuntru. Avea, gândi el, spre şaptezeci de ani, o femeie fină, cu figură ascuţită, neliniştită. Ochii exoftalmici, atât de asemănători cu ai nepoatei, îl fixară cu o privire prea bine cunoscută: un amestec de înţelegere, curiozitate şi apoi uşurare, aceasta din urmă cel puţin, umană. Era îmbrăcată într-un costum gri cu albastru, prost croit la umeri şi încreţit la tiv, unde fusese scurtat. Pe rever, broşa rotundă cu pietre colorate, montate în argint, trăgea de material. Probabil nu era ţinuta ei obişnuită pentru o după-amiază de duminică, probabil se îmbrăcase în mod special pentru această vizită. Poate era genul de femeie care purta hainele bune în momentele grele, tragice ale vieţii, un gest mic de mândrie şi sfidare în faţa necunoscutului.

Camera de zi, pătrată, cu o singură fereastră, părea tipică mai curând pentru o suburbie a Londrei decât pentru un loc ca acesta, la ţară, în mijlocul pădurii. Era ordonată, foarte curată şi destul de întunecoasa. Căminul iniţial fusese înlocuit cu altul, dintr-o imitaţie de marmură, cu poliţă de lemn şi arzător electric, acum parţial aprins. Doi pereţi erau acoperiţi cu un tapet sumbru, împodobit cu trandafiri şi violete, ceilalţi doi, cu hârtie obişnuită, în dungi albastre. Perdelele subţiri, necăptuşite fuseseră agăţate cu desenul spre exterior astfel încât soarele

după-amiezii pătrundea filtrat printr-un decor de boboci de trandafiri roz şi iederă. Existau în încăpere două fotolii noi, aşezate de o parte şi de alta a căminului şi o masă în mijloc, cu patru scaune. Televizorul se afla lângă peretele din spate, pe un suport înalt. Nu se vedea nicio revistă în afara unui număr din programul de radio şi televiziune. Un singur tablou, o reproducere ţipătoare după *Inimă vrăjită,* atârna deasupra căminului.

Doamna Nolan îl prezentă pe soţul ei. Stătea în fotoliul din dreapta, cu faţa la fereastră, o statură uriaşă, scofâlcită, care răspunse la salutul lui Dalgliesh cu o înclinare înţepenită a capului, fără să se ridice. Avea o figură rigidă. În fâşia de lumină care se strecura printre perdele, părea sculptat în lemn. Mâna stângă, aşezată pe genunchi, bătea involuntar un ritm neîncetat.

Doamna Nolan spuse:

— Cred că doriţi puţin ceai.

Răspunse:

— Foarte mult, mulţumesc, dacă nu vă deranjez. Şi gândi: Parcă aş fi auzit întrebarea şi aş fi rostit aceste cuvinte toată viaţa mea.

Ea zâmbi, încuviinţă satisfăcută şi se grăbi să iasă. Dalgliesh reflectă: „Eu rostesc toate convenienţele nesincere, iar ea îmi răspunde de parcă i-aş face o favoare. Ce anume din meseria mea îi determină pe oameni să fie recunoscători pentru că mă port ca un om?”

Cei doi bărbaţi aşteptară în tăcere, dar ceaiul veni foarte repede. Deci aşa se explica întârzierea cu care deschisese uşa. Când auzise bătând, se grăbise să pună ceainicul pe foc. Se aşezară la masă într-o atitudine formală, rigidă, aşteptându-l pe Albert Nolan să se ridice greoi din fotoliu şi să se aşeze cu dificultate pe scaun. Efortul îi produse încă un acces de tremur. Fără să scoată un cuvânt, soţia îi turnă o ceaşcă de ceai, pe care i-o puse în faţă. El nu o apucă, în schimb se aplecă şi sorbi lichidul cu zgomot, direct de pe masă. Soţia nici nu-l privi. Adusese pe masă un tort început, spunând că e cu nuci, şi zâmbi din nou când Dalgliesh acceptă o felie. Era uscată şi cam fără gust, şi deveni cleioasă în gură. Bucăţele mici de nucă îi intrară printre dinţi, cojile de portocală din compoziţie aveau un gust amar pe limbă. O dădu pe gât cu o înghiţitură zdravănă din

ceaiul tare, cu prea mult lapte. Undeva în cameră, o muscă bâzâia intermitent.

Spuse:

— Îmi pare rău că trebuie să vă deranjez, mă tem că pentru dumneavoastră va fi dureros. Aşa cum v-am explicat la telefon, investighez moartea lui Sir Paul Berowne. Cu puţin timp înainte de a muri, primise o scrisoare anonimă în care se afirma că ar fi fost implicat în decesul nepoatei dumneavoastră. De aceea am venit.

Ceaşca doamnei Nolan tremură pe farfurie. Îşi ascunse mâinile sub masă ca un copil bine crescut, la o petrecere. Apoi privi spre soţul ei. Spuse:

— Theresa şi-a luat singură viaţa. Credeam că ştiţi, domnule.

— Ştiu, dar tot ce i s-a întâmplat lui Sir Paul în ultimele săptămâni ar putea fi important, iar unul dintre aceste lucruri a fost scrisoarea anonimă. Am vrea să ştim cine a trimis-o. Vedeţi, noi credem că a fost ucis.

Doamna Nolan spuse:

— Ucis? Scrisoarea nu a fost trimisă din această casă, domnule. Dumnezeu să ne ajute, noi nu suntem astfel de oameni.

— Ştiu. Nu m-am gândit niciun moment că ar fi venit de la dumneavoastră. Dar mă întrebam dacă nepoata dumneavoastră nu v-a vorbit niciodată despre cineva, poate despre un prieten apropiat, altcineva care l-ar fi putut învinui pe Sir Paul pentru moartea ei.

Doamna Nolan dădu din cap. Spuse:

— Adică cineva care ar fi putut să-l omoare.

— Este o posibilitate pe care trebuie să o luăm în consideraţie.

— Cine să fi fost? Nu are sens. Nu avea pe nimeni în afară de noi, iar noi nu am pus mâna pe el, deşi numai Dumnezeu ştie cât am fost de amărâţi.

— Pe cine să puneţi mâna?

Brusc soţul ei intră în vorbă:

— A rămas gravidă pe când se afla în casa lui. Tot el a ştiut unde să-i găsească cadavrul. De unde a ştiut? Asta să-mi spuneţi.

Avea o voce aspră, aproape lipsită de expresie, dar rostise cuvintele cu asemenea forţă, încât începu să tremure din tot

corpul. Dalgliesh răspunse:

— La anchetă, Sir Paul a spus că nepoata dumneavoastră îi povestise într-o seară cât de mult iubea pădurea. S-a gândit că dacă s-a hotărât să-şi ia viaţa, ar fi putut alege singurul loc din centrul Londrei care seamănă cu o pădure sălbatică.

Doamna Nolan spuse:

— Nu noi i-am trimis scrisoarea, domnule. Eu l-am văzut într-adevăr la anchetă. Tata nu a mers, dar eu am considerat că unul din noi trebuia să fie acolo. Sir Paul abia m-a băgat în seamă. A fost drăguţ, totuşi. Mi-a spus că-i părea rău. Ce altceva ar fi putut să spună?

Domnul Nolan interveni:

— Îi părea rău. Cred şi eu.

Se întoarse spre el:

— Tată, nu există dovezi. Şi era om însurat. Theresa n-ar fi... Nu cu un om însurat.

— Nu putem şti ce-ar fi făcut ea. Şi nici el. Ce contează? S-a sinucis, nu-i aşa? Mai întâi a rămas însărcinată, pe urmă a făcut avortul, apoi s-a omorât. Ce contează un păcat în plus când ai atâtea pe conştiinţă?

Dalgliesh spuse blând:

— Puteţi să-mi vorbiţi despre ea? Dumneavoastră aţi crescut-o, nu-i aşa?

— Exact. Nu mai avea pe nimeni. Noi am avut un singur copil, pe tatăl ei. Mama ei a murit la zece zile după naştere. A făcut apendicită şi operaţia nu a reuşit. O întâmplare la un milion, au spus doctorii.

Dalgliesh gândi: „Nu vreau să ascult toate acestea. Nu vreau să le aud durerea”. Asta îi spusese şi obstetricianul când se dusese să o mai vadă o dată pe soţia lui, decedată, cu fiul nounăscut în braţe, ambii foarte serioşi în zădărnicia morţii. Un caz la un milion. Ca şi când ar fi fost o consolare, aproape o mândrie că soarta a ales familia ta pentru a demonstra statistic capacitatea omului de a greşi. Bâzâitul muştei deveni dintr-odată insuportabil. Spuse:

— Scuzaţi-mă, şi luă programul radio. Lovi cu putere după muscă, dar nu o nimeri. Mai lovi de două ori înainte ca bâzâitul să înceteze şi musca să dispară, lăsând o dâră pe geam. Spuse:

— Şi fiul dumneavoastră?

— El nu putea avea grijă de fată. Nu-i puteam cere asta. Avea

numai douăzeci şi unu de ani. Cred că voia să fugă de acasă, de noi, chiar şi de copil. E nostim, dar cred că ne învinovăţea pe noi. Vedeţi, noi n-am prea fost de acord cu căsătoria. Shirley, aşa o chema, nu era soţia pe care i-o dorisem. I-am spus că nu va ieşi nimic bun.

Şi când nu ieşise nimic bun, el îi învinovăţise pe ei, ca şi când dezaprobarea lor, faptul că nu le plăcuse, îl urmărise în viaţă ca un blestem. Spuse:

— Unde este acum?

— Nu ştim. Credem că a plecat în Canada, dar nu ne-a scris niciodată. Avea o meserie bună, era mecanic. Se pricepea la maşini. Şi a fost întotdeauna îndemânatic. Spunea că îşi va găsi uşor ceva de lucru.

— Nu ştie că fiica lui a murit?

Albert Nolan răspunse:

— Nici nu a ştiut că trăieşte. Cum l-ar putea interesa că a murit?

Soţia îşi plecă în jos capul, ca pentru a lăsa amărăciunea lui să treacă peste ea. Apoi spuse:

— Biata Theresa s-a simţit întotdeauna vinovată. Credea că şi-a omorât mama. Era o prostie, desigur. Pe urmă tatăl a părăsit-o, nu putea să-i fie uşor. A crescut ca o orfană, ceea ce a marcat-o. Când i se întâmplă lucruri rele, copilul e convins că el este de vină.

Dalgliesh spuse:

— Dar aici, cu dumneavoastră, trebuie să fi fost fericită. Iubea pădurea, nu-i aşa?

— Poate, dar se simţea singură. La şcoală trebuia să meargă cu autobuzul şi nu putea rămâne la activităţile de după program. Iar în apropiere nu mai erau fete de vârsta ei. Îi plăcea să se plimbe în pădure, dar noi nu o încurajam, nu neînsoţită. În ziua de azi, nu poţi să ştii. Nimeni nu mai e în siguranţă. Am sperat să-şi facă prieteni, lucrând ca asistentă.

— Şi-a făcut?

— Nu i-a adus niciodată acasă. Oamenii tineri nu au ce să facă aici.

— Nu aţi găsit nimic printre hârtiile ei, printre lucrurile pe care le-a lăsat, care să vă dea o idee despre tatăl copilului?

— N-a lăsat nimic, nici măcar manualele medicale. A locuit într-un cămin în apropiere de Oxford Street după ce a plecat din

Campden Hill Square şi a golit camera de aici, a aruncat totul. Tot ce ne-a dat poliţia înapoi a fost scrisoarea ei, ceasul, hainele cu care fusese îmbrăcată. Scrisoarea am aruncat-o. Nu avea rost să o păstrăm. Puteţi să vedeţi camera ei, dacă doriţi, domnule. E cea în care a locuit din copilărie. Nu mai are nimic, e numai o cameră goală. Am dat tot ce era aici, lucrurile ei, cărţile, la săraci. Am considerat că aşa ar fi vrut şi ea.

Era, gândi Dalgliesh, ceea ce doriseră ei. Îl conduse sus, pe scara îngustă, îi arătă camera şi îl lăsă singur. Se afla în partea din spate a casei, o încăpere mică, îngustă, cu o fereastră zăbrelită spre nord. Pinii şi mestecenii erau atât de aproape, încât ramurile băteau în geam. Camera avea o lumină verde, parcă s-ar fi aflat sub apă. O ramură de trandafir cu frunze care se scuturau şi un boboc întărit lovea fereastra. Era, cum spusese ea, numai o cameră goală. Aerul nemişcat, mirosea uşor a dezinfectant, ca şi când pereţii şi podeaua ar fi fost spălate de curând. Îi amintea de o cam eră de spital din care fusese scos cadavrul, impersonală, funcţională, un spaţiu calculat între patru pereţi, aşteptând următorul pacient să vină cu durerile şi speranţa lui, să-i dea sens. Dezveliseră şi patul. O cuvertură albă fusese întinsă direct pe saltea şi peste unica pernă. Rafturile bibliotecii, suspendate pe perete, erau goale; fuseseră oricum prea fragile să fi susţinut multe cărţi. Nu mai rămăsese decât un crucifix deasupra patului. Pentru că nu aveau alte amintiri în afara amărăciunilor, eliberaseră camera chiar şi de personalitatea ei, apoi închiseseră uşa.

Privind patul îngust, dezgolit, îşi aminti cuvintele din ultima scrisoare a fetei. O citise o singură dată, studiind raportul anchetei, dar şi-o amintea fără dificultate, cuvânt cu cuvânt:

„Vă rog să mă iertaţi. Nu mai pot suporta toată durerea. Mi-am omorât copila şi ştiu că n-am s-o mai văd niciodată nici pe ea, nici pe voi. Cred că sunt blestemată, dar nu pot crede în iad. Nu mai cred în nimic. Aţi fost buni cu mine, dar eu nu v-am fost de niciun folos. Când am devenit asistentă, am crezut că totul se va schimba, dar viaţa nu a fost prietenoasă cu mine. Acum ştiu că nu sunt obligată să o mai trăiesc. Sper că nu mă vor găsi nişte copii. Iertaţi-mă”.

Se gândi că nu erau cuvinte spontane. Citise atâtea scrisori de sinucigaşi de la începutul carierei. Uneori răzbătea din ele durerea şi supărarea, producând o poezie a disperării. Dar

această scrisoare, în ciuda patosului şi a aparentei simplităţi, era inventată, avea un ton de consideraţie pentru sine, subînţeles, dar inconfundabil. Fusese, probabil, una din acele femei de o inocenţă periculoasă, uneori mai periculoase şi mai puţin inocente decât par, capabile să catalizeze o tragedie. Plutea la periferia anchetei lui, spectru palid în uniforma ei medicală, necunoscut şi imposibil de cunoscut, şi, totuşi, era el convins, atât de important pentru misterul morţii lui Berowne.

Îşi pierduse orice speranţă că va afla ceva util la Weaver's Cottage, dar instinctul de a căuta îl făcu să tragă sertarul dulapului de lângă pat şi constată că ceva se mai afla totuşi acolo: cartea ei de rugăciuni. O luă şi o răsfoi la întâmplare. Căzu din ea o bucată pătrată de hârtie ruptă dintr-un carneţel. O ridică: se afla în faţa a trei coloane de cifre şi litere:

R D3 S
B D2 S
P D1 S
S-N S2 D

Jos, soţii Nolan erau încă aşezaţi în jurul mesei. Le arătă bucata de hârtie. Doamna Nolan spuse că literele şi cifrele păreau scrise de Theresa, dar nu putea afirma cu certitudine. Nici unul din ei nu putu da o explicaţie. Dar nu se opuseră când Dalgliesh le ceru să ia hârtia cu el.

Doamna Nolan îl conduse la uşă şi, spre surprinderea lui, ieşi pe alee până la poartă. Privind umbra neagră a pădurii, spuse cu o aprindere nestăpânită:

— Casa asta e legată de munca lui Albert. Trebuia să fi plecat de aici acum trei ani când boala i s-a înrăutăţit, dar oamenii au fost foarte buni cu noi. Totuşi vom pleca de îndată ce primăria ne găseşte un apartament, dar mie n-o să-mi pară rău. Urăsc pădurea, o urăsc, o urăsc. Numai vântul care şuieră neîncetat, pământ îmbibat cu apă şi animale care urlă noaptea.

Apoi, închizând poarta în urma lui, îl privi fără ocolişuri:

— De ce nu mi-a spus despre copil? Eu aş fi înţeles! Am avut grijă de ea. L-aş fi făcut şi pe tata să înţeleagă. De ce nu mi-a spus?

Dalgliesh răspunse:

— Cred că a vrut să vă scutească de această durere. Asta facem toţi, încercăm să-i ferim de durere pe cei dragi.

— Tata este foarte amărât. Crede că a fost blestemată. Dar

eu am iertat-o. Domnul nu poate avea mai puţină milă decât mine. Nu pot crede aşa ceva.

— Nu, spuse el. Nu trebuie să credem aşa ceva.

Rămase la poartă uitându-se lung în urma lui. Dar după ce se urcă în maşină şi îşi puse centura, când privi din nou spre casă, ea dispăruse, aproape ca prin mister. Căsuţa revenise la reticenţa ei. Gândi: „E prea multă durere în munca asta. Şi când mă gândesc că mă felicitam, că-mi spuneam că sunt util oamenilor, că le vine uşor să-mi facă mie mărturisiri, Doamne sfinte! Ce mi-a adus confruntarea de azi cu realitatea? Un petic de hârtie rupt dintr-un carnet, cu câteva mâzgăliturі, litere şi cifre pe care poate nici nu le-a scris ea”. Se simţi contaminat de amărăciunea şi durerea familiei Nolan. Gândi: „Ce s-ar întâmpla dacă mi-aş spune că ce e mult nu e bun, că ajung douăzeci de ani de exploatare a slăbiciunilor omeneşti, douăzeci de ani de pedantă scormonire, dacă mi-aş da demisia? Ce a găsit Berowne în sacristia aceea prăfuită nu este valabil şi pentru mine”. Când Jaguarul reintră pe drum simţi un val de invidie iraţională şi furie împotriva lui Berowne, care găsise atât de uşor o scăpare.

8.

Era ora şase şi un sfert, duminică după-amiază. Carole Washburn îşi încleştase mâinile pe balustrada balconului şi privea panorama nordului Londrei. Nu fusese niciodată nevoie să tragă draperiile când Paul venise la ea, nici măcar seara târziu. Puteau privi afară în noapte, unul lângă altul, ştiindu-se nevăzuţi, inviolabili. Îi plăcea să iasă în balcon simţind căldura braţului lui prin mânecă, să stea acolo împreună, în siguranţă, neştiuţi de nimeni, privind de la înălţime alergătura preocupată a unei lumi conturate de lumini. Atunci fusese un spectator privilegiat; acum se simţea în afara lumii, tânjea după paradisul îndepărtat din care fusese exclusă pentru totdeauna. În fiecare noapte de la moartea lui aşteptase luminile să se aprindă, bloc cu bloc, casă cu casă, pătrate de lumină, dreptunghiuri de lumină, lumini licărind printre draperii în încăperile unde oamenii îşi trăiau viaţa alături de cei dragi, poate, o viaţă secretă.

Acum, se apropia de sfârşit ceea ce părea a fi cea mai lungă duminică pe care o îndurase vreodată. Dorind cu disperare să se elibereze din colivia apartamentului, după-amiază mersese la cel mai apropiat supermarket deschis. Nu avea nevoie de nimic, dar luase un cărucior pe care îl împinsese fără ţintă printre rafturi, întinzând automat mâna după cutii de conserve, pachete, suluri de hârtie igienică, umplând căruciorul până la refuz, indiferentă la privirile celorlalţi cumpărători. Dar lacrimile începuseră să-i curgă din nou, picurându-i pe mână, un şir continuu de lacrimi, udând pungile cu cereale, încreţind hârtia igienică. Abandonase căruţul încărcat cu lucruri nedorite, nepotrivite şi se întorsese la maşină, condusese înapoi spre casă, încet, atentă ca un şofer începător, văzând lumea prin ceaţă, dezorientată, oameni ţopăind ca nişte marionete, o realitate care părea să se dezintegreze într-o ploaie perpetuă.

Înainte de lăsarea serii, o cuprinsese o nevoie disperată de companie umană. Nu voia să înceapă o viaţă nouă, să facă planuri de viitor, să arunce stângaci năvodul în vidul pe care îl crease în jurul existenţei ei ascunse şi să înceapă să-şi atragă alţi oameni în preajmă. Poate cu timpul avea să ajungă şi aici, deşi acum i se părea imposibil. Era o dorinţă simplă, necontrolabilă, de a fi cu cineva, de a, auzi o voce omenească, scoţând sunete obişnuite, banale. Îi telefonase Emmei care venise odată cu ea în Serviciul Civil, din şcoală, şi care era acum directoare în Departamentul Sănătate şi Asistenţă Socială. Înainte de a deveni amanta lui Paul, îşi petrecuse destul de mult timp alături de Emma, prânzuri grăbite într-un restaurant ori la o cafenea apropiată de serviciu, filme, câte un teatru din când în când, chiar şi două zile la sfârşit de săptămână, la Amsterdam să viziteze Rijksmuseum. Fusese o prietenie lipsită de constrângeri, sinceră. Dar ştiuse că Emma nu ar fi renunţat niciodată la ocazia de a se întâlni cu un bărbat pentru a petrece o seară împreună cu ea; iar Emma fusese prima victimă a nevoii ei obsesive de intimitate, a reticenţei de a pierde fie şi numai o oră din timpul pe care i-l putea dărui lui Paul. Se uită la ceas. Era şapte fără douăzeci. Dacă nu-şi petrecea weekend-ul în afara oraşului, Emma putea fi acasă.

Trebuia să caute numărul. Cifrele bine cunoscute îi săriră în ochi precum o cheia unei existenţe anterioare, aproape uitate. De când plecaseră cei doi poliţişti, nu mai vorbise cu nicio fiinţă

omenească şi se întreba dacă vocea avea să i se pară Emmei la fel de răguşită şi falsă cum i se părea ei.

— Alo, Emma? N-o să-ţi vină să crezi. Sunt Carole, Carole Washburn.

Se auzea muzică veselă, în contrapunct. Poate Mozart sau Vivaldi. Emma strigă:

— Dă mai încet, iubitule. Apoi către Carole:

— Doamne! Ce mai faci?

— Bine. Nu ne-am mai văzut de un veac. Mă întrebam dacă ai vrea să mergem la un film sau altundeva. Poate spre seară.

A urmat o tăcere scurtă, apoi vocea Emmei, atent lipsită de intonaţie, controlând o oarecare surpriză şi neplăcere.

— Îmi pare rău, avem invitaţi la cină.

Emma spunea întotdeauna cină în loc de masă chiar dacă nu mâncau decât ceva cumpărat de gata, pe masa din bucătărie. Era unul din micile ei snobisme, pe care Carole le găsise atât de iritante. Spuse:

— Poate săptămâna viitoare?

— Imposibil. Alistair şi cu mine plecăm la Wiltshire. De fapt, ne ducem să-i vizităm pe părinţi. Poate altă dată. Îmi pare bine că te-am auzit. Trebuie să mă grăbesc, invitaţii vin la şapte şi jumătate. Te mai sun.

Abia se abţinu să nu strige: „Vin şi eu, vin şi eu! Te rog, vreau să vin şi eu”. Telefonul fu închis, se întrerupseră toate, vocea, muzica, comunicarea cu Alistair. Desigur, uitase că Emma se logodise. Cu un director de la Trezorerie. Deci el se mutase în apartamentul ei. Îşi imagina ce-şi spuneau acum.

„Trei ani nu a dat niciun semn de viaţă şi acum sună şi vrea să mergem la film. Într-o duminică după-amiază, pe deasupra”.

Emma nu va mai suna. Ea îl avea pe Alistair, o viaţă în doi, prieteni comuni. Nu puteai să-i elimini pe oameni din viaţa ta şi mai târziu să te aştepţi să-i regăseşti înţelegători, disponibili, pentru că tu ai nevoie să simţi din nou că eşti om.

Mai avea de suportat încă două zile de concediu înainte de data când trebuia să se întoarcă la serviri. Putea, desigur, să se ducă acasă, numai că apartamentul acesta devenise căminul ei. Şi nu prea avea de ce să meargă până la Clacton, la casa aceea tip, pătrată, cu acoperiş înalt, din afara oraşului, unde trăia mama ei de la moartea tatălui, cu doisprezece ani în urmă. Nu mai fusese acasă de un an şi două luni. Vinerea era sacrosanctă;

putea spera că Paul va veni să petreacă cu ea câteva ore în drum spre secţia electorală. Duminica o păstrase întotdeauna liberă pentru el. Mama ei, obişnuită să fie neglijată, părea să nu-şi mai facă griji. Sora mamei locuia în casa de alături şi cele două văduve, după ce dăduseră uitării certurile din tinereţe, se obişnuiseră cu o intimă rutină a existenţei zilnice în care îşi acordau reciproc sprijin, vieţile lor închise în cutiile de cărămidă desfăşurându-se în unităţi de măsură reduse: cumpărături, cafeaua de dimineaţă în cafeneaua preferată, restituirea cărţilor la bibliotecă, programul de seară de la televizor, masa de seară adusă pe o servantă cu rotile, în faţa televizorului. Carole se obişnuise să nu mai ştie nimic despre existenţa lor, nu se mai întreba de ce vruseseră să locuiască la malul mării deşi nu se apropiau niciodată de ea, despre ce vorbeau. Putea să telefoneze şi acum şi mama i-ar fi răspuns bombănind nemulţumită că trebuia să înfeţe patul liber, să-şi modifice programul de sfârşit de săptămână, să gătească pentru doi. Se gândi că în ultimii trei ani o învăţase pe mama să accepte uitarea, îi fusese recunoscătoare că nu o mai sâcâise cu solicitări care ar fi putut-o îndepărta de Paul. I se părea lipsit de consideraţie să telefoneze acum, să fugă acasă în căutarea unui confort pe care nu-l putea pretinde şi pe care mama, chiar dacă ar fi ştiut adevărul, nu i-l mai putea oferi.

Şapte fără un sfert. Dacă ar fi fost vineri, el ar fi ajuns până la ora asta, intrând precaut în hol, să nu fie văzut de nimeni. Soneria ar fi sunat o dată lung şi de două ori scurt, semnalul lui. Dar soneria chiar sună, un bâzâit lung, insistent. I se păru că-l aude şi pe al doilea, apoi pe al treilea, dar poate numai imaginaţia era de vină. Pentru o miraculoasă secundă, numai atât, crezu că a venit, că totul nu fusese decât o greşeală idioată. Strigă: „Paul, Paul, dragul meu!” şi se repezi spre uşă. Apoi reveni la realitate, recunoscu adevărul. Receptorul îi alunecă din mâna umedă, aproape căzu. Buzele îi erau atât de uscate, încât le auzea plesnind. Şopti:

— Cine e?

Îi răspunse o voce înaltă, de femeie, care spuse:

— Pot să urc? Sunt Barbara Berowne.

Apăsă pe buton aproape fără să gândească şi auzi semnal lui clanţei deblocate, clicul uşii care se închidea. Era prea i târziu să se mai răzgândească, dar ştia că oricum nu avusese de ales. În

singurătatea disperată în care se afla, nu ar fi lăsat pe nimeni să plece. Iar această întâlnire fusese inevitabilă. Chiar de la începutul legăturii cu Paul dorise să o întâlnească pe soţia lui; acum acest lucru urma să se întâmple. Deschise uşa şi o aşteptă, aşa cum înainte îl aşteptase pe el, ascultând zgomotul liftului, paşii înăbuşiţi în covor.

Veni de la capătul coridorului, cu mersul uşor, de o eleganţă neprotocolară, învăluită într-un parfum subtil, evaziv, care părea să o preceadă şi să se risipească în urma ei. Purta o haină de postav bej, cu umeri largi, cu mâneci ample, plisate, dintr-un material mai fin, de altă textură. Ghetele din piele neagră păreau la fel de fine ca şi mănuşile, purta pe umăr o poşetă cu o curea subţire. Nu avea pălărie, părul de culoarea porumbului cu şuviţele aurii, mai deschise, se răsuceau la spate într-un coc prelung. Carole constată cu mirare că era în stare să remarce detalii, să-şi pună întrebări despre materialul din mânecile hainei, să facă presupuneri despre magazinul de unde o cumpărase, despre preţ.

I se păru că ochii albaştri cercetau camera cu un aer nedisimulat de milă. Vorbi cu o voce care îi sună forţată, lipsită de graţie:

— Vă rog să luaţi loc. Doriţi ceva de băut? Cafea, vişinată, vin?

Se aşeză ea însăşi în scaunul lui Paul. Era imposibil să o aşeze pe soţia lui Paul în fotoliul în care se obişnuise să-l vadă pe el. Se priviră una pe alta, de la numai câţiva paşi. Barbara Berowne examină covorul, parcă pentru a se convinge că este curat, înainte de a-şi pune poşeta lângă picior. Spuse:

— Nu, mulţumesc. Nu pot să stau mult. Trebuie să mă întorc. Vin musafiri, câţiva colegi de-ai lui Paul. Vor să discutăm despre funeralii. Nu vor avea loc până ce poliţia nu descoperă cine l-a omorât, dar lucrurile trebuie aranjate din timp dacă vrem să obţinem biserica St. Margaret. Se pare că Westminster Abbey nu e totuşi pentru el, sărmanul. Vei veni şi dumneata, desigur; la slujbă, vreau să spun. Va fi atât de multă lume, încât nu te va remarca nimeni. Adică, nu trebuie să te simţi stânjenită din cauza mea.

— Nu, n-am fost niciodată stânjenită din cauza dumneavoastră.

— Cred că va fi înfiorător. Lui Paul nu i-ar fi plăcut toată

această agitaţie. Dar secţia electorală insistă să ţinem o slujbă mare. A fost, totuşi, ministru. Incinerarea va fi o ceremonie restrânsă. Acolo nu cred că trebuie să vii şi dumneata, nu-i aşa? Va participa numai familia, şi prietenii apropiaţi.

Prietenii apropiaţi. Îi veni să râdă în gura mare. Spuse:

— De asta aţi venit? Să-mi vorbiţi despre funeralii?

— M-am gândit că Paul ar fi dorit să fii prezentă. Până la urmă, l-am iubit amândouă, fiecare în felul ei. Avem amândouă datoria să-i păstrăm reputaţia.

— Nu aveţi ce să mă învăţaţi în această privinţă. Cum aţi ştiut unde să mă găsiţi?

— Oh, ştiu de luni de zile unde locuieşti. Un văr de-al meu a angajat un detectiv particular. N-a fost greu, nu a trebuit decât să urmărească maşina lui Paul într-o vineri după-amiază. Apoi a eliminat perechile din bloc, femeile bătrâne şi bărbaţii necăsătoriţi. Ai rămas dumneata.

Îşi scosese mănuşile negre şi le aşezase pe genunchi. Acum le netezea, deget cu deget, cu mâinile ale căror unghii fuseseră frumos lăcuite cu roz. Spuse fără să-şi ridice privirea:

— N-am venit să-ţi fac greutăţi. De fapt, suntem împreună în aceeaşi situaţie. Am venit să te ajut.

— Nu suntem împreună în nimic. N-am fost niciodată. Şi nu ştiu ce înţelegeţi prin ajutor. Îmi oferiţi bani?

Ea ridică privirea şi Carole crezu că citeşte în ei o neliniştе, ca şi când întrebarea trebuia considerată cu seriozitate.

— Nu chiar. Adică, nu m-am gândit că ai avea într-adevăr nevoie. Paul a cumpărat acest apartament pentru dumneata? E cam strâmt, nu-i aşa? Totuşi e destul de drăguţ dacă nu te deranjează să locuieşti într-o suburbie. Mă tem că nu te-a menţionat în testament. Cred că şi asta ar trebui să ştii dacă cumva îţi făceai gânduri.

Cu o voce mult prea stridentă şi aspră, chiar şi pentru urechile ei, Carole răspunse:

— Apartamentul este al meu. Eu am plătit avansul, eu am plătit ratele, din banii mei. Nu că ar fi treaba dumneavoastră. Dar, dacă vă mustră conştiinţa în ceea ce mă priveşte, lăsaţi-o baltă. Nu vreau nimic de la dumneavoastră şi de la nimeni care are vreo legătură cu Paul. Femeile care preferă să fie întreţinute de bărbaţi toată viaţa nu pot să priceapă că unora dintre noi le place să stea pe propriile picioare.

— Ai avut de ales?

Rămasă fără grai, auzi vocea copilăroasă spunând în continuare:

— De fapt, ai fost foarte discretă. Te admir pentru asta. Probabil nu ţi-a fost uşor să-l ai lângă dumneata când nu avea altceva mai bun de făcut.

Uimitor era faptul că insulta nu era deliberată. Ea era capabilă să jignească fără intenţie, desigur, dar această remarcă izvorâse dintr-un egoism atât de lipsit de sensibilitate, încât femeia rostise ceea ce gândise, fără să vrea să rănească, neapărat, ci pentru că era incapabilă să realizeze dacă rănea sau nu. Carole gândi: „Paul, cum ai putut să te căsătoreşti cu ea? Cum ai putut fi păcălit? Este proastă, lipsită de clasă, dispreţuitoare, fără sensibilitate, meschină. Este frumuseţea atât de importantă?”

Spuse:

— Dacă asta este tot ce aţi avut să-mi spuneţi, vă rog să plecaţi. M-aţi văzut. Ştiţi cum arăt. Mi-aţi văzut apartamentul. El obişnuia să stea în acest fotoliu. Pe masa aceea îşi aşeza paharul. Dacă vreţi, pot să vă arăt patul în care făceam dragoste.

— Ştiu pentru ce venea la dumneata.

Vru să strige; „Oh, nu, nu ştii. Nu ştii nimic despre el. Am fost fericită lângă el în patul acela, aşa cum n-am mai fost şi nu voi mai fi niciodată. Dar el nu pentru asta venea”. Crezuse, credea în continuare că el îşi găsea pacea deplină numai alături de ea. Îşi trăise viaţa supraaglomerată în compartimente clar separate: casa din Campden Hill Square, Camera Comunelor, apartamentul ministerial de la departament, sediul de la secţia electorală. Dar numai în acest apartament ordinar, de la un etaj înalt, dintr-o suburbie, numai aici elementele disparate ale vieţii lui se asamblau şi el putea deveni o persoană întreagă, atât de unic el însuşi. Când intra şi se aşeza în faţa ei, îşi lăsa servieta jos şi îi zâmbea, ea îl privea cu bucurie, o dată şi încă o dată, figura lui încordată se lumina şi se relaxa, devenea blândă ca după ce făceau dragoste. Erau lucruri din viaţa lui personală pe care nu i le dezvăluise, ştia, nu în mod intenţionat ori dintr-o lipsă de încredere, ci pentru că atunci când erau împreună, ele nu mai aveau importanţă. Dar el însuşi fusese fără rezerve.

Barbara Berowne îşi admira inelul de logodnă, întinzându-şi mâna şi mişcând-o uşor în faţa ochilor; diamantul uriaş, în

montura de safire, sclipea în fulgere de lumină. O reminiscenţă de zâmbet complice îi înflori pe buze, privi spre Carole şi spuse:

— Trebuie să-ţi mai spun un lucru. Voi avea un copil.

Carole strigă:

— Nu-i adevărat! Minţi. Nu poate fi adevărat.

Ochii albaştri se dilatară.

— Bineînţeles că este adevărat. Aşa ceva nu se poate ascunde, nu mult timp, în orice caz. Adevărul va fi constatat de toată lumea peste câteva luni.

— Nu e copilul lui.

Gândi: „Strig la ea, ţip. Trebuie să rămân calmă. Doamne, ajută-mă să nu cred”.

Dar Barbara Berowne izbucni în râs.

— Bineînţeles că este copilul lui. Şi-a dorit întotdeauna un moştenitor, nu ştiai? Ascultă, ar fi mai bine să accepţi adevărul. Singurul bărbat cu care m-am mai culcat de când m-am căsătorit este steril. Şi-a făcut vasectomie. Voi naşte fiul lui Paul.

— El n-ar fi făcut asta. Nu-l puteai determina să o facă.

— Dar a făcut-o. Un lucru poţi întotdeauna să-l determini pe bărbat să facă. Bineînţeles, dacă îi plac vreun pic femeile. N-ai aflat încă? Nu eşti şi dumneata gravidă, nu-i aşa?

Carole îşi îngropă fata în mâini. Şopti:

— Nu.

— M-am gândit că ar fi bine să ştiu sigur. Râse. Ar fi fost o întreagă complicaţie, nu-i aşa?

Deodată îşi pierdu complet controlul. Nu-i mai rămase nimic, decât furia audă, ruşinea. Se auzi zbierând ca o scorpie.

— Ieşi afară! Ieşi afară din casa mea!

Deşi orbită de furie şi durere, nu-i scăpă umbra de frică din ocăii ei albaştri. O înregistra cu plăcere şi triumf. Deci nu era intangibilă, în cele din urmă, putea fi speriată. Descoperirea nu era cu totul binevenită; o făcea pe Barbara Berowne vulnerabilă, mai umană. Se ridică, aproape dizgraţioasă, se aplecă să-şi ridice poşeta, apoi fugi spre uşă ca un copil speriat. Numai după ce Carole deschise şi îi făcu loc să iasă, se întoarse şi rosti:

— Îmi pare rău că ai luat-o aşa. Cred că te-ai comportat prosteşte. În cele din urmă, eu sunt soţia. Eu sunt cea afectată.

Apoi se îndepărtă grăbită pe culoar. Carole strigă după ea:

— Cea afectată! Asta-i bună! Cea afectată!

Închise uşa şi se rezemă de ea. Îi venea rău de la stomac. Se

repezi în baie şi vomă în chiuvetă, ţinându-se de robinet să nu cadă. Apoi urmă furia, limpezitoare, aproape înveselind-o. Între furie şi durere îi venea să urle ca un animal, cu capul dat pe spate. Îşi găsi bâjbâind drumul înapoi în cameră, pipăi după scaun ca o oarbă, privi locul lui gol, străduindu-se să se calmeze. Când reuşi să se stăpânească, îşi luă poşeta şi scoase din ea numărul de telefon al Scotland Yard-ului, la care i se spusese că poate suna.

Era duminică, dar trebuia să fie cineva de serviciu. Chiar dacă nu putea vorbi cu inspectorul Miskin imediat, va lăsa un mesaj să fie sunată. Nu putea aştepta până mâine. Trebuia să o facă acum, hotărârea era irevocabilă.

Îi răspunse o voce de bărbat, pe care nu o recunoscu. Se prezentă şi ceru cu inspectorul Miskin.

Spuse:

— Este urgent. E în legătură cu uciderea lui Berowne.

După numai câteva secunde răspunse inspectorul. Spre surprinderea ei, o recunoscu, deşi nu-i auzise vocea decât o dată. Spuse:

— Sunt Carole Washburn. Vreau să vă văd. M-am decis să spun ceva.

— Venim chiar acum.

— Nu aici. Nu vreau să mai veniţi aici, niciodată. Vă întâlnesc mâine dimineaţă. La ora nouă. În grădina amenajată din Holland Park, lângă oranjerie. Ştiţi unde?

— Da, ştiu. Vom fi acolo.

— Nu vreau să vină şi comandantul Dalgliesh. Nu vreau să vină niciun bărbat. Numai dumneavoastră. Nu vorbesc cu nimeni altcineva.

Urmă o pauză, apoi vocea vorbi din nou, fără să pară surprinsă, şi acceptă:

— Mâine la nouă. În Holland Park. Voi veni singură. Puteţi să-mi daţi o idee despre ce este vorba?

— Despre moartea Theresei Nolan. La revedere.

Puse receptorul jos şi îşi rezemă fruntea de metalul rece, lipicios. Se simţea golită, cu capul uşor, tremura sub forţa bătăilor inimii. Se întreba cum se va simţi, cum va mai putea trăi cu conştiinţa faptei pe care urma să o facă. Îi venea să strige: „Iartă-mă, iubitul meu, iartă-mă, iartă-mă!” Dar decizia fusese luată. Nu mai putea da înapoi. I se părea că în cameră mai

persistă încă parfumul trecător al Barbarei Berowne, un aer infectat de trădare, care nu avea să mai dispară niciodată.

CARTEA A V-A

RHESUS POZITIV

1.

Miles Gilmartin de la Serviciul Special era protejat de năvala vizitatorilor inoportuni şi de atenţia celor rău intenţionaţi printr-o serie de controale şi răscontroale care i se păreau lui Dalgliesh, pe când aştepta supărat şi refractar să treacă prin fiecare, mai degrabă copilăreşti decât necesare ori eficiente. Nu avea dispoziţia să facă acest joc. Când în sfârşit fu introdus în biroul lui Gilmartin de o şefă de cabinet iritant de frumoasă şi în acelaşi timp evident conştientă de privilegiul de a lucra pentru o persoană atât de importantă, Dalgliesh depăşise orice considerente de prudenţă sau discreţie. Bill Duxbury se afla împreună cu Gilmartin şi nu apucară să termine formulele introductive, când furia îşi găsi expresia în cuvinte.

— Ar trebui să fim în aceeaşi barcă, dacă oamenii dumitale ar înţelege că barca nu e numai a lor. Dacă nici la voi nu găsesc sprijin, unde să-l găsesc?

Gilmartin răspunse:

— Înţeleg nemulţumirea dumitale, având în vedere faptul că nu v-am spus mai devreme că Travers era operatoarea noastră...

— Operatoare. Vorbeşti de parcă am fila o linie de producţie. Şi nu mi-aţi spus voi. Am descoperit singur. Da, înţeleg fascinaţia lumii în care trăiţi. Îmi aminteşte de şcoala primară. Aveam şi noi micile noastre secrete, cuvinte codificate, ceremonii de iniţiere. Dar când dracu’ aveţi de gând să creşteţi? Fie, ştiu că într-un fel toate acestea sunt necesare, cel puţin unele din ele, o parte din timp. Dar pentru voi au devenit o obsesie. Secret de dragul secretului, toată birocraţia spionajului, înecată în hârţoage. Nu e de mirare că sistemul vostru de organizare naşte trădători. Între timp, eu investighez o crimă reală şi mi-ar fi de mare folos dacă nu v-aţi mai juca de-a v-aţi-

ascunselea şi aţi reveni la realitate.

Gilmartin răspunse blând:

— Cred că discursul dumitale ar fi fost mai bine venit la direcţia a cincea din Ministerul de Interne. E ceva în ce spui. Ar trebui să ne păzim mai bine de cei superentuziaşti, iar birocraţia, fără îndoială, este excesivă. Dar ce organizaţie nu este? În cele din urmă, noi lucrăm cu informaţii, iar informaţia nu are nicio valoare dacă nu este bine documentată şi uşor accesibilă. Dacă e să vorbim drept, noi asigurăm contribuabililor contravaloarea taxelor impuse, ban cu ban.

Dalgliesh îl privi.

— N-ai înţeles nimic din ce-am spus.

— Oh, ba da, Adam. Dar e cu totul nefiresc pentru dumneata. Ce atâta vehemenţă?! Ai citit prea multe romane de spionaj.

Cu trei ani în urmă, îşi spuse Dalgliesh cu amărăciune, Gilmartin ar fi gândit, chiar dacă nu ar fi îndrăznit să rostească: „De vină e poezia pe care o scrii”. Acum însă nu mai putea spune acelaşi lucru. Gilmartin continuă:

— Eşti sigur că nu te afectează moartea lui Berowne? L-ai cunoscut, nu-i aşa?

— Pentru Dumnezeu, dacă o singură persoană îmi mai spune că nu pot să mă ocup de caz fiindcă l-am cunoscut pe Berowne, îmi dau demisia.

Pentru prima oară, un aer de îngrijorare ca un spasm de durere trecu pe figura inexpresivă, aproape decolorată a lui Gilmartin.

— Oh, eu n-aş face asta. Nu pentru că noi am făcut o mică omisiune. Apropo, presupun că Berowne a fost omorât. Umblă zvonul că ar putea fi vorba de sinucidere. De fapt, el nu era prea normal când s-a întâmplat. Luase obiceiul acela de a dormi prin sacristiile bisericilor. Şi avusese, parcă, un fel de revelaţie divină. Asculta tot felul de voci când cel pe care trebuia să-l asculte era primul ministru. Şi ce biserică ciudată alesese. Pot să înţeleg entuziasmul pentru stilul englez, dar o bazilică romană în Paddington nu poate fi o alegere potrivită pentru un somn odihnitor, darămite pentru un drum spre Damasc.

Dalgliesh fu tentat să-l întrebe dacă după părerea lui biserica St. Margaret’s Westminster ar fi fost mai potrivită. Gilmartin, care spre satisfacţia sa personală dovedise oarece cunoştinţe despre arhitectura bisericilor şi Scriptură, se ridică de la birou şi

începu să se plimbe de la o fereastră la alta, ca şi când ar fi devenit dintr-odată conştient că era singurul care stătea jos, iar statura lui mică i-ar fi creat un dezavantaj. Îşi putea permite un croitor bun şi se îmbrăca într-o ţinută îngrijit protocolară care, la un om mai puţin sigur pe sine, ar fi sugerat o oarecare conştiinţă a ambiguităţii reputaţiei de a aparţine serviciului de securitate, ambiguitate pe care nu ar fi dorit să o întărească printr-o neglijentă în ţinută sau comportament. Dar Gilmartin se îmbrăca pentru propria lui plăcere, aşa cum făcea totul. Astăzi era elegant, în gri. Deasupra costumului pretenţios, cu dunguliţe aproape invizibile, faţa pătrată, parcă lipsită de sânge şi părul lucios, albit prematur şi periat spre spate de la fruntea înaltă, întărea atât imaginea, cât şi combinaţia de culori; un aranjament alcătuit cu grijă, din gri şi argintiu, pe care cravata veche, de şcoală, în ciuda sobrietăţii, atârna ca un stindard ţipător şi provocator.

Prin comparaţie, Bill Duxbury, scund şi îndesat, cu o faţă roşcovană şi o voce stridentă, arăta ca un nobil fermier a cărui fermă funcţionează mai bine decât nobleţea. El privea cu coada ochiului pe fereastră, ca un copil căruia i se ceruse să nu se mai amestece cu adulţii şi în problemele lor. Dalgliesh constată că îşi răsese de curând mustaţa. Fără ea, figura îi părea incompletă şi dezbrăcată, ca şi când fusese ras cu forţa. Purta un costum de tweed în carouri, prea gros pentru toamna destul de blândă, al cărui şliţ de pe mijlocul vestonului se desfăcea, întins peste fesele cam mari, mai degrabă feminine. Când Gilmartin îl privea, ceea ce se întâmpla rar, chipul lui căpăta o expresie uşor surprinsă, ca şi când ar fi deplâns atât figura cât şi pe croitorul subalternului său.

Se văzuse de la început că Gilmartin urma să conducă discuţia. Duxbury îl pusese în temă, dar Duxbury nu trebuia să vorbească neîntrebat. Dalgliesh îşi aminti de o conversaţie la o petrecere cu câţiva ani în urmă. Se trezise stând lângă o femeie, pe o canapea de trei persoane, pe care încap confortabil numai două. Erau într-un salon georgian din nordul pieţei Islington, dar nu-şi mai amintea numele gazdei şi Dumnezeu mai ştia cu ce prilej ajunsese el acolo. Doamna se ameţise, nu mult, dar suficient cât să înceapă să flirteze, să fie veselă şi apoi să ajungă la confesiuni. Memoria refuza să-i amintească şi numele ei, care nu avea de altfel nicio importanţă. Se aflau împreună de

o jumătate de oră când gazda, plină de tact, îi despărţise. Îşi amintea numai parţial conversaţia. Ea şi soţul aveau o casă pe o stradă pe care se desfăşurau în mod curent demonstraţiile studenţeşti, iar poliţia – era sigură că era vorba de Serviciul Special – le ceruse permisiunea să folosească fereastra camerei lor pentru a face fotografii.

— Le-am spus desigur că era posibil şi ei au fost foarte drăguţi. Dar nu eram pe de-a-ntregul mulţumită. Aş fi vrut să spun: „Sunt supuşi britanici. Au dreptul să facă marşuri, dacă vor. Dacă vreţi să-i fotografiaţi, de ce nu o faceţi pe faţă, din stradă?” Dar n-am zis nimic. De fapt, era chiar nostim. Aveam un sentiment al conspiraţiei, eram de partea celor care ştiau. Şi nu era treaba noastră să luăm atitudine. Ştiau ei ce făceau. Nu e bine să te pui cu ei.

I se păruse atunci, la fel ca şi acum, că exprimase atitudinea tuturor liberalilor, din toată lumea: „Ştiu ei ce fac. Nu e treaba noastră să luăm atitudine. Nu e bine să te pui cu ei”.

Rosti cu amărăciune:

— Mă mir că voi şi direcţia a cincea de la Interne nu încurajaţi o colaborare regulată cu KGB-ul. Aveţi mai multe în comun cu ei, decât cu altcineva din afară. Ar fi interesant să vedeţi cum se descurcă ei cu hârtiile.

Gilmartin ridică din sprânceană spre Duxbury, invitându-l parcă la solidaritate în faţa lipsei de raţiune. Spuse blând:

— În privinţa hârtiilor, Adam, ar fi de folos dacă oamenii voştri ar fi ceva mai conştiincioşi. Massingham, când a cerut informaţii despre Ivor Garrod, ar fi trebuit să completeze un formular IR49

— În patru exemplare, desigur.

— Da, la registratură e nevoie de unul, unul vă trebuie probabil şi vouă. Pe cei de la Interne trebuie să-i ţinem la curent. Sigur că am putea revizui procedeul, dar aş zice că patru exemplare este minimum.

Dalgliesh spuse:

— Fata asta, Diana Travers. Era cea mai potrivită persoană să-l spioneze pe un ministru de stat? Chiar şi pentru Serviciul Special, alegerea pare curioasă.

— Dar noi nu spionam un ministru de stat, obiectivul ei nu era Berowne. Aşa cum v-am spus când ne-aţi întrebat despre amanta lui, Berowne nu reprezenta un risc. Apropo, nici atunci nu aţi venit cu un formular IR49.

— Înţeleg. Aţi infiltrat-o pe Travers în grupul lui Garrod sau celulă, cum i se spune, şi ca din întâmplare aţi uitat să menţionaţi faptul când v-am întrebat. Totuşi, ştiaţi că el era suspect, mai este încă.

— Nu ni s-a părut relevant. De fapt, toţi funcţionăm după principiul de a şti „ce trebuie să ştii”. Şi nu am infiltrat-o noi în Campden Hill Square. Ci Garrod. Serviciul pe care ni-l făcea Travers nu are nicio legătură cu moartea lui Berowne.

— Dar moartea ei poate avea.

— Nu a existat nicio suspiciune în privinţa decesului ei Ai studiat probabil raportul autopsiei.

— Am observat că nu a fost făcută ca de obicei, de patologul de la Interne pentru zona Thames Valley.

— Ne place să folosim oamenii noştri. O persoană perfect competentă, te asigur. Fata a murit din cauze naturale, mai mult sau mai puţin. Mâncase prea mult, băuse prea mult şi s-a aruncat în apa rece, s-a încurcat printre alge, a înghiţit apă şi s-a înecat. Nu au existat semne suspecte pe corp. Avusese, cum probabil ştii din raportul autopsiei, un contact sexual puţin înainte de deces. Avu o mică ezitare înainte să folosească expresia. A fost de altfel şi singura dată când Dalgliesh avu senzaţia că era puţin tulburat, ca şi când cuvintele „a face dragoste” i se păruseră nepotrivite, iar altele mai vulgare nu putuse rosti.

Dalgliesh tăcu. Furia îl adusese în pragul unui protest care acum i se părea umilitor de copilăros şi la fel de ineficient. Nu realizase nimic, cu excepţia faptului că exacerbase rivalitatea profesională care clocotea între divizia de criminalistică, Secţia Specială şi secţia a 5-a de la Interne, ale căror relaţii puteau atât de uşor să se repercuteze asupra vieţii politice. Era posibil ca data viitoare Gilmartin să spună: „Şi pentru Dumnezeu, informaţi-l şi pe AD. E capabil să moară de oftică dacă nu-şi primeşte porţia”. Dar ceea ce îl deprima cel mai tare şi îl umpluse de dezgust pentru propria persoană, era faptul că ajunsese nepermis de aproape de pierderea autocontrolului. Înţelese cât de importantă devenise pentru el reputaţia de om rece, detaşat, imparţial. Ei bine, acum se simţea cu adevărat implicat. Poate că ceilalţi aveau dreptate. Poate că nu trebuie să preiei un caz în care victima îţi este cunoscută. Dar putea pretinde că îl cunoscuse pe Berowne? Cât timp petrecuseră

împreună? Trei ore într-o călătorie cu trenul, zece minute furate din programul lui de birou, o plimbare întreruptă în parcul St. James. Şi totuşi, îşi dădea seama că pentru nicio altă victimă nu avusese atâta înţelegere. Iar acum simţea un impuls să-şi înfigă pumnul în falca lui Gilmartin, să vadă sângele ţâşnindu-i peste pieptul imaculat al cămăşii şi cravata aceea veche, de elev; cu cincisprezece ani în urmă ar fi făcut-o probabil şi l-ar fi costat slujba. O clipă tânji după spontaneitatea simplă, pierdută, a tinereţii.

Spuse:

— Mă surprinde că i-aţi acordat lui Garrod atâta atenţie. În universitate a fost activist de stânga. Nu e nevoie de un agent secret ca să descoperi că Garrod nu votează cu conservatorii. Niciodată nu a făcut un secret din convingerile lui.

— Din convingeri nu, din activităţi da. Cei din grupul lui sunt un pic mai mult decât simpli nemulţumiţi din clasa de mijloc, în căutarea unei defulări prin agresiune şi a unei cauze, de preferinţă una care să le dea iluzia angajării. Oh, da, a meritat atenţia.

Gilmartin îi spuse din priviri lui Duxbury că e momentul să intervină şi acesta spuse:

— E vorba de un grup mic – denumit celulă. În prezent cuprinde patru femei. În total sunt treisprezece membri. Niciodată nu recrutează mai mulţi sau mai puţini. Un fel de contrasuperstiţie care, desigur, sporeşte senzaţia mistică de conspiraţie. Numărul magic, cercul închis.

Dalgliesh se gândi că numărul avea şi o anumită logică a funcţionalităţii. Garrod putea organiza trei grupe de patru persoane sau două de şase, el rămânând în permanenţa liber, cu rol de director, coordonator, lider recunoscut. Duxbury continuă:

— Aparţin cu toţii clasei mijlocii privilegiate, ceea ce garantează coeziunea şi previne tensiunile sociale. Tovarăşii, de fapt, nu se remarcă printr-o dragoste de frate. Grupul vorbeşte aceeaşi limbă care include, bineînţeles, şi jargonul marxist; sunt cu toţii inteligenţi. Neghiobi, poate, dar inteligenţi. O adunătură potenţial periculoasă. Din întâmplare, niciunul nu este membru al Partidului laburist. Nu că i-ar şi primi în acest partid. Şase din ei, între care şi Garrod, sunt membri ai Campaniei Revoluţionare a Muncitorilor, fără a deţine funcţii. Eu cred că această

campanie este ceva mai mult decât un front. Iar Garrod preferă să-şi facă numărul propriu. Cred că are o fascinaţie înnăscută pentru conspiraţie.

Dalgliesh spuse:

— Ar fi putut să lucreze pentru Serviciul Special. Sarah Berowne este şi ea membră?

— De doi ani. Membră şi amanta lui Garrod, ceea ce-i conferă un prestigiu aparte în grup. Din mai multe puncte de vedere, tovarăşii sunt foarte demodaţi.

— Ce aţi aflat de la Travers? Bine, să vedem dacă ghicesc. Garrod a introdus-o în casa din Campden Hill Square. Asta n-a fost greu dacă avem în vedere lipsa de servitori de încredere. Probabil că Sarah Berowne le-a vândut pontul cu anunţul, dacă nu chiar ei i-a aparţinut ideea. Oricine voia să se ocupe de treburi gospodăreşti şi venea cu referinţe bune – iar dumneavoastră vă puteaţi îngriji de asta – era sigur că obţine slujba. Probabil asta era misiunea celulei lui să discrediteze anumiţi membri ai Parlamentului.

Gilmartin fu cel care răspunse:

— Una dintre funcţii. Cel mai tare îi interesau socialiştii moderaţi. Scormonesc în gunoi, descoperă o legătură amoroasă adulteră, de preferinţă o legătură cu homosexualii, o prietenie nefastă, o excursie de mult uitată, sponsorizată, în Africa de Sud, o insinuare că şi-a băgat mâinile în banii partidului. Apoi, când bietul om candidează să fie reales, ei împrăştie rahatul cu conştiinciozitate şi atrag delicat atenţia asupra mirosului. Să discreditezi membrii actualei administraţii este probabil mai mult o problemă de datorie decât de plăcere. Cred că Garrod l-a ales pe Berowne mai ales din motive personale decât politice. Sarah Berowne urăşte altceva, nu partidul tatălui.

Deci Garrod expediase scrisoarea aceea calomnioasă lui Ackroyd şi redactorilor rubricilor de scandal ale ziarelor naţionale. Dalgliesh îl suspectase întotdeauna pentru această răutate. Parcă ghicindu-i gândurile, Gilmartin spuse:

— Mă îndoiesc că vei putea dovedi că el a trimis mesajul presei. O fac cu multă pricepere. Un membru al grupului vizitează un magazin în care vând maşini de scris, noi şi recondiţionate, unde te lasă să le încerci. Ştii cum e, rânduri întregi de maşini, una după alta, la care clienţii clămpăne cât le pofteşte inima. Şansa de a recunoaşte ulterior pe vreunul dintre

ei este nulă. Nici noi nu putem să-i urmărim încontinuu pe toţi membrii celulelor. Nu merită un asemenea efort şi nici nu sunt sigur care este secţiunea sau paragraful Codului Penal pe care îl încalcă. Informaţia pe care o folosesc este exactă. Dacă n-ar fi, nu le-ar folosi. Fiindcă a venit vorba, cum ai aflat de Travers?

— De la gazda la care a stat înainte de a se muta în apartamentul ei. Femeile au un dispreţ profund pentru societăţile secrete ale bărbaţilor şi se pricep teribil să le descopere.

Gilmartin spuse:

— Sexul în sine este o unică societate secretă. Noi am vrut ca Travers să locuiască singură. Trebuia să insistăm. Dar mă surprinde că a vorbit.

— N-a vorbit. Proprietăreasa nu a crezut de la bun început că o actriţă fără slujbă îşi poate permite să cumpere un apartament. Dar suspiciunile i-au fost confirmate de oamenii voştri, care i-au răscolit camera. Dacă tot am ajuns aici, ce vă interesa în legătură cu Garrod, în afară de câteva nume noi în dosarele activiştilor?

Gilmartin strânse din buze.

— Era posibilă o legătură cu Armata Republicană Irlandeză.

— Exista o asemenea legătură?

O clipă Dalgliesh crezu că va refuza să răspundă. Apoi el privi spre Duxbury şi spuse:

— Cel puţin nu am descoperit-o până acum. Crezi că Garrod este omul tău?

— Ar putea fi.

— Ei, atunci vânătoare bună! Păru deodată stingherit, ca şi când nu ar fi ştiut cum să încheie această întâlnire. Apoi spuse:

— A fost utilă discuţia cu dumneata, Adam. Am notat punctele pe care le-ai ridicat. Veţi avea grijă cum procedaţi de acum înainte, nu-i aşa? Mă refer la formularul IR49. E un formular modest, dar are utilitatea lui.

Coborând cu liftul spre parter, Dalgliesh avu impresia că rămăsese la Secţia Specială zile întregi, nu doar o jumătate de oră. Se simţea contaminat de o lipsă de speranţă, bolnăvicioasă. Ştia că în curând avea să se debaraseze de aceste simptome, ca întotdeauna. Dar infecţia va continua în sânge, ca o parte a bolii spirituale pe care începea să creadă că va fi silit să o îndure.

Totuşi, interviul, aşa supărător cum fusese, îşi atinsese scopul

şi îndepărtase o serie întreagă de direcţii secundare care încurcau firul principal al anchetei. Acum cunoştea identitatea şi motivul celui care compusese scrisoarea defăimătoare. Ştia ce căutase Diana Travers la Campden Hill Square, cine o plasase acolo şi de ce, după înec, scotocise camera în care ea locuise. Muriseră două femei tinere, una se omorâse, cealaltă dintr-un accident. Nu exista niciun mister în legătură cu motivul morţii lor şi cum survenise sau cu viaţa lor. Atunci, de ce se mai încăpăţâna el să creadă că cele două decese erau nu numai legate de misterul uciderii lui Berowne, ci stăteau chiar în miezul acestuia?

2.

Coborând din lumea secretoasă şi mulţumită de sine de la etajele optsprezece şi nouăsprezece, Dalgliesh constată că şi pe coridorul unde se afla propriul lui birou era o linişte neobişnuită. Băgă capul pe uşă în biroul secretarei, dar maşina de scris a lui Susie fusese acoperită, biroul era gol şi îşi aminti că fata se dusese la dentist. Kate se întâlnea cu Carole Washburn în Holland Park. Plictisit de propria lui indispoziţie, nici nu se gândise la posibilităţile promise de întâlnirea aceea. Despre Massingham ştia că era în vizită la refugiul pentru săraci, din strada Cosway, unde trebuia să discute cu gardianul despre Harry Mack, apoi avea să le interogheze pe două dintre fetele care se aflau în barcă pe Tamisa când se înecase Diana Travers. Conform dovezilor din timpul anchetei, niciuna dintre ele nu o văzuseră pe Diana sărind în apă. Ele, ca şi ceilalţi din grup, o lăsaseră cu Dominic Swayne pe mal, plecaseră cu barca şi nu auziseră, nici nu văzuseră nimic până în acel moment cumplit când vâsla lovise cadavrul. La anchetă recunoscuseră amândouă că fuseseră pe jumătate bete în seara aceea. Dalgliesh se îndoia că ar fi avut ceva mai util de declarat acum că erau treze dar, dacă totuşi aveau, Massingham era cel mai potrivit să obţină o informaţie de la ele.

Massingham lăsase un mesaj. Intrând în birou, Dalgliesh văzu o singură foaie albă de hârtie prinsă de mapa de pe birou cu cuţitul lui Massingham pentru corespondenţă, un stilet lung şi

extrem de ascuţit, pe care pretindea că l-a câştigat la un bâlci, în copilărie. Gestul dramatic şi cele câteva rânduri de litere şi cifre scrise cu caractere negre, drepte, spuneau totul. Laboratorul de medicină legală telefonase să comunice rezultatele analizelor sângelui. Fără să scoată stiletul, Dalgliesh privi dovada care, mai mult decât oricare alta, era vitală pentru teoria lui că Berowne fusese ucis.

Berowne	Mack	Pete pe covor și pe buzunarul jachetei
Rhesus pos	Pos	Pos
ABO A	A	A
AK 2-1 (7,6%) (enzime)	1 (92,3%)	2-1
PGM 1+(40%) (enzime)	2+1— (4,8%)	1+
Lama briciului		
AK 2-1		
PGM 2+, 1-, 1+		

Ştia că sistemul de analize folosit era bine pus la punct. Nu era necesară o reacţie de control pentru identificarea petelor de pe covor. Dar probabil că laboratorul lucrase sâmbătă şi duminică, cu toată aglomeraţia de analize şi în ciuda faptului că, deocamdată, nu exista un suspect, de aceea el nu putea decât să le fie foarte recunoscător. Sângele de pe brici era de două tipuri diferite, ceea ce nu era surprinzător, analiza nu fusese decât o formalitate. Dar, important era faptul că sângele de pe covor, de sub haina lui Harry, se dovedise a nu fi fost al lui. Mai târziu în după-amiaza aceea, Dalgliesh avea programată o discuţie care se anunţa, din alt punct de vedere însă, la fel de iritantă ca şi întâlnirea cu Gilmartin. Din fericire, această dovadă importantă sosise la timp.

3.

Holland Park se afla la depărtare de numai câteva minute de mers pe jos de la imobilul Charles Shannon. Kate se trezise devreme, puţin după şase, şi până la şapte terminase micul

dejun; acum aştepta nerăbdătoare să se facă ora de plecare. După ce se tot învârti fără linişte prin apartamentul imaculat, încercând să-şi găsească de lucru şi să-şi ocupe timpul, îşi îndesă o pungă cu firimituri pentru păsările în buzunarul jachetei si ieşi, cu trei sferturi de oră mai devreme, spunându-şi că era mai puţin frustrant să se plimbe în parc, decât să stea închisă în casă, întrebându-se dacă domnişoara Carole Washburn avea să apară sau dacă avea să regrete promisiune pe care o făcuse.

Dalgliesh fusese de acord că aranjamentul cu fata trebuia respectat; o va întâlni singură pe Carole Washburn. Nu-i dăduse nicio instrucţiune şi niciun sfat. Alţi ofiţeri ar fi fost poate tentaţi să-i reamintească importanţa întâlnirii, dar el era altfel. Îl respecta pentru modul lui de lucru cu oamenii, chiar dacă povara responsabilităţii ei sporise. Felul în care va aborda întâlnirea putea fi hotărâtor.

Puţin înainte de nouă se îndreptă spre terasa de deasupra grădinii franceze. Când vizitase parcul ultima oară, straturile de flori fuseseră decorate cu desene bogate de muşcate, cerceluşi şi begonii. Acum însă, venise vremea schimbărilor de toamnă. Jumătate din ronduri fuseseră deja dezgolite, pământul se întindea argilos, plin de frunze uscate şi de petale împrăştiate ca stropii de sânge. Un cărucior al administraţiei, o căruţă înfiorătoare a iernii, era deja pregătită să ridice restul de plante care urmau să fie scoase din pământ. Când limba ceasului se suprapuse pe ora exactă, ţipetele şi strigătele copiilor de la şcoala Holland Park amuţiră brusc şi peste parc se aşternu tăcerea calmă a dimineţii. O bătrână încovoiată ca o vrăjitoare, ducând în lesă o echipă de şase câini mici, descurajaţi, trecu pe alee târşâindu-şi picioarele, apoi se opri lăsând câinii să adulmece mirosul de lavandă şi să pufăie. Un alergător singuratic coborî în fugă treptele şi dispăru pe sub arcele care duceau spre oranjerie.

Şi deodată apăru Carole Washburn. Aproape la oră fixă, o siluetă solitară, de femeie, apăru la capătul îndepărtat al grădinii. Purta o jachetă gri, scurtă, peste o fustă asortată, avea capul acoperit cu o eşarfă albastră care îi ascundea aproape toată faţa. Dar Kate o recunoscu imediat, cu o tresărire de emoţie. Pentru o clipă se priviră una pe alta, apoi se apropiară printre straturile golaşe de flori, cu paşi măsuraţi, ceremonioşi.

Kate îşi aminti de spionii din romînele poliţiste, de schimbul de transfugi la graniţă, de pînda pentru urmăritorii nevăzuţi şi aşteptarea cu urechile ciulite la pocnetul puştii. Cînd se întâlniră, fata salută dînd din cap, dar nu rosti niciun cuvînt. Kate spuse simplu:

— Mulţumesc că aţi venit.

Apoi urcară împreună treptele şi ieşiră din grădină, peste firele spongioase ale gazonului, pe poteca dintre grădinile de trandafiri. Aici, prospeţimea dimineţii era mîngâiată de amintirea parfumului verii. Trandafirii, gîndi Kate, nu dispar niciodată. Era ceva iritant în florile care nu-şi dau seama cînd a trecut sezonul lor. În decembrie mai puteai încă să vezi boboci tari şi înnegriţi, sortiţi să se ofilească înainte de a înflori, câteva capete anemice atârnând sub propria greutate spre pămîntul presărat cu petale veştede. Păşind fără grabă printre tufele ghimpate, conştientă ca umărul Carolei îl atingea pe al ei, gîndi: „Trebuie să am răbdare. Trebuie să o aştept să vorbească prima. Ea trebuie să aleagă locul şi momentul”.

Ajunseră la statuia Lordului Holland, aşezat pe piedestal, privind benign spre propria-i casă. Tot fără să vorbească se îndreptară spre poteca de pămînt moale din zona împădurită. Acolo Carole se opri. Privi sălbăticia şi spuse:

— Acolo a găsit-o, sub mesteacănul acela înclinat, cel de lângă tufele de ilex. Am venit împreună aici o săptămână după aceea. Cred că simţea nevoia să-mi arate.

Kate aşteptă. Era un lucru extraordinar sălbăticia aceasta de copaci atât de aproape de inima unui mare oraş. O dată trecut de palisada joasă, te puteai crede la ţară. Nu era de mirare că Theresa Nolan, crescută în pădurile din Surrey, alesese acest loc liniştit în care să moară. Fusese probabil ca o întoarcere la copilărie: mirosul de pămînt reavăn, scoarţa aspră a copacului zgâriindu-i spatele, ciripitul păsărelelor şi forfota veveriţelor în frunzişuri, moliciunea pămîntului făcând moartea la fel de naturală şi prietenoasă ca şi somnul. Pentru o clipă avu senzaţia extraordinară că trăise ea însăşi acea moarte, că era una şi aceeaşi fiinţă cu fata care se sfârşise, singură, sub copacul acela. Se înfioră. Dar momentul de înţelegere trecu repede, numai puterea lui o uimi şi o nelinişti uşor. În primii ei cinci ani de activitate la poliţie văzuse destule cazuri de sinucidere pentru a fi învăţat să se detaşeze, iar pentru ea lecţia nici nu

fusese grea. Întotdeauna reuşise să se distanţeze de emoţii, să gândească: acesta este un cadavru, nu: această femeie a trecut prin viaţă. De ce o moarte imaginată ar fi fost mai tulburătoare decât un cadavru văzut în realitate? „De această dată mi-aş putea permite puţină implicare, puţină milă”, gândi. Totuşi era ciudat să înceapă tocmai în acest moment. Ce avea special cazul Berowne încât să schimbe până şi modul în care înţelegea ea propria-i muncă? Privi din nou aleea şi o auzi pe Carole Washburn spunând:

— Când Paul a aflat că fata nu e de găsit – când cei de la maternitate au telefonat să întrebe dacă o văzuseră la Campden Hill Square sau ştiau ceva de ea – el bănui că putea fi aici. Înainte de a deveni ministru, când securitatea a devenit o povară, obişnuia să traverseze parcul în drum spre serviciu. Traversa strada Kensington Church, intra în Hyde Park, intra apoi în Green Park pe la Hyde Park Corner, şi străbătea tot drumul până la Parlament, mergând pe iarbă, pe sub copaci. Deci era natural să vină şi să caute – adică, nu trebuia să se abată prea mult din drum. Nu făcea niciun efort special.

Amărăciunea apărută dintr-odată în glasul ei era surprinzătoare. Dar Kate continuă să tacă. Scoase din buzunarul jachetei punguţa cu firimituri de pâine, luă câteva în palmă şi întinse mâna. O vrabie, blândă cum numai la Londra pot fi vrăbiile, i se aşeză în palmă zgâriind-o uşor cu ghearele. Kate simţi ciupitura ciocului ca o mică înţepătură, apoi pasărea dispăru.

Spuse:

— Probabil o cunoştea foarte bine pe Theresa Nolan.

— Probabil. Ea avea obiceiul să-i povestească seara, după ce Lady Ursula adormea; îi vorbea despre ea, despre familia ei. Adesea femeile simţeau că lui pot să-i vorbească, unele femei.

O clipă tăcură amândouă. Totuşi trebuia să-i pună o întrebare. Spuse:

— Copilul Theresei Nolan ar fi putut fi al lui? Spre uşurarea ei, Carole primi întrebarea cu calm, ca şi când ar fi aşteptat-o. Răspunse:

— A fost o vreme când aş fi spus nu şi aş fi fost foarte sigură. Dar acum nu mai sunt sigură de nimic. Erau lucruri pe care nu mi le spunea, asta am ştiut întotdeauna. Acum ştiu încă şi mai bine. Dar cred că asta ar fi putut să-mi spună. Nu era copilul lui.

Totuşi se învinovăţea pentru cele întâmplate fetei. Se simţea răspunzător.

— De ce?

— Fata a încercat să-l întâlnească cu o zi înainte să se sinucidă. S-a dus la biroul lui, la departament. A fost un gest lipsit de tact – un lucru pe care numai o persoană inocentă l-ar fi putut face – şi a nimerit într-un moment cu totul nepotrivit. El tocmai se pregătea să intre într-o şedinţă importantă. Ar fi putut să-i acorde cinci minute, dar nu-i erau la îndemână şi ar fi comis o imprudentă. Când tânăra secretară veni să-l anunţe că o anume domnişoară Theresa Nolan se afla în holul de la intrare şi cerea să-l vadă urgent, el spuse că era probabil cineva din secţia electorală şi îi trimise un mesaj prin care îi cerea să-şi lase adresa, promiţându-i că va lua el legătura cu ea. Fata a plecat fără un cuvânt. După aceea nici nu l-a mai căutat. Cred că dacă i s-ar fi dat timp, ar fi căutat-o el. Dar nu i s-a dat. Fata a murit a doua zi.

Era interesant, gândi Kate, că această informaţie nu a ieşit la iveală când Dalgliesh interogase personalul civil al lui Sir Paul. Acele persoane atente, prin pregătire şi instinct, îşi protejau ministrul. Oare extindeau ei această protecţie şi dincolo de moarte? Ei vorbiseră despre promptitudinea şi priceperea cu care Sir Paul rezolvase o problemă complicată, dar niciunul nu menţionase sosirea inoportună a unei tinere femei plictisitoare. Ofiţerul care transmisese mesajul era destul de tânăr. Iată încă un exemplu când o persoană care deţinea informaţii nu fusese interogată. Dar, chiar dacă ar fi fost interogat, poate ar fi considerat că era un fapt lipsit de importanţă şi nu l-ar fi apreciat la justa valoare decât dacă ar fi citit raportul anchetei, ar fi recunoscut fata şi poate că nici atunci.

Carole Washburn continua să privească fascinată pădurea, cu mâinile înfundate adânc în buzunare, cu umerii aduşi, ca şi când dinspre sălbăticia încâlcită ar fi bătut prima pală rece a vântului de iarnă. Spuse:

— Era prăbuşită lângă trunchiul copacului, acolo. Acum abia se vede, iar vara nu se vede deloc. Ar fi putut rămâne acolo zile întregi.

Nu prea multe, gândi Kate. Mirosul i-ar fi alertat rapid pe paznicii parcului. Holland Park este un mic paradis în mijlocul oraşului, dar nu se deosebea de niciun alt Eden. Răpitori cu

patru picioare mişunau prin tufişuri şi răpitori cu două picioare se plimbau pe alei. Moartea era moarte. Cadavrele miros când se descompun. Se uită la însoţitoarea ei. Carole Washburn privea încă pădurea cu o intensitate dureroasă, rechemând parcă figura prăbuşită la rădăcina mesteacănului argintiu. Apoi continuă:

— Paul a spus adevărul despre ce s-a întâmplat, dar nu întregul adevăr. Fata avea două scrisori în buzunarul de la jachetă, una adresată bunicilor, în care îşi cerea iertare, cea care a fost citită la anchetă. Dar a mai existat una, pe care scria „confidenţial” şi îi era adresată lui Paul. Asta am venit să vă spun.

— Aţi văzut-o? V-a arătat-o? Kate încercă să-şi ascundă nerăbdarea din glas. Era aceasta, în sfârşit, dovada fizică?

— Nu. A adus-o la mine, dar nu mi-a dat-o s-o citesc. Mi-a spus ce conţinea. Se pare că pe când lucra la maternitate, Theresa a fost trecută în schimbul de noapte. Una dintre paciente primise de la soţul ei şampanie şi au organizat o petrecere. Se obişnuieşte în locul acela. În orice caz, era puţin ameţită. Îşi sorbea cu privirea copilul, un fiu, după trei fete şi a spus: „Îi mulţumesc dragului de Stephen”. Apoi mărturisi că dacă pacientele doreau un copil de un anumit sex, Lampart făcea aminocenteza, după care urma avortul dacă fetusul nu era dorit. Femeile care nu se bucurau să nască şi care nu erau pregătite să suporte experienţa, pentru un copil care nu avea sexul dorit, ştiau unde să se adreseze.

Kate spuse:

— Dar el îşi asuma – îşi asumă – un risc teribil.

— Nu chiar. Nu, dacă nu există nimic scris, dacă nu se specifică nimic. Paul se întreba dacă unele dintre rapoartele patologice erau falsificate pentru a certifica o anomalie a fetusului. Cea mai mare parte a analizelor de laborator se fac chiar în clinica lui. Theresa a încercat să obţină dovezi, dar nu era uşor. Când a doua zi a pus întrebări pacientei, ea a râs şi a spus că glumise. Dar în mod evident era îngrozită. În aceeaşi după-amiază s-a externat.

Deci aceasta era explicaţia notiţei aceleia misterioase pe care Dalgliesh o găsise în cartea de rugăciuni a Theresei. Încercase să adune dovezi despre sexul copiilor avortaţi ai pacientelor. Kate întrebă:

— Theresa a vorbit cu cineva de la Pembroke Lodge?

— N-a îndrăznit. Ştia că cineva a fost dat în judecată de Lampart pentru calomnie şi, ca urmare, dăduse faliment. El era – este – cunoscut ca un om care se judecă. Ce putea spera să obţină ea, o asistentă tânără, săracă, fără prieteni puternici, împotriva unui om ca el? Cine ar fi crezut-o? Apoi a constatat că era gravidă, au început propriile probleme. Cum putea să protesteze împotriva a ceea ce considera a fi pentru el un păcat, când ea însăşi era pe cale să comită acelaşi păcat mortal? Totuşi când s-a pregătit să moară, a simţit că trebuia să facă ceva pentru a pune capăt acestui lucru. S-a gândit la Paul. El nu era slab, lui nu-i era frică de nimic. Era ministru, un om cu autoritate. El avea să oprească această practică.

— Şi a oprit-o?

— Cum ar fi putut? Ea nu ştia ce povară îi pune lui în spate. Cum v-am spus, era o inocentă. Acestea sunt persoanele care fac cel mai mult rău. Lampart este amantul soţiei lui. Dacă l-ar fi atacat, gestul ar fi arătat ca un şantaj sau, mai rău, ca o răzbunare. Exista apoi propria lui vină pentru moartea, minciuna că ea ar fi fost o alegătoare, nereuşita de a o ajuta, asta, mai ales, ar fi fost mai rău decât orice ar fi făcut Lampart.

— Ce-a hotărât?

— A rupt scrisoarea de faţă cu mine şi a aruncat-o la toaletă.

— Dar era avocat. Nu avea instinctul de a păstra dovezile?

— Nu pe cele de acest fel. A spus: „Dacă nu am curajul să o folosesc, atunci trebuie să scap de ea. Nu există compromis. Ori fac ce a dorit Theresa ori distrug dovada”. Presupun că a considerat degradant să o pună deoparte, că ar putea mirosi a şantaj să păstrezi cu grijă o dovadă împotriva duşmanului, pentru eventualitatea că vei avea nevoie de ea în viitor.

— V-a cerut sfatul?

— Nu. Nu sfatul. Avea nevoie să reflecteze, iar eu eram acolo să-l ascult. De asta avea nevoie de mine, ca să-l ascult. Acum îmi dau seama. Iar el ştia ce aveam să spun, ce voiam să spun. Aveam să spun: „Divorţează de Barbara şi foloseşte scrisoarea pentru a fi sigur că ea şi amantul ei nu-ţi vor face greutăţi. Foloseşte-o să-ţi obţii libertatea”. Nu ştiu dacă aş fi spus-o atât de brutal, dar el ştia că eu asta voiam să facă. Înainte de a o distruge, m-a pus să promit că nu voi spune o vorbă.

Kate întrebă:

— Şi nu a făcut absolut nimic, sunteţi sigură?

— Este posibil să fi vorbit cu Lampart. A zis că o va face, dar nu am mai discutat subiectul niciodată. Avea de gând să-i spună lui Lampart tot ce ştia şi să recunoască că nu avea dovezi. Apoi şi-a retras banii pe care îi investise în Pembroke Lodge. Cred că era o sumă frumuşică, investită iniţial de fratele lui.

Începură să se plimbe agale pe alee. Kate gândi: „Să presupunem că Paul Berowne a vorbit cu Lampart. Dovada fiind distrusă, o dovadă, de altfel, patetică şi inadecvată, doctorul nu ar fi avut de ce să se teamă. Un scandal l-ar fi afectat pe Paul Berowne tot atât de mult cât l-ar fi lovit şi pe Lampart. Dar, după experienţa lui Sir Paul în sacristie, lucrurile ar fi putut sta cu totul altfel. Poate Berowne cel schimbat, a cărui carieră se făcuse praf, ar fi considerat că este datoria lui morală să-l expună şi să-l ruineze pe Lampart, cu sau fără dovezi. Ce s-ar fi întâmplat cu Barbara Berowne, confruntată pe de o parte cu un soţ care dăduse cu piciorul atât funcţiei cât şi perspectivelor, şi care, în plus îşi propunea să vândă casă, şi pe de altă parte cu un amant care avea în faţă perspectiva ruinei?” Kate se hotărî să pună o întrebare directă pe care, în alte condiţii, ar fi considerat-o neînţeleaptă:

— Credeţi că l-a ucis Stephen Lampart, cu sau fără complicitatea ei?

— Nu. Ar fi fost nebun să o implice pe ea în aşa ceva. Iar ea nu are curajul şi nici inteligenţa de a plănui singură o crimă. Este genul de femeie care determină un bărbat să facă pentru ea lucruri murdare, iar apoi se convinge singură că ea nu ştie nimic. Dar v-am dat un motiv, un motiv pentru amândoi. Ar trebui să fie de ajuns pentru ca viaţa ei să nu mai fie confortabilă.

— Asta vreţi?

Fata se întoarse spre ea şi spuse cu patimă:

— Nu, nu asta vreau. Vreau să fie hărţuită şi friptă şi speriată. O vreau discreditată. Vreau să fie arestată, închisă pe viaţă. Vreau să moară. Nu va fi aşa, nimic din toate acestea nu se va întâmpla. Iar lucrul cel mai groaznic este că mi-am făcut mie mai mult rău decât i-aş putea face ei vreodată. Când v-am dat telefon şi v-am spus că voi veni, am ştiut că va trebui să vin. Ce mi-a spus el era confidenţial, a avut încredere în mine, întotdeauna avea. Acum nu a mai rămas nimic, nimic să-mi

amintesc din iubirea noastră, fără să simt durerea şi vina.

Kate o privi şi văzu că plângea. Nu scotea niciun sunet, niciun suspin, dar din ochit încremeniţi, privind parcă cu teroare, lacrimile curgeau şuvoi continuu peste faţa uscată şi buzele întredeschise. Era ceva înspăimântător în durerea aceasta constantă, tăcută; Kate îşi spuse: „Nu există niciun bărbat, niciun bărbat în toată lumea asta, care să merite această agonie”. Simţi un amestec de simpatie, neputinţă şi iritare, asociat cu un fel de dispreţ. Dar mila fu mai puternică. Nu avea ce să spună să o consoleze, dar, cel puţin, putea da un răspuns practic, putea să o invite pe Carole la ea acasă, să-i ofere o cafea înainte de a se despărţi. Era gata să vorbească, apoi se răzgândi. Fata nu era suspectă. Chiar dacă ar fi putut-o considera cineva suspectă, avea un alibi, o întâlnire seara, undeva afară din Londra. Dar dacă i se cerea Carolei să depună mărturie la proces, atunci orice ar putea să sugereze prietenia sau o înţelegere între ele două va constitui un prejudiciu pentru acuzare. Şi nu numai pentru acuzare; ar putea fi un prejudiciu pentru întreaga ei carieră. Ar fi fost exact genul de eroare sentimentală care nu i-ar fi displăcut lui Massingham dacă ar fi aflat-o. Apoi se auzi vorbind:

— Apartamentul meu este în apropiere, pe partea cealaltă a străzii. Haideţi să beţi o cafea înainte de a pleca.

În casă, Carole se duse la fereastră, ca un automat, şi privi afară fără să vorbească. Apoi se apropie de canapea şi privi pictura în ulei de deasupra, trei triunghiuri, parţial suprapuse, unul roşu-maroniu, altul verde, cel de al treilea alb. Întrebă fără prea mare interes:

— Vă place arta modernă?

— Îmi place să fac experienţe cu forme şi culori suprapuse. Nu-mi plac reproducerile şi nu-mi pot permite originale, aşa că îmi pictez singură tablourile. Nu cred că se pot numi artă, dar mie îmi plac.

— Unde aţi învăţat să pictaţi?

— Am cumpărat pânza şi uleiurile şi am învăţat singură. Dormitorul mic este un fel de atelier. Dar în ultimul timp nu am prea avut timp să lucrez.

— E inteligent. Îmi place textura fundalului.

— Am făcut-o apăsând o ţesătură peste vopsea înainte de a se usca. Textura este partea uşoară, eu găsesc mai dificilă

aplicarea uniformă a uleiului.

Merse la bucătărie să macine cafeaua. Carole o urmă şi rămase în uşă, privind-o apatică. Aşteptă până când râşniţa se opri, apoi întrebă brusc:

— De ce aţi ales poliţia?

Kate fu tentată să răspundă: „În mare parte pentru aceleaşi motive pentru care dumneavoastră aţi ales serviciul civil”.

— Am considerat că pot face această muncă. Eram ambiţioasă. Prefer ordinea şi ierarhia, decât anarhia.

Apoi se întrebă dacă Carole avea nevoie mai curând să pună întrebări decât să răspundă la ele, într-o încercare, oricât de fragilă, de a se apropia de viaţa altcuiva. Spuse:

— N-am vrut o muncă de birou. Am vrut o carieră în care puteam câştiga bine de la început, în care puteam spera într-o promovare. Cred că-mi place să mă măsor cu bărbaţii. Iar ei au fost întotdeauna împotriva ideii de a urma şcoala pe care am ales-o. Acesta a fost încă un imbold.

Carole Washburn nu răspunse, dar o privi o clipă, apoi se întoarse în camera de zi. Kate, cu mâinile ocupate cu filtrul, cana şi farfuriile, cu tava şi biscuiţii, se trezi gândindu-se la ultima discuţie cu doamna Shepherd, consilierul profesional:

— Am sperat că vei avea aspiraţii mai înalte, universitatea, de exemplu. Cred că poţi obţine fără probleme note maxime în primul an.

— Eu vreau să încep să câştig bani.

— Este de înţeles, Kate, dar nu uita că vei primi bursă integrală. Te vei descurca.

— Nu vreau să fiu nevoită să mă descurc. Vreau o slujbă, o casă a mea. Universitatea înseamnă trei ani pierduţi.

— Educaţia nu înseamnă timp pierdut, Kate.

— Nu renunţ la educaţie. Voi continua să învăţ singură.

— Dar poliţistă... Am sperat că vei alege ceva... ceva mai semnificativ din punct de vedere social.

— Vreţi să spuneţi mai util.

— Poate, mai aproape de problemele umane fundamentale.

— Eu nu văd ceva mai fundamental decât a asigura oamenilor posibilitatea de a se plimba în siguranţă prin propriul lor oraş.

— Mă tem, Kate, că statisticile recente arată că plimbarea în siguranţă nu are nimic a face cu cât de vastă este activitatea poliţiei. De ce nu citeşti pamfletul acela din bibliotecă,

Activitatea poliţiei în centrul oraşului: o soluţie socialistă? Dar, dacă asta este alegerea ta, natural că noi vom face totul să te ajutăm. Unde te vezi? La Biroul pentru minori?

— Nu, mă văd ca detectiv cu grad superior.

Fusese tentată să adauge cu răutate: „şi prima femeie comandant de poliţie”. Dar acest vis, ştia, era la fel de puţin realist ca dorinţa unui proaspăt recrut din aviaţie, de a ajunge comandantul Cavaleriei. Dacă vrei să-ţi savurezi ambiţia, şi cu atât mai mult dacă vrei să ţi-o realizezi, trebuie să o întemeiezi pe posibilităţi. Chiar şi visele copilăriei porniseră de la realitate. Tatăl pierdut reapărea iubitor, prosper, căinându-se, dar nu se aşteptase niciodată să-l vadă coborând dintr-un Rolls-Royce. În final, nu venise, iar ea ştiuse că, de fapt, nu-l aşteptase niciodată cu adevărat.

Din camera de zi nu se auzea niciun zgomot, iar când intră cu tava cu cafea, o găsi pe Carole stând pe un scaun, cu spatele rigid şi drept, privindu-şi mâinile încrucişate. Kate puse tava jos şi Carole îşi turnă imediat lapte în ceaşcă, apoi o apucă cu ambele mâini şi sorbi avid, cocoşată în scaun ca o femeie bătrână, înfometată.

Era ciudat, gândi Kate, că fata părea mai rătăcită, mai puţin stăpână pe sine decât la prima lor întâlnire când sporovăiseră puţin în bucătăria ei. Ce se întâmplase de atunci, se întrebă, şi o făcuse să trădeze încrederea lui Berowne, ce produsese amarul şi respingerea aceasta? Aflase cine ştie cum că nu fusese menţionată în testament? Dar probabil că la asta se aşteptase. Poate conta mai mult decât ar fi putut crede confirmarea publică şi finală a faptului că trăise întotdeauna la periferia vieţii lui, oficial inexistentă după moartea lui, aşa cum fusese şi în anii petrecuţi împreună. Credea că îi fusese indispensabilă, că alături de ea, el găsise, în apartamentul acela obişnuit, vizitat atât de rar, un loc de împlinire şi pace. Poate aşa se şi întâmplase, măcar pentru câteva ceasuri furate. Dar ea nu-i fusese indispensabilă, nimeni nu-i fusese indispensabil. El împărţise oamenii în compartimente la fel cum făcuse şi cu restul vieţii lui bine organizate, clasându-i în rezervele minţii atâta timp cât avea nevoie de ceea ce oferea fiecare. „Dar, gândi ea, este oare vreo diferenţă faţă de ceea ce fac şi eu cu Alan?”

Ştia că nu va fi în stare să întrebe ce a adus-o la această

întâlnire şi nici nu era important pentru anchetă. Important era faptul că dezvăluise confesiunea lui Berowne, iar motivaţia mi Lampart devenise mai puternică. Totuşi, cât de departe îi duceau toate acestea? O singură dovadă fizică, palpabilă, valora cât douăsprezece motivaţii. Se întorceau la vechea întrebare, ar fi avut timp Barbara Berowne şi Lampart să comită crima? Cineva, Berowne ori ucigaşul, folosise spălătorul la St. Matthew la ora opt. Trei oameni văzuseră apa curgând, niciunul nu avea dubii. Deci, fie că Berowne fusese în viaţă la opt, fie ucigaşul se mai afla încă acolo. Dar în ambele situaţii era dificil să înţelegi cum ar fi putut Lampart ajunge la Lebăda Neagră până ia opt şi jumătate.

După ce-şi termină cafeaua, Carole zâmbi vag şi spuse:

— Mulţumesc. Ar trebui să plec acum. Cred că vreţi să scriu totul.

— Dorim o declaraţie. Puteţi veni la secţia de poliţie Harrow Road, există acolo o încăpere pentru incidente diverse, sau puteţi veni la Scotland Yard.

— Voi merge la Harrow Road. Nu vor mai fi şi alte întrebări, nu-i aşa?

— Ar mai putea fi, dar nu cred că vă vom reţine mult.

La uşă se mai priviră o dată. Lui Kate i se păru că fata va face un pas înainte şi i se va prăbuşi în braţe şi înţelese că braţele ei experimentate ar şti cum să o prindă şi să o mângâie, că ar putea chiar să găsească cuvintele potrivite. Dar momentul trecu, iar gândul i se păru jenant şi ridicol. De îndată ce rămase singură, îi telefonă lui Dalgliesh, având grijă să nu răzbată nicio notă de triumf în glasul ei.

— A venit, domnule. Nu există dovezi fizice, dar a întărit motivaţia unuia dintre suspecţii noştri. Cred că veţi dori să mergeţi la Hampstead.

El spuse:

— De unde telefonezi? De acasă?

— Da, domnule.

— Sosesc în jumătate de oră.

Dar când soneria de la intrare sună, trecuse mai puţin de i atât. El spuse:

— Am parcat ceva mai încolo pe Lansdowne Road. Poţi să cobori?

Nu spuse că ar urca, el ceea ce ea nici nu aşteptase. Niciun

ofiţer superior nu ar fi avut mai multă consideraţie pentru viaţa particulară a subordonaţilor săi, decât el. Dar, îşi spuse ea, la el nu era o problemă de virtute. El era prea atent să şi-o protejeze pe a sa proprie. Pe când cobora cu liftul, îi veni în minte că, cu cât afla mai multe despre Berowne, cu atât mai mare i se părea asemănarea lui cu Dalgliesh. Simţi o pornire de iritare pentru ei amândoi. O aştepta un bărbat care ar fi fost la rândul lui capabil să producă durerea aceea extremă, unei femei suficient de lipsite de înţelepciune încât să se îndrăgostească de el. Îşi spuse că era bucuroasă să-şi poată ţine în stăpânire această tentaţie.

4.

Stephen Lampart spuse:

— Nu este adevărat. Theresa Nolan avea tulburări psihice sau, dacă preferaţi, era obtuză, suficient de nebună pentru a-şi pune capăt zilelor. Nimic din ceea ce a scris înainte de sinucidere nu poate conta ca mărturie valabilă, chiar dacă aţi avea scrisoarea de care vorbiţi, pe care însă cred că nu o aveţi. Adică, dacă aţi fi într-adevăr în posesia ei, mi-aţi flutura-o în faţă. Ceea ce aveţi sunt numai informaţii la a treia mână. Ştim amândoi cât valorează ele în faţa tribunalului sau oriunde în altă parte, de fapt.

Dalgliesh întrebă:

— Vreţi să spuneţi că povestea fetei nu este adevărată?

— Să fim îngăduitori şi să spunem că este greşită. Fata era singură, copleşită de remuşcări în special în privinţa vieţii ei sexuale, deprimată, pierdea contactul cu realitatea. În fişa ei medicală există raportul unui psihiatru care, dezbrăcat de jargonul de specialitate, afirmă exact acest lucru. Sau, se poate argumenta că minţea în mod deliberat, ori ea ori Berowne. Niciunul dintre ei nu ar fi fost un martor valabil. Dacă vreţi să spuneţi că aceasta ar putea fi o motivaţie pentru mine este absurd. Şi sunteţi foarte aproape de calomnie, pe care ştiu cum trebuie să o parez.

Dalgliesh spuse:

— Aşa cum aţi parat şi calomnia din presă. Un ofiţer de poliţie care se ocupă de investigarea unei crime nu poate fi ruinat atât

de uşor.

— Poate nu din punct de vedere financiar. Tribunalul este ridicol de indulgent cu poliţia.

Asistenta care îi primise la Pembroke Lodge spusese: „Domnul Lampart tocmai a ieşit din operaţie, veniţi vă rog pe aici” şi ei fuseseră conduşi într-o încăpere adiacentă sălii de operaţii. Lampart venise aproape imediat, scoţându-şi boneta verde şi mănuşile. Camera era mică, tipică pentru un spital şi părea inundată de apă şi de paşii care răsunau în încăperea alăturată, de vocile sigure de sine, pe deasupra trupului inconştient al pacientului. Era o cameră de trecere unde se schimbau informaţii clinice şi nu mărturisiri. Dalgliesh se întreba dacă asistau la un plan deliberat, un mod de a le demonstra forţa subtilă a statutului profesional, de a aminti poliţiei că exista şi un alt fel de autoritate. Nu credea că Lampart se temuse de discuţie, chiar dacă socotise mai prudent să o desfăşoare pe teritoriul propriu. Nu arătase nici cel mai mic semn de suspiciune. La drept vorbind, îi plăcuse puterea, un anumit fel de putere care îl dusese la succes şi îi dăduse siguranţa de sine. Un om care s-a obişnuit cu reputaţia de mare obstetrician putea să se confrunte de la egal la egal cu un ofiţer superior al Poliţiei metropolitane.

Acum spunea:

— Nu l-am omorât eu pe Berowne. Chiar dacă aş fi capabil de o crimă deosebit de brutală şi sângeroasă, în orice caz n-aş fi luat-o cu mine pe soţia lui Berowne şi n-aş fi pus-o să aştepte în maşină în timp ce eu tăiam gâtul soţului. Cât priveşte prostia cealaltă, chiar dacă aş fi efectuat un avort pe un fetus sănătos, pentru motivul că nu avea sexul dorit de mamă, ce dovezi aveţi? Operaţiile au fost făcute aici. Rapoartele patologice se află în fişele medicale. Nu există nimic incriminatoriu în niciuna din fişele din acest spital. Iar dacă ar fi, oricum nu aţi avea acces la ele, nu fără foarte multe greutăţi. Ţin extrem de mult la sanctitatea fişelor medicale. Aşa că ce puteţi face? Să începeţi să interogaţi zeci de paciente cu speranţa că veţi reuşi să păcăliţi sau să speriaţi una dintre ele, determinând-o să comită a indiscreţie? Şi cum aţi identifica pacientele fără ajutorul meu? Afirmaţiile dumneavoastră sunt ridicole, domnule comandant.

Dalgliesh spuse:

— Dar Paul Berowne a fost convins. El şi-a retras acţiunile din

Pembroke Lodge după moartea Theresei Nolan. Cred că aţi stat de vorbă. Nu ştiu ce v-a spus, dar pot bănui. Atunci puteaţi fi sigur că va păstra secretul, dar după experienţa de la biserică, după convertire sau ce a fost, mai puteaţi avea încredere că va tăcea?

Se întreba dacă făcuse bine dezvăluindu-şi raţionamentul atât de repede şi atât de clar. Nu fusese însă decât o clipă de îndoială. Lampart trebuia confruntat cu noua dovadă, oricât ar fi fost ea de subţire. Iar dacă era lipsită de relevanţă, cu cât o îndepărtau mai repede, cu atât era mai bine.

Lampart spuse:

— Nu a fost aşa. Noi nu am vorbit niciodată. Iar dacă într-adevăr ar fi crezut acest lucru, el s-ar fi aflat într-o poziţie de invidiat, chiar mai mult decât vă daţi dumneavoastră seama. Voia un fiu, dar cu siguranţă nu-şi dorea a doua fiică. Întâmplător, nici Barbara. Poate Barbara voia să-i dăruiască un moştenitor, măcar pentru a-şi consolida propria poziţie. Făcea parte din târg. Dar să-i ceri să suporte nouă luni de chin pentru a aduce pe lume încă o fiică pe care el să o respingă, să o dispreţuiască şi să o ignore însemna să ceri prea mult unei femei, în special uneia căreia nu-i place naşterea şi se teme de ea. Presupunând că povestea este adevărată am putea spune că Berowne se afla într-o poziţie curioasă, cel puţin din punct de vedere moral. Poate că mijloacele nu-i erau pe plac, dar bănuiesc că scopul nu-i displăcea întru totul. Consider că aceasta nu este o poziţie morală prea demnă, cel puţin nu conform standardelor mele. Barbara mai pierduse o sarcină – o fată – la opt luni după căsătorie. Credeţi că el a regretat? Nu e de mirare că bietul om îşi pierduse busola. Nu e de mirare că şi-a tăiat beregata cu un brici. Ceea ce aţi descoperit dumneavoastră, domnule comandant, constituie încă un motiv de sinucidere, e adevărat, dar nu de crimă.

Lampart îşi luă sacoul din cuier, apoi deschise uşa pentru Dalgliesh şi Kate, cu un zâmbet curtenitor, care părea de-a dreptul o insultă. Îi conduse în biroul lui, închise uşa şi le făcu semn să se aşeze pe scaunele din faţa focului. Se aşeză la rândul lui în faţa lor şi se aplecă înainte, cu picioarele desfăcute, cu capul aproape de faţa lui Dalgliesh. Dalgliesh îi vedea trăsăturile frumoase mărite, porii pielii strălucind de sudoare, ca şi când s-ar fi aflat încă în tensiunea din sala de operaţie, cu

muşchii puternici ai gâtului încordaţi, cu cearcăne de oboseală sub ochi şi firişoare roşii în jurul irisului, cu fire de mătreaţă pe cârlionţul nedisciplinat. Era încă o faţă tânără, dar semnele îmbătrânirii erau prezente; şi-l putea imagina pe Lampart aşa cum avea să arate peste încă treizeci de ani; cu pielea pătată şi albită, siguranţa de sine topită într-un cinism specific bătrâneţii. Acum avea o voce răsunătoare şi aspră, a cărei agresivitate Dalgliesh o resimţea ca pe o forţă puternică.

— Voi fi sincer, domnule comandant, mai sincer decât ar fi prudent dacă ceea ce afirmaţi dumneavoastră ar fi adevărat. Dacă aş fi provocat avortul acestor fetuşi nedoriţi, n-aş fi avut nici cele mai mici mustrări de ceea ce dumneavoastră numiţi probabil conştiinţă. Acum două sute de ani era considerat imoral să foloseşti anestezia la naşteri. Cu mai puţin de o sută de ani în urmă, mijloacele anticoncepţionale erau ilegale. Femeia are dreptul să aleagă dacă vrea sau nu copilul. Întâmplător, eu cred că are dreptul să aleagă şi sexul copilului ei. Un copil nedorit este o pacoste pentru el însuşi, pentru societate, pentru părinţi. Iar un fetus de două luni nu este o fiinţă umană, ci doar o colecţie de ţesuturi complicate. Probabil că dumneavoastră personal nu credeţi că un copil capătă suflet înainte de naştere, la naştere sau după aceea. Poet sau nu, totuşi nu sunteţi genul de om care are viziuni şi aude voci în sacristiile bisericilor. Eu nu sunt credincios. M-am născut cu propria mea doză de neuroze, dar pe asta nu o am. Mă surprinde la cei care pretind că au credinţă, convingerea că noi găsim explicaţiile ştiinţifice în spatele lui Dumnezeu. Acel mit primar, al Grădinii Edenului, este de o persistenţă remarcabilă. Continuăm să simţim că nu avem dreptul la cunoaştere, iar când ajungem totuşi la ea, că nu avem dreptul să o folosim. După părerea mea avem dreptul să facem orice pentru ca viaţa să fie mai frumoasă, mai sigură şi mai lipsită de durere.

Vocea îi era aspră, iar în ochi îi lucea o lumină aproape fanatică. Semăna, gândi Dalgliesh, cu un misionar din secolul al XVII-lea care îşi declamă Crezul, cu sabia trasă.

Dalgliesh spuse blând:

— Cu condiţia să nu rănim alţi oameni şi să nu comitem o ilegalitate.

— Cu condiţia să nu rănim alţi oameni. Da, cu asta sunt de acord. Dar să scapi de un fetus nedorit nu este o lovitură pentru

nimeni. Avortul este fie total nejustificat, fie justificat de motivele pe care mama le consideră importante. Sexul diferit este un motiv la fel de bun ca oricare altul. Eu am mai mult respect pentru creştinii care se opun avortului din principiu, decât pentru aceia care acceptă compromisuri ingenioase şi impun vieţii propriile condiţii, vrând să-şi păstreze în acelaşi timp conştiinţa curată. Cel puţin primii sunt consecvenţi.

Dalgliesh spuse:

— Legea este consecventă. Avortul, în orice situaţie, este ilegal.

— Oh, dar aici există discriminări foarte mari. Ei da, bine, înţeleg ce vreţi să spuneţi. Dar legea nu are ce căuta atunci când este vorba de moralitatea intimă, sexuală ori de altă natură.

Dalgliesh spuse:

— Unde în altă parte şi-ar găsi locul?

Se ridică şi Lampart îi conduse cu deferenţă, zâmbind, sigur pe sine. În afara formulelor mecanice de politeţe, nici unui nu mai spuse nimic.

În maşină, Kate vorbi:

— A fost o confesiune, domnule. Nici măcar nu s-a obosit să nege.

— Nu, dar nu ar scrie nimic din toate acestea pentru ca noi să le putem folosi la tribunal. A mărturisit practici medicale oneroase, nu o crimă. Şi pe deasupra are dreptate. Trebuie să te faci frate cu dracul să poţi dovedi ceva.

— Totuşi, el ar avea un dublu motiv. Relaţia cu Lady Berowne şi faptul că Berowne ar fi putut considera de datoria lui să-l dea în vileag. Sub toată faţada asta de aroganţă, el trebuie să ştie că este la fel de vulnerabil în faţa scandalului ca orice doctor. Nu i-ar prii nici măcar un zvon. Iar dacă ar fi pornit de la cineva de statura lui Berowne, ar fi fost luat în serios.

Dalgliesh spuse:

— Da, Lampart are totul – mijloacele, motivul, ocazia, priceperea şi aroganţa de a crede că poate să scape. Dar unul din lucrurile pe care ni le-a spus este foarte valabil. N-ar fi luat-o pe Barbara Berowne cu el în sacristie şi nici pe ea nu o văd acceptând să aştepte într-o maşină parcată în zona aceea nu prea salubră din Paddington, oricare ar fi fost motivul. Pe urmă, ne întoarcem mereu la oră. Portarul de noapte i-a văzut plecând

de la Pembroke Lodge împreună. Higgins i-a văzut sosind la Lebăda Neagră. Dacă nu mint amândoi sau măcar unul dintre ei, Lampart e curat.

Apoi se gândi: „Sau dacă nu am fost păcăliţi de apa care ţâşnea din conducta de evacuare. Dacă nu am greşit complet ora decesului”. Dacă Berowne murise la prima oră considerată posibilă de doctorul Kynaston, să spunem la şapte, ce s-ar întâmpla atunci cu alibiul lui Lampart? El susţinea că se aflase la Pembroke Lodge cu amanta lui, dar ar fi găsit posibilitatea de a părăsi spitalul şi de a se întoarce fără să fie văzut. Totuşi, cineva se aflase în bucătăria bisericii la ora opt; s-ar fi putut însă ca cineva să fi lăsat apa deschisă, în mod deliberat. Dar cine? Cineva care venise mai devreme, la şapte, cineva care sosise cu un Rover negru? Dacă Berowne a murit la ora şapte, existau şi alţi suspecţi în afară de Stephen Lampart. Dar la ce ar fi slujit să laşi robinetul deschis? Poate a fost uitat deschis. Dacă aşa ar fi stat lucrurile, atunci cum şi când fusese închis?

5.

Prietenii doamnei Ursula exprimaseră condoleanţe trimiţând flori; camera de zi avea acum un aer festiv, nepotrivit, plină cum era de trandafiri cu cozi lungi şi fără spini, garoafe şi liliac alb de import, semănând cu florile artificiale, parfumate. Fuseseră nu atât aranjate, cât mai curând înfipte într-o diversitate de vase dispuse în jurul camerei, după cum au încăput mai bine, fără un efect estetic special. Lângă Lady Ursula, pe masa din lemn de trandafir, se găsea un bol micuţ cu frezii. Dalgliesh simţi parfumul lor dulce, inconfundabil, de cum se apropie de scaunul pe care era aşezată. Ea nu făcu niciun gest să se ridice, dar îi întinse mâna şi el i-o luă. Era rece şi uscată şi nu simţi nicio strângere drept răspuns. Stătea ca întotdeauna, foarte dreaptă, îmbrăcată într-o fustă lungă până la glezne, neagră, şi o bluză gri de lână subţire, cu guler înalt. Singurele bijuterii erau un lanţ dublu de aur şi inelele; degetele lungi se odihneau pe braţele scaunului, încărcate cu pietre sclipitoare atât de mari, încât mâinile pergamentoase, străbătute de vinişoare albastre, păreau prea fragile pentru a suporta greutatea aurului.

Îi făcu semn lui Dalgliesh să ia loc pe scaunul din faţă. Când se aşeză şi Massingham îşi găsi la rândul lui un loc pe o canapea de lângă perete, ea spuse:

— Părintele Barnes a fost aici de dimineaţă. Poate s-a; gândit că este de datoria lui să-mi aducă un confort spiritual. S-au îşi cerea scuze pentru modul în care a fost folosită sacristia lui? Doar nu crede că-l învinovăţesc pe el! Dacă a vrut să-mi ofere consolare spirituală, mă tem că nu a avut în faţă femeia îndurerată pe care se aştepta să o găsească. Este un om ciudat. Mi s-a părut mai curând lipsit de inteligentă, banal. Ce părere aveţi?

Dalgliesh spuse:

— N-aş zice că e banal, dar mi-e greu să cred că l-ar fi putut influenţa pe fiul dumneavoastră.

— Mie mi s-a părut că a renunţat demult să mai influenţeze pe cineva. Poate şi-a pierdut credinţa. E la modă în lumea bisericească de astăzi, nu-i aşa? Dar de ce să fie tulburat? E plină lumea de oameni care şi-au pierdut credinţa; politicieni care nu mai cred în politicii, lucrători de la asistenţa socială care nu mai cred în spiritul de întrajutorare, profesori care nu mai cred în menirea lor şi, după câte ştiu, poliţişti care nu mai cred în activitatea poliţiei şi poeţi care şi-au pierdut credinţa în poezie. Este o condiţie a credinţei să dispară din când în când sau cel puţin să se rătăcească. Şi de ce nu-şi spală rasa? Rasă se numeşte, nu-i aşa? Pe manşeta dreaptă avea pete de ou, cred, iar pe piept era plin de stropi.

Dalgliesh spuse:

— Sunt veşmintele în care îşi duce, practic, toată viaţa, Lady Ursula.

— Dar şi-ar putea cumpăra unele de schimb.

— Dacă şi-ar permite. Încercase să le cureţe.

— Da?! Nu prea eficient. Dar lucrurile de genul acesta le observi numai dacă eşti educat în acest sens.

Nu-l surprindea faptul că discutau despre straiele ecleziastice, în timp ce rămăşiţele fiului ei zăceau, fără cap, fără viscere, în frigiderul de la morgă. Ei doi fuseseră capabili să stabilească un dialog încă de la început, spre deosebire de Părintele Barnes. Ea se mişcă puţin în scaun, apoi spuse:

— Dar dumneavoastră nu aţi venit aici să discutaţi despre problemele spirituale ale părintelui Barnes. De ce aţi venit,

domnule comandant?

— Ca să vă întreb din nou, Lady Ursula, dacă aţi văzut sau nu jurnalul fiului dumneavoastră în sertar când a sunat generalul Nollinge la ora şase, marţi.

Ochii redutabili îl priviră fără ocolişuri.

— Aţi mai pus această întrebare de două ori. Desigur, sunt oricând bucuroasă să stau de vorbă cu poetul care a scris *Rhesus negativ,* dar vizitele dumneavoastră încep să devină prea frecvente şi conversaţia previzibilă. Nu am nimic de adăugat la ce v-am spus deja. Şi consider această repetare ofensatoare

— Înţelegeţi implicaţiile afirmaţiilor dumneavoastră?

— Fireşte că înţeleg. Vreţi să mai întrebaţi ceva?

— Aş vrea să confirmaţi că aţi vorbit cu Halliwell de două ori în seara în care a murit fiul dumneavoastră şi că, după ştiinţa dumneavoastră, în seara aceea Roverul nu a fost scos din garaj înainte de ora zece.

— V-am mai spus, domnule comandant. Am vorbit cu el pe la opt şi apoi la nouă şi un sfert. Cam cu patruzeci şi cinci de minute înainte ca el să plece spre Suffolk. Cred că puteţi presupune cu oarecare certitudine că dacă cineva ar fi luat Roverul, Halliwell ar fi ştiut. Mai este ceva?

— Da, aş dori să vorbesc din nou cu domnişoara Matlock.

— În acest caz, aş prefera să o întâlniţi aici, în prezenţa mea. Vă rog să sunaţi dumneavoastră.

El trase de şnur. Domnişoara Matlock nu se grăbi. Trei minute mai târziu apăru în prag, îmbrăcată din nou în fusta lungă, gri, cu şliţul desfăcut, cu aceeaşi bluză care nu-i venea bine.

Lady Ursula spuse:

— Stai jos, Mattie. Domnul comandant vrea să-ţi pună câteva întrebări.

Femeia luă unul din scaunele de la perete şi îl aşeză lângă Lady Ursula. Îl privi flegmatic pe Dalgliesh. De această dată era complet relaxată. Începe să capete încredere în sine, gândi el. Ştie că nu putem face aproape nimic dacă ea îşi menţine declaraţia. Se gândeşte că în cele din urmă ar putea scăpa uşor. Reluă tot ce aflase de la ea până atunci. Ea îi răspunse la întrebările despre seara de marţi aproape cu aceleaşi cuvinte pe care le mai folosise şi înainte. La sfârşit o întrebă:

— Era neobişnuit pentru domnul Dominic Swayne să vină aici

să facă bate şi să mănânce, nu-i aşa?

— V-am spus. Venea din când în când. Este fratele doamnei Berowne.

— Sir Paul nu afla întotdeauna de aceste vizite, nu-i aşa?

— Uneori afla, alteori nu. Nu era de datoria mea să-i spun.

— Dar înainte de marţi, când a mai venit? Şi ce aţi făcut atunci?

— Ca de obicei a făcut baie, apoi i-am pregătit masa. Nu întotdeauna mănâncă aici când vine să facă baie, dar atunci a mâncat. I-am gătit friptură de porc cu sos de muştar, sote de cartofi şi fasole verde.

O masă mai substanţială, gândi Dalgliesh, decât omleta pe care o pregătise în seara când a murit Berowne. Dar în seara aceea sosise neanunţat. De ce? Pentru că îi telefonase sora lui după cearta cu soţul? Pentru că îi spusese unde se va afla Berowne? Pentru că în mintea lui începea să prindă contur planul crimei?

Întrebă:

— Şi după aceea?

— A mâncat tartă cu mere şi brânză.

— Ce aţi făcut după ce a mâncat?

— Am jucat scrabble.

— Se pare că amândurora vă place foarte mult scrabble.

— Mie, da. Cred că el joacă să-mi facă mie plăcere. Nu am alt partener aici.

— Cine a câştigat atunci, domnişoară Matlock?

— Cred că eu. Nu-mi amintesc cu cât, dar cred că eu am câştigat.

— Credeţi că dumneavoastră aţi câştigat? Au trecut numai zece zile de atunci, nu puteţi fi sigură?

Două perechi de ochi îl priviră direct. Ai ei şi ai doamnei Ursula. Nu erau, gândi Dalgliesh, aliate de obicei, dar acum stăteau una lângă cealaltă, amândouă foarte drepte, nemişcate de parcă le-ar fi susţinut un câmp de forţe care le şi lega. Simţea că Lady Ursula era la capătul puterilor, dar în ochii domnişoarei Matlock i se păru ca citeşte triumful

— Îmi amintesc perfect. Eu am câştigat.

Dalgliesh ştia că acesta era cel mai eficient mod de a fabrica un alibi. Descriai evenimente care s-au petrecut în realitate, dar altă dată. Era alibiul cel mai greu de distrus pentru că,

exceptând modificarea datei, părţile implicate spuneau adevărul. I se păru că ea minte, dar nu putea fi sigur. Ştia că suferea de nevroză, iar faptul că acum începea să-i placă să-şi măsoare inteligenţa cu el putea fi doar o simplă dramatizare a unei femei care în viaţă avusese parte de puţine asemenea momente emoţionante. Auzi vocea doamnei Ursula:

— Domnişoara Matlock a răspuns la toate întrebările dumneavoastră, domnule comandant. Dacă vreţi să continuaţi să o sâcâiţi va trebui să-l chem pe avocatul meu să asiste.

El răspunse rece:

— Este desigur dreptul ei, Lady Ursula. Iar noi nu am venit aici să sâcâim pe nimeni.

— În acest caz, Mattie, te rog să-i conduci pe domnul comandant şi domnul inspector şef, Massingham.

Mergeau cu maşina pe Victoria Street când sună telefonul. Massingham răspunse, ascultă, apoi îi dădu receptorul lui Dalgliesh.

— E Kate, domnule. Simt o notă de entuziasm în vocea ei. Se pare că nu poate aştepta până ne întoarcem. Dar cred că vrea să vă spună ea însăşi despre ce este vorba.

Vocea lui Kate, ca şi entuziasmul, era stăpânită, dar nici lui Dalgliesh nu-i scăpă nota de optimism. Spuse:

— A apărut ceva interesant, domnule. Cei de la editura „Hearne şi Collingwood” au sunat acum zece minute să comunice adresa doamnei Millicent Gentle. S-a mutat de la ultima ei apariţie editorială şi nu le-a spus unde, aşa că a durat până am dat de ea. Stă la Riverside Cottage, Colonam Lane, lângă Cookham. Am verificat la Direcţia Cartografică de Stat. Colonam Lane e paralelă cu râul în dreptul Lebedei Negre. Domnule, probabil că i-a dat cartea lui Sir Paul pe şapte august.

— Se poate. Ai un număr de telefon?

— Da, domnule. Firma a refuzat să-mi dea adresa şi numărul până nu au sunat-o să verifice dacă ea este de acord.

— Atunci telefonează-i, Kate. Întreab-o dacă ne poate primi mâine dimineaţă, cât mai devreme.

Închise telefonul. Massingham spuse:

— Dezvăluirea romancierului romantic. Abia aştept să o întâlnesc pe autoarea *Trandafirului în amurg.* Vreţi să mă duc eu la Cookham, domnule?

— Nu, John, mă duc eu.

La intrarea în Yard coborî din Rover lăsându-l pe Massingham să parcheze, apoi ezită şi porni cu paşi mari spre parcul St. James. Biroul era un spaţiu prea închis pentru a cuprinde izbucnirea bruscă de optimism ce îl cuprinsese. Simţea nevoia să se plimbe singur, liber. Fusese o zi infernală, începută în biroul lui Gilmartin cu o furie arţăgoasă şi încheiată în Campden Hill Square cu minciunile acelea care nu puteau fi dovedite. Dar acum vexările şi frustrările i se scuturaseră de pe umeri. Gândi:

Mâine voi ştii exact ce s-a întâmplat la Lebăda Neagră în noaptea de 7 august. Şi după ce voi afla toate acestea, voi ştii de ce a trebuit să moară Paul Berowne. Poate nu voi avea cum să dovedesc imediat. Dar voi şti.

6.

Brian Nichols, promovat recent în funcţia de comisar adjunct, nu-l simpatiza pe Dalgliesh, iar antipatia îl irita cu atât mai mult cu cât nu era sigur că avea o justificare. După douăzeci şi cinci de ani de activitate în poliţie, până şi propriile antipatii le privea cu un ochi incriminant; îi plăcea să fie sigur că acuzaţia adusă inculpatului rezista în faţa tribunalului. Cu Dalgliesh însă nu putea fi sigur. Nichols era superior în grad, ceea ce îl satisfăcea prea puţin, ştiind că Dalgliesh l-ar fi putut întrece dacă îşi punea în gând. El considera această lipsă a dorinţei de promovare, pe care Dalgliesh nu catadicsise niciodată să o explice, o critică subtilă adusă preocupărilor lui mai ambiţioase. Deplora poezia, nu în principiu, ci pentru că îi conferise lui Dalgliesh prestigiu, de aceea nu o putea considera o simplă pasiune, similară pescuitului, grădinăritului sau cioplitului în lemn. După părerea lui, un poliţist trebuia să fie satisfăcut cu munca lui. Supărător era de asemenea faptul că Dalgliesh îşi alegea prietenii din afara poliţiei, iar colegii de care se mai ataşase cât de cât nu aveau grade apropiate. La un ofiţer aflat la începutul carierei, faptul ar fi fost considerat o idiosincrazie periculoasă, dar la un ofiţer cu vechime aducea a lipsă de loialitate. Şi pentru a pune capac tuturor acestor abateri. Dalgliesh se îmbrăca prea bine. Acum privea degajat pe fereastră, îmbrăcat într-un costum de tweed, de un maro subtil, cu care Nichols îl văzuse mereu în

ultimii patru ani. Purta marca inconfundabilă a unui croitor foarte bun, probabil, gândi Nichols, a firmei pe care o patronase bunicul lui. Nichols, căruia îi plăcea să-şi cumpere hainele de gata, uneori mai mult cu entuziasm decât cu bun gust, considera că era mai potrivit pentru un bărbat să aibă mai multe costume şi acelea nu chiar atât de bine croite. În sfârşit, în prezenţa lui Dalgliesh simţea în mod inexplicabil că ar trebui să-şi radă mustaţa şi îşi ducea mâna involuntar la buza superioară ca pentru a se asigura că mustaţa mai era încă o anexă respectabilă. Acest impuls iraţional, aproape morbid, îl irita profund.

Cei doi bărbaţi ştiau amândoi că Dalgliesh nu era obligat să vină în biroul de la etajul al zecelea al lui Nichols, că remarca întâmplătoare despre faptul că ar trebui informat şi comisarul adjunct nu era decât o invitaţie, nu un ordin. Noua echipă era acum oficial înfiinţată; dar moartea lui Berowne survenise cu şase zile prea devreme. În viitor, Dalgliesh va trebui să raporteze direct comisarului. Deocamdată însă, Nichols putea invoca un interes legitim. Departamentul lui dăduse cei mai mulţi oameni pentru echipa lui Dalgliesh. Iar comisarul fiind temporar plecat la o conferinţă, el putea susţine că are dreptul cel puţin la o scurtă informare despre mersul anchetei. Într-un mod iraţional însă, o parte din el ar fi dorit ca Dalgliesh să refuze, să-i fi servit o scuză pentru acea altercaţie între departamente pe care o stârnea când munca îi oferea mai puţine satisfacţii decât ar fi avut nevoie spiritul lui neliniştit, dispute pe care avea talentul să le câştige.

În timp ce Nichols răsfoia dosarul cazului, Dalgliesh privea afară spre estul oraşului. Văzuse multe capitale de la o înălţime similară, şi toate arătau diferit. Când privise Manhattanul de la fereastra camerei de hotel, frumuseţea lui spectaculoasă ţâşnind către cer i se păruse precară, chiar sortită pieirii. Îi veniseră în minte imagini din filmele vizionate în copilărie, monştri preistorici mai înalţi decât zgârie-norii pe care îi striveau, un uriaş val al mareei Atlanticului nimicind orizontul, oraşul inundat de lumină, stingându-se într-un holocaust final. Londra însă, întinsă la picioarele lui sub un plafon scund de nori cenuşii, i se părea eternă, înrădăcinată, familiară. Vedea panorama de care nu se sătura niciodată, ca pe o pictură.

Uneori avea blândeţea şi intimitatea unei acuarele, alteori, în toiul verii, când parcurile debordau de verdeaţă, avea consistenta groasă a uleiului. În această dimineaţă era o gravură în metal, cu muchii dure, cenuşii, unidimensionale.

Părăsi fereastra cu părere de rău. Nichols închisese dosarul, dar se învârtea în scaun şi îşi mişca trunchiul întruna, ca şi când ar fi vrut să scoată în evidenţă lipsa de formalism a procedurii. Dalgliesh se aşează pe un scaun în faţa lui. Făcu un scurt rezumat al anchetei până la punctul la care ajunseseră, iar Nichols ascultă cu un aer de răbdare disciplinată, legănându-se încă pe scaun, cu ochii în tavan. Apoi întrebă:

— Bine, Adam, m-ai convins că Berowne a fost omorât. Dar nu eu trebuie să fiu convins. Ce dovezi directe ai? O pată mică de sânge sub o cută a hainei lui Harry Mack?

— Şi o pată din acelaşi sânge pe buzunar. Sângele lui Berowne. El a murit primul. Nu încape nicio îndoială. Putem dovedi că petele au aceeaşi grupă cu sângele lui.

— Dar nu puteţi explica cum au ajuns acolo. Ştii ce va spune avocatul apărării dacă acest caz ajunge la tribunal. Sângele s-a luat pe pantofii unui om de-al vostru. Sau pe ai copilului, cel care a găsit cadavrele. Sau ai femeii aceleia – cum o cheamă – Edith Wharton.

— Emily Wharton. Am examinat pantofii lor şi ştiu sigur că niciunul din ei nu a intrat în Mica Sacristie. Şi chiar dacă ar fi intrat, e greu de înţeles cum ar fi putut să se murdărească de sângele lui Berowne, pentru ca apoi să lase urme sub haina lui Mack.

— Din punctul tău de vedere e o pată foarte convenabilă. Cred că şi din punctul de vedere al familiei. Dar dacă nu ar fi ea, nimic altceva nu ar arăta că acest caz nu este ceea ce se vede la prima privire – o crimă urmată de sinucidere. Un politician, o figură proeminentă, un om de succes, trăieşte un fel de convertire religioasă, o experienţă cvasi-mistică, spune-i cum vrei. Renunţă la funcţie, la carieră, posibil chiar la familie. Pe urmă, nu mă întreba cum sau de ce, descoperă că totul este numai o himeră.

Nichols repetă cuvântul parcă pentru a se asigura că l-a pronunţat corect. Dalgliesh se întrebă unde îl întâlnise. Apoi continuă:

— Apropo, de ce s-a întors Berowne la biserica aceea? Ştii?

— Probabil datorită unei noi complicaţii legate de căsătoria lui. Cred că soţia îi comunicase în dimineaţa aceea că este gravidă.

— Ei poftim! Deja avea dubii. Revine, se confruntă cu realitatea lucrurilor la care renunţase. Nu-l aşteaptă nimic altceva decât eşecul, umilirea, ridiculizarea. Şi se hotărăşte să le pună capăt, atunci şi acolo. Are mijloacele cu care să o facă. În timp ce se pregăteşte dând foc jurnalului, vine Harry care încearcă să-l oprească. Rezultatul? Două cadavre în loc de unul.

— Ceea ce înseamnă că nu ştia că Harry Mack era acolo. Eu cred că ştia, chiar el i-a dat drumul înăuntru. Asta nu e acţiunea unui om care are de gând să se omoare.

— Dar nu ai dovezi că i-a dat drumul înăuntru. Nu una care să satisfacă completul de judecată.

— Berowne i-a dat lui Harry o parte din mâncarea lui pentru seară, pâine integrală, brânză Roquefort, un măr. Scrie în dosar. Doar nu vreţi să spuneţi că Harry Mack îşi cumpăra singur brânza Roquefort? N-ar fi putut să-l ia prin surprindere pe Berowne. El era deja în biserică de câtăva vreme, când a murit Berowne. Îşi făcuse patul în sacristie. Există dovezi fizice, fire de păr, fire din haină, plus firimiturile de mâncare. Şi el nu fusese în sacristie sau în biserică atunci când părintele Barnes încuiase după vecernie.

Nichols spuse:

— Crede că a închis. Ar putea să jure în faţa tribunalului că a răsucit cheia în broasca uşii de sud, că a controlat fiecare stranã? De ce ar fi controlat? Nu se aştepta la o crimă. Sunt o mulţime de locuri unde Harry sau un criminal ar fi putut să se ascundă. În biserică era probabil întuneric; o lumină obscură, religioasă.

Comisarul adjunct avea obiceiul să-şi presare conversaţia cu fragmente de citate. Dalgliesh nu ştia sigur dacă o făcea conştient sau dacă cuvintele îi veneau în minte dintr-o învăţătură uitată, de pe vremea când acumula cunoştinţe şcolare. Acum îl auzi spunând:

— Cât de bine l-ai cunoscut pe Berowne?

— Am stat de câteva ori la aceeaşi masă de conferinţe. Am călătorit împreună la conferinţa despre condamnări. O dată m-a chemat la el la birou. Am mers împreună prin parcul St. James spre Parlament. Mi-a plăcut omul, dar nu mă obsedează. Nu mă

identific cu el mai mult decât cu oricare altă victimă. Nu m-am angajat într-o cruciadă personală. Dar am o obiecţie perfect raţională pentru acuzaţia de a fi cel care a ucis în mod brutal un om care a murit după ce a murit el însuşi.

Nichols spuse:

— Ceea ce dovedeşti cu o mică pată de sânge?

— Ce altă dovadă ne trebuie?

— Pentru crimă, niciuna. Cum am mai spus, nu pe mine trebuie să mă convingi. Dar nu văd cum ai să mergi mai departe dacă nu găseşti o dovadă irefutabilă care să-l lege pe unul dintre suspecţii tăi de scena crimei. Nichols adăugă: Şi asta cât mai curând.

— Presupun că domnul comisar a primit reclamaţii.

— Cele obişnuite, două cadavre, două gâturi tăiate, un ucigaş în libertate. De ce nu-l arestăm pe lunaticul ăsta periculos, în loc să examinăm maşinile, hainele şi casele cetăţenilor respectabili? Apropo, ai găsit vreo urmă pe hainele suspecţilor?

Era o ironie, gândi Dalgliesh, dar nu surprinzătoare; noua divizie, înfiinţată pentru a investiga crimele serioase, care trebuiau tratate cu delicateţe, era deja acuzată de o crasă lipsă de sensibilitate. Iar el ştia de unde putea veni critica. Spuse:

— Nu, dar nici nu mă aşteptam. Criminalul acesta a fost dezbrăcat sau aproape dezbrăcat. Avea posibilitatea să se spele. Trei trecători au auzit apa curgând puţin după ora opt.

— Berowne se spăla pe mâini înainte de masă?

— Dacă era aşa, atunci o făcea foarte temeinic.

— Dar avea mâinile curate când l-aţi găsit?

— Mâna stângă, da. Dreapta era plină de sânge.

— Ei, poftim.

Dalgliesh spuse:

— Prosopul lui Berowne atârna pe un scaun în sacristie, cred că ucigaşul s-a şters cu cârpa din bucătărie. Era încă puţin umedă, nu în unele locuri, ci peste tot, am pipăit-o. Şi a fost omorât cu unul din briciurile lui. Berowne avea două, marca Bellingham, într-o trusă lângă chiuvetă. Un intrus întâmplător sau chiar Harry Mack n-ar fi ştiut de existenţa lor acolo, probabil că nici nu ar fi ştiut ce era trusa dacă o vedea.

— Şi mă rog, ce este un Bellingham, pentru Dumnezeu? De ce nu putea folosi unul Gillette sau o maşină electrică, precum noi toţi? Fie, deci a fost cineva care ştia cu ce brici puternic se

rădea, ştia că va fi la biserică în noaptea aceea, avea acces în casa din Campden Hill Square, de unde a putut lua jurnalul şi chibriturile. Ştii cine răspunde cel mai bine tuturor acestor condiţii? Berowne însuşi. Iar tot ce ai dumneata împotriva teoriei sinuciderii este o nenorocită de pată de sânge.

Dalgliesh începea să creadă că cele trei cuvinte aveau să-l hăituiască până la încheierea cazului.

— Sper că nu vreţi să spuneţi că Berowne şi-a tăiat gâtul pe jumătate, s-a împleticit până la Harry şi l-a ucis, pierzând între timp sânge, apoi s-a împleticit înapoi, până în celălalt capăt al camerei unde şi-a aplicat cea de a treia şi ultima tăietură.

— Eu nu, dar avocatul apărării s-ar putea să o facă. Iar doctorul Kynaston nu a eliminat cu totul ipoteza. Şi tu şi eu am asistat la succesul unor pledoarii mult mai ingenioase decât asta.

Dalgliesh spuse:

— A scris ceva cât a stat în sacristie. Laboratorul nu poate identifica toate cuvintele, deşi crede că e posibil să fi fost semnătura lui. Cerneala de pe presse-papier este aceeaşi cu cerneala din stiloul lui.

— Deci a scris scrisoarea sinucigaşului?

— Este posibil, dar unde e acum?

Comisarul adjunct spuse:

— A ars-o împreună cu jurnalul. Bine, ştiu ce-ai să-mi spui, Adam. Ar arde un sinucigaş scrisoarea pe care tocmai a scris-o? Ei bine, imposibil nu este. Putea fi nemulţumit de ceea ce scrisese. Cuvinte nepotrivite, prea banale să zicem. De fapt, acţiunea vorbeşte de la sine. Nu toţi sinucigaşii intră în noapte însoţiţi de documente.

O strălucire de speranţă îi lumină faţa ca o recompensă pentru reuşita aluziei, dar ar fi preferat să-şi amintească de unde venea. Dalgliesh spuse:

— Există un lucru pe care l-ar fi putut scrie, dar este puţin probabil să-l fi acoperit imediat cu sugativa şi poate tocmai acest lucru voia să-l distrugă cealaltă persoană.

Uneori Nichols pricepea mai greu, dar niciodată nu se temea să arate că nu se grăbeşte. Acum făcu la fel. Apoi spuse:

— Pentru asta ar trebui desigur trei semnături şi ar întări motivele acel puţin doi dintre suspecţii tăi. Dar iarăşi spun, nu există dovezi. Mereu ne întoarcem la asta. Ai construit un

edificiu ingenios, Adam, pe jumătate m-ai convins. Dar nouă ne trebuie dovezi solide, fizice. Adăugă: Am putea spune că seamănă cu biserica, un edificiu ingenios construit pornind de la o presupunere nedovedită, logică în termenii ei, dar valabilă numai dacă acceptăm premisa de bază, existenţa lui Dumnezeu.

Părea mulţumit de analogie. Dalgliesh nu putea spune dacă îi aparţinea. Urmări cum comisarul adjunct răsfoia ultimele pagini ale dosarului cu un aer de final. Închise dosarul şi spuse:

— Păcat că nu ai putut depista mişcările lui Berowne după ce a plecat de la Campden Hill Square, 62. Se pare că s-a volatilizat.

— Nu chiar. Ştim că s-a dus la Westertons, agenţii imobiliari din Kensinghton High Street, unde s-a întâlnit cu unul dintre negociatorii lor, Simon Follett-Biggs. A cerut cuiva de la firmă să vină să viziteze casa a doua zi şi să o evalueze. Din nou, aceasta n-ar putea fi acţiunea unui om care avea de gând să se sinucidă. Follett-Biggs zice că era la fel de destins ca şi când le-ar fi dat instrucţiuni pentru vânzarea unei garsoniere de patruzeci de mii, la parter. Plin de tact, el şi-a exprimat regretul pentru faptul că o familie se află în situaţia de a vinde casa în care a locuit de când a fost construită. Berowne a răspuns că era casa lor de o sută cincizeci de ani; venise timpul să intre în stăpânirea altcuiva. Nu voia să comenteze, ci doar să se asigure că a doua zi se va prezenta cineva să facă evaluarea. A fost o întrevedere scurtă. La unsprezece şi jumătate a plecat. După aceea, nu ştim ce a mai făcut. Dar este posibil să se fi plimbat într-unul din parcuri sau pe malul apei. Se murdărise pe pantofi, apoi îi spălase şi îi curăţase.

— Unde îi curăţase?

— Asta e. Am putea crede că s-a întors acasă, dar nimeni nu spune că l-a văzut. Ar fi putut trece neobservat, dacă se strecura înăuntru şi pleca pe urmă rapid, dar dacă s-a oprit să-şi cureţe pantofii, acest lucru n-ar mai fi fost posibil. Iar părintele Barnes este sigur că Berowne a ajuns la biserică la orele şase. Sunt şapte ore pe care nu ştim de unde să le luăm.

— L-ai văzut pe Follett-Biggs ăsta? Ce nume caraghioase au unii oameni. Probabil că-i cade destul de greu. Primise o treabă, nu glumă. Poate încă o mai are, dacă văduva se hotărăşte să vândă.

Dalgliesh nu răspunse.

— Ţi-a spus Follett-Biggs cât ar putea să obţină?

„Parcă ar vorbi de o maşină la mâna a doua”, gândi Dalgliesh.

— Nu putea face nicio afirmaţie. Nu inspectase casa şi era de părere că instrucţiunile lui Berowne nu mai erau valabile. Dar strâns puţin cu uşa, cu tact, a spus că se aştepta să obţină ceva mai mult de un milion. Excluzând conţinutul, desigur.

— Şi totul rămâne văduvei.

— Totul rămâne văduvei.

— Dar văduva are un alibi. La fel şi amantul văduvei. La fel, după câte pot să-mi dau seama, toţi ceilalţi suspecţi implicaţi în acest caz.

Dalgliesh îşi luă dosarul şi se apropie de uşă; auzi vocea comisarului adjunct, urmărindu-l ca o rugăminte.

— O singură dovadă fizică, Adam. Asta ne trebuie. Şi pentru Dumnezeu, încearcă să o obţii înaintea viitoarei conferinţe de presă.

7.

Sarah Berowne găsi cartea poştală pe masa din hol a doua zi dimineaţă. Era o vedere de la British Museum, cu o pisică de bronz purtând cercei; mesajul lui Garrod era însemnat cu scrisul lui îndesat, drept. „Am încercat să te sun, dar, ghinion! Sper că eşti mai bine. Ce zici de cină, marţea viitoare?”

Deci, el încă mai folosea codul lor. Avea pregătită o colecţie de vederi din principalele muzee şi galerii londoneze. Orice menţiune legată de telefon însemna că propune o întâlnire, iar mesajul acesta, descifrat, îi cerea să-l întâlnească lângă galeria cu vederi din British Museum, marţea viitoare. Ora varia în funcţie de zi. Ora stabilită pentru marţi era întotdeauna trei. Ca şi alte mesaje asemănătoare, acesta pleca de la premisa că ea va putea veni. Dacă nu, trebuia să telefoneze să spună că nu putea lua cina. Dar el fusese întotdeauna sigur că ea va anula orice alte aranjamente anterioare, când primea vederile. Un mesaj trimis în acest fel era întotdeauna urgent.

Nu era un cod care să înfrângă imaginaţia poliţiei, gândi Sarah, cu atât mai puţin pe cea a securităţii, dacă ar fi devenit interesată, dar poate că tocmai simplitatea şi caracterul deschis

erau o pavăză. De altfel, nicio lege nu împiedica doi prieteni să-şi petreacă o oră în muzee, iar întâlnirea nu era lipsită de raţiune. Se puteau uita în acelaşi ghid, vorbeau aproape obligatoriu în şoaptă, se plimbau în voie alegând galeriile pustii.

În primele luni, la început, când el o recrutase în Celula Celor Treisprezece, când începuse să se îndrăgostească de el, aşteptase aceste vederi ca pe o scrisoare de dragoste, zăbovea în hol căutând să vadă când cade scrisoarea în cutie, se repezea să o ia şi o citea pe nerăsuflate, de parcă literele acestea înghesuite ar fi putut spune tot ce trebuia cu disperare să afle, lucruri pe care, ştia, el nu le va rosti niciodată, cu atât mai puţin, le va scrie. Mesajul era ridicol de scurt; putea ajunge uşor la Bloomsbury la trei. Şi de ce naiba nu putea telefona? Rupând vederea, simţi ceea ce nu mai simţise niciodată, că acel cod era copilăros şi lipsit de utilitate, născut din nevoia lui obsesivă de a manipula şi a conspira. Îi făcea pe amândoi ridicoli.

Ca de obicei, el era punctual, alegea vederi dintr-un stand. Ea aşteptă până ce el plăti şi, fără un cuvânt, plecară împreună din galerie. El era fascinat de antichităţile egiptene; aproape instinctiv, se îndreptară spre galeriile de la parter; rămaseră unul lângă altul în timp ce el contempla uriaşul tors de granit al lui Ramses al II-lea. O dată, i se păruse că ochii aceştia morţi, gura fin cizelată şi aproape zâmbitoare deasupra bărbiei proeminente, fuseseră un puternic simbol erotic al iubirii lor. Atâtea şoapte fuseseră rostite în faţa lor, fraze eliptice, viclene, murmurate în timp ce priveau ca şi când îl vedeau pe faraon pentru prima dată, umerii li se atingeau, iar ea se luptase cu tentaţia de a întinde mâna, de a-i cuprinde degetele cu degetele ei. Acum îşi pierduse toată puterea. Era un obiect interesant, o plăcii uriaşă de granit fisurat, nimic mai mult. El spuse:

— Se pare că Shelley s-a folosit de aceste trăsături când a scris *Ozymandias.*

— Ştiu.

Câţiva turişti japonezi care se săturaseră de privit se îndepărtară. Fără nicio schimbare în intensitatea vocii, el spuse:

— Poliţia e mai sigură acum că tatăl tău a fost omorât. Cred că au obţinut rezultatele autopsiei şi analizelor de laborator. M-au vizitat.

Un fior de frică îi străbătu şira spinării, rece ca gheaţa.

— De ce?

— Sperând să distrugă alibiul nostru. N-au reuşit şi bineînţeles că nu vor reuşi. Dacă nu izbutesc să te înfrângă pe tine. S-au întors şi la tine?

— O dată. Nu comandantul Dalgliesh, femeia detectiv şi un ofiţer mai tânăr, un inspector şef, Massingham. M-au întrebat de Theresa Nolan şi Diana Travers.

— Ce le-ai spus?

— Că pe Theresa Nolan am întâlnit-o de două ori, o dată când m-am dus să o văd pe bunica, pe când era bolnavă, şi o dată seara, la o petrecere, şi că nu am cunoscut-o pe Diana. Nu asta voiai să le spun?

Răspunse:

— Hai să-l vedem pe Roşcovanul.

Roşcovanul, numit aşa după culoarea rămăşiţelor de păr, era cadavrul unui om din perioada anterioară dinastiilor, mumificat de nisipul fierbinte al deşertului, cu trei mii de ani înainte de Hristos. Pe Ivor îl intrigase întotdeauna şi nu plecau niciodată din muzeu fără această vizită aproape rituală. Acum ea privea trupul emaciat, încolăcit pe partea stângă, colecţia patetică de vase conţinând hrana şi băutura de care spiritul avea trebuinţă în lungul drum prin lumea de sub pământ, sabia cu care se apăra împotriva fantomaticelor terori, până când ajungea în raiul egiptean. Poate, gândi ea, dacă acel spirit s-ar putea trezi acum şi ar vedea luminile strălucitoare, sala uriaşă, formele mişcătoare ale oamenilor din secolul al XX-lea, ar fi crezut că a ajuns acolo. Dar ea niciodată nu putuse gusta plăcerea lui Ivor în faţa acestui *memento mori*; emacierea cadavrului, chiar şi atitudinea lui evoca cu prea multă putere o oroare din timpurile moderne, fotografiile şi ferparele morţilor la Belsen. Îşi zise: „Nici când suntem aici nu mă întreabă ce gândesc, ce simt, ce mi-ar plăcea să văd”. Spuse:

— Hai să mergem la Galeria Duveen. Vreau să văd vitrina Parthenonului.

Se îndepărtară fără grabă. Păşind rar, cu ochii în ghidul muzeului, ea spuse:

— Diana Travers... Mi-ai spus că nu a fost plasată în Campden Hill Square ca să spioneze viaţa particulară a tatălui meu. Mi-ai spus că te interesa numai munca lui, ce conţinea *Manualul opţiunilor tactice ale poliţiei.* Probabil că am fost naivă să te

cred. Dar tu asta mi-ai spus.

— Nu e nevoie ca un membru al celulei să lustruiască mobila familiei Berowne pentru ca eu să aflu ce scrie în *Manualul opţiunilor tactice.* Iar ea nu a fost plasată acolo ca să-i spioneze viaţa particulară. Cel puţin la început, nu. Am pus-o acolo ca să creadă că are o sarcină, că avem încredere în ea. Avea o ocupaţie, în timp ce eu mă gândeam ce să fac cu ea.

— Cum adică, ce să faci cu ea? Era membră a celulei. A înlocuit-o pe Rose când Rose s-a întors în Irlanda.

— Credea ea că era membră, dar nu era. Nu văd de ce n-ai afla. Doar e moartă acum. Diana Travers era spioana Secţiei Speciale.

El o învăţase să nu-l privească când stăteau de vorbă, să se uite la exponate, în ghid sau drept înainte. Acum privea înainte. Spuse:

— De ce nu ne-ai spus?

— Patru dintre voi ştiau, nu toată celula. Nu spun totul celulei.

Desigur, mai ales că apartenenţa lui la Campania Muncitorească Revoluţionară era o acoperire pentru celula celor treisprezece. Se părea însă că şi celula era o acoperire pentru cabinetul lui restrâns. Ca la păpuşile ruseşti, deşurubezi una şi găseşti înăuntru alta. Numai în patru oameni avea încredere deplină, le mărturisea totul, îi consulta, iar ea nu fusese una dintre aceia. Avusese el vreodată încredere în ea, chiar de la început, se întreba. Spuse:

— Prima dată când mi-ai telefonat, acum patru ani, când mi-ai cerut fotografii cu Brixton, făcea parte din planul tău de a mă recruta, de a pune mâna pe fata unui parlamentar conservator, pe care să o atragi în Mişcarea Revoluţionară.

— Parţial. Ştiam care erau simpatiile tale politice. Am bănuit că nu erai tocmai încântată de a doua căsătorie a tatălui tău. Mi s-a părut un moment propice pentru o primă apropiere. După aceea, interesul meu a devenit, să zicem, mai personal.

— Dar, a fost vreodată vorba de iubire?

El se încruntă. Ea ştia cât de mult ura el orice amestec în probleme personale, sentimentale. Spuse:

— A existat, mai există încă, respect, atracţie fizică, îmi placi foarte mult. Poţi să numeşti toate acestea dragoste, dacă vrei să foloseşti acest cuvânt.

— Dar tu ce cuvânt ai folosi, Ivor?

— Ce am spus, respect, atracţie fizică, plăcere.

Intraseră în Galeria Duveen. Deasupra lor se ridicau în două picioare caii de pe fresca Parthenonului, cu călăreţi înveşmântaţi doar în mantii fluturânde, căleşti, muzicieni, bătrâni şi fecioare apropiindu-se de zeii şi zeiţele din tronuri. Dar ea privea toate aceste minuni fără să le vadă. Se gândi: „Trebuie să aflu, trebuie să aflu totul. Trebuie să fac faţă adevărului”. Spuse:

— Tu ai trimis scrisoare acuzatoare tatălui meu şi ziarului *Paternoster Review*? Nu ţi se pare şi ţie o meschinărie, marele cruciat împotriva opresiunii, profetul noului Ierusalim, recurge la bârfă, calomnie, răutăţi copilăreşti? Ce credeai că vei realiza?

El spuse:

— O mică răutate nevinovată.

— Asta numeşti tu faptul că discreditezi un om cu bun simţ? Nu numai că era tatăl meu. Dar cei mai mulţi dintre ei au fost de partea ta, oameni care şi-au consacrat ani din viaţă mişcării laburiste, unei cauze pe care ar trebui să o sprijini şi tu.

— Bunul simţ nu are ce căuta aici. Aici este război. Oamenii cu bun simţ pot lupta în războaie, dar nu ei le câştigă.

Venise un grup mic de vizitatori. Cei doi se îndepărtară mergând încet pe una din laturile galeriei. El spuse:

— Dacă vrei să organizezi un grup revoluţionar, chiar şi unul mic, de oameni care vor trebui să aştepte până la acţiunea adevărată, până ajung la puterea adevărată, atunci trebuie să le dai ele lucru, să-i ţii atenţi, preocupaţi, să le dai iluzia că realizează ceva. Vorbele nu sunt suficiente. Trebuie să existe activitate. Pe de o parte este vorba de pregătirea pentru viitor, pe de altă parte de susţinerea moralului.

Ea spuse:

— De azi înainte va trebui să te descurci fără mine.

— Îmi dau seama. Am înţeles de la întâlnirea cu Dalgliesh. Dar vreau să rămâi, cel puţin nominal, până când se termină ancheta crimei. Nu vreau să le spun nimic celorlalţi atât timp cât Dalgliesh se învârte pe aici. Pe urmă te poţi înscrie în Partidul Laburist. Vei fi mai fericită acolo. Sau la social-democraţi, desigur. Poţi să alegi, nu e nicio diferenţă. Când o să ai patruzeci de ani, tot la conservatori te vei întoarce, oricum.

Ea spuse:

— Mai ai încă încredere în mine? Mi-ai spus toate acestea ştiind că vreau să mă retrag?

— Bineînţeles. Te cunosc. Ai moştenit de la tatăl tău mândria. N-o să-ţi placă să spună lumea că iubitul tău ţi-a făcut vânt, aşa că te-ai răzbunat şi l-ai trădat. Nu vei dori ca prietenii sau chiar bunica să ştie că ai conspirat împotriva tatălui tău. S-ar putea spune că mă bazez pe decenta ta burgheză. Dar nu există un risc real. Celula se va dizolva, se va forma alta, ne vom întâlni în altă parte. Oricum, era momentul să o facem.

Ea gândi: „Acesta era un alt aspect al luptei revoluţionare, să cunoşti pudoarea oamenilor şi să o exploatezi”. Ea spuse:

— Am învăţat ceva despre tata, ceva ce nu am înţeles decât când a murit. El a încercat să fie bun. Cred că pentru tine nu însemnă nimic cuvintele astea.

— Înseamnă ceva. Nu ştiu exact ce ai vrea tu să însemne. Cred că a încercat să se comporte astfel încât să nu-l stingherească prea multă vină. Toţi facem aşa. Dar, date fiind politica şi stilul lui de viaţă, probabil că nu i-a fost uşor. Poate, în cele din urmă, a renunţat să mai încerce.

— Nu mă refeream la politică. Nu are nicio legătură cu politica. Ştiu că pentru tine totul are o legătură cu politica, dar mai există şi alt punct de vedere. Există o lume şi în altă parte.

— Îţi urez să fii fericită în ea.

Ieşeau din galerie iar ea ştia că erau împreună pentru ultima oară. Era surprinsă să constate cât de puţin o afecta. Spuse:

— Dar Diana Travers; ai spus că ai plasat-o la Campden Hill Square până decideai ce să faci cu ea. Ce-ai făcut? Ai înecat-o?

Pentru prima dată îl văzu înfuriindu-se.

— Nu fi melodramatică.

— Dar ar fi fost convenabil pentru tine, nu-i aşa?

— Oh, da. Nu numai pentru mine. A mai existat cineva care avea motive mult mai temeinice să scape de ea. Tatăl tău.

Uitând că trebuie să vorbească în şoaptă, aproape strigă:

— Tata? Dar el nu a fost acolo! Trebuia să se ducă, dar nu a mai ajuns.

— Oh, ba da. L-am urmărit în noaptea aceea. Să zicem că a fost un exerciţiu de supraveghere. Am condus în urma lui tot drumul până la Lebăda Neagră şi l-am văzut trăgând pe aleea lăturalnică. Iar dacă tu vei simţi nevoia să vorbeşti cu Dalgliesh, care, dintr-un motiv sau altul, pare că-ţi stârneşte nevoia de confidenţe de gâsculiţă, atunci asta este o informaţie pe care mă voi simţi dator să i-o pasez.

— Dar n-ai s-o poţi face. Nu fără a recunoaşte că ai fost şi tu acolo. Dacă e vorba de motive, Dalgliesh nu va sta în cumpănă pe care dintre voi doi să-l aleagă. Iar tu eşti în viaţă; el a murit.

— Numai că, spre deosebire de tatăl tău, eu am un alibi. De data asta unul adevărat. Eu m-am întors direct la Londra, la o întâlnire a lucrătorilor din domeniul asistenţei sociale. Eu sunt curat. Dar el? Amintirea lui e destul de veştejită şi aşa. Vrei încă un scandal legat de numele lui? Nu-ţi ajunge bietul Harry Mack? Mai gândeşte-te înainte de a telefona la Serviciul Special.

8.

Nu se putea o zi de marţi mai bună pentru un drum la ţară, decât în dimineaţa aceea. Soarele era capricios, dar surprinzător de puternic, iar cerul, de un albastru adânc deasupra vălătucilor de nori. Dalgliesh conducea cu viteză într-o tăcere aproape deplină. Kate se aşteptase să meargă direct la Riverside Cottage, dar şoseaua trecea pe lângă Lebăda Neagră şi când ajunseră acolo, Dalgliesh opri maşina, stătu o clipă să se gândească, apoi o apucă pe alee. Spuse:

— Hai să bem o bere. Aş vrea să mergem puţin pe malul apei, să vedem casa de pe partea asta. E proprietatea lui Higgins, mă rog, în cea mai mare aparte. Ar fi bine să-l anunţăm că suntem aici.

Lăsară Roverul în parcajul aproape gol, exceptând un Jaguar, un BMW şi câteva Forduri, şi se îndreptară spre intrare. Henry îi salută cu o curtenie impasibilă, parcă nesigur dacă trebuia să-i recunoască sau nu şi, ca răspuns la întrebarea adresată de Dalgliesh, le spuse că Monsieur era la Londra. La bar erau doar patru oameni de afaceri aplecaţi conspirativ peste paharele cu whisky. Barmanul, o figură de copil deasupra jachetei albe scrobite şi a papionului, îi servi cu o bere bună cu care Lebăda Neagra se lăuda a fi specialitatea casei, apoi începu să spele sârguincios paharele şi să facă ordine ca şi când dacă se arăta ocupat l-ar fi descurajat pe Dalgliesh să pună întrebări. Dalgliesh se întreba prin ce alchimie nemaiauzită Henry reuşise să semnaleze identitatea lor. Îşi băură berile pe scaunele din jurul focului din cămin, apoi se întoarseră la parcaj şi ieşiră pe malul

apei, prin portiţa din gardul viu.

Era una din acele zile perfecte de toamnă englezească, pe care le întâlneşti mai mult în amintiri decât în realitate. Culoarea bogată a ierbii şi a pământului era mai strălucitoare sub razele soarelui, calde ca primăvara, aerul, o dulce amintire a toamnelor din copilăria lui Dalgliesh; miros de fum, de mere coapte, ultimele mănunchiuri ale recoltei şi aerul puternic, cu parfum de mare, al apei curgătoare. Tamisa se scurgea bogată sub o briză puternică, turtea iarba de pe maluri şi se învolbura pe făgaşuri, săpând albia. Sub suprafaţa irizată în verde şi albastru, pe care lumina aluneca schimbându-şi nuanţele ca într-un caleidoscop, răsăreau şi se ondulau ierburi cu frunzele ca lama. Dincolo de pâlcurile de sălcii de pe celălalt mal, păştea liniştită o turmă de vite.

Tot pe malul opus, la câteva zeci de metri mai jos, se vedea un bungalou, ceva mai mare decât o bojdeucă albă, pe piloni; bănui că era destinaţia spre care se îndreptau ei. Ştia, aşa cum înţelesese plimbându-se pe sub copacii din parcul St. James, că aici avea să găsească cheia pe care o căuta. Dar nu se grăbea. Ca un copil care amână momentul satisfacţiei certe, se bucura că ajunseseră devreme, recunoscător pentru acest moment de calm. Deodată, fu cuprins de fiori de fericire, atât de neaşteptaţi, atât de puternici încât aproape că îşi ţinu răsuflarea, să oprească clipa. În ultima vreme trăia atât de rar asemenea momente de intensă bucurie fizică, iar în mijlocul unei investigaţii criminalistice chiar nu i se mai întâmplase. Dar momentul trecu şi el oftă. Ieşind din acea stare cu o frază banală, spuse:

— Cred că acolo este Riverside Cottage.

— Cred că da, domnule. Să mă uit pe hartă?

— Nu. Vom afla curând. Hai să mergem.

Dar mai zăbovi puţin, simţind briza în păr, recunoscător pentru un moment se pace în plus. Era recunoscător şi pentru faptul că Kate Miskin putea simţi aceleaşi trăiri alături de el, fără să vorbească şi fără să-i dea senzaţia unei discipline conştiincioase. O alesese pe ea pentru că avea nevoie să o femeie în echipă, iar Kate fusese cea mai bună dintre cele disponibile la ora aceea. Alegerea nu fusese întâmplătoare, iar acum începea să-şi dea seama cât de bine acţionase instinctul lui. N-ar fi fost cinstit să nu recunoască că îl atrăgea şi ca

femeie. În experienţa lui, acest element fusese totdeauna prezent chiar dacă îl repudia sau nu-l recunoştea; el exista pentru orice cuplu heterosexual care lucra laolaltă. Dacă ar fi găsit-o mult prea atractivă, n-ar fi ales-o, dar atracţia exista iar el nu era imun. Cu toate acestea, în ciuda impulsului de sexualitate sau tocmai datorită lui, o găsea extrem de odihnitoare. Ea ştia instinctiv ce vrea el; ştia când să fie tăcută, fără a fi exagerat de îndatoritoare. O suspecta chiar că îi înţelege vulnerabilităţile, că îl simte, că este mai raţională decât ceilalţi subordonaţi, bărbaţi. Ea nu avea nimic din asprimea lui Massingham, fără să fie sentimentală. E adevărat, ştia din experienţa, femeile-poliţist în general nu prea erau.

Aruncă o ultimă privire spre bungalow. Dacă la acea primă vizită la Lebăda Neagră s-ar fi plimbat pe malul apei, aşa cum fusese tentat, ar fi privit pretenţiile lui patetice cu un ochi lipsit de curiozitate şi apreciere, dar acum, când pereţii fragili păreau să strălucească în lumina reflectată de apă, îi apărea ca o promisiune infinită, tulburătoare. Fusese construit la vreo douăzeci şi cinci de metri de malul râului, cu o verandă largă, un coş central, iar la stânga, în amonte, o platformă de acostare. I se păru chiar că zăreşte un petic de pământ cu snopi mov şi albi, poate margarete! Cineva încercase să amenajeze o grădină. De la depărtare, bungalow-ul părea bine întreţinut, cu vopseaua albă imaculată. Chiar şi aşa însă, avea un aer de locuinţă de vară, puţin cam şubredă. Higgins, gândi el, nu putea fi prea bucuros de vecinătatea lui, atât de evidentă.

Cum priveau casă, văzură ieşind pe uşa laterală, silueta scundă şi îndesată a unei femei care se îndreptă spre platforma de acostare, urmată de un câine mare. Femeia coborî într-o barcă pneumatică, se aplecă să o împingă şi începu să vâslească traversând râul către Lebăda Neagră, cocoşată peste lopeţi, cu câinele proptit la proră. Când barca se apropie încet, văzură că era o corcitură între un pudel şi un fel de terier, cu corpul îmblănit şi o mutră neliniştită, binevoitoare, aproape în întregime acoperită de franjuri. Priviră cum femeia se apleca şi se ridica peste lopeţile care intrau în apă, înaintând încet împotriva curentului care o ducea în jos, îndepărtând-o. Barca se lovi în sfârşit de mal, Dalgliesh şi Kate se îndreptară către ea. El se aplecă şi prinse coarda bărcii, ţinând-o pe loc. Nu acostase în locul acela întâmplător. Un ţăruş de metal fusese înfipt adânc în

mal. El agăţă barbeta de ţăruş şi întinse mâna. Femeia o prinse şi sări afară cu un picior, atunci văzură că la piciorul stâng purta o gheată ortopedică. Câinele sări şi el după ea, adulmecă pantalonii lui Dalgliesh, apoi se trânti extenuat în iarbă, ca şi când el făcuse tot efortul fizic al deplasării. Dalgliesh spuse:

— Trebuie să fiţi domnişoara Millicent Gentle. Dacă este aşa, atunci noi tocmai veneam spre dumneavoastră. V-am telefonat de la Scotland Yard de dimineaţă. Dânsa este inspectorul Miskin, iar eu mă numesc Adam Dalgliesh.

Privea o figură rotundă şi încreţită ca un măr ofilit. Obrajii roşcovani, brăzdaţi de riduri formau două mingi dure dedesubtul ochilor mici, oblici, care, când zâmbi, se transformară în două fante înguste, apoi se deschiseră dezvăluind irisul căprui, strălucitor, ca două pietricele lustruite. Era îmbrăcată cu o pereche de pantaloni maro, lipsiţi de formă, şi o vestă fără mâneci, vătuită, de un roşu decolorat, peste un pulover îmbătrânit. Purta, îndesată bine pe cap, o tichie ca de spiriduş, tricotată cu dungi verzi şi roşii, ale cărei urechi se terminau cu câte o codiţă împletită şi ciucuri roşii. Avea aerul unui spiriduş glumeţ şi puţin uzat, ca un pitic de grădină peste care trecuseră prea multe ierni. Dar când vorbi, vocea ei adâncă şi rezonantă era una dintre cele mai frumoase voci de femeie pe care Dalgliesh le auzise vreodată.

— Vă aşteptam, domnule comandant, dar abia peste o jumătate de oră. Ce plăcere să vă întâlnesc. V-aş duce cu barca, dar pentru că este şi Makepeace cu mine ar trebui să vă transport pe rând şi ar dura mult. Mă tem că pe şosea mai sunt vreo opt kilometri, dar poate sunteţi cu maşina.

— Suntem cu maşina.

— Sigur, dacă lucraţi la poliţie. Ce proastă sunt. Atunci, vă aştept. Am traversat să aduc scrisorile. Domnul Higgins îmi dă voie să le las pe masa din hol şi le pune la poştă odată cu ale dumnealui. Cutia mea poştală e la trei kilometri distanţă. E foarte drăguţ din partea dumnealui, cu atât mai mult cu cât nu prea-i place căsuţa mea. Cred că îi stă ca un spin în ochi. Nu puteţi greşi drumul. O luaţi pe prima la stânga, unde scrie Frolight, apoi treceţi pe podul curbat, la stânga pe lângă ferma lui Roland – aveţi un semn acolo, de atenţie la vaci –, şi daţi de o alee care duce la râu şi la casa mea. Nu-i aşa că nu vă puteţi rătăci? Ah, şi beţi o cafea, sper.

— Mulţumim, cu plăcere.

— M-am gândit eu. Şi pentru asta am venit până aici. Domnul Higgins este amabil şi îmi vinde lapte. Aţi venit în legătură cu Sir Paul Berowne, nu-i aşa?

— Da, domnişoară Gentle, în legătură cu Sir Paul.

— Aşa m-am gândit când aţi dat telefon şi aţi spus că sunteţi de la poliţie. Ce om bun! Ne vedem peste zece minute.

O mai priviră o clipă şchiopătând spre Lebăda Neagră, cu câinele împletindu-i-se printre picioare, apoi se întoarseră şi se îndreptară agale spre maşină. Urmară fără dificultate instrucţiunile ei, dar Dalgliesh conduse încet, ştiind că vor ajunge mai devreme decât anunţaseră şi dorind să-i dea răgazul să se întoarcă cu barca şi să-i întâmpine. Gentle părea să fie chiar numele ei adevărat, nu un pseudonim, chiar prea potrivit pentru un autor de romane sentimentale. Conducea enervant de încet, conştient de nerăbdarea lui Kate. Dar zece minute mai târziu ieşeau deja din şosea şi intrau pe aleea pietruită care ducea la căsuţă.

Aleea traversa un câmp neîngrădit, care iarna trebuia să fie, gândi Dalgliesh, o mlaştină de netrecut. Văzut de aici, bungalou-ul avea mai multă substanţă decât privit de la distanţă. Un strat de flori, acum dezgolit de toamnă, mărginea poteca de zgură până la treptele sub care se zăreau cutii de tablă, probabil pline cu parafină, stivuite sub o prelată. În spatele bungalou-ului se întindea o grădiniţă de legume; verze pitice şi tulpini tăiate de varză de Bruxelles, bulbi de ceapă cu frunzele rupte şi ultimii vreji de fasole căţărătoare ale căror legături muribunde atârnau de proptele, ca nişte cârpe. Mirosul apei era mai puternic aici, iar el îşi putea imagina cum arăta locul iarna, câmpurile îmbibate cu apă, o singură potecă noroioasă care ducea la şosea.

Dar când domnişoara Gentle le deschise uşa, zâmbitoare, şi îi pofti înăuntru, intrară într-o locuinţă veselă şi luminoasă. Privind de la fereastra camerei de zi, te-ai fi putut crede pe un vapor de unde nu vedeai decât balustrada albă a verandei şi sclipirea apei. Cu toată prezenţa unei sobe vechi din fier forjat, camera era tipică mai curând pentru o vilă decât pentru o căsuţă de pe malul râului. Unul dintre pereţi, cu totul nepotrivit tapetat într-un desen cu boboci de trandafiri şi măcălendri, era acoperit în cea mai mare parte cu tablouri; acuarele cu scene din viaţa de

la ţară, gravuri gemene ale catedralelor din Winchester şi Wells, patru farfurii decorative de la începutul epocii victoriene, fixate într-o montură comună, o broderie în lână şi mătase, înfăţişând îngerul primindu-i pe Apostoli la mormântul gol, câteva portrete în miniatură, foarte bune, fiecare într-o ramă ovală. Peretele din faţă era acoperit de cărţi, unele dintre ele, observă Dalgliesh, scrise chiar de domnişoara Gentle, părând foarte vechi în supracoperţile lor. De o parte şi de cealaltă a sobei se afla câte un scaun uşor, iar între ele o masă cu tăblie demontabilă pe care fuseseră deja amplasate o cană cu lapte, trei ceşti înflorate şi farfurioare. Ajutată de Kate, domnişoara Gentle trase un balansoar pentru cel de al doilea oaspete. După ce ieşise păşind mărunt împreună cu stăpâna lui să îi întâmpine, Makepeace se lungi în faţa sobei goale şi scoase un oftat urât mirositor.

Domnişoara Gentle aduse cafeaua aproape imediat. Vasul fusese deja pus pe foc, nu trebuia decât să toarne apa peste boabe. Sorbind prima înghiţitură, Dalgliesh fu cuprins de remuşcări. Uitase cât de dificil este pentru cei care trăiesc singuri să se trezească cu musafiri. Probabil că vâslise de la un mal la celălalt al râului pentru a mai cumpăra lapte şi nu pentru a pune scrisorile la cutie. Spuse cu delicateţe:

— Probabil aţi aflat că Sir Paul Berowne a murit.

— Da, ştiu. A fost ucis, de aceea aţi venit. Cum m-aţi găsit?

Dalgliesh îi povesti cum găsiseră cartea ei. Spuse:

— Pentru noi este important tot ce i s-a întâmplat în ultimele săptămâni de viaţă. De aceea v-am ruga să ne spuneţi exact ce s-a petrecut în noaptea de 7 august. L-aţi întâlnit, nu-i aşa?

— Oh, da, l-am întâlnit.

Ea lăsă ceaşca jos şi se înfioră uşor ca şi când i s-ar fi făcut frig. Apoi începu să le povestească ca unor copii adunaţi în jurul focului, la grădiniţă.

— Mă împac chiar foarte bine cu domnul Higgins. Sigur că el ar vrea să-mi cumpere casa şi să o dărâme, dar i-am spus că poate să discute cu executorii mei testamentari după ce voi muri eu. Avem noi gluma noastră pe acest subiect. Iar Lebăda Neagră este într-adevăr un local foarte respectabil. Clienţii lor sunt foarte buni şi foarte liniştiţi. Dar în seara aceea nu au fost aşa. Eu încercam să lucrez şi mă enervau foarte tare. Erau nişte tineri care strigau şi ţipau. Aşa că am ieşit pe mal şi am văzut că erau patru într-o barcă. Barca se legăna foarte periculos, iar doi

dintre ei erau în picioare şi încercau să schimbe locurile. Nu numai că erau foarte zgomotoşi, dar făceau şi alte prostii. Am încercat să-i telefonez domnului Higgins, clar n-am reuşit să stabilesc legătura, aşa că am luat barca şi am pornit cu Makepeace să traversăm apa. Am acostat la locul obişnuit, n-ar fi fost înţelept să mă apropii de ei şi să le fac observaţie, nu mai sunt aşa puternică cum eram cândva. Când am întors barca să mă apropii de mal, i-am văzut pe ceilalţi doi bărbaţi.

— Îi cunoşteaţi?

— Nu mi-am dat seama de la început. Se întunecase. Nu era decât lumina reflectată de la parcaj, peste gardul viu. După aceea l-am recunoscut pe unul dintre ei, pe Sir Paul Berowne.

— Ce făceau?

— Se băteau.

Domnişoara Gentle rosti cuvântul fără dezaprobare, aproape uimită, gândi Dalgliesh, că el putea pune o asemenea întrebare. Lăsa să se înţeleagă din tonul ei că bătaia pe malul apei, aproape pe întuneric, era o activitate firească din partea a doi gentlemani care nu aveau ceva mai bun de făcut. Spuse:

— Bineînţeles că pe mine nu m-au văzut. Numai capul îmi ieşea deasupra malului. Mi-a fost teamă că Makepeace o să latre, dar i-am spus să tacă şi s-a stăpânit, deşi mi-am dat seama că i-ar fi plăcut să dea fuga şi să se amestece în trântă. Mă întrebam dacă nu ar fi trebuit să intervin eu, dar am considerat că nu era de demnitatea mea şi ar fi fost inutil. Pe urmă, era în mod evident o bătaie pentru motive foarte personale. Adică, nu semăna cu un atac neprovocat pe care oricine ar trebui să-l oprească. Celălalt bărbat era mult mai scund decât Sir Paul, ceea ce făcea lupta inegală, într-un fel. Dar era şi mai tânăr, ceea ce restabilea balanţa. Cei doi se descurcau foarte bine şi fără mine sau Makepeace.

Dalgliesh nu-şi putu opri o privire spre Makepeace care moţăia într-un calm somnolent. Părea incapabil să-şi mobilizeze energiile ca să latre, darămite să muşte. Întrebă:

— Cine a învins?

— Oh, Sir Paul. I-a plasat ceea ce cred că se numeşte un croşeu în falcă, unul foarte reuşit. Tânărul a căzut, iar Sir Paul l-a apucat de gulerul hainei şi de pantaloni, ca pe căţeluş, şi l-a aruncat în apă. A căzut ca un bolovan. „Dumnezeule, i-am spus lui Makepeace, ce seară extraordinară!”

Lui Dalgliesh i se păru că scena începea să semene cu un capitol dintr-una din cărţile domnişoarei Gentle. Spuse:

— Ce s-a mai întâmplat după aceea?

— Sir Paul a intrat după el în apă şi l-a pescuit. Cred că nu voia chiar să-l înece. Poate nu ştia dacă tânărul putea să înoate. Pe urmă l-a aruncat pe iarbă, i-a spus ceva ce n-am auzit şi s-a îndepărtat de el, apropiindu-se de mine. Când a ajuns în dreptul meu, m-am ridicat. Am spus: „Bună seara. Nu cred că mă mai ţineţi minte, dar ne-am întâlnit în iunie la serbarea conservatorilor din Hertfordshire. Eram în vizită la o nepoată. Sunt Millicent Gentle”.

— Şi el ce-a făcut?

— venit la mine, s-a aşezat lângă barcă, şi am dat mâna. Era total netulburat, deloc jenat. Curgea apa din el, bineînţeles, şi obrazul îi sângera. Părea zgâriat. Dar era la fel de calm cum fusese şi când l-am cunoscut la serbarea conservatorilor. Am spus: „Am văzut bătaia. Nu-i aşa că nu l-aţi omorât?”. Mi-a răspuns: „Nu, nu l-am omorât. Dar mi-ar fi plăcut să o fac”. Pe urmă şi-a cerut scuze şi i-am spus că nu avea pentru ce. Începuse să tremure – nu era destul de cald să poţi sta cu hainele ude pe tine – aşa că l-am invitat să vină la mine să se usuce. Mi-a spus: „E foarte drăguţ din partea dumneavoastră, dar cred că mai întâi ar trebui să-mi mut maşina”. Am înţeles ce voia să spună. Era mai bine să dispară ele la Lebăda Neagră, înainte ca cineva să-l fi văzut sau să fi aflat că era acolo. Politicienii trebuie să fie precauţi. I-am sugerat să o parcheze undeva la marginea drumului şi i-am spus că eu aveam să-l aştept pe râu mai sus, până se întorcea. Putea să vină şi cu maşina, dar era o distanţă mai mare de opt kilometri, iar lui îi era tare frig. El a dispărut, iar eu am rămas să-l aştept. N-a durat mult. S-a întors în mai puţin de cinci minute.

— Cu celălalt bărbat ce s-a întâmplat?

— N-am rămas să văd. Ştiam că nu păţise nimic. Nici nu era singur. Era o fată cu el.

— O fată? Sunteţi sigură?

— Oh, da, foarte sigură. A ieşit din tufişuri şi s-a uitat cum Sir Paul îl arunca în apă. Nu putea să-mi scap e. Era cam goală.

— Aţi putea s-o recunoaşteţi?

Fără să i se ceară, Kate deschise geanta de umăr şi îi arătă o fotografie.

Domnişoara Gentle spuse:

— Nu e fata care s-a înecat? E posibil să fi fost aceeaşi, dar nu i-am văzut bine faţa. Era lumină puţină, cum v-am spus, iar ei erau destul de departe.

— Fata ce-a făcut?

— A râs. Era o scenă extraordinară. Hohote peste hohote de râs. Când Sir Paul a intrat după el în apă să-i scoată, ea a stat pe mal, goală de tot, hohotind de râs. N-ar trebui să râdem de necazul altuia, dar el era într-adevăr caraghios. Toată scena era bizară. Doi bărbaţi care ies împleticindu-se din apă şi o fată care stă goală pe mal şi râde. Avea un râs contagios, din toată inima, vesel. Cum răsuna peste apă, nu părea răutăcios. Dar cred că era.

— Cei din barcă ce făceau?

— Vâsleau în jos pe râu spre Lebăda Neagră. Poate li se făcuse frică. Râul e atât de negru noaptea şi atât de necunoscut, aproape sinistru. Eu m-am obişnuit cu el, mă simt acasă. Dar cred că ei voiau să se întoarcă la lumină şi la căldură.

— Deci, când i-aţi văzut ultima oară, bărbatul şi femeia erau împreună pe mal, iar dumneavoastră aţi început să vâsliţi în sus pe râu, fără să vă vadă nimeni?

— Da. Râul face un cot în locul acela, iar papura este mai înaltă la mal. I-am pierdut repede din vedere. Am rămas liniştită să-l aştept pe Sir Paul.

— Din ce direcţie a venit?

— Din sus, din direcţia în care vâslisem eu. Venise prin parcaj, înţelegeţi?

— Nu-i puteaţi auzi sau vedea pe băiat şi pe fată?

— Nu-i puteam vedea, dar pe ea o mai auzeam încă râzând în timp ce vâsleam spre malul celălalt. Trebuia să fiu atentă. Cu Makepeace şi cu încă un pasager, barca era foarte mult lăsată în apă.

Imaginea celor doi în barca aceea ca un lighean, cu Makepeace aşezat ţeapăn la proră, era ridicolă, dar candidă. Lui Dalgliesh îi venea să râdă. Nu era un impuls la care se aşteptase în mijlocul anchetei unei crime, cu atât mai puţin ai acestei anchete, dar era recunoscător. Spuse:

— Fata cât a râs?

— Aproape până am ajuns pe celălalt mal. Apoi, brusc, râsul a încetat.

— Aţi auzit ceva în momentul acela, un ţipăt, zgomotul unei căderi în apă?

— Nimic. Dar, dacă a intrat uşor în apă, nu putea face zgomot. Şi nici nu cred că aş fi putut auzi ceva, de zgomotul lopeţilor.

— Ce s-a mai întâmplat după aceea, domnişoară Gentle?

— Sir Paul m-a întrebat mai întâi dacă putea da un telefon. Nu mi-a spus unde, iar eu, bineînţeles, nu am întrebat. L-am lăsat aici şi m-am dus la bucătărie, aşa că se putea simţi singur. Pe urmă i-am propus să facă o baie fierbinte. Am dat drumul la încălzitor în baie şi am aprins toate sobele cu parafină. Nu era momentul să fac economie. Şi i-am dat puţin dezinfectant pentru faţă. Nu cred că v-am spus că băiatul îl zgâriase destul de rău pe obraz. M-am gândit că nu era o manieră prea bărbătească se a lupta. Pe urmă, în timp ce el făcea baie, i-am uscat hainele în uscător. Maşină de spălat nu am. Nici nu-mi trebuie, dacă sunt singură. Cu uscătorul pe care îl am mă descurc şi cu cearşafurile. Dar fără el nu cred că aş putea. I-am dat să îmbrace vechiul halat al tatălui meu până i se uscau hainele. E din lână şi foarte călduros. Nu se mai fac de calitate aşa bună acum. Când a ieşit din baie mă gândeam ce bine arăta în el. Ne-am aşezat în faţa focului şi eu am făcut puţină cacao fierbinte. M-am gândit că, fiind un gentleman, poate ar dori ceva mai puternic şi i-am oferit din vinul meu de soc. A spus că prefera cacao. De fapt, n-a spus chiar că prefera. Ar fi dorit să guste vinul, era sigur că era excelent, dar credea că o băutură fierbinte ar fi fost mai bună. Am fost de acord. Nimic nu e mai bun ca o cacao fierbinte şi tare când ţi-e frig. Am făcut-o cu lapte. Cumpărasem mai mult pentru că vrusesem să fac conopidă cu brânză pentru seară. Ce noroc, nu-i aşa?

Dalgliesh spuse:

— Foarte mare noroc. Aţi mai vorbit despre toate acestea cu altcineva?

— Cu nimeni. Nici cu dumneavoastră n-aş fi vorbit, dacă nu telefonaţi, iar el nu ar fi murit.

— V-a cerut el să nu spuneţi?

— Oh, nu, n-ar fi făcut aşa ceva. Nu era genul acesta şi ştia că eu nu aş fi povestit nimănui. Ştii când poţi avea încredere în cineva într-o asemenea situaţie, nu credeţi? Dacă poţi avea încredere, de ce trebuie să mai ceri? Iar dacă nu poţi, nu are

rost să ceri.

— Vă rog să nu vorbiţi cu nimeni nici de acum încolo, domnişoară Gentle. Poate fi important.

Ea dădu din cap afirmativ, dar nu rosti niciun cuvânt. El întrebă, neştiind de ce era de fapt atât de important, de ce avea neapărată nevoie să afle:

— Despre ce aţi vorbit?

— Nu despre bătaie, cel puţin nu foarte mult. Eu am spus: „Presupun că era vorba de o femeie, nu-i aşa?” Mi-a spus că da.

— Femeia care râsese, fata dezbrăcată?

— Nu cred. Nu ştiu de ce, dar nu cred. Am sentimentul că era ceva mai complicat decât atât. Şi nu cred că s-ar fi bătut în faţa ei, nu dacă ar fi ştiut că ea se afla acolo. Dar, cred că nu ştia. Probabil că ea se ascunsese în tufişuri când l-a văzut venind.

Dalgliesh credea că ştie de ce se dusese el pe marginea apei. Venise la petrecere, să o salute pe soţie şi pe amantul ei, să participe la o şaradă civilizată, soţul îndatoritor, ţinta farsei. Pe urmă auzise murmurul apei curgătoare, simţise, ca şi Dalgliesh, mirosul pătrunzător, nostalgic, al râului, cu promisiunea lui de solitudine şi pace. A ezitat, apoi a ieşit pe portiţa din gardul viu care înconjura parcajul şi s-a apropiat de mal. Un lucru atât de mărunt, să asculţi de un simplu impuls, îl dusese la sacristia înecată în sânge.

În momentul acela Swayne, poate scoţându-şi peste cap cămaşa, ieşise din tufiş să-l înfrunte, ca personificarea a tot ce el dispreţuise în propria lui viaţă, în el însuşi. Îl făcuse să mărturisească despre Theresa Nolan sau ştia deja? Era acela secretul pe care fata i-l încredinţase în acea a doua scrisoare, numele iubitului ei?

Dalgliesh întrebă din nou, insistând cu tact:

— Despre ce aţi vorbit totuşi, domnişoară Gentle?

— Mai ales despre munca mea, cărţile mele. Era foarte interesat de cum am început să scriu, de unde îmi luam ideile. De şase ani nu am mai publicat nimic. Genul de ficţiune pe care îl scriu eu nu mai este la modă. Dragul de domnul Hearne, era întotdeauna atât de drăguţ, atât de săritor, el mi-a explicat. Ficţiunea romantică a devenit mai realistă acum. Mă tem că eu sunt prea demodată. Dar nu pot să mă schimb. Uneori oamenii nu sunt foarte amabili cu romancierii sentimentali, ştiu, dar suntem la fel ca ceilalţi scriitori. Poţi scrie numai ceea ce simţi

nevoia să scrii. Iar eu sunt foarte norocoasă. Sunt sănătoasă, am pensia mea de bătrâneţe, casă, şi pe Makepeace care îmi ţine companie. Şi continui să scriu, poate cartea următoare va fi cea norocoasă.

Dalgliesh întrebă:

— Cât a stat Sir Paul?

— Oh, câteva ore, până aproape de miezul nopţii. Nu cred că a făcut-o din politeţe. Cred că era fericit aici. Am stat de vorbă, iar eu am pregătit o omletă când ni s-a făcut foame. Mai aveam încă suficient lapte pentru ea, dar nu şi pentru conopidă, bineînţeles. La un moment dat a spus: „Nimeni pe lumea asta nu ştie unde mă aflu acum, niciun suflet. Nimeni nu poate ajunge până la mine”. A spus-o de parcă eu i-aş fi dăruit ceva preţios. Stătea în scaunul acela în care staţi dumneavoastră acum şi părea că se simte atât de bine în halatul cel vechi al tatei, şi atât de acasă. Semănaţi foarte mult cu el, domnule comandant. Nu ca fizic. El era blond iar dumneavoastră sunteţi brunet. Dar sunteţi ca el; în felul cum staţi, mâinile, felul în care vorbiţi, puţin chiar şi vocea.

Dalgliesh lăsă ceaşca jos şi se ridică. Kate îl privi surprinsă, apoi se ridică şi ea luându-şi geanta de umăr. Dalgliesh se pomeni mulţumindu-i domnişoarei Gentle pentru cafea, mai spuse o dată că trebuia să păstreze tăcerea, explicându-i că vor avea nevoie de o declaraţie scrisă şi că va veni o maşină a poliţiei să o ducă la New Scotland Yard, dacă nu o deranja. Ajunseseră la uşă când Kate avu ideea să întrebe:

— Când a plecat în seara aceea, a fost ultima oară când l-aţi văzut?

— Oh, nu. L-am văzut în după-amiaza zilei când a murit. Credeam că ştiţi.

Dalgliesh spuse cu blândeţe:

— Dar, domnişoară Gentle, de unde să fi ştiut?!

— Am crezut că el spusese cuiva unde se ducea. Este important?

— Foarte important, domnişoară Gentle. Am încercat să-i aflăm mişcările din după-amiaza aceea. Spuneţi-ne ce s-a întâmplat.

— Nu e mare lucru de spus. A venit pe neaşteptate, înainte de trei. Îmi amintesc pentru că tocmai ascultam *Ora femeilor* la Radio 4. Era fără maşină şi ducea cu el o geantă de voiaj.

Probabil că a străbătut pe jos cei şase kilometri şi jumătate de la gară, dar s-a mirat când i-am spus cât de mult mersese. A zis că pentru el fusese ca o plimbare pe malul râului. L-am întrebat dacă mâncase de prânz şi mi-a spus că avea nişte brânză în sacoşă şi că îi era de ajuns. Cred că era mort de foame: noroc că gătisem nişte friptură înăbuşită, de vacă, din care îmi mai rămăsese puţin, aşa că l-am făcut să mănânce, pe urmă ne-am băut cafeaua împreună. N-a vorbit prea mult. Nu cred că venise ca să stăm de vorbă. Pe urmă şi-a lăsat geanta la mine şi a plecat să se plimbe. S-a întors pe la patru şi jumătate, eu am pregătit ceaiul. Avea pantofii foarte murdari – pământul pe malul apei a fost tare îmbibat anul acesta – aşa că i-am dat trusa mea de pantofi şi el s-a aşezat afară pe trepte şi i-a curăţat. Apoi şi-a luat sacul, mi-a spus la revedere şi a plecat. Asta a fost tot.

„Totul atât de simplu”, gândi Dalgliesh.

Explicaţia orelor pierdute, explicaţia urmei de noroi de pe pantofi. Se dusese, nu la amanta lui, ci la o femeie pe care o mai văzuse o singură dată în viaţă, care nu punea întrebări, nu cerea nimic, care îi dăruise acele neuitate momente de linişte. Vrusese să petreacă acele câteva ore într-un loc unde nimeni nu-l putea găsi. Iar de la Paddington se dusese probabil direct la biserica St. Matthew. Acum vor trebui să verifice orarul trenurilor, cât durase întreaga călătorie. Dar, chiar dacă Lady Ursula minţea sau nu, era puţin probabil ca Berowne să se fi putut întoarce acasă, să-şi fi luat jurnalul şi, în plus, să fi ajuns la biserică la ora şase.

Privind înapoi la uşa care se închidea, Kate spuse:

— Ştiu o femeie bătrână care, în locul ei, ar fi spus: „Nimeni nu mai are nevoie de cărţile mele, sunt săracă, sunt şchioapă şi locuiesc într-o casă umedă, unde nu-mi ţine companie decât un câine”. Dar ea spune: „Sunt sănătoasă, am pensia mea, casa mea, pe Makepeace să-mi ţină companie, şi continui să scriu”.

Dalgliesh se întrebă la cine se referea. Amarul din vocea ei îi era total necunoscut. Apoi îşi aminti că exista o bunică bătrână undeva în tablou, se întrebă dacă despre ea era vorba. Nu mai făcuse niciodată o referire la viaţa ei particulară, înainte de a apuca el să zică ceva, ea continuă:

— Asta explică de ce a spus Higgins că hainele lui Swayne şiroiau de apă. Era o noapte de august. Dacă ar fi înotat

dezbrăcat şi se îmbrăcase după aceea, de ce să fi şiroit hainele? Este un motiv nou, domnule, unul dublu. Probabil că Swayne îl ura. Bătaia, umilirea să fie aruncat în râu şi târât afară ca un câine, şi toate acestea în faţa unei fete.

Dalgliesh spuse:

— Oh, da, probabil că Swayne îl ura.

Deci iată-l, în cele din urmă, motivul nu numai de crimă, ci al acestei crime în mod special, cu amestecul ei de premeditare şi impuls, cu brutalitatea ei, ingeniozitatea ei, inteligenţa care nu fusese suficient de pătrunzătoare. Era acolo, în faţa lor, în toată meschinăria, aroganţa, stupiditatea lui, dar şi în toată forţa lui îngrozitoare. Recunoscu gândirea care îl născuse. O mai întâlnise, gândirea unui ucigaş care nu se mulţumea să ia viaţa, care răsplăteşte umilinţa cu umilinţă, care nu suportă să ştie că duşmanul lui respiră acelaşi aer, care vrea nu numai să-şi omoare victima, ci şi să o dezonoreze, gândirea unui om care s-a simţit dispreţuit şi inferior toată viaţa, dar care nu se va mai simţi astfel niciodată. Iar dacă instinctul lui era corect şi Dominic Swayne era omul, atunci ca să pună mâna pe el va trebui să distrugă o femeie vulnerabilă, singură şi încăpăţânată. Tremură, îşi ridică gulerul de la haină. Soarele apunea peste pajişti, iar vântul devenea tot mai puternic, dinspre râu venea un miros umed, de rău augur, ca prima răsuflare a iernii. Auzi vocea lui Kate:

— Credeţi că vom putea distruge alibiul lui printr-una din metodele permise?

Dalgliesh grăbi pasul spre maşină:

— Trebuie să încercăm, inspectore, trebuie să încercăm.

CARTEA A VI-A

CONSECINŢE MORTALE

1.

Când Părintele Barnes îi spusese domnişoarei Wharton de invitaţia pe care Susan Kendrick i-o adresa, de a petrece câteva zile la parohia Nottingham până când se potolea agitaţia, ea acceptase cu recunoştinţă şi uşurare. Au convenit să plece la Nottingham imediat după anchetă, iar Părintele Barnes însuşi o va conduce cu metroul până la gara King's Cross pentru a-i căra bagajul. Întregul proiect i se păruse un răspuns la rugăciunile ei. Respectul unsuros cu care o tratau acum soţii McGraths, pentru care devenise un fel de obiect premiat în expoziţie şi care îşi trâmbiţau stima în mijlocul drumului, era încă şi mai terifiant decât antagonismul lor anterior. Era o uşurare să scape de ochii lor avizi şi întrebările nesfârşite.

Procesul nu fusese chiar aşa o corvoadă cum îşi imaginase. Îi luaseră o depoziţie despre identitatea cadavrelor şi modul cum le găsise înainte ca, la cererea poliţiei, şedinţa să se amâne. Procurorul o tratase pe domnişoara Wharton cu o consideraţie gravă, iar în boxa martorilor stătuse atât de puţin, încât nici nu avusese timp să realizeze că se afla acolo când i se şi spusese că a terminat. Cercetase sala cu nerăbdare, dar nu-l zărise pe Darren. Îşi aducea aminte confuz că fusese prezentată mai multor persoane străine, inclusiv unui bărbat blond ce se recomandase drept cumnatul lui Sir Paul. Nu mai asistase nimeni din familie, deşi văzuse mai multe persoane îmbrăcate foarte sobru, avocaţi, după cum îi spusese părintele Barnes El însuşi strălucitor, într-o sutană nouă, se simţise foarte la largul său. O condusese cu un aer de proprietate pe lângă fotoreporteri, îi salutase pe membrii congregaţiei cu o siguranţă de sine pe care nu i-o cunoscuse până atunci şi discutase foarte degajat cu poliţiştii. Pentru o clipă, domnişoara Wharton gândise, uluită, că omorul îi priise.

După prima zi petrecută la St. Crispin ştiuse că vizita va fi un eşec. Susan Kendrick purta o sarcină înaintată, la primul copil, dar energia nu i se diminuase cu nimic, şi în fiecare minut al zilei era ocupată ori cu treburile din parohie, ori cu cele din gospodărie, ori cu slujba ei de jumătate de normă la clinica de fizioterapie a spitalului local. Întortocheata casă parohială din centrul oraşului părea să nu se golească niciodată şi, exceptând biroul părintelui Kendrick, să nu aibă niciodată linişte. Domnişoara Wharton era mereu prezentată unor persoane ale căror nume nu le reţinea şi ale căror funcţii în parohie nu reuşea niciodată să le ghicească. În privinţa crimei, gazda era deosebit de îndatoritoare şi înţelegătoare, dar considera, în mod firesc, că era lipsit de raţiune să fii atât de tulburat de cadavre, oricât de neplăcută fusese imaginea lor, iar insistenţa cu care domnişoara Wharton era urmărită de experienţa avută i se părea în cel mai bun caz o compătimire de sine şi în cel mai rău caz o obsesie morbidă. Domnişoara Wharton însă ajunsese într-o etapă în care i-ar fi făcut mai bine să vorbească, iar Darren îi lipsea cu disperare, se frământa neştiind unde se afla, ce făcea, dacă era fericit.

Îşi exprimase încântarea pentru apariţia viitorului copil, dar starea de nervozitate o făcuse să pară stingheră, iar cuvintele căpătaseră o supărătoare tonalitate sentimentală, chiar şi pentru ea. În faţa bunului simţ robust pe care Susan îl dovedea în legătură cu sarcina, se simţise o absurdă fată bătrână. Se oferise să ajute la treburile casei parohiale, dar incapacitatea gazdei de a-i găsi ceva de făcut pe măsura priceperii ei îi secase şi mai mult încrederea. Începuse să se strecoare prin casă precum şoarecele de biserică, cu care probabil o asemuiau. După câteva zile, sugerase cu nervozitate că ar fi bine să se întoarcă acasă şi nimeni nu încercase să o determine să se răzgândească.

În dimineaţa plecării reuşise să-i mărturisească lui Susan neliniştea în privinţa lui Darren şi de această dată gazda fusese plină de solicitudine. Birocraţia locală nu reuşea să o terorizeze. Ştiuse cui să dea telefon, cum să descopere numărul şi discutase cu vocea necunoscută de la celălalt capăt al firului, cu accente conspirative, de autoritate reciproc recunoscută. Dăduse telefon din biroul soţului, domnişoara Wharton fiind aşezată pe scaunul celor care veneau să ceară parohului un

sfat. În timpul conversaţiei telefonice se simţise beneficiara nedemnă a unei răbdătoare griji profesionale, vag conştientă că ar fi avut o soartă mai bună dacă ar fi fost o mamă necăsătorită, un delincvent sau, de preferinţă, ambele, şi dacă ar fi fost neagră.

Apoi Susan Kendrick îi dăduse verdictul. Deocamdată nu putea să-l vadă pe Darren; asistenta socială care se ocupa de el considera că ar fi cu totul nepotrivit. Copilul fusese dus în faţa Tribunalului pentru minori care eliberase pentru el un ordin de supraveghere. Sperau să-i aranjeze un program de tratament intermediar, dar până când acesta nu era pus la punct, considerau că nu era înţelept să lase copilul să se confrunte cu domnişoara Wharton. N-ar face decât să-i redeştepte amintiri nefericite. Băiatul refuzase cu încăpăţânare să vorbească despre crimă, iar asistenta socială considera că atunci când copilul va fi pregătit să o facă, trebuia să se găsească în prezenţa unei persoane instruite pentru problemele de acest gen, care l-ar fi putut ajuta să depăşească trauma. Lui n-o să-i placă deloc toate acestea, gândi Domnişoara Wharton. Niciodată nu i-a plăcut să se amestece străinii.

Culcată în patul ei de acasă, în prima noapte după ce se întorsese, trează, cum rămânea cel mai adesea, luase o hotărâre. Se va duce la Scotland Yard şi va cere ajutorul poliţiei. Ei trebuie să aibă autoritate sau cel puţin influenţă asupra asistentei sociale care se ocupa de Darren. Fuseseră întotdeauna drăguţi cu ea şi o ajutaseră. Iar ei puteau să dea asigurări autorităţilor locale că Darren putea fi încredinţat domnişoarei Wharton. Decizia aduse puţină linişte în mintea ei frământată şi adormi.

A doua zi dimineaţă, încrederea îi mai scăzuse, dar hotărârea rămăsese de nezdruncinat. Va pleca după zece; n-avea rost să se înghesuie la ora de vârf. Se îmbrăcă grijuliu pentru deplasare; prima impresie era întotdeauna foarte importantă. Înainte se a porni, îngenunche să facă o scurtă rugăciune pentru succesul vizitei, pentru a găsi înţelegere, pentru ca Scotland Yard să nu fie locul înspăimântător din imaginaţia ei, pentru bunăvoinţa comandantului Dalgliesh şi inspectorului Miskin de a accepta să intervină la autorităţile locale, să le explice că ea nu va vorbi niciodată cu Darren despre crimă, dacă asistenta socială considera că nu este înţelept. Luă metroul de la staţia

Paddington, pe linia circulară. La parcul St. James greşi ieşirea, se rătăci şi pierdu câteva minute trebuind să întrebe cum ajunge la Yard. Apoi, deodată, pe partea cealaltă a străzii văzu semnul care se roteşte şi uriaşa clădire de sticlă, atât de bine cunoscută din imaginile de la televizor.

Holul de intrare o surprinse. Nu era prea sigură ce-şi imaginase: un ofiţer de serviciu, în uniformă, un grilaj de fier, poate chiar o procesiune de prizonieri cu cătuşe, escortaţi spre celule. În schimb, se găsi în faţa unui birou de recepţie obişnuit, unde erau de serviciu câteva fete tinere. Holul era plin de lume şi avea aerul de activitate cu scop, dar relaxată. Bărbaţi şi femei îşi arătau legitimaţiile şi treceau bârfind fericiţi spre lifturi. Dacă n-ar fi fost flacăra memorială, aprinsă pe soclul ei, te-ai fi putut crede într-o clădire oarecare, de birouri. Ceru să vorbească cu inspectorul Miskin, considerând că era o problemă în care o femeie putea fi mai înţelegătoare decât un bărbat, şi că nu-l putea deranja pe comandantul Dalgliesh cu ceva atât de lipsit de importanţă pentru toată lumea, în afară de ea. Nu, recunoscu ea, nu fixase o întâlnire. Fu poftită să ia loc într-unul din fotoliile de lângă peretele din stânga, de unde privi cum fata dădea telefon. Încrederea îi spori şi degetele până atunci încleştate pe poşetă, începură să se destindă. Era chiar în stare să privească cu interes acel du-te-vino continuu, să simtă că era dreptul ei să se afle în locul acela.

Şi deodată se trezi cu inspectorul Miskin lângă ea. Nu se aşteptase să apară. Credea că va fi ea condusă de un însoţitor până la biroul inspectorului. Gândi: „A economisit timp. Dacă va considera că este ceva important, mă va duce ea sus”. Dar, evident, inspectorul Miskin nu consideră că era ceva important. După ce domnişoara Wharton îi explică motivul prezenţei ei acolo, inspectorul Miskin se aşeză lângă ea pe fotoliu şi rămase o clipă tăcută. „E dezamăgită, gândi domnişoara Wharton. Spera să-i spun ceva nou despre crimă, spera că mi-am amintit ceva important”. Apoi inspectorul spuse:

— Îmi pare rău, dar nu văd cum v-aş putea ajuta. Tribunalul pentru minori a eliberat un ordin de supraveghere către autoritatea locală. Acum este de competenţa lor.

— Ştiu. Mi-a spus şi doamna Kendrick, dar am crezut că dumneavoastră puteţi avea o influenţă. Doar poliţia...

— Nu avem nicio influenţă, nu în acest domeniu.

Cuvintele aveau o finalitate înspăimântătoare. Domnişoara Wharton începu să se roage:

— Nu i-aş vorbi despre crimă, deşi uneori cred că băieţii sunt mai rezistenţi decât noi, în unele privinţe. Dar aş fi foarte atentă. M-aş simţi mult mai bine dacă aş putea să-l văd numai, chiar foarte puţin, numai să ştiu că este bine.

— Dar de ce nu puteţi? Nu v-au spus?

— Ei consideră că copilul nu trebuie să mai audă de crimă până când nu depăşeşte această traumă alături de un om cu experienţă şi pregătire în asistenţa socială.

— Da, cunosc jargonul.

Domnişoara Wharton fu surprinsă de tonul amar al inspectorului. Simţea că are în ea un aliat. Era gata să o roage insistent, dar se răzgândi. Dacă ar fi putut face ceva, inspectorul Miskin ar fi făcut. Inspectorul părea că se gândeşte, apoi spuse:

— Nu pot să vă dau adresa lui; oricum, nu mi-o aduc aminte. Nici nu ştiu sigur dacă l-au lăsat acasă cu mama lui, deşi cred că ar fi dat un ordin de luare în îngrijire dacă nu l-ar fi lăsat. Dar ţin minte numele şcolii la care învăţa, Bollington Road Junior. O ştiţi?

Miss Wharton răspunse însufleţită:

— Oh, da, ştiu unde este Bollington Road. Ştiu cum să ajung acolo.

— Cred că tot la trei şi jumătate ies. Aţi putea trece pe acolo la ora aceea. Dacă l-aţi întâlni din întâmplare, nu văd ce ar mai avea cineva de spus!

— Vă mulţumesc, vă mulţumesc.

Domnişoara Wharton, cu simţurile ascuţite de nerăbdare şi acum de mulţumire, se gândi că poate inspectorul Miskin voia să o mai întrebe ceva în legătură cu crima; dar nu spuse nimic. Se ridicară şi inspectorul o conduse spre ieşire, ea o privi şi îi mulţumi:

— Aţi fost foarte amabilă. Dacă îmi amintesc ceva despre crimă, orice lucru pe care poate nu vi l-am spus, voi lua imediat legătura cu dumneavoastră.

În drum spre staţia de metrou St. James Park, se gândea că dacă totul va merge bine îşi va oferi o cafea la localul „Army and Navy Stores”. Dar vizita la Scotland Yard părea să-i fi stors puterile mai mult decât se aşteptase, iar acum o descuraja şi o deprima numai ideea că trebuia să schimbe trenurile la Victoria

Station. Poate ar fi fost mai puţin obositor dacă renunţa la cafea şi se ducea direct acasă. Pe când ezita la marginea trotuarului, simţi lângă umăr apropierea unei persoane. O voce de bărbat, moale, plăcută, spuse:

— Mă scuzaţi, nu sunteţi cumva domnişoara Wharton? V-am întâlnit la procesul cazului Berowne. Eu sunt Dominic Swayne, cumnatul lui Sir Paul.

Ea clipi din ochi, pentru o clipă confuză, apoi îl recunoscu. El spuse:

— Blocăm trecerea, şi o conduse de braţ, dirijând-o ferm spre cealaltă parte a străzii. Apoi, fără să-şi retragă mâna de pe braţul ei, spuse:

— Probabil veniţi de la Scotland Yard. Şi eu tot acolo am fost. Simt nevoia să beau ceva. Haideţi să luăm ceva împreună. Să zicem la hotelul St. Ermin.

Domnişoara Wharton răspunse:

— Sunteţi foarte amabil, dar nu cred...

— Vă rog. Trebuie să stau de vorbă cu cineva. Mi-aţi face mult bine.

Era imposibil să-l refuze. Vocea, zâmbetul, strângerea de braţ erau convingătoare. El o conducea cu delicateţe, dar ferm, spre strada Caxton. Şi, pe nebăgate de seamă, apăru hotelul; părea atât de primitor cu grădina spaţioasă mărginită de animale heraldice. Îi făcea şi ei bine să şadă puţin în linişte înainte de a parcurge drumul spre casă. El o conduse prin uşa din stânga, în salon.

Totul era, gândi ea, măreţ: scara cu două ramificaţii care duceau spre balconul curb, candelabrele strălucitoare, pereţii acoperiţi de oglinzi şi pilaştri elegant împodobiţi. Totuşi, în mod ciudat, se simţea ca acasă. Eleganţa aceea eduardiană, atmosfera de confort respectabil îţi dădea un sentiment de încredere. Îl însoţi pe Swayne, păşind pe covorul albastru cu maro-roşcat, până la scaunele cu spătar înalt, din faţa căminului. După ce se aşezară, el spuse:

— Ce doriţi să serviţi? Au şi cafea, dar cred că v-ar prinde bine ceva mai tare. Sherry?

— Da, ar fi foarte bine, vă mulţumesc.

— Sec?

— Nu prea sec, dacă se poate.

În fiecare seară la casa parohială St. Crispin, doamna Kendrick

scotea sticla cu sherry. Fusese, în mod invariabil, sec, un lichid tare, amar şi decolorat, nu foarte pe gustul ei. Dar odată întoarsă acasă, ritualul începuse să-i lipsească. Nu era niciun dubiu, cu luxul te obişnuieşti repede. El ridică un deget, şi chelnerul apăru neîntârziat, plin de respect. Băutura a fost adusă, de culoarea chihlimbarului, puţin dulce, înviorătoare. A fost servită cu alune şi biscuiţi. Ce elegant, ce mângâietor era totul. Viaţa aspră din Victoria Street părea teribil de departe. Ea se lăsă pe spate, cu paharul la buze şi se minună plimbându-şi privirea tremurată de la plafonul cu sculpturi bogate, la aplicele gemene de pe perete, cu ţurţurii lor umbroşi, la uriaşele urne cu flori de la picioarele scării. Şi deodată înţelese de ce se simţea atât de bine. Imagine, sunet, senzaţie, chiar şi figura zâmbitoare a tânărului aplecat spre ea, toate se contopiră într-un tablou demult uitat. Se afla în holul unui hotel, acelaşi hotel, chiar în locul acesta, alături de fratele ei, în prima lui permisie, când tocmai primise tresele de sergent. Apoi îşi aduse aminte. Unitatea lui se afla la Bassingbourn în East Anglia. S-au întâlnit probabil la un hotel de lângă Liverpool Street, nu lângă Victoria. Dar totul semăna atât de bine. Îşi amintea cât de mândră fusese de uniforma lui elegantă, având pe piept insigna în formă de aripă a luptătorilor din aviaţie, strălucirea aspră a celor trei trese, sentimentul de importanţă pe care îl resimţise escortată fiind de el, cum se desfătase în luxul acela cu care nu era obişnuită, încântată de siguranţa cu care el chemase chelnerul; comandase sherry pentru ea, bere pentru el. Însoţitorul ei de acum îi amintea puţin de John. Ca şi John, era aproape de aceeaşi înălţime cu ea. „Le place să fim scunzi, noi tunarii din coada fuselajului”, spusese fratele ei. Era la fel de blond ca John, avea ceva din ochii lui albaştri, din curbura uşoară a sprâncenelor, şi toată amabilitatea şi curtenia lui. Aproape că îşi putea imagina pe pieptul lui insigna în formă de aripă a luptătorilor din aviaţie.

— V-au interogat din nou în legătură cu crima, presupun. Au fost duri?

— Oh, nu, nici vorbă de aşa ceva.

Îi explică scopul vizitei ei; îi venea uşor să vorbească cu el despre Darren, despre plimbările lor pe potecă, despre vizitele la biserică şi nevoia ei de a-l vedea. Spuse:

— Inspectorul Miskin nu putea face nimic în legătură cu

autorităţile locale, dar mi-a spus la ce şcoală învaţă Darren. A fost într-adevăr foarte drăguţă.

— Cei de la poliţie nu sunt niciodată drăguţi, decât atunci când le convine. Cu mine nu au fost de loc. Vedeţi, ei cred că eu ştiu ceva. Cred că sora mea ar fi putut comite crima, ea împreună cu amantul ei. Domnişoara Wharton ţipă:

— Oh, nu! Ce idee îngrozitoare. Nu putea fi o femeie – şi încă nevasta lui! O femeie n-ar fi făcut aşa ceva, n-ar fi comis această crimă. Nu se poate să creadă asta.

— Poate că nu. Poate doar afirmă că asta cred. Dar încearcă să mă facă pe mine să recunosc că ea mi-a spus ceva, că mi-a mărturisit. Vedeţi, noi suntem foarte apropiaţi, am fost întotdeauna. Nu ne avem decât unul pe celălalt. Iar ei ştiu că ea mi-ar mărturisi dacă ar avea vreun necaz.

— Dar sunteţi într-o situaţie îngrozitoare. Nu cred că inspectorul Dalgliesh este convins de aşa ceva.

— El trebuie să aresteze pe cineva, iar soţia sau soţul este întotdeauna primul suspect. Am trecut prin clipe grele.

Domnişoara Wharton îşi terminase paharul de sherry şi, ca prin miracol, altul plin apăruse în loc. Sorbi o înghiţitură gândind: „Dragul de tine. Bietul băiat”. Şi el bea ceva, un lichid mai spălăcit, într-un pahar fără picior, amestecat cu apă. Poate era whisky. Pusese paharul jos şi acum se aplecase peste masă, spre ea. Simţea mirosul de alcool în respiraţia lui, masculin, amar, puţin neliniştitor. El spuse:

— Vorbiţi-mi despre cele două crime. Spuneţi-mi ce aţi văzut, cum a fost.

Resimţea dorinţa lui ca pe o forţă teribilă; şi propria ei necesitate de a vorbi izbucni cu aceeaşi intensitate. Prea multe nopţi nu dormise luptându-se să alunge imaginea ororii, străduindu-se să nu se mai gândească la ea, să nu-şi mai amintească. Era mai bine să deschidă din nou uşa sacristiei şi să înfrunte realitatea. Aşa că începu să povestească, şoptind peste masă. Se întoarse în abatorul acela. Descrise tot: rănile ca nişte guri flasce, pe Harry Mack cu pieptarul de sânge închegat, duhoarea, mai pătrunzătoare în imaginaţia ei decât fusese în realitate, mâinile galbene, lipsite de viaţă căzute ca nişte flori uscate. El se aplecă spre ea peste masă, cu buzele lângă buzele ei. Apoi ea spuse:

— Asta-i tot ce-mi aduc aminte. Nimic din ce a fost înainte,

nimic din ce a urmat, numai cadavrele. Iar după aceea, când le visez, ele sunt întotdeauna dezbrăcate, aproape goale. Nu e extraordinar?

Chicoti şi-şi duse cu grijă paharul la buze.

Îl auzi oftând ca şi când înspăimântătoarea ei povestire eliberase ceva din el. El se lăsă din nou pe spătarul scaunului, respirând greu ca şi când ar fi alergat. Apoi spuse:

— Şi nu aţi intrat în încăpere, în sacristia în care i-aţi găsit?

— Asta ne-a tot întrebat şi comandantul. Ne-a controlat chiar şi tălpile la pantofi. Nu de la început, numai înainte să plecăm. Pe urmă, a doua zi, a venit un poliţist şi mi-a luat pantofii. Nu vi se pare ciudat?

— Căutau urme de sânge.

— Da, spuse ea cu tristeţe, a fost atât de mult sânge.

El se aplecă din nou spre ea, peste masă, cu faţa palidă şi încordată. Putu să vadă bobiţa de mucus acumulată în colţul ochiului lui stâng, o dâră umedă deasupra buzei de sus. Mai sorbi o dată din sherry. Cum o încălzea şi ce reconfortant era. El spuse:

— Cine a făcut acest lucru, oricine o fi, nu e un intrus ordinar. Crima asta a fost îndelung premeditată, gândită cu multă inteligenţă. Trebuie căutat un om deştept şi curajos. Să te întorci în camera aceea, dezbrăcat, cu briciul în mină. Să-l înfrunţi şi apoi să ucizi. Doamne, trebuie să fi avut curaj! Se aplecă şi mai mult spre ea. Trebuie să înţelegi. Înţelegi, nu-i aşa?

Curaj, gândi ea. Dar curajul era o virtute. Putea un om să fie atât de rău şi totuşi să aibă curaj?! Va trebui să-l întrebe pe părintele Barnes, numai că acum nu era chiar atât de uşor să vorbeşti cu părintele Barnes. Cu acest tânăr care o privea cu ochii lui John era, însă, uşor să vorbeşti.

Spuse:

— Când stăteam acolo, în biserică, împreună cu Darren, aşteptând să ni se ia interogatoriul, am avut sentimentul că el ştia ceva, că ascundea ceva, ceva care îl făcea să se simtă vinovat.

— Le-aţi vorbit celor de la poliţie despre asta?

— Nu, nu le-am spus nimic. Li s-ar fi părut o prostie. Nu avea ce să ascundă. Am fost împreună tot timpul.

— Dar poate că a observat ceva, ceva ce dumneavoastră nu

aţi văzut.

— Dar ar fi observat şi poliţia. Mi s-a părut doar. Vedeţi, eu îl cunosc pe Darren foarte bine. Ştiu când îi este... cam ruşine. Dar poate că de data aceea m-am înşelat. Poate când voi sta de vorbă cu el voi afla mai mult.

— Ce aveţi de gând să faceţi? Să-l întâlniţi la şcoală?

— Aşa m-am gândit. Inspectorul mi-a spus că iese la ora trei.

— Dar va fi cu alţi copii. Ştiţi cum sunt, strigă şi aleargă spre casă. Poate nu va dori să se despartă de grup. Poate îi va fi ruşine să vă vadă acolo.

Domnişoara Wharton se gândi: „Poate îi va fi ruşine cu mine. Ar fi îngrozitor să-l văd şi el să nu se oprească să nu mă recunoască”.

Însoţitorul ei spuse:

— De ce nu-i scrieţi un bileţel în care să-i cereţi să vă întâlniţi la locul obişnuit? Va ştii că este vorba de potecă. Dacă vreţi, i-l pot duce eu.

— Aţi putea? Dar dumneavoastră nu-l cunoaşteţi.

— Îl voi da unui alt copil să i-l ducă. Îi dau nişte bani şi îi spun că e un secret. Sau voi ruga un copil să mi-l arate. Biletul va ajunge la Darren, vă promit. Haideţi, vi-l scriu eu. Ştie să citească, nu-i aşa?

— Oh, da, bineînţeles. Poate citi şi anunţurile de la biserică. E un băieţel tare inteligent. Asistenta socială i-a spus doamnei Kendrick că Darren n-a prea fost la şcoală. Se pare că mama lui s-a mutat împreună cu el la Newcastle unde nu a găsit însă aceleaşi posibilităţi de lucru, aşa că s-au întors. Dar nu i-a spus la ce şcoală învăţa şi m-am gândit că pentru Darren ar fi fost foarte uşor să chiulească. Totuşi sunt sigură că Darren ştie să citească.

El îndoi degetul. Chelnerul veni în vârful picioarelor. Peste câteva minute se întoarse, aducând o foaie se hârtie cu antet şi un plic. Paharul domnişoarei Wharton fu luat şi înlocuit cu unul plin.

El spuse:

— Voi scrie mesajul şi numele dumneavoastră cu litere de tipar. Aşa va fi mai uşor de citit. Şi ar fi bine să-i fixăm o oră după ce termină şcoala. Va fi mai simplu pentru el decât să plece pe furiş, dimineaţa. Poate astăzi nu reuşesc să iau legătura cu el, dar mâine o fac sigur. Să zicem pentru vineri la

ora patru, pe potecă. Vă convine?

— Oh, da, da. E perfect. Şi n-am să-l las să întârzie acasă.

El scrise repede, împături hârtia, fără să i-o arate, şi o puse în plic.

— Cum îl cheamă, întrebă el, pe numele de familie?

— Wilkes. Îl cheamă Darren Wilkes. Iar şcoala este Bollington Road Junior, lângă Lisson Grove.

Îl privi când scrise numele pe plic şi îl strecură în buzunarul jachetei. Pe urmă îi zâmbi.

— Beţi-vă paharul de sherry şi nu vă faceţi griji, spuse el. Va fi totul în regulă. O să vină. O să-l întâlniţi, vă promit.

Părăsind hotelul şi ieşind afară în lumina palidă a soarelui, domnişoarei Wharton i se păru că pluteşte într-un extaz de gratitudine şi uşurare. Nici nu-şi dădu seama când îi spuse adresa, când fii instalată într-un taxi, când el dădu şoferului o bancnotă de cinci lire. Faţa lui, mărită nefiresc, obtura fereastra taxiului.

— Nu vă faceţi griji, mai spuse el o dată. Am plătit eu taxiul. Va rămâne şi ceva rest. Şi nu uitaţi. Vineri la ora patru.

Ochii i se umplură de lacrimi de recunoştinţă. Ea întinse mâna, căutându-şi cuvintele, dar nu găsi niciunul. Apoi taxiul porni cu o smucitură şi el dispăru. Stătu dreaptă tot timpul drumului, strângând la piept poşeta ca şi când ar fi fost simbolul fericirii regăsite, atotcuprinzătoare. „Vineri, spuse ea cu voce tare. Vineri la patru”.

Când taxiul dispăru din vedere, Swayne scoase din nou bileţelul şi îl mai citi o dată, fără nicio expresie pe chip. Apoi umezi şi închise plicul. Ora şi locul erau exact cele spuse de ea. Dar data era după-amiaza de mâine, joi, în loc de vineri. Iar pe potecă va aştepta el, şi nu domnişoara Wharton.

2.

Massingham intră în birou zece minute după ce se întorsese Kate. Fusese cu Dalgliesh la interogatoriul lui Swayne. Kate îşi ascunse dezamăgirea de a fi fost exclusă de la această primă, foarte importantă confruntare după descoperirea noii dovezi, spunându-şi că îi va veni şi ei rândul. Dacă nu reuşeau rapid să-l

facă pe Swayne să cedeze, interogatoriile, structurate cu atenţie, desfăşurate respectând toate regulamentele procedurale, dar gândite dinainte, deosebite unul de celălalt, persistente, vor continua zi de zi până în momentul când ei aveau fie să-l acuze pe baza datelor pe care le deţineau până acum, fie să-l lase în pace, cel puţin pentru moment. După expresia de pe faţa lui Massingham putea spune că îi va veni şi ei rândul. El aruncă dosarul pe birou, apoi se îndreptă spre fereastră, ca şi cum imaginea spectaculoasă a turnurilor catedralei Westminster şi cotul râului puteau să-i aline frustrările.

Ea întrebă:

— Cum a mers?

— N-a mers. Stă cu avocatul alături, zâmbeşte şi spune din ce în ce mai puţin. Sau, mai curând, spune din nou şi din nou, acelaşi lucru: „Da, m-am întâlnit cu Berowne pe malul apei. Da, ne-am încăierat. M-a acuzat că am sedus-o pe Theresa Nolan, iar eu am refuzat să accept că bastardul lui era copilul meu. A sărit la mine de parca era nebun. Chiar era nebun. Dar nu m-a aruncat în râu. Berowne plecase când m-am dus înot spre barcă. Şi nu l-am omorât eu. Am petrecut seara aceea cu domnişoara Matlock. Am fost văzut când am ajuns la Campden Hill Square. La nouă fără douăzeci am răspuns la telefon; a sunat doamna Hurrell. Am stat acolo până când am plecat direct la local. Am fost văzut acolo de la unsprezece patruzeci şi cinci, până la ora închiderii. Dacă credeţi altceva, dovediţi”.

— Şi avocatul, pe cine are? Pe cineva de la firma „Torrington, Farrell şi Penge”?

— Nu, nimeni din anturajul lui Berowne. Am sentimentul că Barbara Berowne se distanţează de frăţiorul ei, cu reputaţia uşor şifonată. Şi-a găsit unul nou, tânăr şi strălucitor de la „Maurice şi Sheldon”, unul foarte competent care şi-a calculat deja onorariul. Nimic nu te ajută mai bine să-ţi faci numele cunoscut în faţa publicului, decât un caz de notorietate. Forţa lui stă în faptul că într-adevăr îşi crede clientul; ceea ce trebuie să fie o plăcere rară pentru avocaţii de la firma aceea. Puteai să vezi cum îi funcţionează mintea. Nu crede că Swayne are suficient curaj pentru a comite o asemenea crimă; nu crede că motivul este suficient de puternic; nu înţelege cum ar fi putut Swayne să lipsească de la Campden Hill Square suficient de mult pentru a

comite crima şi cum s-ar fi putut întoarce fără să ştie Matlock; şi mai ales nu înţelege de ce ar minţi Swayne. În principal însă, afirmă limpede că nu crede că Berowne a fost ucis, ceea ce îl include în majoritate. Ar trebui să se ia de mână cu comisarul adjunct.

„Uite aşa, gândi Kate, am ajuns tot la Evelyn Matlock pe care trebuie să o facem să cedeze. Iar ea, ocrotită de Lady Ursula şi sfătuită de avocaţii familiei, pe de o parte încăpăţânată, pe de alta triumfătoare, se va uita la noi cu privirea aceea de devotament virtuos, încântată de martiriul pe care şi-l impune. Dar care îi este cauza, se întreba ea. Ura, răzbunarea, gloria personală, dragostea? Pentru prima dată îşi dădu seama că dacă nu arestau pe nimeni, acest caz, primul preluat de noua echipă, putea sfârşi într-un eşec umilitor. Massingham se întoarse de la fereastră:

— Încă nu avem nici măcar o singură dovadă fizică, să-l lege de scena crimei. Bine, deci motiv avea. Dar mai sunt încă zece care au.

— Dacă totuşi l-a ucis din ură, cum de şi-o poate ascunde acum?

— Poate, şi încă foarte bine. Şi-a calmat-o, nu-i aşa, această ură? A trecut de punctul ei culminant. Acum poate să zâmbească, arogant, pentru că a scăpat de duşman pentru totdeauna. Era foarte stăpânit, dar totuşi exulta ca un om îndrăgostit.

Ea spuse:

— El l-a omorât, iar noi ştim foarte bine. Trebuie să sfărâmăm alibiul acela. Şi mai mult, trebuie să găsim o dovadă fizică.

— Oh, şi Swayne ştie asta, şi încă foarte bine. Dar e convins că dovada nu există. Este o problemă de împrejurări. Dacă am avea ceva mai puternic, am fi arătat-o până acum. Iar el afirmă ceea ce cred şi alţii, că Berowne a lăsat-o gravidă pe Theresa Nolan, a respins-o şi s-a omorât, atât din remuşcare cât şi datorită murdăriilor puse pe seama lui de scrisoarea din *Paternoster Review,* care îl avertiza că va izbucni scandalul. Dumnezeule, Kate, dacă bătrânul a călcat aşa de strâmb, iese o întreagă porcărie.

Ea îl privi surprinsă. Rareori folosea asemenea cuvinte. Bănuia că nu mersese cu gândul numai la succesul noii echipe sau al colegilor din criminalistică, şi nu numai al celor tineri, care n-ar fi

fost prea supăraţi să-l vadă pe independentul Dalgliesh dat jos de pe piedestal. Massingham îşi planificase carierea cu aceeaşi minuţiozitate ca şi ea, iar ultimul lucru pe care şi-l dorea era să scrie cu creta pe el: „ratat”. Dar uite cine îşi făcea griji, gândi ea cu amărăciune. El nu se mai întorcea oricum la divizie.

Spuse:

— Pe tine n-o să te acuze nimeni. Oricum în ianuarie pleci la cursul de comandanţi superiori, următoarea treaptă spre promovarea ca adjunct de şef de poliţie.

Est vorbi ca şi cum ar fi uitat că mai era şi ea acolo:

— Când va muri tata, n-o să mai fie atât de uşor.

— Sper că nu e bolnav?

— Bolnav, nu. Dar are peste şaptezeci de ani şi, de când a murit mama în aprilie, s-a topit cu totul. Aş vrea să mă mut de acolo, să-mi cumpăr un apartament, dar acum e foarte greu.

Era prima oară când vorbea de familie. Confidenţa o surprinse. Faptul că o făcuse spunea ceva despre schimbarea relaţiilor între ei, dar simţi că era imprudent să insiste.

— Nu mi-aş bate prea mult capul cu titlul. Poţi renunţa la el oricând doreşti. În orice caz, subalternii vor fi mai fericiţi să primească ordine de la şeful poliţiei, Lordul Dungannon, decât de la şeful poliţiei, Kate Miskin.

El zâmbi.

— Ei da, spuse în glumă, puteai să te mulţumeşti cu serviciul auxiliar al marinei, nu să aspiri la rangul de Prim Lord al Amiralităţii. Va veni şi asta cu timpul; prima femeie şef de poliţie: cam la zece ani după prima femeie arhiepiscop de Canterbury. Eu nu mai apuc, slavă Domnului.

Ea nu răspunse la provocare. Dar îi simţi privirea. Pe urmă întrebă:

— Ce s-a întâmplat? Ce te frământă?

Este atât de evident, gândi ea, nu prea plăcut surprinsă de perspicacitatea lui. Dacă îi citea atât de uşor gândurile nu avea nici un rost să mai reziste prezenţei lui în apartamentul ei. Spuse:

— În timp ce erai cu Swayne, a apărut domnişoara Wharton. Vrea să-l vadă pe Darren.

— Şi ce o opreşte?

— Se pare că asistenta socială care se ocupă de el, în interesele unei activităţi corecte. Miss Wharton ţine foarte mult

la copil. Este evident că îl înţelege perfect. Se împacă bine amândoi. Şi lui îi place de ea. Crezi că asistenta socială se va încăpăţână să-i ţină la distanţă?

El zâmbi amuzat, cu un aer de bunăvoinţă, un om în a cărui viaţă privilegiată cuvântul bunăstare avusese semnificaţia din dicţionar, nimic mai mult.

— Îi urăşti cu adevărat, nu-i aşa?

— I-am spus la ce scoală învaţă. I-am sugerat să zăbovească prin preajma şcolii şi să-l întâlnească la ieşire.

— Iar acum te întrebi dacă celor de la asistenţa socială o să le placă?

— Ştiu perfect că n-o să le placă. Dar mă întreb dacă am făcut bine. Adăugă, parcă pentru liniştea ei: Deci, ea o să se plimbe prin jurul şcolii, iar dacă va avea noroc, îl va conduce spre casă. Nu văd nimic rău în asta.

— Nici eu, spuse el. Nu se poate întâmpla nimic rău. Hai să bem ceva.

Telefonul sună înainte să ajungă la uşă. El răspunse apoi îi întinse receptorul lui Kate.

— E pentru tine.

Kate luă telefonul, ascultă un minut fără să scoată un cuvânt, apoi spuse scurt:

— Bine, vin imediat.

Privind-o cum punea receptorul în furcă, Massingham întrebă:

— Ce s-a întâmplat?

— Bunica. Au jefuit-o. M-au sunat de la spital. Vor să mă duc să o iau.

Spuse cu simpatie:

— Îmi pare rău. E grav? Ce face?

— Face rău. Are peste optzeci de ani şi nenorociţii au lovit-o. Nu foarte rău, dacă la asta te referi. Dar nu poate sta singură. Va trebui să-mi iau liber restul zilei de azi. Poate şi mâine, după câte se pare.

— Nu pot să-ţi dea pe nimeni să stea cu ea?

— Dacă ar fi avut pe cine, nu mă chemau.

Apoi adăugă mai calmă:

— Ea m-a crescut. Nu mai am pe nimeni.

— Atunci ar fi mai bine să te duci. Îi spun eu AD-ului. Îmi pare rău că am ratat băutura. Apoi continuă, privind-o fix: Nu pică prea bine.

Spuse furioasă:

— Bineînţeles că nu pică bine. Nu e nevoie să-mi spui tu. Când ar pica bine aşa ceva?

Mergând împreună pe culoar, spre biroul ei, întrebă:

— Ce s-ar întâmpla dacă tatăl tău s-ar îmbolnăvi?

— Nu m-am gândit. Cred că ar veni sora mea de la Roma.

Bineînţeles, îi trecu ei prin minte. Cum altfel? Resentimentul pe care îl simţise pentru el şi pe care îl credea dispărut, reapăru la lumină. Cazul se apropia în sfârşit de o soluţie, iar ea nu va fi acolo. Nu va lipsi mai mult de o zi – două, dar momentul era cel mai nepotrivit. Şi pe urmă, putea să dureze mai mult, mult mai mult. Uitându-se la figura calmă a lui Massingham pe când se despărţeau în faţa uşii, gândi: „Acum a rămas singur cu AD-ul. Va fi ca în timpurile bune. Poate că-i pare rău că nu am băut ceva împreună. Dar de altceva nu-i pare rău”.

3.

Joi fusese una dintre cele mai frustrante zile de care Dalgliesh îşi putea aduce aminte. Hotărâseră să-i dea lui Swayne un răgaz şi nu mai aveau niciun interogatoriu, dar conferinţa de presă convocată pentru începutul după-amiezii fusese deosebit de grea. Mijloacele mass media începuseră să-şi piardă răbdarea, nu atât pentru că ancheta nu avansa, cât mai ales pentru că lipseau informaţiile. Fie că Sir Paul fusese ucis, fie că se sinucisese. Dacă acesta din urmă era adevărul, atunci familia şi poliţia trebuiau să recunoască adevărul; dacă însă era adevărată prima afirmaţie, atunci era timpul ca noua brigadă să spună mai multe despre desfăşurarea anchetei. Atât în cadrul Scotland Yard-ului cât şi în afara lui existau comentarii răutăcioase, că brigada putea primi o notă bună mai ales pentru sensibilitatea ei şi mai puţin pentru eficienţă. Cum un ofiţer superior îi şoptise lui Massingham la bar:

— Ar fi neplăcut să se destrame pentru că n-a rezolvat un caz, aşa se scrie istoria. Noroc că Berowne era de dreapta, nu de stânga, altfel s-ar fi găsit cineva până acum să afirme într-o carte că brigada a cincea de la Interne i-a tăiat gâtul.

Nici măcar faptul că lucrurile începeau să se lege satisfăcător

nu-i ridica moralul. Massingham raportase că o vizitase pe doamna Hurrell. Probabil că fusese convingător; doamna Hurrell recunoscuse că în orele dinaintea morţii, soţul ei îi făcuse unele mărturisiri. Existase o notă de plată pentru afişe, care fusese trecută cu vederea în socoteala finală, de după ultimele alegeri generale. Dacă o adunau şi pe aceea, cheltuielile partidului ar fi depăşit limita statutară şi victoria lui Berowne ar fi fost invalidată. Hurrell însuşi acoperise diferenţa şi hotărâse să nu spună nimănui nimic, dar avea conştiinţa încărcată şi vrusese să-i mărturisească lui Berowne înainte de a muri. Era greu de înţeles la ce crezuse că mai putea servi confesiunea. Doamna Hurrell nu ştia să mintă şi Massingham raportase că ea insistase, fără să reuşească să-l convingă, că soţul ei nu-i spusese niciodată lui Frank Musgrave cele întâmplate. Dar era un drum care nu ducea nicăieri. Ei investigau o crimă, nu practicile electorale incorecte, iar Dalgliesh era convins că aflase cine e omul lor.

La rândul lui, Stephen Lampart fusese absolvit de orice rol în moartea Dianei Travers. Cei doi invitaţi la masă, din seara când fata se înecase, un chirurg estetician reputat şi tânăra lui soţie, fuseseră vizitaţi de Massingham. Îl cunoşteau puţin pe Lampart şi, între băutura cu care îl serviseră şi descoperirea mulţumitoare că aveau cunoştinţe comune, ei confirmaseră că Stephen Lampart nu plecase de la masă şi nu durase mai mult de câteva minute să aducă Porsche-ul, timp în care ei aşteptaseră cu Barbara Berowne la uşa restaurantului Lebăda Neagră, stând de vorbă.

Era bine că fusese lămurit şi acest detaliu, după cum era util că sergentul Robins aflase cu prilejul interogatoriilor că soţia şi fiica lui Gordon Halliwell fuseseră înecate în timpul unei vacanţe în Cornwall. Dalgliesh se întrebase la un moment dat dacă Halliwell ar fi putut fi tatăl Theresei Nolan. Nu părea prea probabil, dar posibilitatea trebuia cercetată. Toate aceste capete desperecheate fuseseră până la urmă înmănuncheate în răspunsuri coerente, dar direcţia principală a anchetei rămânea în continuare blocată. Cuvintele comisarului adjunct în răsunau permanent în ureche, insistente şi iritante, ca o reclamă la televiziune: „Găseşte-mi dovada fizică”.

Era ciudat, dar fusese o binecuvântare şi nu o iritare să afle că părintele Barnes îi telefonase în timp ce se afla în conferinţa

de presă şi că dorea să stea de vorbă cu el. Mesajul era oarecum confuz, dar nu mai mult decât era însuşi părintele Barnes. Se părea că părintele dorea să afle dacă sacristia putea fi desigilată şi refolosită, şi când anume biserica va căpăta un covor nou, dacă se va întâmpla acest lucru. Va lua poliţia măsurile necesare pentru curăţarea covorului vechi, sau trebuia să se ocupe el? Vor trebui să aştepte până când covorul va fi arătat ca dovadă în proces? Aveau vreo şansă la Comisia pentru Compensarea Daunelor Criminalistice pentru achitarea unui covor nou? Părea ciudat ca cineva, chiar cu preocupări atât de puţin pământene ca părintele Barnes, să-şi imagineze că o comisia de compensare a daunelor ar putea avea prevăzute în statut competenţe precum procurarea de covoare, dar pentru o persoană care începea în mod serios să se teamă că un anume caz nu va ajunge niciodată în faţa instanţei, această inocentă preocupare pentru lucruri mărunte era de-a dreptul mişcătoare. Se hotărî imediat că trebuia să-l viziteze pe părintele Barnes.

La casa parohială nu răspundea nimeni şi toate ferestrele erau întunecate. Apoi, de la prima vizită la biserică, îşi aminti că plăcuţa cu anunţuri menţiona vecernia la ora patru, joia. Părintele Barnes trebuia să fie la biserică. Uşa mare dinspre nord era descuiată; apăsă mânerul greu, din fier şi când uşa se deschise fu întâmpinat de obişnuitul val al miresmei de tămâie; văzu luminile aprinse în Lady Chapel, părintele Barnes, înveşmântat numai în stihar şi purtând patrafir, conducea răspunsurile. Congregaţia era mai numeroasă decât se aşteptase Dalgliesh, iar murmurul vocilor ajungea până la el limpede, delicat. Se aşeză în primul rând de lângă uşă şi ascultă cu răbdare Cântecul de seară, acea parte a liturghiei anglicane cel mai adesea neglijată şi, estetic, atât de satisfăcătoare. Pentru prima dată de când intrase aici, biserica era folosită în scopul pentru care fusese construită. Totuşi i se părea că suferise o schimbare subtilă. În sfeşnicul cu mai multe braţe în care nu mai demult decât miercurea trecută arsese, unică, lumânarea aprinsă de el, se afla acum un rând dublu de lumânări, unele abia aprinse, altele pâlpâind cu ultima flacără, tremurândă. Nu simţi niciun impuls să adauge şi el la strălucirea lor. În lumina flăcărilor lor, figura prerafaelită a Madonei, cu cascada de păr blond şi ondulat sub coroana înaltă, strălucea lucioasă ca şi când ar fi fost de curând pictată; vocile

îndepărtate ajungeau până la el ca un murmur rău prevestitor pentru orice succes.

Slujba a fost scurtă; fără predică şi fără cântece şi în numai câteva minute vocea părintelui Barnes, venind parcă de la mare distanţă, dar limpede, poate pentru că îi erau atât de cunoscute cuvintele, rosti rugăciunea scurtă pentru ajutor împotriva tuturor primejdiilor: „Luminează întunericul nostru, Te rugăm, Doamne; şi prin mare mila Ta ne apără de primejdiile şi relele nopţii acesteia, slăvit fie Fiul Tău, salvatorul nostru, Iisus Hristos”.

Congregaţia a murmurat „Amin”, apoi credincioşii s-au ridicat şi au început să se împrăştie. Dalgliesh se ridică şi el şi înaintă. Părintele Barnes i se alătură imediat, cu veşmintele albe fluturând. Fără îndoială, de la prima lor întâlnire devenise mai sigur pe sine, şi chiar mai înalt, ar fi zis Dalgliesh. Acum părea mai curat, iar notorietatea, deloc rău venită, îi mai pusese ceva carne pe oase.

Spuse:

— Ce amabil din partea dumneavoastră că aţi venit, domnule comandant. Vin şi eu într-un minut. Trebuie doar să golesc cutiile cu daruri. Epitropilor bisericii mele le place să păstrez ordinea. Nu că ne-am aştepta să găsim mare lucru.

Scoase o cheie din buzunarul pantalonilor, deschise cutia legată de sfeşnicul votiv din faţa statuii Fecioarei şi începu să numere monedele într-o punguţă din piele, cu şnur. Spuse:

— Mai mult de trei lire mărunţiş şi şase monede de o liră. Niciodată până acum nu ne-a mers atât de bine. Iar de când cu crima, şi colectele obişnuite au mai crescut. Degeaba se străduia să-şi i însuşească un aer solemn, vocea îi era fericită ca a unui copil. Dalgliesh îl însoţi de-a lungul naosului spre al doilea sfeşnic, din faţa grilajului. Domnişoara Wharton care terminase de agăţat la locul lor pernuţele pe care se îngenunchea, şi aranjase scaunele în rânduri drepte în Lady Chapel, veni imediat în spatele lui. Când părintele Barnes descuie cutia, spuse:

— Nu cred să fie mai mult de optzeci de pence. Obişnuiam să-i dau lui Darren câte o monedă de zece pence pentru o lumânare, dar altfel, nimeni nu foloseşte cutia aceasta. Îi plăcea foarte mult să-şi întindă mâna prin grilaj şi să aprindă un chibrit. Reuşea să ajungă cu mâna până aici. E ciudat, dar am uitat acest lucru până acum. Poate pentru că în dimineaţa aceea nu a

mai apucat să aprindă lumânarea. Uitaţi-o, vedeţi, a rămas neaprinsă.

Părintele Barnes scotocea în cutie.

— De data asta sunt numai şapte monezi şi un nasture – unul neobişnuit. Pare de argint. La început am crezut că este o monedă străină.

Domnişoara Wharton se apropie să privească.

— Trebuie să fie isprava lui Darren. Ce neastâmpărat! Acum îmi amintesc, s-a aplecat pe potecă şi eu am crezut că voia să culeagă o floare. A făcut un mare păcat să fure din biserică. Bietul copil, probabil că îl apăsa pe conştiinţă. De aceea mi s-a părut că se simţea vinovat de ceva. Sper să-l văd mâine. Poate că acum ar trebui să aprindem lumânarea, domnule comandant, şi să spunem o rugăciune pentru reuşita investigaţiei dumneavoastră. Cred că mai am zece pence.

Începu să caute în poşetă.

Dalgliesh i se adresă calm părintelui Barnes:

— Îmi daţi voie să văd nasturele, părinte?

Iat-o, în sfârşit, în palma lui, dovada fizică pe care o căutaseră. Văzuse un asemenea nasture la jacheta italienească a lui Dominic Swayne. Un singur nasture. Un lucru atât de mic, banal, dar de o importanţă vitală. Iar pentru descoperirea lui avea doi martori. Privindu-l, fu cuprins nu de un sentiment de emoţie sau de triumf, ci de o imensă oboseală, de sfârşire.

Spuse:

— Când a fost golită cutia ultima dată, părinte Barnes?

— Marţea trecută, trebuie să fi fost în 7, după slujba de dimineaţă. Cum v-am spus, ar fi trebuit să o golesc marţea asta, dar din cauza agitaţiei, am uitat.

Deci mai fusese golită în dimineaţa zilei când murise Berowne. Dalgliesh spuse:

— Şi nasturele nu era în cutie atunci? Ar fi fost posibil să nu-l observaţi?

— Oh, nu, aşa ceva nu s-ar fi putut întâmpla. Sunt sigur că nu a fost aici atunci.

Iar toată partea de vest a bisericii fusese închisă după descoperirea cadavrelor, până astăzi. Teoretic, desigur, cineva din biserică, un membru al congregaţiei sau vreun vizitator ar fi putut pune nasturele în cutie. Dar de ce să o facă? Cutia care ar fi fost în mod normal folosită, chiar şi numai pentru o glumă, era

cea din faţa statuii Fecioarei. De ce să străbaţi tot naosul, până în spatele bisericii? Apoi nasturele ar fi putut fi pus în cutie din greşeală, în loc de o monedă. În stativ nu fusese aprinsă nicio lumânare. Toate acestea erau însă speculaţii. Dalgliesh încerca să verifice posibile contraargumente la care ar fi recurs şi avocatul apărării. Acest nasture putea proveni de la o singură jachetă. Coincidenţa ar fi fost prea mare, dacă cineva care frecventa biserica St. Matthew, în afară de Swayne, l-ar fi pierdut în faţa uşii.

Spuse:

— Voi pune nasturele într-unul din plicurile din Mica Sacristie, pe care îl voi închide şi vă rog pe amândoi să-l sigilaţi cu semnăturile dumneavoastră. Acum putem intra în încăpere, părinte.

— Vreţi să spuneţi că nasturele este important? Este un indiciu?

— Oh, da, spuse el, este un indiciu.

Domnişoara Wharton întrebă emoţionată:

— Dar proprietarul, credeţi că va veni să-l caute?

— Sunt convins că încă nici nu i-a sesizat lipsa. Totuşi, chiar dacă a observat-o, ştiind că nasturele e în mâna poliţiei, nimeni nu mai este în pericol. Părinte, voi trimite un om să stea de pază în biserică până punem mâna pe criminal.

Niciunul din cei doi nu întrebă al cui era nasturele şi nici el nu consideră de cuviinţă să le spună. Ieşi la maşină şi îl sună pe Massingham. Massingham spuse:

— Ar fi bine să mergem după băiat acum.

— Da, imediat. Este prima urgenţă. Pe urmă după Swayne. Şi vom avea nevoie de jachetă. Verifică raportul laboratorului în legătură cu ea, te rog, John. Când l-am văzut pe Swayne la Campden Hill Square, nu lipsea niciun nasture. Probabil este cel de rezervă. Probabil că laboratorul a observat dacă exista o etichetă pe tiv. Şi încearcă să obţii dovada vânzării către Swayne. Avem nevoie de numele firmei importatoare şi al celor care vând cu amănuntul. Dar astea lasă-le pe mâine.

— Pregătesc totul, domnule.

— Acum ne trebuie un nasture asemănător. Pe acesta îl sigilez cu semnăturile martorilor şi nu am un plic transparent. Ştii care este jacheta. Presupun că e prea mult să sper că ai şi tu una la fel.

— Mult prea mult. Trei sute de lire e prea scump. Dar are vărul meu. Pot lua de la el un nasture. Apoi spuse:

— Credeţi că există vreun pericol pentru domnişoara Wharton sau părintele Barnes?

— Este evident că Swayne nu a sesizat lipsa nasturelui sau nu are habar unde l-a pierdut. Aş vrea să stea totuşi cineva aici în biserică până punem mâna pe el. Dar în primul rând ia-l pe Darren, repede. Eu vin direct înapoi şi pe urmă vreau să mergi cu mine în Campden Hill Square, 62.

— Da, domnule. Sunt multe de făcut. Păcat că nu e şi Kate cu noi. Asta se întâmplă cu femeile ofiţer. Când ai mai mare nevoie de ele, au probleme de familie.

Dalgliesh răspunse rece:

— Nu prea des, John, mai ales nu cu Kate. Ne vedem peste douăzeci de minute.

4.

Sarah venea în Campden Hill Square a doua oară după moartea tatălui ei. Prima dată venise în dimineaţa în care aflase vestea. Un grup de fotografi aşteptau în faţa casei, iar ea se întorsese instinctiv auzindu-se strigată pe nume. În dimineaţa următoare, în ziare apăruse fotografia ei, furişându-se grăbită spre intrare, ca o delincventă prinsă asupra faptului. Sub imagine stătea scris: „Miss Sarah Berowne a fost unul din vizitatorii de astăzi la Campden Hill Square”. Acum însă piaţa era pustie. Ulmii înalţi, mustind de apă, aşteptau resemnaţi apropierea iernii, mişcându-şi leneş crengile în aerul umed. Deşi furtuna trecuse, era atât de întuneric încât la primul etaj luminile fuseseră aprinse de parcă ar fi fost seară. Bănuia că în spatele ferestrelor oamenii îşi trăiau viaţa plină de secrete, poate o existenţă disperată, şi totuşi luminile străluceau încurajator, cu promisiunea unei siguranţe irealizabile.

Nu avea cheie. Tatăl îi dăduse una când ea se mutase din casă, punând în gestul lui un formalism victorian rigid sau cel puţin aşa i se păruse ei, nemulţumit să o aibă sub acoperiş, dar recunoscând totuşi că fiica necăsătorită avea dreptul la protecţie şi la o cameră în casa lui, dacă avea nevoie de ea.

Privind faţada renumită, ferestrele înalte, elegant curbate, îşi dădu seama că aceea nu fusese şi niciodată nu va putea fi căminul ei. Cât de mult contase ea într-adevăr pentru tatăl ei, se întrebă? I se păruse totdeauna că el locuise în casă fără să simtă că era a lui, după cum nu fusese nici a ei. Dar în copilărie, îşi invidiase oare fratele pentru aceste pietre prestigioase, moarte? Râvnise casa cu ardoare, cum o dorise şi pe logodnica fratelui? Ce gândise când, având-o alături pe mama, apăsase pedala de acceleraţie în curba aceea periculoasă? Pentru ce anume din trecutul lui trebuise să dea socoteală în sacristia învechită a bisericii St. Matthew?

Aşteptând-o pe Mattie să deschidă uşa, se întrebă cum să o salute. I se părea firesc să-i spună, „Ce mai faci, Mattie?” dar întrebarea era lipsită de sens. Când o interesase cu adevărat ce făcea Mattie? Ce alt răspuns decât o formulă politicoasă, dar la fel de nesemnificativă, putea aştepta? Uşa se deschise. Privind-o cu ochii unui străin, Mattie o salută ca de obicei „Bună seara”. Ceva era schimbat la ea; dar nu se schimbaseră ei toţi, din dimineaţa aceea cumplită? Avea figura stoarsă pe care Sarah o văzuse la o prietenă imediat după ce născuse, ochii strălucitori, faţa înroşită, dar buhăită şi parcă micşorată, ca şi când ar fi părăsit-o virtutea.

Spuse:

— Ce mai faci, Mattie?

— Foarte bine, mulţumesc, domnişoară Sarah. Lady Ursula şi Lady Berowne sunt în sufragerie.

Masa ovală era plină de scrisori. Bunica stătea dreaptă, ţeapănă, cu spatele la fereastră. În faţa ei se afla o mapă largă, iar în stânga, cutii cu plicuri şi hârtie de scris. Când Sarah se apropie, închise o scrisoare. Ca de obicei, pe Sarah o intrigă meticulozitatea bunicii pentru formalităţile etichetei sociale, ea care toată viaţa nu făcuse decât să-şi bată joc de convenienţele religioase şi sexuale. Mama vitregă părea să nu fi primit scrisori de condoleanţe care să-i solicite un răspuns, sau poate că lăsa corvoada pe seama altcuiva. Se aşezase la celălalt capăt al mesei şi se pregătea să-şi facă unghiile cu ojă, dar nu se putea hotărî ce culoare să aleagă. Sarah gândi: „Poate nu tocmai roşu, ca sângele”. Dar nu, se decise pentru un roz blând, total inofensiv, foarte adecvat. O ignoră pe Barbara Berowne şi îi spuse bunicii:

— Am venit pentru că mi-ai scris. La ceremonia comemorativă însă, mi-e imposibil să vin. Îmi pare rău, dar nu voi participa.

Lady Ursula o privi lung, bănuitoare, ca şi cum, gândi Sarah, ar fi fost o nouă doamnă de companie care se prezenta cu referinţe cam dubioase. Spuse:

— Nici eu nu ţin în mod special să existe o slujbă comemorativă, dar este dorinţa colegilor şi a prietenilor lui. Eu voi fi acolo şi mă aştept de la văduva şi fiica lui să fie alături de mine.

Sarah Berowne răspunse:

— Ţi-am spus, este imposibil. Voi veni la crematoriu, bineînţeles, dar acolo va fi numai familia. Nu am de gând să mă expun, îmbrăcată cuviincios, în negru la biserica St. Margaret's Westminster.

Lady Ursula apăsă un timbru pe buretele umed şi îl lipi exact în colţul din dreapta al plicului.

— Îmi aminteşti de o fată pe care am cunoscut-o în copilărie, fiica unui episcop. A stârnit scandal în diocezã când a refuzat cu încăpăţânare să fie confirmată. M-a surprins, chiar şi la vârsta de treisprezece ani, faptul că nu a avut inteligenţa de a înţelege că scrupulele ei nu aveau nicio legătură cu religia. Ea voia doar să-şi pună tatăl într-o situaţie penibilă. Ceea ce era perfect de înţeles, mai ales în privinţa episcopului respectiv. Dar de ce să nu fi cinstit?

Sarah Berowne gândi: Nu trebuia să vin. A fost o prostie să-mi închipui că va putea înţelege sau că va dori măcar să încerce să o facă. Spuse:

— După dumneata, bunico, fata ar fi trebuit probabil să se conformeze chiar dacă scrupulele ei erau reale.

— Da, cred că da. Eu aş pune bunătatea înainte de ceea ce tu ai numi convingere. La urma urmei, dacă ceremonia nu este decât o şaradă, ce rău i-ar fi făcut să lase mâinile episcopale să se odihnească o clipă pe capul ei.

Sarah răspunse liniştită:

— Nu sunt convinsă că aş vrea să trăiesc într-o ţară în care bunătatea trece înaintea convingerii.

— Nu? Dar ar putea fi mai agreabilă şi mult mai sigură decât cea în care trăim.

— Ei bine, asta este o şaradă în care prefer să nu am niciun amestec. Politica lui nu era şi a mea. Şi nu este nici acum. Ar

trebui să fac o declaraţie publică. Nu voi fi acolo şi sper că lumea va ştii de ce.

Bunica îi răspunse sec:

— Cei care vor observa vor ştii; dar nu vei realiza prea multă propagandă. Bătrânii se vor privi unii pe alţii şi se vor întreba cât mai este până le vine şi lor rândul, sperând că nu vor face pe ei înainte de sfârşitul ceremoniei; iar tinerii îi vor urmări pe cei bătrâni. Totuşi, cred că suficient de mulţi vor remarca absenţa ta pentru a înţelege că ţi-ai urât tatăl şi îţi continui vendeta politică şi dincolo de mormânt.

Fata aproape strigă:

— Nu l-am urât! În cea mai mare parte din viaţa mea l-am iubit, aş fi continuat să-l iubesc dacă m-ar fi lăsat. Iar el nu ar fi dorit să fiu acolo, nu s-ar fi aşteptat. Nu i-ar fi plăcut. Da, totul va fi conform bunului gust, cuvintele alese cu grijă, muzica de asemenea, hainele potrivite, oamenii potriviţi, dar ceremonia nu va fi pentru el, voi nu veţi comemora persoana, voi veţi celebra o clasă, o filosofie politică, un club privilegiat. Voi şi cei ca voi nu puteţi pricepe că lumea în care aţi crescut a murit, a murit.

Lady Ursula spuse:

— Ştiu asta, copila mea. Am fost de faţă în 1914 când a murit.

Luă altă scrisoare din teanc şi fără să ridice privirea continuă:

— Eu nu am fost niciodată preocupată de politică, dar pot să înţeleg că săracii şi proştii votează pentru marxism şi una din variantele lui la modă. Dacă nu speri să fii altceva decât sclav, poţi foarte bine să optezi pentru cea mai eficientă formă de sclavagism. Dar trebuie să spun că faţă de amantul tău am o obiecţie; un om care s-a bucurat de privilegii toată viaţa, promovează un sistem politic în care nimeni nu mai are şansa de a se bucura de ceea ce a avut parte el. Ar exista o scuză dacă ar avea un defect fizic; o nenorocire de acest fel naşte invidie şi agresivitate într-un om. Dar nu e cazul lui. Atracţia sexuală pot să o înţeleg, chiar dacă sunt cu cincizeci de ani prea bătrână să o mai pot simţi. Dar puteai să te culci cu el, fără să-ţi însuşeşti tot bagajul la modă.

Sarah Berowne se întoarse cu spatele epuizată, se îndreptă spre fereastră şi privi afară, spre piaţă. Se gândi: „Viaţa mea cu Ivor şi celula s-au sfârşit, dar nu a fost niciodată cinstită, a fost întotdeauna ruptă de realitate, locul meu nu era acolo. Dar nu este nici aici. Sunt singură şi înspăimântată. Trebuie să-mi

găsesc locul meu adevărat. Nu mă pot întoarce la bunica, la un crez învechit, la o siguranţă falsă. Iar ea în continuare nu mă poate suferi şi mă dispreţuieşte, aproape la fel de mult cum mă dispreţuiesc eu însămi. Este mai uşor aşa. Nu voi sta alături de ea în biserica St. Margaret, ca o fiică rătăcitoare".

Apoi auzi vocea bunicii. Lady Ursula se oprise din scris şi îşi pusese ambele mâini pe masă. Spuse:

— Acum că sunteţi amândouă aici, trebuie să vă întreb ceva. Din seif lipsesc pistolul şi gloanţele lui Hugo. Ştie vreuna din voi cine le-a luat?

Barbara Berowne stătea peste tava ei cu sticluţe; îşi ridică privirea dar nu răspunse. Uluită, Sarah se întoarse cu o mişcare bruscă.

— Eşti sigură, bunico?

Surpriza era reală. Lady Ursula o privi.

— Deci nu l-ai luat tu şi probabil că nu ştii unde e.

— Bineînţeles că nu l-am luat eu. Când ai văzut că lipseşte?

— Săptămâna trecută, miercuri dimineaţă, puţin înainte de sosirea poliţiei. Atunci m-am gândit că era posibil ca Paul să se fi sinucis şi că între actele lui ar putea exista o scrisoare pentru mine. Aşa că am deschis seiful. Nu era nimic înăuntru. Iar pistolul dispăruse. Sarah întrebă:

— Ştii când a fost luat?

— Nu m-am mai uitat în seif de câteva luni. Este unul din motivele pentru care nu am spus nimic poliţiei. Putea să lipsească de săptămâni de zile. Poate nu are nicio legătură cu moartea lui Paul şi nu avea rost să-i las să-şi concentreze atenţia asupra acestei case. Mai târziu am avut şi alt motiv să tac.

Sarah întrebă:

— Ce alt motiv ai fi putut avea?

— M-am gândit că ucigaşul l-ar fi putut lua chiar el să-l folosească în cazul când poliţia s-ar fi apropiat de adevăr. Ar fi fost un lucru plin de bun simţ din partea lui. Nu am considerat necesar să previn întâmplarea. Cred că acum a venit timpul să anunţ poliţia.

— Evident că trebuie să le spui.

Sarah se încruntă, apoi spuse:

— Sper că nu l-a luat Halliwell ca un fel de amintire. Îi era foarte devotat unchiului Hugo. Cred că nu i-ar plăcea ca pistolul

să încapă pe mâinile altcuiva.

Lady Ursula răspunse sec:

— Este foarte probabil. Sunt de acord cu el. Dar în ale cui mâini?

Barbara Berowne ridică privirea şi rosti cu vocea ei de fetiţă:

— Paul l-a aruncat acum câteva săptămâni. Mi-a spus că nu era bine să-l păstreze.

Sarah o privi:

— Aş fi zis că nu era bine să-l arunce. Cred că l-ar fi putut preda la poliţie. Dar de ce să o facă? El avea permis, iar pistolul era în siguranţă acolo unde se afla.

Barbara Berowne ridică din umeri:

— Mie asta mi-a spus. Şi oricum nu mai contează, nu-i aşa? Nu a fost împuşcat.

Înainte ca vreuna dintre ele să-i poată răspunde, auziră soneria de la uşa din faţă. Lady Ursula spuse:

— Ar putea fi poliţia. Dacă aşa este, atunci s-au întors mai devreme decât mă aşteptam. Am sentimentul că se apropie de sfârşitul anchetei.

Sarah Berowne întrebă cu asprime:

— Ştii, nu-i aşa? Ai ştiut întotdeauna.

— Nu ştiu şi nu am nicio dovadă reală. Dar încep să bănuiesc.

Aşteptară în tăcere zgomotul paşilor lui Mattie pe marmura din hol, dar ea parcă nu auzi se soneria. Sarah Berowne spuse nerăbdătoare:

— Mă duc eu. Şi sper din suflet să fie poliţia; este timpul să aflăm cu toţii adevărul.

5.

Se duse mai întâi la apartamentul din Shepherd’s Bush să-şi ia pistolul. Nu ştia de ce va avea nevoie de el, după cum nu ştia prea bine nici de ce îl furase din seif. Oricum, nu-l putea lăsa la Shepherd’s Bush; era timpul să-i găsească o nouă ascunzătoare. Iar să aibă pistolul asupra lui îi dădea un sentiment întăritor de putere, de inviolabilitate. Faptul că arma aparţinuse cândva lui Paul Berowne, iar acum era a lui, îi dădea în plus valoarea de talisman. Îl luă în mână, ţinti, atinse trăgaciul şi ceva din primul

triumf îi reveni. Îi făcea bine să-l simtă din nou. Era ciudat cât de repede dispărea acest sentiment, uneori era chiar tentat să-i spună lui Barbie ce făcuse pentru ea, să-i spună acum, cu mult înainte de a fi înţelept sau sigur să-i facă mărturisiri; vedea în imaginaţie cum ochii albaştri se dilată de groază, admiraţie, gratitudine şi, în cele din urmă, afecţiune.

Bruno era în atelier, ocupat cu ultima lui machetă. Swayne îl găsea dezgustător, cu pieptul lui uriaş, pe jumătate dezbrăcat, peste care zăcea ca *port-bonheur,* un cap de capră, din argint, atârnat de un lanţ, mişcându-se respingător printre firele de păr, cu degetele boante pe care bucăţelele mici de carton păreau să se lipească înainte ca el să le apuce delicat de o margine pentru a le fixa la locul potrivit. Fără să ridice privirea, spuse:

— Credeam că ai plecat de aici, definitiv.

— Am plecat. Acum am venit numai să-mi iau ultimele boarfe.

— Atunci să-mi dai cheia.

Fără un cuvânt, Swayne o puse pe masă.

— Ce spun dacă vine poliţia?

— N-o să vină. Ştiu că m-am mutat. Oricum plec la Edinburgh pentru o săptămână. Dacă dau târcoale, serveşte-le asta.

În camera mică din spate, cu pereţii acoperiţi de rafturi, în acelaşi timp dormitor de oaspeţi şi depozit pentru machetele vechi ale lui Bruno, nimic nu se mişca din loc, nimic nu era în ordine. Se urcă pe pat şi se întinse până la raftul de sus, unde erau îngrămădite o mulţime de obiecte, scotoci sub macheta Castelului Dunsinane şi scoase pistolul, un „Smith and Wesson”, împreună cu muniţia. Le strecură într-un săculeţ de pânză, printre ultimele şosete şi câteva cămăşi. Apoi plecă, fără să-i mai spună lui Bruno la revedere. Făcuse de la început o greşeală că venise. Bruno nu-l acceptase niciodată. Iar apartamentul era un talmeş-balmeş, se întreba cum îl putuse suporta atâta vreme. Dormitorul lui Paul de la Campden Hill Square era mult mai adecvat. Coborî scările, alergând uşor până la uşă, bucurându-se la gândul că nu va mai intra acolo niciodată.

Ajunse la poteca din vecinătatea canalului prea devreme, imediat după trei şi jumătate, dar nu pentru că era nerăbdător. Era sigur că băiatul va veni. De la întâlnirea cu domnişoara Wharton trăia sentimentul că era dus pe sus de evenimente, nicidecum un simplu pasager al sorţii, ci purtat în triumf pe creasta norocului şi euforiei. Niciodată nu se simţise mai

puternic, mai încrezător în sine, mai stăpân pe situaţie. Ştia că puştiul va veni, la fel cum ştia că întâlnirea era importantă din mai multe puncte de vedere decât putea să precizeze acum.

Chiar şi să-i transmită lui Darren mesajul fusese mai uşor decât îndrăznise să spere. Şcoala era o clădire victoriană, cu două etaje, înnegrită de vreme, aşezată în spatele unei îngrădituri de fier. Se plimbase prin împrejurimi, dar nu chiar în imediata apropiere, pentru a nu atrage atenţia grupului de mame care aşteptau, şi nu se dusese spre poartă decât atunci când auzise primele chiote ale copiilor eliberaţi. Alesese un băieţel să-i fie mesager. Simţea că o fată ar fi avut mai multă curiozitate, ar fi fost mai perspicace, l-ar fi întrebat pe Darren despre mesaj. Alesese unul dintre băieţii mai mici pe care îl întrebase:

— Îl cunoşti pe Darren Wilkes?

— Da, uite-l acolo.

— Dă-i asta, vrei? E de la mama lui. E ceva important.

Îi dăduse plicul şi îi strecurase o monedă de cincizeci de pence. Copilul le luase fără să-i arunce măcar o privire, smulgându-i moneda ca şi cum s-ar fi temut să nu se răzgândească. Străbătuse curtea, alergând spre un copil care juca fotbal lovind mingea de zid. Swayne urmărise scena până când văzuse plicul trecând dintr-o mână în alta, apoi plecase.

Alesese cu grijă locul întâlnirii; o tufă de păducel, încâlcită, crescută chiar pe marginea canalului, în care se putea ascunde să urmărească poteca spre dreapta, dar şi cei treizeci de metri care duceau spre intrarea în tunel, în stânga. În spatele lui, la câţiva metri în dreapta, era una dintre portiţele de intrare pe poteca de pe malul canalului. Cercetase locul şi văzuse că de partea cealaltă se afla un drum îngust, mărginit de garaje particulare şi calcanele unor construcţii industriale. Nu era un drum care să atragă plimbăreţi într-o după-amiază întunecoasă de toamnă, dar pentru el ar fi constituit o funie de salvare la nevoie. Stătea în acel loc de douăzeci de minute şi nu văzuse pe nimeni trecând.

Băiatul ajunse şi el devreme. Puţin înainte de ora patru fără zece apăru silueta micuţă, mergând agale pe malul canalului. Arăta nefiresc de îngrijit în jeans-ii cei noi, având pe deasupra o jachetă maro cu alb, închisă cu fermoar. Swayne se lipi de scoarţa copacului şi îl urmări apropiindu-se, din spatele

frunzişului. Dar copilul dispăru brusc şi Swayne fu cuprins de o nelinişte sălbatică până când văzu că băiatul coborâse într-un şanţ şi reapărea acum, ducând în braţe rama metalică a unei vechi roţi de bicicletă. Începu să o rostogolească pe potecă. Roata se clătina şi sălta. Swayne ieşi din ascunzătoare şi o prinse. La numai câţiva metri distanţă, copilul se opri, îl privi, încordat ca un animal, gata să se întoarcă şi să o rupă la fugă. Swayne zâmbi şi rostogoli roata înapoi spre el. Băiatul o prinse, fixându-l în continuare cu o privire serioasă. Apoi o azvârli, răsucind-o cu stângăcie, se împletici şi o lăsă să cadă în apă. Roata zbură deasupra apei apoi căzu cu un zgomot care i se păru lui Swayne atât de puternic, încât s-ar fie aşteptat să se umple poteca de oameni. Dar nu era nimeni, nu strigă nicio voce, nu se auziră paşi alergând.

Cercurile pe suprafaţa apei se lărgiră din ce în ce mai mult. Swayne se apropie de copil şi spuse:

— A căzut bâldâbâc. Găseşti multe roţi în şanţ?

Băiatul privi în altă parte pe deasupra canalului. Spuse:

— Una, două. Depinde.

— Eşti Darren Wilkes, nu-i aşa? Domnişoara Wharton mi-a spus că te voi găsi aici. Te căutam. Sunt inspector în Serviciul Special. Ştii ce este acest serviciu?

Scoase portofelul cu cărţile de credit şi vechea legitimaţie de la Universitate. Ce noroc că nu o predase după primul şi ultimul lui semestru, dezastruos, la facultate! Legitimaţia avea fotografie şi el i-o arătă repede fără să-i lase ocazia să o vadă prea bine.

— Da’ domnişoara Wharton unde e?

Întrebarea părea indiferentă. Nu voia să-şi trădeze nevoia de a o vedea, dacă exista această nevoie. Şi totuşi copilul venise, era acolo.

Swayne spuse:

— Nu poate veni. Mi-a spus să-ţi transmit că-i pare rău, dar nu se simte prea bine. Ai adus biletul pe care ţi l-a trimis?

— Ce-are?

— A răcit. N-ai de ce să-ţi faci griji. Ai adus biletul, Darren?

— Da. Îl am.

Băgă mâna mică în buzunarul jeans-ilor şi scoase biletul. Swayne luă hârtia mototolită, o citi şi o rupse în bucăţele. Băiatul privi tăcut cum le aruncă în apă. Hârtiile plutiră la

suprafaţa ca nişte petale fragile, apoi se umplură de mâl, se înnegriră şi dispărură.

Spuse:

— Nu e bine să riscăm. Trebuia să mă asigur că eşti Darren Wilkes. De aceea era atât de important biletul. Trebuie să stăm de vorbă.

— Despre ce?

— Despre crimă.

— Eu nu ştiu nimic despre crimă. Am vorbit cu poliţiştii.

— Cu cei de la poliţia obişnuită, ştiu. Dar ei sunt cam depăşiţi. În afacerea asta sunt implicate mai multe lucruri, pe care ei nu le înţeleg. Mult mai multe.

Mergeau alături, agale, în sensul din care curgea apa, apropiindu-se de intrarea în tunel. Tufişurile erau mai stufoase aici, unele atât de mari încât, cu toate că desişul frunzelor de vară începuse să se mai răărească, ele continuau să asigure o ascunzătoare perfectă. Îl trase pe băiat în semiîntuneric şi spuse:

— Am încredere în tine, Darren. Pentru că am nevoie de ajutorul tău. Vezi, noi cei din Serviciul Special considerăm că aici nu s-a petrecut o crimă obişnuită. Sir Paul a fost ucis de o bandă, o bandă teroristă. Ştii cu ce se ocupă Serviciul Special, nu-i aşa?

— Da. Ceva în legătură cu spionajul.

— Exact. Treaba noastră este să prindem duşmanii statului. Se numeşte special pentru că aşa şi este. Special şi secret. Tu ştii să păstrezi un secret?

— Da. Păstrez o mulţime.

Trupul micuţ luă o ţinută fudulă. Copilul îl privi pe Swayne, cu o figură de maimuţă inteligentă, deodată pătrunzătoare şi cunoscătoare.

— Atunci, de-asta ai fost acolo atunci, l-ai urmărit?

Primi şocul ca pe un pumn în piept, dureros, mutilant. Când fu din nou în stare să vorbească, calmul propriei voci îl surprinse.

— Ce te face să crezi că am fost acolo?

— Nasturii ăştia de la jachetă. Am găsit unul.

Inima îi zvâcni, apoi păru că se opreşte o clipă, un corp mort în piept, care îl făcea să se prăbuşească. Apoi o simţi din nou bătând regulat, pulsând căldură şi viaţă şi încredere. Acum ştia de ce venise, de ce veniseră amândoi. Spuse:

— Unde Darren? Unde l-ai găsit?

— Pe potecă, lângă biserică. L-am luat de jos. Domnişoara Wharton credea că am cules o floare. Nu m-a văzut. Mi-a dat zece pence pentru o lumânare, ca de obicei. Aveam întotdeauna zece pence pentru FM.

Mintea lui Swayne păru că-şi pierde o clipă controlul. Cuvintele băiatului nu mai aveau sens. Văzu faţa trasă, de o culoare verzui, bolnăvicioasă, preluată probabil de la tufiş; îl privea cu un fel de milă.

— FM-ul. Statuia doamnei în albastru. Domnişoara Wharton îmi dădea întotdeauna zece pence pentru cutie. Pe urmă cu aprindeam o lumânare. Ai înţeles? Pentru FM. Numai că de data asta am oprit cei zece pence şi nu am mai apucat să aprind lumânarea pentru că m-a strigat.

— Şi cu nasturele ce-ai făcut, Darren?

Trebuia să-şi ţină pumnii strânşi să nu-l sugrume.

— L-am pus în cutie, ce să fac? Numai că ea n-a ştiut. Nu i-am spus.

— Şi n-ai spus nimănui?

— Nimeni nu m-a întrebat.

Copilul îl privi din nou, de această dată timid:

— Cred că domnişoarei Wharton nu i-ar plăcea.

— Nu. Nici poliţiei – poliţiei obişnuite. Ei ar zice că ai furat, că ai luat banii să-i foloseşti pentru tine. Ştii ce fac ei cu băieţii care fură, nu-i aşa? Vor încerca să te închidă, Darren. Le trebuie un pretext să te ducă la o scoală de corecţie. Ştii, nu-i aşa? Ai putea să dai de necaz, dar dacă tu păstrezi secretul meu, îl voi păstra şi eu pe al tău. Hai să jurăm amândoi pe pistolul meu.

— Ai şi pistol?

Cu toată străduinţa lui copilărească de a părea nepăsător, nu-şi putea reţine emoţia din voce.

— Sigur. Noi cei de la Serviciul Special umblăm înarmaţi.

Scoase pistolul marca „Smith and Wesson” din sacul de pe umăr şi i-l întinse în palmă. Ochii băiatului îl sorbeau, fascinaţi. Swayne spuse:

— Pune mâna pe el şi jură să nu spui nimănui despre nasture, despre mine şi despre întâlnirea noastră.

Mâna mică se întinse, dornică să-l atingă. Swayne o urmări cum se aşază pe armă. Copilul rosti:

— Jur.

Swayne îşi puse şi el mâna peste a copilului, apăsând-o. Era foarte mică şi foarte moale şi, în mod curios, părea desprinsă de trup ca şi cum ar fi avut o viaţă separată, de mic animal.

Spuse solemn:

— Iar eu jur să nu dezvălui nimic din cele întâmplate între noi.

Era conştient de dorinţa copilului. Întrebă:

— Ţi-ar plăcea să-l ţii?

— E încărcat?

— Nu. Am gloanţele la mine, dar nu e încărcat.

Copilul luă pistolul şi începu să-l îndrepte, mai întâi spre canal, apoi cu un zâmbet parşiv spre Swayne, apoi din nou spre canal. Îl ţinea cum îi văzuse probabil pe cowboy în filme, cu amândouă mâinile întinse înainte. Swayne spuse:

— Corect. Când ai să creşti mare o să te luăm în Serviciu. Deodată se auzi fâşâit de roţi de bicicletă. Amândoi se refugiară instinctiv în ascunzişul tufişului. Zăriră un bărbat de vârstă mijlocie, purta pe cap o şapcă de pânză şi pedala prin noroiul potecii, privind drept înainte. Stătură nemişcaţi, ţinându-şi respiraţia, până când omul dispăru. Dar îi amintise lui Swayne că nu avea prea mult timp. Cărarea va deveni mai frecventată. Puteau să apară cei care, îndreptându-se spre casă, o luau pe scurtătură. Trebuia să termine repede ce avea de făcut, şi în linişte. Spuse:

— Trebuie să fii atent când te joci pe marginea canalului. Ştii să înoţi?

Băiatul ridică din umeri.

— Nu v-au învăţat la şcoală să înotaţi?

— Nu. N-am fost chiar atât de mult la şcoală.

Aproape că era prea uşor. Se abţinu să nu râdă cu hohote. Voia să se întindă pe spate, acolo, pe pământul mlăştinos, şi să privească în sus printre crengile înnodate, să-şi strige triumful. Era invincibil, nu-l puteau ajunge, protejat de noroc şi inteligenţă, şi de încă ceva care nu avea legătură cu nimic din toate acestea, dar care era acum o parte din el însuşi, pentru totdeauna. Poliţia nu găsise nasturele; dacă l-ar fi găsit i l-ar fi arătat, ar fi luat jacheta înapoi, cu eticheta cusută pe tiv, cu tot. Probabil că eticheta o văzuseră, probabil constataseră că nasturele lipsea când o examinaseră. Dar îi fusese înapoiată de un poliţist tânăr, cu o figură serioasă, care nu făcuse niciun comentariu, iar de atunci o purtase aproape zilnic, simţindu-se,

din superstiţie, stânjenit când nu o avea. Nu era dificil să ia nasturele. Mai întâi se va ocupa de băiat, apoi se va duce direct la biserică. Nu, nu imediat. Îi trebuia o daltă să deschidă cutia cu oferte. Putea să aducă una de la Campden Hill Square sau, şi mai bine, să cumpere una la cel mai apropiat magazin „Woolworth's". O achiziţie între atâtea altele va trece neobservată. Iar el n-o să ia numai o daltă. Era mai sigur să adune mai multe obiecte mici, înainte să se aşeze la coadă la casă, în felul acesta casierei îi va fi mai greu să-şi amintească dalta. Iar spargerea cutiei va părea un furt obişnuit. Se întâmpla în mod curent. Se îndoia că cineva îşi va bate capul să anunţe poliţia, iar dacă totuşi o va face, de ce să stabilească o legătură cu crima? Apoi se gândi că, poate, desfăcuseră cutia. Gândul îi mai domoli triumful, dar numai pentru o clipă. Dacă era aşa, atunci nu dăduseră nasturele la poliţie, îl aruncaseră. Iar poliţiei nu se putea să-l fi dat, ei l-ar fi scos la lumină. Dacă, printr-un ghinion, nasturele se afla încă în posesia cuiva, numai băiatul ştia unde fusese găsit. Iar băiatul se va îneca, accidental, încă un copil care se jucase nechibzuit pe malul canalului.

Ieşi din adăpostul tufişului, urmat de copil. În ambele direcţii poteca se întindea pustie şi dezolantă, apa canalului curgea groasă şi neagră ca o mlaştină, între cele două maluri mâncate. Tremură. Pentru o clipă avu iluzia că nu vine nimeni, pentru că nu mai rămăsese nimeni pe lume care să poată veni, că el şi Darren erau singurii supravieţuitori ai unei lumi moarte, pustiite. Chiar şi tăcerea era sinistră; îi veni în minte că de când ajunsese aici nu auzise foşnetul nici unui singur animal, cântecul nici unei păsări.

Îşi dădea seama că Darren se depărtase de el şi se ghemuise la marginea apei. Apropiindu-se, Swayne văzu un şobolan mort agăţat de cârligul unei ramuri rupte: trupul neted, alungit, cu botul ca o proră, încreţea suprafaţa apei. Se ghemui şi el lângă băiat şi contemplară împreună imaginea, în tăcere. Şobolanul mort, gândi el, arăta în mod ciudat deosebit de uman, cu privirea îngheţată, cu ghearele ridicate într-o ultimă implorare disperată. Spuse „Ce şobolan norocos!" şi fu surprins cât de lipsită de sens era observaţia. Şobolanul, care nu mai era şobolan, nu era nici norocos nici nenorocos. El nu exista. Orice afirmaţie în legătură cu el era lipsită de înţeles.

Privi cum copilul apucă un capăt al ramurii şi începu să

împingă cadavrul prin apă. Apoi îl ridică. Bulboane mici apărură în jurul capului, corpul strălucitor se cocoşase de câtă apă înghiţise. Swayne spuse răstit:

— Darren, nu face asta.

Băiatul dădu drumul ramurii şi şobolanul căzu înapoi în apă; începu să plutească greoi, târât de curent.

Continuară să meargă pe mal. Deodată îi sări inima din loc: Darren ţâşni de lângă el şi, cu un strigăt ascuţit, alergă sărind spre gura tunelului. Pentru o clipă, uluit, Swayne crezu că victima îi ghicise intenţiile şi o luase la fugă să se salveze. Se repezi după el în semiîntuneric; apoi răsuflă uşurat. Darren, ţopăind şi strigând, îşi întindea mâinile de la un perete la altul, apoi făcea un salt, cu mâinile tot întinse, încercând zadarnic să atingă şi tavanul. De bucurie, Swayne aproape că sări împreună cu el.

Desigur, acesta era locul, altul mai bun nu exista. Nu-i trebuia decât un minut, poate numai câteva secunde. Va trebui să acţioneze rapid şi sigur. Nimic nu trebuia lăsat la întâmplare; trebuia să facă mai mult decât numai să-l arunce în apă. Va trebui să îngenuncheze şi să-l ţină cu capul sub apă. S-ar putea ca băiatul să se zbată, dar numai pentru scurtă vreme. Părea prea fragil pentru a avea forţă. Îşi scoase mâna din jachetă şi îndoi mâneca pe spate; nu avea rost să stropească o haină scumpă. Dar aici marginea potecii era din beton, nu de pământ. Dacă va fi nevoie va putea să îngenuncheze fără să rişte să-şi murdărească pantalonii de noroi.

Strigă încet:

— Darren.

Băiatul, care sărea în continuare până la plafon, nu-i dădu nicio atenţie. Swayne tocmai inspirase să strige din nou când, brusc, silueta mică din faţa lui se clătină, se îndoi şi căzu la pământ, uşoară ca o frunză, apoi rămase nemişcată. În primul moment crezu că Darren se preface; dar când se apropie văzu că băiatul leşinase. Zăcea întins atât de aproape de canal încât braţul subţire, atârnând spre el cu pumnul strâns, aproape atingea apa. Era imobil ca un mort; dar Swayne putea să recunoască un cadavru la prima vedere. Se aplecă şi cercetă atent faţa încremenită. Băiatul avea gura deschisă şi i se păru că aude foşnetul slab al respiraţiei. În lumina semiobscură, pistruii se arătau pe pielea albă ca nişte stropi de vopsea aurie;

genele blonde şi rare erau abia vizibile pe obraz. Gândi: „Ceva este în neregulă cu el. E bolnav. Băieţii nu leşină fără motiv. Apoi fu vizitat de o senzaţie pe jumătate de milă, pe jumătate de supărare. Bietul nefericit. L-au târât în faţa Tribunalului pentru minori, l-au pus sub supraveghere, dar nu sunt în stare să aibă grijă de el. Nici măcar nu şi-au dat seama că era bolnav. Naiba să-i ia pe toţi”.

Acum însă, când ceea ce trebuia să facă devenise cu atât mai uşor, un simplu ghiont ar fi fost suficient, îi venea totuşi foarte greu. Puse un picior sub trupul copilului şi îl săltă uşor. Trupul se ridică pe pantoful lui, aproape fără greutate, abia putea să-l simtă. Dar Darren nici nu mişcă. Un bobârnac, gândi, o singură mişcare. Dacă ar fi crezut în vreun Dumnezeu, i-ar fi spus: „Nu e bine să faci totul atât de uşor. Nimic nu trebuie să fie atât de uşor”. În tunel era o linişte deplină. Se auzeau stropii picurând din acoperiş, bătaia uşoară a apei pe marginea pavajului, clicul ceasului lui digital, sonor ca al unei bombe cu declanşare întârziată. Simţea mirosul apei, pătrunzător şi amar. Cele două semiluni strălucind la capetele tunelului părură deodată foarte îndepărtate. Şi le imagina îngustându-se şi apoi dispărând complet, lăsându-i pe el şi pe băiatul care respira liniştit, închişi pentru totdeauna în întunericul şi umezeala mirositoare a nimicniciei.

Apoi se gândi: „Este nevoie să o fac? Nu mi-a făcut niciun rău. Berowne a meritat să moară, dar el nu merită. Şi nu va vorbi. Oricum, poliţia şi-a pierdut interesul pentru el. Iar după ce pun mâna pe nasture, nici nu mai contează dacă vorbeşte. Va fi cuvântul lui, faţă de al meu. Iar dacă nu au nasturele, ce pot să dovedească”? Îşi trase jacheta de pe umăr, o îmbrăcă simţind alunecarea căptuşelii pe braţ şi ştiind că aceasta era o acţiune decisivă. Copilul va fi lăsat să trăiască. Pentru o clipă formidabilă savură o nouă senzaţie de putere care i se păru mai dulce, mai excitantă decât momentul final, când îşi întorsese privirea să-l vadă pe Berowne. Deci asta însemna să fii Dumnezeu! Avea puterea să ia viaţa sau să o dăruiască. De data aceasta alesese îndurarea. Îi făcu băiatului cel mai mare dar care îi stătea în putere, iar băiatul nici nu va cine i-l făcuse. Dar îi va spune lui Barbie. Într-o zi, când nu va mai fi niciun pericol, îi va povesti lui Barbie despre viaţa pe care o luase şi despre viaţa pe care o cruţase, cu generozitate. Trase copilul mai departe de

marginea apei, auzindu-l cum geme. Pleoapele tremurară. Speriat parcă de privirea care se deştepta, Swayne sări în picioare, apoi o luă a fugă spre capătul tunelului, dorind cu disperare să ajungă la semiluna strălucitoare, înainte ca întunericul să se închidă peste el, pentru totdeauna.

6.

Le deschise Sarah Berowne. Fără un cuvânt, îi conduse prin hol spre bibliotecă. Lady Ursula stătea la masa pe care erau aşezate trei teancuri ordonate de scrisori şi documente. Câteva foi de scris aveau un chenar negru ca şi când familia ar fi scotocit prin sertare în căutarea hârtiei de doliu care fusese cândva la modă, în tinereţea ei. Când Dalgliesh intră ea ridică privirea şi îl salută dând din cap, apoi introduse cuţitul în alt plic; Dalgliesh auzi fâşâitul hârtiei tăiate. Sarah Berowne se apropie de fereastră şi rămase privind afară, cu umerii aduşi. Dincolo de geamurile spălate de ploaie, ramurile grele ale platanilor atârnau îmbibate în aerul umed, cu frunzele moarte, rupte de furtună, agăţate ca nişte cârpe de praf printre cele verzi. Era o linişte profundă. Chiar şi foşnetul traficului de pe bulevard era înăbuşit, ca al mareei când se retrage de pe ţărm. În cameră părea să mai stăruie încă ceva din greutatea zilei; durerea difuză de cap care îl chinuia de dimineaţă se intensifică şi se localiză în spatele ochiului drept, ca o înţepătură dureroasă de ace.

În casa aceasta nu simţise niciodată o atmosferă de pace sau relaxare, dar acum, mai mult ca oricând, în aer plutea tensiunea. Numai Barbara Berowne părea imună. Şi ea stătea la masă. Îşi făcea unghiile; sticluţe strălucitoare şi tampoane de vată erau aranjate în faţa ei pe o tavă. Când intră el, periuţa se opri o clipă suspendată, cu vârful colorat, încremenit în aer.

Fără să se întoarcă, Sarah Berowne spuse:

— Bunica se ocupă, printre altele, de slujba comemorativă. Presupun, domnule comandant, că nu aveţi nicio părere dacă este mai potrivit să se cânte *Luptaţi o luptă dreaptă* sau *Doamne, stăpân al lumii*?

Dalgliesh se îndreptă spre Lady Ursula şi îi arătă nasturele în

palma întinsă. Întrebă:

— Aţi văzut un nasture ca acesta, Lady Ursula?

Ea îl rugă să se apropie, apoi îi cercetă palma de la câţiva centimetri, ca şi cum ar fi vrut să miroase nasturele. Îl privi fără nicio expresie şi spuse:

— Nu ştiu. Pare să provină de la o jachetă bărbătească, probabil una scumpă. Cu altceva nu pot să vă ajut.

— Şi dumneavoastră, domnişoară Berowne?

Veni de la fereastră, aruncă o privire şi spuse:

— Nu, nu este al meu.

— Nu asta v-am întrebat. V-am întrebat dacă l-aţi mai văzut pe acesta sau altul la fel.

— Dacă l-am văzut, nu-mi amintesc. Dar pe mine nu mă prea interesează hainele şi lucrurile mărunte. De ce nu o întrebaţi pe mama mea vitregă?

Barbara Berowne îşi ridicase mâna stângă şi sufla peste unghii. Unghia arătătorului rămăsese nevopsită. Părea o deformaţie moartă între celelalte vârfuri colorate. Când Dalgliesh se apropie, ea luă periuţa şi începu să tragă cu atenţie dungi roz pe ea. După ce termină, aruncă o privire spre nasture, apoi se întoarse repede şi spuse:

— Nu a căzut de la vreo haină de-a mea. Cred că nici al lui Paul nu este. Nu l-am mai văzut. Este important?

El ştia că minte, dar probabil nu din frică sau din vreun simţ ai pericolului. Când nu era sigură, răspunsul cel mai uşor, cel mai natural pentru ea, era minciuna, un fel de a câştiga timp, de a se apăra de lucrurile neplăcute, de a amâna tulburarea. Se întoarse spre Lady Ursula:

— Aş dori să vorbesc şi cu domnişoara Matlock, vă rog.

Sarah Berowne se apropie de cămin şi trase de şnurul clopoţelului.

Când domnişoara Evelyn Matlock intră, cele trei femei Berowne se întoarseră la unison spre ea. Ea o privi o clipă fix pe Lady Berowne, apoi se apropie de Dalgliesh, ţeapănă ca un soldat de strajă. El spuse:

— Domnişoară Matlock, vă voi pune o întrebare. Nu vă grăbiţi să-mi răspundeţi. Gândiţi-vă bine înainte de a vorbi şi spuneţi-mi adevărul.

Ea îl ţintui, cu privirea unui copil recalcitrant, încăpăţânat, răutăcios. Nu-şi amintea când mai văzuse atâta ură pe figura ei.

Scoase din nou mâna din buzunar şi îi arătă nasturele din palmă. Spuse:

— Aţi mai văzut acest nasture sau unul la fel?

Ştia că ochii lui Massingham, ca şi ai lui, erau fixaţi pe chipul ei. Era uşor să spună o minciună, o singură silabă scurtă. Dar să însceneze o minciună era mai greu. Ea îşi controla cu greu tonul vocii, abia îl putu privi hotărâtă în ochi, dar răul fusese făcut. Nu-i scăpase licărul scurt de recunoaştere, tresărirea, roşeaţa trecătoare de pe frunte; mai ales aceasta îi scăpa de sub control. Când ea tăcu, el spuse:

— Apropiaţi-vă, priviţi atentă. E un nasture deosebit, probabil de la o jachetă bărbătească. Nu-l găseşti la o jachetă obişnuită. Când aţi văzut ultima dată unul la fel?

Mintea ei începuse să funcţioneze. Aproape că îi putea auzi gândirea:

— Nu-mi amintesc.

— Nu vă amintiţi să fi văzut un nasture la fel, sau nu vă amintiţi când l-aţi văzut ultima oară?

— Mă zăpăciţi.

Se întoarse cu faţa spre Lady Ursula care spuse:

— Dacă vrei un avocat înainte să răspunzi, este dreptul tău. Îl pot chema pe domnul Farrell.

Spuse:

— Nu vreau un avocat. De ce aş vrea? Iar dacă aş vrea nu l-aş alege pe Anthony Farrell. Se uită la mine ca la un gunoi.

— Atunci îţi sugerez să răspunzi la întrebarea domnului comandant. Mie mi se pare destul de limpede.

— Am văzut ceva asemănător. Nu-mi amintesc unde. Probabil că există sute de nasturi ca acesta.

Dalgliesh spuse:

— Încercaţi să vă amintiţi. Credeţi că aţi văzut ceva asemănător. Unde? Aici în casă?

Massingham, care evita privirea lui Dalgliesh, aşteptase probabil acest moment. În vocea lui era un amestec echilibrat de brutalitate, milă şi amuzament.

— Sunteţi amanta lui, domnişoară Matlock? De aceea îl protejaţi? Centru că îl protejaţi, fără îndoială. Aşa v-a plătit, o jumătate de oră în pat între baie şi masa de seară? L-a obţinut ieftin, nu-i aşa, alibiul pentru crimă.

Nimeni nu o putea face mai bine ca Massingham. Fiecare

vorbă era o insultă calculată. Dalgliesh gândi: „Doamne, de ce-l las întotdeauna pe el să facă treburile murdare în locul meu?”

Faţa ei se aprinse. Lady Ursula râse, un chicot reţinut de batjocură. Îi spuse lui Dalgliesh:

— Vă rog, domnule comandant, găsesc că remarca dumneavoastră este nu numai jignitoare, dar şi ridicolă. Ce spuneţi e grotesc.

Evelyn Matlock se întoarse spre ea cu mâinile încleştate, cu corpul tremurând de furie:

— De ce e ridicol, de ce e grotesc? Nu suportaţi să credeţi, nu-i aşa? Dumneavoastră aţi avut destui iubiţi în viaţă, o ştie toată lumea. V-a mers vestea. Acum sunteţi bătrână, invalidă şi urâtă şi nu vă mai vrea nimeni, bărbat sau femeie, şi nu puteţi suporta să ştiţi că cineva ar putea să mă vrea pe mine. Ei bine, el m-a vrut şi mă vrea. Mă iubeşte. Ne iubim. Ştie care este viaţa mea în această casă. Sunt obosită, muncesc prea mult şi urăsc tot. Nu ştiaţi, nu-i aşa? Credeaţi că vă sunt recunoscătoare. Recunoscătoare pentru că trebuie să vă spăl ca pe un copil, recunoscătoare că trebuie să servesc o femeie prea leneşă să-şi adune propria lenjerie de pe jos, recunoscătoare pentru cel mai prost dormitor din toată casa, pentru un cămin, un pat, un acoperiş, pentru masa următoare. Locul acesta nu este un cămin. Este un muzeu. Este mort. Este mort de ani de zile. Iar voi nu vă gândiţi decât la voi înşivă. Mattie, fă asta, Mattie, adu-mi aia, Mattie, pregăteşte-mi baia. Mattie, am şi eu un nume. El îmi spune Evelyn. Evelyn, aşa mă cheamă. Nu sunt câine sau pisică, nu sunt un animal de casă. Se întoarse spre Barbara Berowne: şi dumneata? Sunt câteva lucruri pe care le-aş putea spune poliţiei despre vărul acela al dumitale. Ai plănuit să pui mina pe Sir Paul înainte ca logodnicul dumitale să fi fost îngropat, înainte chiar să moară prima lui soţie. Nu te-ai culcat cu el. Oh, nu! Erai prea şmecheră să faci asta. Şi dumneata, fiica lui? Cât ţi-a păsat de el? Sau amantului aceluia al dumitale? L-ai folosit să-l răneşti pe tatăl dumitale. Niciunul dintre voi nu ştie ce înseamnă să ţii la cineva, să iubeşti. Se întoarse din nou spre Lady Ursula: pe urmă, mai este şi tata. Ar trebui să vă fiu recunoscătoare pentru ce a făcut fiul dumitale. Dar ce a făcut el? Nici măcar nu l-a putut scăpa pe tata de închisoare. Iar închisoarea a fost o tortură pentru el. Suferea de claustrofobie. N-a putut-o suporta. A fost torturat până în clipa când a închis

ochii. Dar vouă ce vă pasă? Sir Paul a crezut că dacă îmi oferă o slujbă, un cămin, ceea ce numiţi voi cămin e de ajuns. Credea că plăteşte pentru greşeala pe care o făcuse. N-a plătit niciodată. Numai eu am plătit.

Lady Ursula spuse:

— N-am ştiu că asta simţi. Ar fi trebuit să ştiu. E vina mea.

— Oh, nu, nu e aşa. Vorbe goale. Niciodată nu v-aţi considerat vinovată. Pentru nimic. Niciodată în toată viaţa. Da, m-am culcat cu el. Şi am s-o mai fac. Nu mă puteţi opri. Nu vă priveşte. Nu aveţi drept de proprietate asupra corpului meu, aşa cum credeţi. El mă iubeşte şi eu îl iubesc pe el.

Lady Ursula spuse:

— Nu fi ridicolă. Te folosea. Te folosea să obţină o masă pe gratis, o baie caldă, haine spălate şi călcate. Şi în cele din urmă, te-a folosit să-şi construiască alibiul pentru crimă.

Barbara Berowne îşi terminase manichiura. Acum îşi admira unghiile vopsite, cu satisfacţie de copil. Ridică privirea.

— Eu ştiam că Dicco făcea dragoste cu ea, mi-a spus el. Bineînţeles că nu el l-a ucis pe Paul, asta este o prostie. Asta făcea el când a murit Paul. Făcea dragoste cu ea, în patul lui Paul.

Evelyn Matlock se răsuci brusc. Strigă:

— E o minciună! Nu putea să vă spună! Nu putea să vă spună!

— Dar mi-a spus. Credea că o să mă amuze. Credea că e nostim.

O privi pe Lady Ursula, o privire conspirativă de amuzament amestecat cu milă, ca şi când ar fi invitat-o să participe la glumă. Vocea înaltă, de copil a doamnei Berowne continuă:

— L-am întrebat cum suportă să o atingă, dar mi-a spus că el poate face dragoste cu orice femeie, dacă închide ochii şi îşi închipuie că e cu altcineva. Mi-a spus că rămânea cu gândul la baia caldă şi masa gratuită. De fapt, actul nu-i displăcea. Mi-a spus că ea nu are o figură chiar atât de urâtă, şi el putea chiar să se simtă bine, atâta vreme cât lumina era stinsă. Ceea ce nu putea suporta era toată vorbăria aceea murdară, toată atenţia pe care i-o acorda după.

Evelyn Matlock se prăbuşise pe unul din scaunele de la perete. Îşi luase capul în mâini, apoi îl privi pe Dalgliesh şi spuse cu o voce atât de scăzută încât el trebui să se aplece să o audă.

— A plecat într-adevăr în noaptea aceea, mi-a spus că voia să stea de vorbă cu Sir Paul. Voia să afle ce urma să se întâmple cu Lady Berowne. Mi-a spus că erau morţi când ajunsese el. Uşa era deschisă, iar ei erau morţi. Amândoi. El m-a iubit. A avut încredere în mine. Doamne, de ce nu m-a omorât şi pe mine.

Începu să plângă cu suspine care păreau să-i sfâşie pieptul şi se transformară în convulsii, într-un crescendo agonizant. Sarah Berowne se apropie repede de ea şi o mângâie pe cap, cu stângăcie. Lady Ursula spuse:

— Zgomotul acesta este dezgustător. Du-o în camera ei.

Ca şi când cuvintele ar fi fost o ameninţare, Evelyn Matlock încercă să se stăpânească. Sarah Berowne îl privi pe Dalgliesh şi spuse:

— Dar el n-ar fi putut comite crima. N-ar fi avut timp să omoare, să se spele. Numai dacă nu s-a dus cu maşina ori cu bicicleta. N-ar fi riscat să ia un taxi. Iar dacă ar fi luat bicicleta, Halliwell l-ar fi auzit sau l-ar fi văzut.

Lady Ursula interveni:

— Halliwell n-a fost acasă, ca să-l audă.

Ridică receptorul şi formă un număr. O auziră spunând:

— Halliwell, te rog să vii până aici.

Nimeni nu scoase o vorbă. Singurul sunet din cameră era plânsul înfundat al domnişoarei Matlock. Lady Ursula o privi cu un calm speculativ, fără milă, aproape fără interes, ar fi zis Dalgliesh.

Apoi auziră paşi pe pardoseala de marmură a holului şi figura scundă şi îndesată a lui Halliwell apăru în prag. Purta jeans şi o cămaşă cu mâneci scurte, descheiată la gât, se simţea la largul său. Ochii negrii trecură rapid de la poliţişti la cele trei femei Berowne, apoi la personajul care suspina în braţele ocrotitoare ale domnişoarei Sarah Berowne. Închise uşa şi o privi calm pe Lady Ursula, fără respect, relaxat, precaut; era mai scund decât ceilalţi doi bărbaţi dar părea, în calmul lui plin de încredere, că domina încăperea.

Lady Ursula spuse:

— Halliwell m-a dus cu maşina la biserica St. Matthew în seara în care a murit fiul meu. Halliwell, spune domnului comandant ce s-a întâmplat.

— Totul, doamna mea?

— Desigur.

I se adresă direct lui Dalgliesh:

— Lady Ursula mi-a telefonat la şase fără zece şi mi-a spus să pregătesc maşina. Mi-a spus că va coborî la garaj şi că vom pleca imediat, în cea mai mare taină posibilă, pe uşa din spate. După ce s-a urcat în maşină mi-a cerut să o duc ia biserica St. Matthew, Paddington. Trebuia să mă uit pe hartă, ceea ce am şi făcut.

Deci au plecat, gândi Dalgliesh, aproape cu o oră înainte ca Dominic Swayne să fi sosit. Apartamentul de deasupra garajului trebuie să fi fost gol. Swayne a presupus probabil că Halliwell plecase deja, pentru că urma ziua lui liberă. Şoferul continuă:

— Am ajuns la biserică şi Lady Ursula a vrut să parchez lângă uşa din sud, în spate. Domnia sa a sunat, a răspuns Sir Paul. Ea a intrat. O jumătate de oră mai târziu s-a întors şi m-a chemat să intru şi eu. Trebuie să fi fost ora şapte. Sir Paul mai era cu un bărbat, un vagabond. Pe masă se afla o foaie de hârtie pe care scrisese vreo opt rânduri, de mână. Sir Paul mi-a spus că urma să semneze şi dorea ca eu să fiu martor. A semnat întâi el, pe urmă şi eu, dedesubt. La fel a făcut şi vagabondul.

Lady Ursula spuse:

— Din fericire Harry ştia să scrie. Era un bătrân. Fusese probabil la o şcoală publică, pe vremea când tinerii învăţau aceste deprinderi.

Dalgliesh întrebă:

— Nu era beat?

Halliwell fu cel care răspunse:

— Mirosea a băutură, dar se ţinea bine pe picioare şi îşi putea scrie numele. Nu era atât de beat încât să nu ştie ce tace.

— Aţi citit ce scria pe hârtie?

— Nu, domnule, nu era treaba mea să citesc şi nu am făcut-o.

— Cum era scris?

— Aparent cu stiloul lui Sir Paul. A folosit stiloul să semneze şi pe urmă mi l-a dat mie şi vagabondului. După ce a semnat a pus sugativa. Apoi vagabondul a ieşit pe uşa din dreapta căminului, iar Lady Ursula şi cu mine am plecat. Sir Paul a rămas în sacristie. Nu ne-a condus la plecare. Lady Ursula mi-a spus că dorea să se plimbe puţin cu maşina înainte de a se întoarce acasă. Am condus spre Parlament Hill Fields şi apoi la Hampstead Heath. A rămas în maşină la marginea landei, cam douăzeci de minute. Pe urmă am condus-o acasă. Am ajuns pe

la nouă şi jumătate. Lady Ursula mi-a cerut să o las la uşa principală, astfel încât să poată intra în casă neobservată. Mi-a spus să parchez maşina în Campden Hill Square şi aşa am făcut.

Deci plecaseră şi se întorseseră neobservaţi. Iar ea ceruse să-i fie adusă masa de seară în cameră, pe tavă, somonul afumat. Nimeni nu avea să o mai deranjeze înainte de ora de culcare, când domnişoara Matlock venea să o ajute.

Îl întrebă pe Halliwell:

— După ce aţi semnat hârtia, ce v-a spus Sir Paul?

Halliwell o privi pe Lady Ursula, dar de această dată nu primi niciun sprijin. Dalgliesh întrebă din nou:

— V-a spus ceva, dumneavoastră, lui Harry Mack sau mamei lui?

— Harry nu mai era acolo. Cum v-am spus, el a semnat şi a plecat împleticindu-se. Nu era cine ştie ce persoană care să-ţi ţină de urât, sau cu care să stai de vorbă. Sir Paul a vorbit într-adevăr, cu doamna. A spus numai câteva cuvinte: „Ai grijă de el”.

Dalgliesh se întoarse spre Lady Ursula. Stătea nemişcată, cu mâinile pe genunchi, privind afară, dincolo de decorul verde al copacilor, către un viitor imaginat; i se păru că îi citeşte pe faţă o urmă de zâmbet. Apoi, se întoarse din nou către Halliwell:

— Deci recunoaşteţi că aţi minţit când v-am întrebat dacă era posibil ca una din maşini sau bicicleta să fi fost luate în seara aceea? Aţi minţit când aţi spus că aţi stat în apartamentul dumneavoastră toată seara?

Halliwell răspunse calm:

— Da, domnule, am minţit.

Lady Ursula interveni:

— Eu i-am cerut să mintă. Ceea ce s-a întâmplat între mine şi fiul meu în sacristie nu era relevant pentru moartea lui, indiferent dacă s-a sinucis sau nu. Mi s-a părut important să vă petreceţi timpul şi să vă cheltuiţi eforturile căutând ucigaşul şi nu amestecându-vă în problemele private ale familiei. Fiul meu era în viaţă când am plecat de la biserică. I-am cerut lui Halliwell să nu spună nimic de vizită. Este un om obişnuit să respecte ordinele.

Halliwell spuse:

— Unele ordine, doamna mea.

O privi cu un zâmbet scurt, demn. Ea îi răspunse cu o

înclinare satisfăcută a capului. Lui Dalgliesh i se păru că pentru o clipă cei doi uitaseră că nu sunt singuri în cameră, uniţi în lumea lor unică, de conspiraţii, guvernată de legi proprii. Se sprijineau unul pe altul acum, aşa cum o făcuseră de la început. Iar el nu avea nicio îndoială despre ce anume îi lega. Hugo Berowne fusese comandantul lui; ea era mama lui Sir Hugo. Ar fi făcut mult mai mult pentru ea decât doar să spună o minciună.

De Barbara Berowne aproape uitaseră. Ea sări de la masă şi se repezi la Dalgliesh. Degetele cu unghii roz se înfipseră în haina lui. Pretinsa sofisticare dispăru, de el se agăţase un copil speriat. Strigă:

— Nu e adevărat, nu el a făcut-o! Dicco n-a ieşit din casă. Nu vedeţi? Mattie e geloasă pentru că el nu a iubit-o niciodată cu adevărat. Cum ar fi putut? Priviţi-o! Iar familia l-a urât întotdeauna, şi pe el şi pe mine. Se întoarse spre Lady Ursula. Niciodată n-aţi fost de acord să se însoare cu mine. Niciodată nu m-aţi considerat suficient de bună pentru preţioşii dumneavoastră fii, pentru niciunul dintre ei. Ei bine, acum casa asta e a mea, şi cred că aţi face mai bine să o părăsiţi.

Lady Ursula răspunse liniştită:

— Mă tem că nu este.

Se întoarse cu dificultate şi îşi luă geanta atârnată de spătarul scaunului. Văzură cum degetele deformate căutau înăuntru. Apoi scoase o foaie de hârtie împăturită. Spuse:

— Ceea ce a semnat fiul meu era testamentul lui. Ţi-a lăsat o sumă adecvată, dar nu extravagantă. Această casă şi restul proprietăţilor îmi sunt lăsate mie în custodie, pentru copilul lui, încă nenăscut. Dacă copilul nu va supravieţui, totul îmi aparţine.

Barbara Berowne avea ochii înlăcrimaţi, un copil frustrat. Strigă:

— De ce a făcut-o? Cum l-aţi obligat?

Dar Lady Ursula se întoarse spre Dalgliesh, ca şi când lui îi datora răspunsul. Spuse:

— M-am dus să stau de vorbă cu el, să mă asigur că aflase de copil, că ştia dacă era sau nu al lui, să-l întreb ce avea de gând. Prezenţa vagabondului mi-a dat ideea. Înţelegeţi, aveam cei doi martori de care este nevoie. I-am spus: „Dacă ea poartă copilul tău, vreau să mă asigur că el se va naşte în siguranţă. Vreau să-i ocrotesc viitorul. Dacă ai muri astă-seară, ea ar moşteni întreaga avere, iar fiul tău l-ar avea pe Lampart tată vitreg. Asta

vrei?” Nu mi-a răspuns. S-a aşezat la masă. Eu am scos o foaie de hârtie din sertarul de sus al biroului şi i-am pus-o în faţă. A scris testamentul fără să scoată un cuvânt, numai opt linii. Un venit anual rezonabil pentru soţie, tot restul trecut sub tutelă, în beneficiul copilului. Poate că a dorit să scape de mine; aşa cred. Poate că nu-i mai păsa de mine; este posibil. Poate era sigur că va continua să trăiască şi va apuca să facă mai multe aranjamente a doua zi. Majoritatea trăim cu această speranţă. Sau, poate că într-un fel misterios, ştiuse că nu va mai apuca a doua zi. Ceea ce, desigur, este ridicol.

Dalgliesh spuse:

— Aţi minţit când aţi spus că aţi vorbit cu Halliwell mai târziu, în aceeaşi seară. Când aţi aflat că au fost descoperite cadavrele, ştiaţi că el este în pericol. Că el ar minţi, dacă i-aţi cere să o facă. V-aţi simţit datoare să-i oferiţi măcar un alibi. Şi aţi minţit, de asemenea, în legătură cu jurnalul fiului dumneavoastră. Aţi ştiut că la ora şase în seara aceea jurnalul se aflase aici în casă. Aţi coborât în birou şi l-aţi luat din sertar când a sunat generalul.

Ea spuse:

— La vârsta mea memoria te poate înşela. Apoi răspunse cu o satisfacţie neîndurătoare: Nu cred că am mai minţit vreodată poliţia. Noi, cei din clasa mea, nu avem nevoie să o facem. Dar dacă o facem, atunci vă asigur că suntem la fel de pregătiţi şi o facem la fel de bine ca oricine altcineva. Nu-i mai puţin adevărat că nu m-am gândit niciodată la faptul că dumneavoastră nu ştiţi acest lucru.

Dalgliesh spuse:

— Aţi aşteptat desigur să vedeţi ce am descoperit, să fiţi sigură că mama nepotului dumneavoastră nu este o ucigaşă sau complice la crimă. Ştiaţi că ascundeţi informaţii extrem de importante, informaţii care l-ar fi putut ajuta pe ucigaşul fiului dumneavoastră să rămână în libertate. Dar toate acestea nu ar fi avut importanţă, nu-i aşa? Nu, dacă descendenţa familiei era continuată, dacă nora dumneavoastră aducea pe lume un moştenitor.

Îl corectă cu delicateţe:

— Un moştenitor legitim. Pentru dumneavoastră nu este foarte important, domnule comandant, dar eu am peste optzeci de ani, priorităţile noastre sunt diferite. Ea nu este o femeie inteligentă, nici măcar una admirabilă, dar va fi o mamă bună,

voi avea eu grijă de asta. Copilului îi va merge bine. Va supravieţui. Dar să creşti, ştiind că mama ta a fost complice la uciderea brutală a tatălui tău, aceasta este o moştenire căreia niciun copil nu i-ar face faţă. Nu doream ca nepotul meu să fie confruntat cu aşa ceva. Paul mi-a cerut să am grijă de fiul lui. Eu asta am făcut. Ultima dorinţă a unui mort are o autoritate specială. În acest caz, dorinţa lui a coincis cu a mea.

— Este tot ce vă interesează?

Spuse:

— Am optzeci şi doi de ani, domnule comandant. Bărbaţii pe care i-am iubit sunt toţi morţi. Ce naiba mi-a mai rămas să mă intereseze?

Dalgliesh spuse:

— Vom avea nevoie de declaraţii noi, desigur, de la dumneavoastră toţi.

— Normal, dumneavoastră vreţi întotdeauna declaraţii. Nu sunteţi cumva în pericol de a crede că tot ce este important în viaţă poate fi exprimat în cuvinte, semnat şi folosit ca dovadă? Presupun că aceasta este atracţia meseriei. Toată încurcătura de nedesluşit, redusă la câteva cuvinte aşternute pe o foaie de hârtie, dovezi etichetate şi numerotate. Dar dumneavoastră sunteţi poet – aţi fost cândva. Nu se poate să credeţi că lucrurile de care vă ocupaţi reprezintă adevărul.

Dalgliesh spuse:

— Dominic Swayne locuieşte aici acum, nu-i aşa? Ştie cineva dintre dumneavoastră unde se află?

Nimeni nu răspunse.

— Bine, un ofiţer de poliţie va rămâne aici până la întoarcerea lui.

Tocmai atunci sună telefonul. Barbara Berowne tresări şi; privi de la aparat la Dalgliesh cu ochi înfricoşaţi. Lady Ursula şi Sarah Berowne nici nu-l luară în seamă, că şi când încăperea şi tot ce se afla în ea încetaseră să le mai preocupe. Massingham ridică receptorul. Se prezentă, ascultă în tăcere câteva minute, timp în care nimeni nu se mişcă, apoi vorbi atât de încet încât cuvintele erau neinteligibile; puse receptorul la loc. Dalgliesh se apropie de el. Massingham îi spuse şoptit:

— Darren a ajuns acasă, domnule. Nu vrea să spună unde a fost, iar Robins zice că în mod evident ascunde ceva. Mama lui nu s-a întors încă şi nimeni nu ştie unde se află. O caută în

localurile şi cluburile pe care le frecventează. Doi ofiţeri rămân cu Darren până îl arestăm pe Swayne; au sunat la serviciul de asistenţă socială, să ia legătura cu persoana care se ocupă de Darren. N-au găsit pe nimeni. Programul s-a terminat.

— Şi Swayne?

— Nicio urmă. Scenograful la care a locuit până acum spune că a trecut mai devreme pe la Shepherd's Bush să-şi ia boarfele, zicând că pleacă la Edinburgh.

— Edinburgh?

— Se pare că are prieteni acolo, oameni pe care i-a cunoscut când făcea un număr de umplutură în festivalul lor anual. Robins a luat legătura la Edinburgh. Îl vor putea aresta din tren.

— Dacă s-a urcat.

Se apropie de Evelyn Matlock. Ridică spre el o figură devastată de durere, iar el citi în ochii ei ceva atât de apropiat de încredere încât i se frânse inima. Spuse:

— S-a folosit de afecţiunea pe care i-o purtaţi ca să vă facă să minţiţi; a fost o trădare. Dar ceea ce a simţit el pentru dumneavoastră sau dumneavoastră pentru el este numai problema dumneavoastră şi a lui, a nimănui altcuiva, şi nimeni altcineva nu poate cunoaşte adevărul.

Răspunse privindu-l, dorind să-l facă să înţeleagă:

— A avut cu adevărat nevoie de mine. Nu avea pe nimeni altcineva. A fost dragoste. A fost într-adevăr dragoste.

Dalgliesh nu răspunse.

Vorbi cu o voce atât de scăzută, încât cuvintele abia se auzeau:

— A luat cu el o cutie de chibrituri când a plecat. N-aş fi observat, dar ceainicul electric din bucătărie se stricase. Era la Halliwell să-l repare. A trebuit să aprind gazele cu chibritul şi să încep o cutie nouă. Cea de lângă soba lipsea.

Începu să plângă din nou, aproape fără zgomot, un şuvoi de lacrimi tăcute care i se scurgeau pe faţă, ca şi când ar fi izvorât dintr-o sfârşeală şi o lipsă de speranţă ce depăşeau durerea.

Mai erau însă întrebări pe care trebuia să le pună şi să le pună acum când ea înfrânsese bariera nefericirii şi a pierderii, şi acceptase înfrângerea. Spuse:

— Când a venit, domnul Swayne a umblat, singur, în altă parte a casei, în afară de salonul dumneavoastră şi bucătărie?

— Numai cât şi-a dus trusa de toaletă în baie.

Deci ar fi putut intra în birou. Întrebă:

— Când s-a întors, ducea ceva în mână?

— Numai ziarul de seară. Îl avea şi când a venit.

Dar de ce nu-l lăsase în partea din spate a casei? De ce să fi luat un ziar cu el în baie, dacă nu pentru că îşi propusese să ascundă ceva în el, o carte, un dosar, scrisori personale? În mod obişnuit, sinucigaşii îşi distrugeau actele; el trebuia să găsească un obiect în casă pe care să-l ia cu el şi să-l ardă; avusese norocul să deschidă sertarul şi să găsească jurnalul la îndemână.

Se întoarse spre Sarah Berowne şi spuse:

— Domnişoara Matlock este evident extenuată. Cred că i-ar face bine o ceaşcă de ceai. Poate cineva dintre dumneavoastră ar avea amabilitatea să i-o pregătească.

Ea răspunse:

— Ne dispreţuiţi, nu-i aşa? Pe toţi.

El spuse:

— Domnişoară Berowne, eu sunt aici ca ofiţer de poliţie. Nu am niciun alt drept şi nicio altă funcţie.

El şi Massingham ajunseseră la uşă când Lady Ursula vorbi cu voce severă, hotărâtă:

— Înainte de a pleca, domnule comandant, cred că trebuie să aflaţi că pistolul lipseşte din seiful din birou. A aparţinut fiului meu cel mare, era un „Smith and Wesson”, de 0,08. Nora mea îmi spune că Paul l-a aruncat, dar presupun că ar fi mai sigur să spunem că este – făcu o pauză, apoi adăugă cu fină ironie – că se înşală.

Dalgliesh se întoarse spre Barbara Berowne.

— Este posibil să-l fi luat fratele dumneavoastră? Cunoştea cifrul seifului?

— Bineînţeles că nu-l cunoştea. Ce să facă Dicco cu pistolul? Paul l-a aruncat. El mi-a spus. Credea că era periculos. L-a aruncat. L-a aruncat în râu.

Lady Ursula vorbi ca şi când nora ei n-ar fi fost de faţă.

— Cred că putem considera că Dominic Swayne cunoştea cifrul seifului. Fiul meu îl schimbase cu trei zile înainte de a muri. Avea obiceiul să noteze noul cifru cu creionul, pe ultima pagină din jurnal, până când era sigur că l-a învăţat pe dinafară. Obişnuia să rotească cifrele anului calendaristic următor. Aceea cred că era pagina pe care mi-aţi arătat-o, domnule comandant:

fusese ruptă.

7.

Se făcuse deja ora cinci până ce reuşise să cumpere dalta, cea mai rezistentă pe care o vindea magazinul. Până la urmă, nu mai avusese timp să ajungă la magazinul „Woolworth's", dar îşi spusese că nici nu avea importanţă şi o cumpărase dintr-o fierărie de pe strada Harrow. Vânzătorul l-ar fi putut ţine minte, dar cine să-l întrebe? Furtul va fi considerat o spargere obişnuită. Pe urmă va arunca dalta în canal. Dacă nu va exista instrumentul care să se potrivească urmelor de pe marginea cutiei, cum vor putea să stabilească o legătură între el şi crimă? Obiectul era prea lung pentru a încăpea în buzunarul jachetei, aşa că îl puse lângă pistol, în sacul de pânză. Îl amuza să poarte pe umăr sacul acela obişnuit, inofensiv, să simtă greutatea pistolului şi a dălţii, care-l împungea în coaste. Nu-i era teamă că va fi oprit. Cine să-l oprească pe el, un tânăr respectabil, bine îmbrăcat, mergând liniştit spre casă la sfârşitul zilei de muncă? Siguranţa de sine avea însă rădăcini mai adânci. Străbătea străzile posomorâte cu fruntea sus, invincibil, ar fi putut râde în gura mare de feţele cenuşii, prosteşti, ce treceau pe lângă el privind fix înainte sau în pământ, ca şi cum ar fi cercetat asfaltul, să găsească o monedă. Erau îngrădiţi în propriile vieţi fără speranţe, îşi târau la nesfârşit picioarele în acelaşi perimetru gol, sclavi ai rutinei şi convenţionalismului. Numai el avusese curajul să se desprindă. El era un rege între oameni, un spirit liber. Iar peste câteva ore se va afla în drum spre Spania, spre soare. Nimeni nu-l putea opri. Poliţia nu avea nicio justificare să-l aresteze, iar singura dovadă care îl punea în legătură cu scena crimei era la îndemâna lui. Avea destui bani să-i ajungă pentru încă două luni, după aceea îi va scrie lui Barbie. Deocamdată nu era timpul potrivit să-i spună, dar într-o zi o va face, va trebui să fie curând. Dorinţa de a povesti cuiva devenise o obsesie. Aproape că-i făcuse mărturisiri fetei aceleia bătrâne şi patetice, când băuseră împreună la hotelul St. Ermin. Mai târziu, îl înspăimântase nevoia aceea imperioasă de a se confesa, de a face pe cineva să se minuneze de inteligenţa şi

curajul lui. Dar mai ales, simţea nevoia să-i spună lui Barbie, ea avea dreptul să ştie. Îi va spune că lui îi datorează banii, libertatea şi viitorul ei. Ea va şti să-şi arate recunoştinţa.

După-amiaza devenise întunecoasă ca noaptea, cerul gros şi lânos ca o pătură, aerul greu de respirat, cu gust metalic, prevestitor de ploaie. Începu exact când el dădu colţul şi văzu biserica. Cerul se lumină de strălucirea primului fulger, urmat aproape instantaneu de tunet. Doi stropi mari pătară asfaltul în faţa lui şi ploaia începu să curgă şuvoaie. Alergă să se adăpostească în portalul bisericii, râzând în gura mare. Până şi vremea ţinea cu el; drumul principal către biserică fusese pustiu, iar acum privea de sub portal cum ploua cu găleata. Şirul de case părea să tremure deja dincolo de perdeaua de apă. Pe asfaltul lucios, stropii cădeau ca din fântână, gurile de scurgere gâlgâiau sub torente.

Apăsă încet minerul de fier al uşii. Era descuiată, uşor întredeschisă. Se aşteptase să nu fie închisă. Cu o parte din gânduri considerase că bisericile, clădiri de sanctuar şi superstiţie, trebuiau să fie întotdeauna deschise pentru credincioşi. Nimic nu-l putea lua prin surprindere, nimic nu putea să dea greş. Uşa scârţâi când o închise în urma lui şi păşi în liniştea cu miros dulce.

Biserica era mai mare decât şi-o imaginase, atât de rece încât se cutremură, şi atât de încremenită încât pentru o clipă crezu că aude un animal gâfâind, înainte de a-şi da seama că era propria lui respiraţie. Nicio lumină nu era aprinsă, în afara unui singur candelabru şi a unui bec slab, într-o micuţă capelă laterală, unde o strălucire roşiatică păta aerul. Două şiruri de lumânări ce ardeau în faţa statuii Madonei pâlpâiră în curentul produs de uşă. O cutie încuiată era legată de sfeşnicul cu mai multe braţe, dar ştia că nu pe aceea o căuta, îl întrebase pe băiat cu atenţie. Cutia în care pusese nasturele se afla în capătul de vest al bisericii, în faţa grilajului ornamental. Nu se grăbea. Înaintă spre mijlocul bisericii, cu faţa către altar, şi îşi deschise larg braţele, ca pentru a cuprinde golul imens, aerul sfinţit şi dulce mirositor. În faţa lui, mozaicurile amvonului străluceau, bogate în aur, întorcându-se să privească şirul de ferestre de sus, văzu în lumina obscură rândurile de figuri pictate, unidimensionale, inofensiv sentimentale, ca decupajele dintr-o carte cu poze, pentru copii. Apa de ploaie i se scurgea

din păr pe faţă şi el râse simţindu-i dulceaţa pe limbă. La picioarele lui se formase o mică băltoacă. Fără să se grăbească, aproape ceremonios, străbătu naosul până la sfeşnicul din faţa grilajului.

Cutia era încuiată cu lacăt, unul mic, iar cutia însăşi era mai fragilă decât crezuse. Introduse dalta sub capac şi săltă. La început opuse rezistenţă, apoi auzi lemnul crăpând şi deschizătura se lărgi. Mai săltă o dată şi lacătul sări cu un trosnet răsunător ce reverberă în biserică precum o împuşcătură. Îi răspunse imediat tunetul. Gândi: „Dumnezeu mă aplaudă”.

Apoi sesiză o umbră neagră care se apropia de el şi auzi o voce, imperturbabilă, blândă, dar autoritară.

— Dacă ai venit după nasture, fiul meu, ai ajuns prea târziu. L-a găsit poliţia.

8.

În noaptea ce trecuse, părintele Barnes avusese acelaşi vis care îl vizitase şi în noaptea crimei. Ceva îngrozitor; îngrozitor când se trezise şi nu mai puţin astfel când s-a gândit la el, ulterior; ca toate coşmarurile, îl lăsase cu sentimentul că nu fusese o aberaţie, ci era adânc înrădăcinat în subconştient, alimentat de propria lui realitate, strâns ca un arc, gata oricând să reapară. Fusese un vis de groază, tehnicolor. Asista la o procesiune la care nu participa, dar pe care o urmărea de pe marginea trotuarului, singur, neluat în seamă. În fruntea procesiunii se afla părintele Donovan, îmbrăcat în cele mai bogate odăjdii, umflându-şi pieptul cu mândrie în faţa crucii, în timp ce sute şi sute de credincioşi ieşeau din biserică în urma lui: feţe care zâmbeau, trupuri care şchiopătau şi scoteau aburi, tunetul tobelor. David, gândi el, şchiopătând pe lângă Arca Domnului. Apoi venea împărtăşania, purtată undeva la înălţime, sub un baldachin. Când se apropie văzu că nu era de fapt un baldachin, ci covorul decolorat, murdar, din Mica Sacristie de la St. Matthew, ale cărui franjuri se legănau la înclinarea stâlpilor, iar ceea ce purtau oamenii nu era împărtăşania, ci trupul lui Berowne, roz şi gol, cu gâtul spintecat.

Se trezise strigând şi bâjbâind după lampa de la marginea patului. Coşmarul revenise noapte de noapte, până duminica trecută când, în chip misterios, scăpase de el: iar câteva nopţi dormise un somn adânc, netulburat. Când se întoarse să încuie uşa după plecarea lui Dalgliesh şi a domnişoarei Wharton, constată că de fapt se ruga ca visul să nu-i revină în noaptea ce urma.

Se uită la ceas. Era numai cinci şi un sfert, dar se întunecase ca la miezul nopţii. Când ajunse la marginea portalului începu ploaia; mai întâi, un bubuit de tunet atât de puternic încât păru să cutremure biserica. Cât de inconfundabil şi de straniu era acel sunet nepământean, ceva între mârâit şi explozie. Nu e de mirare că oamenii s-au temut întotdeauna de el, ca de mânia lui Dumnezeu. Imediat după aceea izbucni ploaia, curgând de pe acoperişul portalului ca un zid de apă. Era ridicol să pornească spre casa parohială pe o asemenea furtună. În câteva minute îl uda până la piele. Dacă nu mai zăbovea câteva minute după plecarea lui Dalgliesh, pentru a trece sumele încasate din vânzările de lumânări în registru, poate l-ar fi dus el cu maşina acasă. Comandantul urma să o lase pe domnişoara Wharton la locuinţa ei, în drum spre Scotland Yard. Acum nu mai avea ce să facă, decât să aştepte.

Atunci îşi aminti de umbrela lui Bert Poulson. Bert, care era tenor în cor, îşi uitase umbrela în camera clopotelor după slujba de duminică. Putea să o ia el, cu împrumut. Intră înapoi în biserică, lăsând uşa de nord întredeschisă, descuie portiţa din grilaj şi se îndreptă spre camera clopotelor. Umbrela mai era încă acolo. Pe urmă se gândi că ar fi bine să pună un bilet în cuier. Dacă Bert venea devreme duminică, s-ar putea nelinişti văzând că umbrela lipseşte; era genul acesta de om. Părintele Barnes intră în Mica Sacristie, luă o foaie de hârtie din sertarul biroului şi scrise: „Umbrela domnului Poulson este la casa parohială”.

Abia terminase de scris şi tocmai îşi punea pixul înapoi în buzunar când auzi zgomotul. Era un scrâşnet puternic şi venea de undeva din apropiere. Instinctiv, ieşi din Mica Sacristie şi trecu în galerie. În spatele grilajului se afla un tânăr blond, cu o daltă în mână. Spărsese cutia milelor.

Atunci Părintele Barnes înţelese. Ştiu şi cine este şi de ce venise. Îşi aminti cuvintele lui Dalgliesh: „Nimeni nu va fi în

pericol, când el va afla că nasturele este în posesia noastră". Pentru o secundă, nu mai mult, simţi că îi era frică, o groază copleşitoare, paralizantă, ce făcuse să-şi piardă graiul. Apoi trecu, lăsându-l rece şi slăbit, dar cu mintea perfect limpede. Ceea ce simţea acum era un calm imens, un sentiment că nu putea face nimic şi că nu avea de ce să se teamă. Totul fusese aranjat. Înaintă ferm, ca şi când ar fi salutat un nou membru al congregaţiei sale, ştiind că pe faţă i se citea aceeaşi preocupare conştiincioasă, sentimentală. Îşi stăpânea vocea perfect. Spuse:

— Dacă ai venit după nasture, fiul meu, ai ajuns prea târziu. L-a găsit poliţia.

Ochii albaştri străluciră sub privirea lui. Apa se scurgea ca lacrimile pe obrazul tânăr. Păru deodată figura dezolată şi îngrozită a unui copil, gura, pe jumătate deschisă, se lărgi fără să scoată un sunet. Apoi auzi un mormăit şi văzu cu ochi uluiţi, două mâini întinse spre el, tremurătoare, iar mâinile ţineau un pistol. Se auzi pe sine rostind: „Nu, nu, te rog!", dar ştia că nu implora milă, pentru că milă nu exista. Era un ultim strigăt neputincios în faţa inevitabilului. Chiar când îl rostea, simţi un ghiont şi trupul îi zvâcni. Abia după câteva secunde, când trupul îi atinse pământul, auzi împuşcătura.

Cineva sângera pe dalele bisericii. Se întreba de unde venea sângele acesta care se întindea tot mai mult. Era prea multă curăţenie, gândi. Nu se putea ridica. Domnişoarei Wharton şi doamnelor ei n-o să le placă. Curgerea roşie, vâscoasă că uleiul, se strecura în rosturile dintre dale. Ca în reclama de la televizor, ingineria fluidelor. Undeva, cineva se văita. Era un zgomot oribil, foarte sonor. Ar trebui într-adevăr să înceteze. Apoi se gândi: „Acesta este sângele meu, eu sunt cel care pierde sânge. Voi muri". Nu-i era teamă, dar îl cuprinse o slăbiciune teribilă, urmată de o greaţă mai puternică decât orice altă senzaţie fizică pe care o trăise vreodată. Pe urmă şi aceea trecu. Ştia că ar fi trebuit să rostească anumite cuvinte, dar nu era sigur că şi le putea aminti şi nici nu era prea important. Îşi spuse: „Trebuie să renunţ, doar atât, să renunţ". După gândul acesta, altul nu mai urmă.

Îşi pierduse cunoştinţa când sângele încetase să mai curgă. Aproape o oră mai târziu, când uşa fu deschisă încet şi paşii greoi ai unui ofiţer de poliţie înaintară către el, nu mai auzea nimic.

9.

Din momentul când intrase în secţia de traumatisme şi o văzuse pe bunica, Kate ştiuse că nu mai exista nicio soluţie. Bătrâna stătea într-un scaun lângă perete, învelită într-o pătură roşie de spital, cu fruntea înfăşurată într-un bandaj de tifon. Părea foarte mică şi speriată, cu faţa mai cenuşie şi mai zbârcită ca oricând, cu ochii neliniştiţi, fixaţi asupra uşii de la intrare. Kate îşi amintise de un câine vagabond, fusese adus în închisoarea de animale de la Notting Hill; îşi aştepta transferul în cea de la Battersea şi, legat cu o sfoară de o bancă, se uita tremurând spre uşă, cu o privire în care se citea o teribilă dorinţă de libertate. Apropiindu-se de ea, constatase şocată că îşi privea bunica de parcă nu ar mai fi văzut-o de luni de zile. Semnele inconfundabile ale deteriorării, ale epuizării forţelor şi respectului de sine, pe care fie că le ignorase, fie că nu vrusese să le vadă, deveniseră dintr-odată prea evidente. Părul, pe care bunica încercase întotdeauna să-l vopsească în culoarea lui naturală din tinereţe, roşu, atârna acum în şuviţe drepte, albe, gri şi un portocaliu neobişnuit, de o parte şi de alta o obrajilor supţi; mâinile erau pline de pete, subţiri ca nişte gheare, unghiile deformate pe care urmele de ojă, vechi de luni de zile, rămăseseră ca sângele uscat; ochii încă pătrunzători străluceau acum cu primul indiciu de paranoia; răspândea un miros acru de haine nespălate, de piele nespălată.

Kate se aşezase lângă ea pe un scaun gol, fără să o atingă. Gândise: „Nu trebuie să o fac să-mi ceară, nu acum când a devenit atât de important. Cel puţin pot să o scutesc de această umilinţă. De unde am eu atâta mândrie dacă nu de la ea?” Spusese:

— O să fie bine, bunico. Vii acasă cu mine.

Nu avusese nicio ezitare şi nicio altă alternativă. Nu putea privi în ochii ei, citind pentru prima dată frica adevărată, disperarea, şi totuşi să spună nu. Plecase de lângă ea numai pentru câteva minute, cât să vorbească cu asistenta care trebuia să-i confirme că putea să o ia acasă. Apoi o condusese, docilă ca un copil, la maşină, o dusese la apartamentul ei, o aşezase în pat. După toate planurile pe care şi le făcuse şi tot zbuciumul, autojustificările şi hotărârea că niciodată nu va mai

locui sub acelaşi acoperiş cu bunica, gestul păruse atât de simplu şi inevitabil.

Ziua următoare fusese agitată pentru amândouă. Până când Kate se întâlnise cu poliţistul care investiga spargerea, până o dusese pe bunica înapoi la apartamentul ei şi împachetase lucrurile doamnei Miskin într-o valiză, împreună cu o colecţie ciudată de obiecte de care nu suporta să se despartă, până ce lăsase bilete vecinilor, explicându-le ce se întâmplase, şi până vorbise cu serviciul de asistenţă socială şi cu cel de administrare a locuinţelor, se făcuse târziu, după-amiază. Apoi, când se întorseseră la Charles Shannon House, trebuise să facă ceaiul, să golească mai multe sertare şi un dulap în care să pună lucrurile bunicii, să strângă şevaletul şi să-l depoziteze într-un colţ. Dumnezeu ştie, gândi ea, când îl va mai putea folosi din nou.

Trecuse de şase când termină cu toate şi plecă la supermagazinul din Notting Hill Gate să cumpere de mâncare pentru următoarele câteva zile. Spera din suflet că a doua zi dimineaţă se va putea întoarce la slujbă, că bunica se va simţi suficient de bine ca să poată rămâne singură. Insistase să o însoţească pe Kate şi rezistase foarte bine la caznele zilei. Dar acum arăta obosită şi Kate era cuprinsă de o îngrijorare disperată că bunica va refuza să rămână singură mâine dimineaţă. Se lovise la cap şi căpătase câteva vânătăi pe braţe când tinerii săriseră la ea. Dar se mulţumiseră să pună mâna pe portofel fără să-i tragă un pumn în gură, aşa că suferinţele fizice erau superficiale. I se făcuseră radiografii la cap şi la braţe; medicii consimţiseră să o lase să plece acasă, dacă rămânea sub supravegherea cuiva. Ei bine, exista cineva capabil să o îngrijească, singura fiinţă care îi mai rămăsese pe lume.

Împingând căruţul printre rafturile supermagazinului, Kate se minuna de cantitatea suplimentară de alimente pe care trebuia să le cumpere pentru a doua persoană. Nu avea nevoie de listă. Erau lucruri cunoscute deja, pe care i le cerea bunica şi pe care le cumpărase în fiecare săptămână. Le punea în coş şi în auz îi stăruia încă ecoul vocii îmbătrânite, încrezătoare, nemulţumite. Biscuiţi cafenii („nu aceia moi, îmi place să fie tari, să-i pot înmuia eu”), somon la cutie („ai grijă, să fie roşu, cel roz e un gunoi”), pere conservate („cel puţin poţi să le muşti”), praf de ouă, pachete cu şuncă felii („rămâne proaspătă şi vezi ce

cumperi”), punguţe cu ceai din cel mai tare („nicio salamandră nu s-ar scălda în cel pe care l-ai cumpărat săptămâna trecută”). În după-amiaza aceea reacţionase diferit. De când intrase în apartament, zăcuse fără să se plângă de nimic, o bătrână care îţi stârnea milă, obosită, docilă. Chiar şi obişnuitele critici la adresa picturilor făcute de Kate – „Nu înţeleg de ce vrei să-ţi pui asta pe perete, arată ca un desen de copil!” – sunaseră mai curând ca o obiecţie rituală, o încercare de revigorare a obiceiului ei de a brava, decât ca o indignare reală. O lăsase pe Kate să plece la cumpărături fără să protesteze, doar teama din ochii şterşi se adâncise, spusese cu nelinişte numai atât:

— N-ai să întârzii, nu-i aşa?

— N-am să întârzii, bunico. Mă duc numai până la supermagazinul din Notting Hill Gate.

Apoi, când Kate ajunsese la uşă, o chemase înapoi şi fluturase încă o dată micul ei stindard de mândrie:

— Nu-ţi cer să mă întreţii. Am pensia mea.

— Ştiu, bunico. Nu e nicio problemă.

Împingea căruciorul încărcat de cutii pe aleile dintre rafturi, gândind: „Se pare că nu am nevoie de o religie supranaturală. Ce i s-a întâmplat lui Paul Berowne în sacristia aceea e la fel de aproape de mine cum e pictura de orbi. Pentru mine nimic nu este mai important decât munca mea. Dar nu pot face din lege baza moralităţii mele personale. Dacă vreau să mă împac cu mine însămi, trebuie să găsesc ceva mai mult decât atât”.

I se părea că a făcut despre ea şi despre munca ei o descoperire de o importanţă imensă, zâmbi gândindu-se că i s-a întâmplat tocmai în timp ce ezita între două sortimente de pere la cutie, într-un supermagazin din Notting Hill Gate. Era ciudat, de asemenea, că i se întâmpla pe parcursul acestui caz. Dacă atunci când ancheta se va încheia, va mai fi încă în echipă, îi va spune AD-ului: „Mulţumesc că m-ai folosit: în acest caz, că m-ai ales. Am învăţat ceva despre meserie şi despre mine însămi”. Dar imediat îşi dădu seama că nu o va putea face. Cuvintele dezvăluiau prea mult, erau o confidenţă, exprimau un entuziasm tipic feminin de care mai târziu nu-şi va putea aduce aminte fără să i se facă ruşine, Gândi: „Pentru Dumnezeu, de ce nu? Doar n-o să mă retrogradeze, este adevărul. Nu i-aş spune-o ca să-l pun într-o situaţie delicată sau ca să-l impresionez, şi nici pentru vreun alt motiv, ci numai pentru că simt nevoia să i-o

spun”. Ştia că în mod exagerat ajunsese să se afle în orice moment pe poziţii de autoapărare, probabil aşa va fi întotdeauna. Primii ani nu puteau fi şterşi cu buretele şi nici uitaţi. Cu siguranţă însă, va putea coborî puntea de legătură fără ca astfel să predea întregul castel. Dar dacă l-ar preda, ar fi chiar atât de important?

Avea mintea prea limpede pentru ca o asemenea stare de bucurie să dureze mult, totuşi faptul că trecu atât de repede o deprimă. Vântul sufla puternic în Notting Hill Gate şi împrăştia gunoiul adunat în straturile de flori, plesnindu-i-l umed de glezne. Lângă parapet, un bătrân legat în cârpe şi înfăşurat în pungi de plastic protesta cu o voce certăreaţă împotriva nedreptăţilor de pe lume. Ea nu venise cu maşina. Lângă Notting Hill Gate nu găseai niciodată un loc de parcare. Dar cele două sacoşe erau mai grele decât se aşteptase şi greutatea lor începu să-i demoleze starea de spirit ca şi muşchii umerilor. Era foarte simplu să te afunzi în automulţumire, să meditezi la imperativele datoriei, dar realitatea vieţii îi dădea acum o lovitură fizică, aruncând-o într-o nefericire vecină disperării. Va fi legată de bunica ei de acum înainte, până când bătrâna avea să moară. Îmbătrânise prea mult, îşi pierduse independenţa şi, cât de curând, va compensa această pierdere cu autoconvingerea că nici nu mai avea nevoie de ea. Iar acum, cine o să-i mai dea ei prioritate pe lista persoanelor care aşteptau o garsonieră ori solicitau un loc într-un azil pentru bătrâni, presupunând că ar fi acceptat această soluţie, când erau atâtea alte cazuri mai urgente. Iar când va fi prea bătrână să stea singură chiar şi în timpul zilei, atunci ce se va întâmpla? Cum va putea ea, Kate, să continue să muncească şi în acelaşi timp să îngrijească un pacient geriatric? Ştia ce vor spune autorităţile. „Nu vă puteţi lua o învoire pentru trei luni sau un serviciu cu o jumătate de normă?” Cele trei luni vor deveni un an, poate doi sau trei, s-a dus carierea ei. Nu va mai putea spera să se înscrie la cursul de la Bramshill sau să ajungă comandant de poliţie. Va mai putea spera măcar să rămână în brigada specială, cu programul ei lung şi imprevizibil, care cerea o angajare totală?

Ploaia se oprise, dar platanii uriaşi de pe Holland Park Avenue mai scuturau încă picături grele de apă ce i se strecurau, reci şi dezagreabile, sub gulerul hainei. Orele de vârf ale serii erau în

toi, traficul, cu scrâşnetul şi mugetul lui, făcea să-i ţiuie urechile, un zgomot pe care de obicei nici nu l-ar fi băgat în seamă. Pe când aştepta să traverseze Ladbroke Grove, o camionetă trecu în viteză prin apa din rigolă şi o stropi pe glezne. Strigă un protest în urma ei, pe care îl înghiţi tumultul străzii. Ploaia doborâse primele frunze uscate. Vântul le spulbera umede, lipindu-le de scoarţa copacilor, şi le aşternea apoi, schelete delicate, pe asfaltul cleios. Târându-se pe lângă Campden Hill Square privi în sus, la casa Berowne. Era ascunsă de copacii grădinii pătrate din faţă, dar îşi putea imagina viaţa ei secretă şi trebui să facă un efort pentru a rezista tentaţiei de a traversa drumul şi a se apropia să vadă dacă Roverul poliţiei era parcat în preajmă. I se părea că lipsise din echipă nu o zi, ci săptămâni întregi.

Fu bucuroasă să treacă de la mugetul bulevardului la liniştea relativă a străduţei ei. Bunica nu-i răspunse când sună şi îşi strigă numele în interfon. Dar se auzi un bâzâit şi uşa se deschise cu o iuţeală surprinzătoare. Probabil că bătrâna o aştepta lângă uşă. Cără sacoşele la liftul care o urcă, trecând etaj după etaj pe lângă coridoare pustii, tăcute.

Descuie şi intră în apartament, aşa cum făcea întotdeauna, apoi răsuci cheia în broasca de siguranţă. Trânti sacoşele pe masa din bucătărie şi se întoarse să străbată cei zece metri prin hol, spre uşa camerei de zi. În apartament era o linişte nefirească. Bunica ar fi trebuit să dea drumul la televizor. Lucruri mici, pe care în starea ei de nemulţumire obsedantă le trecuse cu vederea, se legară brusc, cap la cap: uşa de la camera de zi, complet închisă când ea o lăsase deschisă, răspunsul rapid, dar tăcut, la soneria interfonului, liniştea nefirească. Întinse mâna spre clanţa uşii de la camera de zi şi o deschise conştientă că ceva nu era în regulă. Era prea târziu.

Îi pusese bunicii căluş în gură şi o legase de unul dintre scaune, cu fâşii de pânză albă, rupte probabil dintr-un cearşaf sfâşiat. Stătea în spatele ei, cu ochi scânteietori deasupra gurii care rânjea, un tablou bizar al tinereţii triumfătoare şi bătrâneţii. Ţinea pistolul cu amândouă mâinile, pregătit să tragă, cu braţele întinse. Se întrebă dacă era obişnuit să folosească armele de foc sau aşa văzuse la televizor că se ţine pistolul, în filmele poliţiste. Ciudat, dar era foarte detaşată. Se întrebase de multe ori cum s-ar simţi dacă s-ar afla într-o asemenea situaţie limită, i se părea

interesant că reacţiile ei erau previzibile. Uimire, şoc, frică. Apoi valul de adrenalină, mecanismele gândirii preluând comanda.

Când ochii li se întâlniră, el coborî încet braţele, apoi îndreptă ţeava pistolului spre capul bunicii. Deasupra căluşului, ochii ei deveniseră imenşi, două uriaşe găuri negre, îngrozite. Era uimitor că ochii aceia neliniştiţi puteau exprima implorare cu atâta intensitate. Kate fu cuprinsă de atâta milă şi furie încât, pentru o clipă, nu îndrăzni nici să vorbească. Apoi spuse:

— Scoate-i căluşul. Gura îi sângerează. A mai trecut printr-un şoc. Vrei să moară de durere şi de spaimă?!

— Oh, n-o să moară. Scroafele astea bătrâne nu mor. Trăiesc la nesfârşit.

— Nu are putere şi o gazdă moartă nu ţi-ar fi de mare folos.

— Ah, dar tot te-aş avea pe tine. O poliţistă e mai valoroasă.

— Crezi? Crezi că-mi pasă de altceva decât de ea? Ascultă, dacă vrei să ne înţelegem, scoate-i căluşul.

— Ca să urle ca un porc înjunghiat? Nu că aş fi auzit cum urlă unul, dar ştiu ce fel de zgomote ar face ea. Sunt într-o stare de mare sensibilitate şi nu suport zgomotul.

— Atunci ai să o legi din nou, nu-i aşa? Dar n-o să ţipe. Am eu grijă.

— Bine. Vino şi scoate-i-l tu. Dar fii atentă! Ţin pistolul la tâmpla ei.

Se apropie, îngenunche şi îşi puse mâna pe obrazul bunicii.

— Voi scoate căluşul. Nu trebuie să ţipi. Nu trebuie să scoţi niciun sunet. Altfel o să te lege la loc. Îmi promiţi? Nu urmă niciun răspuns, nimic, numai teroarea din ochii ficşi. Pe urmă dădu de două ori afirmativ din cap.

Kate spuse:

— Nu-ţi fie frică, bunico. Sunt aici. O să fie totul bine.

Mâinile înţepenite, cu încheieturi anchilozate şi umflate, strângeau capetele scaunului, ca şi când ar fi fost fixate în lemn. Kate le acoperi cu mâinile ei. Erau uscate, reci, lipsite de viaţă. Le apăsă cu palmele ei calde, simţind fizic transferul de viaţă, de speranţă. Îşi aşeză blând mâna dreaptă pe obrazul bunicii, întrebându-se cum a fost posibil să creadă cândva că pielea aceea încreţită era respingătoare. Gândi: „De cincisprezece ani nu ne-am mai atins. Acum o mângâi din nou, cu dragoste”.

Când căluşul a fost scos, el îi făcu semn şi spuse:

— Du-te acolo la perete. Acum.

Ea făcu întocmai. El o urmări cu privirea. Legată în scaun, bunica închidea şi deschidea ritmic gura, ca un peşte care respiră. Un firişor subţire de sânge şi salivă i se prelingea pe bărbie. Kate aşteptă până fu în stare să-şi stăpânească vocea. Apoi spuse rece:

— De ce atâta panică? Nu avem nicio dovadă fizică. Probabil că ştii.

— Ah, dar acum aveţi.

Fără să mişte pistolul, ridică un colţ al jachetei, cu mâna stângă.

— Nasturele de rezervă. Oamenii voştri de la laborator nu puteau să nu observe firele de aţă rupte. Păcat că nasturii sunt atât de uşor de identificat. Asta pentru că am gusturi rafinate în materie de îmbrăcăminte. Tata îmi spunea întotdeauna că de aici are să mi se tragă.

Vocea era ascuţită, spartă, Ochii – mari şi strălucitori de parcă ar fi luat droguri. Ea îşi spuse: „Nu este atât de calm cum vrea să pară. Şi a băut. Probabil whisky-ul meu în timp ce aştepta”. Ceea ce îl făcea mai mult, nu mai puţin periculos. Spuse:

— Nu ajunge, un singur nasture. Ascultă, nu fii prost. Nu te mai juca. Predă pistolul. Du-te acasă şi cheamă-ţi avocatul.

— Ah, dar acum nu cred că mai pot face asta. Vezi, mai este şi nenorocitul acela de preot care se amestecă în treburile altora. Sau mai bine zis a fost. Avea un gust al martiriului, bietul nenorocit. Sper că acum îi place.

— L-ai omorât? Pe părintele Barnes?

— L-am împuşcat. Vezi, deci, că nu mai am nimic de pierdut. Dacă aspir la Broadmoor şi nu la o închisoare bine păzită, putem spune că, cu cât vom fi mai mulţi, cu atât va fi mai vesel.

Îşi amintea că existase un criminal care omorâse mai mulţi oameni deodată şi care rostise exact aceste cuvinte. Cine fusese? Haigh?

Spuse:

— Cum m-ai găsit?

— În cartea de telefon, cum altfel? Un anunţ destul de nesemnificativ, dar m-am gândit că tu trebuie să fii. Pe bătrână nu mi-a fost greu să o fac să deschidă uşa. I-am spus că sunt inspectorul şef, Massingham.

— Bun şi ce ai e gând?

— Plec. În Spania. E o barcă în portul Chichester pe care ştiu

să o manevrez. Mayflower. Am mai navigat cu ea. Aparţine amantului surorii mele, dacă te interesează. Tu ai să mă conduci până acolo.

— Nu, acum nu. Nu înainte de a se goli şoselele. Ascultă, sunt cel puţin la fel de nerăbdătoare ca şi tine să te văd plecat. Eu nu sunt părintele Barnes, nu am sânge de martir. Poliţia mă plăteşte bine, dar nu suficient de bine. Te duc până la Chichester, dar va trebui să aşteptăm până ce şoseaua A3 e liberă, dacă vrem să şi ajungem. Pentru Dumnezeu, acum este ora de vârf! Ştii cum se circulă la ieşirea din Londra. N-am de gând să mă împotmolesc într-un blocaj de trafic, când am un pistol la ceafă şi toţi poliţiştii de pe motociclete se holbează la mine în maşină.

— De ce să o facă? Poliţia va căuta un bărbat singur, nu un bărbat cu soţia şi iubita lor bunică.

Ea spuse:

— Deocamdată nu caută pe nimeni, cu sau fără nasture. Doar dacă între timp l-au găsit pe preot sau dacă ştiu că ai pistol. Cu ceea ce a descoperit până la ora actuală, poliţia nu are de ce să se grăbească. Ei nici măcar nu ştiu că ai aflat de nasture. Dacă vrei să dispari rapid şi fără să vadă nimeni, va trebui să conducem direct la Chichester, fără oprire. Şi nu are sens să o cărăm şi pe bunica după noi. Va fi o povară în plus.

— Se poate, dar vine şi ea. Am nevoie de ea.

Bineînţeles că avea nevoie de ea. Planul lui era destul de clar. Ea va conduce maşina, el va sta în spate, cu pistolul la tâmpla bătrânei. Iar când vor ajunge în port, ea va trebui să-l ajute să manevreze barca, cel puţin până o scot în larg. Şi pe urmă? Două împuşcături, două cadavre aruncate în mare? El părea că se gândeşte, pe urmă spuse:

— Bine, aşteptăm. Numai o oră. Câtă mâncare ai?

— Ţi-e foame?

— O să-mi fie, dar avem nevoie de provizii. Tot ce se poate transporta.

Era, ştia, un lucru important. Foamea, nevoi comune, alimente împărţite, satisfacerea unei necesităţi umane. Era un mijloc de a stabili între ei comunicarea de care avea nevoie pentru a supravieţui. Îşi aminti ce învăţase despre asedii. Prizonierii se identificau cu asediatorii lor. Ochii aceia siniştri care urmăreau de afară, inteligenţele nevăzute, armele,

dispozitivele de ascultare lipite pe pereţi, vocile false, insinuante, acestea deveneau duşmani. Dacă trebuia să stea lângă el, nu va reuşi să stabilească această identitate decât atunci când le va fi foarte foame, dar anumite lucruri putea s-a le facă. Să vorbească cu „noi”, nu cu „tu”. Să încerce să nu-l provoace. Să încerce să slăbească tensiunea şi, dacă va fi nevoie, să-i gătească ceva. Spuse:

— Să mă duc să văd ce avem. Nu am multă mâncare proaspătă, dar am ouă, conserve, paste făinoase, pot să gătesc ce aveam de gând să fac pentru deseară: spaghete bolognese.

El spuse:

— Fără cuţite.

— Mare lucru nu poţi găti fără cuţit. Va trebui să tai ceapa şi ficatul. Eu ştiu să le fac cu bucăţele de ficat.

— Atunci lipseşte-te.

Spaghete bolognese. Cu gust bun. Putea să pună ceva în sos, care să-l paralizeze. Scotoci în minte conţinutul dulapului cu medicamente. Dar respinse ideea ca lipsită de sens. Nu va avea cum să facă. Nu era prost. Va fi atent. Şi nu va gusta nimic dacă nu va mânca şi ea. Bunica începu să mormăie ceva. Kate spuse:

— Trebuie să vorbesc cu ea.

— Bine. Dar ţine-ţi mâinile la spate şi fii atentă.

Trebuia să pună mâna pe pistol, dar acum nu era momentul. Era ţinut apăsat pe capul bunicii. O mişcare necontrolată din partea ei, şi el va apăsa pe trăgaci. Se apropie de scaun şi se aplecă. Bunica îi şopti ceva. Kate spuse:

— Vrea să meargă la toaletă.

— Foarte rău. Nu se mişcă de unde este.

Kate spuse supărată:

— Ascultă, vrei să mai şi miroase în camera asta o oră cât mai stăm? Ca să nu mai spun de maşină? Eu sunt pretenţioasă, dacă tu nu eşti. Lasă-mă să o duc. Ce pericol poate reprezenta ea?

Urmă un nou moment de tăcere, în timp ce el se gândea:

— Bine. Dezleag-o. Dar lasă uşa deschisă. Şi nu uita, vă urmăresc.

Îi trebui un minut întreg să desfacă nodurile prost legate, dar în cele din urmă fâşiile căzură şi bunica se prăbuşi înainte, în braţele ei. O ridică, mirându-se cât de uşoară era, fragilă ca o pasăre. Sprijinind-o blând şi murmurându-i cuvinte de încurajare, ca unui copil, Kate o purtă spre toaletă. Susţinând-o

cu o mână, o dezbrăcă cu cealaltă şi o aşeză pe vas, conştientă că el era în spatele lor, rezemat de perete la numai un metru distanţă, cu pistolul îndreptat spre capul ei. Bunica şopti:

— O să ne omoare.

— Prostii, bunico. Sigur că n-o să ne omoare.

Bătrâna îi adresă o privire plină de ură veninoasă, peste umărul lui Kate. Şuieră:

— Ţi-a băut whisky-ul. Porcul.

— Ştiu, bunico. Nu-i nimic. E mai bine să nu vorbeşti. Nu acum;

— O să ne împuşte. Ştiu eu. Apoi spuse: Tatăl tău a fost poliţist.

Poliţist! Kate simţea că îi vine să râdă în gura mare. Era extraordinar să audă acest lucru acum, în acest loc, în acest moment, uluită să îl afle, în primul rând. Acoperind-o în continuare pe bunica cu propriul ei corp, întrebă:

— De ce nu mi-ai spus?

— Nu m-ai întrebat niciodată. Oricum, nu avea rost să-ţi spun. A fost omorât înainte să te naşti tu, într-un accident de maşină, în timp ce urmărea un escroc. Avea soţie şi doi copii. Abia trăiau ei dintr-o pensie de poliţist, ce puteau să-ţi mai dea şi ţie.

— Deci nu a ştiut niciodată?

— Nu. Şi nu avea rost să-i spun nevesti-sii. Ea nu avea ce să facă. Mai multă durere, mai multe necazuri.

— Aşa că am rămas pe capul tău. Biată bunică! Nu ţi-am fost de mare ajutor.

— Ba da. N-ai fost mai rea ca orice alt copil. Niciodată nu m-am simţit bine faţă de tine. M-am simţit vinovată.

— Vinovată! Dumneata! De ce?

— Când a murit mama ta, am dorit să fi fost tu.

Deci acestea fuseseră rădăcinile înstrăinării. Simţi un val de bucurie. Aici, aplecată peste vasul toaletei, cu un pistol îndreptat spre capul ei, cu moartea urmând peste câteva secunde, îi venea să râdă. Îşi puse braţul în jurul bătrânei, o ajută să se ridice, apoi o lăsă să se sprijine de ea în timp ce o îmbrăcă la loc. Spuse:

— Bineînţeles că ai fi dorit. Era normal. Era drept. Ea era fiica ta. Ai iubit-o. Sigur că trebuia să doreşti să mor eu, dacă una din noi trebuia să moară. Dar nu putea să spună: „Ar fi fost mai bine să fi murit eu”. Bunica şopti:

— Toţi aceşti ani m-am simţit vinovată de acest lucru.

— Bine, nu trebuie să te mai simţi vinovată. Mai avem încă mulţi ani înainte.

Atunci auzi paşii lui mişcându-se în prag, îi simţi respiraţia în ceafă. Spuse:

— Scoate-o de aici şi apucă-te de gătit.

Dar trebuia să mai întrebe ceva. Douăzeci de ani nu întrebase, nici nu-i păsase. Într-un mod cu totul uimitor, acum devenise important.

— A fost bucuroasă că m-a avut? Mama?

— Aşa părea. Înainte să moară, a spus: „Scumpa mea Kate”. Aşa că, ăsta ţi-a rămas numele.

Atât fusese de simplu, de minunat.

Vocea lui sună aspră şi nerăbdătoare:

— Am spus să o scoţi de acolo. Du-o în bucătărie. Leag-o de un scaun la perete, lângă uşă. O să stau cu pistolul lângă capul ei cât găteşti.

Făcu cum i se spusese, aduse fâşiile de pânză din cameră, duse mâinile bunici la spate, cu blândeţe, şi le legă cât de slab avu curajul, atentă să nu o doară. Cu mâinile pe noduri, spuse:

— Ascultă, am ceva de făcut. Trebuie să-l sun pe prietenul meu. La opt vine să mâncăm împreună.

— N-are importanţă. Să vină. Până atunci, plecăm.

— Ba are importanţă. Dacă nu va găsi pe nimeni acasă, va şti că s-a întâmplat ceva. Va controla dacă este maşina. Pe urmă va suna la Scotland Yard. Trebuie să-l împiedicăm.

— De unde ştiu că e adevărat?

— Iniţialele lui sunt trecute pe jurnalul acela de pe perete, în spatele tău, pe panou.

Era satisfăcută acum că, absorbită de treburile legate de instalarea bunicii, îi telefonase lui Alan să anuleze întâlnirea, dar nu ştersese de pe panou iniţialele scrise slab cu creionul şi ora. Spuse:

— Trebuie să ajungem la Chichester înainte ca cineva să afle că am plecat. N-o să fie surprins că-l amân. Ultima dată când a fost aici ne-am certat zdravăn.

El tăcu gândindu-se. Pe urmă spuse:

— Bine. Cum îl cheamă şi ce număr are?

— Alan Scully şi lucrează la Biblioteca Teologică Hoskyns. Probabil că încă nu a plecat. Joia lucrează până târziu.

El spuse:

— Sun eu din camera de zi. Tu rămâi la perete. Nu veni la telefon, până nu te chem. Ce număr are?

Îl urmă în cameră. El îi făcu semn să se lipească de perete, în stânga uşii, apoi se apropie de telefonul aşezat pe raftul din perete, alături de robot şi de cărţile de telefon, ordonat aşezate. Se întrebă dacă el îşi va aminti că riscă să lase amprente. Ca şi când gândul s-ar fi transmis telepatic, el scoase o batistă din buzunar şi apucă cu ea receptorul. Spuse:

— Cine va răspunde, Scully ăsta sau o secretară?

— La ora asta, va răspunde el. Trebuie să fie singur la birou.

— Să sperăm. Şi să nu încerci ceva. Altfel te împuşc, întâi pe tine şi pe urmă pe scorpia aia bătrână. Şi poate că ea nu va muri uşor. Tu da, dar ea nu. M-aş putea distra puţin cu ea pentru început, să dau drumul la soba electrică, să-i aşez palma pe plita încinsă. Gândeşte-te la asta dacă ai chef să faci pe deşteaptă.

Nu-i venea să creadă, chiar şi acum, că el va fi în stare să facă toate acestea. Era un ucigaş, nu un călău. Dar cuvintele, oroarea imaginii pe care o evocau o făcură să se cutremure. Iar ameninţarea cu moartea era reală. Ucisese deja trei bărbaţi. Ce mai avea de pierdut? Va prefera să aibă o ostatecă în viaţă, să o lase să conducă maşina, să dispună de o pereche de mâini în plus care să-l ajute cu barca. Dar dacă va fi nevoie să ucidă, o va face, cu convingerea că va ajunge departe înainte ca poliţia să le descopere cadavrele.

El întrebă:

— Gata, care e numărul?

I-l spuse şi îl urmări, cu inima bătându-i să-i sară din piept, cum îl forma. La capătul celălalt cineva răspunse repede. El nu scoase nicio vorbă, în câteva secunde îi întinse receptorul, ea traversă camera şi i-l luă din mână. Începu să vorbească tare şi foarte repede, disperată să împiedice orice întrebare, orice răspuns.

— Alo? Sunt eu, Kate. Ascultă, sunt obosită, am avut o zi îngrozitoare şi m-am săturat să gătesc pentru tine de câte ori ne întâlnim. Te rog să nu mă mai suni astă seară. Vino mâine dacă ai chef. Poate binevoieşti să mă scoţi undeva. Şi Alan, nu uita să-mi aduci cartea pe care mi-ai promis-o. Pentru Dumnezeu, e vorba de *Chinurile zadarnice ale dragostei* de Shakespeare. Pe

mâine. Şi nu uita de Shakespeare. Trânti receptorul. Îşi ţinuse respiraţia, acum expiră uşor, temându-se să nu observe el în ce tensiune fusese. Oare sunaseră cuvintele ei cât de cât credibil? Mesajul i se părea transparent şi fals. Reuşise să-l înşele? În cele din urmă, el nu-l cunoştea pe Alan, nu o cunoştea nici pe ea. Poate că aşa obişnuiau ei să-şi vorbească. Spuse:

— E-n ordine. N-o să vină.

— Ar face bine.

Îi făcu semn să se întoarcă în bucătărie şi îşi reluă locul lângă bunica, cu pistolul îndreptat spre capul ei.

Spuse:

— Sper că ai vin?

— Ar trebui să ştii. Ai umblat în dulapul cu băuturi.

— Da, am umblat. O să bem Beaujolais. Whisky-ul şi vreo şase sticle cu vin roşu, o să le luăm cu noi. Simt că o să-mi trebuiască băutura înainte să traversez canalul.

Iată un marinar experimentat! Şi ce fel de barcă era Mayflower? Stephen Lampart o descrisese, dar acum nu-şi mai putea aduce aminte. De unde ştia el că barca era alimentată şi gata să navigheze, că era momentul potrivit al mareei? Sau depăşise limitele raţiunii, ale sănătăţii mintale şi intrase într-o lume a iluziilor în care până şi fluxul şi refluxul funcţionau după legile dorite de el?

El întrebă:

— N-ai de gând să găteşti? N-avem prea mult timp.

Ştia că fiecare mişcare trebuia să fie în mod deliberat lentă, fără teamă, că orice gest brusc îi va fi fatal. Spuse:

— Trebuie să iau o tigaie de acolo de sus, din dulap. Pe urmă voi avea nevoie de carnea tocată şi de ficatul din frigider, de un tub cu pastă de roşii şi arome din dulapul din dreapta. E-n regulă?

— N-am nevoie de o lecţie de gătit. Şi nu uita, fără cuţit.

Începând pregătirile se gândi la Alan. Ce făcea? Ce gândea? Avea să rămână o clipă nemişcat, să se gândească, să ajungă la concluzia că era beată, isterică sau nebună, şi să se întoarcă la cărţile lui? Dar nu era posibil! Trebuia să ştie că ea nu era aşa, că dacă într-adevăr înnebunise nu s-ar fi manifestat astfel. Totuşi nu şi-l putea închipui trecând la acţiune, dând telefon la Yard, cerând să vorbească cu comandantul Dalgliesh. I se părea că ea îi cere să joace un rol la fel de nepotrivit cu firea lui cum

ar fi fost pentru ea să lucreze în locul lui, să facă inventarul bibliotecii. Totuşi referirea la *Chinurile zadarnice ale dragostei* nu putea să-i scape. Trebuie să-şi fi dat seama că era o încercare de a-i transmite un mesaj urgent, că era privată de libertate. Nu se putea ca el să fi uitat discuţia lor despre Berowne, Lordul aghiotant. Gândi: „Citeşte şi el ziarele, trebuie să ştie că asemenea lucruri se întâmplă. Nu se poate să nu ştie pe ce lume trăim". Iar în mod normal, ea nu i-ar fi vorbit niciodată aşa cum i-a vorbit, pe tonul acela. El o cunoştea destul de bine încât să fie sigur de acest lucru. Dar o cunoştea? Făceau dragoste împreună de peste doi ani. Nimic din trupul ei nu-i rămăsese necunoscut, cum şi ea îl cunoştea pe al lui. Dar de când asta însemna că doi oameni se cunosc bine?

Rezemat de perete, cu pistolul îndreptat spre capul bunicii, Swayne o urmări atent când scoase din frigider pachetul de carne tocată şi pe cel de ficat, să le pună în tigaie. Întrebă:

— Ai fost vreodată în California?

— Nu.

— E singurul loc unde merită să trăieşti. Soare. Ocean. Strălucire. Oamenii nu sunt cenuşii, speriaţi şi pe jumătate morţi. Ţie nu ţi-ar plăcea. Nu e un loc pentru tine.

Întrebă:

— De ce nu te întorci acolo?

— Nu-mi pot permite.

— Din cauza costului călătoriei sau al vieţii acolo?

— Niciuna, nici alta. Tatăl meu vitreg mă plăteşte să nu calc pe acolo. Dacă mă duc, îmi taie renta.

— Nu ţi-ai putea lua o slujbă?

— Ah, dar atunci aş pierde altceva. E ceva legat de un Seurat, pe care îl are tăticul vitreg.

— Vorbeşti de un tablou? Ce i-ai făcut?

— Eşti deşteaptă! Cum ţi-ai dat seama? Istoria artei nu se învaţă la şcoala de poliţie.

— Ce i-ai făcut?

— L-am tăiat cu cuţitul. Am vrut să stric ceva la care el ţinea foarte mult. De fapt, nu ţinea foarte mult la el. Ceea ce-l interesa era valoarea lui. Dacă băgăm cuţitul în mama, n-ar fi pierdut la fel de mult, nu-i aşa?

— Ce-i cu mama ta?

— Oh, a rămas cu tatăl meu vitreg. Mai mult sau mai puţin, e

obligată să o facă. El e cel cu banii. De copii nu i-a păsat niciodată prea mult, în orice caz nu de ai ei. Barbara e prea frumoasă. Nu-i place de ea, se teme că-i place lui prea mult.

— Şi tu?

— De mine nu vor să ştie niciunul. Niciodată n-au vrut. Nici tatăl vitreg de acum, nici cel dinainte. Dar va trebui să ştie. Va trebui.

Răsturnă carnea tocată din ambalajul de hârtie în tigaie şi începu să o amestece cu o spatulă. Păstrându-şi vocea calmă, ca şi când pregătea o masă obişnuită, la care el era un musafir obişnuit, spuse pe deasupra sfârâitului tigăii:

— Ar trebui să pun puţină ceapă.

— Lasă ceapa. Tu ai mamă?

— Mama mea a murit, iar pe tata nu l-am cunoscut niciodată. Sunt copil nelegitim.

Gândi: „De ce să nu-i spun? Poate îi stârnesc vreo emoţie, curiozitate, milă, dispreţ. Nu, milă nu. Dar chiar şi dispreţul, tot ar fi ceva”. Dispreţul nu era un răspuns uman. Dacă voia să supravieţuiască, trebuia să stabilească o relaţie care să fie altceva decât frică, ură, conflict. Dar când el vorbi, vocea lui nu exprimă decât o toleranţă amuzată.

— Ah, eşti unul din aceia? Toţi au surcele pe umăr, bastarzii. Trebuia să fi ştiut. Să-ţi spun ceva despre tatăl meu. Când aveam unsprezece ani mi-a făcut nişte analize de sânge. A venit un doctor şi mi-a înfipt un ac în braţ. Puteam să-mi văd sângele curgând în seringă. Am fost îngrozit. A făcut-o încercând să dovedească că nu eram fiul lui.

Ea spuse cu convingere:

— E un lucru îngrozitor pentru un copil.

— El era un om îngrozitor. Dar eu m-am răzbunat. De asta te-ai făcut poliţistă, ca să te răzbuni pe noi toţi, ceilalţi?

— Nu, doar ca să-mi câştig existenţa.

— Se poate şi altfel. Puteai fi o târfă decentă. Nu sunt prea multe din astea.

— Târfele sunt femeile care îţi plac?

— Nu, cele care-mi plac mie nu sunt pe toate drumurile. Inocente.

— Ca Theresa Nolan?

— Deci ştii şi despre asta? N-am omorât-o eu. S-a omorât singură.

— Pentru că ai făcut-o să dea afară copilul tău?

— Păi, nu-şi putea permite să-l ţină, nu-i aşa? Şi de ce eşti atât de sigură că era al meu? Voi nu puteţi fi niciodată sigure, niciuna din voi. Chiar dacă Berowne nu s-a culcat cu ea, ar fi vrut să o facă. Pe cuvânt că ar fi vrut. Altfel, de ce m-ar fi aruncat în râu? Puteam să fac foarte multe pentru el, l-aş fi ajutat dacă ar fi vrut. Dar nu voia nici măcar să stea de vorbă cu mine. Cine se credea? Avea de gând să o lase pe sora mea pentru târfa aia plicticoasă sau pentru Dumnezeul ăla al lui. Dracu' ştie care! Avea de gând să vândă casă, să ne lase săraci, să ne facă de râs. Pe mine m-a umilit în faţa Dianei. Ei bine, nu şi-a găsit omul!

Vocea îi era încă scăzută, dar ei i se părea că răsună să umple încăperea, încărcată de ură şi triumf.

Gândi: „Aş putea să-l întreb. Va dori să vorbească. Toţi vor".

Vorbi aproape ca din întâmplare, storcând pasta de roşii în tigaie şi întinzând mâna după borcanul de arome.

— Ştiai că-l găseşti în sacristie. Nu putea pleca de acasă fără să spună unde era de găsit, mai ales când exista posibilitatea să trimită după el un om aflat pe moarte. Ai învăţat-o pe domnişoara Matlock să ne spună minciuni, dar ea ştia unde era el şi tot ea ţi-a spus şi dumitale.

— El îi lăsase numărul de telefon. M-am gândit eu că era numărul bisericii, dar am întrebat la informaţii. Numărul pe care mi l-au dat ei pentru biserica St. Matthew era numărul pe care i-l dăduse el Evelynei.

— Cum ai ajuns de la Campden Hill Square la biserică? Cu taxiul? Cu maşina?

— Cu bicicleta, cu a lui. Am luat cheia de la garaj din dulapul Evelynei. Halliwell plecase, nu ştiu ce a spus el poliţiei. Luminile erau stinse, iar Roverul nu se afla în garaj. N-am luat Golful lui Barbie. Ar fi fost prea bătător la ochi. Cu bicicleta ajungeam la fel de repede, puteam să aştept în umbră până când strada rămânea pustie şi pe urmă să pedalez în viteză. Şi n-am lăsat-o în faţa bisericii pentru că putea fi văzută. L-am întrebat pe Paul dacă puteam să o bag înăuntru, în galerie. Era o noapte senină aşa că nu lăsam urme de cauciuc pe podea. M-am gândit la toate, înţelegi?

— Nu la toate. Ai luat chibriturile.

— Dar le-am pus la loc. Chibriturile nu dovedesc nimic.

Spuse:

— Şi te-a lăsat să intri, cu bicicleta. Asta mi se spre ciudat. Că te-a lăsat să intri.

— E şi mai ciudat decât crezi. Atunci nu mi-am dat seama, dar acum îmi dau. El ştia că vin. Mă aştepta.

Ea simţi un frison de groază superstiţioasă. Dar nu putea să ştie! Era imposibil.

Spuse:

— Şi Harry Mack. Chiar a trebuit să-l omori pe Harry Mack?

— Sigur. A fost ghinionul lui că a intrat acolo, împleticindu-se. Nu-ţi face griji pentru Harry. Lui i-am făcut un serviciu.

Întorcându-se să-l privească, Kate spuse:

— Dar Diana Travers? Şi pe ea ai ucis-o?

El zâmbi viclean şi păru că priveşte drept prin ea, ca şi când s-ar fi eliberat de o plăcere secretă.

— N-a fost nevoie. Algele au făcut-o în locul meu. Am stat şi am urmărit-o cum se scufundă. O strălucire albă care despica apa. Pe urmă apa s-a liniştit şi n-a mai fost nimic, numai întunecimea aceea lichidă. Am aşteptat, numărând secundele. O mână a ieşit la suprafaţă, destul de aproape de mine. Doar atât, o mână, albă, fără trup. Era straniu. Uite aşa, vezi?

Îşi ridică mâna stângă cu degetele răsfirate. Se vedeau tendoanele încordate sub pielea albă ca laptele. Ea nu spuse nimic. Pe urmă degetele se relaxară şi mâna căzu. Spuse:

— Apoi a dispărut şi aceea. Am aşteptat, numărând în continuare secundele. Dar n-am mai văzut nimic, nici măcar un cerculeţ pe apă.

— Şi ai continuat să înoţi, lăsând-o să se înece?

Ochii o fixară cu efort, regăsi în vocea lui ura şi triumful.

— A râs de mine. Nimeni nu poate face asta. Nimeni n-o s-o mai facă, niciodată.

— Cum te-ai simţit după aceea, ştiind ce ai făcut în sacristie, măcelul acela, sângele?

— Îţi trebuie o femeie, iar eu aveam una la îndemână. Nu cea pe care aş fi ales-o, dar trebuie să te mulţumeşti cu ce ai. Ştiam că după aceea nu va mai vorbi.

— Domnişoara Matlock! Ai folosit-o în multe feluri.

— Nu mai mult decât a folosit-o familia Berowne. Ei cred că ea le este devotată. Ştii de ce? Pentru că niciodată, nimeni nu se întreabă ce gândeşte ea cu adevărat. Este eficientă,

credincioasă. Aproape un membru al familiei, numai că de fapt nu este, nu-i aşa? N-a fost niciodată. Ea îi urăşte. Încă nu-şi dă seama, dar îi urăşte şi va veni ziua când se va trezi cu această descoperire. Ca şi mine. Căţeaua aceea de Lady Berowne! Am văzut-o încercând să nu se strâmbe de silă când o atinge Evelyn.

— Evelyn?

— Mattie. Are şi ea un nume, nu-i aşa? I-au găsit un nume de animal de casă, parcă ar fi pisică sau câine.

— Dacă ei o exploatează de atâţia ani, de ce nu i-a părăsit?

— I-a fost frică. Nu-i întreagă. Odată ce te-a atins la bibilică, iar taică-tu-i criminal, oamenii se feresc. Nu sunt convinşi că-ţi pot încredinţa preţioasele lor odrasle sau că te pot lăsa singur în bucătărie. Oh, familia Berowne făcea cu ea ce voia. De ce să creadă că pentru ea era o corvoadă să se învârtească toată ziua în jurul bătrânei ăleia egoiste, să o spele pe sub sâni? Doamne, sper să nu apuc niciodată bătrâneţea.

— Ai s-o apuci. Acolo unde te duci vor avea multă grijă de tine. Un regim alimentar sănătos, exerciţii zilnice, noaptea încuiat cu grijă. Ai să apuci ani mulţi.

El râse.

— Dar n-or să mă omoare, nu-i aşa? Nu pot să o facă. Iar eu am să ies din nou. Vindecat. O să te miri cât de repede mă vor face bine.

— Nu şi dacă ucizi un ofiţer de poliţie.

— Atunci să sperăm că nu va trebui să o fac. Când va fi gata chestia aia? Vreau să plecăm.

— Curând. Nu mai durează mult.

Bucătăria începuse deja să se umple de mirosul delicios al sosului. Luă pachetul cu spaghete şi răsturnă un snop, rupându-l cu mâna. Spaghetele se rupseră cu un zgomot nefiresc de puternic. Gândi: „Dacă Alan a telefonat la poliţie, ei ar putea fi deja afară, străpungând pereţii cu privirile, căutând, ascultând”. Cum vor face se întreba. Vor telefona şi vor începe un proces îndelungat de negociere? Vor da buzna înăuntru? Probabil în niciun fel. Atâta timp cât el nu-şi va da seama de prezenţa lor, se vor mulţumi să asculte şi să privească, ştiind că mai devreme sau mai târziu el va ieşi din apartament împreună cu ostatecele. Atunci vor avea cele mai multe şanse să-l imobilizeze. Dacă se aflau acolo. Dacă Alan făcuse ceva.

El spuse deodată:

— Dumnezeule, locul ăsta e al dracului de patetic. Tu nu-ţi dai seama, nu-i aşa? Tu crezi că e în regulă. Ce spun, crezi că e mai mult decât atât. Crezi că e grozav. Eşti mândră de el, nu-i aşa? De un bun simţ banal, ortodox, oribil, convenţional. Şase căni groaznice atârnă în cuiele lor. N-ai nevoie de mai multe, nu-i aşa? Şase persoane ajung. Nu poate veni nimeni în plus pentru că nu mai are cană. Şi în dulap e la fel. M-am uitat. Ştiu. Câte şase din toate. Nimic nu s-a spart. Nimic nu s-a ciobit. Totul este aranjat în ordine. Şase farfurioare mici, şase farfurii mari, şase boluri de supă. Doamne, nu trebuie decât să deschid dulapul din spatele meu ca să aflu cum eşti. Chiar nu vrei să încetezi să mai numeri vesela şi să începi să trăieşti?

— Dacă prin a trăi înţelegi dezordine şi violenţă, nu, nu vreau. Mi-a ajuns de câtă am avut parte în copilărie.

Fără să mişte pistolul, întinse mâna stângă şi desfăcu încuietoarea dulapului. Scoase farfuriile una câte una şi le aşeză pe masă. Spuse:

— Parcă n-ar fi reale, nu-i aşa? Parcă nu s-ar putea sparge. Luă o farfurie şi o izbi de marginea mesei. Se sparse exact în două. Apoi o luă pe următoarea. Ea continuă liniştită să gătească, auzind cum se sparge farfurie după farfurie, apoi cele două bucăţi erau aranjate cu grijă pe masă. Piramida creştea. Fiecare spargere era ca plesnetul unei arme. Gândi: „Dacă poliţia ar fi fost aici, dacă şi-ar fi instalat aparatura de ascultare, ar fi auzit aceste zgomote, ar fi încercat să le identifice”. Probabil gândul îi trecu şi lui prin minte. Spuse:

— Norocul tău că sticleţii nu sunt afară. S-ar întreba ce fac. Ar fi păcat de bătrână dacă ar da buzna. Farfuriile nu fac prea mare mizerie, dar sângele şi creierii nu pot fi aranjaţi pe masă.

Ea spuse:

— Cum ai făcut? Cum ai reuşit să-l iei prin surprindere? Cred că ai dat buzna peste el, pe jumătate dezbrăcat, cu briciul în mână. Pusese întrebarea ca să-l îmbuneze, să-l flateze. Dar nu se aşteptase la răspunsul pe care i-l dădu el, izbucni de parcă erau doi îndrăgostiţi, iar el abia aşteptase să se mărturisească. Spuse:

— Dar nu înţelegi! El a vrut să moară, Dumnezeu să-l putrezească, el a vrut. Practic mi-a cerut să o fac. Ar fi putut să mă oprească, să mă roage, să mă convingă, să ne batem. Ar fi

putut implora îndurare. „Nu, te rog n-o face. Te rog!” Numai asta aş fi vrut de la el. Să mă roage. Numai două cuvinte. Preotul le-a putut spune, dar Paul Berowne nu. El m-a privit cu atâta dispreţ. Şi pe urmă s-a întors cu spatele. Cum îţi spun, s-a întors cu spatele la mine! Când am intrat în cameră, jumătate dezbrăcat, cu briciul în mână, ne-am privit unul pe altul. Atunci ştia. Bineînţeles că ştia, iar eu n-aş fi făcut-o, nu dacă mi-ar fi vorbit ca şi când aş fi fost măcar o jumătate de fiinţă umană. Pe băiat l-am cruţat. Pot fi îndurător. Iar băiatul e bolnav. Dacă scapi cu viaţă de aici, pentru Dumnezeu, trebuie să faci ceva. Sau nici ţie nu-ţi pasă?

Ochii albaştri se luminară deodată. Gândi: „Plânge. Chiar plânge”. Da, el plângea fără să scoată un sunet, fără un tremur pe faţă. Îi îngheţă sângele în vine, ştia că acum el era în stare de orice. Nu-i fu milă, simţi doar o curiozitate detaşată. Nici nu îndrăznea să respire, îngrozită că mâna lui ar putea să tremure, că pistolul apăsat pe tâmpla bunicii ar putea să se declanşeze. Vedea ochii bătrânei măriţi şi sticloşi ca şi când ar fi murit deja, nu avea curajul nici măcar să tresară ia apăsarea dureroasă a metalului pe capul lipsit de apărare. Dar el se controlă. Scoţând un sunet, ceva între suspin şi râs, spuse:

— Doamne, ce tâmpit trebuie să-i fi părut. Dezbrăcat, sau aproape. Numai în chiloţi. Şi cu briciul. Probabil că văzuse briciul. Vreau să spun că nu-l ascunsesem. Aşa că, de ce nu m-a oprit? Nici măcar nu a părut surprins. Trebuia să fie îngrozit. Trebuia să mă oprească. Dar el ştia de ce venisem. M-a privit doar, parcă ar fi spus: „Deci tu eşti. Ce ciudat că tu trebuie să fii”. Ca şi când n-aş fi avut de ales. Ca şi când aş fi fost doar un instrument. Lipsit de raţiune. Dar am avut de ales. Ca şi el. Doamne, ar fi putut să mă oprească. De ce nu m-a oprit?

Ea spuse:

— Nu ştiu. Nu ştiu de ce nu te-a oprit. Pe urmă întrebă: Ai spus că l-ai cruţat pe băiat. Care băiat? Ai vorbit cu Darren?

El nu răspunse. Rămase holbându-se la ea fără să o vadă, deodată aflat foarte departe, ca şi când ar fi intrat într-o lume numai a lui. Apoi spuse cu o voce atât de rece, atât de ameninţătoare încât ea nu i-o recunoscu:

— Mesajul despre Shakespeare: *Chinurile zadarnice ale dragostei.* Acela a fost un cod, nu-i aşa?

Zâmbi viclean, satisfăcut iar ea gândi: „Doamne, ştie şi se

bucură că ştie. Acum are scuza care îi trebuie, scuza de a ne omorî". Inima începu să-i bată cu putere, un animal care i se zbătea în piept. Dar reuşi să-şi stăpânească vocea:

— Sigur că nu. Cum să fie un cod? De unde naiba ţi-a venit ideea?

— Biblioteca. M-am uitat la ea când am cercetat apartamentul, înainte să te întorci. Eşti o autodidactă, nu-i aşa? Toate porcăriile plictisitoare pe care lumea consideră că trebuie să le cunoască, dacă vrea să facă impresie. Sau prietenul tău încearcă să te educe? Bună treabă. Mă rog, dar pe Shakespeare îl ai.

Ea răspunse greoi, printre buzele care păreau să-i fi crescut, uscate, uriaşe:

— N-a fost niciun cod. Ce cod ar fi putut fi?

— Sper pentru binele tău că n-a fost. Să nu crezi că am de gând să mă las prins în gaura asta, cu poliţia aşteptând la uşă un motiv să dea buzna şi să mă omoare. Totul ar fi ca la carte. Fără întrebări nepotrivite. Ştiu ei cum să acţioneze. Nu mai există pedeapsa cu moartea, aşa că înfiinţează ei propriile plutoane de execuţie. Ei bine, cu mine n-o să ţină. Aşa că roagă-te să reuşim să plecăm cu bine de aici, înainte să sosească ei. Ascultă, ia lasă totul baltă. O-ntindem chiar acum.

„Doamne, gândi ea, chiar asta are de gând. Ar fi fost mai bine să nu fi făcut nimic, să nu-i fi telefonat lui Alan, să fi ieşit din apartament de mai repede cu putinţă, să sper în posibilitatea de a produce un accident cu maşina". Apoi inima i se opri cu adevărat pentru o clipă, şi fu cuprinsă de un îngheţ de moarte. Ceva se schimbase în cameră, în apartament. Apoi înţelese ce. Mugetul neîntrerupt al traficului pe bulevard, abia perceptibil dar continuu, încetase, nimic nu mai mişca pe Ladbroke Road. Poliţia deviase circulaţia. Ambele străzi fuseseră închise. Nu riscau un schimb de focuri. Asediul începuse. Va înţelege şi el, în orice clipă.

Gândi: „Nu pot să suport. El nu va rezista niciodată unui asediu. Niciunul dintre noi nu va rezista. Va face ceea ce a spus. Imediat ce va înţelege că poliţia este jos, de îndată ce va auzi soneria, o să ne împuşte. Trebuie să pun mâna pe pistol. Trebuie să i-l iau acum".

Spuse:

— Hei, am terminat. E gata. Hai să mâncăm. Durează numai

câteva minute, iar pe drum tot nu ne putem opri.

Urmă o tăcere, apoi el vorbi din nou, cu o voce rece ca gheaţa.

— Vreau să văd volumul de Shakespeare. Du-te şi adu-l.

Ea luă cu furculiţa spaghete din tigaie şi le gustă cu degetele tremurânde. Fără să-l privească spuse:

— E aproape gata. Ascultă, eu sunt ocupată. Nu poţi să-l aduci singur? Doar ştii unde e.

— Du-te şi adu-l dacă nu vrei să te scap de povara asta bătrână.

— Bine.

Acum era momentul.

Îşi stăpâni tremurul mâinilor. Cu degetele de la mâna stângă îşi desfăcu cei doi nasturi de la bluză ca şi când în bucătărie se făcuse dintr-odată prea cald. Bucata de ficat zăcea pe masă în faţa ei, scurgându-se de sânge în ambalaj. Îşi înmuie mâinile în ea, storcând-o, murdărindu-şi mâinile până când se umplură de un sânge gros. A durat numai câteva secunde, nu mai mult. Pe urmă, cu un gest brusc îşi şterse mâinile murdare pe gât şi se întoarse spre el, cu capul dat pe spate, cu mâinile pline de sânge întinse înainte. Fără să mai aştepte să-i vadă ochii îngroziţi, strigătul ca un plâns, se aruncă asupra lui şi se prăbuşiră împreună. Auzi pocnetul pistolului când îi căzu din mână şi se izbi de uşă.

Fusese antrenat. Era un luptător pe atât de bun pe cât era ea de disperată. Şi era puternic, mult mai puternic decât se aşteptase ea. Cu o mişcare convulsivă, bruscă, ajunse deasupra ei, cu gura pe gura ei, feroce ca un violator, respiraţia lui întretăiată îi pătrundea ei în plămâni. Îi trase un genunchi în viscere, îl auzi urlând de durere, mâinile i se desprinseră de pe gâtul ei, iar ea bâjbâi cu propriile mâinile pline de sânge, după pistol. Apoi urlă de durere când el îi înfipse unghiile în ochii. Cu trupurile încleştate încerca fiecare să ajungă primul la pistol. Dar ea nu mai vedea. În faţa ochilor avea numai stele de durere, iar mâna lui dreaptă găsise pistolul.

Împuşcătura izbucni ca o explozie. Apoi urmă a doua explozie şi uşa apartamentului se făcu ţăndări. Avu o senzaţie bizară că trupuri de bărbaţi făceau salturi în aer, apoi încremeniră cu braţele întinse, cu armele nemişcate, cu trupurile aplecate deasupra ei ca nişte coloşi negri. Cineva o trase în sus. Erau

strigăte, comenzi, un ţipăt de durere. Îl văzu pe Dalgliesh în prag, venea către că, hotărât, blând, ca un film văzut cu încetinitorul, rostindu-i numele şi cerându-i, parcă, să-şi fixeze privirea numai asupra lui. Dar ea se întoarse să o vadă pe bunica. Ochii priveau sticloşi, tot cu aerul acela de frică extremă. Părul atârna în şuviţe multicolore. Bandajul de tifon îi înconjura în continuare fruntea. Dar altceva nu mai exista. Nimic. Partea de jos a capului fusese smulsă de împuşcătură. Iar fixată cum era de scaun cu legăturile pe care Kate însăşi i le făcuse, nici măcar nu putea să cadă. Pentru o clipă i se păru lui Kate că figura o privea tristă, cu o uimire plină de reproşuri. Pe urmă izbucni într-un plâns zguduitor, îngropându-şi capul în haina lui Dalgliesh, murdărind-o cu sângele de pe mâini. Îl auzi şoptind:

— E-n regulă Kate. E în regulă. E în regulă. Dar nu era. Niciodată nu fusese. Niciodată nu va mai fi.

Stătea acolo ţinând-o în braţele lui puternice, în mijlocul corului de voci bărbăteşti, de ordine, de zgomote de luptă. Pe urmă ea se desprinse, se strădui să se stăpânească şi văzu peste umărul lui, ochii albaştri ai lui Swayne, strălucind triumfători. I se puseseră cătuşe. Un ofiţer pe care nu-l cunoştea îl târa afară. Dar el se întoarse să o privească, de parcă ar fi fost singură în încăpere. Apoi arătă din cap spre cadavrul bunicii şi spuse:

— Ei bine, ai scăpat de ea. N-ai de gând să-mi mulţumeşti?

CARTEA A VII-A

URMĂRI NEDORITE

1.

Massingham nu reuşise niciodată să înţeleagă de ce intrase în tradiţia poliţiei să participe la funeraliile victimei unei crime. Când crima nu era încă rezolvată, se mai putea găsi o justificare, deşi el personal nu crezuse niciodată în teoria conform căreia, criminalul avea să se expună privirilor publicului numai pentru a trăi satisfacţia de a vedea cum trupul victimei intră în pământ sau în foc. Pentru incinerare resimţea o aversiune inexplicabilă – de generaţii întregi familia lui preferase să ştie unde zăceau osemintele înaintaşilor –, iar muzica funebră îi displăcea, o liturghie dezbrăcată de graţie şi semnificaţie, ca şi ipocrizia de a încerca să conferi demnitate unui simplu act igienic de evacuare, cu false înţelesuri.

Aceste cugetări îi fuseseră prilejuite de funeraliile doamnei Miskin. Dezgustul lui spori în momentul când trebuiau examinate coroanele, un şir patetic de aranjamente florale, de convenienţă, amplasat lângă peretele crematoriului, pentru a constata că un exemplu deosebit de măiestrie floral era oferit din partea echipei. Se întreba cui îi revenise sarcina să-l cumpere şi dacă mesajul plin de simpatie se adresa doamnei Miskin, care oricum nu putea să-l vadă, sau lui Kate, care nu avea nevoie de el. Dar, măcar ceremonia fusese scurtă şi, printr-un noroc, coincisese cu vulgaritatea extravagantă a funeraliilor unui star al muzicii pop, care se desfăşura în capela alăturată, astfel că interesul publicului şi al presei pentru distracţia lor mult mai modestă, fusese mic.

Trebuiau să se întoarcă în apartamentul din Lansdowne Road. Aşteptându-l pe Dalgliesh în maşină, se gândi că tot ce-şi dorea era să existe suficiente băuturi răcoritoare; avea neapărat nevoie de una. Experienţa părea să fi afectat şi starea de spirit a şefului. Pe drumul către Londra, dinspre sud, fu neobişnuit de

necomunicativ. Massingham spuse:

— Aţi citit articolul scris de părintele Barnes într-unul din ziarele de duminică, domnule? Am auzit că afirmă că la St. Matthew s-a petrecut un fel de miracol, că Paul Berowne purta însemnele stigmatului la încheietura mâinilor după prima noapte pe care a petrecut-o în sacristie.

Dalgliesh privea drumul fix înainte.

— L-am citit.

— Credeţi că e adevărat?

— Se vor găsi destui oameni care să-l creadă şi care să umple biserica mult timp de acum înainte. În felul acesta îşi vor permite să cumpere un covor nou pentru Mica Sacristie.

Massingham spuse:

— Mă întreb de ce a făcut-o? Mă refer la părintele Barnes. Lady Ursula nu va fi tocmai încântată. Iar lui Berowne nu i-ar fi plăcut de loc, presupun.

Dalgliesh spuse:

— Da, nu i-ar fi plăcut. Sau poate că l-ar fi amuzat. De unde să ştiu? Cât despre motivul pentru care a făcut-o, se pare că nici măcar un preot nu este imun la tentaţia de a deveni erou.

Conduceau pe strada Finchley când Massingham vorbi din nou.

— În legătură cu Darren, domnule. Se pare că mama lui a dispărut definitiv în cele din urmă. Consiliul urmează să se adreseze Tribunalului pentru minori ca să transforme ordinul de supraveghere într-unul de îngrijire. Bietul copil, a căzut în mâinile Serviciului de Binefacere printr-o răzbunare a sorţii.

Dalgliesh spuse privind tot înainte:

— Da, am aflat, directorul serviciului de asistenţă socială şi-a găsit timp să mă sune. Ei cred că are leucemie.

— E grav.

— Are toate şansele să se vindece. Au depistat-o devreme. L-au internat la spitalul din Great Ormond Street, ieri.

Massingham zâmbi, Dalgliesh îi aruncă o privire:

— Ce e aşa amuzant, John?

— Nimic, domnule. Mă gândeam la Kate. Probabil mă va întreba dacă Dumnezeu i-a luat pe Berowne şi pe Harry Mack, pentru a-l vindeca în schimb pe Darren de leucemie. Până la urmă urmă, Swayne a fost cel care a spus că copilul este bolnav.

Făcuse o greşeală. Vocea şefului era rece:

— Ar însemna o utilizare destul de extravagantă a resurselor umane, nu crezi? Ai grijă cu viteza, John, ai depăşit limita legală.

— Mă scuzaţi, domnule.

Ridică piciorul de pe acceleraţie şi continuă să conducă în tăcere.

2.

O oră mai târziu, ţinând o farfurie cu sandvişuri cu castraveţi pe genunchi, Dalgliesh gândi că toate praznicele la care participase semănaseră într-un mod ciudat unul cu celălalt, în amestecul lor de uşurare, jenă şi ireal. Acesta însă îi evoca o amintire mai puternică şi mai personală. Avusese pe atunci treisprezece ani şi se întorsese cu părinţii la o fermă din Norfolk, după ce tatăl lui oficiase slujba de înmormântare a unui fermier din partea locului. Privind-o pe tânăra văduvă, îmbrăcata în haine de doliu noi, pe care nu şi le putea permite, împărţind chifle cu cârnat de casă şi sandvişuri, îndemnându-l cu prăjitura cu fructe care ştia că-i plăcea cel mai mult, simţise pentru prima dată, ca un adult, tristeţea copleşitoare din miezul vieţii şi se minunase de simplitatea cu care cei săraci şi umili o întâmpinau. Niciodată nu se gândise la umilinţă în legătură cu Kate Miskin, iar ea nu avea nimic în comun cu văduva aceea de la ţară şi cu viitorul ei pustiu şi nesigur. Dar când văzu că se aduce mâncarea, sandvişurile făcute de ea înainte de a pleca la crematoriu, acoperite cu plastic pentru a rămâne proaspete, prăjitura cu fructe, constată că era aproape exact aceeaşi mâncare şi îi trezea acelaşi sentiment de milă. Îşi dădea seama că ei îi fusese greu să stabilească ce se cuvenea să servească, băuturi alcoolice sau ceai. Se hotărâse pentru ceai şi avusese dreptate; din punctul lui de vedere, de ceai aveau nevoie toţi.

Se adunase un grup mic, ciudat de amestecat: un pakistanez care fusese vecinul bunicii şi foarte frumoasa lui soţie, amândoi simţindu-se mai la largul lor la aceste funeralii, gândi Dalgliesh, decât s-ar fi simţit la o petrecere, se aşezaseră, într-o demnitate blândă. Alan Scully ajuta la servit cu un vag aer de eclipsare. Dalgliesh se întreba dacă dorea să nu lase impresia că se simţea ca acasă în acest apartament, pe urmă decise că interpretarea

era prea subtilă. Acesta era un om prea puţin interesat de ce ar putea alţii să gândească. Urmărindu-l pe Scully cum ducea farfuriile cu aerul unui om care nu este prea sigur ce are în mână sau ce trebuie să facă, Dalgliesh îşi aminti surprinzătoarea conversaţie telefonică, insistenţa cu care îl asigurase că vorbise numai cu el, limpezimea mesajului, calmul extraordinar al vocii şi nu în ultimul rând, ultimele cuvinte pline de înţeles.

— Şi mai este un lucru. A urmat o pauză după ce am ridicat receptorul, înainte ca ea să înceapă să vorbească, după care ea a vorbit foarte repede. Cred că altcineva a format numărul şi pe urmă i-a dat ei receptorul. M-am gândit bine, o singură interpretare ar putea explica faptele. Într-un fel sau altul este privată de libertate.

Urmărind trupul stângaci, de un metru nouăzeci, al lui Scully, ochii blânzi în spatele ochelarilor cu rame de os, faţa prelungă, mai curând frumoasă, şuviţele lungi de păr blond, rebel, se gândi ce prieten nepotrivit era pentru Kate, dacă prieten îi era. Apoi surprinse privire lui Scully către Kate care vorbea cu Massingham, apreciativă, intensă, pentru o clipă vulnerabilă în afecţiunea ei evidentă, şi gândi: „Este îndrăgostit de ea”. Se întrebă dacă Kate ştia, dacă o interesa.

Alan Scully a fost primul care a plecat, mai curând dispărând discret decât ieşind propriu-zis pe uşă. Când şi familia Khans îşi luă rămas bun, Kate duse ceştile de ceai la bucătărie. Plutea un aer de epuizare, obişnuitul hiatus stânjenitor de la sfârşitul unei întâlniri în societate. Cei doi bărbaţi se întrebau dacă ar trebui să se ofere să strângă sau dacă Kate ar fi dorit ca ei să plece. Apoi, deodată ea spuse că ar fi dorit să se întoarcă cu ei la Scotland Yard şi într-adevăr, se părea că nu mai avea de ce să rămână acasă.

Dalgliesh fu surprins să o vadă intrând după el în încăpere şi rămânând în faţa biroului, ţeapănă de parcă fusese chemată să fie muştruluită. O privi şi văzu că era roşie la faţă de jenă. Spuse cu asprime:

— Vă mulţumesc că m-aţi adus în echipă. Am avut multe de învăţat. Cuvintele ieşeau hârşâite, lipsite de graţie, ceea ce îi arăta efortul cu care fuseseră rostise. Spuse blând:

— Toţi o facem odată şi odată. De aici şi durerea.

Ea încuviinţă din cap, apoi, ca şi când l-ar fi pus pe liber, se îndreptă ţeapăna spre uşă. Dar se întoarse brusc şi începu să

plângă:

— Nu voi şti niciodată dacă am dorit să se întâmple aşa. Moartea ei. Dacă eu am produs-o. Dacă am dorit-o într-adevăr. Nu voi şti niciodată. Aţi auzit ce mi-a strigat Swayne: „N-ai de gând să-mi mulţumeşti”? El ştia. L-aţi auzit. Dar eu cum pot să fiu sigură?

El spuse ceea ce putea să spună:

— Bineînţeles că n-ai dorit-o. Când te vei gândi cu calm şi înţelegere ai să-ţi dai seama. Nu ai cum să nu te simţi parţial responsabilă. Toţi simţim aşa când pierdem pe cineva drag. Este o vină naturală, dar nu este raţională. Ai făcut ceea ce ai crezut atunci că trebuie să faci. Niciunul dintre noi nu poate face mai mult. Nu tu ai omorât-o pe bunica ta. Swayne a făcut-o, a fost ultima lui victimă.

Dar în cazul crimei nu exista niciodată o ultimă victimă. Nimeni din cei care fuseseră afectaţi de moartea lui Berowne nu rămăsese neschimbat, el însuşi, Massingham, părintele Barnes, Darren, chiar şi acea patetică fată bătrână, domnişoara Wharton. Kate ştia acest lucru foarte bine. De ce să creadă că ea era altfel? Frazele de consolare, uzate, sunaseră fals şi incredibil, chiar în momentul când le rostise. Erau lucruri care treceau dincolo de posibilitatea lui de a oferi consolare. Piciorul lui Berowne apăsat pe pedala de acceleraţie în curba aceea periculoasă, mâinile ei pline de sânge, întinse înainte spre ucigaş. Exista acţiune şi existau consecinţe. Dar ea era rezistentă, va face faţă. Spre deosebire de Berowne, ea va învăţa să accepte şi să-şi poarte povara propriei vini, aşa cum şi el învăţase să şi-o poarte pe a lui.

3.

Singura experienţă pe care domnişoara Wharton o trăise într-un spital de copii se petrecuse cu cincizeci de ani în urmă când fusese internată pentru o operaţie de amigdale. Spitalul din Great Ormond Street nu putea fi prea mult diferit de amintirile traumatizante ale ororii prin care trecuse. Parcă ar fi nimerit la o petrecere cu copii, salonul atât de plin de lumină, de jucării, de activităţi noi şi vesele, încât îi veni greu să creadă că acesta era

un spital, până nu văzu feţele palide, mâinile şi picioarele subţiri ale copiilor. Atunci îşi spuse: „Dar sunt bolnavi, sunt bolnavi, iar unii dintre ei vor muri. Nu se poate face nimic”.

Darren era unul dintre cei care stăteau în pat, dar ridicat în capul oaselor, vioi şi ocupat cu un mozaic pe o tavă. Spuse vesel şi plin de importanţă:

— Poţi să mori din boala pe care o am eu. Mi-a spus unul dintre copii.

Domnişoara Wharton aproape că strigă protestând:

— Oh, Darren, nu, nu! Tu n-ai să mori!

— Cred că nu. Dar s-ar putea. M-au dat la părinţi în îngrijire. Ţi-au spus?

— Da, Darren, este minunat. Sunt foarte bucuroasă pentru tine. Eşti fericit cu ei?

— Sunt drăguţi. Când o să ies de aici, un unchi o să mă ducă la pescuit. Vin şi ei mai târziu. Am primit şi o bicicletă – Chopper.

Era deja cu ochii pe uşă. Abia dacă se uitase la ea de când venise, iar apropiindu-se de pat, citise în ochii lui o ciudată jenă de om mare şi se văzu deodată aşa cum o vedea el, cum o vedeau probabil toţi copii, o femeie bătrână, cam patetică şi proastă, ducând în braţe darul ei, o violetă africană. Spuse:

— Îmi lipseşti la St. Matthew, Darren.

— Da. Cred că acum n-o să mai am timp pentru asta.

— Sigur că nu. Vei fi la familia ta adoptivă. Înţeleg.

Voia să adauge: „Dar am trăit momente fericite împreună, nu-i aşa?” Pe urmă se opri. Ar fi fost o rugăminte prea umilitoare pentru ceva ce ştia că el nu-i poate oferi.

Îi adusese violeta pentru că i se păruse mai potrivită decât un buchet cu flori. Dar el nici nu o privise, iar acum, când se uita în jur la salonul încărcat de jucării, se întreba cum de-i trecuse prin minte că ar fi un cadou potrivit. Nu avea nevoie de floare, nu avea nevoie de ea. Gândi: „Îi e ruşine cu mine. Vrea să scape de mine înainte să vină unchiul acesta nou”. Nici nu băgă de seamă când ea spuse la revedere şi se strecură afară, dând violeta uneia dintre asistente, la plecare.

Luă autobuzul spre Harrow Road şi merse mai departe pe jos, până la biserică. Avea multe de făcut. Părintele Barnes, care refuzase o perioadă de convalescenţă, se întorsese numai de două zile, dar numărul slujbelor şi al credincioşilor prezenţi crescuse de când apăruse în ziar articolul despre miracol, iar

după vecernia din seara aceasta vor fi mulţi penitenţi care vor sta la rând să se spovedească. Biserica St. Matthew nu va mai fi la fel niciodată. Se întreba cât timp va mai exista un loc acolo şi pentru ea.

Era prima dată când mergea singură la biserică, de când se petrecuse crima, dar în nefericirea şi singurătatea ei, nici nu-şi dădu seama, până când încercă să bage cheia în broască şi constată, ca şi în dimineaţa aceea îngrozitoare, că nu reuşeşte. Ca şi atunci, uşa era descuiată. O împinse, cu inima bătându-i să-i sară din piept şi strigă:

— Părinte, sunteţi aici? Părinte?

O femeie tânără ieşi din Mica Sacristie. Era o fată obişnuită, respectabilă, care nu avea nimic înspăimântător, purta o jachetă şi o eşarfă albastră. Văzând-o pe domnişoara Wharton albă la faţă, spuse:

— Îmi pare rău. V-am speriat?

Domnişoara Wharton reuşi să zâmbească:

— Nu-i nimic. Numai că nu mă aşteptam să fie cineva. Doriţi ceva? Părintele Barnes nu vine decât peste o jumătate de oră.

Fata spuse:

— Nu, mulţumesc. Am fost o prietenă a lui Paul Berowne. Voiam numai să vizitez Mica Sacristie, să stau singură aici. Am vrut să văd unde s-a întâmplat, unde a murit. Acum plec. Părintele Barnes mi-a spus să duc cheia înapoi la vicariat, dar dacă aţi venit, poate v-o pot lăsa dumneavoastră.

I-o întinse şi domnişoara Wharton o luă. Apoi privi cum fata se îndreptă către uşă. Când ajunse, se întoarse şi spuse:

— Comandantul Dalgliesh a avut dreptate. Nu e decât o cameră, o cameră obişnuită. Nu e nimic aici, nimic de văzut.

Apoi plecă. Domnişoara Wharton, tremurând încă, încuie uşa de afară, străbătu galeria până la grilaj şi privi în sus la strălucirea roşie a lămpii din sanctuar. Gândi: „Nici aceea nu este decât o lampă obişnuită, făcută din alamă lustruită şi sticlă roşie. O poţi desface, curăţa şi umple cu ulei obişnuit. Iar hostiile sfinte din spatele draperiilor ce sunt? Doar discuri subţiri, transparente, din făină şi apă, care sosesc frumos ambalate în cutii, gata pregătite pentru ca părintele Barnes să le ia în mână şi să rostească deasupra lor cuvinte care să le transforme în obiecte ale lui Dumnezeu”. Totuşi nu se întâmpla nicio schimbare cu ele. Dumnezeu nu era acolo, în nişa mică din

spatele lămpii de alamă. Nu mai era în biserică. Ca şi Darren, plecase. Apoi îşi aminti ce spusese cândva părintele Collins la o slujbă, prima dată când venise ea la St. Matthew: „Dacă vreodată veţi constata că v-aţi pierdut credinţa, purtaţi-vă de parcă încă aţi mai avea-o. Dacă simţiţi că nu vă mai puteţi ruga, rostiţi în continuare cuvintele rugăciunilor”. Îngenunche pe podeaua dură, sprijinindu-se cu mâinile de grilajul de fier, şi rosti cuvintele cu care îşi începea întotdeauna rugăciunile: „Doamne, nu sunt demnă să vii sub acoperişul meu, dar spune-mi numai un cuvânt şi sufletul meu va fi mântuit”.

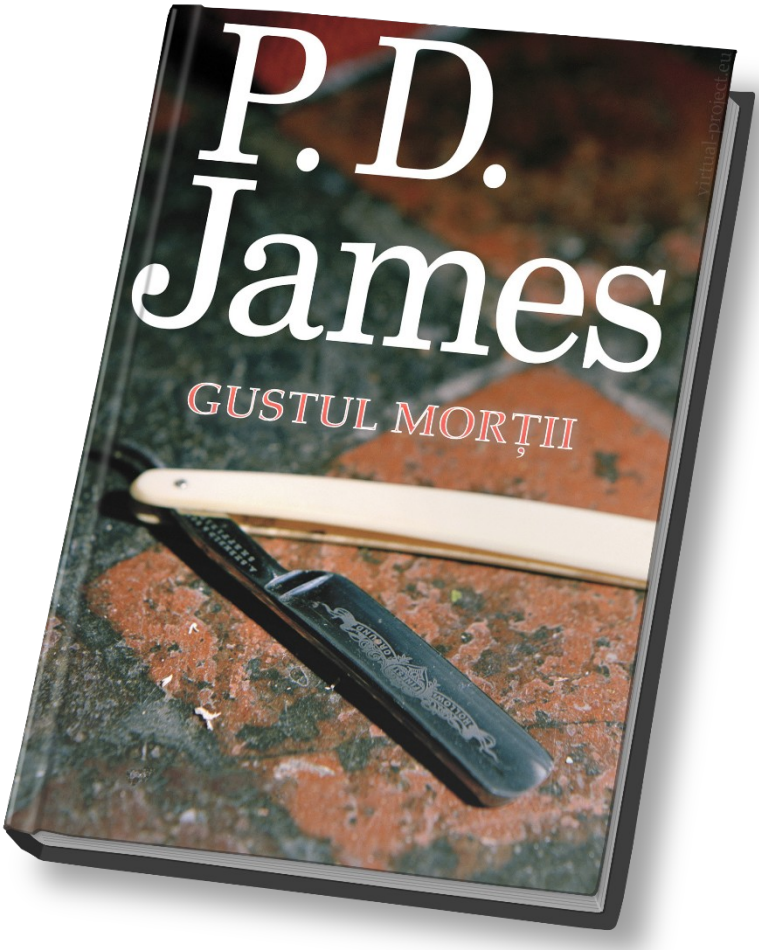

virtual-project.eu